

Toelichting
op het boek

DEUTERONOMIUM

M.G. de Koning

	Woord vooraf	
	Inleiding	1
Deuteronomium 1	Terugblik van Mozes op de reis van Horeb naar Kades-Barnéa	4
Deuteronomium 2	Houding Israël tegenover Esau, Moab, Ammon en Sihon	12
Deuteronomium 3	De tweeënhalf stam, Mozes' verzoek, Jozua de opvolger van Mozes	18
Deuteronomium 4	Gods geboden en openbaring, vrijsteden, plaats van voorlezen wet	23
Deuteronomium 5	Verbond, tien geboden, de middelaar	32
Deuteronomium 6	Erfdeel, belijdenis, zegen, verzoeking, getuigenis aan kinderen	40
Deuteronomium 7	Opdracht vijanden uit te roeien, Israël een uitverkoren volk	47
Deuteronomium 8	Doel woestijnreis en de zegeningen van het land	54
Deuteronomium 9	Herinnering aan ontrouw volk en voorbede Mozes	63
Deuteronomium 10	De nieuwe stenen tafelen en oproep de HERE lief te hebben	68
Deuteronomium 11	Terugblik, vooruitblik en voor de keus gesteld	75
Deuteronomium 12	De plaats waar de HERE woont	81
Deuteronomium 13	Verleiding tot afgoderij	88
Deuteronomium 14	Verboden rouwgebruiken, voedselvoorschriften, tienden	94
Deuteronomium 15	Sabbatsjaar, vrijlating slaven, eerstelingen van het vee	100
Deuteronomium 16	Drie jaarlijkse feesten, rechtspraak, heidense praktijken	106
Deuteronomium 17	Geen gebrekkig offerdier, afgoderij, rechtspraak, de koning	115
Deuteronomium 18	Inkomsten van priesters en Levieten, occultisme en profetie	119
Deuteronomium 19	Vrijsteden, grenzen niet verleggen, getuigen	126
Deuteronomium 20	Oorlogswetten	133
Deuteronomium 21	Verzoening, krijgsgevangen vrouw, eerstgeb.recht, weersp. zoon, gehangene	138
Deuteronomium 22	Zorg bezit anderen, diverse voorschriften, huwelijkswetten	143
Deuteronomium 23	Uitgeslotenen, reinheid, gevluchte slaaf, ontucht, rente, geloften, vruchtgebruik	151
Deuteronomium 24	Echtscheiding, pas gehuwde vrouw, bescherming naaste, barmhartigheid	157
Deuteronomium 25	Strafmaat, dorsende os, zwagerhuwelijk, schaamteloosheid, gewicht/maat, Amalek	164
Deuteronomium 26	Offer van de eerstelingen, tienden, het woord aanvaard	170
Deuteronomium 27	Gedenkstenen en altaar, Israël Gods volk, zegen en vloek individueel	177
Deuteronomium 28	Zegen en vloek collectief	181
Deuteronomium 29	Het verbond, het verlaten ervan, verborgen en geopenbaarde dingen	189
Deuteronomium 30	Zegen na bekering, het woord is dichtbij, de keus	193
Deuteronomium 31	Mozes' opvolger, voorlezen wet, Israëls afval voorzegd, lied	197
Deuteronomium 32	Het lied van Mozes, zijn toepassing, Mozes mag het land zien	203
Deuteronomium 33	De zegen van Mozes	214
Deuteronomium 34	Dood en begrafenis van Mozes, de profeet die zijns gelijke niet heeft	224

Deze toelichting op het boek Deuteronomium is bedoeld als een hulp bij persoonlijke studie van dit bijbelboek. Ieder die er gebruik van maakt, wordt aangeraden deze toelichting te gebruiken zoals de Bereërs naar de uitleg van het Woord luisterden: "*zij ontvingen het woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren*" (Hand. 17:11). Het mag duidelijk zijn dat deze toelichting zeer beperkt is. De opzet is dat ieder de eigen ontdekkingen uit het Woord aan deze toelichting kan toevoegen of erin kan verwerken. Het staat dus ieder vrij ermee te doen wat hem goed lijkt. Als het maar een bijdrage is aan het beter verstaan van de Schrift en het leven van iedere christen die er kennis van neemt er maar door gediend wordt. Het is mijn intens verlangen dat deze toelichting bewerkt dat ieder die er kennis van neemt een trouwere en meer toegewijde volgeling van de Heer Jezus wordt en meer liefde voor Gods Woord krijgt.

Soli Deo gloria - alleen God de eer.

M.G. de Koning

Middelburg, oktober 2004

Wilt u reageren op de inhoud? U kunt dit doen naar: M.G. de Koning;

Telefoon 0118-638458

E-mail: mgde.koning@wxs.nl

Op verzoek zijn exemplaren van deze studie verkrijgbaar.

De bijbelgedeeltes uit het Oude Testament zijn ontleend aan de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG, editie 1951)

De bijbelgedeeltes uit het Nieuwe Testament zijn ontleend aan de Herziene Voorhoeve vertaling van het Nieuwe Testament (TELOS-vertaling).

In enkele gevallen wordt verwezen naar de Statenvertaling. Dit wordt aangeduid met SV.

De schrijver van het boek *Deuteronomium* is Mozes. Dat wordt in het Nieuwe Testament op verschillende plaatsen vermeld (*Matth.22:24; Hand.3:22; Hebr.12:21*).

... ; en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft gezegd: Als iemand kinderloos sterft, dan zal zijn broer met diens vrouw het zwagerhuwelijk sluiten en zijn broer nageslacht verwekken. (*Mt 22:24*)

Mozes heeft immers gezegd: 'Een profeet zal de Heer uw God u verwekken uit uw broeders, ... (*Hd 3:22*)

...; en zo vreselijk was het gezicht, dat Mozes zei: 'Ik ben vol vrees en ik beef zeer', ... (*Hb 12:21*)

Hij heeft het boek kort voor zijn dood geschreven (*31:24*). Het laatste hoofdstuk, waarin zijn dood wordt opgetekend, is waarschijnlijk door Jozua geschreven.

Toen Mozes gereed was met de woorden dezer wet volledig in een boek op te schrijven, gebod hij ... (Dt 31:24)

Het boek beschrijft de bijzondere situatie waarin het volk verkeert. Enerzijds heeft het de woestijnreis achter zich. Anderzijds staat het op het punt in het bezit te worden gesteld van wat God aan de aartsvaders heeft beloofd. Het is de Heer erom te doen het volk voor te bereiden op het veroveren en in bezit nemen van het land.

Het boek heeft een eigen bijzonder karakter. De namen van de vijf boeken van Mozes zijn gegeven door de vertalers van het Oude Testament in het Grieks. Zij hebben boven elk boek een Griekse titel geplaatst. '*Deuteronomium*' betekent 'tweede wet', in de zin van herhaling. Maar het boek is geen herhaling. Veel onderwerpen die in eerdere boeken aan de orde zijn geweest, komen wel terug, maar ze worden in dit boek voorgesteld met een speciaal doel dat de andere boeken niet hadden.

In *Deuteronomium* wordt iets nieuws toegevoegd. Het volk heeft de ervaringen van de woestijn achter de rug. Het heeft ondervonden wat in hun hart was. In die 40 jaar hebben ze niets geleerd, niet over zichzelf en niet over God. God had hen gedragen en verzorgd. In enkele lange toespraken stelt Mozes in dit boek die ervaringen voor, zowel met zichzelf als met God. Hij stelt hun ook de toekomst voor.

Voordat ze de Jordaan doorgaan, roept Mozes hen met dit lange boek op tot bezinning. Hij stelt hun de zegen, maar ook de vloek voor. Gods genade hadden ze ervaren, wat zouden ze daarmee doen? De prangende vraag die gaandeweg op het volk afkomt is deze: Zijn jullie van plan God te dienen of willen jullie je eigen weg gaan?

Het is tragisch dat het vanaf het begin duidelijk is dat ze van het verleden niets hebben geleerd en dat ze het ook in de toekomst zullen verderven. Dat laten de *hoofdstukken 28 en 29* zien. Maar er is een keerpunt in *hoofdstuk 29:29*, waar we lezen over "*de verborgen dingen*". De 'geopenbaarde dingen', waarvan in dat vers sprake is, zijn in de voorgaande hoofdstukken besproken. Daarin is gehoorzaamheid voorgesteld als de zekere weg ten zegen en ongehoorzaamheid als de zekere weg naar het verderf. Maar in "*de verborgen dingen*" zien we wat God achter de hand heeft, als het volk het heeft verdorven. Als God hen verstrooid heeft onder de volken vanwege hun ontrouw, zal Hij hen tot bekering brengen. God wil met hen te maken hebben, al willen zij niet met Hem te maken hebben. Dat is ook nu nog toekomst.

De verborgen dingen zijn voor de HERE, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen voor altijd, opdat wij al de woorden dezer wet volbrengen. (Dt 29:29)

We hebben in het Oude Testament namelijk te maken met typologische voorstellingen waarin God bepaalde waarheden uit het Nieuwe Testament illustreert. Daartoe is alles wat Israël is overkomen, opgetekend (*1 Kor.10:6,11*).

... deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons, opdat wij geen begeerte in het kwade zouden hebben, zoals zij er begeerte in hadden. ... Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen. (*1Ko 10:6,11*)

In *Genesis*, de eerste helft van *Exodus* en in *Numeri* hebben we veel geschiedenissen. De tweede helft van *Exodus* en het boek *Leviticus* geven voorschriften. Die voorschriften geven aan hoe het volk in verbinding met God kon treden en met Hem gemeenschap kon hebben. Dat kon op de grondslag van het offer, wat dan ook het centrale thema van de voorschriften is. Maar ook die voorschriften hebben in de eerste plaats betekenis voor ons, want Israël heeft praktisch nooit zich aan die voorschriften gehouden (*Am. 5:25,26*). In de brief aan de *Hebreeën* wordt de betekenis voor ons genoemd: het zijn zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn (*Hb 9:23*).

In dit boek zien ook wij terug op wie wij zijn geweest en wat God voor ons is geweest. We leren hoe de zegeningen die nu al ons deel zijn, werkelijkheid voor ons kunnen worden. De hemel is al in ons. De vraag die op Israël afkomt, komt ook op ons af: wat is ons erfdeel ons waard? De kortste weg van Egypte naar het beloofde land is elf dagen (*Deut. 1:3*). Maar net als Israël hebben ook wij veel tijd nodig om te leren wie we zelf zijn en wie God is. Als we dat enigszins hebben geleerd door de soms harde en langdurige ervaringen van het leven van elke dag, is het mogelijk om ons hart te richten op het land vóór ons, waar de Heer Jezus is.

Het hele boek speelt zich af in de vlakke velden van Moab aan de Jordaan (*Num.36:13*). Om de betekenis van het boek voor ons te leren kennen, moeten we begrijpen wat de geestelijke betekenis voor ons is van deze velden van Moab. We kunnen daarvan iets leren uit de brieven van Paulus. In de brief aan de *Romeinen* legt hij uit hoe iemand verlost wordt uit de wereld (Egypte). Hij spreekt in *hoofdstuk 6* over de doop als de overgang naar een nieuw leven (*vs.4*). In beeld zien we dat in de doortocht door de Rode Zee (*1 Kor.10:2*). De gedoopte gelovige hoort niet meer bij de wereld. Die is voor hem een woestijn geworden. In die woestijn doet hij, net als het volk Israël, allerlei ervaringen op, zowel met zichzelf als met God. Naarmate hij meer leeft door het geloof in de Zoon van God en minder geleefd wordt door de omstandigheden, nadert hij de velden van Moab. Er is geestelijke groei, als de Heilige Geest gelegenheid krijgt het hart van de christen steeds meer op Christus te richten.

Iemand is, geestelijke gesproken, in de velden van Moab aangekomen, als zijn hart vol is van Christus. Dat zien we in de brief aan de *Filippiërs*. Daar horen we iemand zeggen, niet als een leerstuk, maar door ervaring geleerd: ik vermag alles door Hem die mij kracht geeft (*Fil.4:13*). Hoe komt het dat we elke keer door honger en gevaar ondersteboven raken? Omdat we, geestelijk gesproken, nog niet in de velden van Moab zijn aangekomen. Iemand die niet meer onder de indruk komt van de gevaren en problemen van de woestijn is aangekomen in de velden van Moab. Zo iemand ziet terug op de ervaringen van de woestijn als een beleven van de goedheid van de Heer. Zo iemand is Paulus in de brief aan de *Filippiërs*. Hij is daar vol van de hemelse roeping (*Fil. 3:14*).

Het boek *Deuteronomium* is de oudtestamentische tegenhanger van de brief aan de *Filippiërs*. De harten worden in *Deuteronomium* warm gemaakt voor het land. In de brief aan de *Filippiërs* worden de harten warm gemaakt voor de hemel door de Heilige Geest bij monde van Paulus. In *Deuteronomium* doet Mozes dat. Hij is hier een beeld van de Heer Jezus, als Degene die de woestijnreis heeft meegemaakt. Hij kent alle omstandigheden, Hij is ons voorgegaan, wij mogen zijn voetstappen drukken. Deze Leermeester is volmaakt. In *Filippiërs 2* zien we Hem als de ware Mozes, beproefd in de woestijn waar zijn gezindheid en gehoorzaamheid duidelijk worden. In *Filippiërs 3* wordt ons oog gericht op de Heer Jezus in de heerlijkheid, Hij die de zegeningen voor ons bevat, om Hem te winnen.

Ook in de letterlijke zin was de Heer in de woestijn. Hij bracht daar 40 dagen door, terwijl Hij verzocht werd door de duivel (*Matth.4:1-10*).

Hebt gij Mij slachtoffers en spijsoffers gebracht in de woestijn, veertig jaar, huis Israëls, en tevens gedragen Sakkuth, uw koning, en Kewan, uw stergod, uw beelden die gij u gemaakt hebt? (Am 5:25,26)

Het was dus nodig dat wel de zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn hierdoor gereinigd werden, maar de hemelse dingen zelf door betere slachtoffers dan deze. (Hb 9:23)

In het veertigste jaar nu, in de elfde maand, op de eerste der maand, heeft Mozes tot de Israëlieten gesproken overeenkomstig alles wat hem de HERE ten aanzien van hen geboden had; ... (Dt 1:3)

Dit zijn de geboden en verordeningen, die de HERE door de dienst van Mozes aan de Israëlieten geboden heeft in de velden van Moab bij de Jordaan tegenover Jericho. (Nm 36:13)

Wij zijn dan met Hem begraven door de doop tot de dood, opdat, zoals Christus uit de doden is opgewekt door de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. (Rm 6:4)
Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is, dat onze vaders allen onder de wolk waren, allen door de zee zijn heengegaan, allen tot Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, ... (1Ko 10:1,2)

Ik vermag alles door Hem die mij kracht geeft. (Fp 4:13)

..., maar een ding doe ik: terwijl ik vergeet wat achter is en mij uitstrek naar wat voor is, jaag ik in de richting van het doel naar de prijs van de hemelse roeping van God in Christus Jezus. (Fp 3:14)

1 Toen werd Jezus naar de woestijn omhooggeleid door de Geest om verzocht te worden door de duivel. 2 En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij tenslotte honger. 3 En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. 4 Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: 'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door de mond van God uitgaat'. 5 Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en liet Hem op de dakrand van de tempel staan 6 en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven: 'Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u, en zij zullen u op de handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot'. 7 Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven: 'U zult de Heer, uw God, niet verzoeken'. 8 Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid 9 en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. 10 Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: 'De Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen'.

Elke verzoeking beantwoordt Hij met een citaat uit dit boek (8:3 in *Matth. 4:4; 6:16 in Matth. 4:7; 6:13 in Matth. 4:10*). De citaten komen uit de eerste deel, waarin een terugblik op de woestijnreis wordt gegeven.

Als wij dit boek lezen en op ons laten inwerken, zullen we in elk onderdeel van Israëls geschiedenis onszelf herkennen. Steeds wordt een ander gezichtspunt ingenomen. Het volk is een geheel nieuw volk, want het oude geslacht (allen die 20 jaar en ouder waren, behalve Jozua en Kaleb) is omgekomen in de woestijn. Tot hen richt Mozes in dit boek zijn toespraken. Deze nieuwe generatie had het dus nodig om de geschiedenis van het volk te horen om te weten wat er was gebeurd, zodat ze de les eruit konden leren.

Het boek *Deuteronomium* is als volgt te verdelen:

- 1 *hoofdstuk 1:1-4:43*: 1e grote rede van Mozes: terugblik op de woestijnreis.
- 2 *hoofdstuk 4:44-26:19*: 2e grote rede van Mozes, die in drie deel onderverdeeld kan worden:
 - *hoofdstuk 4:44-5:33*: gebeurtenissen bij Horeb,
 - *hoofdstuk 6:1-11:32*: geboden en inzettingen, gehoorzaamheid als voorwaarde voor genieten van de zegen van het land,
 - *hoofdstuk 12:1-26:19*: inzettingen voor het leven in het land rondom de plaats die de HERE verkoren had om zijn naam te doen wonen.
- 3 *hoofdstuk 27:1-34:12*: 3e en 4e rede van Mozes, zijn lied en het bericht van zijn dood, met als onderverdeling:
 - *hoofdstuk 27:1-28:68*: 3e rede: zegen en vloek,
 - *hoofdstuk 29:1-30:20*: 4e rede: vernieuwing verbond, berouw en verlossing, de keus voorgehouden,
 - *hoofdstuk 31:1-8*: Mozes wijst Jozua aan als zijn opvolger,
 - *hoofdstuk 31:9-13*: elke zeven jaar moet de wet aan het hele volk worden voorgelezen,
 - *hoofdstuk 32:1-33:29*: lied en zegen van Mozes,
 - *hoofdstuk 34:1-12*: de dood van Mozes.

INHOUD:

- Vs. 1-4 Plaats en tijd van de toespraak van Mozes
- Vs. 5-8 God beveelt het volk om van Horeb te vertrekken en het beloofde land in bezit te nemen
- Vs. 9-18 Mozes stelt rechters aan
- Vs. 19-21 Het volk komt in Kades-Barnéa en mag het land in bezit gaan nemen
- Vs. 22-25 De twaalf verspieters
- Vs. 26-28 Het volk weigert op te trekken en mort tegen de HERE
- Vs. 29-33 Mozes wijst op Gods trouw, maar het volk gelooft niet
- Vs. 34-39 De toorn van de HERE en wie niet en wie wel in het land zullen komen
- Vs. 40-43 Het volk onderwerpt zich niet aan de toorn van de HERE
- Vs. 44-46 Het volk verslagen, vindt geen gehoor bij de HERE

TOELICHTING:

Het boek geeft praktische en geestelijke lessen met als onderwerp het erfdeel. We zien een volk dat voorbereid wordt op het erfdeel dat voor hen ligt en dat ze op het punt staan in bezit te nemen. Het is het land waar God met vreugde naar kijkt. Mozes weet waarover hij spreekt als hij hun hart warm wil maken voor dat land. Hij geeft in de eerste hoofdstukken een historische terugblik op de wijze waarop het volk al met het land te maken heeft gehad. Zij hadden "het kostelijke land" (zo noemt God het in *Psalm 106:24*) versmaad. Dan komt er een nieuwe generatie en een overblijfsel in Kaleb die het in bezit mogen nemen.

Voor de christen is het land Kanaän het beeld van de hemelse gewesten. Daarin zijn we gezegend met alle geestelijke zegening in Christus (*Ef. 1:3*). De Heer Jezus, onze ware Mozes, wil ons hart daarop richten. Als er echt gemeenschap met God is, zal dat tot uiting komen in de belangstelling die wij tonen voor de dingen waar Hij belang in stelt. Gods hart is vol van Christus en alles wat Hij heeft gedaan.

1 Dit zijn de woorden, die Mozes tot geheel Israël gesproken heeft aan de overzijde van de Jordaan, in de woestijn, in de Vlakte, tegenover Suf, tussen Paran, Tofel, Laban, Haseroth en Di-Zahab; 2 elf dagreizen is het van Horeb in de richting van het gebergte Seir tot Kades-Barnéa. 3 In het veertigste jaar nu, in de elfde maand, op de eerste der maand, heeft Mozes tot de Israëlieten gesproken overeenkomstig alles wat hem de HERE ten aanzien van hen geboden had; 4 nadat hij Sihon, de koning der Amorieten, die in Hesbon woonde, en Og, de koning van Basan, die in Astaroth woonde, bij Edreï verslagen had;

Mozes richt zich "tot geheel Israël", niemand uitgezonderd. De plaats waar en de datum waarop hij zijn woorden spreekt, worden aangegeven. Hij spreekt zijn rede uit aan de oever van de Jordaan, de rivier die het volk van het land scheidt. De omgeving, de woestijn, herinnert aan de reis. Ze bevinden zich "in de vlakte", een plaats waar niemand zich kan verstoppen en vanwaar ze de omgeving goed kunnen waarnemen.

Het boek bevat de woorden die Mozes heeft gesproken (*vs. 1*), geheel zoals de HERE het wilde (*vs. 3*) en die Mozes ontvouwde of uitlegde (*vs. 5*). Dat maakt het hele boek tot een direct gezaghebbend spreken van God. Hij is de bron ervan. We doen goed ons dat tijdens het lezen en overdenken van dit boek voortdurend te realiseren. Mozes is het middel (en het type van de Heer Jezus die Gods woord met gezag spreekt) waardoor Gods woorden tot ons komen.

Zij versmaadden het kostelijke land, zij geloofden zijn woord niet; (Ps 106:24)

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, ... (Ef 1:3)

Hij doet er alles aan om het volk het woord van God duidelijk te maken en het juist te doen verstaan.

De reis had elf dagen kunnen duren. Die tijd nam de reis van Horeb (dat is de berg Sinai) naar Kades-Barnéa, de zuidelijke ingang in het land. Door ongeloof deden ze er echter veertig jaar over, gerekend vanaf de uittocht uit Egypte tot de intocht in het land (voor 'veertig jaar' zie Num. 14:29-35; 32:13; Deut. 8:2-5; 29:5-6; Hebr. 3:7-19).

In deze woestijn zullen uw lijken vallen, namelijk zovelen als er van u geteld zijn, naar uw volle getal, van twintig jaar oud en daarboven, omdat gij tegen Mij gemord hebt. Voorwaar, gij zult niet komen in het land, waarvan Ik gezworen heb u daarin te doen wonen, behalve Kaleb, de zoon van Jefunne en Jozua, de zoon van Nun! En uw kinderen, van welke gij gezegd hebt: Die zullen tot een buit zijn -- hen zal Ik er brengen, opdat zij het land leren kennen, dat gij veracht hebt. Maar wat u betreft, uw lijken zullen vallen in deze woestijn, en uw zonen zullen veertig jaar lang in de woestijn rondzwerven en uw overspelig gedrag boeten, totdat uw lijken alle in de woestijn liggen. Overeenkomstig het aantal dagen, gedurende welke gij het land verspied hebt, veertig dagen, zult gij uw ongerechtigheden veertig jaar lang boeten, voor elke dag één jaar, opdat gij weet wat het betekent, als Ik Mij afkeer. Ik, de HERE, heb het gesproken. Ik zal dit zeker doen aan heel deze boze vergadering, die tegen Mij samenspanst. In deze woestijn zullen zij hun einde vinden en daar zullen zij sterven. (Nm 14:29-35)

Daarom ontbrandde de toorn des HEREN tegen Israël, zodat Hij hen veertig jaren in de woestijn liet omzwerven, totdat het gehele geslacht dat kwaad gedaan had in de ogen des HEREN, zijn einde gevonden had. (Nm 32:13)

Gedenk dan heel de weg, waarop de HERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet zijn geboden zoudt onderhouden. Ja, Hij verootmoedigde u, deed u honger lijden en gaf u het manna te eten, dat gij niet kendet en dat ook uw vaders niet gekend hadden, om u te doen weten, dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond des HEREN uitgaat. Het kleed dat gij draagt, is niet versleten en uw voet is niet gezwollen in deze veertig jaar. Erken dan van harte, dat de HERE, uw God, u vermaant, zoals een man zijn zoon vermaant, ... (Dt 8:2-5)

Veertig jaar liet Ik u door de woestijn trekken; de klederen die gij droegt, zijn niet versleten evenmin als de schoenen aan uw voeten. Brood hebt gij niet gegeten, wijn of bedwelmende drank niet gedronken -- opdat gij zoudt weten, dat Ik de HERE, uw God, ben. (Dt 29:5,6)

Daarom, zoals de Heilige Geest zegt:

'Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering, in de dag van de verzoeking in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, en zij zagen toch mijn werken veertig jaar lang. Daarom was Ik vertoornd op dit geslacht en zei: Altijd dwalen zij met het hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend, zodat Ik zwoer in mijn toorn: Nooit zullen zij in mijn rust ingaan!'

Kijkt u uit, broeders, dat niet misschien in iemand van u een boos, ongelovig hart is, om af te vallen van de levende God, maar vermaant elkaar elke dag, zolang het 'Heden' genoemd wordt, opdat niemand onder u verhard wordt door het bedrieglijke van de zonde. Want wij zijn metgezellen van Christus geworden, als wij tenminste het begin van het vertrouwen tot het einde toe onwrikbaar vasthouden, terwijl er gezegd wordt:

'Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering.'

Want wie waren het die, hoewel zij gehoord hadden, Hem verbitterden? Waren dat immers niet allen die door Mozes uit Egypte waren uitgegaan? En op wie is Hij veertig jaar lang vertoornd geweest? Was dat niet op hen die gezondigd hadden, van wie de lichamen vielen in de woestijn? En aan wie heeft Hij gezworen dat zij in zijn rust niet zouden ingaan, dan aan hen die ongehoorzaam geweest waren? En wij zien dat zij niet konden ingaan wegens ongeloof. (Hb 3:7-19)

Het getal '40' spreekt van beproeving, op de proef stellen. Het spreekt van een periode waarin iemands hart en kwaliteiten worden getoetst. Voor ons gaat het niet om letterlijk 40 jaar, net zomin als het gaat om een letterlijke woestijn. De geestelijke les is dat wij door eigen falen en ontrouw ook vaak langer doen over het in bezit nemen van zegeningen dan als we trouw waren gebleven.

De datering in vers 3 laat zien dat het eind van het veertigste jaar in zicht is. Dat betekent dat er in de velden van Moab een compleet ander volk gelegerd is, dan het volk dat uit Egypte was weggetrokken. Op dat moment is het tijd voor de terugblik.

Hesbon was de hoofdstad van Moab, maar was veroverd door Sihon, koning van de Amorieten. Og was ook een koning van de Amorieten. Sihon heerste

over het zuidelijk deel van het Overjordaanse en Og het noordelijk deel. Het verslaan van Sihon en Og wordt beschreven in 2:24-3:11.

In de verwijzing naar het verslaan van deze beide koningen ligt een geestelijke voorwaarde voor het verstaan van wat Mozes gaat zeggen. De geestelijke zegeningen van het hemelse land zullen door ons niet worden gekend als wij de aardse zegeningen niet op de juiste wijze in bezit hebben genomen. Zie verder toelichting bij *Numeri 21:21-35* in *Numeri - toegelicht*.

5 aan de overzijde van de Jordaan, in het land van Moab, begon Mozes deze wet te ontvouwen en hij zeide:

6 De HERE, onze God, heeft tot ons bij Horeb gesproken: gij zijt lang genoeg bij deze berg gebleven; 7 begeeft u op weg, breekt op, trekt naar het gebergte der Amorieten en naar al hun naburen, in de Vlake, op het Gebergte, in de Laagte, in het Zuiderland en aan de zeekust, – het land der Kanaänieten, en de Libanon tot aan de grote rivier, de Eufraat. 8 Zie, Ik heb dat land tot uw beschikking gesteld; trekt er binnen en neemt bezit van het land, waarvan de HERE aan uw vaderen, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nakroost geven zou.

Voordat de verovering van het land begint, gaat Mozes Gods wet ontvouwen. Hij legt het volk niet een kunstig bedacht krijgsplan voor. De enig zekere methode om het land in bezit te nemen en te houden is gehoorzaamheid aan Gods geboden. Dat geldt ook voor ons. Als wij de zegeningen willen leren kennen die ons deel in Christus zijn, gebeurt dat niet door ze in ons verstand op te nemen. We zullen ze alleen leren kennen als we ons leven onderwerpen aan de gehoorzaamheid aan Gods woord.

Het begin van de reis ligt bij Horeb. Dat had het volk ongeveer een jaar doorgebracht. Mozes haalt het bevel van God aan om Horeb te verlaten en naar Kanaän te gaan en ook de reden. Ze waren er nu lang genoeg geweest om voorbereid te worden op de aanstaande reis. Als God iets lang genoeg vindt, is dat omdat Hij zijn doel heeft bereikt. Hij laat de zijnen dan optrekken naar een volgende ervaring met Hem. In *Numeri 10:11-13* lezen we over de opdracht om op te breken. Maar hier wordt er bij vermeld waarheen ze moeten gaan.

Voordat in *vers 19* er van daadwerkelijk opbreken wordt gesproken, herinnert Mozes aan twee gebeurtenissen bij Horeb. Het eerste is wat God gezegd heeft over het land. Hij stelt het voor in zijn uitgestrektheid. Nog wonen er de vijanden, maar Hij heeft het zijn volk gegeven. Mozes sluit aan bij het zweren van God aan de aartsvaders (*Gen.22:16*) dat Hij hun en hun nageslacht het land zou geven (*Gen.15:18-21; 26:3-5; 35:12*).

Te dien dage sloot de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: de Keniet, de Keniziet, de Kadmoniet, de Hethiet, de Fereziet, de Refaïeten, de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiëten en de Jebusiëten. (Gn 15:18-21)

..., dan zal Ik met u zijn en u zegenen, want u en uw nageslacht zal Ik al die landen geven, en Ik zal de eed gestand doen, die Ik uw vader Abraham gezworen heb. En Ik zal uw nageslacht vermenigvuldigen als de sterren des hemels, en Ik zal uw nageslacht al die landen geven, en met uw nageslacht zullen alle volken der aarde gezegend worden, omdat Abraham naar Mij geluisterd en mijn dienst in acht genomen heeft: mijn geboden, mijn inzettingen en mijn wetten. (Gn 26:3-5)

En dit land, dat Ik Abraham en Isaäk gegeven heb, zal Ik u geven; en uw nageslacht zal Ik dit land geven. (Gn 35:12)

Het 'land' wordt in dit boek bijna 200 maal genoemd. Nu stonden ze vlak voor de vervulling van de belofte.

Het land was niet door hen uitgekozen, maar voor hen uitgekozen. God had dit land voor hen uitgekozen en Hij had hen uitgekozen er te wonen. Gods hart was vol van het land. Als hun hart vervuld was met de liefde van God dan zouden zij net zo vol zijn van zijn land. Maar hun hart was vervuld van andere dingen. Dat is het tweede waarover Mozes spreekt, wat we tussen de regels door horen als hij het heeft over het aanstellen van oversten.

In het tweede jaar, in de tweede maand, op de twintigste dag der maand, trok de wolk van boven de tabernakel der getuigenis op. Toen braken de Israëliëten uit de woestijn Sinai op in de voorgeschreven orde van opbreken, en de wolk bleef rusten in de woestijn Paran. Dit nu was de eerste maal, dat zij opbraken volgens het bevel des HEREN door de dienst van Mozes. (Nm 10:11-13)

Ik zweer bij Mijzelf, luidt het woord des HEREN: omdat gij dit gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt, zal Ik u rijkelijk zegenen, en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren des hemels en als het zand aan de oever der zee, en uw nageslacht zal de poort zijner vijanden in bezit nemen. (Gn 22:16,17)

9 Toentertijd zeide ik tot u: ik alléén zal de zorg voor u niet kunnen dragen. 10 De HERE, uw God, heeft u vermenigvuldigd en zie, heden zijt gij zo talrijk als de sterren des hemels. 11 De HERE, de God uwer vaders, voege er aan u nog duizendmaal zoveel toe als gij nu telt en zegene u, zoals Hij u beloofd heeft. 12 Hoe zou ik dan alléén uw moeite, uw last en uw rechtsgedingen kunnen dragen? 13 Wijst uit uw stammen wijze, verstandige en ervaren mannen aan, dat ik hen als uw hoofden aanstelle. 14 Toen antwoorddet gij mij en zeydet: het is goed, wat gij hebt voorgesteld te doen. 15 Daarop nam ik de hoofden van uw stammen, wijze en ervaren mannen, en stelde hen als hoofden over u aan, oversten over duizend, oversten over honderd, oversten over vijftig en oversten over tien, en opzieners voor uw stammen. 16 En ik gebood toentertijd aan uw rechters: hoort (de geschillen) tussen uw broeders en oordeelt rechtvaardig tussen de een en de ander, of dit diens broeder is dan wel de vreemdeling die bij hem woont. 17 Gij zult in de rechtspraak de persoon niet aanzien; gij zult de onaanzienlijke evenzeer horen als de aanzienlijke; gij zult voor niemand vrezen, want de rechtspraak is Godes. De zaak echter, die voor u te zwaar is, zult gij tot mij brengen, opdat ik die hore. 18 Zo gebood ik u toentertijd alle dingen, die gij doen moest.

Op dezelfde tijd dat God over het erfdeel sprak, moest Mozes met hen spreken over hun moeiten die hij niet alleen kon dragen en over twistzaken. Het gaat hem als de briefschrijver Judas die graag had willen spreken over gemeenschappelijk heil, maar gedwongen werd te spreken over de strijd voor het geloof (Ju.:3).

Het volk was toegenomen in menigte. Daardoor namen ook de twisten onder hen toe. Het is bij de gemeente niet anders (Hand.6:1). Om de moeilijkheden tussen de leden van Gods volk het hoofd te bieden, stelt Mozes voor hoofden of oversten aan te stellen. Het volk vindt dat goed. Zo wordt de last verdeeld over meerderen.

De rechters moesten aan vier voorwaarden voldoen:

1. rechtvaardig oordelen, ongeacht of dit een broeder of een vreemdeling was;
2. oordelen zonder aanzien van de persoon, geen rekening houden iemands positie;
3. oordelen zonder angst voor menselijke vergelding, zich bewust dat zij namens God recht spraken;
4. erkennen dat er ook te zware zaken zijn (eigen zwakheid en beperking), die ze dan bij Mozes mochten brengen.

Ook in de gemeente zijn er oversten, gelovigen die verantwoordelijkheid hebben gekregen (1 Thess.5:12). Zoals Mozes hen in Israël aanstelde, zo doet nu de Heer Jezus dat. Zulke gelovigen zullen voldoen aan de vier genoemde voorwaarden. Het is goed met bepaalde zaken naar zulke gelovigen te gaan en hun raad te vragen. Er kunnen ook zaken zijn waarmee we direct naar de ware Mozes moeten gaan. Rechtszaken zijn het gevolg van de ruzies onderweg (Gen.45:24).

19 Toen braken wij van Horeb op en gingen heel die grote en vreselijke woestijn door, die gij gezien hebt, in de richting van het gebergte der Amoriëten, zoals de HERE, onze God, ons geboden had; en wij kwamen in Kades-Barnéa. 20 Toen zeide ik tot u: gij zijt gekomen tot het gebergte der Amoriëten, dat de HERE, onze God, ons geven zal. 21 Zie, de HERE, uw God, heeft het land tot uw beschikking gesteld, trek op, neem het in bezit, zoals de HERE, de God uwer vaders, tot u gesproken heeft; vrees niet en wees niet verschrikt.

De vreselijke woestijn diende ertoe naar het land te verlangen. De verkwikkingen van de woestijn zijn bittere verkwikkingen. We moeten leren roemen in de verdrukkingen (Rom.5:3,4).

Geliefden, terwijl ik alle bereidwilligheid had u te schrijven over onze gemeenschappelijke behoudenis, werd ik genoodzaakt u te schrijven met de vermaning om te strijden voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd. (Ju :3)

In die dagen nu, toen de discipelen talrijker werden, ontstond er gemopper van de Griekssprekende Joden tegen de Hebreëen, omdat in de dagelijkse bediening hun weduwen over het hoofd werden gezien. (Hd 6:1)

Wij nu vragen u, broeders, hen te erkennen die onder u arbeiden en u leiding geven in de Heer en u terechtwijzen, en hen zeer hoog te achten in liefde om hun werk. (1Th 5:12,13a)

Hierop deed hij zijn broeders uitgeleide, en zij gingen heen, en hij zeide tot hen: Maakt geen twist onderweg. (Gn 45:24)

En dat niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten dat de verdrukking volharding werkt, en de volharding beproefdheid en de beproefdheid hoop; en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest die ons gegeven is. (Rm 5:3-5)

Het resultaat zal zijn dat de liefde van God toeneemt en daarmee de liefde tot de broeders en zusters. Dan verdwijnen de twistzaken en komen we in de velden van Moab waar we vol gemaakt worden van de liefde die God voor ons heeft.

Mozes doet er alles aan om het volk te bemoedigen het land in bezit te nemen. Hij zegt hun dat ze niet bang of schrikachtig hoeven te zijn. Dat wijst erop dat het volk niet stond te dringen om het land in bezit te gaan nemen. Dat blijkt ook uit het volgende gedeelte, waar het volk vraagt om verspieders te zenden. Mozes wijst erop dat God had gesproken dat zij het land zouden krijgen en als God gesproken heeft kan geen macht dat keren. Het enige waardoor niet in bezit wordt genomen wat God heeft toegezegd, is ongelof.

God stelt ons alles ter beschikking, wij mogen het in bezit nemen. Gods genade kan het ons zo schenken. Het woord van Gods genade is genoeg om ons het erfdeel te schenken (Hand.20:32). Hoe komt het als iemand het niet in bezit neemt? Omdat in zo iemand een boos ongelovig hart is (Hebr.3:7-12).

Daarom, zoals de Heilige Geest zegt:

'Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering, in de dag van de verzoeking in de woestijn, waar uw vadersen Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, en zij zagen toch mijn werken veertig jaar lang. Daarom was Ik vertoornd op dit geslacht en zei: Altijd dwalen zij met het hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend, zodat Ik zwoer in mijn toorn: Nooit zullen zij in mijn rust ingaan!'

Kijkt u uit, broeders, dat niet misschien in iemand van u een boos, ongelovig hart is, om af te vallen van de levende God, ... (Hb 3:7-12)

Het gaat dus om een verschil in hart: is het boos en ongelovig of is daarin de liefde van God door de Heilige Geest uitgestort.

22 Toen naderdet gij allen tot mij en zeydet: laten wij enige mannen vooruit zenden om voor ons het land te verkennen en ons in te lichten omtrent de weg waarlangs wij moeten optrekken, en over de steden die wij zullen bereiken.

23 Dit nu was goed in mijn ogen. Dus koos ik uit u twaalf mannen, voor elke stam één; 24 zij begaven zich op weg, trokken het gebergte in, kwamen tot aan het dal Eskol en verkenden dit. 25 Ook namen zij vruchten van het land mee en brachten ons die; tevens brachten zij ons verslag uit en zeiden: Het land dat de HERE, onze God, ons geven zal, is goed. 26 Maar gij wildet niet optrekken en waart weerspanning tegen het bevel van de HERE, uw God; 27 gij mordet in uw tenten en zeydet: omdat de HERE ons haat, heeft Hij ons uit het land Egypte geleid om ons te brengen in de macht van de Amoriëten en ons te verdelen. 28 Waarheen trekken wij op? Onze broeders hebben ons het hart doen smelten met de tijding: de mensen zijn groter en langer dan wij, de steden zijn groot en hemelhoog versterkt, en ook hebben wij daar Enakieten gezien. 29 Ik zeide wel tot u: Beeft niet, vreest niet voor hen. 30 De HERE, uw God, die voor u uit gaat, Hij zal voor u strijden in overeenstemming met alles wat Hij voor uw ogen met u gedaan heeft in Egypte 31 en in de woestijn, waar gij hebt gezien, hoe de HERE, uw God, u droeg, zoals een man zijn kind draagt, op heel de weg die gij gegaan zijt, totdat gij op deze plaats gekomen zijt. 32 Doch ondanks dit woord geloofdet gij niet in de HERE, uw God, 33 die voor u uit ging op de weg om voor u een plaats te zoeken, waar gij u kondt legeren: des nachts in een vuur om u te doen zien op de weg waarlangs gij moest gaan, en des daags in een wolk.

Ondanks alle toezeggingen van God wil het volk dat er eerst nog verspieders worden uitgezonden. De kern van dit verzoek is wantrouwen van God en zijn woord. Wat zouden verspieders kunnen vertellen buiten wat God al had gezegd?

In Numeri 13:1,2 staat dat GóD de opdracht geeft om verspieders uit te zenden. Hier leren we dat het volk het wilde. Hun vraag kwam voort uit een gebrek aan vertrouwen op God.

En nu draag ik u op aan God en aan het woord van zijn genade, die machtig is op te bouwen en het erfdeel te geven onder alle geheiligden. (Hd 20:32)

De HERE sprak tot Mozes: Zend mannen uit om het land Kanaän te verspieden, dat Ik de Israëlieten geven zal; telkens één man zult gij zenden als vertegenwoordiger van de stam zijner vaderen: allen vorsten onder hen. (Nm 13:1,2)

Als God ziet dat hun wil hierin vast staat, geeft Hij waar ze om vragen. Het is ermee als de vraag om een koning die het volk later stelde. Daarmee verwierpen ze God. Toch gaf God hun een koning, omdat Hij hun een les wilde leren.

Mozes stemt toe in het verzoek. De verspieders reisden het land door en kwamen terug met de bewijzen van de rijkdom. De vermelding van Eskol herinnert aan de enorme druiventros die zij uit het land meenamen (Num.13:23, 24). Ze erkennen ook dat het land dat God geeft een 'goed land' is, een uitdrukking die tien maal in dit boek voorkomt. Maar ze zien onoverkomelijke problemen om het land in bezit te nemen. Zij verwierpen daarmee God. Ze spraken er zelfs over dat God hen haatte (vs.27).

Mozes spreekt tot een geslacht dat niet of zich nauwelijks bewust kan zijn van wat veertig jaar geleden plaatsvond. Toch spreekt hij tot hen alsof het henzelf betrof: zij waren weerspanning en wilden niet optrekken, zij morden in hun tenten. Hij kon dat doen omdat wist dat de kiem van ongeloof ook in dit geslacht aanwezig was. Zij waren niet beter dan hun vaderen. Ook dit nieuwe geslacht had zijn ongeloof en opstandigheid aan het eind van de reis getoond (Num.21:4-9).

Toen zij van de berg Hor opgebroken waren in de richting van de Schelfzee ten einde om het land Edom heen te trekken, werd het volk onderweg ongeduldig. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gij ons uit Egypte gevoerd? om te sterven in de woestijn? Want er is geen brood en geen water en van deze flauwe spijs walgen wij. Toen zond de HERE vurige slangen onder het volk; die beten het volk, zodat er velen van Israël stierven. Daarop kwam het volk tot Mozes en zeide: Wij hebben gezondigd, want wij hebben tegen de HERE en tegen u gesproken; bid tot de HERE, dat Hij de slangen van ons wegdoe. Toen bad Mozes ten gunste van het volk. De HERE dan zeide tot Mozes: Maak een vurige slang en plaats die op een staak; ieder, die daarnaar ziet, wanneer hij gebeten is, zal in leven blijven. Toen maakte Mozes een koperen slang en plaatste die op een staak; en wie, wanneer een slang hem gebeten had, op de koperen slang de blik richtte, bleef in leven. (Nm 21:4-9)

De gelovige is een nieuwe schepping in Christus, maar zijn oude natuur is onverbeterlijk slecht. Als hij die niet houdt op de plaats van de dood (Rom.6:11), zal de ook de gelovige tot de ergste zonden kunnen komen.

Wij kunnen God verwijten maken, omdat we vinden dat Hij niet zorgt voor voldoende middelen om ons met de zegeningen bezig te houden. Maar de eigenlijke vraag is of wij de zegeningen waarderen. Als we dat doen, zullen we de middelen en de tijd ervoor krijgen. Generaties in de vorige eeuwen moesten veel harder en langer werken dat wij vandaag. Toch kenden zij de Schrift door en door. Hoe komt dat? Zij waardeerden de zegeningen, terwijl wij laten ons inpakken door de aardse dingen. Al de schatten van de wijsheid en kennis zijn in Christus verborgen (Kol.2:3). Als we ons met Hem bezighouden, zullen we toenemend genieten van alles wat ons in Hem is gegeven. Een verlangend hart zal leren van de waarheid die in Jezus is (Ef.4:20).

In vers 31 zien we hoe God zijn volk door die 'grote en vreselijke woestijn' heenvoerde. Waartoe Mozes niet in staat was (Num.11:12-14) deed God: Hij droeg hen, zoals een man zijn kind draagt.

Heb ik dit gehele volk ontvangen of heb ik het gebaard, dat Gij tot mij zoudt kunnen zeggen: Draag het in uw schoot, zoals een voedstervader een zuigeling draagt, naar het land dat Gij aan zijn vaderen onder ede beloofd hebt? Vanwaar zou ik het vlees halen om aan dit gehele volk te geven? want zij jammeren tegen mij: Geef ons vlees te eten! Ik alleen kan de zorg voor dit gehele volk niet dragen: dat is mij te zwaar. (Nm 11:12-14)

In zijn toespraak in de synagoge in het Pisidische Antiochië wijst Paulus erop hoe God zijn volk met de tederheid van een voedster heeft verzorgd (Hand.13:18; vgl. Jes.66:13; Ps.103:13).

En gedurende ongeveer veertig jaar verzorgde Hij hen in de woestijn; ... (Hd 13:18)

Zoals iemands moeder hem troost, zo zal Ik u troosten, ja, in Jeruzalem zult gij getroost worden. (Js 66:13)

Toen zij in het dal Eskol gekomen waren, sneden zij daar een rank met één tros druiven af, die zij met hun tweeën aan een draagstok droegen; ook enige granaatappelen en vijgen. Die plaats noemde men het dal Eskol wegens de druiventros, die de Israëlieten daar afgesneden hadden. (Nm 13:23-24)

Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. (Rm 6:11)

..., Christus, in Wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn. (Ko 2:3)

Maar zo hebt u Christus niet geleerd, waar u Hem immers hebt gehoord en in Hem bent onderwezen, zoals de waarheid in Jezus is: ... (Ef 4:20,21)

...; gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen, ontfermt Zich de HERE over wie Hem vrezen. (Ps 103:13)

Dat is zijn antwoord op hun beschuldiging dat Hij hen haatte, een antwoord dat hen tot beschaming zou moeten brengen.

Het volk had verspieders voor zich uitgezonden. Mozes herinnert eraan dat de HERE Zelf als een verspieder voor hen was uitgegaan om voor zijn volk een geschikte plaats te zoeken (vs.31). Ze konden zich beter op Hem verlaten, dan hun weg bepalen naar aanleiding van menselijke waarnemingen.

34 Toen de HERE uw woorden hoorde, werd Hij toornig en zwoer: 35 niet één van deze mannen, dit boze geslacht, zal het goede land zien, waarvan Ik gezwoven heb, dat Ik het aan uw vaderen zou geven, 36 behalve Kaleb, de zoon van Jefunne; die zal het zien, ja, aan hem zal Ik het land geven, dat hij betreden heeft, en aan zijn kinderen, omdat hij de HERE volkomen gevolgd heeft.

37 Ook op mij werd de HERE vertoornd om uwentwil, zodat Hij zeide: ook gij zult daar niet komen. 38 Jozua, de zoon van Nun, die in uw dienst staat, die zal daar komen; sterk hem, want hij zal het Israël doen beërven. 39 En uw kleine kinderen, waarvan gij gezegd hebt: ten roef zullen zij zijn, – en uw zonen, die op dit ogenblik nog geen kennis hebben van goed en kwaad, die zullen daar komen, ja, aan hen zal Ik het geven en zij zullen het in bezit nemen. 40 Gij echter, wendt u om en breekt op naar de woestijn, in de richting van de Schelfzee.

De reactie van de HERE sluit aan bij de weerspanning van het volk. Ze weigeren het land in te gaan? De HERE zweert in zijn toorn dat niemand van dat geslacht er zal komen. Van de twee uitzonderingen, Jozua en Kaleb, wordt alleen Kaleb hier genoemd. Jozua neemt een bijzondere plaats in. Hij zal Mozes als leider van het volk opvolgen. In Kaleb hebben we een 'gewone' Israëliet, iemand aan wie we ons kunnen spiegelen.

Zijn hart was vol van de liefde van God. Zijn naam betekent 'van ganser harte'. Hij sprak niet over een God die haatte. Hij was overtuigd van de liefde en goedheid van God om zijn volk in het land der belofte in te voeren. In Jozua 14 verwijst hij naar zijn verslag over het land. Hij is er dan nog steeds vol van. Hij kende het welgevallen van de HERE en waardeerde Gods erfdeel. Hij heeft het in bezit genomen, terwijl de anderen zijn omgekomen in de woestijn. De liefde van God was werkzaam in zijn leven. Hij moest mee met het volk door de woestijn, maar in zijn hart werkte die liefde die uitgestort was door de Heilige Geest.

Efeziërs 1:13 zegt dat de Heilige Geest het onderpand is. Horen wij tot het geslacht van Kaleb? Zijn hart was gericht op de zegen van het land, dat is voor ons Christus. Als ons hart vol is van de goedheid en liefde van God door de Heilige Geest, zal ons verlangen ook zijn om de Heer volkomen na te volgen.

De toorn van de HERE kwam ook op Mozes, ter wille van hen. Dat doet denken aan de Heer Jezus die de toorn van God onderging ter wille van zijn volk. Mozes spreekt hier niet over zijn eigen falen, maar over de aanleiding van de toorn. Die lag bij het volk. Dat gebeurde niet toen het volk de eerste keer bij de grens kwam, maar pas veertig jaar later. Het gaat Mozes niet om de chronologie, maar hij verbindt Gods toorn over zichzelf met de toorn van God over het volk om de heiligheid van Gods oordeel te onderstrepen.

Mozes wijst op Jozua als de nieuwe aanvoerder. Jozua stond in zijn dienst. We zien hier het beeld van de Heer Jezus die de Heilige Geest heeft gezonden, opdat die ons in de hele waarheid zou leiden (Joh. 16:13). De Heilige Geest leidt niet de oude mens, maar de nieuwe mens, zoals Jozua niet het oude geslacht, maar het nieuwe geslacht in het land binnenbracht.

Het oude geslacht krijgt de opdracht terug te gaan naar de woestijn, in de richting van de Schelfzee. Voor de oude mens is er maar één mogelijkheid om deel te krijgen aan Gods zegeningen: zich begeven naar de plaats die

De Judeeërs nu naderden tot Jozua te Gilgal; en Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keniziet, zeide tot hem: Gij kent het woord, dat de HERE tot Mozes, de man Gods, aangaande mij en u te Kades-Barnéa gesproken heeft. Veertig jaar was ik oud, toen Mozes, de knecht des HEREN, mij van Kades-Barnéa uitzond, om het land te verspieden; en ik bracht hem nauwgezet verslag uit. Terwijl mijn broeders, die met mij opgetrokken waren, het hart van het volk deden versmelten, bleef ik volkomen trouw aan de HERE, mijn God. (Jz 14:6-8)

..., opdat wij zouden zijn tot lof van zijn heerlijkheid, wij die vooraf in Christus hebben gehoopt; in Wie ook u, toen u het woord van de waarheid, het evangelie van uw behoudenis, hebt gehoord - in Wie u ook, toen u geloofd hebt, verzegeld bent met de Heilige Geest van de belofte, ... (Ef 1:12-13)

Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. (Jh 16:13)

spreekt van de verlossing uit de macht van Egypte, dat is het kruis. Daar is de oude mens geoordeeld (Rom. 6:6).

Want als wij met hem een geworden zijn in de gelijkheid van zijn dood, dan zullen wij het ook zijn in de gelijkheid van zijn opstanding; daar wij dit weten, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde te niet gedaan zou zijn, opdat wij niet meer de zonde dienen. (Rm 6:5,6)

De nieuwe generatie wordt hier aangeduid als "kleine kinderen" en "zonen die op dit moment nog geen kennis hebben van goed en kwaad". Het zijn zij die nooit op eigen kracht het land zullen bereiken, die afhankelijk zijn van de hulp van anderen en die onwetend zijn, niet geïnformeerd, maar die zich willen laten onderwijzen over het land en de voorwaarden om er te komen en in te leven. Zo is het ook met de dingen die God bekend maakt: Hij doet dat aan kleine kinderen, niet aan hen die op hun verstand vertrouwen (Matth. 11:25-27). De gezindheid van een kind is nodig om te kunnen genieten van de zegeningen die in de hemelse gewesten in Christus voor ons liggen.

41 Toen antwoordde gij en zeidet tot mij: wij hebben tegen de HERE gezondigd. Wij willen optrekken en strijden, naar alles wat de HERE, onze God, ons geboden heeft. En ieder van u gordde zijn wapens aan, want gij achtet het licht naar het gebergte op te trekken. 42 Maar de HERE zeide tot mij: zeg tot hen: gij zult niet optrekken en strijden, want Ik zal niet in uw midden zijn; opdat gij niet verslagen wordt voor uw vijanden. 43 En ik sprak tot u, maar gij luisterdet niet en waart weerspannig tegen het bevel des HEREN; gij handeltet overmoedig en trokt op naar het gebergte.

44 Daarop trokken de Amorieten, die dat gebergte bewoonden, uit, u tegemoet, en zij vervolgden u als bijen en versloegen u in Seïr, tot Horma toe. 45 Toen keerdet gij terug en weendet voor het aangezicht des HEREN; maar de HERE luisterde niet naar u en neigde zijn oor niet tot u. 46 Zo bleef gij dan lange tijd in Kades; de vele dagen, dat gij daar vertoefd hebt.

In hardnekkige weerspannigheid gaat het oude geslacht weer in tegen wat God heeft gezegd. Het vlees onderwerpt zich niet aan de wet van God, het kan dat ook niet (Rom.8:7). Als uit hun mond het "wij hebben gezondigd" klinkt, is dat slechts een formule zonder werkelijke betekenis. Op die wijze komt het vaker in de Bijbel voor, bijvoorbeeld bij Farao, bij Saul en bij Judas. Als ze in die gezindheid tot de HERE roepen, luistert Hij niet (Jak.4:2,3)

Het erfdeel werd door het volk veracht, de belijdenis was niet oprecht, het erfdeel werd hun afgenomen. Zij verachten ook zijn regering, want ze gaan in tegen zijn bevel om niet op te trekken. God geeft hen dan over in de hand van de vijanden. Die zijn beelden van satanische machten (Ef.6:12). Ze worden erdoor verpletterd. Dan moeten ze achtendertig jaar in de woestijn doorbrengen.

In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik prijs U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard. Ja Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U. Alles is Mij overgegeven door mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren. (Mt 11:25-27)

...; omdat wat het vlees bedenkt, vijandschap is tegen God, want het onderwerpt zich niet aan de wet van God, want het kan dat ook niet. (Rm 8:7)
U begeert, en hebt niet; u moordt en u bent jaloers, en kunt niet verkrijgen, u twist en voert oorlog. U hebt niet, omdat u niet bidt. U bidt en ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt, om het in uw haristochten te verkwisten. (Jk 4:2,3)

Want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten. (Ef 6:12)

INHOUD:

- Vs. 1-3 Bevel om op te breken van Seïr
 Vs. 4-8 Houding van Israël tegenover Esau
 Vs. 9 Houding van Israël tegenover Moab
 Vs. 10-12 Over de Emieten en de Horieten
 Vs. 13-15 De reis van 38 jaar
 Vs. 16-19 Houding van Israël tegenover de Ammonieten
 Vs. 20-23 Over de Refaïeten en de Kaftorieten
 Vs. 24-36 De HERE geeft Sihon in de macht van Israël
 Vs. 37 Israël nadert niet tot gebieden waarvoor de HERE een verbod heeft gegeven

TOELICHTING:

De *hoofdstukken 2 en 3* laten zien wat het land niet is. Het volk (en wij) moeten leren onderscheiden tussen wat Gods land is en wat het niet is en hoe zij (en wij) daar mee moeten omgaan. Ons land, ons erfdeel is hemels. Het leven van het land is het eeuwige leven en dat is nu al ons deel. Dat wordt verderop in het boek nader uitgewerkt. We kunnen nu al de rijkdom ervan in onze harten genieten. Maar dan moeten we dat hemelse land niet verachten of verwarren met andere landen.

Eerst gaan ze langs de landen van Edom (dat is Esau), Moab en Ammon. Die mogen ze niet aanvallen. Dan komen de koninkrijken van Sihon (Gilead) en Og (Basan). Die moeten ze aanvallen en beginnen te erven, ook al was dat nog niet het beloofde land. Beide soorten landen stellen niet de hemelse zegeningen voor. Daaruit zijn lessen te leren voor onze omgang met de dingen op aarde, hoe die zich verhouden tot de hemelse dingen. Sommige dingen moeten aanvaarden zoals ze zijn, andere dingen moeten we veroveren, aan ons onderwerpen, omdat ze een gevaar vormen voor onze hemelse zegeningen.

Edom, Moab en Ammon waren broedervolken. Gods voorzienigheid had zich met deze volken beziggehouden en voor hen een erfdeel bestemd dat Hij hun heeft toegemeten. Israël mocht zich niet met hen bemoeien, zelfs al zouden ze vijandig bejegend worden door hen.

Gilead en Basan waren vijandige volken. Ze maakten geen deel uit van het beloofde land, maar lagen er wel vlak bij. Zij vormden een voortdurend gevaar en daarom moesten zij eerst overwonnen worden, zodat zij geen gevaar meer betekenden voor het genieten in het land. De directe omgeving van het land kwam daarmee onder de heerschappij van Gods volk.

1 Daarop wendden wij ons om en braken op naar de woestijn, in de richting van de Schelfzee, zoals de HERE tot mij gesproken had; vele dagen trokken wij om het gebergte Seïr heen. 2 Toen zeide de HERE tot mij: 3 gij hebt lang genoeg om dit gebergte heen getrokken, wendt u naar het noorden;

Mozes sluit zichzelf bij het 'wij' van *vers 1* in. Door het ongeloof van anderen moesten allen, ook Jozua en Kaleb en Mozes zich 'omwenden'. De ontrouw van het geheel heeft consequenties voor ieder die trouw is om zich te schikken in wat de HERE toch nog geeft. Mopperen is niet goed, of negatieve kritiek uitoefenen. Dan moeten ze 38 jaar rondzwerfen in de woestijn. In een enkele zin wordt dit aangegeven: ze trekken vele dagen (elke dag van de 38 jaar werd gevoeld) om het gebergte Seïr heen. Totdat de HERE het genoeg vindt (vgl. 1:6).

De HERE, onze God, heeft tot ons bij Horeb gesproken: gij zijt lang genoeg bij deze berg gebleven; ... (Dt 1:6)

Dit rondtrekken is niet alleen een straf op de ongehoorzaamheid, het is ook een voorbereiding op de intocht in het land. Die voorbereiding betekende het sterven van het hele oude geslacht dat had geweigerd het land in te gaan. Een nieuw geslacht stond op het punt het land in te gaan. Ook dit nieuwe geslacht had een bepaalde tijd in de woestijn doorgebracht. Als die voorbereiding in Gods oog klaar is, geeft Hij bevel koers te zetten naar het Noorden.

4 gebied het volk aldus: gij gaat nu trekken door het gebied van uw broeders, de zonen van Esau, die in Seïr wonen; die zullen bevreesd voor u zijn. Neemt u echter zeer in acht; 5 daagt hen niet uit, want Ik zal u van hun land zelfs geen voetbreed geven, omdat Ik het gebergte Seïr aan Esau tot een bezitting gegeven heb. 6 Voedsel om te eten zult gij van hen voor geld kopen; ook water om te drinken zult gij van hen voor geld kopen. 7 Want de HERE, uw God, heeft u gezegend in al het werk uwer handen; Hij heeft uw tocht door deze grote woestijn gekend; deze veertig jaar was de HERE, uw God, met u, gij hebt aan niets gebrek gehad. 8 Daarom trokken wij verder, weg van onze broeders, de zonen van Esau, die in Seïr wonen, weg van de vlakke, van Elath en Ezeon-Geber. Daarna wendden wij ons en gingen in de richting van de woestijn van Moab.

Mozes moet het volk inlichten over de te volgen route. Ze moeten door het gebied van de zonen van Esau. Mozes vertelt het volk ook hoe ze zich tegenover dit broedervolk moeten gedragen. Ze mogen er niets van in bezit nemen, want de HERE heeft Esau dit land gegeven.

Dit betekent voor ons dat er relaties zijn die door God zijn ingesteld en die we hebben te erkennen als door Hem ingesteld. Ook als mensen daar op een totaal verkeerde manier mee omgaan, verandert dat niets aan Gods bedoeling. Als mensen trouwen, ongeacht de reden, wordt voldaan aan een instelling van God. Dat hebben wij te erkennen. Een gelovige zal nooit mogen aandringen op ontbinding ervan, want dan komt hij aan iets waarvan God gezegd heeft: dat mag een mens niet scheiden (*Matth.19:6*).

Voor zover Israël een gunst van Esau zou vragen, moesten ze daar niet om bedelen, maar ervoor betalen. Daartoe waren ze ruimschoots in staat. Ondanks alle gemopper was God bij hen geweest en had het hun aan niets ontbroken (*Luk.22:35*). Als wij terugkijken op onze woestijnreis kunnen we ook alleen maar zeggen dat de Heer zijn belofte, dat Hij met ons is (*Matth.28:20*), heeft waargemaakt.

Israël is een volk dat belangstelling heeft voor het land van de belofte. Daarmee onderscheidt het zich van andere volken die deze belangstelling niet hebben. Dat mag echter Gods volk niet verheffen boven die andere volken. God heeft ook met hen zijn bemoeienissen. Hij heeft hun ook land gegeven (*vs.9,19*). God houdt zich dus niet alleen met Israël bezig. Israël had te eerbiedigen wat God aan anderen had gegeven.

Als wij door genade mogen horen tot hen die iets begrepen hebben van hemelse zegeningen, mogen wij niet laetdunkend neerzien op andere gelovigen. God heeft ook anderen iets gegeven, al kennen ze bijvoorbeeld geen (geestelijke) offerdienst. In de christenheid komt men wel geregeld samen om naar Gods woord te luisteren, maar van het algemeen priesterschap van de gelovigen is nauwelijks sprake. Zo heeft God in de Reformatie veel gegeven. Bepaalde waarheden zijn toen weer nieuw onder de aandacht gekomen, zoals de rechtvaardiging op grond van geloof alleen. Maar het hemelse deel van de gelovigen, de zegen van het eeuwige leven, kwam pas later, in het begin van de 19e eeuw, opnieuw als waarheid naar voren.

Het volk kon in bepaalde omstandigheden afhankelijk zijn van de broedervolken. Ze vragen of ze gebruik mogen maken van hun land, niet om er te wonen, maar om er doorheen te trekken. De vraag om een gunst maakt niet dat zij een schuld op zich laden. Gods volk, op weg naar de zegen van het land, is een rijk volk. Zij kunnen hun rijkdom gebruiken om iets terug te doen voor wat een broedervolk hun heeft gegeven. Als wij mogen profiteren van gelovigen die de hemelse zegeningen niet kennen, kunnen wij op onze beurt

Dus zijn zij niet meer twee maar een vlees. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden. (Mt 19:6)

En Hij zei tot hen: Toen Ik u uitzond zonder beurs en reiszak en sandalen, heeft u soms iets ontbroken? Zij nu zeiden: Niets. (Lk 22:35)
En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw. (Mt 28:20)

hun wel van de rijkdommen geven die God ons heeft gegeven in het kennen van de hemelse dingen.

9 Toen zeide de HERE tot mij: benauw Moab niet, en daag het niet uit ten strijde, want Ik zal u van zijn land niets in bezit geven, omdat Ik Ar aan de zonen van Lot tot een bezitting gegeven heb.

De houding van Israël tegenover Moab moest zijn als die tegenover Esau. Ook Moab was een broedervolk. De HERE herinnert aan de oorsprong door hen "zonen van Lot" te noemen.

10 – De Emieten hadden eertijds daarin gewoond, een groot en talrijk volk, lang als de Enakieten; 11 ook dezen werden voor Refaïeten gehouden, evenals de Enakieten, maar de Moabieten noemen hen Emieten. 12 En in Seïr hadden eertijds de Horieten gewoond, maar de zonen van Esau hadden hen uit hun gebied verdreven, hen verdelgd en zich in hun plaats gevestigd, evenals Israël gedaan heeft met het land, dat de HERE hun in bezit gegeven heeft. –

Israël wordt hier geïnformeerd over de oorspronkelijke bewoners van het gebied waar nu de Moabieten en Edomieten (Gen.36:20) wonen. Hieruit kunnen ze opmerken dat God alles bestuurt en de volken elk een eigen plaats geeft om te wonen (Deut.32:8; Hand.17:26).

Toen de Allerhoogste aan de volken hun erfenis toedeelde, toen Hij de mensenkinderen van elkander scheidde, heeft Hij de grenzen der volken vastgesteld naar het aantal der zonen van Israël. (Dt 32:8)

En Hij heeft uit een bloed het hele mensengeslacht gemaakt om op het hele aardoppervlak te wonen, terwijl Hij de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaats heeft vastgesteld. ... (Hd 17:26)

De Moabieten noemden inwoners Emieten, wat 'vreselijke' of 'vreesaanjagende' betekent. Het waren dus vijanden om diep van onder de indruk te komen. Dat deze angstaanjagende volken eruit verdreven waren, mag een bemoediging voor Israël zijn. God heeft broedervolken van Israël geholpen grote en talrijke volken te verdrijven, zo zal Hij ook Israël daarbij helpen. Anderzijds onderstreept het de lafheid van Israël veertig jaar geleden, omdat het toen zelfs met Gods hulp toch voor deze vijanden terugschrok (1:28; Num.13:28,33). Maar nu krijgen ze een nieuwe kans.

Tevens heeft Hij deze veroveringen als een kastijding voor de oorspronkelijke bewoners gebruikt. De les is dat God bij ontrouw een zegen wegneemt en die aan een ander kan geven, die daarmee zelf opnieuw op de proef wordt gesteld. Ook wijst het op het tijdelijke karakter dat verworven bezit heeft.

13 Maakt u nu gereed en trekt de beek Zered over. Toen trokken wij over de beek Zered. 14 En de tijd dat wij reisden vanaf Kades-Barnea, totdat wij de beek Zered overtrokken, bedroeg achtendertig jaar – totdat dit gehele geslacht, de krijgslieden uit de legerplaats, gestorven was tot de laatste man, zoals hun de HERE had gezworen; 15 ja, ook was de hand des HEREN tegen hen geweest om hen uit de legerplaats weg te rukken, totdat zij gestorven waren tot de laatste man.

De herinnering aan de reis van 38 jaar door de woestijn zou hen tot ootmoed moeten stemmen. Ze zouden zich erdoor bewust moeten worden dat zij niet op grond van hun trouw het land zouden krijgen.

De hand van de HEREN was tegen hen zolang er nog iemand van het ongelovige geslacht leefde. Ze hadden zijn zorgende hand versmaad. Daarom kregen zij met zijn tuchtigende hand te doen. Toen de laatste gestorven was, was zijn hand niet meer tegen hen. Dat betekent ook dat die mensen veelal geen natuurlijke dood gestorven waren. Maar nu kon de HERE met hen verder trekken, opnieuw op weg naar het beloofde land.

Dit waren de zonen van Seïr, de Horieten, de inwoners van het land: Lothan, Sobal, Zibeon, Ana, Dison, Eser en Disan; ... (Gn 36:20)

Waarheen trekken wij op? Onze broeders hebben ons het hart doen smelten met de tijding: de mensen zijn groter en langer dan wij, de steden zijn groot en hemelhoog versterkt, en ook hebben wij daar Enakieten gezien. (Dt 1:28)

Het volk echter, dat in het land woont, is sterk en de steden zijn ommuurd en zeer groot, en ook de kinderen van Enak zagen wij daar; ...Ook zagen wij daar de reuzen, Enakieten, die tot de reuzen behoren, en wij waren als sprinkhanen in onze eigen ogen en ook in hun ogen. (Nm 13:28,33)

16 Toen dan van het volk alle krijgslieden gestorven waren tot de laatste man, 17 sprak de HERE tot mij: 18 heden trekt gij langs het gebied van Moab, te weten Ar, 19 en dan komt gij in de nabijheid van de Ammonieten; benauw hen niet en daag hen niet uit, want Ik zal u van het land der Ammonieten niets in bezit geven, omdat Ik het aan de zonen van Lot tot een bezitting gegeven heb.

De houding van Israëel tegenover de Ammonieten moest dezelfde zijn als tegenover de Moabieten en Edomieten. Ook de Ammonieten waren verwant aan de Israëlieten

20 – Ook dit wordt voor een land van Refaiëten gehouden; Refaiëten hadden eertijds daarin gewoond, maar de Ammonieten noemden hen Zamzumieten, 21 een groot en talrijk volk, lang als de Enakieten, maar de HERE had hen verdreven en verdelgd, zodat genen hun gebied in bezit genomen en zich in hun plaats gevestigd hadden; 22 evenals Hij voor de zonen van Esau gedaan had, die in Seïr wonen: vóór wie Hij de Horiëten verdreven en verdelgd had, zodat genen hun gebied in bezit genomen hadden en daar in hun plaats wonen tot op de huidige dag. 23 De Kaftorieten, die uit Kaftor gekomen waren, hadden de Avvieten, die tot Gaza in dorpen woonden, verdelgd en zich in hun plaats gevestigd. –

Het gebied dat nu aan de Ammonieten behoorde, was vroeger van de Refaiëten geweest. Ondanks hun grootte en talrijkheid had de HERE hun gebied vrij gemaakt voor de Ammonieten om er te wonen. Dat mocht een bemoediging zijn voor Israëel dat zich ook geplaatst zag tegenover reuzen. Voor de HERE is geen tegenstander te groot of te talrijk. Hij gaat alles in omvang en getal te boven.

24 Maakt u gereed, breekt op en trekt de beek Arnon over. Zie, Ik geef Sihon, de koning van Hesbon, de Amoriet, en zijn land in uw macht; begin met het in bezit te nemen en daag hem uit ten strijde. 25 Op deze dag begin Ik schrik en vrees voor u te leggen op de volken onder de ganse hemel, zodat zij voor u sidderen en beven, wanneer zij van u horen gewagen. 26 Daarop zond ik uit de woestijn Kedemoth boden tot Sihon, de koning van Hesbon, met een vredelievende boodschap: 27 laat mij door uw land trekken; ik zal uitsluitend de weg blijven volgen, zonder naar rechts of links af te buigen. 28 Voedsel om te eten zult gij mij voor geld verkopen en water om te drinken zult gij mij voor geld geven; laat mij slechts te voet doortrekken, 29 zoals de zonen van Esau, die in Seïr wonen, mij toegestaan hebben en de Moabieten, die in Ar wonen – totdat ik de Jordaan overtrek naar het land, dat de HERE, onze God, ons geven zal. 30 Doch Sihon, de koning van Hesbon, wilde ons niet door zijn gebied laten trekken, want de HERE, uw God, verhardde zijn geest en verstokte zijn hart, ten einde hem in uw macht te geven, zoals dit heden het geval is.

31 Toen zeide de HERE tot mij: Zie, Ik begin met Sihon en zijn land u ter beschikking te stellen; begin het te veroveren en neem zijn land in bezit. 32 En Sihon trok uit, ons tegemoet, hij en zijn gehele volk, om bij Jahaz slag te leveren, 33 maar de HERE, onze God, gaf hem aan ons over, zodat wij hem versloegen met zijn zonen en al zijn volk. 34 Wij namen toentertijd al zijn steden in en sloegen elke stad met de ban, mannen, vrouwen en kinderen; wij lieten niemand ontkomen; 35 alleen het vee roofden wij voor ons evenals de buit uit de steden, die wij ingenomen hadden. 36 Van Aroër af, aan de oever van de beek Arnon, en de stad in het dal, tot aan Gilead was er geen stad, die voor ons onneembaar was; de HERE, onze God, stelde alles tot onze beschikking.

Tegenover de broedervolken moest Israëel zich in acht nemen. Van hun erfdeel mochten zij niets in bezit nemen, want dat hadden ze van de HERE gekregen. Maar er waren ook volkeren die zij op hun weg naar het beloofde land tegenkwamen, tegenover wie hun houding geheel anders moest zijn. Met die volken moesten ze vechten als die niet bereid waren het land te geven. Ook die volkeren mochten de Israëlieten trouwens niet hooghartig benaderen.

Sihon krijgt eerst de kans om zonder strijd het land af te geven. Hij weigert en verliest zo door eigen schuld zijn land, zijn rijk en zijn leven. De verharding van zijn hart door de HERE is de bevestiging van zijn onbuigzame houding.

Sihon was de koning van de Amoriëten. Hesbon hoorde oorspronkelijk bij de Moabiëten. Maar de Amoriëten hadden het veroverd (*Num.21:26-29*) en de Moabiëten verdreven. Al in het Overjordaanse moesten zij verdelgd worden en het land geërfd.

Want Hesbon was de stad van Sihon, de koning der Amoriëten; deze had tegen de vorige koning van Moab gestreden en diens gehele land aan zijn macht ont-rukt, tot de Arnon toe. Daarom zeggen de spreukendichters:

Komt te Hesbon, gebouwd en versterkt worde Sihons stad! Want vuur ging er uit van Hesbon, een vlam uit Sihons stad; het verteerde Ar-Moab, de heerseres over de hoogten van de Arnon.

Wee u, Moab; verloren zijt gij, volk van Kemos!

Hij maakte zijn zonen vluchtelingen, zijn dochters gevangenen van Sihon, de koning der Amoriëten. (Nm 21:26-29)

De HERE gaf zijn volk het land. Zijn volk moest het alleen nog in bezit nemen. Wat God geeft, moet door ons veroverd worden. Hij zou het ons zonder strijd in de schoot kunnen werpen, maar Hij heeft ervoor gekozen dat we het moeten veroveren. Hij wil dat we laten zien dat we waarderen wat Hij geeft, door ons ervoor in te spannen het te verwerven. Tevens leert Hij ons dat we ook voor de strijd afhankelijk zijn van Hem.

Wij moeten leren waar we moeten strijden en waar we de strijd moeten ontlopen. Niet strijden tegen gelovigen, maar tegen systemen en leringen. Het Overjordaanse was evenzeer het erfdeel als het beloofde land. Er zijn meer zegeningen dan de eigenlijke zegeningen van het land, voor ons: de hemelse zegeningen. Er zijn namelijk ook aardse zegeningen, zoals voedsel, kleding, gezondheid, maar ook een geestelijke zegen als de wedergeboorte is een aardse zegen, een zegen voor de aarde.

Zulke geestelijke zegeningen vinden we bijvoorbeeld in de brief aan de Romeinen. Als we daar lezen over rechtvaardiging en andere gevolgen van de dood van de Heer Jezus heeft dat te maken met ons leven als een rechtvaardige op aarde die een woestijn is geworden. Als de Heer Jezus in *Johannes 3:12* spreekt over "de aardse dingen", doet Hij dat naar aanleiding van wat Hij eerder heeft gezegd over het "opnieuw geboren" worden (*vs.3-8*). Daarna gaat Hij spreken over de "de hemelse" dingen en vertelt dan over het eeuwige leven (*vs.13-16*). God wil dat we ook de aardse zegeningen uit zijn hand ontvangen.

Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit wa-ter en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is. (Jh 3:3-8)

En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Zoon des mensen die in de hemel is. En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:13-16)

Het in bezit nemen van het Overjordaanse wordt hier voorgesteld als de wil van God. Het slot van het boek *Ezechiël* beschrijft de verdeling van het land in de toekomst, als de Heer Jezus zal regeren. Daar zien we dat alle stammen een groot stuk van het land hebben en daarbij een klein stukje van het Overjordaanse.

Het probleem van de tweeënhalve stam was niet dat ze het Overjordaanse wilden, maar dat ze alleen het Overjordaanse wilden en niets van het land. Het hele volk had 38 jaar geleden het land versmaad en daardoor al die tijd

Als Ik u de aardse dingen heb gezegd en u niet ge-looft, hoe zult u geloven als Ik u de hemelse zeg? (Jh 3:12)

in de woestijn gezworven. De tweeënhalve stam had niets geleerd en wilden ook nu het land niet in. God bedoelt dat wij het Overjordaanse bezitten, maar dan wel zoals Hij het heeft gegeven.

In de Reformatie was er weinig oog voor de hemelse zegeningen. Alleen de aardse zegeningen werden gezien. Hoe is bij ons de verhouding tussen de genieting van de aardse zegen en de hemelse zegen? Een indicatie daarvan geven onze gebeden. Wat zijn de onderwerpen? Bidden we hoofdzakelijk voor gezondheid, werk en gezin of spreken we met de Heer vooral over de geestelijke groei en welzijn van onszelf, onze familieleden en de leden van Gods gemeente? Het is niet zo moeilijk om iets te zeggen van de 2,5 stam, maar hoe zit het met ons?

We kunnen de aardse zegeningen bezitten als Sihon en Og. Dan bezitten de aardse zegeningen zoals de wereld die bezit. Talloze ongelovigen hebben ook een goede gezondheid en kleding, terwijl gelovigen ziek kunnen zijn en gebrek lijden. Het in bezit nemen van de hemelse zegeningen begint met het in bezit nemen van de aardse zegeningen. De HERE zegt in *vers 24 en 31* dan ook: *"Begint te erven" (SV)*.

Maakt u op, reist heen, en gaat over de beek Arnon; ziet, Ik heb Sihon, den koning van Hesbon, den Amoriet, en zijn land, in uw hand gegeven; begint te erven, en mengt u met hen in den strijd. (Dt 2:24 SV)

En de HEERE zeide tot mij: Zie, Ik heb begonnen Sihon en zijn land voor uw aangezicht te geven; begin dan te erven, om zijn land erfelijk te bezitten. (Dt 2:31 SV)

God geeft Sihon voor het aangezicht van Israël. In geestelijke kracht voortgaan in het besef dat geen geestelijke stad voor ons te hoog is (*vs.36*). Ook ons stelt de Heer alles ter beschikking. Dat is geen dogma, dat leer je in de praktijk. Paulus staat als het ware in de velden van Moab en kijkt terug op zijn woestijnreis en kan zeggen *"ik heb de goede strijd gestreden"* waarbij geen stad te hoog was.

Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. (2Tm 4:7)

Alleen tot het land der Ammonieten zijt gij niet genaderd: tot de gehele oever van de beek Jabbok niet, noch tot de steden van het gebergte, noch tot enige plaats, waarvoor de HERE, onze God, ons een verbod gegeven had.

Israël nadert niet tot gebieden waarvoor de HERE een verbod heeft gegeven. Mozes onderstreept hier Israëls gehoorzaamheid. Er is niet alleen een wijzen op ongeloof en de gevolgen daarvan. Ook het doen van de wil van God wordt in herinnering gebracht.

INHOUD:

- Vs. 1-7 De HERE geeft Og in de macht van Israël
- Vs. 8-17 Het land van de Amorieten verdeeld onder de tweeënhalve stam
- Vs. 18-20 Verplichting van de tweeënhalve stam om eerst mee te helpen het land te veroveren
- Vs. 21, 22 Mozes bemoedigt Jozua
- Vs. 23-25 Mozes smeekt de HERE of hij het land toch nog mag binnentrekken
- Vs. 26, 27 Het antwoord van de HERE op de smeekbede van Mozes
- Vs. 28, 29 Jozua zal het volk in het land brengen

TOELICHTING:

1 Daarop wendden wij ons en trokken op in de richting van Basan. En Og, de koning van Basan, trok uit, ons tegemoet, hij en zijn gehele volk, om bij Edrei slag te leveren. 2 Doch de HERE zeide tot mij: Vrees hem niet, want Ik geef hem met zijn gehele volk en zijn land in uw macht, en gij zult met hem doen, gelijk gij gedaan hebt met Sihon, de koning der Amorieten, die te Hesbon woonde. 3 En de HERE, onze God, gaf ook Og, de koning van Basan, en zijn gehele volk in onze macht en wij versloegen hem zo volkomen, dat wij van hem niemand ontkomen lieten. 4 Wij namen toentertijd al zijn steden in; er was geen stad, die wij hem niet ontnamen, zestig steden, de gehele landstreek van Argob, het koninkrijk van Og in Basan. 5 Dit waren allemaal versterkte steden, met hoge muren, met deuren en grendels; ongerekend zeer vele onversterkte steden. 6 Wij sloegen ze met de ban, zoals wij met Sihon, de koning van Hesbon, gedaan hadden, elke stad met de ban slaande, mannen, vrouwen en kinderen. 7 Maar al het vee en de buit en de steden roofden wij voor ons.

Og heeft zich door de nederlaag van Sihon niet laten waarschuwen. Vermetel, rekenend op eigen kracht, trekt hij Israël tegemoet om ertegen te strijden. Met zijn reusachtige lengte (af te leiden uit de maat van zijn bed, *vers 11*), moet hij grote indruk op Gods volk hebben gemaakt. Vandaar de bemoediging van de HERE dat ze niet bang voor hem hoeven te zijn en dat Hij hem en zijn volk en land in hun hand zal geven. De vorige overwinning, die over Sihon, wordt als bewijs aangehaald. Zoals God sprak, zo deed Hij.

De overwinning op Og wordt vaak samen met die op Sihon vermeld (*Joz. 9:10; Ps. 135:11; 136:19*). De gebieden waarover deze koningen regeerden, zijn de eerste gebieden die Israël veroverde. Ze lagen beide aan de oostelijke kant van de Jordaan, ook wel genoemd het Overjordaanse. Voor de christen stellen zij vijanden voor waarmee hij te maken krijgt als hij de zegeningen van het hemelse land in bezit wil nemen. Voordat die strijd begint, moet eerst de vijand overwonnen worden die hij in het leven van elke dag ontmoet.

In Sihon ontmoeten we een mens die trots is en een verhard hart heeft. Bij hem ligt de nadruk op de geest, het verstand van de mens. Hij beziet zijn bezittingen als zijn eigendom, het is van hem. God staat buiten zijn denken. Hij zegt: Ik heb er toch hard voor gewerkt, waarom zou ik God er dan voor danken? Hoe bezien wij onze gezondheid en geld en goederen? Als iets waar we recht op hebben en voor onszelf kunnen gebruiken of waarmee we de Heer kunnen dienen? De Heer wil ons leren ook dit als een erfdeel uit zijn hand te ontvangen. Daarom zullen we het onder strijd moeten veroveren, dat wil zeggen dat het moeite kost om onze aardse zegeningen zo te gaan zien.

..., en al wat Hij gedaan heeft aan de beide koningen der Amorieten aan de overzijde van de Jordaan, Sihon de koning van Hesbon en Og de koning van Basan, die te Astaroth woonde. (*Jz 9:10*)

Hij was het, die grote volken versloeg en machtige koningen doodde: Sihon, de koning der Amorieten, Og, de koning van Basan, ... (*Ps 135:10,11*)

...; Sihon, de koning der Amorieten, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid; en Og, de koning van Basan, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid; (*Ps 136:19*)

Bij Og ligt de nadruk meer op de ziel, de begeerte. Hij had een groot bed. Dat is de wijze waarop Og geniet van wat hij heeft, in luiheid en gemakzucht. Besteden wij onze vakantie en vrije tijd alsof het iets is wat ons toebehoort? Die dingen moeten we onttrekken aan het machtsgebied van Og om er iets mee te doen voor de Heer. De tijdgeest van de wereld komt ook bij ons. We staan op onze rechten, zonder dat we meer denken aan dat God het ons heeft gegeven. Als deze dingen onze dankbaarheid naar God doen gaan zullen we ons bezig gaan houden met het land. Ook niet doorslaan naar de andere kant. Niet dood voor alles van de natuur. Dan ook niet meer eten en drinken. De dingen van de aarde zijn ons gegeven door God en wij danken Hem ervoor, maar het zijn niet onze christelijke, hemelse zegeningen.

Og ondergaat hetzelfde lot als Sihon. De overwinning is groot. Na een zwerftocht van 40 jaar door de woestijn, waar ze waarschijnlijk geen stad hebben gezien, komen ze nu tegenover onneembaar geachte vestingen te staan. Maar voor een volk met de HERE aan zijn zijde is geen obstakel te groot. Maar liefst zestig versterkte steden worden ingenomen en ook alle ("zeer vele") onversterkte steden. Met God is het zwakste volk de machtigste vijand de baas.

Er wordt niet gestreden om niet overwonnen te worden en vrij te blijven, er wordt gestreden om zelf te overwinnen en in bezit te nemen. De vijanden worden uitgedelgd, niet vanwege een wrede, wrekende God. God is een genadig God. Hij geeft altijd de gelegenheid aan het oordeel te ontkomen. Maar God laat een rechtvaardig oordeel komen over onbekeerlijkheid.

8 Zo ontnamen wij toen aan de beide koningen der Amorieten het land, dat aan de overzijde van de Jordaan ligt, van de beek Arnon af tot de berg Hermon, – 9 de Sidoniërs noemen de Hermon Sirjon en de Amorieten noemen hem Senir – 10 al de steden van de hoogvlakte, zowel als geheel Gilead en geheel Basan tot Salcha en Edrei, steden van het koninkrijk Og in Basan. 11 Alleen Og, de koning van Basan, was overgebleven als laatste der Refaïeten; zie, zijn rustbank was een rustbank van ijzer; zij staat immers in Rabba der Ammonieten. Negen el is zij lang en vier el breed naar de gewone el. 12 Dit land nu namen wij te dien tijde in bezit; van Aroër af, dat aan de beek Arnon ligt, met de helft van het gebergte van Gilead en zijn steden gaf ik het aan de Rubenieten en aan de Gadieten; 13 en de rest van Gilead met geheel Basan, het koninkrijk van Og, gaf ik aan de halve stam Manasse, de gehele landstreek van Argob. – Dit gehele Basan wordt land der Refaïeten genoemd. – 14 Jaïr, de zoon van Manasse, nam de gehele landstreek van Argob tot het gebied der Gesurieten en der Maüchatieten, en noemde deze, namelijk Basan, naar zijn naam: de dorpen van Jaïr, tot op deze dag. 15 Aan Machir gaf ik Gilead. 16 Aan de Rubenieten en aan de Gadieten gaf ik een deel van Gilead, aan de ene kant tot aan de beek Arnon, halverwege de beek met het oeverland, en aan de andere kant tot de beek Jabbok, de grens der Ammonieten; 17 voorts de Vlake en de Jordaan en het bijbehorend gebied, van Kinnéreth af tot aan de zee der Vlake, de Zoutzee, aan de voet van de hellingen van de Piska oostwaarts.

In de overwinning op de twee koningen van de Amorieten heeft Mozes een voorproef gehad van de overwinningen die het volk in het land zal behalen. Na de overwinning over de Amorieten te hebben verhaald, herinnert hij aan het verdelen van het Overjordaanse onder de tweeënhalve stam (Num.32). Ook hier zal hij eenzelfde ervaring hebben opgedaan en iets hebben geproefd van de verdeling van het beloofde land als het volk daar zal zijn.

18 Toentertijd nu gebod ik u: De HERE, uw God, heeft u dit land gegeven om het in bezit te nemen; maar toch zult gij aan de spits van uw broeders, de Israëlieten, gewapend naar de overzijde trekken: alle weerbare mannen. 19 Alleen uw vrouwen, uw kinderen en uw vee – ik weet dat gij veel vee hebt – mogen in de steden blijven, die ik u gegeven heb, 20 totdat de HERE uw broeders rust gegeven heeft zoals u, en ook zij het land in bezit genomen hebben, dat de

HERE, uw God, hun aan de overzijde van de Jordaan geven zal; dan moogt gij terugkeren, ieder naar de bezitting die ik u gegeven heb.

Mozes vergeet niet dat deze kant van de Jordaan niet het beloofde land is. Het land waar de zegen van God genoten wordt, ligt nog voor hen. Hij herinnert aan verplichting die tweeënhalve stam op zich had genomen om eerst mee te helpen het land te veroveren.

Wij kunnen hiervan leren dat we niet alleen op onze eigen belangen moeten zien, maar ook op die van anderen (Fil.2:4). Als wij zelf rust hebben, zullen we die ook voor onze broeders zoeken. Wij zijn leden van elkaar en in de zegen van onze medegelovige is onze zegen gelegen. Daar zullen we ons voor inzetten.

...; laat ieder niet alleen op zijn eigen belangen, maar ieder ook op die van anderen zien. (Fp 2:4)

21 En aan Jozua gebod ik toentertijd: Uw ogen hebben alles gezien, wat de HERE, uw God, aan deze twee koningen gedaan heeft; zó zal de HERE aan alle koninkrijken doen, waar gij naar toe trekt; 22 gij zult voor hen niet vrezen, want de HERE, uw God, is het, die voor u strijdt.

Mozes, de oudere gelovige, bemoedigt Jozua, de jongere gelovige. Hij wijst hem op wat God heeft gedaan en op wat Hij heeft beloofd. Iets met eigen ogen zien maken de heilshandelingen van God ten aanzien van zijn volk voor elke generatie actueel. Mozes gebruikt deze uitdrukking vaker in *Deuteronomium* (o.a. 4:3,9; 7:19; 9:17; 10:21; 11:12; 34:4).

Met eigen ogen hebt gij gezien, wat de HERE ten aanzien van Baäl-Peor gedaan heeft, hoe de HERE, uw God, alle mannen die Baäl-Peor achterna liepen, uit uw midden verdelgd heeft; ... (Dt 4:3)

Alleen neem u ervoor in acht en hoed u er terdege voor, dat gij de dingen die gij met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; ... (Dt 4:9)

..., de grote beproevingen, die uw ogen gezien hebben, de tekenen en wonderen, de sterke hand en de uitgestrekte arm, waarmede de HERE, uw God, u uitgeleid heeft -- zó zal de HERE, uw God, doen aan alle volken, voor welke gij bevreesd zijt. (Dt 7:19)

...; toen greep ik de twee tafelen, wierp ze met beide handen weg en verbrijzelde ze voor uw ogen. (Dt 9:17)

Hij is uw lof en Hij is uw God, die onder u deze grote en vreselijke dingen gedaan heeft, welke uw ogen gezien hebben. (Dt 10:21)

...; een land, waarvoor de HERE, uw God, zorgt; bestendig zijn de ogen van de HERE, uw God, daarop gericht, van het begin des jaars tot het einde. (Dt 11:12)

En de HERE zeide tot hem: Dit is het land, dat Ik Abraham, Isaäk en Jakob onder ede beloofd heb met deze woorden: aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u met uw ogen laten zien, maar gij zult daarheen niet overtrekken. (Dt 34:4)

In Mozes zien we hier ook een beeld van de Heer Jezus als Degene die voor ons gestorven is en is opgestaan. Dat zien we in het beeld van de Rode Zee en vervolgens hoe Hij ons leidt door de woestijn, die een beeld is van wat de wereld voor het geloof is. Jozua is een beeld van de Heer Jezus als de opgewekte en verheerlijkte Heer die zijn volk invoert in en praktisch deelgenoot maakt van de zegen van het land.

23 Ook smeekte ik toen de HERE: 24 Here HERE, Gij zijt begonnen uw knecht uw grootheid en uw sterke macht te laten zien; want welke god is er in de hemel of op de aarde, die zulke werken en zulke krachtige daden kan doen als Gij? 25 Laat ik toch naar de overzijde mogen trekken en het goede land zien, dat aan de overkant van de Jordaan ligt, dat schone bergland en de Libanon.

Mozes smeekt de HERE of hij het land toch nog mag binnentrekken. Hij spreekt hier niet over zijn falen en de straf van God, maar over zijn verlangen het land in te trekken. Nadat hij Jozua heeft bemoedigd met het oog op het veroveren van het land, zal er bij Mozes weer dat diepe verlangen opgesprongen zijn om ook mee het land binnen te gaan.

Zijn vraag werd niet in opstandigheid uitgesproken. Hij vraagt niet het land binnen te gaan om er als leider op te treden, om zichzelf te laten gelden. Zijn vraag komt niet voort uit jaloezheid op Jozua. Het gaat hem om het land

zelf. Hij spreekt met grote bewondering over het erfdeel dat de HERE voor zijn volk klaar heeft liggen en noemt het "het goede land" en "dat schone bergland" (zie ook Ps. 78:54). Hij waardeert Gods land ten volle.

Hij doet een beroep op God om af te maken waarmee Hij begonnen was. Mozes had al zoveel van Hem mogen zien, vooral in de verovering van de koninkrijken van Sihon en Og, nu wilde hij graag de afronding ook zien. God had gezegd dat hij niet mocht overtrekken. Toch vraagt hij of hij mag overtrekken. Hij doet dat omdat hij God kent. Was de HERE niet eerder op iets terug gekomen door een gebed van Mozes? Denk aan het voornemen van God om het volk uit te roeien na de zonde met het gouden kalf (Ex.32:10) en na de weigering het land binnen te trekken (Num.14:12). Maar op grond van Mozes' voorbede had Hij vergeving geschonken (Ex.32:11-14; Num.14:13-20).

Toen zocht Mozes de gunst van de HERE, zijn God, en hij zeide: Waarom, HERE, zou uw toorn ontbranden tegen uw volk, dat Gij uit het land Egypte hebt geleid met grote kracht en met een sterke hand? Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Tot hun onheil heeft Hij hen uitgeleid, om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen? Laat uw brandende toorn varen en heb berouw over het onheil, waarmede Gij uw volk bedreigt. Denk aan Abraham, Isaäk en Israël, uw dienaren, aan wie Gij gezworen hebt bij Uzelfen tot wie Gij gesproken hebt: Ik zal uw nakomelingschap vermenigvuldigen als de sterren des hemels en dit gehele land, waarover Ik gesproken heb, zal Ik aan uw nakomelingschap geven, om het voor altoos te bezitten. En de HERE kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen. (Ex 32:11-14)

Maar Mozes zeide tot de HERE: Hoort Egypte het – Gij hebt immers dit volk door uw kracht uit zijn midden doen optrekken – dan zullen zij zeggen tot de inwoners van dit land, die gehoord hebben, dat Gij, HERE, in het midden van dit volk zijt, dat Gij, HERE, oog in oog U hebt laten zien, terwijl uw wolk boven hen staat en Gij in de wolkkolom vóór hen henen gaat des daags en in de vuurkolom des nachts – zult Gij nu dit volk tot op de laatste man doden, dan zullen de volken die van U bij geruchte hoorden, zeggen: Omdat de HERE dit volk niet kon brengen naar het land dat Hij hun onder ede beloofd had, daarom heeft Hij hen in de woestijn omgebracht. Nu dan, laat toch de kracht des HEREN zich groot betonen, zoals Gij gesproken hebt: De HERE is lankmoedig en groot van goedertierenheid, vergevende ongerechtigheid en overtreding, hoewel Hij zeker niet ongestraft laat, maar de ongerechtigheid der vaders bezoekt aan de kinderen, aan het derde en vierde geslacht. Vergeef toch de ongerechtigheid van dit volk naar de grootheid uwer goedertierenheid, gelijk Gij dit volk vergiffenis geschonken hebt van Egypte af tot hier toe.

En de HERE zeide: Op uw bede schenk Ik vergeving. (Nm 14:13-20)

26 Maar de HERE was tegen mij verbolgen om uwentwil en hoorde niet naar mij; de HERE zeide tot mij: Laat het genoeg zijn, spreek Mij niet meer over deze zaak. 27 Beklim de top van de Pisga en sla uw ogen op naar het westen, naar het noorden, naar het zuiden en naar het oosten en zie met uw ogen in het rond, want de Jordaan hier zult gij niet overtrekken.

De HERE werd vertoornd over Mozes maar omwille van het volk. Zijn daad was het gevolg van de zonde van het volk (Ps.106:32,33). Als wij denken aan het erfdeel, denken wij dan ook aan de wijze waarop wij het hebben gekregen: omdat God vertoornd was op de Heer Jezus ter wille van ons?

Zoals Mozes heeft de Heer Jezus uitgezien naar dat land, "de vreugde die voor Hem lag" (Hebr.12:2). Geven wij Hem gelegenheid ons in dat land in te voeren als de ware Jozua?

Het antwoord van de HERE op de smeekbede van Mozes is geen verwijt. Het was een gebed naar Gods hart. Zo heeft de Heer Jezus drie maal gebeden of de beker die Hij moest drinken van Hem kon worden weggenomen (Matth. 26:39-44).

En Hij ging iets verder, viel op zijn aangezicht en bad aldus: Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker Mij voorbijgaan; echter niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt. En Hij kwam bij de discipelen en vond hen in slaap, en Hij zei tot Petrus: Je was dus niet in staat een uur met Mij te waken? Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. Opnieuw, voor de tweede keer ging Hij weg en bad aldus: Mijn Vader, als deze niet kan voorbijgaan tenzij Ik hem drink, moge uw wil gebeuren. En opnieuw, toen Hij kwam, vond Hij hen in slaap, want hun ogen waren zwaar geworden. En Hij

Hij bracht hen naar zijn heilig gebied, de berg die zijn rechterhand had verworven; (Ps 78:54)

Nu dan, laat Mij begaan, dat mijn toorn tegen hen ontbrande en Ik hen vernietige, maar u zal Ik tot een groot volk maken. (Ex 32:10)

Ik zal het met de pest slaan en het uitroeien, en u tot een volk maken, groter en machtiger dan dit. (Nm 14:12)

Zij vertoornden Hem bij de wateren van Meriba; het verging Mozes kwalijk om hunnentwil, want zij waren tegen zijn Geest weerspannig, en hij sprak onbezonnen met zijn lippen. (Ps 106:32,33)

..., terwijl wij zien op Jezus, de overste leidsman en de voleinder van het geloof, die om de vreugde die voor Hem lag, het kruis heeft verdragen, terwijl Hij de schande heeft veracht, en die is gaan zitten aan de rechterzijde van de troon van God. (Hb 12:2)

verliet hen, ging opnieuw weg en bad voor de derde keer, terwijl Hij opnieuw hetzelfde woord sprak. (Mt 26:39-44)

Zijn volmaaktheid blijkt uit dit gebed en uit het "uw wil geschiede". Ook Paulus heeft drie maal gebeden of een engel van satan die hem met vuisten sloeg van hem weg te nemen (2 Kor.12:7, 8). Hij kreeg als antwoord dat lijkt op het antwoord dat Mozes krijgt: "Mijn genade is u genoeg" (2 Kor.12:9).

..., en opdat ik mij door de uitnemendheid van de openbaringen niet verhef, is mij een doorn voor het vlees gegeven, een engel van satan, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet verhef. Hierover heb ik de Heer driemaal gebeden dat hij van mij zou wijken; en Hij zei tot mij: Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht. Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij woont. (2Ko 12:7-9)

God kan een behagen hebben in ons gebed, zonder ons te geven waar we om vragen. Hij wil ons leren ons aan zijn wil toe te vertrouwen. God en zijn vrede als ons deel is meer dan alles waar we om kunnen vragen. Als Hij zegt dat we Hem over een bepaalde zaak niet meer moeten vragen, moeten we leren dat wat Hij niet geschikt acht ons te geven, voor ons niet geschikt is om te vragen.

Toch krijgt Mozes antwoord op zijn gebed. Hij mag op een plaats gaan staan, waar vandaan hij het hele land in zijn lengte en breedte kan overzien. God stelt hem daarbij in staat verder te kijken dan met natuurlijke ogen denkbaar is. Hij krijgt meer te zien dan een Israëliet ooit zou zien. Zijn blik is niet alleen niet verduisterd (Deut.34:7), God verheldert zijn blik zodanig dat hij het hele land kan zien. Als God ons iets onthoudt en wij vertrouwen Hem daarin, geeft Hij daarvoor iets in de plaats wat verder gaat dan waar wij om vroegen.

28 Maar geef Jozua uw bevelen, sterk hem en bemoedig hem, want hij zal aan de spits van dit volk naar de overzijde trekken en dit het land doen beërven, dat gij zult zien.

29 En wij bleven in het dal tegenover Beth-Peor.

Versterkt door wat de HERE hem laat zien, moet hij Jozua zijn bevelen geven en hem sterken en bemoedigen. Mozes weet waarover hij spreekt als hij het leiderschap aan Jozua overdraagt en hem wijst op wat hem te doen staat. Het moet voor Mozes ook een bemoediging zijn dat het werk dat de HERE met hem is begonnen door Jozua zal voltooiën. Dit is de al de derde keer dat de overdracht van het leiderschap van Mozes op Jozua ter sprake komt (1:38; 3:21,22). Het is belangrijk voor Mozes, voor Jozua en voor het volk.

Op de plaats waar het volk verbleef, hield Mozes zijn toespraken (4:45,46) en wordt hij ook begraven (Deut.34:6).

Dit zijn de getuigenissen, de inzettingen en de verordeningen, die Mozes de Israëlieten aangezegd heeft, op hun tocht uit Egypte; aan de overzijde van de Jordaan, in het dal tegenover Beth-Peor, in het land van Sihon, de koning der Amorieten, die te Hesbon had gewoond, die Mozes en de Israëlieten verslagen hadden op hun tocht uit Egypte, ... (Dt 4:45,46)

Toen stierf Mozes, de knecht des HEREN, aldaar in het land Moab, volgens des HEREN woord. En Hij begroef hem in een dal in het land Moab, tegenover Beth-Peor, en niemand heeft zijn graf geweten tot op de huidige dag. (Dt 34:5,6)

Conclusie van de hoofdstukken 2 en 3: Gods daden in het verleden zijn een bemoediging voor de toekomst.

Mozes was honderd twintig jaar oud, toen hij stierf; zijn oog was niet verduisterd en zijn kracht was niet geweken. (Dt 34:7)

Jozua, de zoon van Nun, die in uw dienst staat, die zal daar komen; sterk hem, want hij zal het Israël doen beërven. (Dt 1:38)

En aan Jozua gebod ik toentertijd: Uw ogen hebben alles gezien, wat de HERE, uw God, aan deze twee koningen gedaan heeft; zó zal de HERE aan alle koninkrijken doen, waar gij naar toe trekt; gij zult voor hen niet vrezen, want de HERE, uw God, is het, die voor u strijdt. (Dt 3:21,22)

INHOUD:

- Vs. 1-5 Belang van nakomen inzettingen en verordeningen
- Vs. 6-8 Inzettingen en verordeningen onderscheiden Gods volk van de andere volken
- Vs. 9-14 De HERE spreekt tot het volk en doet het zijn woorden horen
- Vs. 15-20 Absoluut verbod enige afbeelding van een afgod te maken
- Vs. 21-24 Toorn van de HERE op Mozes om hunnentwil en nog eens de waarschuwing tegen het maken van afgoden
- Vs. 25-28 Gevolgen indien het volk toch tot afgoderij vervalt
- Vs. 29-31 Bekering brengt alsnog de beloofde zegen
- Vs. 32-40 De unieke openbaring van God aan zijn volk als reden voor gehoorzaamheid en een lang leven in het land
- Vs. 41-43 Vrijsteden in het Overjordaanse
- Vs. 44-49 Beschrijving van de plaats waar Mozes de Israëlieten de wet voorlegt

TOELICHTING:

In de hoofdstukken 2 en 3 maakt God zijn volk duidelijk wat wel het land is en wat het niet is. Ze moesten Gods wegen en voorzienigheid met bepaalde landen respecteren. Andere landen moesten ze in bezit nemen en beginnen te erven. Maar ook de landen die ze mochten beginnen te erven, waren nog niet het eigenlijke land. In hoofdstuk 4 worden de conclusies getrokken uit de lessen van het verleden. Nu moeten er duidelijke afspraken gemaakt worden tussen God en het volk. Daarom begint hij met "nu dan".

Het aardse volk, Israël, is een afspiegeling van het hemelse volk, de gemeente. De gelovige van de gemeente vindt in de geschiedenis van Israël veel lessen over het leven op aarde en de zegeningen in de hemel. Het gaat om de zegeningen van het land, in beeld om als christen gelukkig te leven in gemeenschap met God, waarbij centraal staat waar Gods hart naar uit gaat. Alles wat het land ons te bieden heeft, is samen te vatten in alles wat voor Gods hart werkelijk en eeuwig belangrijk is. De afspraken die gemaakt worden, zijn de grondregels om te genieten van wat het land voor ons heeft. Die grondregels komen in de hoofdstukken 4-11 aan de orde. Ze zijn samen te vatten in wet en verbond.

De wet is: God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf (Math.22:36-39). De gelovige die tot de gemeente behoort, is niet onder de wet, maar onder de genade (Rom. 6:14). Maar dat wil niet zeggen dat ons leven niet gebaseerd is op gehoorzaamheid. De kennis van de waarheid dat we niet onder de wet, maar onder de genade zijn, heeft geen enkele betekenis als we niet hebben geleerd wat het betekent om de geboden van de Heer Jezus te hebben en te bewaren.

Onder 'de geboden van de Heer Jezus' mogen we niet verstaan wat God gegeven heeft in de wet. Ze gaan veel verder. Nergens in de wet wordt bijvoorbeeld van een mens gevraagd zijn leven af te leggen. Dit gebod had de Heer Jezus wel van de Vader ontvangen (Joh.10:17). Hetzelfde geldt voor de gelovige die de Heer Jezus als zijn leven heeft ontvangen (1 Joh.3:16). De geboden van de Heer Jezus zijn van een ander karakter. Het is het verlangen van het nieuwe leven van de gelovige om alles te doen wat Hij zegt, of Hij dat nu uitdrukkelijk beveelt of dat Hij zijn wens bekend maakt. Wie Hem liefheeft, bewaart zijn geboden en zijn woord (Joh.14:21,23). Dan komen de Vader en de Zoon en maken woning bij zo iemand. Dat wil met eerbied gezegd zeggen dat Zij Zich daar thuis voelen. Dat is gemeenschap.

Meester, wat is het grote gebod in de wet? Hij nu zei tot hem: 'U zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand'. Dit is het grote en eerste gebod. Het tweede nu, daaraan gelijk: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. (Mt 22:36-39)
Want de zonde zal over u niet heersen; want u bent niet onder de wet, maar onder de genade. (Rm 6:14)

Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik mijn leven afleg, opdat Ik het weer neem. (Jh 10:17)
Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij zijn leven voor ons heeft afgelegd; ook wij behoren het leven voor de broeders af te leggen. (1Jh 3:16)
Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. ... Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (Jh 14:21,23)

Het verbond, zowel het oude als het nieuwe, is niet met de gemeente gesloten, maar met Israël (Hebr. 8:8-13).

Want hen berispeld zegt Hij:

'Zie, de dagen komen, zegt de Heer, dat Ik voor het huis van Israël en voor het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten; niet overeenkomstig het verbond dat Ik met hun vaders maakte ten dage dat Ik hen bij de hand nam om hen uit het land Egypte te leiden, want zij bleven niet in mijn verbond en Ik sloeg geen acht meer op hen, zegt de Heer. Want dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël zal maken, zegt de Heer: Ik zal mijn wetten in hun verstand geven en Ik zal ze in hun harten schrijven; en Ik zal hun tot een God en zij zullen Mij tot een volk zijn. En zij zullen geenszins leren ieder zijn medeburger en ieder zijn broeder door te zeggen: 'Ken de Heer', want zij zullen Mij allen kennen, van de kleine tot de grote onder hen. Want Ik zal jegens hun ongerechtigheden genadig zijn en hun zonden zal Ik geenszins meer gedenken'.

Door te zeggen: 'een nieuw', heeft Hij het eerste oud gemaakt. Wat nu oud is en verouderd, is dicht bij de verdwijning. (Hb 8:8-13)

Het nieuwe verbond is gegrond op het bloed van de Heer Jezus. Waar de gemeente wel mee te maken heeft, is het bloed van het nieuwe verbond. Daarom staat de instelling van het avondmaal ook in *1 Korinthiërs 11* en niet alleen in de evangeliën. De apostelen zijn dienaren van het nieuwe verbond. Zij spreken niet alleen over de gemeente, maar wijzen ook op de toekomst van Israël. Dat de term 'verbond' ook in verbinding met de gemeente wordt gebruikt, laat tevens zien dat de betrekkingen die God met ons aanknoopt ook aan voorwaarden onderworpen zijn.

Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: 'Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in mijn bloed; doet dit, zo dikwijls u die drinkt, tot mijn gedachtenis'. (1Ko 11:25)

1 Nu dan, o Israël, hoor de inzettingen en de verordeningen, die ik u leer na te komen, opdat gij leeft en opdat gij het land binnengaat en in bezit neemt, dat de HERE, de God uwer vaders, u geven zal.

2 Gij zult aan wat ik u gebied, niet toedoen en daarvan niet afdoen, opdat gij de geboden van de HERE, uw God, onderhoudt, die ik u opleg.

3 Met eigen ogen hebt gij gezien, wat de HERE ten aanzien van Baäl-Peor gedaan heeft, hoe de HERE, uw God, alle mannen die Baäl-Peor achterna liepen, uit uw midden verdelgd heeft; 4 terwijl gij, die de HERE, uw God, aanhingt, heden nog allen in leven zijt.

5 Zie, ik heb u inzettingen en verordeningen geleerd, zoals de HERE, mijn God, mij geboden had, opdat gij aldus zoudt doen in het land, dat gij in bezit gaat nemen.

Met het "*nu dan, o Israël*" waarmee Mozes begint, sluit hij aan op de herinnering aan de weg die God met zijn volk is gegaan. Hij gaat de geschiedenis nu gebruiken als een aansporing tot het gehoorzaam vervullen van hun plicht. Het "*hoor*" houdt in het ter harte nemen en in acht nemen. Dat is de voorwaarde om vervolgens de zegen van het land te genieten.

Het onderwijs dat Mozes gaat geven heeft als doel het echte leven in het land te leven. Het leven in zijn volheid, zoals God bedoeld heeft voor zijn volk, wordt pas echt genoten als er naar zijn inzettingen en verordeningen wordt geluisterd. Wat God zegt, is afdoende om ons leven te beschermen en het bezit van het land te garanderen.

Mozes spreekt eerst van "*opdat gij leeft*" en vervolgens "*opdat gij het land binnengaat*". Dat geldt ook voor ons. Als het woord van Christus rijkelijk in ons woont, beleven we het hoogste genot van het leven uit God en het leven met God en met elkaar. Dan zal heel ons leven tot eer van God zijn en zullen we Hem prijzen (Kol.3:16,17).

Laat het woord van Christus rijkelijk in u wonen, terwijl u in alle wijsheid elkaar leert en terechtwijst met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen en in de genade zingt in uw harten voor God. En al wat u doet, in woord of in werk, doet alles in de naam van de Heer Jezus, terwijl u God de Vader door Hem dankt. (Ko 3:16,17)

De inzettingen en verordeningen bevatten geen voorwaarden hoe je een gelovige kunt worden, maar hoe je de zegeningen kunt genieten. Nog voordat hij Gods geboden gaat geven, wijst hij ten eerste op het gevaar van toedoen of afdoen aan Gods geboden (12:32; Spr.30:5,6; Jer.26:2; Matth.5:19; Openb.22:18,19; vgl.Gal.3:15). Ze hadden geen aanvullende regels of aanwijzingen nodig en niets ervan was overbodig.

Al wat ik u gebied, zult gij naarstig onderhouden; gij zult daaraan niet toedoen, noch daarvan afdoen. (Dt 12:32)

*Alle woord Gods is gelouterd;
hun die bij Hem schuilen, is Hij ten schild.
Doe niets aan zijn woorden toe,
opdat Hij u niet terechtwijze
en gij een leugenaar bevonden wordt. (Sp 30:5,6)*

Zo zegt de HERE: Ga in de voorhof van het huis des HEREN staan en spreek tegen alle steden van Juda, die komen om zich in het huis des HEREN neder te buigen, al de woorden die Ik u gebied tot hen te spreken; doe er geen woord af. (Jr 26:2)

Wie dan een van deze geringste geboden ontbindt, en de mensen zo leert, zal de geringste worden genoemd in het koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en leert, die zal groot worden genoemd in het koninkrijk der hemelen. (Mt 5:19)

Ik betuig aan een ieder die de woorden van de profetie van dit boek hoort: Als iemand aan deze dingen toevoegt, zal God hem de plagen toevoegen die in dit boek beschreven zijn; als iemand van de woorden van het boek van deze profetie afneemt, zal God zijn deel afnemen van de boom van het leven en uit de heilige stad, van de dingen die in dit boek beschreven zijn. (Op 22:18,19)

We kunnen Gods geboden alleen onderhouden door ze te nemen zoals Hij ze gegeven heeft. De farizeeën voegden hun eigen geboden aan de wet toe, zij waren de ritualisten van hun dagen. De sadduceeën deden van de wet af wat ze niet verstandelijk konden beredeneren. Zij waren de rationalisten van hun dagen. Ook wij lopen voortdurend het gevaar om aan Gods Woord toe te voegen of ervan af te doen.

In de tweede plaats herinnert Mozes direct al aan het begin van dit onderwijs aan Baäl-Peor (*Num.25:1-9; Ps.106:28,29; Hos.9:10*).

Terwijl Israël in Sittim verbleef, begon het volk ontucht te plegen met de dochters van Moab. Dezen nodigden het volk tot de slachtoffers van haar goden en het volk at daarvan en boog zich neer voor haar goden. Toen Israël zich aan Baäl-Peor gekoppeld had, ontbrandde de toorn des HEREN tegen Israël en de HERE zeide tot Mozes: Neem al de oversten van het volk en hang hen in het openbaar op voor de HERE, opdat de brandende toorn des HEREN zich van Israël afwende. Toen zeide Mozes tot de richters van Israël: Ieder dode diegenen onder zijn mannen, die zich aan Baäl-Peor gekoppeld hebben.

En zie, een der Israëlieten kwam een Midianitische bij zijn broeders brengen ten aanschouwen van Mozes en van de gehele vergadering der Israëlieten, terwijl dezen weenden aan de ingang van de tent der samenkomst. Toen Pinehas, de zoon van Eleazar, de zoon van de priester Aäron, dat zag, stond hij midden uit de vergadering op en nam een speer in zijn hand; toen hij de Israëlitische man tot in het vertrek achterhaald had, doorstak hij hen beiden, zowel de Israëlitische man, als de vrouw, in het onderlijf. Toen hield de plaag over de Israëlieten op. Het getal van hen die aan de plaag gestorven waren, bedroeg vierentwintigduizend. (Nm 25:1-9)

*Toen zij zich aan Baäl-Peor koppelden,
en dodenoffers aten,
en Hem tergden door hun daden,
brak een plaag onder hen uit. (Ps 106:28,29)*

Als druiven in de woestijn vond Ik Israël; als vroege vijgen, als eerste opbrengst aan de vijgeboom, zag Ik uw vaderen. Zij echter gingen naar Baäl-Peor en wijd-den zich aan de schandgod; daardoor werden zij even gruwelijk als het voorwerp van hun liefde. (Hs 9:10)

Dat is ook veelzeggend. Bij Baäl-Peor verbond het volk zich naar lichaam en geest met de Moabieten en pleegden ontucht. Hierachter stak het advies van Bileam (*Num.31:16*). Gods oordeel kwam daarover. Dat hadden ze onlangs nog met 'eigen ogen' gezien. Mozes illustreert hiermee de gevolgen van ongehoorzaamheid en gehoorzaamheid Gods geboden.

Openbaring 2:14 spreekt over "de leer van Bileam". Die leer houdt in de verbinding tussen de wereld en Gods volk. In onze dagen zien we dat overal waar met allerlei fraaie smoezen de wereld binnen de muren van de kerk wordt gehaald. Een sterk voorbeeld is bepaalde beslissingen in de kerk te nemen door te stemmen en een zaak te aanvaarden bij meerderheid van stemmen. De Schrift is niet langer norm, maar de meeste stemmen.

Het dienen van God laat zich niet verbinden met methoden van de wereld. Allen die menen dat dit wel mogelijk is, gaan te gronde. De keus wordt door Mozes in zijn consequenties voorgesteld. Het is een waarschuwing voor de generatie die voor hem staat. Die generatie staat levend voor hem omdat zij de HERE aanhingen. Wie de HERE aanhangt, hangt het leven aan. Dan kan

Zie, dezen waren op raad van Bileam voor de Israëlieten aanleiding om trouwbreuk te plegen tegen de HERE ter oorzaak van Peor, zodat de plaag kwam onder de vergadering des HEREN. (Nm 31:16)

Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat u daar hebt die aan de leer van Bileam vasthouden, die Balak leerde de zonen van Israël een strik te spannen, om afgodenoffers te eten en te hoereren. (Op 2:14)

het leven in zijn rijkste vorm geleefd worden, maar ook alleen dan. In dat leven werkt de Geest. God heeft niet te doen met de generatie van het vlees, maar met de generatie van de Geest.

Mozes geeft aan het volk door wat de HERE, zijn God hem geboden had. Hij is een type van de Heer Jezus als de grote Leraar die de woorden van God spreekt. Het is wijsheid naar Hem te luisteren.

6 Onderhoudt ze dan naarstig, want dat zal uw wijsheid en uw inzicht zijn in de ogen der volken, die bij het horen van al deze inzettingen zullen zeggen: Waarlijk, dit grote volk is een wijze en verstandige natie. 7 Immers welk groot volk is er, waaraan de goden zó nabij zijn als de HERE, onze God, telkens als wij tot Hem roepen? 8 En welk groot volk is er, dat inzettingen en verordeningen heeft zo rechtvaardig, als heel deze wet, die ik u heden voorleg?

Werkelijke wijsheid en verstand worden gevonden in een leven dat wordt geleefd naar de normen van God. God heeft die bekend gemaakt in zijn Woord. Dat Woord heeft Hij zijn volk gegeven. Het bezit van dat Woord maakt het grote verschil met de wereld om Gods volk heen. Niet hun welvaart of militaire macht, maar een leven naar de inzettingen van Gods Woord onderscheiden Gods volk van de wereld. Als ze gehoorzaam zouden zijn, zouden ze de jaloersheid van alle volken opwekken.

De brief aan de *Kolossers* begint met wijsheid en geestelijk inzicht die nodig zijn om de zegeningen van het land te kunnen genieten. Het ware leven is met Christus verborgen bij God (*Kol.3:3*). Zich daarnaar uitstrekken, daarmee bezig zijn (*Kol.3:1*) is ware wijsheid en inzicht, want in Hem zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (*Kol.2:3*).

Als we zo in Gods Woord lezen en steeds meer ontdekken van Christus, in Wie al onze zegeningen vervat zijn, zullen we in wijsheid wandelen tegenover hen die buiten zijn (*Kol.4:5*). Zo zegt Mozes dat tot het volk. Hun luisteren naar de geboden van God zal een getuigenis zijn tegenover de volken om hen heen (*1 Kon.10:4,5*). Het ware recht wortelt in God. Als zijn volk dat handhaaft, wordt Hij daardoor zichtbaar. Hij wordt geëerd. Deze eer komt ook op het volk. Zij die Gods Woord groot maken, zullen er zelf door groot gemaakt worden.

Mozes houdt het volk voor hoe dicht de HERE bij hen is, zo dicht bij dat Hij hen hoort als zij roepen. Er is een werkelijke relatie. Beseft het volk het wel? Beseffen wij het wel? En God geeft antwoord. Zijn antwoord op welke vraag ook, hebben we in zijn Woord. Daar wijst Mozes dan ook vervolgens op. Vol overtuiging spreekt hij over de ongeëvenaarde rechtvaardigheid van Gods wetten (*Ps.147:19,20*).

Zijn wij, ben ik, daar volledig en diep van overtuigd? Als er geen overtuiging is van de waarheid van Gods Woord, lezen we er niet in. En als we er wel in lezen, doen we dat zonder het besef dat de levende en liefdevolle God tot ons spreekt. Zijn geboden zijn niet zwaar (*1 Joh.5:3*). Het zijn de beste en meest rechtvaardige. De grondslag is de liefde. Hij is zijn volk zo nabij, wij zijn zo dicht bij Hem gebracht.

We moeten leren in wijsheid te wandelen (*Ef.5:15*). Dat leren we o.a. door ons met *Efeziërs 1-3* bezig te houden. Daardoor ontvangen we wijsheid en inzicht. Wijsheid is niet te vinden in geleerdheid en wetenschap, in een opleiding in de wereld, maar in de school van God. Ware wijsheid is niet te leren uit een boekje, maar doen we op in de oefenschool van God.

9 Alleen neem u ervoor in acht en hoed u er terdege voor, dat gij de dingen die gij met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; maak ze aan uw kinderen en kindskinderen bekend: 10 de dag, waarop gij voor het aangezicht van de HERE, uw God, bij Horeb stondt, toen de HERE tot mij zeide: roep Mij het volk samen, dan zal Ik het mijn woorden doen horen, opdat zij leren Mij te vrezen alle dagen, dat zij op de aardbodem

Want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. (Ko 3:3)

Als u nu met Christus opgewekt bent, zoekt dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand. (Ko 3:1)

Christus, in Wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn. (Ko 2:3)

Wandelt in wijsheid tegenover hen die buiten zijn, terwijl u de geschikte gelegenheid ten volle uitbuit. (Ko 4:5)

Toen de koningin van Scheba al de wijsheid van Salomo zag, en het huis dat hij gebouwd had, de spijze van zijn tafel, het zitten van zijn dienaren, het staan van zijn bedienden en hun kleding, zijn dranken en zijn brandoffers die hij in het huis des HEREN placht te brengen, toen was zij buiten zichzelf. (1Kn 10:4,5)

Hij heeft Jakob zijn woorden bekendgemaakt, Israël zijn inzettingen en zijn verordeningen. Aldus heeft Hij aan geen enkel volk gedaan, en zijn verordeningen kennen zij niet. (Ps 147:19,20)

Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren; en zijn geboden zijn niet zwaar. (1Jh 5:3)

Kijk dus nauwkeurig uit hoe u wandelt, niet als onwizzen maar als wijzen, ... (Ef 5:15)

leven, en opdat zij het hun kinderen leren. 11 En gij naderdet en stondt onderaan de berg, terwijl de berg laaide van vuur tot in het hart des hemels – duisternis, wolken en donkerheid. 12 Toen sprak de HERE tot u uit het midden van het vuur; een geluid van woorden hoordet gij, maar een gestalte naamt gij niet waar, er was alleen een stem. 13 En Hij maakte u het verbond bekend, dat Hij u gebod te houden, de Tien Woorden, en Hij schreef ze op twee stenen tafelen. 14 En mij gebod toen de HERE u inzettingen en verordeningen te leren, opdat gij die zoudt nakomen in het land, waarheen gij trekt om het in bezit te nemen.

Altijd is er het gevaar dat de dingen die we hebben meegemaakt en die grote indruk op ons hebben gemaakt, toch weer door ons worden vergeten. Mozes dringt erop aan dat Gods volk in hun hart zal bewaren, wat God van Zichzelf aan hen heeft laten zien. Gods openbaring wijkt uit het hart als hij eruit verdrongen wordt, doordat we toelaten dat andere dingen ons hart vullen.

Het doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen van de dingen die we van God hebben gezien, is een opdracht en tevens een middel waardoor we ook zelf telkens herinnerd worden aan Hem. In dit boek ligt de nadruk niet zozeer op de priesterdienst of godsdienstig leiderschap, maar meer op de ouders die voor de geestelijke vorming van hun kinderen verantwoordelijk zijn.

Mozes herinnert aan de dag, dat het volk bij de Horeb stond "voor het aangezicht van de HERE, uw God". Hij spreekt tot hen die toen onder de twintig waren, maar het geldt ook voor hen die nog in de lendenen van hun vaders waren en tijdens de woestijnreis geboren zijn. God had hem toen het volk laten samenroepen om het zijn woorden te doen horen. God wilde hun daardoor leren Hem te eerbiedigen, zolang ze op aarde leefden. Ook nu leert God ons, zijn volk, de gemeente, door zijn Woord hoe we Hem kunnen eren.

De berg stond in vuur. Het was geen vuur dat neerdaalde op een ontrouw volk om het te verteren. Het was een vuur dat "tot in het hart des hemels" oplaaide. Het vuur is een symbool van het oordeel. Het hart van de hemel is de Heer Jezus. Hier zien we in beeld dat het vuur van Gods oordeel komt op de enige die dat vuur niet had verdiend. God zond het vuur in de beenderen van de Heer Jezus (Klaagl.1:13), het hart van de hemel.

*Van uit den hoge zond Hij vuur;
tot in mijn gebeente deed Hij het zinken;
Hij spreidde een net voor mijn voeten
en deed mij deinzen achterwaarts;
Hij deed mij verbijsterd staan,
ellendig de ganse dag. (Kl 1:13)*

Vanuit het midden van het vuur spreekt God. God neemt de grondslag in die Hij heeft gevonden in het oordeel dat zijn Zoon heeft getroffen. Vanuit die plaats, die rechtvaardige grondslag spreekt Hij tot zijn volk. Maar God spreekt niet alleen, Hij schrijft ook. Gods schrijven is een volmaakte weergave van zijn spreken. Zo had en heeft Hij zijn volk voorzien van wat het nodig heeft om de volle zegen in bezit te nemen en te houden.

15 Neemt u er dan terdege voor in acht – want gij hebt generlei gedaante gezien op de dag dat de HERE op Horeb tot u sprak uit het midden van het vuur – 16 dat gij niet verderfelijck handelt door u een gesneden beeld te maken in de gedaante van enige afgod: een afbeelding van een mannelijk of vrouwelijk wezen; 17 een afbeelding van een of ander dier op de aarde; een afbeelding van een of ander gevleugeld gevogelte, dat langs de hemel vliegt; 18 een afbeelding van een of ander gedierte, dat op de aardbodem kruipt; een afbeelding van een of andere vis, die in het water onder de aarde is; 19 en dat gij ook uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren, het gehele heer des hemels, aanziet en u laat verleiden u voor die neer te buigen en hen te dienen, die de HERE, uw God, heeft toebedeeld aan alle volken onder de ganse hemel – 20 terwijl de HERE u genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk, zoals dit heden het geval is.

Voor de tweede keer dringt Mozes erop aan iets in acht te nemen (vs.15,9). Nu om niet verderfelijk te handelen door een afbeelding van God te maken. Hoe zouden ze God uitbeelden? Ze hadden immers zijn gelijkenis niet gezien, maar alleen zijn stem gehoord. Als ze het wel zouden doen, zouden ze iets uit de schepping moeten nemen. Er is niets tegen de dingen in de schepping. Maar iets dat geschapen is, losmaken van de schepping en dat maken tot een voorwerp van aanbidding, is afgoderij.

Mozes somt op wat allemaal misbruikt kan worden. Hij begint met het hoogste in de schepping op aarde, man en vrouw, en daalt af tot de laagste soort van schepselen, naar het voorbeeld waarvan een gesneden beeld gemaakt kan worden. Ook rechtstreekse aanbidding van hemellichamen als een boven de aarde verheven vorm van aanbidding is een gruwel voor God. De mens is licht geneigd hemellichamen te aanbidden. Ze maken grote indruk door hun hoogte, hun glans en hun betekenis voor het leven op aarde, maar aan Hem die ze gemaakt heeft, wordt niet gedacht. Talloos velen zijn de zoonaanbidders, gering in aantal zijn de ware aanbidders van de Vader die Hem aanbidden in geest en in waarheid (Joh.4:23). Elke vorm van afgoderij is een grote belediging van Hem en een groot bedrog voor de afgodendienaar zelf.

Het volk van God is een verlost volk. God heeft zijn volk verlost, opdat het zijn eigen volk zou zijn. Hij heeft het bevrijd "uit de ijzeroven, uit Egypte". Een ijzeroven wordt zo heet mogelijk gestookt om het metaal daarna te bewerken. Voor Israël was Egypte een plaats van grote nood en ellende, waar het vuur van de beproeving heet gestookt werd. Hun bevrijding daaruit moet een geweldige verlichting hebben gegeven.

Hij wil dat zijn volk alleen Hem dient en eert en dat op de manier die Hij aangeeft. Elke betrekking die zijn eigen volk zou onderhouden met iets wat Hij geschapen heeft om daaraan eer te geven die alleen Hem toekomt, is een loochening van de bijzondere verhouding die Hij tot dit volk heeft en het bijzondere werk waardoor Hij hen tot zijn eigen volk maakte. God had gezegd dat ze Hem tot een eigen volk zouden zijn en nu was de verwachting werkelijkheid geworden. De laatste woorden van vers 20 klinken als een uitroep die de verhouding van het volk tot God onderstreept. Het klinkt als het "en wij zijn het ook" van Johannes als hij heeft gesproken over de liefde die "de Vader ons gegeven heeft, dat wij kinderen van God genoemd zouden worden" (1 Joh.3:1).

21 Maar de HERE werd toornig op mij om uwentwil en Hij zwoer, dat ik de Jordaan niet zou overtrekken en in het goede land niet zou komen, dat de HERE, uw God, u tot een erfdeel geven zal. 22 Want ik zal in dit land sterven, ik zal de Jordaan niet overtrekken; maar gij zult die overtrekken en dat goede land in bezit nemen. 23 Neemt u ervoor in acht, dat gij het verbond van de HERE, uw God, dat Hij met u gesloten heeft, niet vergeet en u een beeld maakt in de gedaante van iets, dat de HERE, uw God, u verboden heeft. 24 Want de HERE, uw God, is een verterend vuur, een naijverig God.

Voordat Mozes verder gaat met te spreken over het land waarheen ze op weg zijn, wijst hij voor de derde keer op de toorn van de HERE op hem om hunnentwil (1:37; 3:26). Na wat hij heeft gezegd over het gevaar van afgoderij, maakt hij hiermee duidelijk dat Gods verterend vuur (vs.24; Hebr.12:29) elke vorm van afgoderij zal uitdelgen. Het spreekt ervan dat God in ons leven niets kan toelaten dat op het kruis door het vuur werd verteerd. Er mag niets van de natuur of het vlees in de eredienst worden ingebracht, want God is daarvoor vertoornd geweest op de Heer Jezus.

Voor de derde keer klinkt in dit hoofdstuk (vers 23) de waarschuwing om iets in acht te nemen (vs.9,15). Hier gaat het om niet vergeten van het verbond dat de HERE met hen gesloten heeft en het verbod om afgoden te maken. Het verbond bepaalt het volk bij de bijzondere verhouding waarin God het volk tot Zich heeft geplaatst. Afgoderij is daarmee ten stelligste in strijd en ontoelaatbaar. God kan dat niet tolereren. Hij is een jaloez God, die de liefde

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. (Jh 4:23)

Ziet welk een liefde de Vader ons gegeven heeft, dat wij kinderen van God genoemd zouden worden, en wij zijn het ook. (1Jh 3:1)

Ook op mij werd de HERE vertoornd om uwentwil, zodat Hij zeide: ook gij zult daar niet komen. (Dt 1:37)

Maar de HERE was tegen mij verolgen om uwentwil en hoorde niet naar mij; de HERE zeide tot mij: Laat het genoeg zijn, spreek Mij niet meer over deze zaak. (Dt 3:26)

Immers onze God is een verterend vuur. (Hb 12:29)

van zijn volk onmogelijk met anderen kan delen. Hij kan het niet hebben als zijn volk niet al hun liefde alleen aan Hem geeft. Hij heeft alles gedaan voor dat volk om hun onverdeelde liefde te mogen verwachten. Hij heeft ook alle recht om elk overspelig handelen van het door Hem geliefde volk te straffen.

25 Wanneer gij kinderen en kindskinderen verwekt hebt en in het land ingeburgerd zijt en gij dan verderfelijk handelt door een beeld te maken in welke gedaante ook, en doet wat kwaad is in de ogen van de HERE, uw God, en Hem krenkt – 26 ik neem heden de hemel en de aarde tegen u tot getuigen, dat gij zeker spoedig zult omkomen in het land, dat gij na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen; gij zult daarin niet lang leven, maar zeker verdelgd worden; 27 de HERE zal u onder de natiën verstrooien en gij zult met een klein getal overblijven onder de volken, bij wie de HERE u brengen zal; 28 dan zult gij daar goden dienen: werk van mensenhanden, hout en steen, die niet zien, noch horen noch eten noch ruiken.

Mozes wijst op de gevolgen van afgoderij voor kinderen en kleinkinderen indien het volk toch tot afgoderij vervalt. Dan volgt een opmerkelijk gedeelte, waarin Mozes als een profeet aankondigt dat het volk zal falen door toch afgoderij te gaan plegen. Het gevolg is dat ze het land zullen verliezen. Ze zullen erin omkomen of eruit worden weggevoerd. Ze wilden de goden van andere volken dienen? Ze zullen komen in de landen van de afgoden die zij hun eigen land hebben binnengehaald (Richt.10:14).

In de christenheid is het ook zo gegaan. Door het invoeren van afgoderij, het zich verbinden met de wereld en het invoeren van wereldse elementen in de eredienst, is het zicht op de hemelse zegeningen verloren gegaan. Waar "werk van mensenhanden" de leiding van Gods Geest in de gemeente overneemt, doet de dood zijn intrede. Dingen waarin geen leven is (niet zien, horen, eten, ruiken) wordt een plaats gegeven in de dienst aan God. Theologische bolwerken hebben het heft in handen genomen. Er wordt gevraagd naar papieren en niet naar leven. Als diploma's de grondslag worden die toegang verlenen tot een dienst aan God, raken de zegeningen in Christus die het deel zijn van iedere wedergeborene in het vergeetboek.

29 En dan zult gij daar de HERE, uw God, zoeken en Hem vinden, wanneer gij naar Hem vraagt met uw ganse hart en met uw ganse ziel.

30 Wanneer het u bang zal zijn en in de toekomst al deze dingen u zullen overkomen, dan zult gij u bekeren tot de HERE, uw God, en naar Hem luisteren. 31 Want de HERE, uw God, is een barmhartig God, Hij zal u niet verlaten noch u verderven en Hij zal niet vergeten het verbond met uw vaders, dat Hij hun onder ede bevestigd heeft.

Als het gemis aan de geestelijke, hemelse zegeningen wordt gevoeld, is de weg tot het herstel ervan ingeslagen (Luk.15:17). Bij bekering van dit "werk van mensenhanden", in welke vorm het ook maar toegang heeft gekregen in de gemeente, kan de beloofde zegen alsnog of weer worden genoten.

Gods genade brengt tot herstel. Dat geldt voor Israël straks, "in de toekomstige dagen" (Gen.49:1). Onverdiend werkt God in hun harten tot bekering. Het geldt ook voor de laatste fase van de christenheid waarin wij ons bevinden. God wil ook nu in harten van christenen werken dat zij terugkeren tot de zegeningen van het land. Dat wil zeggen dat zij weer oog krijgen voor de hemelse plaats en roeping van de gemeente. Die waarheid is in de christenheid grotendeels verloren gegaan door de betrokkenheid, zelfs verwevenheid van de gemeente met de aardse dingen als haar eigenlijke roeping te beschouwen en te presenteren.

De waarheid van de brief aan de Romeinen is de rechtvaardiging op grond van geloof. In de geschiedenis van de christenheid is die waarheid opnieuw ontdekt, van onder het stof te voorschijn gekomen in de Reformatie. In ons persoonlijk leven kan het nodig zijn die waarheid opnieuw te ontdekken als in ons leven als christen werken weer de basis worden waardoor we menen

Gaat maar de goden aanroepen, die gij verkozen hebt; laten die u verlossen wanneer gij in benauwdheid zijt. (Ri 10:14)

Toen kwam hij tot zichzelf en zei: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben overvloed aan broden, en ik verga hier van honger. (Lk 15:17)

En Jakob ontbood zijn zonen en zeide: Komt bijeen, opdat ik u bekend make, wat u in toekomstige dagen wedervaren zal. (Gn 49:1)

door God aangenomen te worden. Met de invloed van het rooms-katholicisme voorwaar een zaak om aandacht aan te geven.

De waarheid van de brief aan de *Efeziërs* en wat *Johannes* schrijft in zijn brieven gaat verder dan wat ons in de brief aan de *Romeinen* wordt geleerd over de rechtvaardiging. Daarin ontvouwt God aan zijn kinderen waarheden die te maken hebben met de hemel, met het eeuwige leven, met Christus in de hemel die het eeuwige leven is. Dat maakt geen zweverige christenen, maar christenen die weten waar en hoe ze het echte leven mogen leven, terwijl ze daar in hun aardse betrekkingen getuigenis van afleggen.

De weg naar die zegen wordt geopend door een barmhartig God, die ons oproept naar Hem te luisteren. Op zijn trouw mogen we rekenen en een beroep doen.

32 Want vraag toch naar de dagen van het verleden, van vóór uw tijd, sinds de dag dat God de mens op de aarde schiep; en vraag van het ene einde des hemels tot het andere, of er zo iets groots is gebeurd of iets dergelijks is gehoord. 33 Heeft ooit een volk een goddelijke stem gehoord, sprekende uit het midden van het vuur, zoals gij die gehoord hebt, en het leven behouden? 34 Of heeft ooit een god beproefd te komen om zich een volk te nemen uit het midden van een ander volk, door beproevingen, door tekenen, door wonderen en strijd, met een sterke hand en een uitgestrekte arm en met grote verschrikkingen, zoals de HERE, uw God, om uwentwil dit alles in Egypte voor uw ogen gedaan heeft? 35 Gij hebt het te zien gekregen, opdat gij zoudt weten, dat de HERE de enige God is, er is geen ander behalve Hij. 36 Uit de hemel heeft Hij u zijn stem doen horen om u te vermanen, op de aarde heeft Hij u zijn groot vuur doen zien, en zijn woorden hebt gij gehoord uit het midden van het vuur. 37 Omdat Hij uw vaders heeft liefgehad en hun nakroost heeft uitverkoren, heeft Hij zelf u met zijn grote kracht uit Egypte geleid, 38 om volken, groter en machtiger dan gij, voor u uit te verdrijven, om u in hun land te brengen en het u ten erfdeel te geven, zoals dit heden het geval is. 39 Weet daarom heden en neem het ter harte, dat de HERE de enige God is in de hemel daar boven en op de aarde hier beneden, er is geen ander. 40 Onderhoud dan zijn inzettingen en zijn geboden, die ik u heden opleg, opdat het u en uw kinderen na u wél ga en opdat gij lang leeft in het land, dat de HERE, uw God, u geven zal voor altijd.

Mozes wordt niet moe het volk te herinneren aan wat God voor hen heeft gedaan. Hij nodigt hen uit onderzoek te doen in het verleden en over de breedte van de aarde, of iets dergelijks ooit is gebeurd. Laat ze nagaan of de omvang van de gebeurtenis en de inhoud ervan ook elders te vinden zijn. Is het niet van onovertroffen grootte dat een volk gebracht is aan het hart van God? Is het niet van onvermoede inhoud dat God uit het vuur spreekt en dat zij tot wie Hij Zich richt in leven blijven? Is de wijze waarop Hij dit volk tot zijn eigen volk maakte, niet ver verheven boven elk menselijk denken? Zoiets kan toch alleen van de ene, unieke, met niemand te vergelijken God komen (vs.35,39; 32:39; *Jes.45:5,21*)? EN DIE GOD IS HUN GOD!

De reden dat die God hen tot zijn volk maakte, is dat Hij hun vaders liefhad en hun nageslacht heeft uitverkoren (vs.37). Daarom is Hij zo voor hen bezig. Alles is van Hem uitgegaan en blijft van Hem uitgaan. Hij is de enige in de hemel en op de aarde. Het is naast dwaasheid ook ondankbaarheid om iets anders dan Hem te eren. Alleen als zij (en wij) Hem zo zien in al zijn liefde en genade, zal dat het hart verootmoedigen en verbreken om zijn inzettingen te houden.

41 Toen zonderde Mozes drie steden af aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten, 42 opdat een doodslager, die zijn naaste onvoorbedacht gedood had, zonder dat hij tevoren haat tegen hem koesterde, daarheen zou vluchten, zodat hij, wanneer hij naar een dezer steden was gevluht, in het leven kon blijven: 43 Bezer in de woestijn, in het gebied der hoogvlakte, voor de Rubenieten, Ramoth in Gilead voor de Gadieten en Golan in Basan voor de Manassieten.

Ziet nu, dat Ik, Ik het ben, daar is geen God, behalve Mij. Ik dood en doe herleven, Ik verbrijzel en Ik genees, en niemand is er die redt uit mijn macht. (Dt 32:39)

Ik ben de HERE en er is geen ander; buiten Mij is er geen God. Ik gordde u, hoewel gij Mij niet kent, ... (Js 45:5)

Verkondigt en voert gronden aan. Ja, laten zij tezamen beraadslagen. Wie heeft dit vanouds doen horen, het van overlang verkondigd? Ben Ik het niet, de HERE? En er is geen God behalve Ik, een rechtvaardige, verlossende God is er buiten Mij niet. (Js 45:21)

Ineens wordt de toespraak van Mozes onderbroken door een handeling: het aanwijzen van drie vrijsteden in het Overjordaanse als een toevluchtsoord voor de doodslager. De zonde van afgoderij die in het voorgaande gedeelte onder de aandacht kwam, was niet het enige kwaad van Israël. Het tweede grote kwaad is dat zij de doodslager van de Heer Jezus zijn geworden.

Het is pure genade dat God zijn volk na de afgoderij terugbracht in het land. Het is ook pure genade dat God voorzag in vrijsteden voor het volk. Deze beide zonden van Israël zijn ook aanwezig in het christendom. We vinden ze in het invoeren van vreemde elementen in onze eredienst en het buitensluiten van de Heer Jezus, een verloochening van zijn Persoon en zijn rechten. Als wij zijn rechten in ons praktisch leven en in de samenkomsten van de gemeente niet erkennen, maken wij ons in geestelijke zin schuldig aan doodslag. De voorwaarde tot bezit en genot van het land houdt voor ons in dat wij 'zijn naam niet verloochenen' (*Openb.3:8*).

Maar er is ook voor ons een vrijstad. Die vinden we in de waarheid van zijn woord. Terug naar de Heer, het erkennen van zijn naam, dat wil zeggen zijn gezag, betekent buigen voor zijn Woord. Het zijn hier de vrijsteden in het Overjordaanse, dus nog niet in het land. Het gaat om ons leven op aarde voor Gods aangezicht, in gemeenschap met Hem. Het gaat om de erkenning van zijn rechten in ons dagelijks leven.

Als we die om wat voor reden ook niet langer erkennen en in geestelijke zin tot afgoderij en doodslag vervallen, komt dat doordat we vergeten zijn wat het betekent gerechtvaardigd te zijn door het geloof. Dan moet dat opnieuw zijn betekenis voor ons krijgen. Die betekenis en het leven daarnaar komt terug als wij Gods Woord weer gaan lezen en Gods Geest zijn werk in ons laten doen. Dan ontdekken we weer dat de gerechtigheid van God de gerechtigheid is die Hem eigen is en van Hem uitgaat en die wij door het geloof in de Heer Jezus hebben ontvangen. We zullen geborgen zijn in de vrijstad in het ervaren van de waarheid van *Romeinen 5:1*.

44 Dit nu is de wet, die Mozes de Israëlieten voorlegde. 45 Dit zijn de getuigenissen, de inzettingen en de verordeningen, die Mozes de Israëlieten aangezegd heeft, op hun tocht uit Egypte; 46 aan de overzijde van de Jordaan, in het dal tegenover Beth-Peor, in het land van Sihon, de koning der Amorieten, die te Hesbon had gewoond, die Mozes en de Israëlieten verslagen hadden op hun tocht uit Egypte, 47 en wiens land zij in bezit genomen hadden, evenals het land van Og, de koning van Basan: de beide koningen der Amorieten, die aan de overzijde van de Jordaan woonden, in het oosten, 48 van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon ligt, tot de berg Sirjon – dat is de Hermon – 49 met de gehele vlakte aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten, en tot aan de zee der Vlake toe, onderaan de hellingen van de Piska.

De slotverzen van *hoofdstuk 4* zijn de inleiding op de rede van Mozes. Zij beschrijven de plaats waar en de omstandigheden waaronder de geboden en inzettingen werden gegeven: in de velden van Moab, na de bevrijding uit Egypte, de woestijnreis en het in bezit nemen van het land van Sihon en Og. Hun voeten stonden op veroverd gebied toen ze naar de rede van Mozes luisterden. Mozes spreekt vanuit een overwinningspositie. Dat moet een krachtig motief voor het volk zijn om gevolg te geven aan wat hij te zeggen heeft. De rede van Mozes bevat motieven, bemoedigingen en voorwaarden om te gehoorzamen, nodig om de zegen te beërven.

"De wet" (*vs.44*) is de algemene aanduiding van Gods geboden en wordt nader omschreven in de aanduidingen "getuigenissen", "inzettingen" en "verordeningen" in *vers 45*.

Ik weet uw werken; zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten; want u hebt kleine kracht en hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. (Op 3:8)

Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus, ... (Rm 5:1)

INHOUD:

- Vs. 1 Mozes roept Israël op om te horen
 Vs. 2, 3 Het verbond tussen de HERE en zijn volk
 Vs. 4, 5 Mozes de middelaar
 Vs. 6-22 De HERE geeft de tien geboden
 Vs. 23-27 Het volk vreest de HERE en vraagt Mozes tussen hen en de HERE plaats te nemen
 Vs. 28-30 De HERE is verheugd over de houding van het volk
 Vs. 31 De HERE deelt Mozes alles mee wat hij het volk moet leren
 Vs. 32, 33 Mozes dringt bij het volk aan op de onderhouding van Gods geboden

TOELICHTING:

1 Mozes riep geheel Israël samen en zeide tot hen: Hoor, Israël, de inzettingen en de verordeningen, die ik heden doe horen, opdat gij ze leert en naarstig onderhoudt.

Mozes roept Israël samen. Hij is een beeld van de Heer Jezus als de Leraar die Gods woord spreekt. Hij roept op om te 'horen' (een woord dat meer dan 30 keer in *Deuteronomium* voorkomt), opdat ze zouden leren wat God zegt en vervolgens ook doen wat God zegt. Horen en doen zijn niet te scheiden. Niets is vrijblijvend, omdat God dit volk tot zijn eigen volk heeft aangenomen. Het 'horen' is noodzakelijk om als volk te overleven.

***2 De HERE, onze God, heeft met ons een verbond gesloten op Horeb.
 3 Niet met onze vaders heeft de HERE dit verbond gesloten, maar met ons, zoals wij hier heden allen in leven zijn.***

Mozes wijst terug naar Horeb waar God het volk in een verbondsrelatie met Zichzelf bracht en Hij het tot zijn volk verklaarde. Het volk tot wie Mozes zich richt was bij Horeb jonger dan twintig jaar. Maar zij vertegenwoordigen het volk dat destijds bij Sinaï aanwezig was.

De HERE sloot dit verbond niet met de vaders Abraham, Isaäk en Jakob, maar met een door Hem verlost volk. God heeft zijn verbond niet gemaakt met een volk dat zuchtte onder de slavernij van de zonde, maar met een nieuwe generatie, een volk dat leefde.

4 Van aangezicht tot aangezicht heeft de HERE met u gesproken op de berg uit het midden van het vuur – 5 ik stond te dien tijde tussen de HERE en u om u het woord des HEREN mede te delen, want gij vreesdet voor het vuur en gij kwaamt de berg niet op – en Hij zeide:

Met dit nieuwe volk sprak de HERE van aangezicht tot aangezicht, met Mozes als middelaar. De Heer Jezus stond tussen God en ons. In zijn aangezicht heeft God Zich aan ons getoond (2 Kor.4:6). Waar Israël vreesde, is voor ons de vrees weg. Wij staan niet op de grondslag van de wet, maar op de grondslag van de genade.

Uit de mond van de HERE komen de tien geboden. Ze worden gegeven aan een volk dat zich verplichtte alles te doen wat de HERE zei. Zij moesten leren dat zij niet in eigen kracht daaraan konden voldoen. Voor ons is de wet niet letterlijk van toepassing, maar er is zeker een geestelijke toepassing. We kunnen door de wet veel leren over onze verhoudingen onder elkaar en met God.

De lessen van dit boek hebben direct te maken met onze christelijke positie. Mozes licht hen voor over het land dat ze straks zullen binnengaan en op welke grondslag ze de zegeningen kunnen bezitten en genieten. Die grondslag is gehoorzaamheid.

*Want de God die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen', Die heeft geschenen in onze harten tot de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus.
 (2Ko 4:6)*

De zegeningen van de christen zijn tweeërlei: aardse en hemelse. Aardse zegeningen zijn niet specifiek christelijk. Ook ongelovigen kunnen genieten van een goede gezondheid, de natuur, hun baan. De specifiek christelijke zegeningen zijn die van het land, de hemelse gewesten. Er is een verheerlijkte mens in de hemel en alle zegeningen die Hij als mens heeft geërfd, deelt Hij met de gelovigen. Daarvoor is Hij juist mens geworden. Christus is gezeten in de hemelse gewesten en ik ben daar ook in Hem (Ef.1,2).

Diezelfde Mens Christus Jezus is ook God de Zoon, van eeuwigheid. Vandaar dat de zegen van het eeuwige leven ook ons deel is (Joh.17:3). Deuteronomium laat zien dat de zegeningen niet automatisch door ons verkregen worden. Daarom moeten we dat land hier en nu in bezit nemen, met strijd. Vanaf hoofdstuk 4 wordt de weg getoond waarlangs we de zegeningen in bezit kunnen nemen.

Liefde uit zich in houden van de geboden en dat geeft als resultaat gemeenschap in het 'land'. Liefhebben van God hier komt overeen met Johannes 14:21,23. Gelovigen die beginnen met gehoorzaam te zijn, gaan steeds meer zien van de hemelse dingen. Centraal in gehoorzaamheid staan de tien geboden. Daarbij gaat het voor ons om de geestelijke les eruit.

6 Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb.

7 Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.

8 Gij zult u geen gesneden beeld maken van enige gestalte, die boven in de hemel of onder op de aarde is of die in de wateren onder de aarde is. 9 Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid der vaderen bezoek aan de kinderen en aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, 10 en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

11 Gij zult de naam van de HERE, uw God, niet ijdel gebruiken, want de HERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

12 Onderhoud de sabbatdag, dat gij die heiligt, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft. 13 Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, 14 maar de zevende dag is de sabbat van de HERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw rund, noch uw ezel, noch uw overige vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont, opdat uw dienstknecht en uw dienstmaagd rusten zoals gij; 15 want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de HERE, uw God, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de HERE, uw God, geboden de sabbatdag te houden.

16 Eer uw vader en uw moeder, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen verlengd worden en het u wèl ga in het land, dat de HERE, uw God, u geeft.

17 Gij zult niet doodslaan.

18 En gij zult niet echtbreken.

19 En gij zult niet stelen.

20 En gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

21 En gij zult niet begeren uws naasten vrouw, gij zult uw zinnen niet zetten op uws naasten huis, noch op zijn akker, noch op zijn dienstknecht, zijn dienstmaagd, zijn rund, zijn ezel, noch op iets, dat van uw naaste is.

22 Deze woorden heeft de HERE tot uw gehele gemeente gesproken op de berg, uit het midden van het vuur, de wolk en de donkerheid, met luider stem, en Hij voegde daaraan niets toe; Hij schreef ze op twee stenen tafelen en gaf mij die.

Wat we hier hebben is geen loutere herhaling van de tien geboden uit Exodus 20. Dat is bijvoorbeeld te zien aan het sabbatsgebod. In Exodus 20 is motief om de sabbat te houden dat God in zes dagen de aarde schiep en daarna rustte. Hier is het motief dat God een verlossingswerk heeft tot stand heeft gebracht

Maar God, die rijk is aan barmhartigheid, heeft ons vanwege zijn grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, toen ook wij dood waren in de overtredingen, levend gemaakt met Christus (uit genade bent u behouden), en heeft ons mee opgewekt en mee doen zitten in de hemelse gewesten in Christus Jezus, ... (Ef 2:4-6)

En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus die U hebt gezonden. (Jh 17:3)

Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. ... Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (Jh 14:21,23)

(vs.15). Verder worden de laatste vijf geboden hier op nadrukkelijke wijze aan elkaar verbonden door het woordje 'en' tussen de geboden, wat in *Exodus 20* ontbreekt.

6 Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb.

God herinnert hen aan de bevrijding die God had verricht. Hij heeft Zich in de eerste plaats als de verlossende God geopenbaard, die nu hun God is. Dat kan niet anders dan liefde voor Hem bewerken. Hij vraagt liefde, maar Hij heeft eerst zijn grote liefde voor ons bewezen (*Rom.5:8; 1Joh.4:9,10,19*). Maar tegelijk behoort er eerbied te zijn. Hoe dichter we bij Hem komen (en Hij wil ons dicht bij Zich hebben!) des te meer zullen we zijn majesteit en verhevenheid zien.

7 Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.

8 Gij zult u geen gesneden beeld maken van enige gestalte, die boven in de hemel of onder op de aarde is of die in de wateren onder de aarde is. 9 Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid der vadersen bezoek aan de kinderen en aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, 10 en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

Voor zijn volk is Hij de exclusieve, enige God. Het betekent dat alle gebieden van het leven onder zijn gezag staan. Wij kennen God als Degene die zich geopenbaard heeft in de Heer Jezus. Daardoor kennen we Hem op zoveel heerlijker wijze dan Israël Hem kende. Wie Hem liefheeft zal zijn geboden bewaren en Hem aanbidden. Dan is er geen ruimte voor andere goden. Maar God ziet het gevaar, dat het hart van zijn volk altijd geneigd is van Hem af te wijken.

Voor ons is dat gevaar niet anders. Johannes spreekt in zijn 1e brief over de zegen van het eeuwige leven in de gelovige. Hij besluit zijn brief met het waarschuwend: "*Kinderen, wacht u voor de afgoden*" (*1 Joh.5:21*). Alles wat zich tussen ons en God in wringt om ons te verleiden daaraan enige eer te geven, is afgoderij. Zodra we toegeven aan die verleiding, verspelen we het genot van de zegen van het eeuwige leven, dat is Christus Zelf (*1 Joh.5:20*).

God is een geest en kan niet door iets afgebeeld worden. Elk beeld kan slechts een karikatuur zijn van Hem die niet door mensenhanden uit te beelden is. Dan zou God in de hand van de mens zijn, die iets uit de schepping neemt en naar zijn eigen fantasie daar een vorm aan geeft. Wie Hem door het geloof als Vader kennen, mogen Hem aanbidden in geest en in waarheid. Naar zulke mensen zoekt de Vader (*Joh.4:23,24*).

Het enige beeld dat wij van God hebben is de Heer Jezus (*Kol.1:15*). Hij kon zeggen: "*Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien*" (*Joh.14:9*). Buiten de Heer Jezus om is niets van God te kennen of is een lasterlijke weergave van Hem. Iedere opvatting van God naar eigen gedachten is een gesneden beeld.

God deelt zijn eer niet met iets of iemand anders. Wie toch iets van Hem zichtbaar wil maken, zal de ongerechtigheid daarvan dragen, zelfs tot in vierde geslacht, dat met het overnemen van de afgoderij ook de toorn van God zal ondergaan. Anderzijds merken we Gods barmhartigheid in de levens van hen die Hem liefhebben en Hem eren en dienen als de enige God. In zijn uitwerking draagt het liefhebben van God veel verder dan het haten van Hem. De liefde overtreft verre de haat.

11 Gij zult de naam van de HERE, uw God, niet ijdel gebruiken, want de HERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

Maar God bevestigt zijn liefde tot ons hierin, dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. (Rm 5:8)

Hierin is de liefde van God ten aanzien van ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon in de wereld heeft gezonden, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zonden. (1Jh 4:9,10,19)

Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. (1Jh 4:19)

En wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons het verstand gegeven heeft, opdat wij de Waarachtige kennen; en wij zijn in de Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven. (1Jh 5:20)

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:23,24)

Hij is het beeld van de onzichtbare God, de eerstgeborene van de hele schepping, ... (Ko 1:15)

Jezus zei tot hem: Ben Ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader? (Jh 14:9)

Het gebod om de naam van de HERE niet ijdel te gebruiken, is niet beperkt tot het niet mogen vloeken. Het betreft elk gebruik van de naam van de Heer Jezus in een verband waarin zijn naam als een dekmantel voor eigen opvattingen wordt genoemd. Dat kan bijvoorbeeld bij zweren gebeuren. Maar de Heer Jezus waarschuwt daarvoor (*Matth.5:33-37*).

U hebt eveneens gehoord dat tot de ouden gezegd is: U zult geen valse eed zweren, maar de Heer uw eden houden. Maar Ik zeg u helemaal niet te zweren, niet bij de hemel, want hij is de troon van God; niet bij de aarde, want zij is de voetbank voor zijn voeten; niet bij Jeruzalem, want zij is de stad van de grote Koning; niet bij uw hoofd zult u zweren, want u kunt niet een haar wit of zwart maken. Laat uw woord ja echter ja zijn, en uw nee nee; en wat meer is dan dit, is uit de boze. (Mt 5:33-37)

Zijn naam noemen en tegelijk zonde in je leven toelaten, is een ijdel gebruik. Zijn naam noemen als middelpunt van samenkomen en die samenkomst toch inrichten naar eigen smaak, is een ijdel gebruik. Zijn naam noemen, terwijl we op een wereldse wijze uiting geven aan ons geloof in Hem, is een ijdel gebruik.

12 Onderhoud de sabbatdag, dat gij die heiligt, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft. 13 Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, 14 maar de zevende dag is de sabbat van de HERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw rund, noch uw ezel, noch uw overige vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont, opdat uw dienstknecht en uw dienstmaagd rusten zoals gij; 15 want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de HERE, uw God, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de HERE, uw God, geboden de sabbatdag te houden.

Zondag is geen verkapte sabbat, waar alle geboden naar toe overgeheveld moeten worden. Wat de sabbat is, staat in *Hebreeën 4:8,9*. Het ziet op de rust van het vreedrijk. De sabbat mogen wij geestelijk onderhouden, door te leven alsof de sabbat van God al aangebroken was. In geestelijk opzicht mogen wij in het vreedrijk leven.

Het sabbatgebod is de kerngebod wat betreft gehoorzaamheid. Alle andere geboden kunnen zelfs door ongelovigen begrepen worden. De enige beweegreden om de sabbat te houden, is omdat God het bevolen heeft. Het was de grote test voor Israël voor hun gehoorzaamheid. Daarom wordt het verbreken van dit gebod telkens als grond voor het oordeel genoemd (*Lev.26:35; 2 Kron.36:21*). In het vreedrijk zal de sabbat weer gehouden worden (*Ezech.45:17*).

Maar op de vorst rust de plicht van de brandoffers, het spijsoffer en het plengoffer, op de feesten, de nieuwemaansdagen en de sabbatten, op al de hoogtijden van het huis Israëls. Hij zal het zondoffer en het spijsoffer, het brandoffer en de vredeoffers brengen, om verzoening te doen voor het gehele huis Israëls. (Ez 45:17)

Christenen hebben niet de zondag, de eerste dag van de week, omdat de sabbat, de zevende dag van de week, is afgeschaft, maar wij zijn "voor de wet gedood door het lichaam van Christus, opdat u aan een ander toebehoort, aan Hem die uit de doden is opgewekt" (*Rom.7:4*). Daarom vieren christenen, die met Christus zijn gestorven en opgestaan, als opgestane mensen de dag van de opstanding van Christus, de eerste dag van de week.

Hier leren we dat naast de schepping de verlossing de reden van onze gehoorzaamheid is. God heeft recht op onze gehoorzaamheid omdat Hij onze Schepper is. Maar heeft Hij een niet veel groter recht op onze gehoorzaamheid op grond van de verlossing die Hij bewerkte? De verlossing is een machtiger drijfveer voor onze harten om gehoorzaam te zijn. Die verlossing zal ons er ook toe brengen om genadig te zijn tegenover anderen.

16 Eer uw vader en uw moeder, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen verlengd worden en het u wèl ga in het land, dat de HERE, uw God, u geeft.

Want als Jozua hen in de rust gebracht had, zou Hij daarna niet over een andere dag gesproken hebben. Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. (Hb 4:8,9)

*Al de tijd der verwoesting zal het rusten, de rust die het niet gehad heeft gedurende uw sabbatsjaren, toen gij daarin woondet. (Lv 26:35)
...; -- om het woord des HEREN, door Jeremia verkondigd, in vervulling te doen gaan: totdat het land zijn sabbatsjaren vergoed gekregen heeft. Al de dagen die het woest lag, heeft het gerust, om zeventig jaar vol te maken. (2Kr 36:21)*

Dus bent ook u, mijn broeders, voor de wet gedood door het lichaam van Christus, opdat u aan een ander toebehoort, aan Hem die uit de doden is opgewekt, opdat wij voor God vrucht dragen. (Rm 7:4)

Vanaf dit vers komt de tweede tafel met zes geboden voor de verhouding tot de naaste. Als die relatie niet in orde is kan ik ook de zegeningen van het land niet genieten. Op de eerste tafel van de wet werd de verhouding tot God geregeld. We hebben daarin zijn liefde voor ons en ons antwoord aan Hem. Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Onze liefde betreft niet alleen God, maar ook de broeder. De broeder liefhebben is ook een gebod.

De verhouding tot de naaste begint met het eren van vader en moeder, de eerste relatie die tot de naaste ontstaat. Het eren van vader en moeder heeft een doel. Het gaat om het genieten van de zegeningen van het land.

God heeft het gezin ingesteld als een beeld van de familie van God, waarin de ouders de verhouding weergeven die er is tussen God de Vader en zijn kinderen. Man en vrouw zijn een beeld van de gemeente (Ef.5:31,32). In geestelijke zin betekent het dat wij de vaders en moeders in Christus zullen eren in de gemeente (Hebr.13:17; 1Thess.2:7,11). Als jongeren onderdanig zijn aan ouderen (1Petr.5:5) is dat een middel tot zegen.

Weest aan uw voorgangers gehoorzaam en weest hun onderdanig, want zij waken over uw zielen als degenen die rekenschap zullen afleggen, opdat zij dit met vreugde en niet zuchtend doen, want dat is voor u niet nuttig. (Hb 13:17)

...; maar wij waren vriendelijk in uw midden, zoals een voedende moeder haar eigen kinderen koestert. ... U weet immers hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, ieder van u vermaanden en vertroostten, ... (1Th 2:7,11)

Evenzo u jongeren, weest aan de oudsten onderdanig. En weest allen tegenover elkaar met nederigheid omgord; want 'God weerstaat de hoogmoedigen, maar de nederigen geeft Hij genade'. (1Pt 5:5)

Het erkennen van de gezagsverhoudingen die God in het gezin en in de gemeente heeft gegeven, doet de zegen van het land genieten (Ef. 6:1,2). Wie zich van dat gezag niets aantrekt, zal de zegen van het land verspelen, het genot zal verdwijnen.

17 Gij zult niet doodslaan.

Het gaat hier om moord, niet om het doden op bevel van God uitgevoerd door de overheid (Gen.9:6). Doodslaan betekent iemand de zegen van het land ontnemen. Leven betekende genieten. Bij haat is er geen genieten, geen eeuwig leven (1 Joh. 3:15). In 1 Korinthiërs 8:9-11 zien we hoe een broeder verloren kan gaan door onze vrijheid.

Maar kijkt u uit, dat dit recht van u niet misschien een struikelblok wordt voor de zwakken. Want als iemand u, die kennis hebt, in een afgodstempel ziet aanzitten, zal zijn geweten, daar hij zwak is, niet aangespoord worden om de afgodenoffers te eten? Want de zwakke, de broeder om wie Christus gestorven is, gaat door uw kennis verloren. (1Ko 8:9-11)

Niet doodslaan, maar zorgdragen dat onze broeder de ruimte krijgt voor een optimaal genot van de zegen van het land.

Dat haat een dodelijke uitwerking heeft, houdt de Heer Jezus zijn discipelen in Mattheüs 5:21,22 voor.

U hebt gehoord dat tot de ouden gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal vervallen aan het gericht. Maar Ik zeg u, dat ieder die ten onrechte op zijn broeder toornig is, zal vervallen aan het gericht, en wie tot zijn broeder zegt: 'Raka!', zal vervallen aan de Raad, en wie zegt: 'Dwaas!', zal vervallen aan de hel van het vuur.

18 En gij zult niet echtbreken.

Dit gebod handhaaft de unieke verhouding tussen man en vrouw in het huwelijk. Het is de basis van alle andere relaties tussen mensen. Wie in het huwelijk ontrouw is, kan nooit in andere relaties de juiste houding innemen, niet tegenover God en niet tegenover de naaste. De huwelijksverhouding moet voor Israël haar betrekking tot God uitbeelden. God noemt Israël zijn bruid (Jer.2:2). In het Nieuwe Testament is het huwelijk het beeld van Christus en de gemeente (Ef.5:22-33).

Vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig als aan de Heer, want de man is het hoofd van de vrouw, evenals ook Christus het hoofd is van de gemeente: Hij is de Behouder van het lichaam. Maar zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo ook de vrouwen aan hun mannen in alles. Mannen, hebt uw vrou-

'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot een vlees zijn'. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. (Ef 5:31,32)

Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam in de Heer, want dat is terecht. 'Eer uw vader en uw moeder', - dit is het eerste gebod met een belofte: ... (Ef 6:1,2)

*Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden, want naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt. (Gn 9:6)
Ieder die zijn broeder haat, is een mensenmoordenaar, en u weet dat geen mensenmoordenaar eeuwig leven in zich heeft wonen. (1Jh 3:15)*

Ga, predik ten aanhoren van Jeruzalem: Zo zegt de HERE: Ik gedenk de genegenheid van uw jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen gij Mij gevolgd waart in de woestijn, in onbezaaid land; ... (Jr 2:2)

wen lief, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord, opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn. Zo behoren ook de mannen hun eigen vrouwen lief te hebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt en koestert het, evenals ook Christus de gemeente. Want wij zijn leden van zijn lichaam, van zijn vlees en van zijn gebeente. 'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot een vlees zijn'. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. In elk geval, ook u, laat ieder van u zijn eigen vrouw zo liefhebben als zichzelf; en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man. (Ef 5:22-33)

Overspel is in de beelden van de Schrift een verbinding hebben met de wereld. Het is het gevolg van het verkoelen van de liefde tot de Heer, waarvoor in de plaats liefde voor andere dingen komt. De "eenvoudigheid jegens Christus" (2 Kor.11:3) is weg, dat wil zeggen dat Christus niet meer het enige voorwerp van de liefde is. Positief: als een reine maagd aan Christus verloofd, met genegenheid van een bruid ten opzichte van de bruidegom (2 Kor.11:2). Dan geen verbinding met de wereld.

19 En gij zult niet stelen.

Stelen is wegnemen van een ander wat die ander van de Heer heeft ontvangen en voor onszelf gebruiken. Het tast het recht op persoonlijk bezit aan. Is anders dan krijgen, dan is het je eigendom. Iemands goede naam kan worden gestolen, weggenomen door het verspreiden van geruchten of ongecontroleerde beweringen. Men kan een broeder 'stelen' (24:7), hem van zijn vrijheid beroven en afhankelijk van zichzelf maken.

Absalom 'stal' het hart van de Israëlieten door vleitaal (2 Sam.15:2-6).

Geregeld ging Absalom des morgens vroeg aan de kant van de weg naar de poort staan. Dan riep Absalom ieder toe, die een rechtsgeding had en tot de koning wilde gaan om recht, en vroeg: Uit welke stad zijt gij? Als hij dan antwoordde: Uw knecht komt uit deze of die stam van Israël, dan zeide Absalom tot hem: Zie, uw zaken zijn goed en recht, maar van de zijde des konings is er niemand die naar u luistert. Ook zeide Absalom: Stelde men mij maar als rechter in het land aan! Dan zou ieder die een geding of een rechtszaak heeft, tot mij komen, en ik zou hem recht verschaffen. Wanneer iemand naderde om zich voor hem neer te buigen, dan strekte hij zijn hand uit, greep hem en kuste hem. Op deze wijze deed Absalom met alle Israëlieten die om recht tot de koning kwamen, en zo stal Absalom het hart der mannen van Israël. (2Sm 15:2-6)

Dat is het werk van valse herders, huurlingen (Joh.10:1,10; Hand.20:30). Zij proberen gelovigen om zichzelf of hun valse leer te vergaderen in plaats van om de Heer Jezus.

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie niet binnengaat door de deur in de stal van de schapen, maar van een andere kant naar binnen klimt, die is een dief en een rover; ... De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verderven; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig hebben. (Jh 10:1,10)

Ik weet, dat na mijn vertrek wrede wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet sparen; en uit uzelf zullen mannen opstaan, die verdraaide dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken. (Hd 20:29,30)

Woorden kunnen gestolen worden (Jer.23:30). Dat is het napraten van wat anderen over God hebben gezegd, terwijl we doen alsof we het zelf in Gods Woord hebben ontdekt. Als ik iets lees of hoor van een ander, moet het eerst mijn geestelijk eigendom worden, voordat ik het kan doorgeven. Je kunt van geen enkele waarheid zeggen dat die je eigendom is als die waarheid niet eerst in je hart is gekomen en in aanbidding teruggekeerd is tot God.

Voor de christen die zijn zegeningen kent, gaat het niet slechts om niet stelen, maar om het doen van het tegenovergestelde ervan, namelijk weldoen (Ef.4:28). Dat past bij het leven in het land.

20 En gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

God is de God van de waarheid (Jes.65:16). Zijn woorden zijn waarheid (Ps.119:142,151). Hij haat de valse tong en wie leugens uitblaast (Spr.6:17,19).

...; maar zijn knechten zal Hij met een andere naam noemen, zodat wie zich in den lande zegen, zich zal zegenen in de God der waarheid, en wie in den lande

Maar ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid, uw gedachten bedorven en afgeweken zijn van de eenvoudigheid en de reinheid jegens Christus. (2Ko 11:3)

Want ik ben naijverig over u met een naijver van God; want ik heb u aan een man verloofd om u als een reine maagd voor Christus te stellen.(2Ko 11:2)

Daarom zie, Ik zal de profeten! luidt het woord des HEREN, die mijn woorden van elkander stelen; zie, Ik zal de profeten! luidt het woord des HEREN, ... (Jr 23:30)

Laat hij die een dief was, niet meer stelen, maar veeleer arbeiden en met zijn eigen handen het goede werken, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft. (Ef 4:28)

zweert, zal zweren bij de God der waarheid; want de vroegere benauwdheden zijn vergeten, ja, zijn verborgen voor mijn ogen. (Js 65:15b,16)

Uw gerechtigheid is een gerechtigheid voor eeuwig, en uw wet is waarheid. ... nabij zijt Gij, o HERE, en al uw geboden zijn waarheid. (Ps 119:142,151)

Deze zes dingen haat de HERE,

ja, zeven zijn Hem een hartgrondige gruwel:

hoogmoedige ogen, een valse tong,

handen die onschuldig bloed vergieten, ...

wie leugens uitblaast als een vals getuige

en wie twist stookt tussen broeders. (Sp 6:17,19)

Voor de christen gaat het er niet alleen om dat onwaarheid wordt nagelaten. Hij wil juist de waarheid spreken. Hij wil spreken van die dingen waartoe God ons geschapen heeft (Ef.4:25). Leden van elkaar zullen niet tegen elkaar liegen, omdat een lid beseft dat hij dan tegen zichzelf liegt. Leden zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Wie de eenheid van het lichaam van Christus kent en waardeert, zal zoeken naar wat de eenheid bevordert.

21 En gij zult niet begeren uws naasten vrouw, gij zult uw zinnen niet zetten op uws naasten huis, noch op zijn akker, noch op zijn dienstknecht, zijn dienstmaagd, zijn rund, zijn ezel, noch op iets, dat van uw naaste is.

Dit gebod legt de kiem van de zonde bloot. Het gaat niet om wat de mens doet, om het wegnemen van wat aan een ander toebehoort, iets dat zichtbaar is, maar wat eraan ten grondslag ligt: de begeerte. Dat ziet een ander niet. Daardoor wordt de zonde gekenmerkt en gekend (Rom.7:7-11). Door afgunst, jaloersheid, het niet tevreden zijn met wat de mens had gekregen, is de zonde in de wereld gekomen. De begeerte naar wat de naaste heeft, kan zijn bezittingen betreffen, het kan ook zijn geestelijke gave betreffen. Dit gebod maakt iedereen duidelijk dat hij de wet niet kan houden.

Paulus kon zeggen dat hij niemands zilver, goud of kleding had begeerd, maar dat hij had gewerkt om te kunnen geven (Hand.20:33,34). Op het terrein waar alles genade is, is het een boos ding om te begeren wat de ander toebehoort. Er zijn ook goede begeerten (Ps.27:4).

Eén ding heb ik van de HERE gevraagd,

dit zoek ik:

te verblijven in het huis des HEREN

al de dagen van mijn leven,

om de liefelijkheid des HEREN te aanschouwen,

en om te onderzoeken in zijn tempel. (Ps 27:4)

22 Deze woorden heeft de HERE tot uw gehele gemeente gesproken op de berg, uit het midden van het vuur, de wolk en de donkerheid, met luider stem, en Hij voegde daaraan niets toe; Hij schreef ze op twee stenen tafelen en gaf mij die.

Deze tien woorden heeft God rechtstreeks tot het volk gesproken en Zelf opgeschreven. De andere woorden deelde Hij Mozes mee die ze doorgaf aan het volk (vs.31). De tien woorden bevatten de basis gedragscode voor alle verhoudingen tot God en de naaste en dat niet alleen voor het volk tot wie God het woord richtte, maar ook voor alle komende geslachten. Deze korte lijst bevat alles en is dus compleet.

Dit woord was een compleet woord om de zegen te kunnen genieten, er werd niets aan toegevoegd. Zoals ze gesproken waren, werden ze op schrift gesteld. God is de sprekende en schrijvende God. Wat Hij spreekt, is altijd waar. Hij schrijft om het voor ons onveranderlijk vast te leggen, zodat we altijd kunnen raadplegen wat Hij heeft gezegd.

God openbaarde Zich aan ons niet op Sinäi, maar op Golgotha.

23 Toen gij nu de stem hoordet uit het midden van de duisternis, terwijl de berg stond in een brand van vuur, naderdet gij tot mij, al de hoofden uwer stammen en uw oudsten, en gij zeydet: 24 Zie, de HERE, onze God, heeft ons zijn heerlijkheid en zijn grootheid

Legt daarom de leugen af en spreek de waarheid, ieder met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar. (Ef 4:25)

Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Maar ik zou de zonde niet gekend hebben dan door de wet; want ook de begeerte zou ik niet gekend hebben, als de wet niet gezegd had: 'U zult niet begeren'. Maar de zonde heeft door het gebod aanleiding gevonden en in mij elke begeerte opgewekt; want zonder wet is de zonde dood. Ik nu leefde vroeger zonder wet; maar toen het gebod kwam, leefde de zonde op, maar ik stierf. En het gebod dat ten leven was, bleek mij ten dode te zijn. Want de zonde heeft door het gebod aanleiding gevonden en mij verleid en door het gebod gedood. (Rm 7:7-11)

Niemands zilver, goud of kleding heb ik begeerd. U weet zelf, dat deze handen in mijn behoeften en in die van hen die bij mij waren, hebben voorzien. (Hd 20:33,34)

getoond, en zijn stem hebben wij gehoord uit het midden van het vuur; op deze dag hebben wij gezien, dat God spreekt met een mens, en dat deze toch in leven blijft. 25 Maar nu, waarom zouden wij sterven? Want dit grote vuur zal ons verteren; als wij nog langer de stem van de HERE, onze God, horen, zullen wij sterven. 26 Want welke sterveling is er, die de stem van de levende God heeft horen spreken uit het midden van het vuur, zoals wij, en die in leven is gebleven? 27 Nader gij en hoor alles wat de HERE, onze God, zegt, en breng gij dan alles aan ons over wat de HERE, onze God, tot u spreekt; dan zullen wij het horen en doen.

Het volk vreest de HERE en vraagt Mozes tussen hen en de HERE plaats te nemen. Daarmee wil Hij ons voorstellen wat de Middelaar is (1 Tim.2:5). Een middelaar is niet alleen iemand die tussen ons en God staat, maar ook garant staat voor de consequenties van ons falen. Hij heeft zijn leven gegeven en daarna onophoudelijk gestaan tussen de Here en zijn volk.

Bij de berg vol vuur ontdekken we dat we een middelaar nodig hebben. Dat is te zien op het kruis. Geen plaats is er waar we dat meer ontdekken, want daar openbaarde God zich in duisternis en vuur ten opzichte van de zonde.

28 Toen de HERE uw woorden hoorde, terwijl gij tot mij spraakt, zeide de HERE tot mij: Ik heb de woorden van dit volk gehoord, die zij tot u spraken; het is goed, alles wat zij gezegd hebben. 29 Och, hadden zij steeds zulk een hart om Mij te vrezen en om al mijn geboden te onderhouden, opdat het hun en hun kinderen voor altoos wèl mocht gaan! 30 Ga, zeg tot hen: Keert naar uw tenten terug.

De HERE is verheugd over de houding van het volk. Hij erkent hun woorden en geeft zijn verlangens dat zij zijn geboden zullen bewaren. Zijn hart gaat naar zijn volk uit en Hij wenst hun geluk dat alleen te vinden is in het doen van wat Hij zegt. Wij kunnen door de Geest aan zijn verlangens voldoen.

Nadat Hij het volk zijn woorden had meegedeeld en na de reactie van het volk die Gods hart verheugde, mochten ze naar hun tenten gaan. Ze mochten in het leven van elke dag en vooral in hun huiselijke omgeving gaan waarmaken wat God hun had gezegd, waarmee ze hadden ingestemd en waarnaar Hij verlangend uitzag.

31 Maar sta gij hier bij Mij, opdat Ik u mededele heel het gebod, al de inzettingen en verordeningen, die gij hun moet leren, opdat zij die nakomen in het land, dat Ik hun geven zal om het in bezit te nemen.

Het volk mocht naar zijn tenten, maar Mozes moest nog bij de HERE blijven. De HERE deelt Mozes als middelaar alles mee wat hij het volk moet leren.

32 Onderhoudt ze naarstig, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft; wijkt niet af, naar rechts noch naar links. 33 Heel de weg, die de HERE, uw God, u geboden heeft, zult gij gaan, opdat gij leeft en het u wèl ga en gij lang woont in het land, dat gij in bezit zult nemen.

Mozes dringt bij het volk aan op de onderhouding van Gods geboden. Van het onderhouden daarvan hing hun verblijf en hun welzijn in het land af.

Want er is een God en een middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, ... (1Tim 2:5)

INHOUD:

- Vs. 1-3 Zegen in het land afhankelijk van gehoorzaamheid
 Vs. 4, 5 De kern van het Jodendom
 Vs. 6-9 Geboden betreffen het hele leven en de kinderen
 Vs. 10, 11 De zegen van het land
 Vs. 12-15 Waarschuwing de HERE niet te vergeten bij het genot van de zegen
 Vs. 16-19 De HERE niet verzoeken
 Vs. 20-25 Getuigenis van de vader aan zijn zoon van Gods geboden

TOELICHTING:

1 Dit nu is het gebod, dit zijn de inzettingen en verordeningen, die de HERE, uw God, bevolen heeft u te leren om die na te komen in het land, waarheen gij zult trekken om het in bezit te nemen, 2 opdat gij de HERE, uw God, vreest door al zijn inzettingen en geboden te onderhouden, die ik u opleg, gij en uw zoon en uw kleinzoon, al de dagen van uw leven, en opdat gij lang leven moogt. 3 Hoor dan, Israël, en onderhoud ze naarstig, opdat het u wèl ga, en opdat gij zeer talrijk wordt, zoals de HERE, de God uwer vaders, u heeft toegezegd, in een land, vloeiende van melk en honig.

Na de vermelding in het vorige hoofdstuk van de tien geboden en de noodzaak van een Middelaar, geeft Mozes nu een nadere beschrijving van de geboden. Hij geeft alleen door wat de HERE hem bevolen heeft, zoals elk goed dienstknecht betaamt (*Math.28:19*). Het zijn geboden waaraan Gods volk onderworpen is om in het land te kunnen worden ingevoerd en daar de zegeningen te kunnen beërven (*5:33*).

De zegen wordt voorgesteld in "vloeiende van melk en honig". Het stelt overvloed en vruchtbaarheid voor. De uitdrukking komt 18 maal voor, de eerste maal in *Exodus 3:8*, de laatste maal in *Ezechiël 20:15*.

Daarom ben Ik nedergedaald om hen uit de macht der Egyptenaren te redden en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honig, naar de woonplaats van de Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Ferevieten, Hevieten en Jebusieten. (Ex 3:8)

Nochtans zwoer Ik hun in de woestijn, dat Ik hen niet zou brengen naar het land dat Ik hun gegeven had, vloeiende van melk en honig – een sieraad is het onder alle landen –, ... (Ez 20:15)

Alleen in *Numeri 16:13* wordt de uitdrukking door het opstandige en ongelovige volk gebruikt voor het land van de slavernij, Egypte. Verder is de uitdrukking steeds van toepassing op het beloofde land.

Melk is een beeld van het woord van God als voedzaam en gezond groeimiddel voor het geestelijk leven (*1 Petr.2:2*). Zoals een baby afhankelijk is van de moedermelk, zo is de gelovige dat voortdurend van Gods Woord. Voor het leven in het land is dat onontbeerlijk, maar het is er in rijke mate aanwezig. De honing stelt de zoetheid van de natuurlijke betrekkingen voor. Als er afhankelijkheid is van God, zal er ook genoten worden van de onderlinge verhoudingen. Het samen leven van Gods kinderen op die basis is weldadig voor ieder lid van Gods volk.

In die atmosfeer kunnen alle andere zegeningen en weldaden van de HERE volop worden genoten. Delen van zegeningen vermeerdert de vreugde.

4 Hoor, Israël: de HERE is onze God; de HERE is één! 5 Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht.

Na het vrezen van de HERE in *vers 2* als resultaat van het onderwijs in de geboden, nu het liefhebben van de HERE als de Enige en Ene (*Zach.14:9*).

Gaat dan heen, maakt alle volken tot discipelen, hen dopend tot de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden. (Mt 28:19)

Is het een kleinigheid, dat gij ons hebt opgevoerd uit een land, vloeiende van melk en honig, om ons te laten sterven in de woestijn, en wilt gij u ook nog als heerser over ons opwerpen? (Nm 16:13)

Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melk, opdat u daardoor opgroeit tot behoudenis; ... (1Pt 2:2)

En de HERE zal koning worden over de gehele aarde; te dien dage zal de HERE de enige zijn, en zijn naam de enige. (Zc 14:9)

De godsdienst van Israël is monotheïstisch. Dat geeft zekerheid over God. Die zekerheid ontbreekt in polytheïstische godsdiensten. Als er meer goden zijn, kan iemand zich in de gunst van de ene god voelen, maar angstig zijn over de andere god. Die goden handelden in het denken van hun vereerders nooit in harmonie. Voor Israël was er niet zoiets als een god van Sinaï en een god van de Hermon, een god voor Ruben en een god voor Levi. De eenheid van God garandeerde volmaakte zekerheid over zijn wil, zoals Hij die in zijn geboden en inzettingen bekend maakte. Er was geen andere godheid die anders verkondigde.

Het gebod tot liefhebben is nooit door een aards vorst gegeven. Ten aanzien van God horen Hem vrezen en Hem liefhebben bij elkaar. Vrezen is eerbied hebben voor.

Het kennen van God als de HERE die één is, is de kern van het Oude Testament, waarbij Gods aardse volk de centrale plaats inneemt. Het is ook, maar dan naar Gods volkomen openbaring in Christus, de kern van het Nieuwe Testament (1 Tim.2:5; 1 Kor.8:6).

Want er is een God en een middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, ... (1Tm 2:5)

..., dan is er toch voor ons maar één God, de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem; en één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn, en wij door Hem. (1Ko 8:6)

De kern van het christendom omvat een volbracht verlossingswerk, een Middelaar die als verheerlijkte mens in de hemel is en een God de Heilige Geest die sinds de Pinksterdag in de gemeente als geheel en iedere gelovige afzonderlijk op aarde woont. Hiervan geven de gelovigen getuigenis in hun aanbedding, zowel in hun dagelijks leven als in de bijeenkomsten van de gemeente.

In de Heer Jezus hebben wij God leren kennen als de drie-enige God: de Vader, getoond door de Zoon en bekendgemaakt door de Geest. Wij mogen God als Vader kennen. Drie Personen, toch één God. Als er maar één God is, kan er niets anders zijn dat het hart verdeelt, dat geheel door de Here voor Hem wordt opgeëist.

Aan Hem liefhebben met heel het hart en ziel en kracht wordt door de Heer Jezus het verstand toegevoegd (Mark.12:30). Verstand is zin, gemoed. Om aan deze liefde met overgave te kunnen voldoen is het denken van Christus (1 Kor.2:16) nodig. Het denken van Christus is zoals Christus denkt, is zijn gezindheid, waarin de kracht van de Heilige Geest werkzaam kan zijn. De zoon van God is gekomen en heeft ons dit verstand gegeven (1 Joh.5:20). Door dit denken krijgen we inzicht in Wie God is. Voor Israël zal dit in de toekomst waar worden, als de wet in hun hart én in hun verstand zal worden gegeven en geschreven (Hebr.8:10; 10:16).

Want dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël zal maken, zegt de Heer: Ik zal mijn wetten in hun verstand geven en Ik zal ze in hun harten schrijven; en Ik zal hun tot een God en zij zullen Mij tot een volk zijn. (Hb 8:10)

En ook de Heilige Geest getuigt het ons, want nadat Hij gezegd heeft: 'Dit is het verbond dat Ik na die dagen met hen zal maken, zegt de Heer: Ik zal mijn wetten in hun harten geven en Ik zal ze in hun verstand schrijven; ... (Hb 10:15,16)

Dit liefhebben en dienen van God geeft de mens de grootst denkbare bevrediging. Daartoe is hij namelijk geschapen en door zijn Schepper toegerust met eigenschappen die erop zijn gericht Hem te dienen en te eren. Als hij dit doet, vindt hij ware rust en vrede. Door de zonde is de mens echter een zondaar en een vijand en hater van God geworden. De mens dient Hem niet en heeft Hem niet lief. Maar door genade is de gelovige met God verzoend (2 Kor.5:18) en heeft hij nieuw leven ontvangen, de goddelijke natuur (2 Petr.1:4). Dit leven wil God liefhebben en dienen en kan dat ook.

6 Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, 7 gij zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij

...; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht'. (Mk 12:30)

Want 'wie heeft het denken van de Heer gekend, dat hij Hem zou onderrichten?' Maar wij hebben het denken van Christus. (1Ko 2:16)

En wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons het verstand gegeven heeft, opdat wij de Waarachtige kennen; en wij zijn in de Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus. (1Jh 5:20)

En alles is uit God, die ons met Zichzelf heeft verzoend door Christus en ons de bediening van de verzoening heeft gegeven, ... (2Ko 5:18)

Zijn Goddelijke kracht heeft ons immers alles geschonken betreffende het leven en de godsvrucht door de kennis van Hem die ons heeft geroepen door zijn eigen heerlijkheid en deugd, waardoor Hij ons de kostbare en zeer grote beloften geschonken heeft, opdat u daardoor deelgenoten van de Goddelijke natuur zou worden, ontkomen aan het verderf dat door de begeerte in de wereld is. (2Pt 1:4)

opstaat. 8 Gij zult het ook tot een teken op uw hand binden en het zal u een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn, 9 en gij zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten.

De waarheid omtrent God moest niet als zuivere theorie bewaard worden, maar het volk moest die waarheid kennen als feit en ernaar leven in de praktijk. In orthodoxe kerken wordt deze waarheid in geloofsbelijdenissen opgenomen. Men kent het als dogma. Maar waar wordt het als praktisch feit gekend? Als de kern van het christendom werkelijkheid is voor het leven van elke dag, zal dat tot gevolg hebben dat de Heilige Geest de leiding gegeven wordt van het persoonlijk en het gemeentelijk leven. God en zijn Woord behoren de normale gespreksthemata te zijn van elk lid van Gods volk, overal en op elke tijd.

In de gezinnen zullen ouders hun kinderen de kern van het geloof inprenten, inscherpen en hen oefenen naar de eis van hun weg (Spr.3:1,3; 22:6). Dit geldt ook voor de familie van God. In de plaatselijke gemeenten zullen oudere gelovigen, de vaders in Christus, de jongeren deze dingen inscherpen. Dat onderwijs zal alleen effect hebben als het in het leven van die oudere gelovigen waarneembaar is.

Er is wel opgemerkt dat Mozes zijn wet zó eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen achtte, dat iedere vader wel in staat zou zijn om die aan zijn kinderen te leren. Er is geen excuus om hierin nalatig te zijn. Het is geen kwestie van intellect, maar van gezindheid, van het hart. Het gaat om het zorgvuldig overleveren van Gods Woord dat ons is toevertrouwd aan hen, die na ons komen, opdat ook zij bevestigd en gezegend zullen worden in de gehoorzaamheid daaraan.

Liefde tot God komt tot uiting in kenmerken die aan ons te zien zijn. Het voorhoofd spreekt van het openlijke getuigenis (Openb.13:16; 14:1) dat we van onze liefde voor God afleggen. Liefde tot Hem bepaalt ons handelen en ons spreken en is voor iedereen zichtbaar. Als we Hem voortdurend voor onze ogen stellen (Ps.16:8), komt dat in ons hele leven tot uiting. God wil betrokken zijn bij elk detail van ons leven. Er is niets in het leven van zijn kinderen, waarvan Hij zegt: Dat interesseert Mij niet.

In onze huizen speelt zich het familieleven af. Het familieleven wordt beïnvloed door wat binnenkomt. Het schrijven op de deurposten kunnen we toepassen op toetsen aan Gods Woord van alles wat we in ons huis toelaten. Zijn het dingen die het familieleven naar Gods gedachten opbouwen of afbreken? Draagt de omgang met elkaar, man en vrouw, ouders en kinderen en kinderen onder elkaar, het stempel van Gods Woord als een eigendomskenmerk? Het ouderlijk gezag zal gerespecteerd worden door de kinderen als zij merken dat het uitgangspunt liefde tot de Heer is en de wens om aan Hem gehoorzaam te zijn.

Als de HERE één is, heeft Hij recht op onze ongedeelde toewijding. Al zijn eigenschappen zijn in volmaakte harmonie met elkaar, er is geen eigenschap die in strijd is met een van zijn andere eigenschappen. Hij is volmaakt in liefde en volmaakt in gerechtigheid. Nooit strijdt zijn liefde met zijn gerechtigheid of andersom. Als Hij liefde betoont, doet dat zijn gerechtigheid nooit geweld aan. Als Hij gerechtigheid oefent, stelt dat zijn liefde nooit terzijde. In al zijn handelen wordt aan elke eigenschap van Hem volmaakt beantwoord.

10 Wanneer nu de HERE, uw God, u in het land zal gebracht hebben, waarvan Hij uw vaders, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft het u te zullen geven – grote en goede steden, die gij niet gebouwd hebt; 11 huizen, vol met allerlei goederen, waarmee gij ze niet gevuld hebt; uitgehouwen bakken, die gij niet uitgehouwen hebt; wijngaarden en olijfbomen, die gij niet geplant hebt – en gij gegeten hebt en verzadigd zijt, ...

Mijn zoon, vergeet mijn onderwijzing niet en uw hart beware mijn geboden, ... (Sp 3:1)

Dat liefde en trouw u niet verlaten! Bind ze om uw hals, schrijf ze op de tafel van uw hart, ... (Sp 3:3)

Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg, ook wanneer hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken. (Sp 22:6)

En het maakt dat men aan allen, de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrijen en de sla-ven, een merkteken geeft op hun rechterhand of op hun voorhoofd; ... (Op 13:16)

En ik zag en zie, het Lam stond op de berg Sion en met hem honderdvierenveertigduizend, die zijn naam en de naam van zijn Vader hadden, geschreven op hun voorhoofden. (Op 14:1)

Ik stel mij de HERE bestendig voor ogen; omdat Hij aan mijn rechterhand staat, wankel ik niet. (Ps 16:8)

Na de voorgaande voorwaarden gaat het land als het ware voor ons open. Hier is de eerste keer van de drie keer in dit hoofdstuk die spreken van het ingaan in het land. En elke keer staat er bij dat God het gezworen heeft (vs.10,18,23). Als God zijn eigen woorden met een eed bekrachtigt, doet Hij dat om ons in onze zwakheid tegemoet te komen en daarmee een extra bevestiging van zijn toezegging te geven (Hebr.6:17,18). De eed maakt duidelijk dat, wat er ook gebeurt, God zijn volk het land zal geven en daarbij het volle genot van de zegen. De grondslag is het werk van Christus. Als God zo gezworen heeft waarom dan twijfelen?

Een eed van God vinden we steeds onder bijzondere omstandigheden. Bij vier gelegenheden zweert God en dat telkens in verband met het land:

1. *Genesis 22:16-18*. Op grond van het offer van de zoon der belofte belooft God aan Abraham een rijk zaad in het land der belofte en in zijn zaad een zegen voor de hele wereld.
2. *Psalms 95:11*. Als het volk van God afvalt, zweert Hij dat het volk het beloofde land niet zal binnengaan.
3. *Psalms 110:4*. Als het volk ontrouw is, gaat God zijn beloften vervullen in de Man van zijn rechterhand.
4. *Jesaja 45:23*. Als Christus in het land regeert, zal alle knie zich voor Hem buigen en zal het bekeerde overblijfsel van zijn volk (dat dan geheel Israël zal zijn) in het land zijn.

Die zegeningen liggen daar voor ons klaar, daar is niets van ons bij, God heeft ze bereid. In het land zijn in de eerste plaats "grote en goede steden". De gemeente wordt vergeleken met een stad (*Openb.21:2,10*). Steden kunnen we zien als een beeld van plaatselijke gemeenten, als representaties van de ene Gemeente. De steden hier bevinden zich in het land. Het stelt plaatselijke gemeenten voor die hun vaste fundament in het land hebben, waar geleefd wordt in de rijkdom van de hemelse zegeningen.

In de tweede plaats zijn er "huizen, vol met allerlei goederen". Een stad bestaat uit huizen. Een gemeente bestaat uit gezinnen. In de brieven die met name over de hemelse zegeningen spreken, gaat Paulus ook nadrukkelijk in op het gezin. Dat is de plaats waar de rijkdommen van Christus worden gedeeld met de leden.

In de derde plaats de "uitgehouden bakken" of "uitgehouden bornputten" (SV). Dat zijn waterbakken waar het water wordt verzameld en waaruit kan worden geput. Het is de bediening door de gaven van de Heer om de heiligen te volmaken.

In de vierde plaats vinden we in het land de "wijngaarden". Dat laat ons zien dat land een plaats van vreugde is. Wijn is een beeld van vreugde (*Richt.9:13; Ps.104:15*). De gemeenschap met de Vader en de Zoon en met elkaar geeft 'volkomen blijdschap' (*1 Joh.1:3,4*).

...; wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. En deze dingen schrijven wij u, opdat onze blijdschap volkomen is. (*1Jh1:3,4*)

Tenslotte is er sprake van "olijfbomen". Dat ziet op de rijke vrucht en zegen van de Geest (*Gal.5:22*). Olie is een beeld van de Heilige Geest (*1 Joh.2:20,27*).

Maar de vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. (*Gl 5:22*)

En u hebt de zalving vanwege de Heilige en u weet alles. (*1Jh 2:20*)

En wat u betreft, de zalving die u van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet nodig dat iemand u leert; maar zoals zijn zalving u over alles leert, en waar is en geen leugen, en zoals zij u geleerd heeft, blijft u in Hem. (*1Jh 2:27*)

Daarom heeft God, omdat Hij de erfgenamen van de belofte de onveranderlijkheid van zijn raad overvloediger wilde bewijzen, Zich met een eed verbonden, opdat wij door deze twee onveranderlijke dingen, waarin het onmogelijk is dat God zou liegen, een sterke vertroosting hebben, wij die de toevlucht hebben genomen om de voorgestelde hoop aan te grijpen. (Hb 6:17,18)

Ik zweer bij Mijzelf, luidt het woord des HEREN: omdat gij dit gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt, zal Ik u rijkelijk zegenen, en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren des hemels en als het zand aan de oever der zee, en uw nageslacht zal de poort zijner vijanden in bezit nemen. En met uw nageslacht zullen alle volken der aarde gezegend worden, omdat gij naar mijn stem gehoord hebt. (Gn 22:16-18)

Daarom heb Ik gezworen in mijn toorn: Tot mijn rustplaats zullen zij niet komen! (Ps 95:11)

De HERE heeft gezworen en het berouwt Hem niet: Gij zijt priester voor eeuwig, naar de wijze van Melchizedek. (Ps 110:4)

Want Ik heb gezworen bij Mij zelf, waarheid is uit mijn mond uitgegaan, een woord dat niet zal worden herroepen: dat voor Mij elke knie zich zal buigen, dat bij Mij elke tong zal zweren. (Js 45:23)

En ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, uit de hemel neerdalen van God, gereed als een bruid die voor haar man versierd is. (Op 21:2)

En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, die uit de hemel neerdaalde van God ... (Op 21:10)

Maar de wijnstok zeide tot hen: zou ik mijn most prijsgeven, die God en mensen vrolijk maakt, om te gaan zweven boven de bomen? (Ri 9:13) ... en wijn, die het hart des mensen verheugt, ... (Ps 104:15)

Tussendoor wordt er telkens op gewezen dat Gods volk niets voor die zegeningen heeft gedaan. Uit vrije genade heeft God ze zijn volk geschonken. Zo is het ook met onze hemelse zegeningen. Er is geen enkele bijdrage van ons aan verbonden. We hebben ze uit vrije gunst op grond van de het werk van de Heer Jezus ontvangen, alleen omdat God het in zijn hart had ze ons te geven. Drie maal worden we eraan herinnerd dat we slaven van de zonde waren, maar dat God ons eruit heeft bevrijd (vs. 12,21,23).

12 neem u er dan voor in acht, dat gij de HERE niet vergeet, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft. 13 De HERE, uw God, zult gij vrezen, Hem zult gij dienen en bij zijn naam zweren. 14 Gij zult geen andere goden achternalopen, van de goden der volken rondom u, 15 want de HERE, uw God, is een naijverig God in uw midden; opdat de toorn van de HERE, uw God, niet tegen u ontbrande en Hij u van de aardbodem verdelge.

We kunnen soms zo bezig zijn met wat we hebben gekregen, dat we de Gever vergeten. Daarom de waarschuwing dat we moeten oppassen dat als we oog voor de zegeningen hebben gekregen, we dan niet vergeten van Wie we ze hebben gekregen.

De val van het hoogste niveau is de verschrikkelijkste val. Als we niet naar de waarheid wandelen die ons gegeven is, zal dat tot schade worden. Dan worden we uit het land verdreven, we raken het licht kwijt over de dingen van het land. Het ergst is het voor Hem die gezworen heeft ons te zullen invoeren in die zegeningen.

Het gaat om een land dat het volk zou erven. Zij zijn de erfgenamen en als zodanig mogen ze het in bezit gaan nemen. Dat brengt het zoonschap van de gelovigen in zicht. Het zicht op het zoonschap en daarmee het genot ervan, is teloor gegaan omdat de christenen hebben toegegeven van de verzoeking van de satan om hun geluk in de zichtbare wereld te zoeken. Niet het staan voor God, maar het zich bevinden in een omgeving die aantrekkelijk is voor het vlees, heeft beslag op de harten. De Heer Jezus heeft aan die verzoeking niet toegegeven. Hij is het voorbeeld hoe wij tegenover die verzoeking van de duivel staande kunnen blijven.

Het woord van *vers 13* is het eerste van de drie aanhalingen uit *Deuteronomium* (6:13; 8:3) door de Heer Jezus tijdens de veertig dagen dat door de duivel wordt verzocht in de woestijn (*Math.4:1-10*).

Toen werd Jezus naar de woestijn omhooggeleid door de Geest om verzocht te worden door de duivel. En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij tenslotte honger. En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven:

'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door de mond van God uitgaat'.

Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en liet Hem op de dakrand van de tempel staan en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven:

'Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u, en zij zullen u op de handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot'.

Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven:

'U zult de Heer, uw God, niet verzoeken'.

Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven:

'De Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen'. (Mt 4:1-10)

De Heer gebruikt dit woord als antwoord op de verzoeking van de duivel om Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid te geven als de Heer voor hem zou neervallen en hem zou aanbidden (*Math.4:8-10*). De duivel heeft ook talloze middelen om ons te verzoeken daarvoor neer te knielen. God heeft de mens bekwaam gemaakt om te aanbidden en hem ook de behoefte daartoe gegeven. De vraag is alleen: wie en wat geeft hij zijn aanbidding.

Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: 'De Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen'. (Mt 4:8-10)

Geen mens op aarde was ooit zo verlangend de hemelse zegeningen als méns uit Gods hand te ontvangen dan de Heer Jezus. Daarom stelde Hij Zich in de verzoeken op de grondslag van het boek *Deuteronomium*. Hij stelde Zich op de ware grondslag van verantwoordelijkheid en trouw, waarop het volk van God zich dient te stellen om het hemelse land in bezit te kunnen nemen en te bewaren. Hij werd veertig dagen beproefd in de woestijn, zoals *hoofdstuk 1-11* van dit boek terugziet op de veertig jaar van Israël in de woestijn. Waar Israël faalde, stond Hij vast. De manier waarop Hij dat deed, kunnen wij navolgen en is de enige manier.

16 Gij zult de HERE, uw God, niet verzoeken, zoals gij bij Massa gedaan hebt. 17 Gij zult nauwgezet de geboden van de HERE, uw God, onderhouden en de getuigenissen en de inzettingen, die Hij u opgelegd heeft; 18 gij zult doen wat recht en goed is in de ogen des HEREN, opdat het u wèl ga en gij het goede land, dat de HERE aan uw vaderen onder ede beloofd heeft, binnengaat en in bezit neemt,

Vers 16 geeft de tweede tekst die de Heer Jezus aanhaalt tijdens de verzoeking door de duivel in de woestijn (*Math.4:5-7*). De verzoeking was of de Here in hun midden was (*Ex.17:7*). Als er wantrouwen komt aan de goedheid en trouw van God, terwijl er zoveel onloochenbare bewijzen van zijn, ontstaat de verzoeking om Hem te gaan uittesten of Hij nog wel zijn volk wil zegenen. Het gaat dan niet om twijfelen aan zichzelf, maar om twijfelen aan God en dat is ongelof. Kan Hij zijn volk vergeten of verlaten?

De Heer Jezus was daarover niet aan het twijfelen te brengen. De duivel haalt een woord uit *Psalms 91:11,12* aan over Gods bewaring. Dat uittesten zou ongelof bewijzen. De duivel citeert altijd gedeeltelijk, haalt altijd teksten uit zijn verband. Zo haalt hij hier niet aan dat het gaat om een wandelen in de wegen des Heren. Wie in de wegen van de Here wandelt kent de Here en mag op zijn bewaring rekenen. Zo iemand heeft geen behoefte aan bewijzen of Hij nog wel met zijn trouw en zegen bij zijn volk is.

Een levendige omgang met Hem bewaart ons ervoor Hem te verzoeken. De Heer Jezus had die gemeenschap ook in de veertig dagen ononderbroken genoten. Israël zou het land bereiken. In dit hoofdstuk wordt er maar liefst drie maal aan herinnerd dat de HERE dat gezworen heeft (*vs.10,18,23*). Wat dan nog te verzoeken? God bekrachtigt niet voor niets iets met een eedzwering.

Het gaat in dit hoofdstuk om het erven of in bezit nemen (*vs.1,18*) van het erfdeel. In dat licht moeten de verzoeken worden gezien, want de aanhalingen om de duivel te weerstaan komen uit dit hoofdstuk. De aanhaling die de Heer uit *hoofdstuk 8* doet, staat in verbinding met het zoonschap (*vs.3,5*). Erfdeel en zoonschap horen bij elkaar (*Gal.4:7*). Het zoonschap van de gelovige is nauw verbonden met het kennen en genieten van het erfdeel dat God ons heeft gegeven, dat zijn de zegeningen in de hemelse gewesten (*Ef.1:3-6*).

In bezit nemen of erven is niet iets krijgen als de erflater is gestorven, maar dat God een bepaald bezit aan iemand toevertrouwd. Dat kan Hij nu al doen of straks. In het Nieuwe Testament heeft erven te maken met het delen met Heer Jezus in zijn regering (*Ef.1:10,11*). Erven wordt gebruikt voor elke zegening die God ons heeft gegeven en die we in de hemelen zullen krijgen.

Wij zijn zonen en daardoor erfgenamen. Door de Geest van zoonschap zijn we in staat in te treden in het hart van de Vader. We zijn kinderen van door geboorte, doordat we uit God geboren zijn. Dat houdt in dat we zijn natuur, die licht en liefde is, hebben ontvangen. We zijn ook zonen, wat meer spreekt

Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en liet Hem op de dakrand van de tempel staan en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven: 'Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u, en zij zullen u op de handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot'. Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven: 'U zult de Heer, uw God, niet verzoeken'. (Mt 4:5-7)

Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet? (Ex 17:7)

... want Hij zal aangaande u zijn engelen gebieden, dat zij u behoeden op al uw wegen; op de handen zullen zij u dragen, opdat gij uw voet niet aan een steen stoot. (Ps 91:11,12)

U bent dus niet meer slaaf, maar zoon; en bent u zoon, dan ook erfgenaam door God. (Gl 4:7)

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, ... (Ef 1:3-6)

..., dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande de bedeling van de volheid der tijden, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder een hoofd samen te brengen in Christus; in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar het voor-nemen van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, ... (Ef 1:10,11)

van volwassenheid, van inzicht in Gods gedachten en bedoelingen en van gemeenschap.

Het hoogste deel van de erfenis is de geestelijke zegen in het hemelse land, die in beginsel ons eigendom zijn en die we nu al in bezit mogen nemen. We hebben de goddelijke natuur ontvangen, waardoor we geschikt zijn om in de hemel te verkeren. We zijn in de Geliefde, uitverkoren tot het zoonschap voor God. God wil zonen voor Zichzélf. Hij wil met hen geestelijk contact hebben om te spreken over de dingen die in Zijn hart zijn.

20 Wanneer later uw zoon u vraagt: Wat zijn dat voor getuigenissen, inzettingen en verordeningen, die de HERE, onze God, u opgelegd heeft? 21 dan zult gij tot uw zoon zeggen: Wij waren dienstknechten van Farao in Egypte, maar de HERE heeft ons met een sterke hand uit Egypte geleid; 22 de HERE deed voor onze ogen tekenen en wonderen, groot en onheil brengend, aan Egypte, aan Farao en aan zijn gehele huis; 23 maar ons heeft Hij daaruit geleid, om ons te brengen in het land dat Hij aan onze vaders onder ede beloofd had, en ons dit te geven. 24 De HERE gebood ons al deze inzettingen te onderhouden en de HERE, onze God, te vrezen, opdat het ons altijd wél zou gaan en Hij ons in het leven zou behouden, zoals dit heden het geval is. 25 En het zal ons tot gerechtigheid zijn, wanneer wij heel dit gebod naarstig onderhouden voor het aangezicht van de HERE, onze God, zoals Hij ons geboden heeft.

In vers 7 wordt de ouders geboden met hun kinderen te spreken over de inzettingen van de Here. Hier komen de kinderen met hun vragen. We vinden vier maal vragen van kinderen:

1. de vraag in *Exodus 12:26* heeft betrekking op het Pascha en handelt over de verlossing.
2. in *Exodus 13:14* betreft de vraag lossing van de eerstgeborenen en is het onderwerp de afzondering voor en toewijding aan de HERE.
3. *Jozua 4:6* gaat over de doortocht door de Jordaan, wat voorstelt het innemen van de hemelse positie door de gemeente door haar verbinding met een gestorven en opgestane Mens.
4. Hier, in *Deuteronomium 6:20*, wordt de vraag gesteld naar de betekenis van het Woord van God.

Het getuigenis van de ouders gaat over de verlossing uit Egypte. Maar daar blijft het niet bij. De HERE heeft zijn volk verlost uit Egypte met het doel hen te brengen in het land dat Hij aan de vaders had beloofd.

Dat was ook Gods doel met onze verlossing. Hij wilde ons niet alleen verlossen uit macht van satan, zonde en wereld, zodat we vergeving van zonden zouden hebben en vrede met God. Zijn doel met ons is ook dat wij de zegeningen van het land zouden genieten. Dat betekent dat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in liefde, als zijn eigen zonen (*Ef.1:4,5*).

En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, dan zult gij zeggen: Het is een Paasoffer voor de HERE, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde. ... (Ex 12:26,27)

En wanneer uw zoon u later zal vragen: Wat betekent dat? dan zult gij tot hem zeggen: Met een sterke hand heeft de HERE ons uit Egypte, uit het diensthuis, geleid. (Ex 13:14)

Wanneer uw kinderen later vragen: Wat hebben deze stenen voor u te betekenen? dan zult gij tot hen zeggen: Dat de wateren van de Jordaan afgesneden werden voor de ark van het verbond des HEREN; toen deze door de Jordaan trok, werden de wateren van de Jordaan afgesneden; ... (Jz 4:6,7)

..., zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzélf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ... (Ef 1:4,5)

INHOUD:

- Vs. 1-5 Israël moet de volken en de altaren in het land uitroeien
 Vs. 6-11 Israël is uitverkoren en uitgeleid omdat de HERE het liefhad
 Vs.12-16 Zegen als beloning voor gehoorzaamheid
 Vs.17-24 Bemoediging bij gevoel van machteloos tegenover een overmacht
 Vs.25,26 Niet toe-eigenen wat onder de ban ligt

TOELICHTING:

De hoofdgedachte van dit hoofdstuk is de heiliging van het volk aan God. Daar hoort bij dat het alle wegen van de heidenen en de heidenen zelf verwerpt. Het gaat niet om de heiliging van een bepaalde klasse, bijvoorbeeld de priesters, maar van het hele volk dat God rondom Zichzelf vergadert, als aan Hem gewijd. Priesters en Leviëten worden in dit boek nauwelijks genoemd. Ze worden gezien als een deel van het volk. In de woestijn zijn de verschillen tussen die groepen groot, in het land zijn ze naar verhouding maar klein.

1 Wanneer de HERE, uw God, u in het land gebracht zal hebben, dat gij in bezit gaat nemen, en Hij voor u uit vele volken verdreven zal hebben, de Hethieten, de Girgasiëten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten, en de Jebusieten, zeven volken, talrijker en machtiger dan gij, 2 en de HERE, uw God, hen aan u overgeleverd zal hebben, zodat gij hen verslaat, dan zult gij hen volkomen met de ban slaan; gij zult met hen geen verbond sluiten en hun geen genade verlenen. 3 Gij zult u ook met hen niet verzwageren; uw dochters zult gij aan hun zonen niet geven, noch hun dochters nemen voor uw zonen; 4 want zij zouden uw zonen van Mij doen afwijken, zodat zij andere goden zouden dienen, en de toorn des HEREN tegen u zou ontbranden en Hij u weldra zou verdelgen.

5 Maar aldus zult gij met hen doen: hun altaren zult gij afbreken, hun gewijde stenen verbrijzelen, hun gewijde palen omhouwen en hun gesneden beelden met vuur verbranden.

Tot hiertoe hebben we meer de innerlijke toestand van het volk voor ons gehad. Nu krijgen we de plicht naar buiten. De volkeren moeten worden uitgeroeid, omdat zij een belemmering vormen voor het beërven en genieten van de zegen van het land. God wil ons leren dat de zegeningen die Hij ons heeft gegeven, alleen door strijd door ons in bezit kunnen worden genomen om ervan te genieten.

Ze moesten die volken uitroeien, niet op grond van moordlust, maar als uitvoerders van goddelijk oordeel. Deze volkeren hadden dat oordeel rechtvaardig van Godswege verdiend. Onderzoek heeft uitgewezen dat ze in die tijd de moreel meest lasterlijke volkeren van de aarde waren. God had hen 400 jaar lang verdragen, maar nu was hun ongerechtigheid vol (Gen.15:18-21).

God had die volken ook kunnen uitroeien door ziekte, honger of natuurrampen (Ezech.38:21,22). Hij liet het zijn volk doen, opdat zij de ernstige les kregen hoe heilig Hij is en hoe afschuwelijk zonde is in zijn ogen. Het oordeel dat zij uitvoerden zou hun deel worden als zij de volken zouden volgen in hun zonden en gruwelen.

Er worden zeven volken genoemd, die het land van God wederrechtelijk in bezit hadden genomen. Het getal zeven laat zien dat in deze volken de volmaakte macht van de boosheid wordt gezien. Zij zijn een beeld van de overheden en machten en wereldbeheersers, geestelijke machten van de

Te dien dage sloot de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: de Keniet, de Keniziet, de Kadmoniet, de Hethiet, de Fereziet, de Refaïeten, de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiëten en de Jebusiet. (Gn 15:18-21)

Dan zal Ik op al mijn bergen het zwaard tegen hem oproepen, luidt het woord van de Here HERE; het zwaard van de een zal tegen de ander zijn. Ik zal met hem in het gericht treden door pest en door bloed; stromende regen en hagelstenen, vuur en zwavel zal Ik doen neerregenen op hem, op zijn krijgsbenden en op de vele volken die met hem zijn; ... (Ez 38:21,22)

boosheid in de hemelse gewesten (Ef.6:12). Tegen die machten is onze strijd en niet, zoals bij Israël, tegen vlees en bloed.

Want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten. (Ef 6:12)

Strijd en overwinning is de enige weg om het erfdeel in bezit te nemen. Wij zijn door God in het erfdeel geplaatst (Ef.2:6), maar vijanden hebben het in bezit genomen en willen ons verhinderen het tot ons eigendom te maken. Voor Israël is de belofte dat de HERE hen aan zijn volk zal overleveren, zodat ze in staat zullen zijn hen te verslaan. Voor ons heeft de Heer Jezus op het kruis en in zijn opstanding alle vijanden verslagen (Hebr.2:14; Kol.2:15). Met Hem als onze Aanvoerder is de overwinning zeker, als we gaan in de wapenrusting die God ons ter beschikking heeft gesteld (Ef.6:13-18).

Neemt daarom de hele wapenrusting van God op, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht te hebben, stand te houden. Houdt dan stand, uw lendenen omgord met de waarheid, en bekleed met het borstharnas van de gerechtigheid, en de voeten geschoeid met de toerusting van het evangelie van de vrede, terwijl u bovenal het schild van het geloof hebt opgenomen, waarmee u al de brandende pijlen van de boze zult kunnen uitblussen. En neemt de helm van de behoudenis en het zwaard van de Geest, dat is het woord van God, terwijl u te allen tijde bidt in de Geest met alle gebed en smeking, en daartoe waakt met alle volharding en smeking voor alle heiligen, ... (Ef 6:13-18)

Deze vijanden mogen geen genade worden betoond en er mag geen verbond mee worden gesloten. Ze moeten "volkomen met de ban" geslagen worden. Wij mogen met ongelovigen geen verbintenis sluiten (2 Kor.6:14-18), maar we moeten hen wel genade bewijzen.

Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk. Want welk deelgenootschap hebben gerechtigheid en wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met duisternis? En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? en welk deel heeft een gelovige met een ongelovige? En welke overeenkomst heeft Gods tempel met afgoden? Want wij zijn de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft; 'Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn'. Daarom, 'gaat weg uit hun midden en scheidt u af, zegt de Heer, en raakt niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen; en Ik zal u tot Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heer, de Almachtige'. (2Ko 6:14-18)

Dat laatste past bij de openbaring van God onze Heiland in deze tijd (1 Tim.2:4). Waar we geen genade aan mogen betonen zijn de boze machten, dat zijn de beginselen waardoor ongelovigen zich laten leiden. Daarom kunnen we ons niet verbinden met maatschappelijke groeperingen die edele doelen nastreven of politieke partijen die de wereld willen verbeteren. De beginselen die erachter zitten, zijn niet uit God.

In het land kan niets geduld worden dat niet voortkomt uit gehoorzaamheid aan God. Alleen wat Hij geeft is passend voor die plaats. Daarom moet alles wat niet uit Hem is met bijl en vuur worden uitgeroeid (vs.5). Dus niet de altaren en gewijde palen waarmee de afgoden werden gediend, reinigen en ze dan aan God toewijden. Dat is in de christenheid gebeurd met het christelijk maken van in oorsprong heidense feesten als kerstmis en Maria-verering.

Het erfdeel staat in contrast met dingen in ons leven die het genot onmogelijk maken. De typen spreken niet over wat wij in beginsel geworden zijn, maar over het praktisch leven erin. Wij hebben een erfdeel ontvangen in het licht (Kol.1:12). Dat vormt een contrast met onze verlossing uit de macht van de duisternis. Wat we al bezitten, moeten we nu ook genieten. Dat doen we te midden van de wereld van duisternis waaruit we verlost zijn. Om echt te kunnen genieten, moeten wij alle restanten van duisternis verwijderen en zo de erfenis ons eigendom maken.

Het is niet Gods bedoeling dat we eigenaar van een erfdeel zijn zonder er weet van te hebben of er ten volle genot ervan te hebben. Als Johannes spreekt in zijn brieven spreekt het over eeuwig leven doet hij dat als iets dat we nu al bezitten en niet als iets dat we pas straks zullen krijgen. Daarom

..., en heeft ons mee opgewekt en mee doen zitten in de hemelse gewesten in Christus Jezus, ... (Ef 2:6)

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, opdat Hij door de dood te niet zou doen hem die de macht over de dood had, dat is de duivel, ... (Hb 2:14)

En Hij heeft de overheden en de machten onwappend en openlijk tentoongesteld en door het kruis over hen getriomfeerd. (Ko 2:15)

Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen. (1Tm 2:3,4)

..., terwijl u de Vader dankt, die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; ... (Ko 1:12)

moeten de vijanden uit ons leven worden verdreven om het te genieten. De machten in ons leven kunnen we overwinnen door de kracht van de Geest.

Hoe meer terrein de vijand in bezit heeft, des te minder kan ik de zegeningen genieten. Alles wat aantrekkelijk is, is gevaarlijk en moet worden weggedaan, anders verspeel ik zegeningen (vs.16). God geeft een zegen in de plaats van elk kwaad dat we uit ons leven verdrijven. Elk terrein dat ik verover op de vijand en voor Hem inruim, vult Hij met zijn zegen.

Het gaat om het verdrijven van de vijand opdat wij het land erven en opdat wij een welgevallen zijn voor God. Er is een absolute scheiding nodig met de wereldbeheersers van deze duisternis. God wil ons voor Zichzelf bezitten. Dat kan alleen als onze gedachten met de zijne overeenstemmen en dezelfde belangstelling hebben als Hij, om met ons gemeenschap te hebben. Hoe is het in de gezinnen? Zoeken de ouders dit voor hun kinderen?

6 Want gij zijt een volk, dat de HERE, uw God, heilig is; ú heeft de HERE, uw God, uit alle volken op de aardbodem uitverkoren om zijn eigen volk te zijn.

7 Niet, omdat gij talrijker waart dan enig ander volk, heeft de HERE Zich aan u verbonden en u uitverkoren; veeleer zijt gij het kleinste van alle volken. 8 Maar, omdat de HERE u liefhad en de eed hield, die Hij uw vaderen gezworen had, heeft de HERE u met een sterke hand uitgeleid en u verlost uit het diensthuis, uit de macht van Faraó, de koning van Egypte, 9 opdat gij zoudt weten, dat de HERE, uw God, de enige God is, de trouwe God, die het verbond en de goedertierenheid houdt jegens wie Hem liefhebben en zijn geboden onderhouden, tot in duizend geslachten; 10 maar aan ieder persoonlijk van hen die Hem haten, oefent Hij vergelding door hem te gronde te richten; Hij stelt het niet uit voor wie Hem haat, aan hem persoonlijk vergeldt Hij het. 11 Onderhoud dus het gebod, de inzettingen en verordeningen, die ik u heden gebied na te komen.

Wij zijn een heilig volk, om een volk ten eigendom te zijn (1 Petr.2:9; Tit.2:14). God wil een volk voor Zichzelf.

U echter bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilige natie, een volk tot een eigendom, opdat u de deugden verkondigt van Hem die u uit de duisternis heeft geroepen tot zijn wonderbaar licht, ... (1Pt 2:9)

Jezus Christus, die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons van alle weteloosheid verlost en Zichzelf een eigen volk reinigde, ijverig in goede werken. (Ti 2:14)

De erfenis is voor ons, maar wij zijn voor God. God heeft ons bestemd tot het zoonschap voor Zichzelf, naar het welbehagen van zijn wil (Ef.1:5). Hetzelfde welbehagen dat Hij heeft in zijn Zoon, heeft Hij uitgestrekt naar ons. Dan behoren wij een heilig volk te zijn dat geen compromissen wil en alles uitdrijft wat niet bij Hem hoort.

Heel hoofdstuk 7 laat zien hoezeer het hart van God uitgaat naar zijn volk. God heeft het volk niet uitverkoren niet vanwege de aantrekkelijkheid van dat volk. Er is niets in onszelf waarom God ons tot zonen maakte en de erfenis wil schenken. Het is een liefde die volledig zijn bron en motivering vindt in God Zelf (zie Rom.5:6-10). Als ik aan mezelf denk, is het dan niet een groot wonder dat Hij mij heeft uitverkoren? Hij is daarvoor de aanbidding waard tot in alle eeuwigheid.

Want toen wij nog krachteloos waren, is Christus te rechter tijd voor goddelozen gestorven. Want ternauwernood zal iemand voor een rechtvaardige sterven; immers, voor de goede heeft misschien iemand nog wel de moed te sterven. Maar God bevestigt zijn liefde tot ons hierin, dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. Veel meer dan zullen wij, nu wij gerechtvaardigd zijn door zijn bloed, door Hem behouden worden van de toorn. Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, veel meer zullen wij, nu wij verzoend zijn, behouden worden door zijn leven. (Rm 5:6-10)

Zonen van God en het zijn onder de wet horen niet bij elkaar. Zonen staan niet onder de wet. Elk handelen van God met zijn zonen is uit liefde en omdat Hij ernaar verlangt gemeenschap te hebben. Dat sluit alle zonde buiten. Voor alles dat wij wegdoen krijgen wij een grotere zegen van Hem terug.

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ... (Ef 1:5)

Aan de uitverkiezing die zijn oorsprong uitsluitend in Hemzelf heeft, heeft Hij ook een eed, een belofte verbonden. Voor Israël staat die eed in verbinding met de aartsvaders en uiteindelijk natuurlijk met de Zoon. Voor ons staat die belofte in directe verbinding met de Zoon (*Tit.1:2*).

God blijft altijd trouw aan wat Hij heeft gezegd. Hem staan ook alle middelen ter beschikking. Als zijn volk in slavernij is, verlost Hij het. De verlossing is een bewijs van zijn trouw aan zijn woord. Zijn trouw gaat door "*tot in duizend geslachten*". Hij is ook trouw, onveranderlijk, aan zijn oordeelsaanzeggingen. God is liefde, en God is ook licht (*1 Joh.4:8,16; 1:5*). Zijn natuur en zijn wezen kan Hij niet verloochenen. Hij blijft altijd trouw aan Zichzelf (*2 Tim.2:13*).

Voor Hem is het volk niet een massa, maar enkelingen die samen een volk vormen. Elk persoonlijk stelt Hij verantwoordelijk voor de begane daden. Hij vergeldt aan ieder persoonlijk, zonder uitstel. Het vonnis dat Hij velst, is volmaakt rechtvaardig en direct uitvoerbaar. Hoger beroep is niet mogelijk, maar ook niet nodig. Een jarenlang slepend proces is ondenkbaar bij zijn rechtsuitoefening.

Al het voorgaande - hun uitverkiezing door de HERE, de liefde van de HERE, zijn eed, de verlossing uit Egypte, zijn verbond met hen, zijn trouw en goedertierenheid jegens hen, zijn vergelding van wie Hem haten - bevat even zovele redenen om te luisteren naar de roep van Mozes (voor ons: de Heer Jezus) in *vers 11*. Het gebod is een voorschrift waarin God een duidelijk omschreven handeling gebiedt of verbiedt. Inzettingen zijn richtlijnen waarbinnen gehandeld moet worden. Rechten of verordeningen bepalen het volk bij het recht dat God op hen heeft.

12 Het zal geschieden, omdat gij aan deze verordeningen gehoor geeft en ze naarstig onderhoudt, dat de HERE, uw God, jegens u het verbond en de goedertierenheid zal bevestigen, die Hij aan uw vaders met een eed bekrachtigd heeft; 13 Hij zal u liefhebben, zegenen en talrijk maken; Hij zal zegenen de vrucht van uw schoot en de vrucht van uw bodem, uw koren, most en olie, de worp van uw runderen en de dracht van uw kleinvee, in het land, waarvan Hij uw vaders gezworen heeft, dat Hij het u geven zou. 14 Gezegend zult gij zijn boven alle volken; er zal geen onvruchtbare zijn onder uw mannen of vrouwen, noch onder uw vee. 15 De HERE zal alle ziekten van u afwenden, en geen van de boze kwalen van Egypte, die gij kent, zal Hij u opleggen, maar Hij zal die brengen over allen die u haten. 16 Gij zult alle volken die de HERE, uw God, u geven zal, verslinden; gij zult hen niet ontzien en hun goden niet dienen, want dat zou u tot een valstrik worden.

Door de onderhouding van Gods geboden kan het volk laten zien dat het God liefheeft. Dat heeft weer Gods speciale liefde tot gevolg, als een nieuwe reden. Hij had en heeft het lief vanuit Zichzelf. Maar Hij wil zijn volk ook graag zijn liefde laten voelen op grond van wat Hij bij hen vindt in de praktijk van hun leven (*vs.13*).

Dat geldt ook voor ons en wel in veel intiemere mate. Daarover spreekt de Heer Jezus in de opperzaal met zijn discipelen. In *Johannes 14:21* zien we hoe het bewaren van de geboden en de liefde voor Hem bij elkaar horen. De beloning daarvan is het ervaren van de liefde van de Vader en de Heer Jezus en het zicht krijgen op een verdere heerlijkheid van de Zoon. Onze kennis van de persoon en het werk van de Heer Jezus zullen zich vermeerderen.

De geboden waarover de Heer Jezus het hier heeft, zijn niet de tien geboden. Die beloven geen openbaring van de Zoon. Deze geboden gaan daar ver boven uit. Het zijn de geboden die het verlangen van het nieuwe leven aangeven om de wil van God te doen. Dat zijn geen beperkende geboden of gebiedende geboden ('gij zult' en 'zij zult niet'), maar het is elke gehoorzaamheid aan wat de Heer Jezus ons ook maar vraagt om te doen. "*Dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren; en zijn geboden zijn niet*

..., in de hoop van het eeuwige leven dat God, die niet kan liegen, beloofd heeft voor de tijden van de eeuwen; maar op zijn eigen tijd heeft Hij zijn woord geopenbaard door de prediking ... (Tt 1:2)

Wie niet liefheeft, heeft God niet gekend, want God is liefde. (1Jh 4:8)

En wij hebben onderkend en geloofd de liefde die God ten aanzien van ons heeft. God is liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem. (1Jh 4:16)

...; als wij ontrouw zijn Hij blijft trouw, want Zichzelf kan Hij niet verloochenen. (2Tm 2:13)

Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. (Jh 14:21)

zwaar" (1 Joh.5:3). Deze geboden zijn niet zwaar, omdat ze volmaakt passen bij het nieuwe leven, dat zijn vreugde vindt in het houden van die geboden.

Hierop sluit een nog verdergaand bewijs van liefde jegens de Heer Jezus aan. Dat treffen we aan in de uitdrukking "als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren" (Joh.14:23). De beloning daarvan is dat de Vader en de Zoon zullen komen om bij zo iemand woning te maken. Hier gaat het niet alleen om iets doen dat de Heer Jezus ons vraagt, maar het doen van alles waarvan wij weten dat Hij dat fijn vindt, zonder dat Hij dat uitdrukkelijk tegen ons heeft gezegd. Als een vader tegen een van zijn kinderen zegt dat het iets moet doen, en het doet het, is dat goed. Als een vader tegen zijn vrouw zegt dat hij nog iets moet doen en een van de kinderen hoort dat en doet het voor zijn vader, gaat dat verder.

De weg van gehoorzaamheid is de weg van zegen. Liefde die zich uit in gehoorzaamheid heeft overvloedige zegen tot gevolg. Er is vermeerdering van de aardse zegen. Er is overvloed in de vrucht van het land en in het nageslacht, verheffing boven andere volken, geen ziekten en kwalen van Egypte.

Voor ons is geestelijke voorspoed verbonden aan gehoorzaamheid (Hand.5:13,14; 9:31).

...; en van de overigen durfde niemand zich bij hen te voegen, maar het volk achtte hen hoog; (en er werden steeds meer gelovigen de Heer toegevoegd, menigten zowel van mannen als van vrouwen;) (Hd 5:13,14)

De gemeente dan door heel Judea, Galilea en Samaria had vrede, terwijl zij werd opgebouwd en wandelde in de vrees van de Heer, en zij vermeerderde door de vertroosting van de Heilige Geest. (Hd 9:31)

De voorspoed wordt op drie terreinen voorgesteld:

- 1 Eerst is er de vrucht van de schoot. Dat ziet op nieuw leven en wel in het land. Paulus was opnieuw in barensood van de Galaten, "totdat Christus gestalte in u krijgt" (Gal.4:19). De vrucht van de schoot wordt in geestelijk opzicht gezien waar een mens volmaakt gesteld wordt in Christus (Kol.1:28).
- 1 Het tweede bewijs van voorspoed is de vrucht van het vee, waarin de toenemende mogelijkheden tot offeren van aanbidding zien.
- 1 Het derde bewijs is de vrucht van het land, samengevat in "koren, most en olie", voor ons symbolen van Christus als ons voedsel en onze blijdschap, die we genieten in de kracht van de Heilige Geest.

Ziekte is voor ons geen bewijs van ongehoorzaamheid. De ziekten en kwalen van Egypte waaronder wij vroeger gebukt gingen, vinden we in Titus 3:3. Die zullen weer vat op ons krijgen als we een weg van God af gaan.

God belooft naar hun wandel. Wel moeten zij oppassen voor de valstrik: het ontzien van de vijandige volken en het dienen van hun afgoden. In deze valstrik komen we terecht als we niet meer genoeg hebben aan alles wat de Heer heeft gegeven aan geestelijke zegeningen. Dan worden we jaloers op wat de mensen van de wereld of wereldsgezinde christenen zich allemaal veroorloven en willen dat dan ook.

17 Wanneer jij bij uzelf zoudt zeggen: Deze volken zijn talrijker dan ik, hoe zou ik dan in staat zijn hen te verdrijven? 18 dan moet jij niet voor hen vrezen; houd steeds in gedachten, wat de HERE, uw God, aan Farao en geheel Egypte gedaan heeft, 19 de grote beproevingen, die uw ogen gezien hebben, de tekenen en wonderen, de sterke hand en de uitgestrekte arm, waarmede de HERE, uw God, u uitgeleid heeft – zó zal de HERE, uw God, doen aan alle volken, voor welke jij bevreesd zijt. 20 Bovendien zal de HERE, uw God, hoornaars op hen afzenden, totdat wie overgebleven waren en zich voor u verborgen hadden, zijn omgekomen. 21 Sidder niet voor hen, want de HERE, uw God, is in uw midden, een grote en vreselijke God. 22 De HERE, uw God, zal deze volken langzamerhand voor u uit verdrijven; jij zult hen niet in korte tijd mogen vernietigen, opdat

Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (Jh 14:23)

Nu is het goed in het goede altijd ijver te betonen, en niet alleen wanneer ik bij u ben, mijn kinderen, van wie ik opnieuw in barensweeën ben, totdat Christus gestalte in u krijgt. (Gl 4:18,19) Hem verkondigen wij, terwijl wij iedere mens terechtwijzen en iedere mens leren in alle wijsheid, om iedere mens volmaakt te stellen in Christus. (Ko 1:28)

Want ook wij waren vroeger onverstandig, ongehoorzaam, dwalend, aan allerlei begeerten en genietingen verslaafd, in boosheid en afgunst levend, verfoeilijk en elkaar hatend. (Ti 3:3)

het wild gedierte u niet te talrijk worde. 23 Zo zal de HERE, uw God, hen aan u overleveren en hen in grote verwarring brengen, totdat zij verdelgd zijn. 24 Hun koningen zal Hij in uw macht geven, zodat zij hun naam van onder de hemel doet verdwijnen; niemand zal tegen u standhouden, totdat zij hen verdelgd hebt.

De valstrik van vers 16 is een onvergeeflijke ruimhartigheid. In vers 17 ligt een andere valstrik klaar, die van banghartigheid. De HERE weet hoe zijn volk is en hoe het bij zichzelf kan denken. Hij weet dat vijand in de ogen van het volk een te grote hindernis kan worden, zodat hun de moed in de schoenen zinkt. Maar dan herinnert Hij hen eraan en bemoedigt hen ermee door hen te wijzen op wat Hij voor hen geweest is en gedaan heeft aan Farao en Egypte. Op dezelfde wijze zal Hij het opnieuw voor hen opnemen.

Zoals God Israël wees op zijn overwinning over Farao en Egypte, zo wijst Hij ons op de overwinning die de Heer Jezus op Golgotha behaalde. Daar zien we hoe Hij satan en zijn demonen versloeg (Kol.2:15). Hij herinnert ons aan onze eigen verlossing. Geen macht kon ons vasthouden, toen Hij ons verlossen wilde uit de slavernij van satan, wereld en zonde. Het gevaar ligt niet in de macht van de vijand, maar in het aanknopingspunt dat hij in ons hart heeft.

Een volk dat "een grote en vreselijke God" in hun midden heeft, hoeft geen enkele vrees te hebben. Integendeel, de aanwezigheid van die God in hun midden zal hun vijanden met vrees vervullen. Als we op zijn kracht vertrouwen, kunnen we gerust zijn (2 Kon.6:6; 2 Kor.10:4-6).

Want al wandelen wij in het vlees, wij voeren geen strijd naar het vlees; want de wapens van onze strijd zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God, tot afbreking van bolwerken; daar wij de overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangen nemen tot de gehoorzaamheid van Christus, en gereed staan elke ongehoorzaamheid te wreken, wanneer uw gehoorzaamheid vervuld zal zijn. (2Ko 10:3-6)

De HERE wijst er ook op dat de verovering van het land zou niet te snel gaan (Ex.23:30) om het evenwicht van het land niet te verstoren. Als ze wel de vijanden zouden verdrijven, maar er niet zouden gaan wonen omdat ze verder doortrokken, zou het veroverde land door het wild gedierte in bezit worden genomen. Ze moesten dus verdrijven en gaan wonen en dan weer verdrijven en gaan wonen.

Dat is geen ontmoediging. Het in bezit nemen van het land is geen zaak van vandaag op morgen, ook niet in geestelijk opzicht. Over de ontwikkeling van gezonde geestelijke groei lezen we in 1 Johannes 2:12-18.

Ik schrijf u, kinderen, omdat de zonden u vergeven zijn ter wille van zijn naam. Ik schrijf u, vaders, omdat u Hem kent die van het begin af is. Ik schrijf u, jongelingen, omdat u de boze overwonnen hebt. Ik heb u geschreven, kinderen, omdat u de Vader kent. Ik heb u geschreven, vaders, omdat u Hem kent die van het begin af is. Ik heb u geschreven, jongelingen, omdat u sterk bent en het woord van God in u blijft en u de boze overwonnen hebt. Hebt de wereld niet lief, noch wat in de wereld is. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem. Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeerte, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid. Kinderen, het is het laatste uur; en zoals u hebt gehoord dat de antichrist komt, zijn er ook nu vele antichristen gekomen, waaraan wij weten dat het het laatste uur is. (1Jh 2:12-18)

Vaders, jongelingen en kleine kinderen hebben allen hetzelfde eeuwige leven. Maar kleine kinderen (pas tot geloof gekomen) en jongelingen (die al wat verder op de weg van het geloof zijn) moeten nog naar volwassenheid toegroeien. Je bent niet zomaar een vader in Christus. Er is een geleidelijke groei om de zegen die God ons wil toevertrouwen in bezit te nemen. Zo doen we steeds nieuwe verrassingen op in het land.

25 De gesneden beelden van hun goden zult gij met vuur verbranden; het zilver en het goud daaraan zult gij niet begeren en u niet toeëigenen, opdat gij daardoor niet verstrikt wordt, want het is een gruwel voor de HERE, uw God. 26 En gij zult geen gruwel in uw huis brengen, zodat gijzelf evenzo onder de ban zoudt komen; gij

En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het kruis over hen getriomfeerd. (Ko 2:15)

Maar de man Gods zeide: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats gewezen had, sneed hij een stuk hout af, wierp het daarheen en deed het ijzer bovendrijven. (2Kn 6:6)

Langzamerhand zal Ik hen voor u uit verdrijven, totdat gij zo vruchtbaar wordt, dat gij het land in bezit kunt nemen. (Ex 23:30)

zult het ten sterkste verfoeien en verafschuwen, want het ligt onder de ban.

Niet toe-eigenen wat onder de ban ligt. Waarschuwendende voorbeelden daarvan zien we in Achan (*Joz.7:1*) en Saul (*1 Sam.15:9*).

De Israëlieten vergrepen zich evenwel aan het gebannene, doordat Achan, de zoon van Karmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zerah, uit de stam Juda, iets wegnam van het gebannene. Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen de Israëlieten. (Jz 7:1)

Saul echter en het volk spaarden Agag en het beste van het kleinvee en van de runderen, ook het naastbeste, verder de lammeren, kortom al wat waardevol was; dat wilden zij niet met de ban slaan. Maar al het vee dat waardeloos was en ondeugdelijk, sloegen zij met de ban. (1Sm 15:9)

INHOUD:

- Vs. 1-6 Doel van de reis door de woestijn
 Vs. 7-10 De zegeningen van het land
 Vs. 11-16 Weer de waarschuwing de HERE niet te vergeten
 Vs. 17,18 Niet de eigen kracht verschaft de zegen, maar de kracht van de HERE
 Vs. 19,20 Gevolgen van het vergeten van de HERE.

TOELICHTING:

In *hoofdstuk 7* ging het om de toewijding, de heiliging van het volk aan God. *Hoofdstuk 8* is weer een terugblik op de tocht door de woestijn. Hier wordt over de wegen van God met het volk gesproken. Hier wordt niet de ontrouw van het volk voorgesteld. Dat komt in *hoofdstuk 9*. Hier gaat het erom hoe Hij hen door allerlei moeilijke omstandigheden deed gaan. Het doel daarvan was het leren kennen van hun eigen hart, hun eigen onmacht om de moeilijkheden het hoofd te bieden, waardoor ze dan op Hem zouden gaan vertrouwen. De toepassing voor ons vinden we in *Romeinen 8:28*.

Maar wij weten dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, hun die naar zijn voornemen zijn geroepen. (Rm 8:28)

1 Heel het gebod, dat ik u heden opleg, zult gij naarstig onderhouden, opdat gij moogt leven en talrijk worden en het land binnengaan en in bezit nemen, dat de HERE uw vaderen onder ede beloofd heeft. 2 Gedenk dan heel de weg, waarop de HERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet zijn geboden zoudt onderhouden. 3 Ja, Hij verootmoedigde u, deed u honger lijden en gaf u het manna te eten, dat gij niet kendet en dat ook uw vaderen niet gekend hadden, om u te doen weten, dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond des HEREN uitgaat. 4 Het kleed dat gij draagt, is niet versleten en uw voet is niet gezwollen in deze veertig jaar. 5 Erken dan van harte, dat de HERE, uw God, u vermaant, zoals een man zijn zoon vermaant, 6 en onderhoud de geboden van de HERE, uw God, door in zijn wegen te wandelen en Hem te vrezen.

Alles wat Mozes tot het volk spreekt, heeft als doel dat het volk het ware leven zal leven. Maar niet alleen leven, ook vermenigvuldiging van leven. Leven is niet alleen in leven blijven, maar ook groeien. Het klimaat waarin dit leven gedijt, is het klimaat van het beloofde land. De geboden bevatten de grondstoffen voor optimaal levensgenot en levensgroei, voor verhoging van de kwaliteit en de kwantiteit van het leven.

Op dit cruciale punt in het leven van het volk van God, tussen woestijn en land in, roept Mozes op om te gedenken, om terug te zien op de veertig achter hen liggende jaren. Veertig is het getal van beproeving. Het leven van elke dag laat mij zien wat er in mijn hart is. Maar God laat ook zien wat er in zijn hart is.

De vraag is welke lessen we trekken uit het verleden om het land te kunnen binnengaan. Hij verootmoedigde ons, want elke ervaring in de woestijn heeft ons gebracht tot meer zelfkennis. Voor we onszelf leren kennen door beproevingen die God zendt, is er gewoonlijk veel zelfbedrog bij ons.

We leren onszelf niet kennen als we op zondag in de samenkomst zitten, maar juist in het leven van alle dag, het woestijnleven. Gods Woord zegt mij dat er in mij niets goeds woont en dat ik tot alle kwaad in staat ben. Maar zo geloof ik niet hoe driftig ik kan worden, voordat ik door een ander getreiterd wordt en zie, waartoe ik dan in staat ben. En pas als ik net zo'n honger heb als anderen om mij heen, ervaar ik hoe egoïstisch ik ben.

God laat ons opzettelijk hongeren, opdat wij meer waardering zouden krijgen voor het manna. Door het lijden van gebrek leren we de oneindige hulpbronnen van God kennen. Dat is voor het geloof een grote bemoediging.

In *Johannes 6* wordt de honger verbonden met het manna, het brood uit de hemel, dat is de Heer Jezus, en het eeuwige leven, de zegen van het land.

Onze vaders hebben het manna gegeten in de woestijn, zoals geschreven staat: 'Brood uit de hemel gaf Hij hun te eten'. Jezus dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel. Want het brood van God is Hij die uit de hemel neerdaalt en aan de wereld leven geeft. Zij zeiden dan tot Hem: Heer, geef ons altijd dit brood. Jezus zei tot hen: Ik ben het brood van het leven; wie tot Mij komt, zal nooit meer honger hebben; en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst hebben. (Jh 6:31-35)

In de woestijn leren we de Heer Jezus kennen als het voedsel dat kracht geeft om in de woestijn te kunnen leven tot eer van God zoals Hij hier heeft geleefd tot eer van God.

Hierdoor leren we ook dat ons leven afhankelijk is van alle woord dat uit de mond van God uitgaat. Het volk had het manna omdat het op Gods Woord, op zijn bevel van de hemel viel. Niet leven van "brood alleen" betekent dat de mens niet kan leven van brood dat verkregen wordt in onafhankelijkheid van zijn Woord.

De Heer Jezus wandelde in al de wegen van God. Hij strekte altijd zijn hand uit naar het Woord, daar leefde Hij bij. Hij wist dat God de stenen niet tot zijn voedsel had gegeven en dat de Vader Hem los van een wonder voedsel kon geven (*Matth.4:3,4; 7:9*). Het voedsel voor ons lichaam is niet het belangrijkste, maar het voedsel voor onze ziel. Leven bij het Woord van God is niet alleen in de moeilijke gevallen maar voor alle omstandigheden, voor elke stap die we doen.

God geeft niet alleen spijs maar ook kleding. Kleding doen we aan. Zo doen we de Heer Jezus aan (*Rom.13:14; Gal.3:27; Ef.4:24; Kol.3:10,12*).

...; maar doet de Heer Jezus Christus aan, en wijdt geen zorg aan het vlees om aan begeerten te voldoen. (Rm 13:14)

Want u allen die tot Christus bent gedoopt, hebt Christus aangedaan. (Gl 3:27)

..., en de nieuwe mens hebt aangedaan, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid. (Ef 4:24)

..., daar u de oude mens met zijn daden hebt uitgedaan en de nieuwe hebt aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het beeld van Hem die hem geschapen heeft. ... Doet dan aan als uitverkorenen van God, heiligen en geliefden: innige ontferming, goedertierenheid, nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid, ... (Ko 3:9,10...12)

Die kleding verouderd niet. Kleding stelt onze uiterlijke openbaring voor, wat de mensen van ons zien. Is dat Christus? Elke openbaring van mij in woord en daad die tot eer is van God, heb ik eerst gezien in het leven van de Heer Jezus op aarde. Daar zag ik die beginselen geïllustreerd.

De tucht of kastijding die ons treft, komt van de hand van een liefdevolle God. Het is een bewijs van zijn liefde voor ons (*Hebr.12:4-11*).

U hebt nog niet ten bloede toe tegenstand geboden in de strijd tegen de zonde, en u hebt de vermaning vergeten die tot u als tot zonen spreekt: 'Mijn zoon, acht de tuchtiging van de Heer niet gering en bezwijk niet als u door Hem bestraft wordt; want wie de Heer liefheeft, tuchtigt Hij en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt'. U verdraagt het tot tuchtiging; God behandelt u als zonen; want welke zoon is er die een vader niet tuchtigt? Maar als u zonder tuchtiging bent waaraan allen deel hebben, dan bent u bastaarden en geen zonen. Bovendien, wij hadden de vaders van ons vlees om ons te tuchtigen en wij hadden ontzag voor hen; zullen wij dan niet veel meer aan de Vader van de geesten onderworpen zijn en leven? Zij tuchtigden ons wel voor weinige dagen, naar het hun goed dacht, maar Hij tot ons nut, opdat wij aan zijn heiligheid deel zouden krijgen. Nu schijnt alle tuchtiging wel op het ogenblik zelf geen vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid. (Hb 12:4-11)

Het spreekt van zijn welgevallen in hen die Hij tot het zoonschap voor Zichzelf heeft verkoren (*Spr.3:11,12; 29:17*).

Veracht, mijn zoon, de tuchtiging des HEREN niet

En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: 'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door de mond van God uitgaat'. (Mt 4:3,4)

Of welk mens is er onder u, aan wie zijn zoon om een brood zal vragen - zal hij hem soms een steen geven? (Mt 7:9)

*en keer u niet met weerzin af van zijn bestraffing.
Want de HERE bestraft wie Hij liefheeft,
ja, gelijk een vader een zoon, aan wie hij welgevallen heeft. (Sp 3:11,12)*

De ware Zoon is volmaakt het welgevallen geweest (*Math.3:17*), Hij had geen tuchtiging nodig. De kastijding is geen doel op zich, maar opdat alles uit het leven en het hart geweerd wordt wat niet tot welgevallen is. Tuchtiging is het bewijs dat we zonen zijn. God wil door tuchtiging bereiken dat wij aan zijn heiligheid deel krijgen.

Er is in *OT* geen boek dat ons zoveel laat zien van wat het *NT* het eeuwige leven noemt dan het boek *Deuteronomium*. Eeuwig leven is het leven van God Zelf. *De hoofdstukken 8 en 9* laten ons zien wat in ons hart is en schilderen ook de zegeningen van het land. Alles is "*opdat Hij ons ten laatste wel deed*". Zo is God. *Hoofdstuk 9* laat een weerspanning volk zien, een ontdekking die wij opdoen in de woestijn. Elke ervaring van de woestijn laat mij iets meer zien dat er niets in mij is op grond waarvan God ons zijn zegeningen zou kunnen schenken. Wij zijn in onszelf weerspanning vanaf de verlossing. Deze ontdekking moet ons brengen tot de diepste verootmoediging. In *Johannes 3* is dat te zien. Daar spreekt de Heer Jezus over de hemelse dingen: het eeuwige leven. Dan gebruikt Hij het beeld van de koperen slang. Is niet een beeld van de wijze waarop een zondaar tot bekering komt, maar laat een fase zien in de geschiedenis van het volk van God, en wel aan het eind van de reis. Na 40 jaar is het volk niets veranderd en ziet het hoe het nog steeds kan vallen. Wedergeboorte is niet genoeg om het eeuwige leven te begrijpen. Alles wat je van nature bent moet bij het kruis worden gebracht. Daartoe voeren de ervaringen van de woestijn. Daar ook wordt het eeuwige leven gekend, door op te zien naar het kruis. Het eeuwige leven is de zegen. *Psalms 133* spreekt daarover, de zegen waar broeders te samen wonen.

7 Want de HERE, uw God, brengt u in een goed land, een land van beken, bronnen en wateren, die in de dalen en op de bergen ontspringen; 8 een land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgebomen en granaatappelen; een land van olierijke olijfbomen en honig; 9 een land, waarin gij niet in armoede uw brood zult eten, waarin gij aan niets gebrek zult hebben; een land, waarvan de stenen ijzer zijn en uit welks bergen gij koper zult houwen. 10 Gij zult eten en verzadigd worden en de HERE, uw God, prijzen om het goede land dat Hij u gaf.

De wateren van het land vinden we in het evangelie naar *Johannes*. *Johannes 7* spreekt over stromen van levend water, dat is de Heilige Geest. De wateren zijn nodig om de vrucht van het land te voorschijn te brengen. De fonteinen, waterbeken en diepe wateren. De Heilige Geest hebben we nodig om de zegeningen te verstaan, zonder Hem is er wel openbaring maar geen deel.

De Heer Jezus kwam om ons de Vader te verklaren, dat is het eeuwige leven, en de Heilige Geest is in ons de fontein die opspringt tot in het eeuwige leven (*Joh.4*), om ons het genot van het eeuwige leven te geven. De waterbeken zijn de stromen die uit ons binnenste vloeien door de kracht van de Heilige Geest (*Joh.7*). We houden de zegeningen van het eeuwige leven niet voor onszelf, maar geven die door aan anderen.

Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:38,39)

De diepe wateren vinden we in *Johannes 14-17* overal waar daar over de Heilige Geest gesproken wordt. Dit zijn allemaal andere wateren dan die van *hoofdstuk 6*, want daar gaat het om zelf gegraven bornputten met verzameling van wateren, dat is wat anderen hebben geput. Ook daaraan mogen wij ons verkwikken. Maar hier in *hoofdstuk 8* is het direct de Heilige Geest. Deze wateren zijn op de bergen en in de dalen, op de hoogten en diepten van het geloof. De vrucht in het land is alles wat wij van de zegeningen van het land door de Heilige Geest leren onderscheiden.

...; en zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden. (Mt 3:17)

Als Ik u de aardse dingen heb gezegd en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik u de hemelse zeg? En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Zoon des mensen die in de hemel is. En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:12-15)

Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, als broeders ook tezamen wonen. Het is als de kostelijke olie op het hoofd, nedervloeiende op de baard, de baard van Aäron, die nedergolft op de zoom van zijn klederen. Het is als dauw van de Hermon, die nedervloeiend op de bergen van Sion. Want daar gebiedt de HERE de zegen, leven tot in eeuwigheid. (Ps 133)

En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus daar en riep aldus: Als iemand dorst heeft, laat hij bij Mij komen en drinken! Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:37-39)

Jezus antwoordde en zei tot haar: Ieder die van dit water drinkt, zal weer dorst hebben; maar ieder die drinkt van het water dat Ik hem zal geven, zal in eeuwigheid geen dorst hebben; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven. (Jh 4:13,14)

Mozes spreekt in zijn rede tot de Israëlieten in de velden van Moab herhaaldelijk over "het goede land" dat zij zouden beërven (Deut.1:35; 3:25; 4:21,22; 6:18).

Toen de HERE uw woorden hoorde, werd Hij toornig en zwoer: niet één van deze mannen, dit boze geslacht, zal het goede land zien, waarvan Ik gezworen heb, dat Ik het aan uw vaders zou geven, behalve Kaleb, ... (Dt 1:34,35)

Laat ik toch naar de overzijde mogen trekken en het goede land zien, dat aan de overkant van de Jordaan ligt, dat schone bergland en de Libanon. (Dt 3:25)

Maar de HERE werd toornig op mij om uwentwil en Hij zwoer, dat ik de Jordaan niet zou overtrekken en in het goede land niet zou komen, dat de HERE, uw God, u tot een erfdeel geven zal. Want ik zal in dit land sterven, ik zal de Jordaan niet overtrekken; maar gij zult die overtrekken en dat goede land in bezit nemen. (Dt 4:21,22)

...; gij zult doen wat recht en goed is in de ogen des HEREN, opdat het u wèl ga en gij het goede land, dat de HERE aan uw vaders onder ede beloofd heeft, binnengaat en in bezit neemt, ... (Dt 6:18)

Na het verspieden van Kanaän sprak Kaleb zelfs over een "buitengewoon goed land" (Num.14:7). Het was een land, "vloeiende van melk en honig" (Deut.6:3). Het goede land vormt een groot contrast met de grote en vreselijke woestijn waardoor zij waren heengetrokken.

... en zeiden tot de gehele vergadering der Israëlieten: Het land dat wij doorgetrokken zijn om het te verspieden, dat land is buitengewoon goed. Indien de HERE welgevallen aan ons heeft, dan zal Hij ons in dit land brengen en het ons geven, een land, dat vloeit van melk en honig. (Nm 14:7)

Hoor dan, Israël, en onderhoud ze naarstig, opdat het u wèl ga, en opdat gij zeer talrijk wordt, zoals de HERE, de God uwer vaders, u heeft toegezegd, in een land, vloeiende van melk en honig. (Dt 6:3)

Wij vinden hier een gedetailleerde omschrijving van het land waarin de Here hen zou brengen. Het land was:

1. een goed land (vs.7a,10b);
2. een land van beken, bronnen en wateren (vs.7b);
3. een land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgenbomen en granaatappelen (vs.8a);
4. een land van olierijke olijfbomen en honig (vs.8b);
5. een land waarin men geen armoede zou lijden en aan niets gebrek zou hebben (vs.9a);
6. een land waarvan de stenen ijzer waren en uit welks bergen men koper zou houwen (vs.9b);
7. een land van lofprijzing vanwege de rijke zegen, de overvloed die God hun had geschonken (vs.10).

Het goede land kende dus een zevenvoudige zegen. Het leven in het beloofde land zou een rijk gezegend leven zijn. Zo geeft Christus de Zijnen nu leven en overvloed, waarvoor wij Hem ook mogen danken (Joh.10:10).

Deze zegen van het land geeft een beeld van de veelheid aan zegen die de christen aantreft in de hemelse gewesten. De God en Vader van onze Heer Jezus Christus heeft ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend in Christus (Ef.1:3vv.).

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, in Wie wij de verlossing hebben door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van zijn genade, waarmee Hij jegens ons overvloedig is geweest in alle wijsheid en inzicht; daar Hij ons de verborgenheid van zijn wil bekend heeft gemaakt, naar zijn welbehagen, dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande de bedeling van de volheid der tijden, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder een hoofd samen te brengen in Christus; in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar het voornemen van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, opdat wij zouden zijn tot lof van zijn heerlijkheid, wij die vooraf in Christus hebben gehoopt; in Wie ook u, toen u het

De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verdueren; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig hebben. (Jh 10:10)

woord van de waarheid, het evangelie van uw behoudenis, hebt gehoord - in Wie u ook, toen u geloofd hebt, verzegeld bent met de Heilige Geest van de belofte, die het onderpand is van onze erfenis, tot de verlossing van de verkregen bezitting, tot lof van zijn heerlijkheid. (Ef 1:3-14)

Onze zegeningen houden verband met de kennis van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Onze positie als kinderen, zonen en erfgenamen is daarop gebaseerd. Dit zou ook bij ons moeten resulteren in grote dankbaarheid en lofprijzing jegens de Bron van onze zegen, zoals de apostel ook duidelijk aangeeft: "Gezegend", of geloofd "zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus".

Het land was ruimschoots van water voorzien. God zorgde daarvoor. De waterstromen zijn een beeld van de hemelse gave die wij als gelovigen hebben ontvangen, de Heilige Geest waarmee wij zijn gedrenkt (1 Kor.12:13). Het is de Geest die het goede land dat wij als christenen hebben ontvangen, het terrein van zegen in de hemelse gewesten, voor ons ontsluit en vruchtbaar maakt. Als wij op deze 'akker' zaaien, zullen wij uit de Geest eeuwig leven oogsten (Gal.6:8). Het eeuwige leven, de kostelijke vrucht van het goede land dat ons is toegezegd, is de kennis van en de levensgemeenschap met de Vader en de Zoon (Joh.17:3).

Dat er sprake is van "een land van beken, bronnen en wateren", tekent de overvloed en de rijke werking van de Geest. Bij "beken" moeten wij niet aan kleine, ondiepe wateren denken, maar aan rivieren en stromen (Ps.65:10-11). De Geest is de Bron van levend water, dat opspringt tot in het eeuwige leven (Joh.4:14). Bij de 'wateren' gaat het om waterdiepten, watervloeden, afkomstig uit onderaardse waterreservoirs (vgl. de zegen van Jozef in Gen.49:25 en Deut.33:13). Hierbij kunnen we denken aan 'de diepten van God', de geheimenissen van de wijsheid van God, zoals die nu door de Geest zijn onthuld en vastgelegd in de geschriften van het Nieuwe Testament (1 Kor.2:9-13).

...; maar zoals geschreven staat: 'Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben'. Want ons heeft God het geopenbaard door de Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, zelfs de diepten van God. Want wie van de mensen kent het innerlijk van de mens, dan de geest van de mens die in hem is? Zo kent ook niemand het innerlijk van God, dan de Geest van God. En wij hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest die uit God is, opdat wij weten de dingen die ons door God geschonken zijn. Hiervan spreken wij ook, niet met woorden door menselijke wijsheid geleerd, maar met woorden door de Geest geleerd, terwijl wij geestelijke dingen door geestelijke woorden meedelen. (1Ko 2:9-13)

De wateren waren overal te vinden in het land, op de bergen en in de dalen. In de vlakten kwamen zij te voorschijn, maar ook op het gebergte (Ezech.31:3,4). God geeft de Geest niet met mate (Joh.3:34).

Zie, Assur was een ceder op de Libanon, schoon van takken, met schaduwrijk loof, hoog van stam; zijn top reikte tot in de wolken. Water maakte hem groot, de vloed uit de diepte deed hem hoog worden; die liet zijn stromen vloeien rondom de plaats waar hij geplant was, en deed zijn geulen uitgaan naar alle bomen des velds. (Ez 31:3,4)

Want Hij die God heeft gezonden, spreekt de woorden van God; want Hij geeft de Geest niet met mate. (Jh 3:34)

Als wij de werking van de Geest niet kunnen bespeuren in ons leven, moeten wij de oorzaak daarvan allereerst bij onszelf zoeken. Wij kunnen de Geest bedroeven (Ef.4:30) en zelfs uitblussen, of uitdoven (1 Thess.5:19).

De hooggelegen bronnen doen denken aan Christus in de heerlijkheid, die ons heeft bekleed met kracht uit de hoge. De laaggelegen bronnen wijzen meer op de werking van de Geest hier beneden. Hij woont in ons op aarde en vervult ons hart en ons leven.

De vrucht die land oplevert, is een zevenvoudige vrucht. Egypte heeft slechts zes 'vruchten' (Num.11:5). In Leviticus 23 is de eerstelingsgarve van de gersteoogst; de beweegbroden, bij het wekenfeest, zijn van de tarweoogst. De eerstelingsgarve spreekt van de Heer Jezus in de opstanding; de beweegbroden spreken van de hemelse vrucht van de dood en opstanding van de Heer Jezus, de gemeente.

Immers, wij allen zijn door een Geest tot een lichaam gedoopt, hetzij Joden hetzij Grieken, hetzij slaven hetzij vrijen, en ons allen is van een Geest te drinken gegeven. (1Ko 12:13)

Want wie voor zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie voor de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten. (Gl 6:8)

En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus die U hebt gezonden. (Jh 17:3)

Gij bezoekt het land en verleent het overvloed, Gij maakt het zeer rijk. De beek Gods is vol water, Gij bereidt hun koren. Ja, zo bereidt Gij alles. Gij drenkt zijn voren, Gij doorvochtigt zijn kluiten, door regenstromen maakt Gij het week; Gij zegent zijn gewas. (Ps 65:10,11)

Jezus antwoordde en zei tot haar: Ieder die van dit water drinkt, zal weer dorst hebben; maar ieder die drinkt van het water dat Ik hem zal geven, zal in eeuwigheid geen dorst hebben; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven. (Jh 4:14)

En bedroeft de Heilige Geest van God niet, met Wie u verzegeld bent tot de dag van de verlossing. (Ef 4:30)

Blust de Geest niet uit. (1Th 5:19)

Wij denken terug aan de vis, die wij in Egypte aten om niet, aan de komkommers en de meloenen, het look, de uien en het knoflook. (Nm 11:5)

Gerst en tarwe komen in het evangelie naar *Johannes* voor. In *Johannes 6* is sprake van vijf gerstebroden. Dat bepaalt ons bij de opstanding. Vier maal spreekt de Heer Jezus in dat hoofdstuk over de opwekking en dat in verband met het eeuwige leven. Hij is het brood dat uit de hemel is neergedaald. Eeuwig leven is opstandingsleven, dat wij kunnen bezitten omdat de Heer Jezus door de dood is heengegaan en is opgestaan.

In *Johannes 12* lezen we over de tarwe. Daar zien we dat het leven niet alleen opstandingsleven is, maar dat het hemels leven is. Het leven bewaren tot het eeuwige leven, dat genoten wordt als we bij de Heer Jezus en de Vader zijn. De dood heeft dan geen macht meer over ons.

De wijn is beeld van de vreugde. Ware vreugde is te vinden in *Johannes 15*. Door de verbinding met de Heer Jezus en het bewaren van de geboden is blijdschap het resultaat (*Joh.15:10,11*). De band van de liefde en gemeenschap is het kennen van elkaar en voert tot houden van geboden die kenmerkend zijn voor het eeuwige leven. Volkomen blijdschap is de blijdschap van het kennen van de Vader en de Zoon.

De vruchten van de vijgenboom, granaatappelboom en olijfboom vinden we in de brieven van Paulus. Hij spreekt over de vrucht der gerechtigheid (*Hebr.12:11*), de vrucht tot heiliging (*Rom.6:22*), de vrucht van de Geest (*Gal.5:22*).

Nu schijnt alle tuchtiging wel op het ogenblik zelf geen vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid. (Hb 12:11)

Maar nu, van de zonde vrijgemaakt en slaven van God geworden, hebt u uw vrucht tot heiliging, en het einde het eeuwige leven. (Rm 6:22)

Maar de vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goetheit, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. (Gl 5:22)

De vijgenboom is beeld van het volk van God waarvan God vruchten mocht verwachten. De vijgenboom gaf geen vrucht en werd vervloekt. Adam en Eva bekleedden zichzelf met een schoort van vijgenbladeren, alsof ze daarmee voor God konden bestaan. Maar een kleed van eigen gerechtigheid is verwerpelijk.

De vrucht van gerechtigheid wordt teweeggebracht door kastijding. Kastijding is het deel van zonen waarin de vader een welgevallen heeft om weg te doen wat in die zonen niet tot welbehagen van de vader is. De Vader wil ons gelijkvormig maken aan het beeld van zijn Zoon. Kastijding is niet aangenaam, maar geeft die vrucht der gerechtigheid.

Granaatappelen hebben te maken met de hogepriester, het heiligdom een afgesloten hof. Ze zaten aan het kleed van de hogepriester (*Ex.39:24-26*). Ze waren ook op de kapitelen van de pilaren in de tempel (*1 Kon.7:18,20,42*). En ze worden genoemd als de bruidegom zijn bruid vergelijkt met een hof met granaatappelbomen die is afgezonderd voor hem (*Hoogl.4:12,13*). Het is een vrucht die spreekt van heiligheid.

Zij zetten op de zomen van het opperkleed granaatappels in blauwpurper, roodpurper en scharlaken, getweerd. Zij maakten belletjes van louter goud en zetten de belletjes tussen de granaatappels op de zomen van het opperkleed, overal tussen de granaatappels: telkens een belletje en een granaatappel, rondom op de zomen van het opperkleed voor de dienst – zoals de HERE Mozes geboden had. (Ex 39:24-26)

Dan maakte hij nog de granaatappelen, en wel twee rijen rondom op het ene vlechtwerk, om de kapitelen op de top der zuilen te bedekken; evenzo deed hij met het andere kapiteel. En de kapitelen aan de voorhal, vier el hoog, op de top der zuilen, waren lelievormig, namelijk de kapitelen op de beide zuilen, geheel bovenaan, voorbij het vlechtwerk dat vlak op de bol zat; granaatappelen waren er tweehonderd aan rijen rondom op het ene kapiteel en evenzo op het andere kapiteel. (1Kn 7:18-20)

..., de vierhonderd granaatappelen voor beide vlechtwerken, twee rijen granaatappelen voor elk vlechtwerk, om de beide bollen der kapitelen op de zuilen te bedekken, ... (1Kn 7:42)

Een afgesloten hof zijt gij, mijn zuster, bruid, een afgesloten wel, een verzegelde bron. Wat uit u opspruit, is een lusthof van granaatappelbomen, met kostelijke vruchten, hennabloemen en nardusplanten, ... (Hl 4:12,13)

Een van zijn discipelen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei tot Hem: Hier is een jongen die vijf gerstebroden en twee vissen heeft, maar wat is dat op zovelen? (Jh 6:8,9)

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. (Jh 12:24)

Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van mijn Vader heb bewaard en in zijn liefde blijf. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt. (Jh 15:10,11)

Olierijke olijfbomen spreken van een overvloed aan werking van de Geest. In de vrucht van de Geest in *Galaten 5* is de vrucht van het land. Tegen zulke dingen is geen wet, die aan de mens in het vlees op aarde gegeven is. Wie voor de Geest zaait, zal uit de Geest het eeuwige leven oogsten (*Gal.6:8*).

De honing is geen vrucht van bomen, maar een vrucht die wordt voortgebracht door de ijver van bijen. Het is het zoete van de genegenheid van gelovigen onder elkaar. Het stelt voor het samen met alle gelovigen genieten van de zegen van het eeuwige leven. God wil zijn volk verzamelen om met hen te genieten van de Heer Jezus. In *1 Johannes 1* is eerst sprake van gemeenschap met de apostelen en daarna pas van die met de Vader en de Zoon. We hebben ook gemeenschap met elkaar als wij in het licht wandelen.

Het is een land van overvloed, waar de gelovige aan niets gebrek heeft (*vgl. Ps.23:1*). De bodemschatten (*vs.9*) zijn het moeilijkst te ontdekken. Om die op te diepen moet veel inspanning worden verricht. Het zijn zegeningen die niet aan de oppervlakte liggen. IJzer en koper spreken van kracht. IJzer is overwinningskracht; koper is een gerechtigheid die zo groot is dat die het oordeel van God kan doorstaan.

Bij de zegen die Mozes over Aser uitspreekt, wenst hij dat zijn grendels ijzer en koper zouden zijn. Bij de bouw van de muur werden de grendels bij de Schaapspoort vergeten (*vgl. Neh.3:1 en 3*). Als de grendels niet op de deuren zitten, kan de vijand binnenkomen en ons de zegeningen ontroven.

In *Job 28* zien we de grendels op de deuren. Ze zijn verborgen, het oog van de roofvogel heeft het niet ontdekt. IJzer en koper zijn te vinden, maar de wijsheid, waar wordt die gevonden? Maar God weet het (*vs.23*). Het antwoord komt in *vers 28*. De vreze des Heren is de wijsheid en te wijken van het kwaad, dwz afzondering van het kwaad. Daarvoor zijn ijzer en koper heel geschikt. Ware wijsheid en verstand en wijken van het kwaad vormen de basis om de zegen van het land te bewaren.

*Er zijn wel oorden, waar men het zilver te voorschijn brengt,
en plaatsen, waar men het goud wast;
ijzer wordt uit de grond gehaald,
en steen smelt men tot koper.
Men maakt een einde aan de duisternis,
en tot de uiterste diepte doorvorst men het gesteente
in de donkerheid en in de diepe duisternis.
Men boort een mijnschacht ver van waar mensen wonen;
zonder steun voor de voet hangen zij,
ver van de mensen zweven zij.
De aarde, waaruit het brood voortkomt --
onder haar wordt er gewoeld als door vuur.
Haar gesteente is de vindplaats van lazursteen,
die goudstoffsjes bevat.
Het pad daarheen -- geen roofvogel kent het,
het oog van de gier bespeurt het niet;
de trotse dieren betreden het niet,
de leeuw schrijdt er niet over.
(De mens) slaat zijn hand aan het harde gesteente,
hij woelt de bergen om van hun wortel af;
in de rotsen houwt hij gangen uit,
en allerlei kostbaars ziet zijn oog;
de bronnen der stromen damt hij af,
en hij brengt het verborgene aan het licht.
Maar de wijsheid -- waar wordt zij gevonden,
en waar toch is de verblijfplaats van het inzicht?
De sterveling kent haar waarde niet,
en zij wordt niet gevonden in het land der levenden.
De waterdiepte zegt: In mij is zij niet,
en de zee zegt: Zij is niet bij mij.
Gedegen goud kan voor haar niet gegeven worden,
en zilver kan niet als haar koopprijs worden afgewogen;
zij kan niet worden geschat tegen het fijne goud van Ofir,
noch tegen de kostbare chrysopraas of de lazursteen.
Goud noch glas kunnen haar evenaren,
men ruilt haar niet tegen kleinodiën van gelouterd goud;
paarlemoer noch kristal komen (naast haar) in aanmerking,*

Want wie voor zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie voor de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten. (Gl 6:8)

...; wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. (1Jh 1:3)

De HERE is mijn herder, mij ontbreekt niets; ... (Ps 23:1)

Toen maakte de hogepriester Eljasib zich gereed met zijn broeders, de priesters, en zij herbouwden de Schaapspoort. Zij heiligden haar en brachten de deuren aan; zij heiligden haar, en daarnevens de Meatoren en de Chananeltoren. ... De zonen van Senaï herbouwden de Vispoort; zij voorzagen haar van een zoldering en brachten de deuren, sluitbalken en grendels aan. (Ne 3:1,3)

en het bezit van wijsheid gaat koralen te boven.
 De chrysoliet uit Ethiopië kan haar niet evenaren,
 tegen louter, fijn goud kan zij niet geschat worden.
 Deze wijsheid dan -- vanwaar komt zij,
en waar toch is de verblijfplaats van het inzicht?
 Zij is onttrokken aan het oog van al wat leeft,
 zelfs voor het gevogelte des hemels is zij verborgen.
 Het verderf en de dood zeggen:
 Met onze oren hebben wij haar gerucht vernomen.
 God kent de weg tot haar,
 Hij weet haar verblijfplaats.
 Want Hij schouwt tot de einden der aarde,
 wat onder de ganse hemel is, ziet Hij.
 Toen Hij voor de wind de kracht vaststelde,
 en van het water de maat bepaalde,
 toen Hij de regen een wet voorschreef
 en de bliksemschichten een weg,
 toen zag Hij haar en verkondigde haar,
 Hij stelde haar op haar plaats en doorgrondde haar;
 maar tot de mens zeide Hij:
Zie, de vreze des HEREN -- dat is wijsheid,
en van het kwade te wijken is inzicht. (Job 28)

De uitwerking van alle genoten zegen moet zijn dat we God ervoor prijzen. Het prijzen van de Heer voor al zijn zegeningen voorkomt tevens dat we Hem vergeten. Als alle christenen de zegen van het land zouden kennen en waarderen, zou het land vol lofprijzing zijn (Ef.3:21). De hemel zal vol zijn van lof en prijs jegens God, de Gever van elke zegen, en het Lam, door Wie het mogelijk is geworden dat wij de volle zegen konden ontvangen.

..., Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen. (Ef 3:21)

11 Neem u ervoor in acht, dat gij de HERE, uw God, niet vergeet door zijn geboden, zijn verordeningen en zijn inzettingen, die ik u heden opleg, te verwaarlozen, 12 opdat, wanneer gij eet en verzaaidigd wordt, goede huizen bouwt en die bewoont, 13 uw runderen en kleinvee zich vermenigvuldigen en uw zilver en goud zich vermeerderen, ja, al wat gij hebt, zich vermeerdert, 14 uw hart zich niet verheffe, en gij de HERE, uw God, vergeet, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft, 15 die u deed gaan door de grote en vreselijke woestijn, met vurige slangen en scorpioenen en dorstig land zonder water; die uit de harde rots voor u water te voorschijn deed komen, 16 die u in de woestijn met het manna voedde, dat uw vaders niet gekend hebben, om u te verootmoedigen, u op de proef te stellen en u ten laatste wél te doen.

Weer de waarschuwing de HERE niet te vergeten. God kent onze harten en weet dat wij zelfs in het bezit van alles wat spreekt van zijn goedheid hoogmoedig kunnen worden op wat Hij ons gegeven, alsof we het zelf hebben verworven. We kunnen trots worden op onze vroomheid. Maar zegeningen geven geen kracht. Alleen het besef dat alles genade is, bewaart ons voor hoogmoed.

We worden hoogmoedig als we vergeten dat we van nature verloren zondaars zijn en dat we uit een uitzichtloze positie door God bevrijd zijn. We worden ook hoogmoedig als we vergeten hoe Hij ons op onze weg als christenen uit zoveel gevaren heeft gered. We worden hoogmoedig als we vergeten hoe Hij voor ons gezorgd heeft en ons alles heeft gegeven wat we nodig hadden.

Hij leidde onze weg zo, dat we niet hoogmoedig, maar ootmoedig werden en zouden zien dat het Hem erom ging ons ten slotte wél te doen. Juist als we ootmoedig zijn, zijn we in een toestand dat we alle zegeningen die Hij ons heeft gegeven, kunnen genieten.

17 Zeg dan niet bij uzelf: mijn kracht en de sterkte mijner hand heeft mij dit vermogen verworven. 18 Maar gij zult aan de HERE, uw God, denken, want Hij is het, die u kracht geeft om vermogen te verwerven, ten einde het verbond gestand te doen, dat Hij uw vaders gezworen heeft -- zoals dit heden het geval is.

Van belang is dat we beseffen dat we niet in de eigen kracht de zegen hebben gekregen, maar dat de kracht van de HERE ons alles ter beschikking heeft gesteld. Al de ervaring van eigen onmacht en de uitreddingen van de Heer

zijn mede bedoeld ons ervoor te bewaren dat we iets van wat we gekregen hebben, toeschrijven aan eigen verdienste.

Gód heeft ons kracht gegeven om te weten wat onze zegeningen zijn. Het is de kracht waarmee Hij Christus uit de doden heeft opgewekt en Hem aan zijn rechterhand heeft gezet (Ef.1:19,20). Het is die kracht, verbonden met zijn barmhartigheid, die ons met Christus in de hemel verbonden heeft en ons al de zegeningen gegeven heeft (Ef.2:4-7).

Maar God, die rijk is aan barmhartigheid, heeft ons vanwege zijn grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, toen ook wij dood waren in de overtredingen, levend gemaakt met Christus (uit genade bent u behouden), en heeft ons mee opgewekt en mee doen zitten in de hemelse gewesten in Christus Jezus, opdat Hij in de komende eeuwen de uitnemende rijkdom van zijn genade zou betonen in goedertierenheid over ons in Christus Jezus. (Ef 2:4-7)

Al het handelen van God in gunst en goedheid is gegrond op zijn beloften en voornemens. Wij mogen er naar zien als in vervulling gegaan. Wij zijn nú al gezegend met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten, gegrond op zijn uitverkiezing van vóór de grondlegging der wereld (Ef.1:3,4).

19 Maar het zal geschieden, indien gij de HERE, uw God, te enen male vergeet en andere goden achterna loopt, hen dient en u voor hen nederbuigt – ik betuig heden tegen u, dat gij voorzeker zult omkomen; 20 evenals de volken, die de HERE doet omkomen om uwentwil, zult ook gij omkomen, omdat gij naar de stem van de HERE, uw God, niet wildet luisteren.

Het gevolg van het vergeten van de HERE zou zijn dat zij andere goden zouden gaan aanbidden. Dat zou weer tot gevolg hebben dat zij zouden omkomen. Als ze er een voorbeeld van wilden hoe ze zouden omkomen, hoefden ze zich slechts te herinneren hoe Sihon en Og verslagen waren.

... , en wat de uitnemende grootte van zijn kracht is jegens ons die geloven, naar de werking van de macht van zijn sterkte, die Hij heeft gewerkt in Christus door Hem uit de doden op te wekken en Hem aan zijn rechterhand te zetten in de hemelse gewesten, ... (Ef 1:19,20)

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, ... (Ef 1:3,4)

INHOUD:

- Vs. 1-3 De HERE onderwerpt de Enakieten voor de Israëlieten
 Vs. 4-6 Israël krijgt het land niet wegens hun eigen gerechtigheid
 Vs. 7,8 Herinnering aan Israëls weerspannigheid
 Vs. 9-11 Mozes ontvangt de wet
 Vs. 12-14 De HERE wil Israël verdelgen en Mozes tot een groot volk maken
 Vs. 15-17 Mozes verbreekt de twee tafelen van de wet
 Vs. 18-20 Mozes doet voorbede voor het volk
 Vs. 21 Mozes verpulvert het gouden kalf
 Vs. 22-24 Nog meer weerspannigheid van Israël
 Vs. 25-29 Nog meer voorbede van Mozes voor het volk

TOELICHTING:

1 Hoor, Israël! Gij zult heden over de Jordaan trekken om het gebied in bezit te gaan nemen van volken, die groter en machtiger zijn dan jij, grote steden, hemelhoog versterkt – 2 een groot en rijzig volk, Enakieten, die jij wel kent en waarvan jij hebt horen zeggen: wie kan voor de Enakieten stand houden? 3 Weet dan heden, dat de HERE, uw God, zelf voor u uit gaat als een verterend vuur; Hij zal hen verdelgen en voor uw ogen onderwerpen; zo zult gij in korte tijd hun gebied in bezit nemen en hen vernietigen, zoals de HERE tot u gesproken heeft.

Het "hoor" waarmee dit hoofdstuk begint, is kenmerkend voor *Deuteronomium* (4:1, 5:1; 6:3). Het is het vragen van aandacht voor de woorden van God, voor wat Hij te zeggen heeft.

Om de macht van de vijand te beschrijven, gebruikt Mozes dezelfde woorden als de ongelovige verspieders (1:28), want die macht was werkelijkheid. We moeten de macht van de vijand niet kleineren, maar ons vertrouwen stellen op een veel grotere macht, die van God.

4 Zeg niet bij uzelf, wanneer de HERE, uw God, hen voor u uit gejaagd heeft: wegens mijn gerechtigheid heeft de HERE mij dit land in bezit doen nemen; want wegens hun goddeloosheid drijft de HERE deze volken voor u weg. 5 Niet wegens uw gerechtigheid noch wegens de oprechtheid van uw hart gaat gij hun land in bezit nemen, maar wegens hun goddeloosheid drijft de HERE, uw God, deze volken voor u weg en om het woord gestand te doen, dat de HERE uw vaders, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft. 6 Weet dus dat de HERE, uw God, u dit goede land niet in bezit geeft wegens uw gerechtigheid; gij zijt immers een hardnekkig volk.

In 8:17 was de waarschuwing dat ze niet moesten denken dat zij door eigen kracht het land zouden hebben veroverd. Hier wordt gewaarschuwd voor de gedachte dat ze het land kregen omdat ze beter waren dan de volken in het land. Zo moeten wij als christenen niet denken dat God ons geestelijke zegeningen heeft gegeven omdat wij betere mensen zouden zijn dan de mensen om ons heen. Alsof wij trouwer zouden zijn en door eigen verdienste die zegeningen zouden krijgen.

Bewijzen van onverdiende genade kunnen door het vlees misbruikt worden door die bewijzen uit te leggen als bewijzen voor eigen gerechtigheid en voortreffelijkheid. God laat zien dat het geen kwestie is van hun gerechtigheid, waarbij het vlees zich gaat verheffen, maar dat zij het land in mochten vanwege de ongerechtigheid van de volken. Israël was daarbij de roede in Gods hand om die volken te oordelen. Later zou Nebukadnezar de roede in Gods hand zijn om Israël uit het land te verwijderen (2 Kron.36:13-21).

Waarheen trekken wij op? Onze broeders hebben ons het hart doen smelten met de tijding: de mensen zijn groter en langer dan wij, de steden zijn groot en hemelhoog versterkt, en ook hebben wij daar Enakieten gezien. (Dt 1:28)

Ook kwam hij in opstand tegen koning Nebukadnezar, die hem bij God een eed had doen afleggen; hij verhardde zijn nek en verstokte zijn hart, zodat hij zich niet bekeerde tot de HERE, de God van Israël. Eveneens maakten al de oversten van de priesters en het volk zich voortdurend aan ontrouw schuldig, naar al de gruwelen der volken; zij maakten het huis des HEREN onrein, dat Hij in Jeruzalem geheiligd had.

De HERE, de God hunner vaders, zond wel zijn boden tot hen, vroeg en laat, want Hij ontfermde Zich over zijn volk en zijn woning, maar zij bespotten de boden Gods, verachtten zijn woorden en hoonden zijn profeten, totdat de gram-schap des HEREN zich zozeer tegen zijn volk verhief, dat geen herstel meer mogelijk was. Hij deed de koning der Chaldeeën tegen hen optrekken, deze doodde hun jongelingen met het zwaard in hun heiligdom, en hij spaarde jongeling noch maagd, oude noch grijsaard; alles gaf Hij in zijn macht. Al het gerei van het huis Gods, het grote en het kleine, de schatten van het huis des HEREN en de schatten van de koning en van zijn vorsten, alles bracht hij naar Babel. Zij verbrandden het huis Gods en braken de muur van Jeruzalem af; al zijn paleizen verbrandden zij met vuur en alle kostbaarheden vernietigden zij. Ook voerde hij hen die aan het zwaard ontkomen waren, naar Babel, en zij werden hem en zijn zonen tot slaven, totdat het koninkrijk van Perzië de heerschappij verkreeg; – om het woord des HEREN, door Jeremia verkondigd, in vervulling te doen gaan: totdat het land zijn sabbatsjaren vergoed gekregen heeft. Al de dagen die het woest lag, heeft het gerust, om zeventig jaar vol te maken.

Een ander aspect was de belofte aan de vaders gedaan. Dat ziet op het raadsbesluit van God. Hij had het Zich voorgenomen en dat aan de vaders beloofd. De tijd van de vervulling van die belofte was gekomen.

God benadrukt het feit dat er geen enkele gerechtigheid van ons ten grondslag ligt aan de zegen die Hij ons heeft gegeven (vgl. Ezech.36:32). Het is alleen op grond van het feit dat Christus op het kruis onze vijanden heeft verslagen (Kol.2:13-15) dat wij nu zegeningen mogen bezitten.

En u, toen u dood was in de overtredingen en in de onbesnedenheid van uw vlees, u heeft Hij mee levend gemaakt met Hem, terwijl Hij ons alle overtredingen vergeven heeft; de schuldbrief die tegen ons getuigde door zijn inzettingen en die onze tegenstander was, heeft Hij uitgewist en die uit de weg geruimd door deze aan het kruis te nagelen. En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het kruis over hen getriomfeerd. (Ko 2:13-15)

7 Denk eraan, vergeet het niet, hoe gij in de woestijn de HERE, uw God, vertoornd hebt; van de dag af, dat gij uit het land Egypte getrokken zijt, tot gij kwaamt op deze plaats, zijt gij weerspannig geweest tegen de HERE. 8 Vooral bij Horeb hebt gij de HERE vertoornd, ja, zó vertoornd werd de HERE op u, dat Hij u wilde verdelgen.

De geschiedenis van het gouden kalf moest hen eraan herinneren dat zij niet uitgekozen waren vanwege hun gerechtigheid. Enerzijds moesten ze gedenken hoe de Heer voor hen geweest was gedurende de reis (8:2), niet om hen dwars te zitten, maar om hen ten laatste wel te doen. Daar wordt het falen van het volk niet in herinnering gebracht. Anderzijds moesten zij gedenken dat zij de Heer vertoornd hadden (9:7). Steeds weer in andere vormen hebben ze laten zien wat er in hen was, zelfs na veertig jaren.

9 Toen ik de berg was opgegaan om de stenen tafelen te ontvangen, de tafelen van het verbond, dat de HERE met u gesloten had, vertoefde ik veertig dagen en veertig nachten op de berg; brood at ik niet en water dronk ik niet. 10 En de HERE gaf mij de twee stenen tafelen, beschreven met de vinger Gods, waarop al de woorden stonden, die de HERE op de berg tot u gesproken had uit het midden van het vuur, op de dag der samenkomst; 11 na verloop van veertig dagen en veertig nachten gaf de HERE mij de twee stenen tafelen, de tafelen van het verbond.

Mozes herinnert het volk eraan hoe hij op de berg bij de HERE geweest was en uit zijn handen de wet van het verbond had ontvangen.

12 Toen zeide de HERE tot mij: sta op, daal haastig van hier naar beneden, want uw volk, dat gij uit Egypte geleid hebt, heeft het verdorven; zij hebben zich gehaast om af te wijken van de weg, die Ik hun geboden heb; zij hebben zich een gegoten beeld gemaakt. 13 Voorts zeide de HERE tot mij: Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig volk. 14 Laat Mij begaan, dat Ik hen verdelg en hun

Niet om uwentwil doe Ik het, luidt het woord van de Here HERE; weet dat wel! Schaamt u en wordt schaamrood over uw wandel, huis Israëls. (Ez 36:32)

naam van onder de hemel uitwis; dan zal Ik u tot een volk maken, machtiger en groter dan dit.

Terwijl Mozes met de HERE op de berg is, ziet de HERE hoe het volk een gouden kalf heeft gemaakt (Ex.32:1-5). Hij spreekt erover hoe zij zich "gehaast" hebben om af te wijken. Dat is de mens.

Toen het volk zag, dat Mozes toefde van de berg af te dalen, verzamelde het zich rondom Aäron, en zeide tot hem: Welaan, maak ons goden, die vóór ons uit gaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd -- wij weten niet, wat er van hem geworden is. En Aäron zeide tot hen: Rukt de gouden ringen af, die in de oren van uw vrouwen, uw zonen en uw dochters zijn, en brengt ze mij. Toen rukte het gehele volk zich de gouden ringen die in hun oren waren, af en zij brachten ze aan Aäron. Hij nam ze van hen aan, gaf er vorm aan met een stift en maakte er een gegoten kalf van. En zij zeiden: Dit is uw god, Israël, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. Toen Aäron dat zag, bouwde hij daarvóór een altaar en riep uit: Morgen is er een feest voor de HERE! (Ex 32:1-5)

Hij zegt Mozes dat het een hardnekkig volk is en vraagt als het ware aan Mozes om toestemming om het volk te verdelgen. Zijn voorstel is dan om Mozes tot een groot volk maken. Hier zien we hoe het volk het oordeel verdiend had. Dat moet hen des te dankbaarder maken dat ze nu toch op het punt staan het land binnen te gaan dat God hun als een geschenk heeft gegeven. Ze hadden eerder verdiend verdelgd te worden dan met een geschenk gezegend te worden.

15 Daarop keerde ik mij om en daalde de berg af, die stond in een brand van vuur; en de twee tafelen van het verbond waren in mijn beide handen. 16 Toen zag ik, en zie, gij hadt gezondigd tegen de HERE, uw God; gij hadt u een gegoten kalf gemaakt, gij hadt u gehaast om af te wijken van de weg, die de HERE u geboden had; 17 toen greep ik de twee tafelen, wierp ze met beide handen weg en verbrijzelde ze voor uw ogen.

Als Mozes de zonde van het volk ziet, verbreekt hij de twee tafelen van de wet. Het volk ziet het. Het verbreken van de tafelen geeft uitdrukking aan het feit dat het volk zijn relatie met de HERE verbroken heeft. Mozes bezegelt dat door het stukgooien van de tafelen.

18 Daarop wierp ik mij voor de HERE neder, zoals de eerste maal, veertig dagen en veertig nachten – brood at ik niet en water dronk ik niet – vanwege heel uw zondig bedrijf: dat gij deedt wat kwaad is in de ogen des HEREN en Hem krenktet. 19 Want ik vreesde de toorn en de grimmigheid, waarmede de HERE tegen u toornig geworden was, zodat Hij u wilde verdelgen. Maar ook ditmaal hoorde de HERE naar mij. 20 Ook op Aäron was de HERE zozeer vertoornd, dat Hij hem wilde verdelgen; daarom bad ik toen ook voor Aäron.

Na het verbreken van de tafelen valt niet het volk voor de HERE neer met belijdenis van hun zonde, maar Mozes. Hij was onder de indruk van Gods terechte verbolgenheid (Ps.119:120). Dat brengt hem tot voorbede voor Gods volk en zijn broer. Dat Mozes voor Aäron bidt, maakt duidelijk dat ook het priesterschap een werk van goddelijke genade is. In Numeri 16:47 is Aäron zelf een voorbidder geworden (Ps.99:6,8; vgl.Luk.22:32). De HERE hoort naar Mozes, zoals God naar de Heer Jezus hoort.

Mozes en Aäron waren onder zijn priesters, Samuël onder hen die zijn naam aanriepen; zij riepen tot de HERE en Hij antwoordde hun. ... HERE, onze God, Gij hebt hun geantwoord, Gij zijt hun een vergevend God geweest, hoewel wraak oefenend over hun daden. (Ps 99:6,8)

Simon, Simon, zie, de satan heeft dringend verlangd u allen te mogen ziften als de tarwe; Ik heb echter voor jou gebeden dat je geloof niet zou ophouden; en jij, als je eens bekeerd bent, versterk je broeders. (Lk 22:31,32)

Mozes en Samuël worden door de HERE gewaardeerd als voorbidders voor het volk (1 Sam.7:5,8,9; Jer.15:1).

Toen zeide Samuël: Roept geheel Israël bijeen te Mispá; dan zal ik voor u tot de HERE bidden. ... En de Israëlieten zeiden tot Samuël: Laat niet na voor ons tot de HERE, onze God, te roepen, opdat Hij ons verlosse uit de macht der Filistijnen. Toen nam Samuël een melklam en offerde het in zijn geheel de HERE tot een brandoffer. En toen Samuël voor Israël tot de HERE riep, antwoordde de HERE hem. (1Sm 7:5,8,9)

Mijn vlees beeft van schrik voor U, ik vrees voor uw oordelen. (Ps 119:120)

Aäron nam (een vuurpan), zoals Mozes gesproken had, en snelde tot midden onder de gemeente, en zie, de plaag was onder het volk begonnen; toen legde hij er reukwerk op en deed verzoening over het volk. (Nm 16:47)

Maar de **HERE** zeide tot mij: Al stond Mozes met Samuël vóór Mij, dan zou mijn ziel zich toch niet tot dit volk neigen: weg met hen, uit mijn ogen, laat hen heengaan! (Jr 15:1)

21 Maar het voorwerp uwer zonde, het kalf dat gij gemaakt hadt, nam ik, verbrandde het met vuur, vergruizelde het en vermaalde het grondig, totdat het tot stof gestoten was; en het stof wierp ik in de beek, die van de berg afvloeit.

Het doen van voorbede maakt het uitoefenen van oordeel over de zonde niet overbodig. Mozes verpulvert het gouden kalf, dat hij "het voorwerp uwer zonde" noemt. Hij maakt het ongeschikt voor enig hergebruik. Het was oneindige genade, die de vernieling en vernietiging van de afgod aannam in plaats van het verderf en de vernietiging van de afgodendienaars.

Zo moet ook elk voorwerp dat in ons leven met zonde verbonden is, grondig worden weggedaan uit ons leven. Dat kan alleen na gebed. Als wij ons dat bewust worden, is dat het resultaat van de voorbede van de Heer Jezus, de ware Mozes.

22 Ook bij Tabeëra, bij Massa en bij Kibroth-Taäva hebt gij telkens de HERE vertoorned. 23 En toen de HERE u van Kades-Barnéa uitzond met de opdracht: trekt op en neemt het land in bezit, dat Ik u gegeven heb – toen waart gij weerspannig tegen het bevel van de HERE, uw God: gij geloofdet Hem niet en luisterdet niet naar zijn stem. 24 Weerspannig waart gij tegen de HERE, zolang ik u ken.

De zonde van het gouden kalf was geen incident. De weerspanning van Israël was een kenmerk, dat zich steeds weer openbaarde. Zolang Mozes hen kende, waren ze zo. De Heer Jezus kent ook ons als een steeds dwalend volk, dat door eigenzinnigheid geleid wordt en zich niet door Hem laat leiden.

Bij Tabeëra had het volk zich laten beïnvloeden door het samenraapsel dat met Israël uit Egypte was opgetrokken (Num.11:1-10). Ze waren ontevreden geworden en hadden gemopperd op God.

Toen het volk aan het klagen was, was het kwaad in de oren des HEREN; de HERE hoorde het en zijn toorn ontstak, waarop het vuur des HEREN onder hen ontbrandde en aan de rand van de legerplaats woedde. Toen kermde het volk tot Mozes en Mozes bad tot de HERE; daarop doofde het vuur. Daarom gaf men aan die plaats de naam Tabeëra, omdat onder hen het vuur des HEREN had gebrand. Het samenraapsel nu, dat zich onder hen bevond, werd met gulzig begeren vervuld; ook de Israëlieten begonnen weer te jammeren en zeiden: Wie geeft ons vlees te eten? Wij denken terug aan de vis, die wij in Egypte aten om niet, aan de komkommers en de meloenen, het look, de uien en het knoflook. Maar nu drogen wij uit, er is in het geheel niets, wij krijgen alleen dit man te zien. Het man nu leek op korianderzaad en het zag er uit als balsemhars; het volk verspreidde zich om het te verzamelen en maalde het in handmolens of stampde het in vijzels en kookte het in potten en bereidde het tot koeken; en de smaak ervan was als van oliegebak; telkens wanneer des nachts de dauw op de legerplaats neerdaalde, daalde ook het man daarop neder. Toen Mozes het volk, geslacht aan geslacht, hoorde wenen, ieder aan de ingang van zijn tent, ontbrandde de toorn des HEREN hevig, en het was kwaad in de ogen van Mozes, ... (Nm 11:1-10)

Bij Massa hadden ze de HERE verzocht, of Hij wel in hun midden was (Ex.17:7). Alsof Hij Zich nog nooit om hen bekommerd had, terwijl de bewijzen zo overvloedig aanwezig waren in hun verlossing uit Egypte.

Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet? (Ex 17:7)

Bij Kibroth-Taäva hadden ze zich laten meeslepen door hun begeerte naar vlees (Num.11:13-23; Ps.78:29).

Vanwaar zou ik het vlees halen om aan dit gehele volk te geven? want zij jammeren tegen mij: Geef ons vlees te eten! Ik alleen kan de zorg voor dit gehele volk niet dragen: dat is mij te zwaar. Wilt Gij zó met mij handelen, dood mij dan liever, indien ik genade heb gevonden in uw ogen, opdat ik mijn ongeluk niet behoef aan te zien. Toen zeide de HERE tot Mozes: Vergader Mij uit de oudsten van Israël zeventig mannen, van wie gij weet, dat zij oudsten en opzieners van het volk zijn, en breng hen naar de tent der samenkomst, opdat zij zich daar bij u opstellen. Dan zal Ik nederdalen en daar met u spreken en een deel van de Geest die op u is, nemen en op hen leggen, opdat zij met u de last van het volk dragen, en gij die niet alleen hoeft te dragen. Maar tot het volk zult gij zeggen: Heiligt u tegen morgen, dan zult gij vlees eten; gij hebt immers ten aanhoren des HEREN gejammerd: Wie zal ons vlees te eten geven? wij hadden het zo goed in Egypte. – De HERE

zal u vlees geven en gij zult eten. Gij zult het niet één dag eten en geen twee dagen, geen vijf dagen, geen tien dagen en geen twintig dagen, maar een volle maand lang, totdat het uw neus uitkomt en gij ervan walgt – omdat gij de HERE hebt veracht, die in uw midden is en aldus voor zijn aangezicht hebt gejammerd: Waarom toch zijn wij uit Egypte getrokken? Doch Mozes zeide: Zeshonderdduizend man te voet bedraagt dit volk, in welks midden ik ben, en Gij zegt: Vlees zal Ik hun geven, en een volle maand zullen zij het eten! Kunnen er zoveel schapen en runderen voor hen geslacht worden, dat zij er genoeg aan hebben? Of kunnen alle vissen uit de zee voor hen gevangen worden, dat zij er genoeg aan hebben? De HERE echter zeide tot Mozes: Zou de hand des HEREN te kort zijn? Nu zult gij zien, of mijn woord aan u geschieden zal of niet!
(Nm 11:13-23)

Zij aten en werden volop verzadigd, en Hij schonk aan hen hun begeerte.
(Ps 78:29)

Kades-Barnéa spreekt van ongeloof. Van daaruit werden de verspieders naar het land gezonden, omdat het volk niet genoeg had aan de toezegging van de Heer.

25 Ik wierp mij dan voor de HERE neder – veertig dagen en veertig nachten lag ik neergeworpen –, omdat de HERE gezegd had u te zullen verdelen, 26 en ik bad tot de HERE. Ik zeide: Here HERE, vernietig uw volk en erfdeel niet, dat Gij bevrijd hebt door uw grootheid, dat Gij met een sterke hand uit Egypte hebt geleid. 27 Denk aan uw knechten, aan Abraham, Isaäk en Jakob; let niet op de hardheid van dit volk noch op zijn goddeloosheid en zijn zonde, 28 opdat het land, waaruit Gij ons geleid hebt, niet zegge: omdat de HERE hen niet kon brengen in het land, dat Hij hun toegezegd had, en omdat Hij hen haatte, heeft Hij hen uitgeleid om hen te doden in de woestijn. 29 Zij zijn toch uw volk en uw erfdeel, dat Gij door uw grote kracht en uw uitgestrekte arm hebt uitgeleid.

Deze verzen grijpen terug op de verzen 11-14 van dit hoofdstuk. In beide gedeelten gaat het om de voorbede in de eerste veertig dagen. In vers 18 gaat het om de tweede veertig dagen.

In vers 27 lezen we het derde "gedenken", na 8:2 en 9:7. Mozes zegt dit niet tot het volk, maar tot Góð. De ware Mozes zegt tot God niet op de hardheid en goddeloosheid van het volk te zien, maar vraagt Hem te gedenken aan Zijn eigen wezen. Hier zien we het tussenbeide treden van de Heer Jezus en zijn Voorspraak zijn bij de Vader.

De Vader heeft voor de tijden van de eeuwen de belofte van het eeuwige leven beloofd aan de Zoon (Tit.1:2), de belofte van het eeuwige leven voor de tijden van de eeuwen, daaraan herinnert de Zoon. Hij heeft nu al 2000 jaar gezegd tot de Vader: gedenk. God heeft ten aanzien van ons de Heer Jezus al heel wat keren verhoord (vs.19). God verlangt naar een getuigenis op aarde van een volk dat verlangen heeft naar de zegen van het land.

..., in de hoop van het eeuwige leven dat God, die niet kan liegen, beloofd heeft voor de tijden van de eeuwen; maar op zijn eigen tijd heeft Hij zijn woord geopenbaard door de prediking ... (Tt 1:2)

INHOUD:

- Vs. 1-5 De nieuwe stenen tafelen
 Vs. 6,7 Een stukje reis en enkele gebeurtenissen
 Vs. 8,9 De stam Levi afgezonderd
 Vs. 10,11 Mozes voorbede verhoord
 Vs. 12,13 Oproep de HERE te lief te hebben en te dienen
 Vs. 14-22 Wie de HERE is en wat Hij voor hen heeft gedaan

TOELICHTING:

Het gedeelte van *vers 1-9* is een tussenzin, want in *vers 10* zien we Mozes weer als voorbidder, wat direct aansluit op *hoofdstuk 9*.

Eerst een terugblik. In *hoofdstuk 5* de verbondssluiting tussen God en zijn volk en de middelaar. In *hoofdstuk 6* de vraag naar het antwoord van het volk op zijn liefde (6:4,5). In *hoofdstuk 7* de toevoeging dat het antwoord van de liefde gepaard moet gaan met afzondering van het kwaad, de verdelging van de vijand. In *hoofdstuk 8* leren we dat het kwaad in de eerste plaats in hun eigen hart aanwezig is. God tuchtigt ons opdat wij dat leren.

In *hoofdstuk 9* blijkt wat in het hart van het volk aanwezig is: het is een boos en goddeloos volk. Op grond van de eerste openbaring van God in de twee tafelen kon het volk nooit het land ingaan. Zij hadden het verbond met voeten getreden. Mozes verbrak ze terecht. Als hij ze in de legerplaats had gebracht, zou het hele volk zijn omgekomen. Ze konden niet meer de grondslag vormen waarop ze het land in konden. Als de vloek van de wet het volk had getroffen, had nooit iemand het land kunnen ingaan.

Mozes komt tussenbeide. Hij doet een beroep op de beloften van God aan de vaderen gedaan en een beroep op wat de volken zouden zeggen, dus een beroep op Gods eer en Gods waarheid. Dan komt God erop terug. De tweede veertig dagen is Mozes de ware middelaar en God geeft alles wat hij vraagt.

1 Toen zeide de HERE tot mij: Houw u twee stenen tafelen gelijk de eerste, klim tot Mij op de berg, en maak u een houten ark; 2 dan zal Ik op de tafelen de woorden schrijven, die stonden op de eerste tafelen, welke gij verbrijzeld hebt, en gij zult ze in de ark leggen. 3 En ik maakte een ark van acaciahout en hieuw twee stenen tafelen gelijk de eerste; toen beklom ik de berg met de twee tafelen in mijn hand. 4 En Hij schreef op de tafelen met hetzelfde schrift als de eerste maal, de Tien Woorden, die de HERE op de berg tot u gesproken had uit het midden van het vuur op de dag der samenkomst; en de HERE gaf ze mij. 5 Toen keerde ik mij om en daalde de berg af, en ik legde de tafelen in de ark, die ik gemaakt had; en zij bleven daar, zoals de HERE mij geboden had.

De eerste stenen tafelen waren niet door Mozes uitgehouwen. Ze waren bij God en Hij heeft ze Mozes gegeven. Ze kwamen niet in de legerplaats, want Mozes had ze verbrijzeld. Waren ze in het leger gekomen, dan zou het volk erdoor worden geoordeeld. De eerste stenen tafelen wijzen op de Heer Jezus. Hij was de volmaakte tentoonspreiding van alles wat God was. De eerste tafelen zijn verbroken. Christus is gedood.

Er moeten nieuwe stenen tafelen komen, dit keer door Mozes gehouwen. Er komt in deze tweede editie niets anders op te staan dan wat op de eerste staat. Er was geen herziening nodig. Het was ook niets anders dan wat Hij had gesproken. Gods gesproken en geschreven woord zijn gelijk.

Alleen wordt er een plaats van bewaring voor aangewezen. Voor Israël zijn het tweede paar tafelen en de opbergplaats een heenwijzing naar het nieuwe verbond, waarbij de wet in hun harten wordt geschreven (*Jer.31:33*;

Hoor, Israël: de HERE is onze God; de HERE is één! Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht. (Dt 6:4,5)

Ezech.36:26). Israël zal in het duizendjarig vreedrijk de wet vervullen, als het nieuwe verbond in vervulling gaat.

Maar dít is het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen, luidt het woord des HEREN: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. (Jr 31:33)

Ik zal rein water over u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw afgoden zal Ik u reinigen; een nieuw hart zal Ik u geven en een nieuwe geest in uw binnenste; het hart van steen zal Ik uit uw lichaam verwijderen en Ik zal u een hart van vlees geven. (Ez 36:25,26)

De tweede stenen tafelen hebben ook een toepassing voor ons, die met Christus in de heerlijkheid verbonden zijn, maar nog op aarde leven. Wij zijn een brief van Christus (2 Kor.3:2,3). Op ons wordt geschreven wat op Hem geschreven stond. Met Hem naar het vlees konden wij geen verbinding hebben. God wilde niet alleen een volk dat bestaat op grondslag van de dood en opstanding van Christus, maar een volk waarin Hij kan lezen wat in zijn Zoon stond.

Wij zijn een hemels volk. Daar is ons burgerschap en niet op aarde (Ef.2:6; Fil.3:20; Kol.3:3).

Maar God, die rijk is aan barmhartigheid, heeft ons vanwege zijn grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, toen ook wij dood waren in de overtredingen, levend gemaakt met Christus (uit genade bent u behouden), en heeft ons mee opgewekt en mee doen zitten in de hemelse gewesten in Christus Jezus, ... (Ef 2:4-6)

Want ons burgerschap is in de hemelen, waaruit wij ook de Heer Jezus Christus als Heiland verwachten, ... (Fp 3:20)

Want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. (Ko 3:3)

Onze maatstaf is Christus, niet de wet. Wij zijn gebracht tot de gehoorzaamheid van Christus (1 Petr.1:2). De wet is niet voor hemelse mensen. Als we gehoorzaam zijn als Christus wordt de rechtvaardige eis van de wet in ons vervuld (Rom.8:4).

Want wat voor de wet onmogelijk was, doordat zij door het vlees krachteloos was - God heeft, doordat Hij zijn eigen Zoon in een gedaante gelijk aan het vlees van de zonde en voor de zonde heeft gezonden, de zonde in het vlees veroordeeld; opdat de rechtvaardige eis van de wet vervuld wordt in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. (Rm 8:3,4)

Mozes moet ze houwen. Daarin is hij een type van de Heer Jezus. Wij zijn uit de rots gehouwen, zoals Petrus, wiens naam betekent 'een stuk van de rots', gehouden is uit Petra, dat 'rots' betekent (Matth.16:18). De Heer Jezus is de rots (1 Kor.10:4). Wij zijn stenen (1 Petr.2:5). Een brok steen, ruw uitgehouwen, is niet geschikt om daarop te schrijven. Het moet gepolijst worden om erop te kunnen schrijven.

Zo is de ware Mozes met ons bezig, opdat God op ons schrijven kan wat op de Heer Jezus geschreven stond. Dat is naar Gods welbehagen, want Hij heeft ons tevoren bestemd tot het zoonschap voor Zichzelf. Hij wil ons als zonen van het welbehagen in wie Hij de ware Zoon kan herkennen (Rom.8:29). God neemt er geen genoegen mee dat dit pas in de hemel zal zijn. Hij tuchtigt ons, opdat alles wat niet naar zijn welbehagen is nu al wordt weggeslepen.

De eerste stenen tafelen waren volmaakt, ze kwamen zo uit Gods hand voort. De Heer Jezus hoefde geen tuchtiging. Wij moeten aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig worden. In Spreuken 3:12 lezen we over het welbehagen van God. In Spreuken 8:30 lezen we over het welbehagen van de Heer Jezus in mensen. De Heer Jezus is de uitvoerder. Zijn vermaak was met de kinderen der mensen. Voedsterling of troetelkind kan ook betekenen kunstenaar, bouwmeester. Alles is door Hem geworden. Hij is de Kunstenaar zowel van de eerste als van de tweede schepping.

Wat heeft Hij daar veel voor moeten doen. De enige plaats waar wij gevonden kunnen worden is in de ark: de Heer Jezus, gedragen door de priesters. Hier ligt de nadruk erop dat de ark van hout is: dat ziet op de

U bent onze brief, geschreven in onze harten, gekend en gelezen door alle mensen; u, van wie blijkt dat u een brief van Christus bent, door onze bediening opgesteld, geschreven niet met inkt, maar met de Geest van de levende God, niet op stenen tafelen, maar op vlezigen tafelen van de harten. (2Ko 3:2,3)

..., uitverkorenen naar de voorkennis van God de Vader, door heiliging van de Geest, tot gehoorzaamheid en besprenkeling met het bloed van Jezus Christus; ... (1Pt 1:2)

En ook Ik zeg je dat jij Petrus bent, en op deze rots zal Ik mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hades zullen haar niet overweldigen. (Mt 16:18) ... en allen dezelfde geestelijke drank dronken. (Want zij dronken uit een geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus.) (1Ko 10:4) ..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. (Rm 8:29)

Want de HERE bestraft wie Hij liefheeft, ja, gelijk een vader een zoon, aan wie hij welgevallen heeft. (Sp 3:12)

..., toen was ik een troetelkind bij Hem, ik was een en al verrukking dag aan dag, te allen tijde mij verheugend voor zijn aangezicht, ... (Sp 8:30)

mensheid van de Heer Jezus. Alleen door mens te worden kon Hij ons aan Zich verbinden. Dat is de kant van de genade, na de kant van onze verantwoordelijkheid om ons als zonen te gedragen.

God ziet ons in Christus, aangenaam gemaakt in de Geliefde. Veilig bewaard door de woestijn heen, dat is Gods zorg te midden van alle gevaren. De tafelen "*bleven daar, zoals de HERE mij geboden had*" (vs.5b), stelt het raadsbesluit van God voor, onaantastbaar voor welke macht van de vijand ook. Zijn raadsbesluit is even onwankelbaar als Hijzelf. De tafelen waren aan het eind van de reis nog steeds in de ark. God volvoert zijn plan op grond van de trouw aan zijn eigen Woord.

- 6 De Israëlieten nu braken op van Beëroth Bené-Jaäkan naar Moséra; daar stierf Aäron en daar werd hij begraven, en zijn zoon Eleazar werd priester in zijn plaats. 7 Vandaar braken zij op naar Gudgod, en van Gudgod naar Jotbath, een streek rijk aan beken. -

Na de nieuwe stenen tafelen, ontmoeten we hier ook een nieuwe priester. In werkelijkheid duurde het op dit tijdstip van de tafelen nog 38 jaar voordat Aäron door Eleazar werd vervangen, maar God noemt hem hier al omdat Aäron de hogepriester was voor de woestijnreis. Eleazar is die van de intocht in het land. Mozes grijpt hier even vooruit op het eind van de reis. In *vers 8* gaat hij weer terug naar de zonde van het volk. Hier is geen chronologische volgorde, maar de gebeurtenissen worden gerangschikt naar hun innerlijke verbinding. Het ongelooft is daar blind voor.

God wil in ons het beeld van zijn Zoon herkennen. Dat kan omdat de Zoon ons leven is geworden. Daardoor kunnen wij de Zoon tonen, want wat waar is in Hem is het ook in ons (1 Joh.2:8). Het eeuwige leven is in ons, het leven van het Vaderhuis, dat is de zegen van het land. Eleazar is de hogepriester die te maken heeft met de veroveringen van het land. Hij is een beeld van de Heer Jezus in de opstanding. Jozua en Eleazar voeren het volk in het land.

Anderzijds is het een nieuw gebod dat ik u schrijf, dat waar is in Hem en in u, omdat de duisternis voorbijgaat en het waarachtige licht al schijnt. (1Jh 2:8)

Er hoort nog iets nieuws bij: een land van waterbeken, 'de bronnen van de zonen van Jaäkan', wat de betekenis is van "*Beëroth Bené-Jaäkan*". "*Gudgod*" betekent 'bron met veel water'. Aan het eind van de woestijnreis hebben we ervaringen opgedaan met onszelf. Dat bepaalde ons bij de waarde en betekenis van het priesterschap. Maar er is ook de overvloedige verkwikking door het Woord van God, waarvan water vaak een beeld is. We leren in de woestijn te leven bij alle woord dat uit de mond van God uitgaat. In *Hebreeën 4:11-16* lezen we ook van de verbinding tussen het Woord van God en het priesterschap van de Heer Jezus als de grote hulpmiddelen op onze reis door de woestijn.

Laten wij ons dan beijveren in die rust in te gaan, opdat niemand valt volgens hetzelfde voorbeeld van ongehoorzaamheid. Want het woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot verdeling van ziel en geest, zowel van gewrichten als van merg, en oordeelt de gedachten en overleggingen van het hart. En geen schepsel is voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem met Wie wij te doen hebben. Daar wij nu een grote hogepriester hebben, die de hemelen is doorgedaan, Jezus, de Zoon van God, laten wij de belijdenis vasthouden. Want wij hebben niet een hogepriester die niet met onze zwakheden kan meelijden, maar Een die in alle dingen verzocht is als wij, met uitzondering van de zonde. Laten wij dus met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd. (Hb 4:11-16)

Aangekomen aan het eind van de reis, na de ervaring van de koperen slang om de boosheid van hun vlees en daardoor verootmoedigd worden, leert het volk welke zelfveroordeling nodig is voor de zegeningen van het land. Het is niets anders dan een totaal oordeel over de oude mens. Dat is alleen te leren aan de voet van het kruis. Daar wordt de deur geopend voor de zegen van het land, het eeuwige leven. Daarna gaan de waterbeken stromen. Een van de kenmerken van het land is dat er een overvloed van water is. In de woestijn kunnen we al een voorproef krijgen van de geestelijke werkelijkheden waarvan we mogen genieten. Dat gebeurt door de Heilige Geest. De Heer Jezus spreekt daarover in *Johannes 4:13,14 en 7:37-39*.

Jezus antwoordde en zei tot haar: Ieder die van dit water drinkt, zal weer dorst hebben; maar ieder die drinkt van het water dat Ik hem zal geven, zal in eeuwigheid geen dorst hebben; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven. (Jh 4:13,14)

En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus daar en riep aldus: Als iemand dorst heeft, laat hij bij Mij komen en drinken! Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:37-39)

8 Toen zonderde de HERE de stam der Levieten af om de ark van het verbond des HEREN te dragen, vóór de HERE te staan om Hem te dienen, en in zijn naam te zegenen tot op deze dag. 9 Daarom heeft Levi geen bezit of erfdeel met zijn broederen; de HERE is zijn erfdeel, zoals de HERE, uw God, tot hem gezegd heeft.

Het vierde element is de afzondering van de stam Levi. Nog groter dan het erfdeel dat we hebben ontvangen, groter dan de gave van het eeuwige leven is de Gever. De Heer Jezus is de Gave van God (Joh.4:10). Om dat te begrijpen, moeten we in geestelijke zin tot de stam Levi behoren, van wie gezegd wordt dat de HERE zijn erfdeel is (Joz.13:33).

Deze stam had niet meegedaan met de zonde van het gouden kalf. Ze hadden hun broeders niet gespaard in de uitoefening van het oordeel over die zonde, vervuld als ze waren met de heiligheid des Heren (Ex. 32:25-29).

Daar Mozes zag, dat het volk teugelloos was – want Aäron had het de vrije teugel gelaten, tot spot voor hun tegenstanders – ging Mozes staan in de poort van de legerplaats en zeide: Wie is voor de HERE? Die kome tot mij! en tot hem vermelden zich al de Levieten. En hij zeide tot hen: Zó zegt de HERE, de God van Israëel: Ieder gorde zijn zwaard aan zijn heup en ga heen en weer door de legerplaats van poort tot poort en dode, ieder zijn broeder en ieder zijn verwant en ieder zijn naaste. De Levieten deden naar het woord van Mozes en er vielen van het volk op die dag ongeveer drieduizend man. Mozes nu zeide: Weest heden de HERE gewijd – want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder – en wel om heden een zegen over u te brengen. (Ex 32:25-29)

De taken van de Levieten waren: de ark dragen, de HERE dienen en in zijn naam zegenen. Het kennen van onze zegeningen is één ding, maar die zegeningen op onze handen door de woestijn te dragen is een ander ding.

De ark draagt ons, dat is een machtig voorrecht, maar wij dragen ook de ark om haar te beschermen tegen de aanvallen van de vijand. Als God vijanden op onze weg brengt, kunnen wij dan de volle waarheid (de ark stelt de waarheid aangaande de Heer Jezus en zijn werk voor) verdedigen, omdat we die waarheid kennen met ons hart? Elke gelovige moet in staat zijn te zeggen: er staat geschreven en is geroepen met name met de christelijke waarheid bezig te zijn.

De tweede priestertaak is te staan voor het aangezicht des Heren om Hem te dienen. We moeten de waarheid niet alleen kennen, maar Hem ermee dienen. Hem aanbidden voor de waarheden die Hij heeft bekendgemaakt. We zullen dan het heiligdom met kennis en inzicht binnengaan en aan God in priesterlijke aanbidding teruggeven wat Hij ons aan zegeningen heeft gegeven. Die zegeningen zien we in het heiligdom voorgesteld in de kandelaar, de tafel der toonbroden en het reukofferaltaar.

De derde taak is: in zijn naam zegenen. Als we in het heiligdom zijn geweest, gaan we daarna naar buiten met zegen. Het is een zegen voor onze omgeving, dat betreft zowel onze broeders en zusters als de wereld, als wij de deugden van God vertonen. Vandaag is het voorrecht voor iedere christen tot de stam Levi te behoren. Het voorrecht wordt alleen genoten als we het in praktijk brengen.

10 Ik stond dan op de berg, evenals de eerste maal, veertig dagen en veertig nachten, en ook ditmaal hoorde de HERE naar mij; de HERE wilde u niet vernietigen. 11 Toen zeide de HERE tot mij: Maak u gereed, ga, trek op aan de spits van het volk, opdat zij in het land

Jezus antwoordde en zei tot haar: Als u de gave van God kende en Wie Hij is die tot u zegt: Geef Mij te drinken, dan zou u aan Hem hebben gevraagd en Hij zou u levend water hebben gegeven. (Jh 4:10)

Maar aan de stam Levi gaf Mozes geen erfdeel: de HERE, de God van Israëel, is zelf hun erfdeel, zoals Hij hun beloofd had. (Jz 13:33)

komen en het in bezit nemen, waarvan Ik hun vaders gezwoeren heb, dat Ik het hun geven zou.

Over de eerste maal op de berg lezen we in 9:9. Over de tweede maal lezen we in 9:18,25. Mozes voorbede wordt verhoord. Hij krijgt de opdracht voor het volk uit te gaan om hen in het land te brengen. Wie voorbidder en middelaar voor het volk is, kan van dat volk ook de leidsman zijn. Mozes was trouw aan God en trouw aan het volk. Hij wijst heen naar Christus, de volmaakte Voorbidder en Middelaar bij God, die ook alles op aarde bestuurt tot Gods eer.

12 Nu dan, Israël, wat vraagt de HERE, uw God, van u dan de HERE, uw God, te vrezen door in al zijn wegen te wandelen; Hem lief te hebben; de HERE, uw God, te dienen met uw ganse hart en met uw ganse ziel; 13 de geboden en de inzettingen des HEREN, die ik u heden opleg, te onderhouden, opdat het u wèl ga.

Na het betonen van genade op grond van de voorbede van de middelaar volgt het "nu dan" als een antwoord op al die genade. Het is een samenvatting van wat in de volgende verzen uitvoeriger naar voren wordt gebracht. Het gelovig gemoed vraagt ernaar hoe hij God al zijn weldaden kan vergelden (Ps.116:12). Als ons uit het voorgaande duidelijk is geworden dat God met de oude mens heeft afgerekend en wat Hij daar voor nieuws voor in de plaats heeft gegeven, wat mag Hij dan van ons verwachten? Is dat niet dat wij Hem zullen vrezen, in zijn wegen wandelen, Hem liefhebben en dienen?

Het gaat hier verder dan in hoofdstuk 6:5 waar de aansporing om Hem lief te hebben ook staat. Maar we hebben na hoofdstuk 6 meer gehoord en geleerd over onszelf en over God. Dat zal ons verlangen groter maken om tot zijn eer te leven. Zijn geboden zijn niet zwaar (1 Joh.5:3), want we hebben de nieuwe natuur, het nieuwe leven, dat is de Heer Jezus. Zoals het voor Hem een vreugde was de geboden van de Vader te volbrengen (Joh.4:34; 8:29; 15:10), zo is het dat ook voor het nieuwe leven dat ieder kind van God bezit. De Heilige Geest is de kracht die in het nieuwe leven werkt, zodat het zich uit. Als we door de Geest leven, zal het ons welgaan.

Hier en in de volgende verzen draait alles om de liefde. In vers 12 is sprake van onze liefde voor God en in vers 15 van Gods liefde voor ons. In vers 18 en 19 wordt nog de liefde tot de vreemdeling genoemd.

14 Zie, van de HERE, uw God, is de hemel, ja, de hemel der hemelen, de aarde en alles wat daarop is; 15 alleen aan uw vaders heeft de HERE Zich verbonden en alleen hen heeft Hij liefgehad, en u, hun nakroost, heeft Hij uit alle volken uitverkoren, zoals dit heden het geval is. 16 Besnijdt dan de voorhuid uws harten en weest niet meer hardnekkig. 17 Want de HERE, uw God, is de God der goden en de Here der heren, de grote, sterke en vreselijke God, die geen partijdigheid kent noch een geschenk aanneemt; 18 die wees en weduwe recht doet en de vreemdeling liefde bewijst door hem brood en kleding te geven. 19 Daarom zult gij de vreemdeling liefde bewijzen, want vreemdelingen zijt gij geweest in het land Egypte. 20 De HERE, uw God, zult gij vrezen, Hem zult gij dienen, Hem aanhangen en bij zijn naam zweren. 21 Hij is uw lof en Hij is uw God, die onder u deze grote en vreselijke dingen gedaan heeft, welke uw ogen gezien hebben. 22 Met zeventig zielen trokken uw vaders naar Egypte, en thans heeft de HERE, uw God, u talrijk gemaakt als de sterren des hemels.

De HERE wordt in zijn opperheerschappij en verhevenheid voorgesteld. Hij staat boven de schepping, is er geen deel van. In het universum heeft Hij Zich alleen met het nageslacht van Abraham verbonden. De eerste reden voor Israël om God lief te hebben is dus dat God hen eerst heeft liefgehad en tot deze bijzondere betrekking met Hem heeft uitverkoren (Rom.5:8; 1 Joh.4:10,19).

Hoe zal ik de HERE vergelden al zijn weldaden jegens mij? (Ps 116:12)

Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht. (Dt 6:5)

Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren; en zijn geboden zijn niet zwaar. (1Jh 5:3)
Jezus zei tot hen: Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden en zijn werk volbreng. (Jh 4:34)

En Hij die Mij heeft gezonden, is met Mij; Hij heeft Mij niet alleen gelaten, omdat Ik altijd doe wat Hem welbehaaglijk is. (Jh 8:29)

Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van mijn Vader heb bewaard en in zijn liefde blijf. (Jh 15:10)

Maar God bevestigt zijn liefde tot ons hierin, dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. (Rm 5:8)

Hierin is de liefde, niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zonden. ... Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. (1Jh 4:10,19)

De reactie van het volk zou moeten zijn dat zij de voorhuid van hun hart zouden besnijden. Een onbesneden hart wil zeggen een hart dat eigenwillig is en in opstand tegen God leeft (Lev.26:41; Ezech.44:7,9). Ook in het Oude Testament begreep het geloof dat een uitsluitend uiterlijke besnijdenis voor God geen waarde kon hebben. De uiterlijke afzondering van de volken om hen heen waarvan de besnijdenis het teken was, moest gepaard gaan met de besnijdenis van het hart (Deut.30:6; Jer.4:4; 9:25,26).

En de HERE, uw God, zal uw hart en het hart van uw nakroost besnijden, zodat gij de HERE, uw God, liefhebt met geheel uw hart en met geheel uw ziel, opdat gij leeft. (Dt 30:6)

...; besnijdt u voor de HERE en doet weg de voorhuid van uw hart, gij mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem, opdat mijn gramschap niet uitsla als een vuur en onuitblusbaar brande om de boosheid uwer handelingen. (Jr 4:4)

Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik bezoeking zal doen over alle besnedenen die toch de voorhuid hebben; over Egypte en Juda, Edom en de Ammonieten, Moab en allen, die zich het haar rondom wegscheren, die in de woestijn wonen; want alle volkeren zijn onbesneden, maar het gehele huis van Israël bestaat uit onbesnedenen van hart. (Jr 9:25,26)

Voor de gelovigen van het Nieuwe Testament gaat het niet om een uitwendige besnijdenis, maar om een inwendige besnijdenis, die van het hart (Rom.2:28,29).

Want niet hij is een Jood die het uiterlijk is, en niet dat is de besnijdenis die iets uiterlijks is, in het vlees, maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en dat is besnijdenis: die van het hart, naar de geest, niet naar de letter; zijn lof is niet van mensen, maar van God. (Rm 2:28,29)

Zonder besnijdenis van het hart is geen ware vrees (is: ontzag) van en geen ware liefde tot God mogelijk. Om deze vermaning te bekrachtigen wijst Mozes op het wezen en handelen van God. Om de oneindige grootte en macht van God indringend voor te stellen beschrijft Mozes Hem als de God der goden, dat is Hij die alle kracht en macht te boven gaat, en als de Heer der heren, dat is Hij die onbeperkte heerschappij heeft over alle overheid en gezag in hemel en op aarde. Als zodanig staat Hij boven alles wat op mensen en hun beslissingen invloed heeft. Hij verschaft hun recht die zonder bescherming zijn en is vol liefde voor hen die in benauwdheid zijn.

Het bewijs dat wij de goddelijke natuur bezitten (2 Petr.1:4) wordt geleverd door het onderhouden van Gods geboden en het betonen van liefde. Deze twee kenmerken komen in de eerste brief van Johannes steeds naar voren. God heeft de vreemdeling lief, dat geldt nu ook voor ons. Alle liefde die wij naar de wil van God voortbrengen, heeft als model de liefde van Gods eigen hart.

Gods liefde is in onze harten uitgestort en die liefde kunnen wij dus bewijzen aan anderen. Zij, die zelf in benauwdheid zijn geweest en barmhartigheid hebben gevonden bij God, moeten innig medegevoel hebben met hen die ook in benauwdheid verkeren en bereid zijn om hen liefde te bewijzen. God ziet de persoon van de mens niet aan. Hij handelt vanuit zijn eigen liefde voor ieder die zijn hulp nodig heeft, waar mensen geneigd zijn de hulpeloze uit te buiten.

De vrees of het ontzag, de eerbied voor God komt op drievoudige wijze tot uiting: door de daad (Hem dienen), in het hart (Hem aanhangen, 4:4) en met de mond (bij zijn naam zweren, 6:13). Die God is hun lof. Hij is het waard om geprezen te worden. De reden voor Israël wordt in het laatste vers gegeven. God heeft zijn belofte waargemaakt (Gen 15:5,13-21; 49:26,27).

Toen leidde Hij hem naar buiten, en zeide: Zie toch op naar de hemel en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; en Hij zeide tot hem: Zo zal uw nageslacht zijn. (Gn 15:5)

En Hij zeide tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met grote have uittrekken. Maar gij zult in vrede tot uw vaderen gaan; gij zult in hoge ouderdom begraven worden. Het vierde geslacht echter zal hierheen wederkeren, want eerder is de maat van

-- of vernedert zich dan hun onbesneden hart en boeten zij dan hun ongerechtigheid, dan ...

(Lv 26:41)

...., huis Israëls, doordat gij vreemdelingen, onbesnedenen van hart en onbesnedenen van lichaam, hebt binnengebracht om in mijn heiligdom te zijn, ... Zo zegt de Here HERE: Geen vreemdeling, onbesneden van hart en onbesneden van lichaam, zal mijn heiligdom binnengaan, ... (Ez 44:7,9)

Zijn Goddelijke kracht heeft ons immers alles geschonken betreffende het leven en de godsvrucht door de kennis van Hem die ons heeft geroepen door zijn eigen heerlijkheid en deugd, waardoor Hij ons de kostbare en zeer grote beloften geschonken heeft, opdat u daardoor deelgenoten van de Goddelijke natuur zou worden, ontkomen aan het verderf dat door de begeerte in de wereld is. (2Pt 1:3,4)

de ongerechtigheid der Amorieten niet vol. Toen de zon was ondergegaan, en er dikke duisternis was, zie, een rokende oven met een vurige fakkel, welke tussen die stukken doorging. Te dien dage sloot de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: de Keniet, de Keniziet, de Kadmoniet, de Hethiet, de Fereziet, de Refaieten, de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiet en de Jebusiet. (Gn 15:13-21)

De zegeningen van uw vader gaan de zegeningen van mijn voorvaderen te boven, reikende tot het kostelijkste der eeuwige heuvelen; zij zullen komen op het hoofd van Jozef, op de schedel van de uitverkorene onder zijn broeders.

Benjamin is een verscheurende wolf; in de morgen verslindt hij zijn prooi en tegen de avond verdeelt hij de buit. (Gn 49:26,27)

Die God is onze lof, Hij is het voorwerp en de inhoud van onze priesterlijke dienst (Hebr.13:15). Hij geeft daar alle reden toe. Van onze kant is er niets indrukwekkends, is alles heel schamel. Wat we geworden zijn, komt allemaal van God. De weerspiegeling van Gods heerlijkheid zal in talrijke "sterren" te zien zijn (2 Thess.1:10; Matth.13:43; Dan.12:3). Dat zal eeuwig aanleiding zijn om Hem te prijzen.

..., wanneer Hij komt om op die dag verheerlijkt te worden in zijn heiligen en bewonderd te worden in allen die hebben geloofd; ... (2Th 1:10)

Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het koninkrijk van hun Vader. Wie oren heeft om te horen, laat hij horen. (Mt 13:43)

En de verstandigen zullen stralen als de glans van het uitspansel, en die velen tot gerechtigheid hebben gebracht als de sterren, voor eeuwig en altoos. (Dn 12:3)

Laten wij dan door Hem voortdurend een loffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die zijn naam belijden. (Hb 13:15)

INHOUD:

- Vs. 1-7 Kennis van Gods daden reden om Hem lief te hebben en zijn geboden te bewaren
- Vs. 8-12 Verschil tussen Egypte en Kanaän
- Vs. 13-15 Belofte van zegen bij gehoorzaamheid
- Vs. 16,17 Afgoderij en de toorn van de HERE
- Vs. 18-21 Gods woorden zichtbaar aan huis en in gezin en onderwezen aan de kinderen
- Vs. 22-25 Overwinning door gehoorzaamheid
- Vs. 26-28 Voor de keus gesteld
- Vs. 29-32 De berg van de zegen en de berg van de vloek

TOELICHTING:

Hoofdstuk 11 is het laatste hoofdstuk van het eerste deel van het boek. Dat is te zien aan *12:1*. In *hoofdstuk 1-11* hebben we een terugblik op de woestijnreis en een vooruitblik naar het land dat Israël in bezit zou nemen. Eerst krijgen ze onderwijs ten aanzien wat ze zelf waren, wat in hun hart was en wat het vlees betekende. Dan wordt de blik gericht op het land dat ze zouden erven om het hart van het volk warm te maken om het in bezit te gaan nemen. Beide aspecten komen in *hoofdstuk 11* weer aan de orde.

Hoofdstuk 11 is in 3 delen te verdelen:

- 1 *vers 1-9* geeft een terugblik op wat achter hen lag, opdat ze daaruit lessen zouden leren;
- 1 *vers 10-21* laat zien wat voor hen lag, een beschrijving van het land, om het volk op te wekken ernaar te verlangen het land binnen te trekken;
- 1 *vers 22-32* stelt het volk voor de verantwoordelijkheid nu de juiste keus te maken: de zegen of de vloek.

In elk deel komt de liefde tot God voor (*vs.1,13,22*). God heeft alle aanleiding van ons het antwoord van de liefde te vragen.

1 Gij zult de HERE, uw God, liefhebben en alle dagen zijn dienst, zijn inzettingen, zijn verordeningen en zijn geboden in acht nemen. 2 Immers, gij kent thans – want dit geldt niet voor uw kinderen, die de tuchtiging van de HERE, uw God, niet kennen en niet gezien hebben – zijn grootheid, zijn sterke hand en zijn uitgestrekte arm, 3 de tekenen en de daden, die Hij in Egypte gedaan heeft aan Farao, de koning van Egypte, en aan diens gehele land; 4 en wat Hij gedaan heeft met het leger van Egypte, met zijn paarden en zijn wagenen: hoe Hij de wateren der Schelfzee hen deed overstromen, toen zij u achtervolgden en hoe de HERE hen ten onder gebracht heeft tot op deze dag; 5 en wat Hij u gedaan heeft in de woestijn, tot gij kwaamt op deze plaats, 6 ook wat Hij aan Datan en Abiram, de zonen van Eliab, de zoon van Ruben, gedaan heeft: hoe de aarde haar mond opensperde en hen verzwolg met hun huisgezinnen, tenten en alle have, die zij meevoerden, in het midden van geheel Israël; 7 want uw ogen hebben heel het grote werk gezien, dat de HERE gedaan heeft.

Mozes richt het woord tot hen die met eigen ogen (*vs.7*) gezien hadden wat de HERE had gedaan in Egypte (*vs.3*) en in de woestijn (*vs.5*). Zij hoorden dus niet tot het geslacht dat veroordeeld was te sterven in de woestijn vanwege hun ongehoorzaamheid bij Kades-Barnéa (*1:34,35*). Het waren mensen die toen tussen de 0 en 20 jaar oud waren (*Num.14:29*) en in leven waren gebleven (*14:31*). Hoewel ze toen jong waren, hadden ze toch de grote verlossende handelingen van God gezien als gevolg waarvan ze nu op het punt stonden het beloofde land in te gaan.

Toen de HERE uw woorden hoorde, werd Hij toornig en zwoer: niet één van deze mannen, dit boze geslacht, zal het goede land zien, waarvan Ik gezworen heb, dat Ik het aan uw vaderen zou geven, behalve Kaleb ... (Dt 1:34,35)

In deze woestijn zullen uw lijken vallen, namelijk zovelen als er van u geteld zijn, naar uw volle getal, van twintig jaar oud en daarboven, omdat gij tegen Mij gemord hebt. (Nm 14:29)

Mozes spreekt dus tot mannen van tussen 40 en 60 jaar oud, de meest verantwoordelijken, een geslacht rijk aan ervaring. Die ervaring hadden hun kinderen niet. Hij herhaalt zijn vermaning de HERE lief te hebben en zijn geboden te bewaren. Liefde en gehoorzaamheid horen altijd bij elkaar.

De voortdurende herhaling van gedachten, woorden en zinnen is kenmerkend voor de boodschap van dit boek. De herhaling toont de intensiteit van het verlangen van de HERE om zijn volk zo te vormen dat ze er klaar voor zijn om Kanaän te veroveren en zich er te vestigen.

Door deze herhaling tracht Mozes de noodzaak van een volledig aanhangen van de HERE in de gedachten van het volk te prenten. Dit hoofdstuk is een opmerkelijke illustratie van deze hamerend herhalende stijl. We treffen er de vermaningen aan om lief te hebben, te herinneren, waar te nemen, te aanbidden en te dienen, te gehoorzamen, te leren en in de wegen van de HERE te wandelen.

In de terugblik op het verleden wijst Mozes op 3 bijzondere lessen:

1. de verlossing uit Egypte (vs.3,4);
2. doortocht door de woestijn (vs.5);
3. de opstand van Dathan en Abiram (vs.6,7).

De HERE verdelgde Egypte "tot op deze dag". Hoewel het verdelgen van veertig jaren geleden had plaatsgevonden, was de uitwerking ervan op de dag van vandaag merkbaar. Wat God deed met de wereld toen zijn Zoon aan het kruis stierf (Gal.6:14), moet zijn effect hebben op elke dag van ons leven.

De les van Egypte is dat de wijsheid van de wereld heeft afgedaan. De brief aan de Kolossers laat het gevaar ervan zien. Alles van God is in Christus, in Wie wij voleindigd zijn. Wie meent dat de wijsheid van de wereld iets kan bijdragen aan het in bezit nemen van het land, heeft de les niet geleerd wat God met Egypte heeft gedaan.

De tweede vijand ontmoet ik in mijn eigen hart. Dat leer ik in de woestijn. Ken en onderken ik die vijand? Geef ik het vlees de plaats die het toekomst, de dood? Om het land in bezit te nemen moet er altijd een vijand verdreven worden.

De derde vijand is onder het volk van God, beschouwd als het christelijk getuigenis. Dathan en Abiram matigden zich het gezag van Mozes aan en kwamen er tegen in opstand. (Korach wordt niet genoemd, mogelijk omdat zijn zonen gespaard bleven, Num.26:9-11). Is al sinds de Middeleeuwen te zien in de aanmatiging van de Rooms-Katholieke Kerk. Heeft Christus alle gezag onder ons?

8 Onderhoudt dus heel het gebod, dat ik u heden opleg, opdat gij sterk zijn moogt en het land binnengaan en in bezit nemen, waarheen gij trekt om het als bezit te verwerven, 9 en opdat gij lang moogt leven in het land, waarvan de HERE uw vaders gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nageslacht zou geven, een land vloeiende van melk en honig. 10 Want het land, waarheen gij komt om het in bezit te nemen, is niet als het land Egypte, waaruit gij getrokken zijt, dat gij na het zaaien kunstmatig moest drenken als een moestuin. 11 Maar het land, waarheen gij trekt om het in bezit te nemen, is een land van bergen en dalen, dat water drinkt van de regen des hemels; 12 een land, waarvoor de HERE, uw God, zorgt; bestendig zijn de ogen van de HERE, uw God, daarop gericht, van het begin des jaars tot het einde.

Het bewaren van het woord van God geeft geestelijke kracht (1 Joh.2:14b). Als we de lessen van vers 1-7 ter harte nemen, krijgt het Woord van God gelegenheid ons kracht te geven om het land in bezit te nemen (Kol.1:11,12).

..., met alle kracht bekrachtigd, naar de sterkte van zijn heerlijkheid, tot alle volharding en lankmoedigheid, met blijdschap, terwijl u de Vader dankt, die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; ... (Ko 1:11,12)

Maar ik wil volstrekt niet roemen dan alleen in het kruis van onze Heer Jezus Christus, door Wie voor mij de wereld gekruisigd is en ik voor de wereld. (Gl 6:14)

..., en de zonen van Eliab waren Nemuël, Dathan en Abiram. Deze Dathan en Abiram waren de opgeroepen der vergadering, die met Mozes en Aäron getwist hadden in de bende van Korach, toen dezen twistten tegen de HERE, maar de aarde had haar mond geopend en hen met Korach verslonden, toen de bende stierf, doordat het vuur de tweehonderd vijftig mannen verteerde, zodat zij tot een teken werden; maar de zonen van Korach waren niet gestorven. (Nm 26:9-11)

Ik heb u geschreven, jongelingen, omdat u sterk bent en het woord van God in u blijft en u de boze overwonnen hebt. (1Jh 2:14b)

Het erfdeel spreekt van het vrederijk dat zowel de aarde als de hemel omvat en waarover we samen met de Heer Jezus zullen regeren (Ef.1:10-14).

..., dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande de bedeling van de volheid der tijden, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder een hoofd samen te brengen in Christus; in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar het voornemen van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, opdat wij zouden zijn tot lof van zijn heerlijkheid, wij die vooraf in Christus hebben gehoopt; in Wie ook u, toen u het woord van de waarheid, het evangelie van uw behoudenis, hebt gehoord - in Wie u ook, toen u geloofd hebt, verzegeld bent met de Heilige Geest van de belofte, die het onderpand is van onze erfenis, tot de verlossing van de verkregen bezitting, tot lof van zijn heerlijkheid. (Ef 1:10-14)

Maar er is ook sprake van een erfdeel in het licht, dat nu al ons deel is en door ons genoten kan worden. Dat is het koninkrijk van de Zoon van de liefde van de Vader. Daarin bevinden we ons nu al. De vruchten van het land die het land Kanaän oplevert, zijn een beeld van de zegeningen daar.

Aan het kenmerkende "vloeiende van melk en honing" wordt hier nog een bijzonder kenmerk aan het land toegevoegd en dat is het land zal drinken van "regen des hemels" (vs.11). De regen van de hemel zorgt ervoor dat de vrucht in het land gedijt (vs.14,17). In dit kenmerk ligt het grote verschil met de manier waarop het land Egypte gedrenkt wordt.

Egypte kent praktisch geen regen. Vruchtbaarheid wordt in Egypte verkregen door een jaarlijkse overstroming van de rivier de Nijl en irrigatie daarvan door de mens. Dat betekent dat de vruchtbaarheid in Egypte het gevolg is van eigen inspanning en niet veroorzaakt wordt door de regen van de hemel zoals bij Israël.

Egypte zegt dat de Nijl van haar is (Ezech.29:3). Ze denkt niet aan de oorsprong ervan. Egypte stelt de mens van de wereld voor die meent dat hij alle zegen aan natuurlijke bronnen ontleent. De natuurlijke mens eigent zich deze zegen toe zonder aan God te denken. Hij meent er recht op te hebben en ziet ze als het resultaat van eigen inzet.

De zegen van het beloofde land komt zomaar uit de hemel van God. Het land staat onder zijn voortdurende zorg. Zijn ogen zijn er steeds op gericht, het hele jaar door (Ps.65:10-14).

*Gij bezoekt het land en verleent het overvloed,
Gij maakt het zeer rijk.
De beek Gods is vol water,
Gij bereidt hun koren. Ja, zo bereidt Gij alles.
Gij drinkt zijn voren, Gij doorvochtigt zijn kluiten,
door regenstromen maakt Gij het week; Gij zegent zijn gewas.
Gij kroont het jaar van uw goedheid,
uw sporen druipen van vet;
de dreven der steppe druipen,
de heuvelen omgorden zich met gejuich;
de landouwen zijn bekleed met kudden,
de dalen tooien zich met koren:
zij jubelen elkander toe, ook zingen zij. (Ps 65:10-14)*

Zouden deze ogen niet al de behoeften van zijn kinderen opmerken? En is zijn liefde en zijn macht niet groot genoeg om in deze behoeften te voorzien?

De regen heeft te maken met leer, onderwijzing. Zo is ook de leer van Mozes een regen (32:2). Het stelt de zegen voor die wij ontvangen door prediking van het heerlijk Hoofd in de hemel door middel van zijn gaven, om de heiligen te volmaken.

De regen staat hier in verbinding met het land. Ook deze zegen is er maar niet van zelf. Het vereist het neerstromen van de hemel, niet langs natuurlijke hulpbronnen. In alle kerkelijke stelsels waar met menselijke voet het water wordt gedirigeerd, is zo weinig over de hemelse zegeningen te horen. Dat is niet voor niets. Het gaat niet om diploma's, maar om gehoorzaamheid.

13 Indien gij nu aandachtig luistert naar de geboden, die ik u heden opleg, zodat gij de HERE, uw God, liefhebt en Hem dient met uw ganse hart en uw ganse ziel, 14 dan zal Ik de regen voor uw land op zijn tijd geven, de vroege en de late regen, zodat gij uw koren en

Spreek en zeg: zo zegt de Here HERE: zie, Ik zàl u, Farao, koning van Egypte! gij machtig monster, dat ligt te midden van uw Nijlarmen, dat zegt: van mij zijn mijn Nijlarmen, zelf heb ik ze voor mij gemaakt. (Ez 29:3)

Mijn leer druipe als regen, mijn rede druppele als dauw, als regenbuien op het jonge groen, en als regenstromen op het kruid; ... (Dt 32:2)

uw most en uw olie kunt inzamelen, 15 en Ik zal op uw veld gras geven voor uw vee, zodat gij kunt eten en verzadigd worden.

De regen komt niet op afroep, maar op Gods tijd, als Hij het geeft. Hij verbindt de regen aan gehoorzaamheid. De vroege regen is voor ons de tijd dat we voor het eerst iets gingen zien van wat verder ging dan de vergeving van de zonden. Wij leven in de tijd van de spade regen, sinds de Heer in zijn goedheid zicht gaf op de zegeningen van het land in de vorige eeuw. Hebben we ervan gedronken en geproefd?

De regen van de hemel is nodig om "*uw koren en uw most en uw olie*" te kunnen inzamelen. In *Psalm 104:14,15* zien we dat koren symbool voor voedsel is, wijn voor blijdschap en olie voor een stralend gezicht.

*Hij doet het gras ontspruiten voor het vee,
het groene kruid ter bewerking door de mens,
brood uit de aarde voortbrengende
en wijn, die het hart des mensen verheugt,
het aangezicht doende glanzen van olie;
ja, brood, dat het hart des mensen versterkt. (Ps 104:14,15)*

Wij mogen ons voortdurend voeden met het voedsel van het land, dat is voor ons de Heer Jezus als het brood uit de hemel (Joh.6:47-58).

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, heeft eeuwig leven. Ik ben het brood van het leven. Uw vaderen hebben het manna gegeten in de woestijn en zijn gestorven. Dit is het brood dat uit de hemel neerdaalt, opdat men daarvan eet en niet sterft. Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; als iemand van dit brood eet, zal hij leven tot in eeuwigheid. En het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees dat Ik zal geven voor het leven van de wereld. De Joden dan twistten onder elkaar en zeiden: Hoe kan Deze ons zijn vlees te eten geven? Jezus dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij u het vlees van de Zoon des mensen eet en zijn bloed drinkt, hebt u geen leven in uzelf. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag. Want mijn vlees is waarlijk spijs en mijn bloed is waarlijk drank. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. Zoals de levende Vader Mij heeft gezonden en Ik leef door de Vader, zo zal ook degene die Mij eet, leven door Mij. Dit is het brood dat uit de hemel is neergedaald; niet zoals de vaderen het manna hebben gegeten en gestorven zijn; wie dit brood eet, zal leven tot in eeuwigheid. (Jh 6:47-58)

Voeden met Hem als het eeuwige leven wil zeggen dat we innerlijk verwerkelijken dat Hij ons leven is en wij daardoor gemeenschap hebben met de Vader en de Zoon. De Vader en de Zoon zijn van eeuwigheid in dat land. Daarmee mogen wij ons versterken, praktisch delen met de Vader waarvan zijn hart vol is.

Most of wijn stelt de volkomen blijdschap voor die we mogen kennen als een gevolg van gemeenschap met de Vader en de Zoon. Ook dat is een zegen van het eeuwige leven (1 Joh.1:1-4).

Wat van het begin af was, wat wij gehoord, wat wij gezien hebben met onze ogen, wat wij aanschouwd en onze handen betast hebben betreffende het woord van het leven (en het leven is geopenbaard en wij hebben gezien de getuigen en verkondigen u het eeuwige leven, dat bij de Vader was en ons geopenbaard is); wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. En deze dingen schrijven wij u, opdat onze blijdschap volkomen is. (1Jh 1:1-4)

De olie stelt weer een ander aspect van het eeuwige leven voor. Iets ervan zien we in *Psalm 133*. Daar wordt het eeuwige leven genoten door broeders die tezamen wonen.

*Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het,
als broeders ook tezamen wonen.
Het is als de kostelijke olie op het hoofd,
nedervloeiende op de baard, de baard van Aäron,
die nedergolft op de zoom van zijn klederen.
Het is als dauw van de Hermon,
die nederdaalt op de bergen van Sion.
Want daar gebiedt de HERE de zegen,
leven tot in eeuwigheid. (Ps 133)*

Er is een plaats waar de Here de zegen gebiedt. Die plaats is de hemelse gewesten. Hier wordt dat genoten op een plaats waar broeders samen wonen. In *1 Johannes 1* is niet alleen sprake van gemeenschap met de Vader en de

Zoon, maar ook met de broeders. Wat ons in aards opzicht kan scheiden, is daar verdwenen.

Wat ons bindt, geeft ons een intense liefde voor elkaar. Dat komt door het bezit van hetzelfde eeuwige leven. Juist waar wij samen waren, kunnen we het meest intens die gemeenschap met de Vader en de Zoon beleven. Onze eenheid is in de besloten eenheid van de Vader en de Zoon opgenomen. Door onze verdeeldheid beleven we dat vaak niet, maar in beginsel is het er en kan het daarom ook genoten worden. Daar druipt de olie.

16 Neemt u ervoor in acht, dat uw hart zich niet laat verlokken, zodat gij afwijkt, andere goden dient en u voor hen nederbuigt. 17 Dan zou de toorn des HEREN tegen u ontbranden en Hij zou de hemel toesluiten, zodat er geen regen komt, de bodem zijn opbrengst niet geeft en gij weldra te gronde gaat in het goede land, dat de HERE u geven zal.

De zegen komt als het volk gehoorzaam is. Wijkt het volk echter af van de HERE om andere goden te gaan dienen, dan zal de toorn van de HERE tegen hen ontbranden. Als zij menen dat andere goden hun de zegen zullen geven, zal de HERE hun de zegen onthouden.

18 Maar gij zult deze mijn woorden in uw hart en in uw ziel leggen; gij zult ze tot een teken op uw hand binden en zij zullen een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn. 19 Gij zult ze uw kinderen leren en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit en wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat; 20 gij zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten, 21 opdat gij en uw kinderen in het land, waarvan de HERE uw vaders gezworen heeft, dat Hij het hun zou geven, zó lang leeft, als de hemel boven de aarde staat.

De waarschuwendende woorden van *vers 16 en 17* moeten een extra aansporing zijn voor Gods volk om zichzelf en hun kinderen Gods woorden in te prenten. Ze moeten zichtbaar aan de huizen waarin ze wonen, in gezinnen die ze vormen en onderwezen worden aan de kinderen die ze hebben.

Wat is er veel energie voor nodig dit alles levend te houden. Het hele leven behoort ervan doortrokken te zijn. We kunnen er pas met vrucht met onze kinderen erover spreken als het bij onszelf te zien is. Het eeuwige leven is niet alleen een genot in de samenkomsten, maar kan er alle dagen van ons leven in alle omstandigheden zijn. Dan beleven we nu al op aarde "de dagen van de hemel".

"De dagen van de hemel" op aarde wil niet alleen iets zeggen over de kwaliteit van het leven, maar stelt ook de duur ervan voor: dit leven wordt geleefd zolang de hemel boven de aarde staat, dus altijd.

22 Want indien gij heel dit gebod, dat ik u heden opleg, zeer naarstig onderhoudt, de HERE, uw God, liefhebt, in al zijn wegen gaat en Hem aanhangt, 23 dan zal de HERE al deze volken voor u wegdrijven, zodat gij het gebied van volken, groter en machtiger dan gij, in bezit zult nemen. 24 Elke plaats die uw voetool betreedt, zal van u zijn; van de woestijn af tot de Libanon, van de rivier af, de rivier de Eufraat, tot de westelijke zee toe zal uw gebied zich uitstrekken. 25 Niemand zal vóór u standhouden; de HERE, uw God, zal schrik en vrees voor u leggen op het gehele land dat gij betreedt, zoals Hij u heeft toegezegd.

Gehoorzaamheid zal overwinning geven, terwijl de voorgaande zegeningen verloren zullen gaan door ongehoorzaamheid. Maar eerst komt nog de bemoediging wat het gevolg is van gehoorzaamheid. We moeten in bezit nemen wat nog in handen van vijanden is, die moeten worden verdreven. Welke terreinen in ons hart en leven moeten nog veroverd worden? Welke vijanden heersen daar nog? We moeten bolwerken slechten door elke gedachte gevangen te nemen tot de gehoorzaamheid van Christus (2 Kor. 10:3-5).

Want al wandelen wij in het vlees, wij voeren geen strijd naar het vlees; want de wapens van onze strijd zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God, tot afbreking van bolwerken; daar wij de overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangen nemen tot de gehoorzaamheid van Christus, ... (2Ko 10:3-5)

26 Zie, ik houd u heden zegen en vloek voor: 27 zegen, wanneer gij luistert naar de geboden van de HERE, uw God, die ik u heden opleg; 28 maar vloek, indien gij naar de geboden van de HERE, uw God, niet luistert en afwijkt van de weg die ik u heden gebied, door het achterna lopen van andere goden, die gij niet gekend hebt.

Dit is geen herhaling, maar een nieuw aspect in de rede van Mozes. Na alles wat hij heeft gezegd, wordt het volk nu voor de keus gesteld. Het is een conclusie.

29 Wanneer nu de HERE, uw God, u gebracht zal hebben in het land, dat gij in bezit gaat nemen, dan zult gij de zegen uitspreken op de berg Gerizim en de vloek op de berg Ebal; 30 liggen zij niet aan de overzijde van de Jordaan achter de westelijke heerbaan, in het land der Kanaänieten, die in de vlakte wonen, tegenover Gilgal bij de terebinten van Moré? 31 Want gij staat op het punt de Jordaan over te trekken om het land in bezit te gaan nemen, dat de HERE, uw God, u geven zal, en gij zult het in bezit nemen en daarin wonen; 32 dan zult gij naarstig onderhouden al de inzettingen en de verordeningen, die ik u heden voorhoud.

De berg van de zegen en de berg van de vloek. De bergen lagen midden in het land. De Gerizim lag aan de zuidzijde, de berg Ebal aan de noordzijde. Op Gerizim wordt de zegen uitgesproken, mogelijk omdat die berg aan de zuidkant, de kant van de warmte en het licht, lag. De noordkant is de kant van koude en donkerheid.

Gods plaatst ons voor de keus "*tegenover Gilgal*". Daar werd door de besnijdenis de smaad van Egypte afgewenteld (Joz.5:9). Geestelijk gesproken wil dat zeggen dat daar het oordeel over het vlees werd voltrokken (Kol.2:11). "*Moré*" betekent 'onderwijs', geestelijk onderwijs en de terebinten spreken van de geestelijke kracht als gevolg van dat onderwijs. Als we het onderwijs van Gods Woord ter harte nemen wordt de keus tussen zegen of vloek, tussen verderf of eeuwig leven, eenvoudig.

En de HERE zeide tot Jozua: Heden heb Ik de smaad van Egypte van ulieden afgewenteld. Daarom noemt men die plaats Gilgal, tot op de huidige dag. (Jz 5:9)

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

INHOUD:

- Vs. 1 Inleiding
 Vs. 2-4 Opdracht tot vernietigen plaatsen van afgodendienst
 Vs.5-14 Brandoffers en tienden brengen naar de plaats waar de HERE woont
 Vs. 15-18 Wat wel en niet gegeten mocht worden in de eigen woonplaats
 Vs. 19 Zorg voor de Leviet
 Vs. 20-28 Vlees eten in verbinding met de plaats waar de HERE woont
 Vs. 29-32 Niet de volken nadoen in hun afgoderij

TOELICHTING:

Met dit hoofdstuk begint het tweede deel van de redevoering van Mozes die loopt van *hoofdstuk 5 tot 26*. *Hoofdstuk 5-11* had tot doel de harten gewillig te maken om te gehoorzamen. Nu komt datgene wat hun harten op de proef zou stellen. Het zijn de voorwaarden voor hun verbinding met God en dus voor het genot van de zegen.

Het gaat vanaf dit hoofdstuk niet zozeer om de zegeningen, maar om de plichten waaraan we hebben te voldoen. Door het bewaren van de geboden, het gehoorzaam zijn aan wat God zegt in zijn Woord, kunnen wij onze liefde voor Hem tonen (*Joh.14:21,23*). Gods geboden zijn de test of we werkelijk de Heer liefhebben en zijn zegeningen waarderen.

1 Dit zijn de inzettingen en de verordeningen, die gij naarstig zult onderhouden in het land dat de HERE, de God uwer vaderen, u gegeven heeft om het te bezitten, zolang gij op de aardbodem leeft.

De inzettingen en verordeningen zijn niet bedoeld als regeling van het leven tot in zijn details, hoewel ze het wel als zodanig regelen, maar om daardoor de kwaliteit van het leven te bepalen. Hiernaar leven zou hun het hoogste en langdurige genot van het leven in het land schenken. Ze zijn een hulp om elk terrein van het leven aan de Heer te onderwerpen en alles te verdelgen wat deze echte overgave zou kunnen bedreigen.

Hoewel het land nog in bezit genomen moet worden, spreekt Mozes erover als het land dat de HERE "u gegeven heeft". Voor Mozes is de toezegging van God hetzelfde als de vervulling. Zo mag dat ook voor ons zijn.

2 Gij zult alle plaatsen volkomen vernietigen, waar de volken, wier gebied gij in bezit neemt, hun goden gediend hebben, op hoge bergen en op heuvels en onder elke groene boom. 3 Gij zult hun altaren afbreken, hun gewijde stenen verbrijzelen, hun gewijde palen met vuur verbranden, de gesneden beelden van hun goden omhouwen en hun naam van die plaats doen verdwijnen. 4 Niet also zult gij de HERE, uw God, dienen.

De eerste opdracht die vervuld moet worden, wil het volk het bezit van de zegen kunnen blijven genieten zolang ze op aarde leven, is het uitroeien van elke valse godsdienst. God duldt geen vorm van aanbidding naast de aanbidding die Hem toekomt. Hij heeft recht op het ongedeelde eerbetoon van zijn volk. Hij weet daarbij dat elke vorm van aanbidding waarvan Hij niet het voorwerp is, zijn volk in het ongeluk zal storten en zal beroven van elke zegen.

Hoge bergen en heuvels als plekken waar afgoden worden gediend vinden hun oorsprong in het wijdverbreide geloof dat men dan dichterbij de godheid en de hemel was. De groene boom was voor de heiden een geliefde plek vanwege de schaduwachtige donkerte die de ziel met een heilige huivering

Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. ... Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (Jh 14:21,23)

voor de nabijheid van een godheid vervulde (*Ezech.6:13; 20:28; Jes.57:5; Hos.4:13*).
Op zulke plaatsen en met zulke gedachten wil God niet gediend worden.

Gij zult weten, dat Ik de HERE ben, wanneer hun gedoden te midden hunner afgoden rondom hun altaren liggen op elke hoge heuvel, op alle bergtoppen, onder elke groene boom en onder elke lommerrijke terebint, ter plaatse waar zij al hun afgoden een liefelijke reuk hebben bereid. (Ez 6:13)

Toen Ik hen gebracht had naar het land dat Ik gezworen had hun te zullen geven, keken zij naar elke hoge heuvel en naar elke bladerrijke boom en offerden daar hun offers, brachten daar hun ergerlijke offergaven, bereidden daar hun liefelijke reuk en plengden er hun plengoffers. (Ez 20:28)

Gij, die in wellust ontbrandt bij de terebinten, onder elke groene boom; die de kinderen slacht in de dalen, in de rotsspleten; ... (Js 57:5)

Op de toppen der bergen slachten zij offers en op de heuvelen ontsteken zij die, onder eik, populier en terebint, omdat de schaduw ervan aangenaam is. Daarom bedrijven uw dochters ontucht en plengen uw schoondochters overspel. (Hs 4:13)

Al die plaatsen moesten vernietigd worden. Zelfs hun namen moest verdwijnen. Het noemen van de naam zou de aandacht weer op de afgod richten en hem weer tot leven brengen (*Hos.2:16; Ps.16:4*).

Dan zal zij haar minnaars nalopen, maar hen niet bereiken; hen zoeken, maar niet vinden. Dan zal zij zeggen: ik wil heengaan en terugkeren tot mijn eerste man, want toen had ik het beter dan nu. (Hs 2:6)

Vele zijn de smarten van hen die dingen naar de gunst van een andere (god); ik zal hun plengoffers van bloed niet plengen, zelfs hun namen op mijn lippen niet nemen. (Ps 16:4)

Om toegewijd te kunnen leven, moeten wij eerst uit ons leven de dingen verwijderen die onze tijd en aandacht zo in beslag nemen dat ze de Heer naar het tweede plan verdringen. Dat kan een zonde zijn waarmee we niet willen breken of menen niet te kunnen breken. Het kunnen ook dingen zijn die in zichzelf niet slecht zijn, maar waardoor we niet meer de Heer zien.

Zelfs werk voor de Heer kan afgoderij worden als het belangrijker wordt dan de Heer Zelf. Martha bijvoorbeeld "werd zeer in beslag genomen door veel dienen" (*Luk.10:40*). In beslag genomen worden door iets, maakt dat er voor iets anders geen plaats meer is. Martha had teveel werk. Werk op zich is niet verkeerd, maar het is wel verkeerd als daardoor het zicht op de Heer wordt weggenomen. Voor Maria was alles wat ze voor de Heer kon doen, niets vergeleken met wat de Heer haar had mee te delen.

Martha echter werd zeer in beslag genomen door veel dienen; en zij kwam erbij staan en zei: Heer, bekommert U Zich er niet om dat mijn zuster mij laten laat dienen? Zeg haar dan dat zij mij moet helpen. (Lk 10:40)

Pas als alles van de mens is weggedaan, kan God de plaats waar Hij woont tonen. Alles wat in het dienen van God nog van inbreng van de mens getuigt, is een verhindering voor Hem om zijn gedachten bekend te maken en hindert de mens om Gods gedachten te leren kennen.

5 Maar de plaats, die de HERE, uw God, uit het gebied van al uw stammen verkiezen zal om daar zijn naam te vestigen, om daar te wonen, die zult gij zoeken en daarheen zult gij gaan. 6 Daarheen zult gij brengen uw brandoffers en slachtoffers, uw tienden en uw wijgeschenken, uw gelofteoffers en uw vrijwillige offers, de eerstgeborenen van uw runderen en van uw kleinvee. 7 Daar zult gij eten voor het aangezicht van de HERE, uw God, en u verheugen, gij en uw huisgezinnen, over alles wat gij ondernomen hebt, waarin de HERE, uw God, u gezegend heeft.

8 Gij zult geenszins doen wat wij hier thans doen: ieder geheel naar eigen goeddunken. 9 Want gij zijt nog niet gekomen tot de rustplaats en het erfdeel, dat de HERE, uw God, u geven zal. 10 Maar wanneer gij de Jordaan zult zijn overgetrokken en woont in het land dat de HERE, uw God, u zal doen beërven, en Hij u rust geeft van al uw vijanden aan alle kanten, en gij veilig woont – 11 dan zult gij naar de plaats, die de HERE, uw God, verkiezen zal om daar zijn naam te doen wonen, alles brengen, wat ik u gebied: uw brandoffers en slachtoffers, uw tienden en wijgeschenken en de gehele keur der geloften, die gij de HERE doen zult; 12 gij zult u verheugen voor het aangezicht van de HERE, uw God, gij, uw zonen, uw dochters, uw dienstknechten en uw dienstmaagden, en de Leviet, die binnen uw poorten woont, want hij heeft bezit noch erfdeel met u.

13 *Neem u ervoor in acht, dat gij uw brandoffers niet brengt op elke willekeurige plaats; 14* *maar op de plaats die de HERE in het gebied van één uwer stammen verkiesen zal, daar zult gij uw brandoffers brengen, en daar zult gij doen alles wat ik u gebied.*

De heidenen aanbidden op vele plaatsen. Voor Israël was er maar één plaats en één manier. Dat geldt ook voor ons. De Schrift spreekt niet over een plaats, maar over de plaats. In dit hoofdstuk wordt het zes keer gezegd (vs.5,11,14,18,21,26) en in de volgende hoofdstukken komt het nog vijftien keer voor (14:23,24,25; 15:20; 16:2,6,7,11,15,16; 17:8,10; 18:6; 26:2; 31:11), in totaal eenentwintig keer.

Om zijn naam daar te vestigen wil zeggen om aan mensen zijn Goddelijke tegenwoordigheid te openbaren. Hierbij kan vooral gedacht worden aan de volkkolom, de shechinah.

In dit boek wordt niet gezegd welke plaats de HERE heeft verkoren om zijn naam daar te doen wonen. Uit andere plaatsen weten we dat het eerst Silo was (Joz.18:1; Jer.7:12; 1 Sam.1:3; Ps.78:60) en later Jeruzalem (Ps.78:68; 132:13).

En de gehele gemeente der Israëlieten werd samengeroepen te Silo, waar zij de tent der samenkomst oprichtten, aangezien de streek onderworpen was en te hunner beschikking stond. (Jz 18:1)

Want, gaat naar mijn plaats die in Silo was, waar Ik in het eerst mijn naam deed wonen, en ziet wat Ik daarmede gedaan heb om de boosheid van mijn volk Israël. (Jr 7:12)

Hij nu ging van jaar tot jaar uit zijn stad om de HERE der heerscharen te Silo te aanbidden en Hem offers te brengen. (1Sm 1:3)

Hij gaf de woning van Silo prijs, de tent die Hij onder de mensen had opgeslagen; ... (Ps 78:60)

Maar Hij verkoos de stam van Juda, de berg Sion, die Hij liefheeft; ... (Ps 78:68)

Want de HERE heeft Sion verkoren, Hij heeft het Zich ter woning begeerd: ... (Ps 132:13)

De tempel kwam gereed in het 480e jaar na de uittocht uit Egypte. Het duurde dus meer dan vier eeuwen voordat ze die plaats vonden.

We lezen van slecht één man die heeft gevraagd naar de plaats die God verkoren had om zijn naam daar te doen wonen: David. Hij heeft erover nagedacht en ernaar gezocht (Ps.132:3-5). Hij werd geoefend voor God om deze plaats te leren kennen. Dat zoeken deed hij niet pas aan het eind van zijn leven. Dat deed hij toen hij in Efratha de schapen weidde. Daar hoorde hij ervan en hij vond haar in de velden van Jaär (Ps.132:6). Hij hoorde ervan in zijn hart. Door zijn gemeenschap met God werd het hem bekend. Voor ons is dat niet anders.

In dit hoofdstuk is de belangrijkste test dat ze in het land op zoek zullen gaan naar de plaats die de HERE verkoren heeft om zijn naam daar te doen wonen. Hij wees die niet aan, gaf geen adres, maar ze moesten ernaar zoeken, ernaar vragen. We zien er een voorbeeld van in de vraag van de discipelen, als de Heer hun zegt dat ze het pascha moeten gaan bereiden (Luk.22:8,9). Dan geeft de Heer ook geen adres, maar een aanwijzing hoe ze dat adres zullen vinden (Luk.22:10-13).

Iets dergelijks horen we in de vraag van de bruid aan de bruidegom in Hooglied 1:7. Als zij wil weten waar hij de kudde weidt en laat rusten, geeft hij de aanwijzing dat ze de sporen van de schapen moet volgen (1:8).

Vertel mij toch, mijn zielsbeminde, waar gij weidt, waar gij op de middag (de kudde) laat rusten. Want waarom zou ik zijn als een gesluisde bij de kudden van uw makkers? -- Indien gij het niet weet, o, gij schoonste onder de vrouwen, volg dan de sporen der schapen, en weid uw geiten bij de verblijven der herders. (Hl 1:7,8)

Voorwaar, ik zal de tent mijner woning niet binnengaan, noch de sponde mijner legerstede beklimmen, voorwaar, ik zal aan mijn ogen geen slaap gunnen, noch sluimering aan mijn oogleden, totdat ik voor de HERE een plaats gevonden heb, een woning voor de Machtige Jakobs. Zie, wij hebben van haar gehoord in Efrata, wij hebben haar gevonden in de velden van Jaär. (Ps 132:3-6)

En Hij zond Petrus en Johannes weg en zei: Gaat heen en bereidt ons het pascha, opdat wij het eten. Zij nu zeiden tot Hem: Waar wilt U dat wij het bereiden? Hij nu zei tot hen: Zie, als u de stad binnengaat, zal u een man tegenkomen die een kruik water draagt; volgt hem in het huis dat hij binnengaat. En u zult tot de heer des huizes zeggen: De Meester zegt u: Waar is het gastverblijf waar Ik het pascha met mijn discipelen kan eten? En hij zal u een grote, toegeruste bovenzaal wijzen; bereidt het daar. Zij nu gingen weg en vonden het zoals Hij hun had gezegd en bereidden het pascha. (Lk 22:8,9)

Ook het antwoord van de Heer op de vraag van de discipelen waar Hij verblijft houdt, is leerrijk. Ook hun geeft Hij geen adres, maar Hij nodigt hen uit te komen en te zien waar Hij is (Joh.1:37-40).

En de twee discipelen hoorden hem spreken en volgden Jezus. En Jezus keerde Zich om en zag dat zij Hem volgden, en zei tot hen: Wat zoekt u? En zij zeiden tot Hem: Rabbi (wat vertaald wil zeggen: Meester), waar verblijft U? Hij zei tot hen: Komt en u zult het zien. Zij kwamen dan en zagen waar Hij verbleef, en zij verbleven die dag bij Hem. Het was ongeveer het tiende uur. (Jh 1:37-40)

De plaats waar God nu woont en aangebeden wil worden, is niet meer Jeruzalem of een andere geografisch te bepalen plaats (Joh.4:20-24).

Onze vaders hebben op deze berg aangebeden, en u zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden. Jezus zei tot haar: Geloof Mij, vrouw, er komt een uur dat u noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de behoudenis is uit de Joden. Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:20-24)

In deze tijd, na het kruis en de komst van de Heilige Geest op aarde, is de gemeente de woonplaats van God (Ef.2:22; 1 Kor.3:16). Dat is geen gebouw van steen, maar een geestelijke plaats. Om te weten waar in deze tijd de plaats van aanbidding voor de gemeente is, moet de christen aan de hand van de Bijbel op zoek gaan.

Er is ook nu een plaats van aanbidding op aarde. Die is daar waar gelovigen als gemeente alleen tot de naam van de Heer Jezus samenkomen (Matth.18:20).

Dat kan alleen gezegd en waargemaakt worden als die gelovigen zich buigen voor het gezag (de naam) van de Heer Jezus, wat tot uitdrukking komt door gehoorzaamheid aan Gods Woord. Dat is geïllustreerd in de man die een kruik water (beeld van het woord van God) draagt en die de discipelen moesten volgen (Luk.22:10).

Het werd niet aan Israël (en evenmin aan ons) overgelaten de plaats uit te kiezen waar God wilde wonen. Die plaats koos Hij Zelf uit. Niemand zal een mens het recht betwisten om zelf te kiezen waar hij anderen ontvangt. Maar veel christenen doen dat wel ten aanzien van God. Op dit punt wordt vaak niet naar zijn wil en gedachten gevraagd. De maatstaf is dan niet: wat wil de Heer, maar: waar voel ik me lekker. God voegt Zich niet naar de gedachten van de mens, hoewel Hij in zijn genade voortgaat met zegenen als Hij oprechtheid waarneemt.

God wil dat zijn volk praktisch één is. Dat geldt voor Israël en voor de gemeente. Toen Jerobeam andere plaatsen van eredienst bedacht, was de tweedeling in het volk een feit (1 Kon.12:26-30).

En Jerobeam zeide bij zichzelf: Nu zal het koningschap tot het huis van David terugkeren. Indien dit volk optrekt om slachtoffers te brengen in de tempel des HEREN te Jeruzalem, zal het hart van dit volk terugkeren tot hun heer, tot Rehabeam, de koning van Juda; dan zullen zij mij doden en terugkeren tot Rehabeam, de koning van Juda. Toen overlegde de koning en maakte twee gouden kalveren, en zeide tot het volk: Het is te veel voor u om op te trekken naar Jeruzalem. Dit zijn uw goden, o Israël, die u uit het land Egypte hebben geleid. Hij stelde het ene op te Bethel en het andere plaatste hij te Dan. En dit werd een oorzaak tot zonde. Zelfs was het volk voor het ene (beeld) uitgelopen tot Dan toe. (1Kn 12:26-30)

God ziet de gemeente als één geheel in Christus en door het werk van de Heilige Geest (1 Kor.12:13). Er is niets dat deze praktische eenheid meer bevordert dan het samen vergaderd zijn tot die ene Naam (Matth.18:20), waar Hij het gemeenschappelijk voorwerp van eredienst is. Alle onderverdelingen onder christenen doen afbreuk aan de eenheid van de gemeente.

De ware God mocht niet gediend worden door ieder op zijn eigen plaats. De grote verdeeldheid in de christenheid is niet uitdrukking van de pluriformiteit van de waarheid. Voor het in praktijk brengen van de bijbelse eenheid moeten we niet terug naar de synode van Dordt, maar naar wat de apostelen hebben gezegd. We moeten niet terug naar Rome of Jeruzalem, maar naar de Heer.

...; in Wie ook u mee opgebouwd wordt tot een woonplaats van God in de Geest. (Ef 2:22)

Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat de Geest van God in u woont? (1Ko 3:16)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

Hij nu zei tot hen: Zie, als u de stad binnengaat, zal u een man tegenkomen die een kruik water draagt; volgt hem in het huis dat hij binnengaat. (Lk 22:10)

Immers, wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden hetzij Grieken, hetzij slaven hetzij vrijen, en ons allen is van één Geest te drinken gegeven. (1Ko 12:13)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

God heeft zijn eigen plaats en Hij stelt vast waar dat is. Daarbij passen geen bijnamen als Baptist of Luthers, die een onbijbelse scheiding tussen gelovigen aanbrengen. God wil niet dat we Hem dienen ieder naar de eigen favoriete beginselen. Hij bepaalt de grondslag waarop zijn volk moet samenkomen.

Bij de gemeente van God past ook niet de praktijk dat ieder land zijn eigen landskerk heeft, alsof de gemeente bij landsgrenzen verdeeld wordt. Ook dat is een ontkenning van eenheid van het volk van God. Er is maar één God en één Heer en maar één plaats van samenkomen. Voor Israël was dat in letterlijke zin, voor ons is het een geestelijke plaats.

Wij moeten niet naar één bepaalde plaats reizen. Er is in elke plaats een gemeente (vgl. 1 Kor.1:1; 1 Thess.1:1). Als in die verschillende plaatsen wordt samengekomen naar dezelfde beginselen van Gods Woord aangaande de gemeente, komen ze geestelijk gezien toch maar op één plaats samen. Elke plaats geeft uitdrukking aan die eenheid, in de erkenning van elkaar als leden van Gods volk. Er mag geen ruimte zijn voor sektarisme en onafhankelijkheid.

Het komen in Gods tegenwoordigheid op de plaats die Hij verkoren heeft, is om in de eerste plaats Hem offers te brengen. Het deel van God staat voorop. Vervolgens krijgen ook wij een deel: we mogen voor zijn aangezicht eten, dat is ons voeden met de Heer Jezus en samen met God en de zijnen aan Hem denken. Tenslotte zal ons hart overstromen van vreugde en dankbaarheid om alle zegeningen die ons deel geworden zijn.

De zegeningen worden in *vers 7* niet alleen gezien als door God gegeven, maar als het resultaat van eigen arbeid, waaraan zij 'hun hand hebben geslagen'. Voor de zegen van het land is de regen onmisbaar, maar niet genoeg. Er is geestelijke activiteit van ons nodig, ploegen, eggen, zaaien, oogsten. Hoe meer activiteit, hoe groter de opbrengst van koren, most en olie. Het genot van geestelijke zegeningen komt ons niet aanwaaien. Er moet gezaaid worden voor de Geest (*Gal.6:8*).

Op de plaats waar God woont in het land, zal rust zijn. Die rust is het gevolg van het verdrijven van de vijanden. Er is ook bescherming, veiligheid. Die rust is er in de woestijn niet. Daar moet het volk doorheen trekken. In het land hoeft niet meer te worden getrokken.

Er is veel herhaling in dit hoofdstuk, omdat het onderwerp zo belangrijk is. Telkens ook worden er aspecten toegevoegd aan wat wordt gezegd (vgl. *bijv. vs.7 en 12*).

15 Gij moogt evenwel slachten en vlees eten zoveel gij wilt, overeenkomstig de zegen, die de HERE, uw God, u in al uw woonplaatsen geeft; de onreine zowel als de reine mag daarvan eten, als van een gazel en een hert; 16 alleen het bloed zult gij niet eten, gij zult het op de aarde uitgieten als water. 17 In uw woonplaatsen zult gij de tiende van uw koren niet mogen eten, noch die van uw most en uw olie, noch de eerstelingen van uw runderen en van uw kleinvee, noch iets van de gelofteoffers, die gij beloven zult, noch uw vrijwillige offers, noch uw wijgeschenken. 18 Maar voor het aangezicht van de HERE, uw God, zult gij ze eten, op de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal, gij en uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd, en de Leviet, die binnen uw poorten woont, en gij zult u verheugen voor het aangezicht van de HERE, uw God, over alles wat gij ondernomen hebt.

Niet elk dier hoefde in Jeruzalem geslacht te worden, zoals bij tabernakel in de woestijn wel het geval was (*Lev.17:1-6*).

De HERE sprak tot Mozes: Spreek tot Aäron en zijn zonen en tot al de Israëlieten en zeg tot hen: Dit is hetgeen de HERE geboden heeft: Ieder van het huis Israëls, die een rund, een schaap of een geit in de legerplaats of buiten de legerplaats slacht, maar die niet brengt naar de ingang van de tent der samenkomst, om een offergave aan de HERE te brengen vóór de tabernakel des HEREN – als bloedschuld zal dat die man worden aangerekend; hij heeft bloed vergoten en die man zal uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden, opdat de Israëlieten hun

Paulus, geroepen apostel van Christus Jezus door de wil van God, en Sosthenes, de broeder, ... (1Ko 1:1)

Paulus, Silvanus en Timotheüs aan de gemeente van de Thessalonikers in God de Vader en de Heer Jezus Christus: genade zij u en vrede! (1Th 1:1)

Want wie voor zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie voor de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten. (Gl 6:8)

slachtoffers brengen, die zij op het open veld plegen te offeren; zij moeten ze brengen voor de HERE, naar de ingang van de tent der samenkomst, tot de priester, om ze als vredeoffers de HERE te offeren. Dan zal de priester het bloed op het altaar des HEREN, bij de ingang van de tent der samenkomst, sprengen en het vet in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor de HERE. (Lv 17:1-6)

De Israëlieten konden niet steeds naar Jeruzalem. Toch mochten ze hun brandoffers niet thuis brengen, want die horen op de plaats waar de HERE woont. Aanbidding is iets wat samen gebeurt waar de Heer Jezus woont en de gemeente als gemeente samenkomt.

Wel mochten ze het vlees thuis eten, dat is bezig zijn met het offer en gemeenschap met elkaar hebben in het samen genieten van de Heer Jezus. Zo mogen we samenkomen los van de plaats waar de Heer Jezus in het midden is. Daar mochten ook zij komen die onrein waren om daar een zegen te ontvangen. De onreinheid was niet zodanig dat zij uit het midden van Gods volk moesten worden weggedaan. Ze mochten niet van het heilige eten (Lv.7:20), maar wel van het algemene voedsel.

Terwijl van het vlees wel thuis mocht worden gegeten, mochten de tienden niet thuis worden gegeten. Het brengen van de tienden was de erkenning van het eigendomsrecht van God op het land. Het was het land dat Hij hun had gegeven. Hij was de Heer ervan en zij waren Hem huur verschuldigd.

Als we als gemeente samenkomen is dat niet alleen om de dood van de Heer te gedenken, het offer dat Hij bracht en daar God voor te aanbidden met onze offers van lof en dank. We komen ook samen om te eten van de ingezamelde tienden. Hoe groter de oogst, hoe meer tienden, hoe langer de samenkomst duurt. Eten van de tienden wil zeggen dat we samen genieten voor Gods aangezicht van alle zegeningen die Hij ons heeft geschonken. We danken Hem ervoor en delen met elkaar wat we van Hem hebben gekregen. Dat kan bijvoorbeeld heel mooi in een bijbelbespreking tot uiting komen. De mand der eerstelingen in hoofdstuk 26 is de climax van dit deel van de rede.

19 *Neem u ervoor in acht, dat gij de Leviet niet aan zijn lot overlaat, zolang gij in uw land woont.*

De Leviet had geen erfdeel (zie vs.12; 10:9) en dus zelf geen opbrengst van het land om daarvan de tienden te geven. Maar God had bepaald dat de Leviet van de tienden die het volk bracht, zou leven (Num.18:21-24).

Wat nu de Levieten betreft, zie, Ik geef hun alle tienden in Israël als erfdeel, een vergoeding voor de dienst die zij verrichten, de dienst van de tent der samenkomst. De Israëlieten namelijk zullen niet meer tot de tent der samenkomst naderen, zodat zij zonde op zich laden en sterven; de Levieten echter zullen de dienst van de tent der samenkomst verrichten en zij zullen hun ongerechtigheid dragen, een altoosdurende inzet voor uw nageslacht, en in het midden der Israëlieten zullen zij geen erfdeel verkrijgen; want aan de Levieten geef Ik als erfdeel de tiende, die de Israëlieten de HERE als heffing brengen; daarom heb Ik van hen gezegd: In het midden der Israëlieten zullen zij geen erfdeel verkrijgen. (Nm 18:21-24)

En van de tienden die de Leviet zo kreeg, mocht hij weer de tienden aan de HERE geven en daar zelf met anderen van genieten voor Gods aangezicht.

Ze moesten de Leviet niet maar een keer de tienden geven, maar zolang ze in het land woonden. Wie zich zijn geestelijke zegeningen bewust is, zal zich ook zijn verantwoordelijkheden bewust zijn en daaraan willen voldoen. Als er niet in het land wordt gewoond, dat wil zeggen als het bewustzijn verdwijnt dat ons burgerschap in de hemelen is, verdwijnt ook de zorg voor dienstknechten.

20 *Wanneer de HERE, uw God, uw gebied zal uitbreiden, zoals Hij u toegezegd heeft, en gij denkt: ik wil vlees eten – omdat het uw verlangen is vlees te eten, dan moogt gij vlees eten zoveel gij wilt. 21 Wanneer de plaats die de HERE, uw God, verkieszen zal om daar zijn naam te vestigen, te ver voor u is, dan zult gij van de runderen en van het kleinvee, die de HERE u gegeven heeft, slachten, zoals ik u geboden heb, en in al uw woonplaatsen daarvan eten zoveel gij wilt. 22 Maar gij zult daarvan eten als van een gazel en een hert: de onreine en de reine beiden mogen ervan eten. 23 Houd er echter*

Maar iemand die, terwijl onreinheid hem aankleeft, vlees eet van het vredeoffer dat de HERE toebehoort, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden. (Lv 7:20)

aan vast, dat gij geen bloed eet, want het bloed is de ziel en gij zult niet de ziel met het vlees eten. 24 Gij zult het niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water. 25 Gij zult het niet eten; opdat het u en uw kinderen na u wél ga, als gij doet wat recht is in de ogen des HEREN. 26 Doch wat gij aan heilige gaven hebt en uw gelofte-offers, die zult gij met u meenemen naar de plaats die de HERE verkiezen zal; 27 gij zult uw brandoffers, het vlees en het bloed, bereiden op het altaar van de HERE, uw God, en het bloed van uw slachtoffers zal op het altaar van de HERE, uw God, uitgegoten worden, maar het vlees moogt gij eten. 28 Luister aandachtig naar al deze geboden, die ik u geef; opdat het u en uw kinderen na u voor altoos wél ga, wanneer gij doet wat goed en recht is in de ogen van de HERE, uw God.

Herhaling van de toestemming om vlees eten dat niet bestemd was als offer (vs.15,16). Een gazel en een hert waren geen offerdieren. Er worden enkele bijzonderheden aan toegevoegd, zoals dat het voorschrift blijft gelden, ook als er verruiming van het gebied heeft plaatsgevonden.

Herhaling geeft zekerheid aan wat eerder is gezegd (Fil.3:1). Ook voor een leerproces is herhaling van grote betekenis. God kent de sterke neiging van het hart om van Hem en de ene dienst die Hem toekomt, af te wijken. Vandaar dat Hij in zijn genade niet moe wordt enerzijds te wijzen op de gevaren en anderzijds op wat passend voor ons is.

Doen wat recht is in de ogen van de Heer (vs.28), en niet wat recht is in onze eigen ogen, zoals in de tijd van de Richteren (Richt.17:6; 21:25), garandeert dat het hun en hun kinderen voor altijd wél zal gaan. Het gaat om dingen die goed en recht zijn in de ogen van de Here, onze God. Wij zijn gasten bij Hem, niet Hij bij ons.

29 Wanneer de HERE, uw God, de volken, naar wier gebied gij trekt om hen te verdrijven, uitgeroeid heeft, en gij hun gebied in bezit genomen hebt en in hun land woont, 30 neem u er dan voor in acht, dat gij u niet laat verleiden na hun verdelging hun voorbeeld te volgen, en dat gij hun goden niet zoekt, zeggende: hoe dienden deze volken hun goden? zo wil ik het ook doen. 31 Niet alzo zult gij de HERE, uw God, dienen; want al wat de HERE een gruwel is, wat Hij haat, doen zij voor hun goden; zelfs hun zonen en hun dochters verbranden zij voor hun goden met vuur.

32 Al wat ik u gebied, zult gij naarstig onderhouden; gij zult daaraan niet toedoen, noch daarvan afdoen.

Niet de volken nadoen in hun afgoderij is de opening van een volgend gedeelte. Het houdt de waarschuwing in om het ernstig te nemen met de plaats die de Here verkoren heeft en niet iets in te voeren wat het karakter van die plaats zou aantasten.

Niet uit nieuwsgierigheid bezig zijn met het kwaad. Dat is vaak de eerste stap op het terrein van de satan, waarvan de gevolgen niet zijn te overzien. Deze verzen laten zien tot wat voor gruweldaden het uiteindelijk kan komen (Lev.18:21). In de geschiedenis van Israël is dit kwaad praktijk geworden en daarmee tot een van de redenen van de wegvoering (2 Kon.17:6,17).

In het negende jaar van Hosea nam de koning van Assur Samaria in; hij voerde Israël in ballingschap naar Assur en deed hen wonen in Halah, aan de Habor, de rivier van Gozan en in de steden der Meden. (2Kn 17:6)

Voorts hadden zij hun zonen en dochters door het vuur doen gaan, waarzeggerij en wichelarij gepleegd en zich verkocht om te doen wat kwaad is in de ogen des HEREN en Hem daardoor te krenken. (2Kn 17:17)

Aan wat God heeft gezegd mag niets worden toegevoegd of van af worden gedaan (4:2). Alles wat God heeft gezegd is volmaakt in zichzelf en behoeft geen aanvulling of inperking. Mensen die dit doen, tonen dat zij geen respect hebben voor de volmaaktheid van Gods Woord.

Overigens, mijn broeders, verblijdt u in de Heer. Dezelfde dingen aan u te schrijven is voor mij niet vervelend en u geeft het zekerheid. (Ep 3:1)

In die dagen was er geen koning in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen. (Ri 17:6 en 21:25)

En gij zult geen van uw kinderen overgeven, om het aan de Moloch te wijden, opdat gij de naam van uw God niet ontwijdt. Ik ben de HERE. (Lv 18:21)

Gij zult aan wat ik u gebied, niet toedoen en daarvan niet afdoen, opdat gij de geboden van de HERE, uw God, onderhoudt, die ik u opleg. (Dt 4:2)

INHOUD:

- Vs. 1-5 Verleiding tot afgoderij van een persoon door profeet of dromer
 Vs. 6-11 Verleiding tot afgoderij van een persoon door familielid of vriend
 Vs. 12-18 Verleiding tot afgoderij van een stad door inwoners ervan

TOELICHTING:

Het belangrijke thema vanaf *hoofdstuk 12* is de plaats die de Here heeft aangewezen om daar te wonen. Dat is voor Israël een gebouw (de tempel) en een stad (Jeruzalem). Voor de gemeente is dat geen gebouw of een groep maar geeft het de geestelijke grondslag aan waarop gelovigen, die de gemeente vormen, samenkomen en waaraan de Heer Jezus zijn tegenwoordigheid verbindt door in hun midden te komen.

Een belangrijk kenmerk is dat eerst moet worden weggeruimd wat niet van God is. Dan kan er gezocht worden. Maar als ze dan die plaats gevonden hadden, zou opnieuw het gevaar opkomen dat de afgoderij weer binnen zou dringen. Dat staat in de laatste verzen van *hoofdstuk 12*. Er moet niet worden gevraagd naar hun goden (vs.29-32).

Hoe vaak heeft God al in dit boek voor afgodendienst gewaarschuwd! Afgoderij is een wezenlijke aanval op de betrekkingen die God met zijn volk heeft. Iedere waarschuwing ervoor verhoogde de verantwoordelijkheid van het volk. Hoe vaak heeft God ons al voor bepaalde zonden gewaarschuwd?

Hoofdstuk 13 sluit direct op aan de laatste verzen van het vorige hoofdstuk. We lezen over drie vormen van afgoderij. Afgoderij is alles wat de persoon van de Heer terzijde stelt of andere dingen ernaast stelt die een hogere plaats krijgen.

De eerste vorm van afgoderij (vs.1-5) is een openlijke misleiding. Dit kan gebeuren doordat iemand met tekenen en wonderen het volk van de Here achter zich aftrekt om andere goden te gaan dienen. De tweede vorm (vs.6-11) gaat niet via openlijke prediking, met tekenen en wonderen, maar is een verborgen misleiding via de natuurlijke banden, familieleden. Dit is een zeer geraffineerde vorm. Bij de derde vorm (vs.12-18) is sprake van een collectieve misleiding. We zien hoe een hele stad door Belialsmensen van achter de Heer wordt weggetrokken.

1 Wanneer onder u een profeet optreedt of iemand, die dromen heeft, en hij u een teken of een wonder aankondigt, 2 en het teken of het wonder komt, waarover hij u gesproken heeft met de woorden: laten wij andere goden achterna lopen, die gij niet gekend hebt, en laten wij hen dienen – 3 dan zult gij naar de woorden van die profeet of van die dromer niet luisteren; want de HERE, uw God, stelt u op de proef om te weten, of gij de HERE, uw God, liefhebt met uw ganse hart en met uw ganse ziel. 4 De HERE, uw God, zult gij volgen, Hem vrezen, zijn geboden houden en naar zijn stem luisteren: Hem zult gij dienen en aanhangen. 5 Die profeet of dromer zal ter dood gebracht worden, omdat hij afval gepredikt heeft van de HERE, uw God, die u uit het land Egypte geleid en uit het diensthuis verlost heeft – om u af te trekken van de weg, die de HERE, uw God, u geboden heeft te gaan. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen.

Deze vorm van misleiding en verleiding tot afgoderij kunnen we om ons heen opmerken. We zien die waar gelovigen de plaats van de Heer Jezus ondergeschikt maken aan dingen die indrukwekkender en grootser lijken. Het zijn plaatsen waar de prediking gepaard gaat met tekenen en wonderen. Veel christenen worden daardoor misleid. Veel stromingen waar tekenen en

wonderen gebeuren maken indruk en velen nemen aan dat het van God is. Die stromingen hebben grote aantrekkingskracht.

De charismatische beweging is niet een nieuwe groepering. Het laat de mensen waar ze zijn om daar waar ze zijn wonderen en tekenen te beleven. Het is een beweging die ernaar streeft om wondergaven binnen het bereik van alle christenen te brengen. Zo roepen zij in hun prediking en tijdschriften op tot het gebruik van tongentaal en genezing van zieken, alsof dat de opdracht van iedere christen is. Het zijn gaven die beleving geven en de persoon op de voorgrond plaatsen. Ervaring is ook vandaag belangrijker dan gehoorzaamheid aan Gods Woord.

Wat is de kracht van tekenen en wonderen? Ze zijn alleen bedoeld om een gesproken getuigenis van God ondersteunen (Hebr.2:3,4).

..., hoe zullen wij ontkomen als wij zo'n grote behoudenis veronachtzamen, waarover aanvankelijk gesproken is door de Heer en die aan ons bevestigd is door hen die het gehoord hebben, terwijl God bovendien meegetuigde zowel door tekenen als wonderen en allerlei krachten en uitdelingen van de Heilige Geest naar zijn wil. (Hb 2:3,4)

De satan kan tekenen en wonderen nadoen. Dat zal hij met name in de eindtijd doen (2 Thess.2:9; Openb.13:14).

En dan zal de wetteloze geopenbaard worden, die de Heer Jezus zal verteren door de adem van zijn mond en ten niet doen door de verschijning van zijn komst; hem, wiens komst naar de werking van de satan is met allerlei kracht en tekenen en wonderen van de leugen, ... (2Th 2:9)

En het misleidt hen die op de aarde wonen, door de tekenen die hem gegeven zijn te doen in tegenwoordigheid van het beest, en het zegt tot hen die op de aarde wonen, dat zij voor het beest dat de wond van het zwaard had en weer leefde, een beeld moesten maken. (Op 13:14)

Aangezien we daarin leven, zien we in toenemende mate wonderen en tekenen om ons heen. De Heer Jezus heeft ervoor gewaarschuwd in *Mattheüs 24:11,24*.

En vele valse profeten zullen opstaan en zij zullen velen misleiden. (Mt 24:11)

Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en grote tekenen en wonderen geven om zo mogelijk ook de uitverkorenen te misleiden. (Mt 24:24)

Waar het gebeurt om de tekenen en wonderen zelf en niet om het gepredikte woord van God te ondersteunen, moet zeer argwanend gekeken worden naar de oorsprong. In de begintijd was het Woord nog niet compleet. Het Woord moet bovenaan staan. Dat is niet zo in de moderne charismatische beweging.

Elke beweging die iets anders dan de persoon van de Heer Jezus op de voorgrond stelt, is niet uit God. Waar gezegd wordt dat geloof wel mooi is, maar niet voldoende, omdat er moet ook nog handoplegging en spreken in talen moet volgen, is een leugengeest aan het werk. Wie vervuld is met de Heilige Geest zal niet over zijn vervulling spreken, maar over de Heer Jezus. Niet het teken en wonder is doorslaggevend, maar het woord van God.

De toetssteen van wat zich als wonderen en tekenen aandient, is luisteren naar de woorden die gepredikt worden. Als daarin doorklinkt een oproep tot volgen van andere goden, is het niet goed. We worden opgeroepen om de woorden van de heilige apostelen en profeten te gedenken (2 Petr.3:1,2). Terug naar wat van het begin af is, naar het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd (Jud.:3). De Heer stelt ons op de proef. Hij stelt ons ook alle middelen ter beschikking om de proef te doorstaan.

Iemand die het volk van God op een verkeerde weg brengt, moet uit het midden worden weggedaan. Dit gebod komt negen maal voor: 13:6; 17:7,12; 19:19; 21:21; 22:21,22,24; 24:7. Hierin hebben we een voorbeeld van wat in 1 Korinthiërs 5:13 aan de gemeente te Korinthe wordt opgedragen. In het Oude Testament moest iemand worden gedood, nu moet iemand worden weggedaan.

Geliefden, dit is al de tweede brief die ik u schrijf. In beide wek ik door herinnering uw oprechte gezindheid op, opdat u terugdenkt aan de woorden die tevoren door de heilige profeten gesproken zijn en aan het gebod van de Heer en Heiland, door uw apostelen verkondigd. (2Pt 3:1,2)

Geliefden, terwijl ik alle bereidwilligheid had u te schrijven over onze gemeenschappelijke behoudenis, werd ik genoodzaakt u te schrijven met de vermaning om te strijden voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd. (Jd :3)

Maar hen die buiten zijn, zal God oordelen. Doet de boze uit uw midden weg. (1Ko 5:13)

Er is onderscheid tussen haten van het kwaad en liefhebben van de zondaar. Met het kwaad mag geen gemeenschap zijn. Ons wordt gezegd dat we zelfs het kleed moeten haten dat met het kwaad besmet is (*Jud.:23*). Dat wil zeggen dat we ervoor moeten waken dat ons uiterlijk gedrag geen kenmerken van de zonde vertoont. Anderzijds houdt de Heer ons voor dat we met zachtmoedigheid de tegenstander terecht moeten brengen (*Gal.6:1*). Beide zijden zijn van belang.

Een droom kan van God of van demonen komen. Valse profeten zijn te herkennen aan de vrucht (*Matth.7:15-20*).

Past u op voor de valse profeten, die tot u komen in schapevachten, maar van binnen zijn zij roofzuchtige wolven. Aan hun vruchten zult u hen kennen. Men plukt toch geen druiven van dorens, of vijgen van distels? Zo brengt elke goede boom mooie vruchten voort, maar de bedorven boom brengt slechte vruchten voort. Een goede boom kan geen slechte vruchten voortbrengen en een bedorven boom geen mooie vruchten voortbrengen. Elke boom die geen mooie vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen. U zult hen dus aan hun vruchten kennen. (Mt 7:15-20)

Allen die iets verkondigen naast of in plaats van de bijbelse boodschap moeten afgewezen worden (*Gal.1:8*).

Israël moest de HERE aanhangen. Hij had hen uit Egypte bevrijd en had hen tot zijn volk aangenomen. De oproep om andere goden te gaan dienen, was een regelrechte belediging van Hem en een loochening van de verlossing die Hij, en geen afgod, tot stand had gebracht. Het was dus ook de grootste ondankbaarheid. Als wij beseffen wat de Heer Jezus voor ons heeft gedaan, zullen we alleen Hem willen aanhangen en dienen.

Hij is niet alleen hun Schepper, maar ook hun Verlosser. Hij heeft hun geboden gegeven aangaande de weg die ze hebben te gaan. Dat heeft Hij niet gedaan door hen met zijn kracht te dwingen, maar door hen te overreden met zijn Woord, door zijn argumenten te geven voor die weg.

6 Wanneer uw broeder, de zoon van uw moeder, of uw zoon, uw dochter, uw eigen vrouw of uw boezemvriend u in het geheim wil verleiden en zegt: laten wij andere goden gaan dienen, goden die noch gij noch uw vaderen gekend hebben, 7 behorende tot de goden der volken rondom u, dichtbij of veraf, van het ene einde der aarde tot het andere – 8 dan zult gij hem niet ter wille zijn noch naar hem luisteren; gij zult hem niet ontzien, noch hem sparen en zijn schuld bedekken, 9 maar hem zeker doden; het eerst zal uw hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen en daarna de hand van het gehele volk. 10 Gij zult hem stenigen, zodat hij sterft, omdat hij getracht heeft u af te trekken van de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft. 11 Dan zal geheel Israël het horen en vrezen en men zal niet opnieuw zulk een wandaad in uw midden doen.

Hier zijn familiebetrekkingen en vriendschapsbanden in het spel (*Micha 7:5*). De boezemvriend is de "vriend, die als uw ziel is" (*SV, vgl. 1 Sam.18:1,3*), zo nauw aan elkaar verbonden alsof één ziel zich uitte door middel van twee lichamen. Adam werd door Eva verleid.

Als zulke intieme banden ons zouden brengen op een weg die van de Heer en het Woord afwijkt, moeten we daar radicaal mee breken. Daar is veel geestelijke kracht voor nodig. We kunnen goed weten hoe er in bepaalde situaties moet worden gehandeld in geval van tucht, maar als het om eigen broer of zus, man of vrouw, zoon of dochter gaat, of om dierbare vrienden, kan er soms heel anders gehandeld worden.

De goden van dichtbij waren die van de buurvolken zoals van Edom, Moab, Ammon. De goden van ver af waren die van bijvoorbeeld Babel en Perzië. Mozes betreft alle volken der aarde in zijn waarschuwing, want alle volken der aarde hebben hun goden. Dit laat de algemeenheid van de afgoderij zien.

En hebt medelijden met sommigen die twijfelen, redt anderen door hen uit het vuur te rukken, hebt medelijden met anderen in vrees, en haat zelfs het kleed dat door het vlees bevekt is. (Jd :22,23)

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

Maar zelfs als wij, of een engel uit de hemel, u een evangelie verkondigen naast dat wat wij u als evangelie verkondigd hebben, die zij vervloekt! (Gl 1:8)

Vertrouwt de metgezel niet, verlaat u niet op de vriend; behoed de deuren van uw mond voor haar die aan uw boezem ligt. (Mi 7:5)

Terstond, nadat David opgehouden had tot Saul te spreken, werd de ziel van Jonathan verknocht aan die van David; en Jonathan had hem lief als zichzelf. ... Jonathan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf. (1Sm 18:1,3)

De meest algemene afgod zijn de hemellichamen die over de hele aarde te zien zijn.

Deze waarschuwing geldt vandaag net zo goed voor de gemeente. De oosterse godsdiensten laten hun invloed steeds meer gelden. Een grote vermenging vindt plaats. In de preek bij de begrafenis van koningin Juliana, op 30 maart 2004, haalde de Remonstrantse voorgangster *Johannes 14:2* aan: "In het huis van mijn Vader zijn vele woningen" en verkondigde daarmee dat er voor alle godsdiensten daar een plaats is. Deze heimelijk oproep tot afgoderij, waarbij een wangestalte van God wordt neergezet, is een kwaad dat in de gemeente van God geen plaats mag hebben.

De persoon die verzocht werd, moest niet toegeven aan de verleiding. Hij moest zich er met afschuw en verontwaardiging van afwenden. Het "noch naar hem luisteren", kan inhouden dat de verleider vraagt hem niet aan te geven, als de verzochte persoon niet aan zijn verleiding toegeeft. Dan zou het geheim kunnen blijven en hij zijn verderfelijke werk bij anderen verder kunnen doen. Zo zou hij, en dus het kwaad, beschermd worden. Maar Gods geboden moeten altijd over menselijke gevoelens regeren (*Zach.13:3*).

Bij steniging moest de eerste getuige van het kwaad als eerste de steen opheffen. Hiermee zou de getuige tonen dat hij geen deel had aan de verleiding en tevens zou hij zijn getuigenis aangaande de verleider bekrachtigen. Hij kon niet iemand beschuldigen en de uitvoering van het oordeel aan anderen overlaten. Deze betrokkenheid zal iemand ervoor bewaren lichtvaardig een ander te beschuldigen.

Daarna werd het een zaak van het hele volk. Uitoefening van tucht is geen privé-aangelegenheid. De steniging gebeurde ook niet met een paar stenen, maar ging door tot schuldige dood was.

Deze handeling is alleen te begrijpen als we ons enigszins kunnen inleven in wat de zonde betekent voor een heilig God. Dat leren we in *hoofdstuk 14*. Als we de waarheid liefhebben boven alles, kunnen we ertoe komen deze banden buiten beschouwing te laten als Gods heiligheid in het geding is. Over de keus tussen de Heer Jezus en de familie, zegt de Heer Jezus: "Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard" (*Matth.10:37*; vgl. *Ex.32:25-29*; *Deut.33:9*).

*Daar Mozes zag, dat het volk teugelloos was – want Aäron had het de vrije teugel gelaten, tot spot voor hun tegenstanders – ging Mozes staan in de poort van de legerplaats en zeide: Wie is voor de HERE? Die kome tot mij! en tot hem verzamelden zich al de Levieten. En hij zeide tot hen: Zó zegt de HERE, de God van Israëel: Ieder gorde zijn zwaard aan zijn heup en ga heen en weer door de legerplaats van poort tot poort en dode, ieder zijn broeder en ieder zijn verwant en ieder zijn naaste. De Levieten deden naar het woord van Mozes en er vielen van het volk op die dag ongeveer drieduizend man. Mozes nu zeide: Weest heden de HERE gewijd – want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder – en wel om heden een zegen over u te brengen. (*Ex 32:25-29*)*

*Van Levi zeide hij: Uw Tummim en Urim behoren de man toe, die uw gunstgenoot is, die Gij bij Massa op de proef gesteld hebt, met wie Gij getwist hebt bij de wateren van Meriba; die van zijn vader en zijn moeder zeide: ik zie hen niet; zijn broeders wilde hij niet kennen en van zijn kinderen wilde hij niet weten. Want zij onderhouden uw woord en bewaren uw verbond; ... (*Dt 33:8,9*)*

Oordeel over het kwaad is een voldoen aan Gods heiligheid. Ook gaat van oordeel over het kwaad een waarschuwende en vreesverwekkende werking uit (*Hand.5:11*). Wie betrokken is bij de uitoefening van het oordeel, zal zich bewust zijn dat hetzelfde met hem of haar zal gebeuren als hij of zij een dergelijk kwaad begaat.

12 Wanneer gij in een van de steden, die de HERE, uw God, u geven zal om daar te wonen, hoort zeggen: 13 Er zijn snode mannen uit uw midden voortgekomen, die de inwoners van hun stad tot afval gebracht hebben door te zeggen: laten wij andere goden gaan dienen, die gij niet gekend hebt – 14 dan zult gij terdege onderzoek doen en grondig navragen; en als het waar blijkt, als het vast staat, als deze gruwel in uw midden bedreven is, 15 dan zult gij de inwoners van die stad zeker slaan met de scherpte des zwaards, door

*Wanneer dan nog iemand als profeet optreedt, zullen zijn vader en zijn moeder, die hem verwekt hebben, tot hem zeggen: Gij zult niet blijven leven, omdat gij leugens gesproken hebt in de naam des HEREN; ja, zijn vader en zijn moeder, die hem verwekt hebben, zullen hem doorsteken, wanneer hij als profeet optreedt. (*Zc 13:3*)*

*En zij viel onmiddellijk neer aan zijn voeten en stierf. En de jongemannen kwamen binnen en vonden haar dood, en zij droegen haar naar buiten en begroeven haar bij haar man. En er kwam grote vrees over de hele gemeente en over allen die dit hoorden. (*Hd 5:10,11*)*

haar zelf met al wat daarin is en met haar vee door de scherpte des zwaards met de ban te treffen. 16 De gehele buit zult gij midden op het plein bijeenbrengen en gij zult de stad met de gehele buit met vuur verbranden als een volledig brandoffer voor de HERE, uw God: zij zal altoos een puinhoop blijven en niet herbouwd worden; 17 ook zal niets van het gebannene aan uw hand kleven; opdat de HERE zijn brandende toorn late varen, u barmhartigheid betone, Zich over u erbarme en u tabrijk make, zoals Hij uw vadersen gezworen heeft; 18 want dan luistert gij naar de stem van de HERE, uw God, om al zijn geboden te onderhouden, die ik u heden opleg – door te doen wat recht is in de ogen van de HERE, uw God.

Hier betreft het een collectief kwaad. Er is sprake van "snode mannen" of "Belials-kinderen" (sv) dat wil zeggen duivelskinderen, die een hele stad onder hun invloed hadden gekregen. Als dit andere steden ter ore kwam, moesten die niet direct met zwaard en geweld op die stad af gaan, maar eerst "terdege onderzoek doen" en vervolgens "grondig navragen" over wat ze hadden gehoord (vgl.17:4). Zo gaat God Zelf ook te werk in het geval van Sodom en Gomorra (Gen.18:21).

Pas als de waarheid van wat ze hadden vernomen was vastgesteld, dat dit kwaad inderdaad "in uw midden", dus in het midden van Gods volk, was geschied, moest er gehandeld worden. Met betrekking tot de gemeente waarschuwt Paulus ook voor mannen die in het midden van gelovigen hun verderfelijke invloed willen uitoefenen (Hand.20:30). De stad moest door alle Israëlieten worden geoordeeld. Er moest mee worden gehandeld als was het een Kanaänietische stad.

In de gemeente van God bestaan geen afstanden. Of een dergelijk kwaad nu in een naburige plaatselijke gemeente plaatsvindt of in een plaatselijke gemeente in een ander land of werelddeel, alle gelovigen hebben de verantwoordelijkheid dit kwaad te oordelen. Het zal dan een kwaad betreffen waarover Gods Woord het duidelijk oordeel van kwaad uitspreekt.

In de praktijk zal het betekenen dat broeders uit een nabij gelegen plaatselijke gemeente onderzoek zullen doen en zullen navragen. Hun bevindingen zullen zij delen met de plaatselijke gemeente waar zij thuis horen. Als vaststaat dat de hele plaatselijke gemeente door het kwaad is beïnvloed, zal er voor alle gelovigen met die plaatselijke gemeente geen gemeenschap meer mogelijk zijn.

Als alle leden van Gods volk op de hoogte zijn van het kwaad in die stad, moeten zij allen handelen. Een voorbeeld hebben we in *Richteren 20*, daar worden alle steden opgeroepen. De misdaad die in Gibeon was gebeurd, vereiste vergelding. Het hele volk trekt ertegen op (20:11).

Omdat dit optrekken niet in de juiste gezindheid gebeurt, moet God eerst het volk een les leren. Ze moeten zich eerst bewust worden dat het kwaad door hun 'broeder Benjamin' was gebeurd, dat wil zeggen in hun midden. Als dat besef doorgewerkt is, stellen zij zich niet meer op als de betere Israëlieten. Zij maken zichzelf als het ware één met het kwaad. Dan geeft de HERE aan dat zij het kwaad kunnen straffen. Jabes blijft neutraal en stelt zich daarmee aan de kant van het kwaad en wordt geoordeeld.

Bij elk tuchtgeval in de gemeente zal het besef aanwezig moeten zijn van schamte dat een kwaad 'in ons midden', in het midden van de gemeente, heeft kunnen plaatsvinden. Het kwaad van de een betekent de schande van het geheel. Ieder lid van de gemeente moet zich diep bewust zijn dat dit kwaad door hem of haar had kunnen gebeuren. Het kwaad wordt niet weggedaan omdat de anderen beter zijn, maar omdat God in het midden woont en zijn heiligheid het vereist.

Gehoorzaamheid aan dit gebod tot verdelging van de stad zou een morele reiniging van het land en een geestelijke vernieuwing tot gevolg hebben. In zijn barmhartigheid zou Hij de zonde van de ene stad niet het hele land aanrekenen, waar het hele land er toch door verontreinigd is. De verdelging betekende een verlies aan mensen. Maar aan deze daad van gehoorzaamheid

...; en het wordt u meegedeeld en gij hoort daarvan, dan zult gij dit terdege onderzoeken. Als het dan waar blijkt, als het feit vast staat, als deze gruwel in Israël bedreven is, dan ... (Dt 17:4)

Ik wil nederdalen om te zien, of zij inderdaad gedaan hebben naar het geroep, dat tot Mij gekomen is, of niet; Ik wil het weten. (Gn 18:21)

Ik weet, dat na mijn vertrek wrede wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet sparen; en uit uzelf zullen mannen opstaan, die verdraaide dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken. (Hd 20:29,30)

Zo verzamelden zich alle mannen van Israël als één man verbonden, tegen de stad. (Ri 20:11)

verbond de HERE de belofte dat Hij hen weer in aantal zou doen toenemen. Zo zou Hij zijn belofte aan de aartsvaders aangaande vermeerdering van hun zaad, waarmaken.

In geestelijke zin is dat ook waar. Als er in trouw wordt gehandeld met zonde in de gemeente, zal de Heer dat zegenen door groei te geven waar de boze is weggedaan.

INHOUD:

- Vs. 1,2 Verboden rouwgebruiken
 Vs. 3 Niets eten dat een gruwel is
 Vs. 4-8 Landdieren die wel en die niet gegeten mochten worden
 Vs. 9, 10 Waterdieren die wel en die niet gegeten mochten worden
 Vs. 11-20 Gevogelte dat wel en dat niet gegeten mocht worden
 Vs. 21 Voorschrift over eten van aas en het bereiden van een bokje
 Vs. 22-27 Het eten van de tienden op de plaats waar de HERE woont
 Vs. 28,29 De tienden van het derde jaar

TOELICHTING:

1 Gij zijt kinderen van de HERE, uw God; gij zult uzelf om een dode geen insnijdingen toebrengen, noch het haar boven uw voorhoofd wegscheren; 2 want gij zijt een volk, dat de HERE, uw God, heilig is, en u heeft de HERE uitverkoren om Hem een eigen volk te zijn uit al de volken, die op de aardbodem wonen.

In *vers 1* worden de leden van Gods volk afzonderlijk aangesproken in hun bevoorrechte positie. Letterlijk staat er: 'Gij zijt zonen van de HERE, uw God.' Dit betekent niet dat zij ook wedergeboren waren. Er is een groot verschil met het zoonschap van Israël en dat van de leden van de gemeente. Ieder die als Israëliet geboren was, hoorde bij dit volk en werd als zodanig aangesproken. Tot de gemeente kan iemand alleen behoren door bekering en wedergeboorte. Bij de toepassing van het zoonschap van Israël op het zoonschap van de leden van de gemeente is het goed dat te bedenken.

De kenmerken van de zonen worden in de *hoofdstukken 12-16* gezien. Zonen staan in verbinding met de plaats waar de HERE woont. Bij zulke zonen mag niets zijn wat ontsiert, maar ze mogen tot een welgevallen voor de Vader zijn. Het land is voor de zonen, de zonen zijn voor Hem. Wat de Zoon kenmerkte, mag ook de zonen kenmerken. Daarom volgen aanwijzingen over het eten van rein voedsel.

Over Israël wordt drie maal gesproken in verbinding met zoonschap, dat ook van hen is (*Rom.9:4*). Eerst in *Exodus 4:22,23*, als het volk nog in Egypte is. Daar spreekt God over Israël als "*mijn zoon*". Dat ziet op Gods voornemen voor het volk als geheel. Hoewel het volk in slavernij was, had God hen tot het zoonschap bestemd.

De tweede maal is in *Deuteronomium 8:5*. Daar is het in vergelijkende zin. Het volk is in de woestijn, waar God die zonen opvoedt, hen in zijn oefenschool tot zonen vormt. Hij kastijdt zijn zonen, zodat zij uit hun leven wegdoen wat niet welgevallig is voor Hem, opdat zij een welgevallen en vreugde zullen zijn voor Hem.

De derde maal, hier, heeft betrekking op het land. God wil dat zij een heilig volk voor Hem zullen zijn, want Hij heeft hen tot zijn eigen volk uitverkoren. Zo zijn wij zonen voor God, Hij heeft ons voor Zichzelf uitverkoren (*Ef.1:5*). De Zoon is de Heer Jezus en wij mogen gaan lijken op Hem. Daarom heeft Hij ons uit Egypte gehaald (verlost uit de wereld), tuchtigt Hij ons in de woestijn (de omstandigheden van het leven van alle dag) en heeft Hij ons geplaatst in het land (de hemelse gewesten).

Bij een dergelijke bevoorrechte positie passen geen heidense rouwgebruiken. Aan zulke rouwgebruiken is afgoderij verbonden. Het waren tekenen van toewijding aan onreine wezens die door de heidenen werden aanbeden. Zulke gebruiken overnemen zou de 'zoon' ontsieren en God oneer

Israëlieten zijn zij, van hen is het zoonschap, de heerlijkheid, de verbonden, de wetgeving, de dienst en de beloften; ... (Rm 9:4)

Dan zult gij tot Farao zeggen: Zo zegt de HERE: Israël is mijn eerstgeboren zoon; daarom zeg Ik u: laat mijn zoon gaan, opdat hij Mij diene; zoudt gij echter weigeren hem te laten gaan, dan zal Ik uw eerstgeboren zoon doden. (Ex 4:22,23)

Erken dan van harte, dat de HERE, uw God, u vermaant, zoals een man zijn zoon vermaant, ... (Dt 8:5)

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ... (Ef 1:5)

aandoen. Hij had hen immers geheiligd, hen afgezonderd van alle volken van de wereld en voor Zichzelf bestemd om zijn eigen volk te zijn.

3 Gij zult niets eten, dat een gruwel is.

De uiterlijke ontsiering is het gevolg van het tot zich nemen van verkeerd voedsel. Daarom volgt nu het gebod niets te eten wat een gruwel is. Omdat zonen er zijn voor God, wil Hij dat zij het juiste voedsel eten, voedsel dat hun karakter verder vormt als zonen naar het beeld van de Zoon. Niets bij hen mag herinneren aan de volken.

4 Dit zijn de dieren die gij eten moogt: rund, schaap en geit; 5 hert, gazel, antilooop, steenbok, das, wilde os en wild schaap; 6 elk dier, dat gespleten hoeven heeft – namelijk de beide hoeven geheel gekloofd – en herkauwt onder de dieren, moogt gij eten. 7 De volgende echter zult gij niet eten van de dieren die herkauwen of geheel gespleten hoeven hebben: de kameel, de haas, en de klipdas, omdat zij wel herkauwen, maar geen gespleten hoeven hebben; onrein zullen zij voor u zijn. 8 Ook het zwijn, omdat het wel gespleten hoeven heeft, maar niet herkauwt; onrein zal het voor u zijn. Van hun vlees zult gij niet eten en hun aas zult gij niet aanraken.

Zoonschap is een praktische zaak die elke dag in praktijk moet worden gebracht. Zonen hebben niet te maken met regels, met wat mag en wat niet mag. Zonen zullen zich steeds afvragen hoe ze zoveel mogelijk een vreugde kunnen zijn voor het hart van de Vader. Daarom zullen ze er goed op toezien wat ze eten. Eten bouwt ons lichaam op, brengt bouwstenen aan. Onze lichamen worden gevormd door datgene waarmee we ons voeden. Gezond voedsel heeft een gezonde uitwerking op ons lichaam.

Wat voor ons lichaam geldt, geldt ook voor onze geest. Waarmee wij ons geestelijk voeden, wat we lezen, waar we naar kijken, vormt ons geestelijk leven. We zullen in ons karakter de kenmerken aannemen van het voedsel dat we eten. Het is dus van belang onderscheid te maken tussen rein en onrein voedsel.

In *Leviticus 11* worden alleen de onreine dieren bij name genoemd en wordt de boodschap gericht tot Mozes en Aäron. In *Deuteronomium* komen de priesters niet voor. Het is een boek dat zich richt tot een volk van zonen. Dan worden de reine dieren genoemd om de zonen de kenmerken ervan te geven. De reine dieren zijn vaak een type van de Heer Jezus. Zonen voeden zich met Hem. Hij geeft daardoor hun leven vorm en gestalte. De Heer Jezus wordt zichtbaar in hen.

Het eerstgenoemde dier, het rund, is een beeld van de gestaagheid en kracht waarmee het dient. Het rund gaat volhardend door. Dat zien we in het leven van de Heer Jezus. Het is ook het hoogste dier van het brandoffer (*Lev.1:3*), maar hier is het voedsel voor ons. Wij moeten ook standvastig zijn, onbeweeglijk voortgaan in het werk van de Heer (*1 Kor.15:58*). Zoals Hij gestaag voortging, gaan wij dan gestaag voort.

In het schaap zien we weer andere kenmerken. Een schaap spreekt van geduld en lankmoedigheid door het lijden heen. In *1 Petrus 2:23* worden die kenmerken ons tot voorbeeld gegeven. Als wij ons zo met Hem voeden, zullen die karaktertrekken ons eigen worden.

De geit is het dier van het zondoffer. Het laat zien hoezeer de Heer Jezus aan Gods gerechtigheid ten aanzien van de zonde heeft voldaan. Ons met Hem voeden als het zondoffer, zal bewerken dat in ons handelen Gods rechtvaardige maatstaven worden gehandhaafd. Het zal ons bewaren voor de zonde. We zullen afgezonderd van de zonde voor de gerechtigheid leven (*1 Petr.2:24*).

In het hert zien we het schreeuwen naar de waterstromen (*Ps.42:2*). Als we ons met Hem voeden, zal dat in onze ziel een dorsten naar God teweeg brengen.

Indien zijn offergave een brandoffer van rundvee is, dan zal hij een gaaf dier van het mannelijk geslacht brengen. Naar de ingang van de tent der samenkomst zal hij het brengen, opdat hij welgevaldig zij voor het aangezicht des HEREN. (Lv 1:3)
Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk van de Heer, daar u weet, dat uw arbeid niet vergeefs is in de Heer. (1Ko 15:58)

..., die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, maar Zich overgaf aan Hem die rechtvaardig oordeelt; ... (1Pt 2:23)

...; die Zelf onze zonden in zijn lichaam heeft gedragen op het hout, opdat wij, voor de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid leven: 'door zijn stríemen bent u gezond geworden'. (1Pt 2:24)

Gelijk een hinde die naar waterbeken smacht, zo smacht mijn ziel naar U, o God. (Ps 42:2)

Niets buiten de gemeenschap met God kan aan onze diepste verlangens bevrediging geven. Bij God te zijn geeft de ziel de ware lavenis. Dat ondervond de Heer Jezus, dat kunnen wij ondervinden.

De gazel of ree worden gekenmerkt door de sierlijke en lenige gang waarmee het over de bergen springt (2 Sam.2:18; 1 Kron.12:8).

Nu waren aldaar drie zonen van Zeruja: Joab, Abisaï en Asaël; Asaël was snelvoetig als een gazel in het veld. (2Sm 2:18)

Van de Gadieten voegden zich eveneens sommige bij David in de vesting in de woestijn, dappere helden, strijdvaardige krijgslieden, met schild en speer uitgerust, er uitzien als leeuwen, en vlug als gazellen op de bergen: ... (1Kr 12:8)

Is er bij ons iets van die fiere gang? Bij de Heer Jezus was die er altijd, ook toen Hij met het kruis op zijn rug door de straten van Jeruzalem liep. Door onze wandel kunnen wij de leer van God onze Heiland versieren (Tit.2:10).

Er zijn dingen die zonen van God ontsieren (vs.1). Maar hier hebben we de dingen die ons kunnen sieren. Al deze dieren hebben gespleten hoeven en ze herkauwen. Beide kenmerken moesten aanwezig zijn. Herkauwen is niet alleen uit de Bijbel lezen, maar ook overpeinzen, studie van maken. Gespleten hoeven geeft de wandel stabiliteit, niet een heen en weer bewogen en rondgedreven worden door elke wind van leer (Ef.4:14), maar standvastig in het geloof. Leer en praktijk horen bij elkaar. Zo was dat bijvoorbeeld bij Jeremia (Jer.15:16,17).

Alle dieren waarbij niet beide kenmerken gevonden werden, waren niet geschikt als voedsel voor 'zonen'. Er is veel eenzijdig voedsel. Als alleen de nadruk wordt gelegd op de leer, is het niet goed. Dat voert tot wetticisme. Bij de farizeeën was er een scheiding tussen 'zeggen' en 'doen' (Matth.23:3). De gezonde leer moet voeren tot een gezonde praktijk. Als alleen de nadruk wordt gelegd op de praktijk, is het ook niet goed. Hoe kan er een goede praktijk zijn zonder gedegen onderwijs?

9 Dit moogt gij eten van al wat in het water leeft: al wat vinnen en schubben heeft, moogt gij eten, 10 maar gij zult niets eten dat geen vinnen of schubben heeft; onrein zal dat voor u zijn.

De tweede groep dieren, de dieren in het water, hebben te maken met het element waarin zij zich bevinden. Het water omgeeft hen van alle kanten. Dan komt het erop aan dat er een goede bescherming is. De schubben zijn een pantser, een scheiding tussen het dier en de omgeving waarin het zich bevindt. Ook moeten er vinnen zijn, de voortbeweging, de rechte koers naar Gods gedachten.

Lot was iemand die wel schubben had. Hij deed niet mee met het kwaad. Maar hij had geen vinnen. Hij kon het kwaad niet weerstaan of het ontvluchten. Jozef is daarvan het tegenovergestelde. Hij leefde in een verdorven omgeving. Toen de verzoeking kwam, wist hij te vluchten voor het kwaad.

11 Elke reine vogel moogt gij eten. 12 Maar deze zijn het, waarvan gij niet eten zult: de arend, de lammergier en de zeearend; 13 de wouw, de gier en alle soorten kraaien; 14 alle soorten raven; 15 de struisvogel, de katuil, de meeuw en alle soorten sperwers; 16 de steenuil, de oehoe en de witte uil; 17 de pelikaan, de aasgier en de aalscholver; 18 de ooievaar en alle soorten reigers, de hop en de vleermuis. 19 Ook al het wemelend gedierte met vleugels – dat zal voor u onrein zijn, zij zullen niet gegeten worden. 20 Al het reine gevogelte moogt gij eten.

Vogels spreken van de geestenwereld. De reine vogels spreken van wat uit God is, de onreine vogels spreken van wat uit de duivel is. Reine vogels wijzen vaak op de Heer Jezus als de Mens uit de hemel, zijn oorsprong.

We worden opgeroepen ons alleen bezig te houden met dingen waar een goede geestelijke invloed van uitgaat. De opdracht om de geesten te beproe-

Vermaan de slaven aan hun eigen meesters onderdanig te zijn, in alles welbehaaglijk te zijn, niet tegen te spreken, niet te ontvreemden, maar alle goede trouw te bewijzen, opdat zij de leer van God, onze Heiland, in alles versieren. (Tt 2:9,10)

..., opdat wij niet meer onmondigen zijn, heen en weer bewogen en rondgedreven door elke wind van de leer, door bedriegerij van de mensen, door hun sluwheid om door listen te doen dwalen, ... (Ef 4:14)
Zo vaak uw woorden gevonden werden, at ik ze op, uw woord was mij tot vreugde en blijdschap mijns harten; want uw naam is over mij uitgeroepen, HERE, God der heerscharen. Ik heb niet gezeten in een kring van lachers, om uitgelaten te zijn; door uw hand was ik eenzaam neergezeten, want Gij hadt mij met gramschap vervuld. (Jr 15:16,17)

Alles dan wat zij u ook zeggen, doet en bewaart dat, maar doet niet naar hun werken; want zij zeggen en doen niet. (Mt 23:3)

ven (1 Joh.4:1) wordt aan iedere zoon gegeven. De capaciteit daartoe is hem gegeven.

De baby's konden de antichristen herkennen, omdat zij de zalving van de heilige hadden (1 Joh.2:18-21).

Kinderen, het is het laatste uur; en zoals u hebt gehoord dat de antichrist komt, zijn er ook nu vele antichristen gekomen, waaraan wij weten dat het het laatste uur is. Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren niet van ons; want als zij van ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn; maar zij moesten openbaar worden dat zij geen van allen van ons zijn. En u hebt de zalving vanwege de Heilige en u weet alles. Ik heb u niet geschreven omdat u de waarheid niet weet, maar omdat u die weet en omdat geen leugen uit de waarheid is. (1Jh 2:18-21)

Iedere gelovige kan de stem van de vreemde onderkennen, omdat hij de stem van de Goede Herder kent (Joh.10:27).

Hier worden alleen de onreine vogels worden genoemd. Sommige vogels waren roofvogels, andere nachtvogels, weer andere waren aasvogels. De duivel is altijd uit op het verderf van de zonen. Als hij hun niet het zoonschap kan ontnemen, dan zal hij wel proberen het karakter eraan te ontnemen door het aanbieden van mengvormen van christen zijn.

21 Gij zult geen aas eten; aan de vreemdeling, die binnen uw poorten vertoeft, moogt gij het te eten geven, of gij moogt het aan een buitenlander verkopen, want gij zijt een volk, dat de HERE, uw God, heilig is. Gij zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

Het aas mocht wel aan de vreemde worden gegeven of verkocht. Een zoon van God mocht het niet eten. Het vlees kon best zijn en hij kon een ander er een plezier mee doen. De normen van zonen liggen hoger. Het dode aas gaat om iets wat vanzelf is gestorven. Het gaat niet om een geslacht dier. Het ligt van nature onder het beslag van de dood.

Als het in de wereld mode is dat vrouwen lang haar dragen is dat op zich in overeenstemming met de Bijbel. Maar de mode is geen norm voor hen die deel hebben aan het zoonschap. De werkelijke betekenis van wat we doen, ligt in het hart. Het gaat om het motief waaruit iets gedaan wordt. Doen we het omdat de mensen in de wereld het beter vinden of omdat God het wil. De norm is hoe ik de Vader zoveel mogelijk tot een welgevalen kan zijn.

Het voorschrift om het bokje niet te koken in de melk van zijn moeder komt drie maal voor (Ex.23:19; 34:26). Melk is voor het leven voor dat bokje. Wat voor het leven is, mag niet gebruikt worden in verbinding met de dood. Het is tegennatuurlijk.

God bekommert zich om de natuur. Hij wil niet dat er tegennatuurlijke dingen gebeuren. Handhaven van wat God in de schepping, in de natuur heeft ingesteld (huwelijk, gezin, werk), lezen we vooral in die brieven die ons het hoogste christelijke standpunt laten zien (Efeziërs en Kolossers). In de natuur kunnen we, als er nog oog voor hebben, objectief onderwijs ontvangen van Gods bedoelingen (1 Kor.11:14). Ook dit hoort bij de vorming van de karaktertrekken van God in zijn zonen.

22 Gij zult de gehele opbrengst van het zaad dat uit uw akker voortkomt, stipt verdienen, jaar op jaar. 23 Gij zult voor het aangezicht van de HERE, uw God, in de plaats die Hij verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen, eten de tiende van uw koren, uw most en uw olie, en de eerstelingen van uw runderen en van uw kleinvee, opdat gij de HERE, uw God, uw leven lang leert vrezen. 24 Wanneer de weg voor u te lang zou zijn, zodat gij ze niet zoudt kunnen vervoeren, omdat de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal om daar zijn naam te vestigen, te ver van u verwijderd is, wanneer de HERE, uw God, u gezegend heeft – 25 dan zult gij ze te gelde maken en dat geld bij u steken en naar de plaats gaan, die de HERE, uw God, verkiezen zal, 26 en gij zult dat geld besteden voor alles waarin gij lust hebt, voor runderen of kleinvee, voor wijn of bedwelmende drank, of wat gij ook wenst, en gij zult daar voor het aangezicht van de HERE, uw God, eten en u verheugen, gij met uw

Geliefden, geloof niet iedere geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn, want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld. (1Jh 4:1)

Mijn schapen horen mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. (Jh 10:27)

Gij zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder. (Ex 23:19 en 34:26)

Leert ook de natuur zelf u niet, dat als een man lang haar draagt het een oneer voor hem is? (1Ko 11:14)

huishouden; 27 ook de Leviet, die binnen uw poorten woont, zult gij aan zijn lot niet overlaten, want hij heeft geen bezit of erfdeel met u.

Het eten voor Gods aangezicht van de vrucht van het land die in de hoofdstukken 1-11 als de zegeningen voor het volk zijn voorgesteld. Nu komen er aanwijzingen hoe de vrucht van het land kan worden genoten op een manier dat het een welgeval is voor God. God verheugt Zich erover als zijn zonen genieten van de zegeningen die Hij heeft gegeven.

Het verdienen van de vrucht bepaalde het volk erbij dat het land van de HERE is. Als zij met de tienden voor Hem kwamen, erkenden zij daarmee zijn goedheid en genade en Hem als hun vreugdebron.

Er waren drie verschillende tienden. De eerste tienden waren voor de Levieten (*Lev.27:30-33; Num.18:26-28*).

Ook is alle tiende van het land, van het zaad des lands, van de vrucht van het geboomte, van de HERE; het is de HERE heilig. Maar indien iemand toch van zijn tiende zal willen lossen, dan zal hij het vijfde deel daarvan erbij voegen. En alle tienden van runderen of kleinvee, al wat onder de staf doorgaat, het tiende daarvan zal de HERE heilig zijn. Men zal niet onderzoeken, of het goed of slecht is, en men zal het niet verruilen; indien men het toch verruilt, dan zal dit zowel als het verruilde de HERE heilig zijn; het zal niet gelost worden. (Lv 27:30-33)

Tot de Levieten zult gij spreken en tot hen zeggen: Wanneer gij van de Israëlieten de tiende ontvangt, die Ik u van hen als erfdeel geef, dan zult gij daarvan als een heffing voor de HERE een tiende van de tiende brengen, en het zal voor u als een heffing beschouwd worden, als ware het het koren van de dorsvloer en de inhoud van de perskuip. Aldus zult ook gij van al de tienden die gij van de Israëlieten ontvangt, een heffing voor de HERE brengen en gij zult daarvan de heffing voor de HERE aan de priester Aäron geven. (Nm 18:26-28)

De Levieten zijn de dienstknechten van de priesters. Elke dienstknecht mag eraan bijdragen dat de gelovigen betere priesters worden, beter leren om offers te brengen, bevordering van de priesterdienst. Zo'n dienst moet worden ondersteund en daarom gaf het volk tienden. Als het volk zich zijn rijkdom bewust is, is dat een enorme bemoediging voor de Leviet. De Levietendienst is zwak te midden van een volk dat zich niet bewust is van zijn zegeningen.

In *Deuteronomium* gaat het om een volk dat de rijkdommen van het land mag inzamelen. Zij geven een tweede tiende. Deze tienden zijn al even genoemd in *12:11, 17-19*. Hier gebeurt dit uitvoeriger. Deze tienden werden meegenomen naar de plaats waar de HERE woonde en daar voor zijn aangezicht gegeten.

Deze tiende is terug te vinden in de samenkomst. Als we allemaal de hele week bezig zijn met de zegen van de Heer, komen we allemaal met onze tienden naar de samenkomst, bij de Heer. De Emmaüsgangers hadden thuis (in hun poorten) de zegen van de Heer genoten en ze brengen als het ware de tienden ervan naar de plaats waar de broeders samen waren (*Luk.24:28-35*).

En zij naderden het dorp waar zij heengingen; en Hij deed alsof Hij verder wilde gaan. En zij drongen bij hem aan en zeiden: Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is al gedaald. En Hij ging naar binnen om bij hen te verblijven. En het gebeurde, toen Hij met hen aanlag, dat Hij het brood nam en zegende en nadat Hij het gebroken had, gaf Hij het hun. Hun ogen nu werden geopend en zij herkenden Hem; en Hij werd onzichtbaar voor hen. En zij zeiden tot elkaar: Was ons hart niet brandend in ons, toen Hij onderweg tot ons sprak, toen Hij ons de Schriften opende? En zij stonden op datzelfde ogenblik op en keerden terug naar Jeruzalem, en zij vonden de elf en hen die bij hen waren, samenvergaderd, die zeiden: De Heer is werkelijk opgewekt en is aan Simon verschenen. (Lk 24:28-34)

Voor sommigen is het moeilijk om met de tienden naar Jeruzalem te gaan. Voor hen is er een oplossing. Zij mogen de goederen te gelde maken, het geld meenemen en ter plaatse het geld weer omzetten in goederen.

Dit kunnen we toepassen op gelovigen die geestelijk nog niet zo ver gevorderd zijn dat zij al de verschillende offers meenemen naar de plaats waar de Heer is. Ze hebben misschien door te drukke aardse bezigheden geen tijd gehad om zich met de veelzijdigheid van het werk van de Heer Jezus bezig te houden. Maar ze mogen komen met de prijs van die producten, die dan

weer op die plaats wordt omgezet in offers. Er was alleen nog het bewustzijn van de prijs die de Heer Jezus heeft betaald, maar als andere broeders zich uiten, zullen ze meegenomen worden in de aanbidding en gaan de offers als het ware weer leven.

28 Na verloop van drie jaar zult gij alle tienden van uw opbrengst in dat jaar brengen en in uw poorten neerleggen; 29 dan zullen de Leviet, omdat hij bezit noch erfdeel met u heeft, en de vreemdeling, de wees en de weduwe, die binnen uw poorten wonen, komen en eten en zich verzadigen – opdat de HERE, uw God, u zegene in al het werk, dat uw hand doet.

De derde tien procent kwam het derde jaar. Om die te kunnen brengen, moest men dus al twee jaar in het land wonen. Deze tienden moesten niet aan de Levieten worden gegeven en ook niet meegenomen worden naar Jeruzalem. De Israëliet hield die thuis en hij nodigde mensen uit van wie hij wist dat zij het nodig hadden.

Dit kunnen we toepassen op elke plaats buiten onze samenkomsten, waar we met elkaar genieten van de zegeningen. Uitdelen aan wie het arm hebben, die niet zo gezegend zijn, wat ook de oorzaak mag zijn, of wie zelf veel uitdelen. Thuis niet alleen uitnodigen wie zo rijk zijn als wij. Bijbelstudies houden. De armen blijven er altijd. Het wordt niet weggegeven, maar gedeeld.

INHOUD:

- Vs. 1-6 Het jaar van kwijtschelding
 Vs. 7-11 Het lenen aan de arme
 Vs. 12-18 Vrijlating van slaven
 Vs. 19-23 Eerstelingen van het vee

TOELICHTING:

1 Na verloop van zeven jaar zult gij een kwijtschelding doen plaats hebben. 2 En dit is de wijze van kwijtschelding: iedere schuldeiser zal hetgeen hij aan zijn naaste leende, kwijtschelden; hij zal zijn naaste en zijn broeder niet tot betaling dwingen, omdat men een kwijtschelding voor de HERE heeft afgekondigd. 3 Een buitenlander moogt gij tot betaling dwingen, maar hetgeen gij van uw broeder te goed hebt, zult gij hem kwijtschelden. 4 Er zal echter geen arme onder u zijn, want de HERE zal u gewis zegenen in het land, dat de HERE, uw God, u als erfdeel in bezit zal geven, 5 indien gij maar aandachtig luistert naar de HERE, uw God, door heel dit gebod, dat ik u heden opleg, naarstig te onderhouden. 6 Wanneer de HERE, uw God, u zegent, zoals Hij u beloofd heeft, dan zult gij aan vele volken lenen, maar zelf zult gij niet ter leen ontvangen; gij zult over vele volken heersen, maar over u zullen zij niet heersen.

De beide eerste verordeningen (vs. 1-11 en 12-18) sluiten aan op wat in de laatste verzen van het vorige hoofdstuk is gezegd over het uitdelen van de tienden aan de armen.

Het sabbatsjaar wordt ook in *Exodus 23:10,11* en *Leviticus 25:1-7* genoemd. Daar gaat het er alleen om dat het land in het zevende jaar niet bewerkt mag worden en braak moet blijven liggen. Over een kwijtschelding wordt daar niets gezegd. Dat gebeurt hier.

Zes jaar zult gij uw land bezaaien en zijn opbrengst inzamelen, maar in het zevende zult gij het braak laten liggen en het met rust laten, opdat de armen van uw volk eten, en wat zij overlaten zal het gedierte des velds eten. Evenzo zult gij doen met uw wijngaard en met uw olijfbomen. (Ex 23:10,11)

En de HERE sprak tot Mozes op de berg Sinaï: Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer gij in het land komt, dat Ik u geef, dan zal het land rusten, een sabbat voor de HERE. Zes jaar zult gij uw akker bezaaien en zes jaar zult gij uw wijngaard snoeien, en de opbrengst daarvan inzamelen, maar in het zevende jaar zal het land een volkomen sabbat hebben, een sabbat voor de HERE: uw akker zult gij niet bezaaien en uw wijngaard niet snoeien. Wat vanzelf opkomt van uw oogst, zult gij niet inoogsten en de druiven van uw ongesnoeide wijnstok zult gij niet inzamelen; het zal een jaar van rust voor het land zijn. De sabbatopbrengst van het land zal u tot voedsel zijn: u en uw slaaf en uw slavin, uw dagloner en uw bijwoner, die bij u vertoeven. Ook voor uw vee en voor het gedierte, dat in uw land is, zal de gehele opbrengst daarvan tot voedsel zijn. (Lv 25:1-7)

Na het zesde jaar komt nog een zevende jaar. Het zevende jaar duidt op een volkomenheid. Geestelijk toegepast ziet dat op het resultaat van het werk van de gaven die door de Heer Jezus aan het lichaam, de gemeente, zijn gegeven. Zij zijn gegeven om op te bouwen waardoor het geheel kan komen tot de volle wasdom (Ef.4:12,13). Levietendienst moet erop gericht zijn dat gelovigen volmaakt worden. Dan hebben deze gelovigen het zevende jaar bereikt, ze zijn vaders in Christus geworden (1 Joh.2:13,14). Het zevende jaar wordt gekenmerkt door rust. Dat zien we bij de vaders in Christus: zij hebben alles in Christus gevonden en aan Hem genoeg.

Het gaat in dit hoofdstuk om de rust van de schulden. In het zevende jaar werd niet over schuld gesproken. Geen onrust over schuldeisers. Als wij onheus behandeld zijn, staat de ander bij ons in de schuld. Iemand die zijn vlees tegenover ons heeft laten werken, heeft een schuld tegenover ons.

..., om de heiligen te volmaken, tot het werk van de bediening, tot de opbouw van het lichaam van Christus; totdat wij allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, tot een volwassen man, tot de maat van de vol-groeiheid van de volheid van Christus, ... (Ef 4:12,13)

Ik schrijf u, vaders, omdat u Hem kent die van het begin af is. Ik schrijf u, jongelingen, omdat u de boze overwonnen hebt. Ik heb u geschreven, kinderen, omdat u de Vader kent. Ik heb u geschreven, vaders, omdat u Hem kent die van het begin af is. Ik heb u geschreven, jongelingen, omdat u sterk bent en het woord van God in u blijft en u de boze overwonnen hebt. (1Jh 2:13,14)

Het kan zijn dat die schuld nooit wordt ingelost. Met zulke schuldenaars deugt het niet, zij moeten het goed maken. Maar dit hoofdstuk gaat over de schuldeiser als iemand die het zevende jaar heeft bereikt. Hij is in het jaar van de kwijtschelding.

Laten wij schulden voor wat zij zijn en gaan wij niet op ons recht staan, het recht van boetedoening? Wie op hun rechten gaan staan, zijn eigenlijk arme broeders en zusters, zij weten niet wat het is om in het 'zevende jaar' te leven. Als we zo op onze rechten staan, hebben we nog weinig geleerd van de Heer Jezus. Hij was rijk en is om ter wille van ons arm geworden.

Zonen van God lijken op God: zij zijn blijmoedige gevers in navolging van God die een onuitsprekelijke Gave gaf. We kunnen leren van de gelijkenis van de schuldenaars met een grote en een kleine schuld (*Math.18:21-35*). Wij eisen een kleine schuld en vergeten wat ons allemaal is vergeven.

Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven. Daarom is het koninkrijk der hemelen gelijk geworden aan een koning die met zijn slaven afrekening wilde houden. Toen hij nu begon af te rekenen, werd er een bij hem gebracht die tien-duizend talenten schuldig was. Daar hij echter niets had om te betalen, beval zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij had, en dat er betaald moest worden. De slaaf dan viel smekend voor hem neer en zei: Heer, heb geduld met mij en ik zal u alles betalen. De heer van die slaaf nu werd met ontferming bewogen, liet hem vrij en schold hem de lening kwijt. Toen die slaaf echter naar buiten ging, vond hij een van zijn medeslaven, die hem honderd denaren schuldig was; en hij pakte hem beet, greep hem bij de keel en zei: Betaal wat je schuldig bent. Zijn medeslaaf dan viel neer en smeekte hem aldus: Heb geduld met mij en ik zal je betalen. Hij wilde echter niet, maar ging weg en wierp hem in de gevangenis, totdat hij zou betalen wat hij schuldig was. Toen zijn medeslaven dan zagen wat er was gebeurd, werden zij zeer bedroefd; en zij gingen hun heer alles wat er gebeurd was uiteenzetten. Toen riep zijn heer hem bij zich en zei tot hem: Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? En zijn heer werd toornig en leverde hem over aan de folteraars, totdat hij alles zou betalen wat hij hem schuldig was. Zo zal ook mijn hemelse Vader u doen, als u niet ieder zijn broeder van harte vergeeft. (Mt 18:21-35)

De norm waarnaar wij als christenen behoren te vergeven is God en niet wijzelf. We moeten leren vergeven zoals God in Christus ons vergeven heeft (*Ef.4:32; Kol.3:13; vgl. Math.6:12*).

Maar weest jegens elkaar goedertieren, welgezind, elkaar vergevend, zoals ook God in Christus u vergeven heeft. (Ef 4:32)

Doet dan aan als uitverkorenen van God, heiligen en geliefden: innige ontferming, goedertierenheid, nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid, elkaar verdragend en elkaar vergevend, als de een tegen de ander een verwijt heeft; zoals ook Christus u vergeven heeft, zo ook u. (Ko 3:13)

En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaars hebben vergeven. (Mt 6:12)

Moeilijkheden in geloofsgemeenschappen gaan slechts zelden om werkelijk principiële dingen. Maar al te vaak gaat het om botsing van karakters, waardoor er schulden ontstaan. Als er dan zo'n zevende jaar aanbreekt, wat zou dat een verlichting geven. We bedenken te weinig dat we schatrijke mensen zijn, gezegend met alle geestelijke zegeningen. We zijn schatrijke zonen van God. Wie zich dat bewust is, zal de schuld kunnen laten rusten. Dat neemt de verantwoordelijkheid van de schuldenaar niet weg.

Het is een kwijtschelding voor de HERE (*vs.2*). We kunnen het alleen opbrengen om de schulden niet op te eisen, als we op Hem wordt gezien. Dat brengt de zegen des Heren met zich mee. Het is als het ware de schuld bij Hem declareren. Hij vergoedt altijd wat ter wille van Hem wordt kwijtgescholden. Kwijtschelden maakt niet armer, maar rijker: God belooft zijn zegen (*vs.4*) en lost die belofte ook in (*vs.6*). Hierdoor zullen ze in staat zijn in wijdere kring zegen uit te delen. Uitlenen plaatst in een positie van vrijheid en gezag (*Spr.22:6*).

Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg, ook wanneer hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken. (Sp 22:6)

Israël had de gelegenheid het rijkste en welvarendste volk op aarde te worden. Deze welvaart zou niet door technologische inspanningen worden verkregen, maar door gehoorzaamheid aan wat God had gezegd. Hun werd zelfs de wereldheerschappij in het vooruitzicht gesteld waardoor zij een positie hadden waarvan alle volken de zegen zouden ervaren.

7 Wanneer er onder u een arme mocht zijn, een van uw broeders, in een van uw woonplaatsen, in het land, dat de HERE, uw God, u geven zal, dan zult gij uw hart niet verstokken noch uw hand gesloten houden voor uw arme broeder, 8 maar gij zult uw hand wijd voor hem openen en hem met mildheid lenen, voldoende voor wat hem ontbreekt. 9 Neem u ervoor in acht, dat in uw hart niet de lage gedachte opkomt: het zevende jaar, het jaar der kwijtschelding, nadert – waardoor gij onbarmhartig wordt jegens uw arme broeder, en gij hem niets geeft, zodat hij tegen u tot de HERE roept en gij u bezondigt. 10 Gij zult hem met mildheid geven en uw hart zal niet verdrietig zijn, wanneer gij hem geeft, want ter wille daarvan zal de HERE, uw God, u zegenen in al uw werk en in alles wat gij onderneemt. 11 Want armen zullen nooit in het land ontbreken; daarom gebied ik u aldus: Gij zult uw hand wijd openen voor uw broeder, voor de ellendige en de arme in uw land.

Vers 4 lijkt in tegenspraak met vers 11. De tegenspraak is schijn. In vers 4 gaat het om Gods voornemen, waarin hij de rijken de verantwoordelijkheid geeft ervoor te zorgen dat er geen armen zullen zijn. In vers 11 gaat het om een voorzegging van de alwetende God die weet dat door ontrouw of om de rijken te beproeven, er altijd armen zullen zijn (vgl. Matth.26:11; Mark.14:7; Joh.12:8).

Het gaat niet over hoe de arme zo arm is geworden, maar om de houding van de rijken, om hun gevoelens van medelijden en barmhartigheid te beproeven. God verwacht van ons dat wij onze hand wijd opendoen en met mildheid geven. In de christenheid in zijn geheel is nauwelijks enige kennis van de hemelse zegeningen. God heeft de blijmoedige gever lief, wij mogen doorgeven van onze rijkdom, die Heer ons gegeven heeft. Rijke christenen, dat wil zeggen zij die hun geestelijke rijkdommen kennen en erin en ernaar leven, lenen niet, maar lenen uit aan anderen. Zo zal er gelijkheid zijn (2 Kor.8:14).

Zij die hun geestelijke rijkdommen kennen, hebben een even zondig hart als zij die deze niet kennen. De argumenten om niet te geven, komen uit een zondig hart (vs.9). Een verstokt hart houdt de hand gesloten. Er worden uitvluchten gezocht om de verplichting ontlopen om aan onze arme broeders en zusters te geven (Jak.2:16). Wie een verstokt hart heeft, toont dat hij de Heer niet vertrouwt in de toezegging van zegen die Hij heeft gedaan.

Als de rijke zijn hart sluit (1 Joh.3:17), laadt hij zonde op zich, waarvoor hij ter verantwoording zal worden geroepen. De arme zal, als hij met iemand te maken heeft die een verstokt hart heeft, tot de HERE roepen. Roepen tot de Heer is naderen tot de troon van de genade (Hebr.4:16). Daar is hulp. In Hem vindt hij een Vriend die zijn roepen hoort en niet beschaamt.

Het idee dat lenen vlak voor het zevende jaar gelijk staat aan weggeven, mag geen verandering zijn tot een edelmoedig voorzien in de nood van de ander. Lenen (of geven) moet gebeuren met verstand van en inzicht in de situatie waarin de ander zich bevindt. De HERE geeft niet de opdracht om in het wilde weg te lenen (of te geven), maar "voldoende voor wat hem ontbreekt".

Als rijke christenen niet omkijken naar arme christenen en onder elkaar genieten van hun rijkdom, dan handelen ze het zoonschap onwaardig. In Lukas 6:35 is de opdracht dat zelfs aan vijanden moet worden geleend. De Heer maakt daar duidelijk dat zonen geven en niet eisen en daardoor lijken op hun Vader. Zij permitteren zich de luxe van het geven. Waar geëist wordt, hebben we met arme gelovigen te maken.

Want de armen hebt u altijd bij u, Mij echter hebt u niet altijd. (Mt 26:11)

Want de armen hebt u altijd bij u en wanneer u wilt, kunt u hun weldoen; Mij echter hebt u niet altijd. (Mk 14:7)

Want de armen hebt u altijd bij u, maar Mij hebt u niet altijd. (Jh 12:8)

Want het is niet opdat anderen verlichting hebben en u verdrukking, maar naar gelijkheid; in de tegenwoordige tijd diene uw overvloed voor hun gebrek, opdat ook hun overvloed dient voor uw gebrek, zodat er gelijkheid is, ... (2Ko 8:13,14)

Als een broeder of zuster zonder kleding zijn en gebrek hebben aan het dagelijkse voedsel en iemand van u zegt tot hen: Gaat heen in vrede, warmt u en verzadigt u, maar u geeft hun niet het voor het lichaam benodigde, wat baat het? (Jk 2:15,16)

Wie nu aardse goederen heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden en zijn hart voor hem sluit, hoe blijft de liefde van God in hem? (1Jh 3:17)

Laten wij dus met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd. (Hb 4:16)

Hebt daarentegen uw vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets terug te hopen; en uw loon zal groot zijn, en u zult zonen van de Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en bozen. (Lk 6:35)

Geven is Gods grote kenmerk. Hij wil dat we Hem hierin navolgen als goede zonen die op hun Vader lijken. We worden aangespoord met mildheid te geven en dat niet met tegenzin. "God heeft een blijmoedige gever lief" (2 Kor.9:7; Rom.12:8).

Laat ieder geven naardat hij zich in zijn hart heeft voorgenomen; niet met tegenzin of uit dwang, want God heeft een blijmoedige gever lief. (2Ko 9:7)

Daar wij nu verschillende genadegaven hebben, naar de genade die ons gegeven is, hetzij profetie, laat het zijn naar gelang van het geloof; hetzij dienst, in het dienen; hetzij wie leert, in het leren; hetzij wie vermaant, in het vermanen; wie meedeelt, in eenvoudigheid; wie leiding geeft, in ijver; wie barmhartigheid bewijst, in blijmoedigheid. (Rm 12:6-8)

Wie geeft, mag rekenen op zijn zegen, zowel in materieel als in geestelijk opzicht (Spr.3:10; 28:27; Jes.58:10,11). Salomo heeft misschien wel aan dit woord van Mozes gedacht toen hij *Spreuken 11:24* neerschreef.

*Vereer de HERE met uw rijkdom
en met de eerstelingen van al uw inkomsten,
dan zullen uw schuren met overvloed gevuld worden
en uw perskuipen van most overstromen. (Sp 3:9,10)*

*Wie de arme geeft, zal geen gebrek lijden;
maar wie zijn ogen toesluit, wordt zwaar vervloekt. (Sp 28:27)*

..., wanneer gij de hongerige schenkt wat gij zelf begeert en de verdrukten verzadigt, dan zal in de duisternis uw licht opgaan en uw donkerheid zal zijn als de middag. En de HERE zal u voortdurend leiden, u in dorre streken verzadigen en uw gebeente krachtig maken; dan zult gij zijn als een besproeide hof en als een bron, waarvan het water niet teleurstelt. (Js 58:10,11)

*Er zijn er, die uitstrooien en toch nog meer verkrijgen;
terwijl anderen meer inhouden dan recht is en toch gebrek lijden. (Sp 11:24)*

12 Wanneer uw broeder, een Hebreeuwse man, of een Hebreeuwse vrouw, zich aan u verkoopt, dan zal hij u zes jaar dienen, maar in het zevende jaar zult gij hem vrij laten weggaan. 13 En wanneer gij hem vrij laat weggaan, zult gij hem niet met lege handen laten gaan; 14 gij zult hem met mildheid meegeven van uw kleinvee, van uw dorsvloer en uw perskuip; van datgene waarmee de HERE, uw God, u gezegend heeft, zult gij hem geven. 15 Gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in het land Egypte, en dat de HERE, uw God, u bevrijd heeft; daarom geef ik u heden dit gebod. 16 Maar wanneer hij tot u zegt: Ik wil niet van u heengaan – omdat hij u en uw gezin liefheeft, daar hij het goed bij u heeft, 17 dan zult gij een priem nemen, en die door zijn oor in de deur steken, opdat hij voor altijd uw dienstknecht zij. En ook met uw dienstmaagd zult gij zo doen. 18 Laat het u niet hard vallen, als gij hem vrij laat weggaan, want zes jaar heeft hij het dubbele loon van een dagloner voor u verdiend; dan zal de HERE, uw God, u zegenen in alles wat gij doet.

Iemand die niet in staat was om zijn schuld te betalen, kon zichzelf als slaaf aan de schuldeiser verkopen. Als de hoogte van zijn schuld het noodzakelijk maakte dat hij zeker zes jaar als slaaf moest werken, moest hij in het zevende jaar worden vrijgelaten. Dat jaar van vrijlating is niet hetzelfde als het jaar van kwijtschelding, maar het zevende jaar van zijn werken als slaaf.

De bepaling om slaven vrij te laten in het zevende jaar, maakt duidelijk dat God zijn volk als een vrij volk wil zien. Hij wil hun die vrijheid garanderen, zelfs als ze die door eigen schuld zijn kwijtgeraakt. Het uitgangspunt voor die vrijheid is gehoorzaamheid van de meester aan deze bepaling van God. In de wijze van vrijlating kan hij laten zien dat zijn hart met Gods hart in verbinding staat en kan hij Gods hart vertolken.

Dit gedeelte lijkt op *Exodus 21:2-11*. De samenhang van beide gedeelte laten echter zien dat het in geestelijk opzicht om twee verschillende toepassingen gaat. In *Exodus 21* is de Hebreeuwse slaaf een type van de Heer Jezus. Zijn vrouw en kinderen zijn een beeld van respectievelijk de gemeente en de individuele gelovigen.

Wanneer gij een Hebreeuwse slaaf koopt, zal hij zes jaar dienen, maar in het zevende jaar zal hij om niet als een vrij man weggaan. Indien hij alleen gekomen is, zal hij alleen weggaan; indien hij gehuwd was, dan zal zijn vrouw met hem weggaan. Indien zijn heer hem een vrouw gegeven heeft en zij hem zonen of

dochters gebaard heeft, zal de vrouw met haar kinderen het eigendom blijven van haar heer, en hij zal alleen weggaan. Maar indien de slaaf nadrukkelijk zegt: Ik heb mijn heer, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet als vrij man weggaan, dan zal zijn heer hem bij de goden brengen, hij zal hem bij de deur of de deurpost brengen, en zijn heer zal zijn oor met een priem doorboren en hij zal hem voor altijd dienen.

En wanneer iemand zijn dochter als slavin verkoopt, zal zij niet weggaan zoals de slaven weggaan. Indien zij haar heer niet bevalt, die haar voor zichzelf bestemd had, dan moet hij haar laten loskopen; hij heeft niet de bevoegdheid haar aan een vreemd volk te verkopen, omdat hij trouweloos tegen haar gehandeld heeft. Indien hij haar voor zijn zoon bestemt, zal hij haar naar het recht der dochters doen. Indien hij zich een andere neemt, zal hij haar voeding, haar kleding en de echtelijke gemeenschap met haar niet verminderen. Indien hij haar deze drie dingen niet doet, zal zij weggaan, om niet, zonder geld. (Ex 21:2-11)

Hier gaat het over een slaaf en een slavin. Over een vrouw en kinderen van de slaaf wordt niet gesproken. Hier staat in *vers 13* dat de slaaf die vrij weggaat van alles mee krijgt van zijn meester, hoewel hij ook vrijwillig zou kunnen blijven uit liefde voor zijn meester. Maar de nadruk ligt hier niet op de gezindheid van de slaaf, maar op de gezindheid van de meester. Hier gaat het erom de broeder goed te doen, of het nu een schuldenaar is (1-6), een arme (7-11) of een slaaf (12-18).

De slaaf wordt vrijgelaten na zeven jaar en moet met volle handen worden vrijgelaten. Wat hij meekreeg, hing af van de waardering die de meester had van de zegen waarmee de HERE hem had gezegend. Door de slaaf had de meester zo veel verdiend. Als hij voor al het werk dat de slaaf had gedaan, een dagloner had moeten inhuren, zou hem dat het dubbele hebben gekost.

Het kan voor ons al moeilijk zijn om een broeder die zich moreel aan ons heeft verplicht te vergeven. We doen het wel, maar soms met een morrend hart. Hem dan ook nog eens met volle handen heen te sturen, vraagt nog meer geestelijke gezindheid. Tot zo'n houding kunnen we alleen komen, als we zelf beseffen dat alles wat we hebben, we van de Heer hebben gekregen. Dat zal ons dankbaar maken en die dankbaarheid zal ons tot dit handelen brengen in navolging van hoe de Heer met ons heeft gehandeld. We waren zelf vroeger ook slaven in Egypte. Toen het volk uit Egypte ging, werden ze ook overladen met gaven. Zo doet God dat.

Er is niet alleen dankbaarheid jegens God, maar ook jegens de slaaf, die trouw heeft gediend. Het voordeel dat de meester daarvan heeft gehad, mag hij tot uitdrukking laten komen in wat hij de slaaf meegeeft. Wat of hoeveel het moet zijn, wordt aan de meester overgelaten.

Paulus zei tegen Filémon dat hij Onésimus niet alleen moest vergeven, maar dat hij hem moest vrijlaten en overladen met al de christelijke liefde van zijn hart (Fil.:15-17). Zo zou hij de handen van Onésimus vullen en hem winnen en voor altijd aan zich verbinden.

Want wellicht was hij daarom voor een tijd van u gescheiden, opdat u hem eeuwig zou bezitten, niet langer als een slaaf, maar meer dan een slaaf, een geliefde broeder, vooral voor mij, hoeveel te meer dan voor u, zowel in het vlees als in de Heer. Als u mij dus voor uw deelgenoot houdt, neem hem aan als mijzelf. (Fm :15-17)

19 Alle eerstelingen van het mannelijk geslacht, die onder uw runderen en uw kleinvee geboren worden, zult gij de HERE, uw God, heiligen; gij zult niet arbeiden met de eersteling van uw rund, en de eersteling van uw schaap zult gij niet scheren. 20 Voor het aangezicht van de HERE, uw God, zult gij ze jaar op jaar eten op de plaats die de HERE verkiezen zal, gij met uw huisgezin. 21 Maar wanneer er een gebrek aan is, als het kreupel of blind is of enig ernstig gebrek heeft, dan zult gij het voor de HERE, uw God, niet slachten. 22 In uw woonplaatsen zult gij, zowel de onreine als de reine, er dan van eten, als van een gazel en een hert. 23 Alleen zijn bloed zult gij niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water.

Dit gedeelte is overgangsgedeelte naar het volgende hoofdstuk. De eerstgeborenen van het vee moesten worden geheiligd en gegeten worden, jaar op jaar, voor het aangezicht des Heren. Zij zijn het voedsel voor de zonen van God, waarmee *hoofdstuk 14* begon. Zonen zijn ook eerstgeborenen. Ze waren losgekocht door een lam en voor God geheiligd (Ex.13:1-16).

De HERE sprak tot Mozes: Heilig Mij alle eerstgeborenen, die onder de Israëlieten het eerst uit een moederschoot voortkomen, zowel van mens als van dier; zij zijn mijn eigendom.

Toen zeide Mozes tot het volk: Gedenkt deze dag, waarop gij uit Egypte, uit het diensthuis, gegaan zijt; want met een sterke hand heeft de HERE u daaruit geleid. Daarom mag niets gezuurds gegeten worden. Heden trekt gij uit, in de maand Abib. Wanneer de HERE u gebracht heeft naar het land der Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Hevieten en Jebusieten, waarvan Hij uw vaderen gezworen heeft, dat Hij het u zal geven, een land, vloeiende van melk en honig, dan zult gij deze dienst in deze maand onderhouden. Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten en op de zevende dag zal er een feest voor de HERE zijn. (Ex 13:1-6)

De eerstgeborene spreekt van kracht (Ps.78:51; 105:36). Daarin trof God Egypte, toen Hij hen sloeg. Als de mens zich daarop beroemt, worden zij steeds aan de kant gezet. God kan met hen niets beginnen en moet hen zelfs oordelen. Maar eerstgeborenen die hadden geschuld, heeft God niet alleen bevrijd van het oordeel, maar Hij wilde hen voor Zichzelf bezitten. Dat herinnert aan het zoonschap van *Efeziërs 1:5*. Bij God is het zo dat elke zoon het karakter heeft van een eerstgeboren zoon. Zo noemt Hij ook Israël.

De Heer Jezus is de Eerstgeborene onder vele broeders (Rom.8:29). Wij zijn het geworden door Hem (Hebr.2:10-12).

Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. (Rm 8:29)

Want het paste Hem, om Wie alle dingen zijn en door Wie alle dingen zijn, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te leiden, de overste leidsman van hun behoudenis door lijden volmaakte. Want en Hij die heiligt en zij die geheiligd worden, zijn allen uit een; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen en zegt: 'Ik zal uw naam aan mijn broeders verkondigen, in het midden van de gemeente zal Ik U lofzingen'. (Hb 2:10-12)

De hele gemeente bestaat uit eerstgeborenen (Hebr.12:23). Daarmee lijken zij op Hem, zijn ze gelijkvormig aan Hem. De titel 'eerstgeborene' wijst op een rangorde, een plaats boven anderen. Zijn unieke, met niemand te vergelijken karakter wordt uitgedrukt in de Eniggeborene.

De eerstgeborene moesten worden genomen uit de runderen en schapen. Deze dieren zijn een type van de Heer Jezus. In zijn algemeenheid zijn runderen en schapen het voedsel voor zonen. Maar de eerstgeborenen zijn speciaal voedsel. Ze zijn geheiligd voor de Here. Dit aspect wordt hier eraan toegevoegd en wel in verbinding met de plaats die Hij uitgekozen heeft om daar te wonen.

In *Numeri 18:17,18* staat dat alleen de priesters dit mochten eten bij het heiligdom en nadat het geofferd was. Hier gaat het niet om priesters en niet om offeren, hier verwacht God dat het hele volk priesters is dat voor Gods aangezicht geniet van de zegen die Hij heeft gegeven.

We mogen eten van de zegeningen samen met anderen, maar we moeten nooit vergeten God erbij te betrekken. Hij wil zijn deel van zonen, die in het heiligdom gaan om Hem te eren. 'Kinderen' hebben meer de gedachte aan zorg en liefde van Godswege. 'Zonen' zijn er voor God.

Eerstgeboren dieren waaraan een gebrek was, mochten niet naar Jeruzalem gebracht worden. Die mochten wel thuis gegeten worden. De normen voor het samenzijn van de gemeente (de plaats waar de Heer Jezus in het midden is) liggen anders dan thuis. Dat heeft te maken met andere verantwoordelijkheden. In de gemeente komen gelovigen als "verstandigen" (1 Kor.10:15) om de Heer te eren. Thuis hebben ook de kinderen hun inbreng in het eren van de Heer, zonder dat er, bijvoorbeeld vanwege de leeftijd, sprake is van inzicht of 'verstand' in de dingen van de Heer. De niveaus liggen anders. Zo kunnen in het gezin liederen worden gezongen die in de samenkomst van de gemeente niet geschikt zijn.

Hij sloeg alle eerstgeborenen in Egypte, de eerstelingen van hun kracht in de tenten van Cham. (Ps 78:51)

Hij sloeg alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen van hun ganse kracht. (Ps 105:36)

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ... (Ef 1:5)

..., maar u bent genaderd tot de berg Sion; en tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem; en tot tienduizenden van engelen, de algemene vergadering; en tot de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen staan opgeschreven, en tot God, de Rechter van allen; en tot de geesten van de tot volmaaktheid gekomen rechtvaardigen: ... (Hb 12:22,23)

Echter zult gij de eerstgeborenen van een rund, schaap of geit niet loskopen; zij zijn iets heiligs, hun bloed zult gij op het altaar sprengen en hun vet doen roken als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE; maar hun vlees zal voor u zijn; evenals de beweegborst en de rechterschenkel zal het voor u zijn. (Nm 18:17-18)

Ik spreek als tot verstandigen; beoordeelt u wat ik zeg. (1Ko 10:15)

INHOUD:

- Vs. 1-8 Het pascha en de ongezuurde broden
 Vs. 9-12 Het wekenfeest
 Vs. 13-15 Het loofhuttenfeest
 Vs. 16,17 Niet met lege handen voor de HERE verschijnen
 Vs. 18-20 Rechtvaardige rechtspraak
 Vs. 21,22 Waarschuwing tegen heidense praktijken

TOELICHTING:

Met *vers 1-17* wordt het deel dat in *12:1* begon, afgesloten. Het is de climax ervan. Het gaat hier niet om de priesters, maar om het volk in verbinding met de plaats die de Here verkoren heeft om zijn naam te doen wonen. Vanaf *vers 18* komt meer het staatsrechtelijke aan de orde, hoewel ook dat in verbinding wordt gebracht met die plaats. Die plaats moesten zij zoeken.

Het hoogtepunt voor die plaats was, als alle mannen daarheen optrokken, drie maal in het jaar om daar feest te vieren voor het aangezicht des Heren. Deze feesten komen vier maal voor in de boeken van Mozes. Dat gebeurt niet als een loutere herhaling, maar in overeenstemming met het karakter van elk van die boeken.

- 1 *Exodus 23 en 34* - de feesten genoemd in verbinding met de wetten die God aan Mozes had gegeven (*hst.23*) en bij de verbondsbevestiging na de geschiedenis met het gouden kalf als God in genade met zijn volk handelt (*hst.34*). Ze staan in verband met het verbond.
- 1 *Leviticus 23* - de drie feesten tijdens de zeven hoogtijdagen, in het priesterboek, waar de feesten een gelegenheid zijn om offers te brengen tijdens een heilige samenroeping. Daar ook de feesten in hun profetische samenhang, waar de feesten heen wijzen.
- 1 *Numeri 28 en 29* - het volk is in de woestijn, op weg naar het land. God laat zijn rechten op het volk gelden. De feesten worden genoemd 'mijn feesten', om aan te tonen wat God voor Zichzelf begeert. Dat is mooi, juist in een woestijnsituatie.
- 1 *Deuteronomium 16* - de feesten in verbinding met de plaats waar God woont. Het hele volk komt samen, niet bij de ingang van de tent der samenkomst als in *Leviticus* en *Numeri*, maar in Jeruzalem, bij de tempel.

Ons samenkomen kent karaktertrekken van *Leviticus*: het samenkomen met de broeders en zusters waar we de eenheid van het volk tot uiting brengen. Het kent ook de karaktertrekken van *Deuteronomium*. In *Deuteronomium* staat alles in het enkelvoud. Het gaat niet in eerste plaats om dit samen met alle andere Israëlieten te doen, maar om een persoonlijke ontmoeting met de HERE op die plaats. Zo brengen we, als we samenkomen, allen tezamen, maar ook allen persoonlijk onze offers van lof en dank aan God. God ziet het hart van elk van de zijnen.

Het Pascha en het feest van ongezuurde broden horen bij elkaar, het is een eenheid. Het feest van de eerstelingsgarve hoort bij het wekenfeest. Het feest van de eerstelingsgarve viel altijd in de week van de ongezuurde broden. Zeven weken later, in de derde maand, werd het wekenfeest gevierd. In de zevende maand werden ook drie feesten gevierd. De drie grote feesten vielen dus in de 1e, 3e en 7e maand.

Deze feesten hingen samen met de oogst. Het feest van de eerstelingsgarve werd gevierd als de gersteoogst rijp was geworden (*Num.28:26*). Daarna kwam de tarweoogst.

En op de dag der eerstelingen, wanneer gij een nieuw spijsoffer de HERE brengen zult, op uw feest der weken, zult gij een heilige samenkomst hebben, gij zult generlei slaafse arbeid verrichten. (Nm 28:26)

Het wekenfeest is de eersteling van de tarweoogst, zeven weken later (Ex.34:22), in de vorm van de twee beweegbroden. De volgende fase van de oogst was de wijnoogst, met tenslotte de olijvenoogst.

Als de hele oogst binnen was, werd het feest van de loofhutten gevierd, het feest van de hele inzameling (Ex.23:16). Dan was de oogst ook al bewerkt: persen en dorsen was gebeurd. Vanaf het allereerste begin tot de laatste fase, van de 1e tot de 7e maand, waren het oogstmaanden. De feesten markeren het begin en het einde ervan.

1 Neem de maand Abib in acht en vier het Pascha ter ere van de HERE, uw God, want in de maand Abib heeft de HERE, uw God, u in de nacht uit Egypte geleid.

Abib betekent "groene aren". Dat spreekt van een nieuw begin, het is als het ware de lente. Het begint met het slachten van het Pascha. Daarvan is zes keer sprake in de Bijbel en elke keer vanuit een andere gezichtspunt, evenals we bij de feesten zagen in overeenstemming met het karakter van het boek waarin het wordt genoemd. In *Exodus 12* wordt het voor de eerste keer genoemd, daar ontstaat het feest. Alle volgende keren zal het een herinneringsfeest zijn, maar de eerste keer is het de werkelijkheid van de verlossing. Het is het eerste feest dat genoemd wordt in verbinding met het ingaan in het land.

In Egypte werd het gevierd in de huizen. In het land mag het alleen gevierd worden op de plaats waar de HERE woont. Het stelt de centrale gedachte voor dat het Gods bedoeling was een volk te verlossen te midden waarvan Hij kon wonen. Hij heeft niet alleen een volk bevrijd van het oordeel, maar dat gedaan met een doel. Dit doel wordt hier voorgesteld, terwijl er teruggedacht wordt aan wat we de geboorte van Gods volk zouden kunnen noemen.

Wat eens in de huizen van de Israëlieten plaatsvond, vindt nu plaats in verbinding met het huis van God, de tempel. Het avondmaal is ook niet iets voor afzonderlijke gezinnen, maar een maaltijd van het hele volk van God.

In *Numeri 9* geeft het kracht om door de woestijn heen te gaan en het eind van de reis te bereiken. In *Jozua 5* is het volk het land ingegaan en dient het Pascha als een terugblik naar het uitgangspunt. In *Leviticus 23* is het Pascha het uitgangspunt voor het bereiken van de sabbatsrust. In de profetische toepassing van dat hoofdstuk ziet de sabbat op de tijd dat God kan rusten in de hele schepping. Pascha is het begin der maanden (Ex.12:2). In *Deuteronomium 16* staat het in verband met het samenkomen bij de HERE.

Ons feest als christenen bestaat maar uit één feest. Dat ene feest is als wij samenkomen rondom de Heer. Alle feesten, het feestkarakter, komen bij uitstek tot uiting in de eredienst. Christelijke feestdagen komen niet in de Bijbel voor.

In de loop van Israëls geschiedenis hebben zowel het Pascha als het loofhuttenfeest voor het volk van God steeds meer hun betekenis verloren. Voor het Pascha gold dat sinds de dagen van Samuël (2 *Kron.35:18*) en voor het loofhuttenfeest sinds de dagen van Jozua (*Neh.8:18*).

Zulk een Pascha was in Israël niet gevierd sinds de dagen van de profeet Samuël; geen der koningen van Israël heeft het Pascha gevierd zoals Josia het vierde met de priesters, de Levieten en geheel Juda en Israël dat zich daar bevond, en met de inwoners van Jeruzalem. (2Kr 35:18)

De gehele gemeente van hen die uit de ballingschap waren teruggekeerd, maakte loofhutten en woonde in de loofhutten. Zó hadden de Israëlieten niet gedaan sinds de dagen van Jozua, de zoon van Nun, tot op die dag. Er heerste dus zeer grote vreugde. (Nh 8:18)

2 Dan zult gij als Pascha voor de HERE, uw God, kleinvee en runderen slachten op de plaats die de HERE verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen.

Het pascha is voor de HERE, dat wil zeggen voor zijn aangezicht, in zijn tegenwoordigheid, bij Hem. Hij verlangt ernaar dat zijn volk bij Hem komt.

Het feest der weken, der eerstelingen van de tarweoogst, zult gij vieren, en het feest der inzameling bij de wisseling des jaars. (Ex 34:22)

Ook het feest van de oogst, der eerstelingen van uw vruchten, die gij op de akker zaaien zult; en het feest der inzameling aan het einde des jaars, wanneer gij uw vruchten van de akker ingezameld hebt. (Ex 23:16)

Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gericht oefenen, Ik, de HERE. (Ex 12:12)

De Heer Jezus spreekt over 'mijn' eetzaal (*Mark.14:14*), een vertrek waar Hij met zijn discipelen het Pascha wil vieren. Hij begeert vurig, dat zij voor Hem feest te vieren en Hem brengen wat Hem toekomt, een rijke offerdienst van brandoffers en dankoffers. Het is hier de individuele Israëliet.

3 Gij zult daarbij geen gezuurd brood eten; zeven dagen zult gij daarbij ongezuurde broden eten, brood der verdrukking, want overhaast zijt gij uit het land Egypte getrokken; opdat gij al de dagen uws levens de dag van uw uittocht uit het land Egypte gedenkt.

Het brood der ellende of verdrukking, daar begint het mee. Het gedeelte eindigt met volkomen blijdschap (*vs.15*). Niet alleen spreken over de heerlijkheden van de Heer, maar ook over onze ellende. Dat niet vergeten, of denken dat het iets minderwaardigs is. Aan het eind van zijn leven spreekt de grote apostel Paulus die over zoveel zegeningen heeft gesproken, over zichzelf als de grootste van de zondaren (*1 Tim.1:15*). En hét hoofdstuk over aanbidding in dit boek (*hst.26*), spreekt daar ook over. We moeten nooit vergeten waar we vandaan komen.

Er is geen verheven niveau zonder dat er ook brood der ellende aan verbonden is. In *Exodus 4:23* spreekt God over Israël als zijn zoon en dat Hij daarom het volk zou verlossen uit Egypte. Hetzelfde zien we in *Efeziërs 1:5-7* waar we lezen over het zoonschap als verbonden met de verlossing door zijn bloed en de vergeving van de misdaden.

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, in Wie wij de verlossing hebben door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van zijn genade, ... (Ef 1:5-7)

Daaraan denken we bij het pascha op zondagmorgen. Het is een volk voor Hem, om Hem te dienen in de woestijn. Pascha is niet hetzelfde als avondmaal. Pascha is wat God voor mij geweest is, hoe Hij het oordeel afwende en mij verlost uit Egypte en mij bracht in het land. Het avondmaal doet eraan denken dat de Heer Jezus vroeg Hem te gedenken in wat Hij deed. Bij het Pascha is er geen activiteit van het lam. In het avondmaal gedenken wij Hem die het Lam is en Zich eenswillend met de Vader overgaf. Blijdschap is niet verbonden met het Pascha, omdat het verbonden is met de dood van de Heer Jezus. Wij zijn blij omdat Hij is opgestaan.

4 Er zal geen zuurdeeg bij u aangetroffen worden in uw gehele gebied, zeven dagen lang; en van het vlees, dat gij in de avond op de eerste dag slacht, zal niets de nacht overblijven tot de morgen.

De periode van zeven dagen stelt ons hele leven voor. Ons hele leven lang mag er, "*in uw gehele gebied*", dat is op alle terreinen van het leven, niets ongezuurds, dat is iets van de zonde, aanwezig zijn. Dat moet ik bedenken op de plaats waar de Heer Jezus woont.

In het hele land mocht niets zijn dat de gedachten en harten verontreinigde. Vandaar steeds dat brood der ellende erbij. Telkens opnieuw daarvan onder de indruk komen, niet teren op oude gevoelens.

5 Gij zult het Pascha niet mogen slachten in een der steden, die de HERE, uw God, u geven zal.

Het Pascha mocht niet worden gevierd naar eigen inzicht of op een plaats naar eigen verkiezing. De brief aan de *Korinthiërs* is de enige die in de volle zin aan een plaatselijke gemeente gericht. Daar wordt gesproken over de viering van het avondmaal. Die viering hoort dan ook bij de plaatselijke openbaring van het lichaam van Christus, waar gelovigen, niet zomaar in hun eigen steden, maar samenkomen op de grondslag van de ene gemeente, die de Heer heeft gegeven in zijn Woord. Daar is Hij in het midden. Het feest van de ongezuurde broden vieren we in de huizen.

En Hij zond twee van zijn discipelen weg en zei tot hen: Gaat de stad in en u zal een mens tegemoet komen die een kruik water draagt; volgt hem, en waar hij ook naar binnen gaat, zegt tot de heer des huizes: De Meester zegt: Waar is mijn gastverblijf waar Ik het pascha met mijn discipelen kan eten? (Mk 14:13,14)

Het woord is betrouwbaar en alle aanneming waard, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om zondaars te behouden, van wie ik de voornaamste ben. (1Tm 1:15)

Dan zult gij tot Farao zeggen: Zo zegt de HERE: Israël is mijn eerstgeboren zoon; daarom zeg Ik u: laat mijn zoon gaan, opdat hij Mij diene; zoudt gij echter weigeren hem te laten gaan, dan zal Ik uw eerstgeboren zoon doden. (Ex 4:22,23)

Wij mogen leven, zeven dagen, vanuit het Pascha. Die periode is tegelijk weer een voorbereiding voor een volgend Pascha. Het is een heerlijk aantrekkingspunt voor het hele volk. Hizkia had dat op zijn hart. Hij laat de uitnodiging uitgaan naar alle 12 stammen (2 Kron.30:1). Het hele volk moet welkom zijn op die plaats. Enkel kwamen naar Jeruzalem (2 Kron.30:11). Toen kon hij het feest vieren, ondanks dat velen niet kwamen.

6 Maar op de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen, zult gij het Pascha slachten, tegen de avond, als de zon ondergaat, op het tijdstip van uw uittocht uit Egypte.

Het Pascha werd gevierd aan het eind van de dag. De dood van de Heer Jezus markeert een afsluiting. Het is de basis om bevrijd te worden van boze machten.

7 Gij zult het koken en het eten op de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal; dan zult gij in de morgen de terugreis aanvaarden en naar uw tenten gaan. 8 Zes dagen lang zult gij ongezuurde broden eten en op de zevende dag zal er een feestelijke vergadering zijn ter ere van de HERE, uw God; dan zult gij geen werk doen.

In vers 7 lijkt het erop alsof volk naar hun tenten terugkeerde nadat het pascha had gegeten. Maar het feest van de ongezuurde broden hoorde er helemaal bij. Pas na dit feest keerde het terug (vgl. 2 Kron.30:21; 35:17).

Zeven dagen lang vierden de Israëlieten die zich te Jeruzalem bevonden, het feest der ongezuurde broden met grote vreugde. De Levieten en de priesters loofden de HERE dag op dag onder begeleiding van instrumenten tot lof van de HERE. (2Kr 30:21)

De Israëlieten die zich daar bevonden, vierden toen het Pascha benevens het feest der ongezuurde broden, zeven dagen lang. (2Kr 35:17)

9 Zeven weken zult gij tellen: van dat de sikkel voor het eerst in het staande koren geslagen wordt, zult gij zeven weken beginnen te tellen. 10 Dan zult gij het feest der weken vieren ter ere van de HERE, uw God, naar de mate van de gaven, die gij vrijwillig geven zult, naar dat de HERE, uw God, u gezegend heeft; 11 gij zult u verheugen voor het aangezicht van de HERE, uw God, gij met uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd, met de Leviet, die binnen uw poorten woont, en met de vreemdeling, de wees en de weduwe, die in uw midden zijn, op de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen. 12 Gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte en gij zult deze inzettingen naarstig onderhouden.

De eerste maaislag in het staande koren was voor de eerstelijngsarve van de gersteoogst. Daarna moest er geteld worden, zeven weken. De sikkel heeft voor ons zijn eerste slag gemaakt op de opstandingsmorgen van de Heer Jezus, een nieuw begin voor ons. Rekenen vanaf de opstanding. Niet het kerstfeest is het begin, zoals dat in de wereld gangbaar is.

Het wekenfeest of pinksterfeest (naar de Septuaginta, de Griekse vertaling van het OT van het woord 'vijftig dagen', Lev. 23:16) mogen we ook elke zondag vieren. Daarom moet dat tellen eraan vooraf zijn gegaan, we moeten leren rekenen naar de opstanding van de Heer Jezus. Dan komt er in ons leven de werking van de Heilige Geest (pinksterfeest) als genot. Hij kan Zich bij ons thuis voelen als wij de opstanding en verheerlijking hebben leren waarderen.

In *Handelingen 1* zien we de discipelen tijdens deze zeven weken. De Heer toont Zich als de Opgestane en spreekt over het koninkrijk. Verder is er een verwachten van de belofte van de Vader en een leren een getuigenis in de wereld te zijn. Mijn positie is er een van een getuige. Ik ben ook op weg naar de plaats waar de Heer naar toe was gegaan. Ook ga ik naar de bovenzaal, die de Heer Jezus 'mijn eetzaal' noemde, om daar met de discipelen te zijn. Daar waren ze volhardend in het gebed en hielden ze zich aan zijn woord. De gevolgen zien we in *Handelingen 2*: de Heilige Geest komt.

Toen zond Jehizkia een boodschap tot geheel Israël en Juda, ja, zelfs schreef hij brieven aan Efraïm en Manasse, dat zij zouden komen naar het huis des HEREN te Jeruzalem, om voor de HERE, de God van Israël, het Pascha te vieren. (2Kr 30:1) Maar enige mannen uit Aser, Manasse en Zebulon verootmoedigden zich en kwamen naar Jeruzalem. (2Kr 30:11)

Dan zult gij tellen van de dag na de sabbat, van de dag waarop gij de garve van het beweegoffer gebracht hebt: zeven volle weken zullen het zijn; tot de dag na de zevende sabbat zult gij tellen, vijftig dagen; dan zult gij een nieuw spijsoffer de HERE brengen. (Lv 23:15,16)

Het resultaat is een vrijwillige schatting die God wordt aangeboden (vs.10). Dat zien we in de gelovigen die de Heilige Geest hadden ontvangen: "zij nu bleven volharden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in de breking van het brood en in de gebeden" (Hand.2:42). Ze konden afstand doen van aardse zegeningen (Hand.2:44,45). Ze gaven wat de Heer toekwam en wat arme broeders toekwam (zie ook 1 Kor.16:2).

Laat ieder van u op de eerste dag van de week bij zichzelf iets terzijde leggen en opsparen naardat hij welvaart heeft, opdat de inzamelingen niet pas gebeuren wanneer ik kom. (1Ko 16:2)

Het resultaat is vrolijkheid voor het aangezicht van God met allen die daar ook zijn. De herinnering aan de afkomst (dienstknecht in Egypte) vervaagt niet. Het besef ervan en van wat ze nu zijn, maakt de vreugde en dankbaarheid alleen maar groter (vgl.1 Kor.6:19). Ze zouden de overvloedige zegen die God hun had geschonken delen met minderbedeelden in hun omgeving, zodat ook dezen zich zouden verheugen.

13 Het loofhuttenfeest zult gij zeven dagen vieren, wanneer gij de opbrengst hebt ingezameld van uw dorsvloer en van uw perskuip. 14 Gij zult u verheugen op uw feest, gij met uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd, met de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, die binnen uw poorten wonen. 15 Zeven dagen zult gij feest vieren ter ere van de HERE, uw God, op de plaats die de HERE verkiezen zal; want de HERE, uw God, zal u zegenen in heel uw oogst en in al het werk uwer handen, zodat gij waarlijk vrolijk kunt zijn.

Het loofhuttenfeest is de climax. Helaas lijkt het vieren ervan maar van tijdelijke aard geweest te zijn, in elk geval werd het niet lang gevierd op de wijze die God had bedoeld. Pas in *Nehemia 8* horen we er weer van. Dan wordt het gevierd door een zwak overblijfsel, zoals het sedert Jozua niet gevierd was. Het zijn Góds feesten, daarom worden ze zo vlug vergeten.

Na vier maanden is de volledige oogst binnengehaald. Aan het eind van het jaar, alsof er geen maanden meer volgen, wordt er geoogst. In geestelijke zin wordt het gevierd als gelovigen geleerd hebben de hele oogst binnen te halen, wat er ook maar op het land binnen te halen is. Daarom wordt het loofhuttenfeest zo gemakkelijk vergeten. Er is geestelijke groei voor nodig om dat feest te vieren. Het gaat niet alleen om ingezameld voedsel, maar om kant en klaar gemaakt voor consumptie.

Dorsvloer en perskuip stellen Gods uiteindelijke handelingen in oordeel voor (Openb.14:14-20).

En ik zag en zie, een witte wolk, en op de wolk zat iemand, de Zoon des mensen gelijk, die op zijn hoofd een gouden kroon en in zijn hand een scherpe sikkel had. En een andere engel kwam uit de tempel en riep met luider stem tot Hem die op de wolk zat: Zend uw sikkel en maai, want het uur om te maaien is gekomen, want de oogst van de aarde is overrijp geworden. En Hij die op de wolk zat, sloeg zijn sikkel op de aarde en de aarde werd gemaaid. En een andere engel kwam uit de tempel die in de hemel is, en ook hij had een scherpe sikkel. En een andere engel, die macht had over het vuur, kwam uit het altaar; en hij riep met luider stem tot Hem die de scherpe sikkel had en zei: Zend uwscherpe sikkel en oogst de trossen van de wijnstok van de aarde, want zijn druiven zijn rijp. En de engel sloeg zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijnstok van de aarde en wierp het in de grote wijnpersbak van de grimmigheid van God. En de wijnpersbak werd buiten de stad getreden en er kwam bloed uit de wijnpersbak tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver. (Op 14:14-20)

Dorsvloer is het oordeel waarbij kaf gescheiden wordt van het koren; perskuip is het niets sparend oordeel van de oogst der aarde over alle ijdele godsdienst. Hierna komt de volle tijd van zegen voor de aarde. Zegen komt nadat God het terrein ervoor heeft gezuiverd.

Niet iedere Israëliet had een even rijke oogst. Daarom mochten ze delen met de arme broeders. Het gaat om broeders en zusters die hebben ingezameld. Dat zijn niet in de eerste plaats de broeders die spreken. Het is niet goed om te klagen over arme broeders en zusters, het beter ze te zien als een gelegenheid om te delen van je rijkdom. De samenkomst is niet alleen voor

Zij nu bleven volharden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in de breking van het brood en in de gebeden. (Hd 2:42)

..., en allen nu die geloofden, waren bijeen en hadden alle dingen gemeenschappelijk, en zij verkochten hun goederen en bezittingen en deelden ze uit aan allen, naardat iemand nodig had. (Hd 2:44,45)

Of weet u niet, dat uw lichaam de tempel is van de Heilige Geest die in u is, die u van God hebt, en dat u niet van uzelf bent? (1Ko 6:19)

rijke gelovigen, die een geweldige oogst hadden binnengehaald, maar voor rijk en arm.

Het gevolg is dat zij "waarlijk" of 'volkomen' vrolijk kunnen zijn (vs.15). Dat doet denken aan volkomen blijdschap waarover *Johannes* in zijn eerste brief schrijft (1 *Joh.1:4*). *Johannes* was zo'n rijke broeder. Hij spreekt over het eeuwige leven als de vrucht van het land. *Johannes* heeft dat geoogst en deelt daarvan uit, hij zoekt daarin gemeenschap met anderen (armere gelovigen) en dat geeft die volkomen blijdschap.

Niemand van ons heeft alles persoonlijk ingezameld. Wij hebben veel mogen ontvangen van rijkere broeders. *Paulus* was ook zo'n schatrijke broeder. Hij verlangde ernaar om aan de *Filippiërs*, die niet zo rijk waren als hij, uit te delen (*Fil.1:25*). Zo wilde hij ook met een volheid van zegen bij de Romeinen komen, om aan hen uit die volheid mee te delen en dat zal ook blijdschap geven (*Rom.15:29*).

16 Driemaal per jaar zal ieder die onder u van het mannelijk geslacht is, voor het aangezicht van de HERE, uw God, verschijnen op de plaats die Hij verkiesen zal: op het feest der ongezuurde broden, op het feest der weken en op het loofhuttenfeest. Maar hij zal dan niet met lege handen voor het aangezicht des HEREN verschijnen: 17 ieder naar zijn vermogen, naar de zegen die de HERE, uw God, u gegeven heeft.

Zie ook *Exodus 23:17*. Hier wordt de plaats waar dat moest gebeuren eraan toegevoegd.

Ieder komt met een geschenk voor de HERE naar de mate waarin de HERE hem heeft gezegend (*15:14*). Er is geen verontschuldiging om niet te komen op die plaats. Er zijn altijd broeders die veel ingezameld hebben en anderen die minder hebben ingezameld. Maar nooit mag iemand met lege handen komen. Het is ondenkbaar dat iemand niets heeft ingezameld, want God zegent ieder van de zijnen.

18 Rechters en opzieners zult gij aanstellen in al de steden die de HERE, uw God, u geven zal, naar uw stammen; zij zullen het volk berechten met een rechtvaardige rechtspraak. 19 Gij zult het recht niet buigen; gij zult de persoon niet aanzien en geen geschenk aannemen; want een geschenk verblindt de ogen der wijzen en verdraait de woorden der onschuldigen. 20 Gij zult alleen gerechtigheid najagen – opdat gij moogt leven en het land bezitten, dat de HERE, uw God, u geven zal.

Deze verzen gaan over de rechtspraak. In de woestijn werden de rechters aangewezen naar het aantal personen (*Ex.18:25*). Hier is het naar de steden (vgl.2 *Kron.19:5,8*), waarin ze, verstrooid over het land, zouden wonen. In het land werd recht gesproken in de poorten van de stad. Hoewel het aantal rechters ook weer zou afhangen van het aantal inwoners per stad.

Hier begint een nieuw gedeelte, dat wel verband houdt met de voorgaande hoofdstukken, omdat het nog steeds gaat om de plaats waar de HERE woont, Hij het middelpunt. Vanaf dit vers tot en met *hoofdstuk 19* gaat het over het burgerlijke, politieke leven, terwijl het in de voorgaande hoofdstukken meer over het godsdienstige leven ging. Het vorige gedeelte ging over aanbidding, dit gedeelte gaat over het in stand houden van de aanbidding naar het recht van God.

In de letterlijke zin hebben wij niet met deze voorschriften te maken. Aan ons samenkomen is niet alleen het aspect van priesterdienst verbonden, maar ook de rechtsspraak is erbij betrokken. Het gaat om het leven van de gemeente in haar juridische aspecten, om zaken die onenigheid geven en hoe die moeten worden opgelost. We kunnen een parallel trekken tussen dit

En deze dingen schrijven wij u, opdat onze blijdschap volkomen is. (1Jh 1:4)

En in dit vertrouwen weet ik dat ik zal blijven en bij u allen zal blijven tot uw bevordering en blijdschap van het geloof; ... (Fp 1:25)

En ik weet, dat als ik tot u kom, ik in een volheid van zegen van Christus zal komen. (Rm 15:29)

Driemaal in het jaar zullen al uw mannen voor het aangezicht van de Here HERE verschijnen. (Ex 23:17)

En wanneer gij hem vrij laat weggaan, zult gij hem niet met lege handen laten gaan; gij zult hem met mildheid meegeven van uw kleinvee, van uw dorsvloer en uw perskuip; van datgene waarmee de HERE, uw God, u gezegend heeft, zult gij hem geven. (Dt 15:13,14)

Onder geheel Israël koos Mozes flinke mannen en stelde hen aan als hoofden over het volk, oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig en oversten van tien. (Ex 18:25)

Hij stelde rechters in het land aan, in al de versterkte steden van Juda, van stad tot stad. ... Ook in Jeruzalem stelde Josafat sommige Levieten, priesters en familiehoofden van Israël aan, voor de rechtspraak des HEREN en voor de twistgedingen. (2Kr 19:5,8)

gedeelte en *Mattheüs 18*. Het gedeelte van *Deuteronomium 16:18-17:7* kunnen we leggen naast *Mattheüs 18:1-14*, *Deuteronomium 17:8-13* naast *Mattheüs 18:17-20* en *Deuteronomium 17:14-20* naast *Mattheüs 18:21-35*.

Op dat uur kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden: Wie is toch de grootste in het koninkrijk der hemelen? En Hij riep een kind bij Zich, plaatste het in hun midden en zei: Voorwaar, Ik zeg u: als u niet verandert en wordt als de kinderen, zult u het koninkrijk der hemelen geenszins binnengaan. Wie dan zichzelf zal vernederen als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk der hemelen; en wie een zo'n kind ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij. Wie echter een van deze kleinen die in Mij geloven, een aanleiding tot vallen is, het zou nuttig voor hem zijn dat een molensteen om zijn hals werd gehangen en hij in de diepte van de zee zou zinken. Wee de wereld vanwege de aanleidingen tot vallen! Want het is noodzakelijk dat de aanleidingen tot vallen komen; wee evenwel die mens door wie de aanleiding tot vallen komt! Als nu uw hand of uw voet u een aanleiding tot vallen is, hak die af en werp die van u; het is beter voor u verminkt of kreupel het leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden. En als uw oog u een aanleiding tot vallen is, trek het uit en werp het van u; het is beter voor u met een oog het leven in te gaan, dan met twee ogen in de hel van het vuur geworpen te worden. Let erop dat u niet een van deze kleinen veracht; want Ik zeg u, dat hun engelen in de hemelen altijd het aangezicht zien van mijn Vader die in de hemelen is. Wat denkt u? Als een mens honderd schapen heeft en een daarvan is afgedwaald, zal hij niet de negenennegentig op de bergen laten en het afgedwaalde gaan zoeken? En als het gebeurt dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over dit dan over de negenennegentig die niet afgedwaald zijn geweest. Zo is het niet de wil bij uw Vader die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren gaat. (Mt 18:1-14)

Als hij echter hun geen gehoor geeft, zeg het aan de gemeente; als hij echter ook de gemeente geen gehoor geeft, laat hij voor u zijn als de heiden en de tollenaar. Voorwaar, Ik zeg u: alles wat u zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in de hemel; en alles wat u zult ontbinden op de aarde, zal in de hemel ontbonden zijn. Voorwaar, Ik zeg u tevens, dat als twee van u overeenstemmen op de aarde over enige zaak die zij maar zouden vragen, het hun ten deel zal vallen van mijn Vader die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:17-20)

Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven. Daarom is het koninkrijk der hemelen gelijk geworden aan een koning die met zijn slaven afrekening wilde houden. Toen hij nu begon af te rekenen, werd er een bij hem gebracht die tien-duizend talenten schuldig was. Daar hij echter niets had om te betalen, beval zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij had, en dat er betaald moest worden. De slaaf dan viel smekend voor hem neer en zei: Heer, heb geduld met mij en ik zal u alles betalen. De heer van die slaaf nu werd met ontferming bewogen, liet hem vrij en schold hem de lening kwijt. Toen die slaaf echter naar buiten ging, vond hij een van zijn medeslaven, die hem honderd denaren schuldig was; en hij pakte hem beet, greep hem bij de keel en zei: Betaal wat je schuldig bent. Zijn medeslaaf dan viel neer en smeekte hem aldus: Heb geduld met mij en ik zal je betalen. Hij wilde echter niet, maar ging weg en wierp hem in de gevangenis, totdat hij zou betalen wat hij schuldig was. Toen zijn medeslaven dan zagen wat er was gebeurd, werden zij zeer bedroefd; en zij gingen hun heer alles wat er gebeurd was uiteenzetten. Toen riep zijn heer hem bij zich en zei tot hem: Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? En zijn heer werd toornig en leverde hem over aan de folteraars, totdat hij alles zou betalen wat hij hem schuldig was. Zo zal ook mijn hemelse Vader u doen, als u niet ieder zijn broeder van harte vergeeft. (Mt 18:21-35)

Mozes schrijft voor hoe de lagere rechtbanken moesten worden ingesteld. Niet elke kwestie tussen leden van het volk moesten voor het hoogste gerecht behandeld worden. In ons leven als gemeente is er ook verschil in geschillen die om een uitspraak van de hele gemeente vragen en individuele kwesties. Niet elke kwestie moet voor de gemeente worden gebracht, zoals niet ieder geschil tussen de Israëlieten in Jeruzalem werd beslecht. God verwacht dat gelovigen zaken onder elkaar kunnen regelen. Elke gelovige kan een rechter zijn als hij geestelijk gezind is (*Gal.6:1*), zoals elke gelovige priester kan zijn als hij geestelijk gezind is.

In *vers 18-20* staan de normen die rechters moeten hanteren. Die normen worden door God bepaald. De nadruk ligt op gerechtigheid, een woord dat twee maal achter elkaar wordt genoemd in *vers 20* (SV). Hoofdzak is dat er rechtvaardig, zoals God is en de dingen ziet, wordt recht gesproken.

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

Gerechtigheid, gerechtigheid zult gij najagen; opdat gij leeft, en erfelijk bezit het land, dat u de HEE-RE, uw God, geven zal. (Dt 16:20 SV)

Een bewuste afwijking van de norm die God heeft gegeven, is een buigen van het recht.

Er moet door de rechter naar de aangeklaagde worden gekeken als iemand die hij nog nooit heeft gezien en niet kent, zodat de rechtspraak niet door persoonlijke vooroordelen wordt beïnvloed (*Spr.18:5; 24:23*). Hij moet niet om te kopen zijn (*Ex.23:8*). Het leven in en bezit van het land hing voor henzelf en voor hun nakomelingen af van een rechtvaardige rechtspraak.

Het gaat hier om mensen die de juiste gezindheid bezitten om tussen broeders een uitspraak te doen. Dat is een moeilijke zaak. Je bent niet zomaar een rechter, je bent er niet zomaar aan toe om naar een broeder of zuster te gaan om hem of haar op iets verkeerd te wijzen.

Het 'rechtspreken' in de gemeente, wat iedere gelovige zou moeten kunnen doen (*1 Kor.6:2,4,5*), is een bereiding op de dienst in het vrederijk (*1 Kor.6:3*).

Of weet u niet, dat de heiligen de wereld zullen oordelen? En als door u de wereld wordt geoordeeld, bent u dan onwaardig voor de geringste rechtszaken? Weet u niet, dat wij engelen zullen oordelen? Hoeveel te meer de dingen van dit leven? Als u dan rechtszaken hebt over de dingen van dit leven, stelt dan daarover hen die in de gemeente niet geacht zijn! Ik zeg het tot uw beschaming. Is er dan onder u niet een wijze, ook niet een, die uitspraak zal kunnen doen tussen zijn broeders? (1Ko 6:2-5)

We kunnen slechts regering uitoefenen, nadat we onszelf hebben leren kennen zoals Hij ons altijd heeft gekend. Die kennis krijgen we ten volle als we geopenbaard worden voor de rechterstoel voor Christus (*2 Kor.5:10*).

Het gaat om de balk en de splinter (*Math.7:3-5*). De splinter is niet goed, die moet eruit, maar dat kan pas als de balk eruit is. Als iemand iets over de splinter zegt, moet niet verwezen kunnen worden naar de balk. De 'rechter' moet niet zelf aan te klagen zijn.

21 Gij zult u geen gewijde paal noch enig geboomte planten naast het altaar van de HERE, uw God, dat gij u maken zult.

Het eerste waar de rechters mee te maken zouden krijgen is het vertreden van de rechten van God. Dat komt in het gedeelte *16:21-17:7* aan de orde. De rechten van God komen altijd op de eerste plaats, voordat het gaat om de broeder die tekort wordt gedaan. Als Gods rechten worden vertreden, heeft dat zijn gevolgen op de verhoudingen binnen Gods volk tussen de leden ervan onderling; dan worden ook de rechten van de naaste vertreden.

Onreine praktijken in de aanbidding moesten door de rechters veroordeeld worden. Het betekende ook dat een rechter hier zelf niet in te veroordelen moest zijn. Een rechter die in zijn leven vormen van aanbidding gebruikt die hun oorsprong in de wereld hebben, is ongeschikt om rechter te zijn. Hij moest het recht van God hierin kennen en handhaven.

22 Gij zult u ook geen gewijde steen oprichten, hetgeen de HERE, uw God, haat.

Naast de vorm is ook de inhoud van wezenlijk belang. Er mag aan God alleen geofferd worden wat volkomen is. Gods voorschriften over het offer moeten zijn zorg zijn. In geestelijke zin gaat het om kennis van de Heer Jezus en zijn werk. Aan de heerlijkheid en volmaaktheid van zijn persoon mag niet tekort worden gedaan. Een rechter deelt in de waardering die God voor het offer van zijn Zoon heeft.

In de *verzen 21 en 22* zien we de zorg voor het altaar des HEREN, de tafel van de Heer. Niet iets ernaast plaatsen, geen elementen er aan toevoegen die er niet thuishoren. Geldt het meest voor broeders die zich uiten, wat brengen wij de offerdienst binnen. Niet wat aantrekkelijk is voor het vlees daar brengen. Daar geen rekening mee houden, is in Hem in zijn rechten verachten (*Mal.1:1-6*).

Een godsspraak. Het woord des HEREN tot Israël door de dienst van Maleachi.

Het is verkeerd de goddeloze voor te trekken, en de rechtvaardige in het gericht weg te duwen. (Sp 18:5) Ook dit zijn (spreuken) van wijzen. Aanzien des persoons in het gericht is verkeerd. (Sp 24:23) Een geschenk zult gij niet aannemen, want een geschenk maakt zienden blind en verdraait de zaak der onschuldigen. (Ex 23:8)

Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat ieder ontvangt wat in het lichaam is gedaan, naardat hij heeft bedreven, hetzij goed hetzij kwaad. (2Ko 5:10)

En wat ziet u de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog merkt u niet? Of hoe zult u tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, en zie, de balk is in uw oog? Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen. (Mt 7:3-5)

Ik heb u liefgehad, zegt de HERE. En dan zegt gij: Waarin hebt Gij ons uw liefde betoond? Was niet Esau Jakobs broeder? luidt het woord des HEREN. Toch heb Ik Jakob liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat; Ik heb zijn bergen tot een woestijn gemaakt en zijn erfdeel aan de jakhalzen der woestijn prijsgegeven. Wanneer Edom zegt: Wij zijn verwoest, doch wij zullen de puinhopen weer opbouwen – zo zegt de HERE der heerscharen: Laten dezen bouwen, maar Ik zal afbreken; men zal het noemen: gebied der goddeloosheid, en: het volk waarop de HERE voor eeuwig toornt. Als uw ogen het zien, zult gij zeggen: Groot is de HERE, ook buiten Israëls gebied.

Een zoon eert zijn vader en een knecht zijn heer. Indien Ik nu een vader ben, waar is de eerbied voor Mij? en indien Ik een heer ben, waar is de vrees voor Mij? zegt de HERE der heerscharen tot u, o priesters, die mijn naam veracht. En dan zegt gij: Waarmee verachten wij uw naam? (Ml 1:1-6)

INHOUD:

- Vs. 1 Een gebrekkig offerdier is de HERE een gruwel
 Vs. 2-7 Straf op afgoderij
 Vs. 8-13 Rechtspraak in moeilijke zaken
 Vs. 14-20 Voorschriften over het aanstellen van een koning

TOELICHTING:

1 Gij zult voor de HERE, uw God, geen rund en geen stuk kleinvee slachten, waaraan een gebrek is, iets, dat niet deugt; want dat is een gruwel voor de HERE, uw God.

Geen dingen aan God geven die de kostbaarheid van de Heer Jezus aantasten. Dat zou van onverschilligheid getuigen (*Mal.1:7,8*). Bijvoorbeeld niet zeggen dat de Heer Jezus kon zondigen, hoewel Hij het niet gedaan heeft. Dat is een tekort doen aan zijn volmaaktheid. Hij kon niet zondigen. Bij Gods volk mag geen oppervlakkigheid in het brengen van offers gebeuren. Als er onwetendheid is, zal men zich graag laten corrigeren.

Alle offers die aan God worden aangeboden, zijn typen van het offer van Christus. Hij was het volmaakt onberispelijke offer, zonder gebrek (*1 Petr.1:18*), volmaakt zonder zonde, vrij van zelfs maar de schijn ervan.

2 Wanneer in uw midden in een der steden, die de HERE, uw God, u geven zal, een man of een vrouw aangetroffen wordt, die doet wat kwaad is in de ogen van de HERE, uw God, door zijn verbond te overtreden; 3 die andere goden gaat dienen en zich daarvoor nederbuigt, voor de zon of de maan of heel het heer des hemels, wat Ik verboden heb; 4 en het wordt u meegedeeld en gij hoort daarvan, dan zult gij dit terdege onderzoeken. Als het dan waar blijkt, als het feit vast staat, als deze gruwel in Israël bedreven is, 5 dan zult gij de man of de vrouw, die deze wandaad bedreven heeft, naar de poort brengen, die man of die vrouw, en gij zult ze stenigen, zodat zij sterven. 6 Op de verklaring van twee of drie getuigen zal de ter dood veroordeelde ter dood gebracht worden; op de verklaring van één getuige zal hij niet ter dood gebracht worden. 7 Het eerst zal de hand der getuigen zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen, en daarna de hand van het gehele volk. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen.

Het dienen van de afgoden. In *hoofdstuk 13* ging het om hen die anderen tot afgoderij wilden verleiden. Hier gaat het om hen die verleid waren. Als de beschuldiging komt, dan wel eerst onderzoeken.

Zo gebeurt het ook in *Mattheüs 18*. Pas nadat er twee of drie getuigen zijn, kan er recht worden gesproken (*zie ook Num.35:30*). Voordat het zover is, moet hij die de zonde heeft opgemerkt eerst naar de persoon in kwestie gaan en niet erover spreken met anderen. Als wij de enige zijn die iets weten, mogen wij niet met anderen over het kwaad van iemand spreken. Er mag geen zaak in de gemeente komen als we niet eerst zelf met de broeder hebben gesproken en daarna nog met getuigen daarbij geweest zijn.

Als de aanklacht gegrond is, zal de hand van de getuigen het eerst tegen hem zijn. Dat maakt het getuige zijn tot een grote verantwoordelijkheid en maant tot grote voorzichtigheid bij het stellen van een aanklacht tegen kwaad. Dit voorschrift zal er dan ook voor zorgen dat de getuigen uiterst zeker zullen zijn van hun zaak en van ernst van de begane misdaad.

Als de hand van de getuigen zich tegen de boosdoener keert, is daarmee in feite het doodvonnis voltrokken. In *vers 7* staat dat zij "zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen". Daarna moet de hand van het volk tegen hem

Gij brengt minderwaardige offerspijze op mijn altaar. En dan zegt gij: Waarmee hebben wij U minderwaardig behandeld? Doordat gij zegt: Des HEREN tafel, zij is verachtelijk. Want, wanneer gij een blind dier ten offer brengt, is dat niet erg? Wanneer gij een kreupel of ziek dier brengt, is dat niet erg? Bied dat eens uw landvoogd aan; zal hij wel gevallen aan u hebben of u goedgunstig gezind zijn? zegt de HERE der heerscharen. (MI 1:7,8)

..., wandelt dan in vrees de tijd van uw bijwoning, daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare, door de vaders overgeleverde wandel, maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam het bloed van Christus. (1Pt 1:18,19)

Men zal ieder, die iemand gedood heeft, volgens de verklaring van getuigen als een doodslager doden, maar één enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden in een halszaak. (Nm 35:30)

zijn en zich zo aansluiten bij de getuigen en hun getuigenis bekrachtigen. Zo moet het boze uit de gemeente worden weggedaan. Het boze (of: de boze) mag geen plaats hebben in het volk van God, wat geldt zowel voor Israël, als voor de gemeente nu.

Voordat de gemeente tot een besluit komt naar aanleiding van een zaak die tot haar is gebracht, moet de persoon die dat doet zelf wel overtuigd zijn van die zaak. Als een zaak voor de gemeente wordt gebracht, is dat nog niet hetzelfde als een besluit van de gemeente. De gemeente moet nog tot een oordeel, tot een beslissing komen. Dit stadium komt overeen met *Mattheüs 18:17*. Dat wil zeggen dat de individuele gelovige iemand als een heiden en tollenaar moet zien, nog voordat de gemeente zo iemand als een boze wegdoet.

Omgekeerd is dit ook van toepassing op het voorstel van een broeder of zuster om iemand toe te laten tot de tafel van de Heer. De broeder of zuster moet zelf al overtuigd zijn van de juistheid van het voorstel. Maar pas als door twee of drie getuigen de juistheid van dit voorstel voor de gemeente duidelijk is, zal de gemeente zo iemand ontvangen aan de tafel van de Heer.

8 Wanneer een zaak voor u te moeilijk is om daarin uitspraak te doen, in geval van bloedschuld, geschil of lichamelijk letsel – aanleidingen tot rechtsgedingen in uw steden – dan zult gij u begeven naar de plaats die de HERE, uw God, verkiezen zal; 9 gij zult gaan tot de levitische priesters en tot de rechter, die er dan wezen zal, en hen raadplegen; zij zullen u hun rechterlijke uitspraak aanzeggen. 10 En gij zult handelen naar de uitspraak, die zij u aanzeggen ter plaatse die de HERE verkiezen zal; gij zult nauwgezet doen naar alles, waarvan zij u onderrichten. 11 Naar het onderricht dat zij u geven, en naar de beslissing die zij u bekend maken, zult gij handelen; gij zult van de uitspraak die zij u aanzeggen, niet afwijken naar rechts of naar links. 12 De man, die in overmoed handelt door niet te luisteren naar de priester, die daar in dienst staat van de HERE, uw God, of naar de rechter, die man zal sterven; zo zult gij het kwaad uit Israël wegdoen. 13 Dan zal het gehele volk dit horen en vrezen en niet meer overmoedig zijn.

In dit gedeelte gaat het om een zich onderwerpen aan een straf die door een bevoegde instantie is opgelegd. Waar men daartegen in opstand komt, wordt een geest van rebellie, van weerspanningheid zichtbaar en uit zich een geest van tegenspraak en opstand tegen God. Het is het kwaad van ongehoorzaamheid tegen God of tegen hen, die onder Hem met gezag bekleed zijn. Met dit beginsel van minachting en eigenwilligheid moet gehandeld worden als met toverij en afgoderij.

Het doel van de straf is dat anderen zullen horen en vrezen en niet in hetzelfde kwaad zullen vallen. Sommigen zullen zo verstandig zijn om van misdaad af te zien. Anderen zullen, als zij een misdaad hebben begaan en gestraft zijn, zich liever onderwerpen aan het vonnis, dan tegen zichzelf te zondigen en hun leven te verbeuren door er tegen in te gaan. Uit deze wet leidt de apostel het ontzettende af van de straf, welke zij waard geacht zullen worden, die het gezag van de Zoon van God vertreden (*Hebr.10:28,29*).

Als een plaatselijke gemeente een besluit neemt, is dat de hoogste gezagsinstantie op aarde. "Wat u zult binden op de aarde, zal in de hemel gebonden zijn" (*Matth.18:18*). De reikwijdte van het besluit is de hele aarde. Dat komt omdat de Heer Jezus zijn tegenwoordigheid aan die plaatselijke gemeente verbindt (*Matth.18:20*).

In *vers 9* komt de priester naar voren. Priesters kennen het best Gods gedachten, omdat zij eraan gewend zijn in zijn tegenwoordigheid te verkeren. Dat bepaalt de geestelijke gezindheid, en dat kan iedere broeder en zuster zijn. Het gaat dus niet om de gave die iemand heeft.

14 Wanneer gij gekomen zijt in het land dat de HERE, uw God, u geven zal, dit in bezit genomen hebt en daarin woont, en gij dan zoudt zeggen: Ik wil een koning over mij aanstellen, zoals alle

Als hij echter hun geen gehoor geeft, zeg het aan de gemeente; als hij echter ook de gemeente geen gehoor geeft, laat hij voor u zijn als de heiden en de tollenaar. (Mt 18:17)

Iemand die de wet van Mozes verworpen heeft, sterft zonder ontferming op het woord van twee of drie getuigen: hoeveel zwaarder straf, meent u, zal hij waard geacht worden die de Zoon van God met voeten heeft getreden en het bloed van het verbond waardoor hij geheiligd was, onheilig geacht en de Geest van de genade gesmaad heeft? (Hb 10:28,29)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

volken rondom mij hebben, 15 dan zult gij over u de koning aanstellen, die de HERE, uw God, verkiezen zal; uit het midden van uw broeders zult gij een koning over u aanstellen; geen buitenlander, die uw broeder niet is, zult gij over u mogen aanstellen. 16 Maar hij zal niet veel paarden houden en het volk niet naar Egypte terugvoeren om zich veel paarden aan te schaffen; want de HERE heeft tot u gezegd: Op deze weg zult gij nooit meer terugkeren. 17 Ook zal hij zich niet vele vrouwen nemen, opdat zijn hart niet afwijke; ook zal hij zich niet te veel zilver en goud vergaren. 18 Wanneer hij nu op de koninklijke troon gezeten is, dan zal hij voor zich een afschrift laten maken van deze wet, welke bij de levitische priesters berust. 19 Dat zal hij bij zich hebben en daarin zal hij lezen gedurende heel zijn leven om te leren de HERE, zijn God, te vrezen door al de woorden van deze wet en al deze inzettingen naarstig te onderhouden, 20 opdat zijn hart zich niet verheffe boven zijn broeders, en hij van het gebod niet afwijke naar rechts of naar links, opdat hij lange tijd koning moge blijven, hijzelf en zijn zonen, te midden van Israël.

Na de wetten betreffende onderdanen, volgen wetten voor de koning. De aanstelling van een koning wordt niet bevolen, zoals wel het geval was bij de rechters. God voorziet die vraag en geeft er alvast zijn aanwijzingen voor. Hij regeert over koningen. Zij, die over anderen heersen, moeten eraan denken dat zij ook zelf onder het gezag van een Meerdere staan.

De vraag die God van het volk verwacht als het in het land is, is niet die van *1 Samuël 8:5* (vgl. *Hos.8:4*).

Daarom kwamen alle oudsten van Israël bijeen; zij gingen naar Samuël in Rama en zeiden tot hem: Zie, gij zijt oud geworden en uw zonen wandelen niet in uw wegen; stel nu een koning over ons aan om ons te richten, als bij alle andere volken. (1Sm 8:4,5)

Zij hebben koningen aangesteld, maar buiten Mij om; vorsten, zonder dat Ik ervan wist. Van hun zilver en hun goud hebben zij zich afgodsbeelden gemaakt tot hun verderf. (Hs 8:4)

God heeft altijd een Koning in zijn gedachten gehad. Hij verwachtte van zijn volk dat zij met die vraag zouden komen, omdat Hij erover gesproken had, zie de zegen van Jakob (*Gen.49:10*). In *1 Samuël* wilden ze een koning naar hun eigen hart en niet een koning naar het hart van God. Zij wilden een koning in plaats van de HERE.

De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en hem zullen de volken gehoorzaam zijn. (Gn 49:10)

Salomo hield met deze wet geen rekening. Daarom is een koning niet altijd een beeld of een type van Heer Jezus. Het gaat om het koninkrijk dat aan verantwoordelijkheid van de mens is toevertrouwd.

De koning is een beeld van Heer Jezus. Hij is "uit het midden van uw broeders" (zie *Hebr.2:14*). Een koning is ook een beeld van de gelovige van de gemeente (*Openb.1:6*). Straks zullen we als zodanig regeren (*1 Kor.6:2*).

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, opdat Hij door de dood te niet zou doen hem die de macht over de dood had, dat is de duivel, ... (Hb 2:14)

Hem die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door zijn bloed, en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid! Amen. (Op 1:6)

Of weet u niet, dat de heiligen de wereld zullen oordelen? En als door u de wereld wordt geoordeeld, bent u dan onwaardig voor de geringste rechtszaken? (1Ko 6:2)

Dat moeten we nu al laten zien. We zijn niet alleen leden gemeente, maar ook onderdanen in het koninkrijk, dus niet regeerders. Broeders met koninklijke waardigheid zijn broeders die de gave van regering hebben. Zij zijn door de Heer gegeven en matigen niet zichzelf die plaats aan. Wie streeft naar het opzienschap, moet wel aan voorwaarden voldoen (*1 Tim.3:1-7*).

Het woord is betrouwbaar: als iemand streeft naar het opzienschap, begeert hij een goed werk. De opziener dan moet onberispelijk zijn, man van een vrouw, nuchter, ingetogen, waardig, gastvrij, geschikt om te leren, geen drinker, geen vechter, maar inschikkelijk, niet twistziek, niet geldzuchtig, iemand die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, -maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God? - geen pasbekeerde, opdat hij niet, hoogmoedig

geworden, in hetzelfde oordeel als de duivel valt. En hij moet ook een goed getuigenis hebben van hen die buiten zijn, opdat hij niet in opspraak komt en in de strik van de duivel valt. (1Tm 3:1-7)

De koning moet een broeder zijn. Diótréfes leek het niet te zijn, hij ontving de broeders niet en eigende zich de eerste plaats toe (3 Joh.:9).

Paarden spreken van natuurlijke kracht en geweld (Ps.20:8; 33:17; Hos.14:4).

Dezen beroemen zich op wagens en genen op paarden, maar wij roemen in de naam van de HERE, onze God. (Ps 20:8)

...; het paard faalt ter overwinning, en doet niet ontkomen door zijn geweldige sterkte. (Ps 33:17)

Assur zal ons niet verlossen, op paarden zullen wij niet rijden. (Hs 14:4)

Daarop mocht de koning niet vertrouwen. Het zou ook zoveel betekenen als het volk terug te brengen naar Egypte (1 Kon.10:28,29; Lev.18:3).

De levering van de paarden die voor Salomo bestemd waren, geschiedde uit Misraïm en uit Kewé; de handelaars van de koning haalden ze tegen marktprijs uit Kewé. Een wagen uit Misraïm stelden zij echter bij levering op zeshonderd, en een paard op honderd vijftig eenheden zilver; evenzo voerde men ze door hun bemiddeling uit naar alle koningen der Hethieten en naar de koningen van Aram. (1Kn 10:28,29)

Gij zult niet doen, zoals men doet in het land Egypte, waar gij gewoond hebt; gij zult niet doen, zoals men doet in het land Kanaän, waarheen Ik u breng; naar hun inzettingen zult gij niet wandelen. (Lv 18:3)

Het is ermee als met het vertrouwen op het aanleren van vlot spreken. Een aangeleerde spreekbekwaamheid doet het in de wereld goed. Maar we moeten in de gemeente niet met verbaal geweld de mening van het geheel naar onze hand zetten.

Vrouwen spreken in dit verband van verleidingen waardoor een afwijken van de Here komt. Hieraan verbonden is het opwekken van verkeerde begeerten, die samen met hebzucht tot afgoderij voert (Kol.3:5).

Het derde gebod is om niet teveel zilver en goud te vergaren. Dat zou blijken van het zoeken van het materiële als de ware vulling van het leven. Het zou ook voeren tot onafhankelijkheid van God.

De drie genoemde gevaren zijn samen te vatten in de woorden eer, genot en rijkdom. Voor de drie genoemde gevaren kan de koning, en kunnen wij als koningen, alleen bewaard blijven door het voortdurend lezen in een afschrift van de wet. Als die in het ingewand is, blijft hij in het rechte spoor en in de juiste gezindheid. Hij zal zich dan niet verheffen boven zijn broeders. Zulke broeders en zusters kunnen in ons midden op de goede manier de rechtspraak uitoefenen.

Om voor genoemde gevaren bewaard te blijven en een goed koning voor zijn volk te zijn, moet de koning zelf een afschrift van de wet schrijven. Daaruit wordt hij geacht dagelijks te lezen. Het zal hem bewust maken van het feit dat hij wel regeert over een volk, maar zelf ook geregeerd wordt. Het zal hem nederig houden te midden van zijn volk (Luk.20:24-26). Het zal hem bewaren voor afwijkingen in zijn koningschap, zodat het evenwichtig zal zijn.

Ik heb aan de gemeente een en ander geschreven; maar Diotrefes, die graag onder hen de eerste is, neemt ons niet aan. (3Jh :9)

Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoerij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is, ... (Ko 3:5)

Toont Mij een denaar. Wiens beeld en opschrift draagt hij? Zij nu zeiden: Van de keizer. Hij nu zei tot hen: Geeft dan aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. En zij waren niet in staat Hem op een uitspraak te vatten tegenover het volk; en terwijl zij zich verwonderden over zijn antwoord, zwegden zij. (Lk 20:24-26)

INHOUD:

- Vs. 1,2 Het erfdeel van de stam Levi
 Vs. 3-5 Het recht van de priesters
 Vs. 6-8 Inkomsten van de Leviëten die vrijwillig naar Jeruzalem verhuist
 Vs. 9-14 Waarschuwing tegen valse profetie
 Vs. 15-19 De ware profeet
 Vs. 20 De valse profeet
 Vs. 21,22 Waaraan een woord te herkennen is dat niet door de HERE is gesproken

TOELICHTING:

Op de koningswet in *hoofdstuk 17* volgt nu een wet voor de priesters en de aankondiging van de profeet. Bij de drie ambten koning, priester en profeet mogen we denken aan de Heer Jezus. Hij is de ware Koning, Priester en Profeet. Een verschil tussen deze drie is dat een profeet geen erfopvolging kent, terwijl dat bij koning en priester wel het geval is.

Ze hebben ook hun betekenis voor ons, gelovigen van het Nieuwe Testament. Wij zijn alle drie in beginsel, maar in de praktijk geldt het alleen voor hen die ernaar leven. Dat is wat de beelden ons vertellen. De beelden van het Oude Testament vertellen ons niet wat we in beginsel zijn, maar hoe het beginsel van het Nieuwe Testament in de praktijk wordt uitgeleefd.

Volgens het Nieuwe Testament zijn de gelovigen die tot de gemeente behoren, allen priesters (1 Petr.2:5). In het Oude Testament waren alleen de nakomelingen van Aäron priesters.

1 De levitische priesters, de gehele stam Levi, zullen geen bezit of erfdeel hebben tezamen met Israël; van de vuuroffers des HEREN en Diens erfdeel zullen zij eten, ...

We hebben hier twee soorten erfdeel. Er is een erfdeel dat Israël bezit en er is een erfdeel van God. Het erfdeel dat Israël bezit, heeft het van God als zegen gekregen. Daarvan gaf het volk aan Hem terug, zoals David zei: "Wij geven het U uit uw hand" (1 Kron.29:14b). Het voedsel is datgene wat het volk aan God geeft. Dat is tevens ook het voedsel van de priesters. Maar dit voedsel is eerst als zegen door God aan zijn volk gegeven. Aanbidding aan God brengen kan alleen wat wij in een vroeger stadium als voedsel tot ons hebben genomen.

Het erfdeel dat wij bezitten is dat wat God in Christus aan ons geschonken heeft. Het erfdeel dat God bezit is dat wat wij in Christus aan God geven. Ons erfdeel is het geheel aan geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten, het eeuwige leven. Daarin zijn wij ingeleid in de vorige hoofdstukken. Gods deel is wat wij op onze beurt in Christus aan God geven: de vuuroffers, de tienden, de eerstelingen.

2 maar onder zijn broeders zal hij geen erfdeel hebben: de HERE is zijn erfdeel, zoals Hij hem beloofd heeft.

Het erfdeel van God is ook het erfdeel van de Leviëten. De HERE Zelf is hun erfdeel. Wat wij aanbieden aan God is zijn eigen Zoon. Wat de Israëliet inzamelde was voor hemzelf. Wij mogen dat doen om daarmee priesterdienst uit te oefenen, het aan God terug te geven als zijn erfdeel. God heeft de erfgenamen als zonen voor Zichzelf bestemd, tot zijn eigen vreugde (Ef.1:5).

3 Dit nu is het recht der priesters ten opzichte van het volk, van hen die een slachtoffer brengen, hetzij een rund hetzij een stuk kleinvee: men zal de priester geven de schouder, de beide wangstukken en de

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Wie toch ben ik, en wat is mijn volk, dat wij in staat zouden zijn zulke vrijwillige gaven te schenken? Want het komt alles van U, en wij geven het U uit uw hand. (1Kr 29:14)

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ...(Ef 1:5)

maag. 4 De eerstelingen van uw koren, uw most en uw olie en de eerste wol van uw schapen zult gij hem geven. 5 Want de HERE, uw God, heeft hem uit al uw stammen uitgevoren, opdat hij voor de HERE zou staan en dienst zou doen in zijn naam, hij en zijn zonen, altijd door.

Bij de priesters in *Deuteronomium* staat niet hun dienst of hun kleding voorop, zoals dat wel in *Leviticus* het geval is waar een volk door de woestijn gaat. In *Deuteronomium* zijn zij een deel van een volk dat in bezit is van de erfenis en nu moet hun positie nader worden bepaald. Dat verschil zien we ook bij het voedsel van de priesters. In *Leviticus* lezen we ook over het eten van de priesters, maar daar staat het in verbinding met het allerheiligste. Hier gaat het om offers die het volk brengt en waarvan het volk eet, onafhankelijk van de priesterklasse, maar waarin het ervan deelt met de priesters.

De priesters worden door de offers van het volk in leven gehouden, evenals de Levieten. Dat wil zeggen dat priesterdienst in de aanbidding van de gemeente alleen dan tot zijn recht komt, als elk lid van de gemeente in zijn dagelijks leven zijn lichaam stelt tot een levende offerande voor God (*Rom.12:1*). Zonder dagelijkse toewijding aan God zal ook van de priesterdienst niet veel terecht komen.

Priesters zijn aanbidders, offeraars. Levieten zijn gegeven tot hulp van de priesters. Priesters dienden God, Levieten dienden de priesters. Levieten hielden de priesterdienst in stand. Levietendienst is alle dienst die erop gericht is de priesterdienst te bevorderen. De dienst van het Woord is daar speciaal op gericht en niet in de eerste plaats op onze praktische wandel. Onze praktische wandel is het middel waardoor de priesterdienst op een goede manier kan worden uitgeoefend.

Het voedsel en de inkomsten van priesters en Levieten worden in *Numeri 18* uitvoerig beschreven. Hier gebeurt het summier, in de lijn van het boek dat niet zozeer over priesters en Levieten gaat, maar over het hele volk.

Van de slachtoffers die het volk brengt, moeten drie delen aan de priester gegeven worden. Slachtoffers zijn die offers waarvan het volk zelf mocht eten. Het enige offer waarvan het volk mocht eten was het vredeoffer. Voedsel heeft altijd de betekenis dat het het karakter geeft aan wie het nuttigt. Ons karakter wordt bepaald door het voedsel dat we eten. We moeten worden wat we eten.

De schouder spreekt van geestelijke energie, doorgaan onder alle omstandigheden, in gehoorzaamheid. Als het voedsel wordt, brengt dat deze karaktertrek in mij tot stand. Priesterdienst vloeit daaruit voort. Als het alleen priesterdienst zou zijn, zonder dat het eerst voedsel is geweest, is het snel alleen vorm. Wang en maag staan beiden in verbinding met de spijsvertering, waardoor het zijn uitwerking gaat krijgen in het karakter.

Deze dingen zijn allereerst van toepassing op de Heer Jezus. Hij wandelde altijd in de weg van zijn God, Hij overpeinsde Gods wet dag en nacht (*Ps.1:2*). Gods wet was in zijn binnenste (*Ps.40:9*). Hij was altijd in de dingen van zijn Vader (*Luk.2:49*).

*Welzalig de man die niet wandelt
in de raad der goddelozen,
die niet staat op de weg der zondaars,
noch zit in de kring der spotters;
maar aan des HEREN wet zijn welgevallen heeft,
en diens wet overpeinst bij dag en bij nacht. (Ps 1:1,2)*

*Toen zeide ik: Zie, ik kom;
in de boekrol is over mij geschreven;
ik heb lust om uw wil te doen, mijn God,
uw wet is in mijn binnenste. (Ps 40:8,9)*

En Hij zei tot hen: Waarom hebt u Mij gezocht? Wist u niet dat Ik in de dingen van mijn Vader moet zijn? (Lk 2:49)

Er is ook een toepassing voor ons. Als priesters moeten wij altijd in de dingen van God zijn. Het is niet voldoende om het Woord alleen maar aan te horen. Het is van belang dat wij het overdenken, dat we het gehoorde verwerken.

Ik vermaan u dan, broeders, door de ontfermingen van God, dat u uw lichamen stelt tot een levende offerande, heilig, voor God welbehaaglijk, dat is uw redelijke eredienst. (Rm 12:1)

Eten van de eerstelingen, dat wat net van het land komt, niet wat al jaren in de schuren ligt. Het gaat om wat vers is, fris is. Elke keer ons opnieuw voeden met de Heer Jezus als het tarwegraan dat in de aarde gevallen is en gestorven is, waardoor wij eeuwig leven ontvangen hebben (Joh.12:24). Elke keer een nieuwe vreugde (most) in de Heer beleven, door wat we van Hem in het Woord lezen. Elke keer nieuw vers voedsel, nieuwe kracht van de Heilige Geest (olie).

Als ons geloofsleven zijn frisheid verliest en we teren op oude kennis en ervaringen, ontstaat er dode orthodoxie. In de samenkomsten zal zich dit uiten in volgen van een gewoontepatroon of zelfs het opstellen van een liturgie. In beide gevallen wordt een menselijke ordening gevolgd en is er van frisheid en spontaniteit in de samenkomst niets te merken. Dan wordt er gegeten uit oude voorraad.

Dat is gevolg als wij de priester in ons niet te eten geven en als we de Leviet vergeten, wat hij uitdeelt om de priesterdienst te bevorderen.

Naast koren, most en olie moet ook de eerste wol van de schapen aan de priester worden gegeven. De wol van schapen spreekt hier van wat uit de nieuwe natuur voortkomt in de broeders en zusters. Het is de warmte van de gemeenschap van de broeders en zusters. De eerste zegen wordt merkbaar in de priesterdienst. Aan de priesterlijke aanbidding is te merken hoe het met de 'wol' is gesteld. Er is sprake van een koude dienst, als de 'wol' in de samenkomsten ontbreekt. Dan wordt de priesterdienst uit gewoonte uitgeoefend, zonder het besef van dat we als broeders en zusters bij elkaar horen. We komen wel in de samenkomsten bij elkaar, maar door de week hebben we geen boodschap aan elkaar, leven we langs elkaar heen.

Priesterdienst bestaat vanwege Gods soevereine uitverkiezing. Hij wenst priesters in zijn tegenwoordigheid, opdat zij in zijn naam dienst zouden doen. Geen priester kan daar staan en dienst doen krachtens om wie hij zelf is, alsof in hem persoonlijk enige kwaliteit aanwezig is die God zou waarderen. God heeft zijn naam op hen gelegd. Daardoor zijn priesters aangenaam voor Hem. Aan die dienst komt nooit een einde. God wil dat dit een voortdurende bezigheid zal zijn (Hebr.13:15).

6 Wanneer nu een Leviet komt uit een van uw steden in geheel Israël, waar hij als vreemdeling vertoeft, en naar de wens van zijn hart gaat naar de plaats die de HERE verkiezen zal, 7 en dienst doet in de naam van de HERE, zijn God, zoals al zijn broeders, de Levieten, die daar vóór het aangezicht des HEREN staan, 8 dan zal hij dezelfde inkomsten hebben als zij, niet medegerekend wat hij door verkoop van zijn vaderlijk goed verworven heeft.

De dienst werd door Levieten in Jeruzalem uitgeoefend, door hen die 'op dienst' waren. Als er een Leviet was die elders in het land woonde en die ook in Jeruzalem dienst wilde gaan doen, dan mocht hij daarin niet belemmerd worden. Hij zou niet te veel zijn, er was plaats voor hem.

Hier is ook een toepassing voor ons te maken. We mogen als gemeente samenkomen in de naam van de Heer Jezus om naar Gods Woord te luisteren, zoals dat in veel plaatsen op zondag gebeurt. Voor de bediening van het Woord moet aan iedere Leviet gelegenheid worden gegeven. Als iemand het op zijn hart heeft door de Geest een dienst te doen, dan moet hij daarvoor de gelegenheid krijgen, al zijn er nog zoveel 'dienende' broeders.

De Levieten in Jeruzalem leefden van wat de Israëlieten brachten. Als er nu een nieuwe Leviet kwam, moesten ze dat met nog één delen. Aan de lage gedachte dat zij die in Jeruzalem leefden daardoor minder kregen, mocht niet worden toegegeven. Het was ook niet van belang of hij nog een andere bron van inkomsten had, bijvoorbeeld door de verkoop van het land dat hij in de plaats van herkomst bezat.

Zo is het ook met de 'Leviet' in deze tijd. Elke arbeid voor de Heer verdient beloond te worden door Gods volk dat daar nut van heeft. Het doet er daarbij

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. (Jh 12:24)

Laten wij dan door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die zijn naam belijden. (Hb 13:15)

niet toe of zo'n arbeider nog een andere bron van inkomsten heeft. Er mag geen onderscheid gemaakt worden tussen hen die zogenaamd 'fulltime' in het werk van de Heer zijn en zij die naast hun werk in de maatschappij daarin bezig zijn. Als het goed is, is iedere gelovige volledig voor de Heer bezig. De Heer bepaalt voor ieder de werkzaamheden en alles behoort te gebeuren voor Hem (Kol.3:17).

Levieten waren aan de priester gegeven om hem te helpen bij hun dienst (1 Kron.23:28-32).

Zij stonden dan de zonen van Aäron terzijde bij de dienst in het huis des HEREN en gingen over de voorhoven, de vertrekken, de reiniging van al het heilige, de werkzaamheden van de dienst in het huis Gods, het toonbrood, het fijn meel voor het spijsoffer, de ongezuurde dunne koeken, de bakplaat, het beslag, en alle inhouds- en lengtematen; en moesten voorts elke morgen en avond gereedstaan om de HERE te loven en te prijzen, en evenzeer bij het brengen van alle brandoffers aan de HERE, op de sabbatten, de nieuwe maanden en de feesten, gedurig voor het aangezicht des HEREN staande in een aantal, als hun voorgeschreven was. Zij moesten aan de tent der samenkomst hun taak vervullen, zowel ten aanzien van het heiligdom als van Aärons zonen, hun broeders, bij de dienst in het huis des HEREN. (1Kr 23:28-32)

Alle dienst van ons in het karakter van Leviet moet erop gericht zijn dat onze dienst als priesters, het offers brengen aan God, beter tot zijn recht komt. Zij die zich ter wille van die dienst vrij maken, hebben recht op ondersteuning van Gods volk (1 Kor.9:14; 1 Tim.5:17,18; Gal.6:6).

Zo heeft de Heer ook verordend voor hen die het evangelie verkondigen, dat zij van het evangelie leven. (1Ko 9:14)

Laat de oudsten die goed besturen, dubbele eer worden waard geacht, vooral zij die arbeiden in woord en leer; want de Schrift zegt: 'Een dorsende os zult u niet muilbanden', en: 'De arbeider is zijn loon waard'. (1Tm 5:17,18)

En laat hij die in het woord wordt onderwezen, hem die onderwijst van alle goede dingen meedelen. (Gl 6:6)

9 Wanneer gij gekomen zijt in het land dat de HERE, uw God, u geven zal, dan zult gij niet leren doen naar de gruwelen van die volken. 10 Onder u zal er niemand worden aangetroffen, die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet gaan, die waarzeggerij pleegt, geen wichelaar, uitlegger van voortekenen, of tovenaars, 11 geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. 12 Want ieder die deze dingen doet, is de HERE een gruwel, en ter wille van deze gruwelen drijft de HERE, uw God, hen voor u weg. 13 Gij zult onberispelijk staan tegenover de HERE, uw God; 14 want deze volken, die gij verdrijven zult, luisteren naar wichelaars en waarzeggers, maar u heeft de HERE, uw God, dit niet toegelaten.

God stelt zijn volk voor wat ze in het land aan gruwelen zullen ontmoeten. Hij waarschuwt hen zich daar op geen enkele manier mee in te laten of voor open te stellen. De gruwelen komen in verschillende vormen voor. We herkennen hier het occultisme dat vandaag zo velen in zijn ban heeft en steeds meerderen vallen daaraan ten prooi. Kinderen door het vuur laten gaan komt voor in de hekserij. Waarzeggerij is het met behulp van demonische krachten indringen in dingen die voor ons verborgen zijn om via die weg informatie op te doen (1 Sam.28:7).

Zowel de waarzegger en andere beoefenaars van occulte praktijken, als zij die zich met hen inlaten zijn de HERE een gruwel. Het beïnvloed worden door al deze vormen van demonie kan alleen door een zich bewuste daarvoor openstellen. Men ontledigt zijn geest en geeft zich over aan passiviteit, waardoor de boze geest zijn werkterrein aangeboden krijgt en zijn verderfelijke werk kan doen.

Elke vorm waarbij we onze wil uitleveren behalve aan God is demonisch. Dit effect kan ook optreden door een valse vorm van stille tijd, een soort mediteren, zonder bewust aan de Heer Jezus te denken. In de opkomst van zogenaamde 'stiltecentra' krijgen demonen een uitstekend middel in de hand de geest van de mens te vullen met alles behalve God en zijn Woord. De

En al wat u doet, in woord of in werk, doet alles in de naam van de Heer Jezus, terwijl u God de Vader door Hem dankt. (Ko 3:17)

Toen zeide Saul tot zijn dienaren: Zoekt mij een vrouw die geesten van doden kan bezweren; dan wil ik naar haar toe gaan en haar raadplegen. Zijn dienaren antwoordden hem: Zie, er is een vrouw die geesten van doden kan bezweren, in Endor. (1Sm 28:7)

enige remedie is te luisteren naar Gods Woord dat ons oproept actief en nuchter te zijn.

God wenst dat zijn volk onberispelijk tegenover Hem staat (vs.13). Dit komt overeen met het onderwijs van de brief aan de *Efeziërs*. Daarin lezen we dat God ons, gelovigen die tot de gemeente behoren, heeft uitverkoren opdat we "heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde" (Ef.1:4). Het is ondenkbaar dat Hij die de zijnen tot een zo bijzondere positie heeft uitverkoren, zou kunnen toelaten dat zij zich voor verderfelijke invloeden zouden openstellen.

Toch worden ook de gelovigen in Efeze, en over hun hoofden heen ook wij, daarvoor gewaarschuwd (Ef.4:17-19).

Dit nu zeg en betuig ik in de Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in de vruchteloosheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de verharding van hun hart. Afgestompt in hun gevoelens hebben zij zich overgegeven aan de losbandigheid om alle onreinheid gretig te bedrijven. (Ef 4:17-19)

Tegenover de wandel van de volken, waaraan zij niet mogen deelhebben, wordt gesteld wat hun geleerd is aangaande Christus (Ef.4:20-24).

Maar zo hebt u Christus niet geleerd, waar u Hem immers hebt gehoord en in Hem bent onderwezen, zoals de waarheid in Jezus is: dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens hebt afgelegd, die ten verderve gaat overeenkomstig zijn bedriegelijke begeerten, en vernieuwd bent in de geest van uw denken, en de nieuwe mens hebt aangedaan, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid. (Ef 4:20-24)

Vervolgens verbindt Paulus daaraan de praktische gevolgen die hun nieuwe positie met zich mee behoort te brengen, zowel in woord als in daad (Ef.4:25,28).

Legt daarom de leugen af en spreekt de waarheid, ieder met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar. ... Laat hij die een dief was, niet meer stelen, maar veeleer arbeiden en met zijn eigen handen het goede werken, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft. (Ef 4:25,28)

15 Een profeet uit uw midden, uit uw broeders, zoals ik ben, zal de HERE, uw God, u verwekken; naar hem zult gij luisteren. 16 Juist zoals gij van de HERE, uw God, gevraagd hebt op Horeb, op de dag der samenkomst, toen gij zeidet: Ik wil niet langer de stem van de HERE, mijn God, horen en dit grote vuur niet langer zien, opdat ik niet sterve. 17 Toen zeide de HERE tot mij: Het is goed, wat zij gesproken hebben; 18 een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, zoals gij zijt; Ik zal mijn woorden in zijn mond leggen, en hij zal alles tot hen zeggen, wat Ik hem gebied. 19 De man, die niet luistert naar de woorden welke hij in mijn naam spreken zal, van die zal Ik rekenschap vragen.

In deze verzen wordt het verschil duidelijk tussen het horen naar wie de volkeren horen en naar de profeet die de HERE zou geven. Tegenover al deze demonische invloeden staat het Woord. Bewaring voor de invloeden van demonen ligt hierin dat we gesloten voor alles wat in *vers 9-14* wordt genoemd en dat we open staan voor alles wat in *vers 15-18* staat.

De profeet over wie het in deze verzen gaat, is de Heer Jezus (Hand.3:19-23; 7:37).

Hebt dan berouw en bekeert u, opdat uw zonden worden uitgewist, opdat de tijden van verkwikking komen van het aangezicht van de Heer en Hij de voor u voorbestemde Christus, Jezus zendt, die de hemel moet opnemen tot op de tijden van de herstelling van alle dingen, waarvan God heeft gesproken door de mond van zijn heilige profeten van oudsher. Mozes heeft immers gezegd: 'Een profeet zal de Heer uw God u verwekken uit uw broeders, zoals Hij mij verwekte: naar Hem zult u horen overeenkomstig alles wat Hij tot u zal spreken; en het zal gebeuren, dat elke ziel die niet hoort naar die profeet, zal worden uitgeroeid uit het volk'. (Hd 3:19-23)

Mozes is een beeld van Hem. Het "uit uw broeders" geeft aan dat de Heer Jezus om die Profeet te kunnen zijn, mens is geworden. In de evangeliën staan meerdere verwijzingen naar het feit dat de Heer Jezus de Profeet is die hier door Mozes wordt aangekondigd. Soms is het slechts een gevoel

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, ... (Ef 1:3,4)

(Joh.6:14; 7:40), een andere keer een uiting van geloof (Joh.1:46), ook is het wel vervat in woorden die de Heer heeft gesproken (Joh.5:46; 12:49,50).

Toen nu de mensen het teken hadden gezien dat Jezus had gedaan, zeiden zij: Deze is waarlijk de profeet die in de wereld zou komen. (Jh 6:14)

Sommigen dan uit de menigte die deze woorden hoorden, zeiden: Deze is waarlijk de profeet. (Jh 7:40)

Filippus vond Nathanaël en zei tot hem: Wij hebben Hem gevonden van Wie Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten: Jezus, de Zoon van Jozef, van Nazareth. (Joh.1:46)

Want als u Mozes geloofde, zou u Mij geloven, want hij heeft over Mij geschreven. (Joh. 5:46)

Want Ik heb niet uit Mijzelf gesproken; maar de Vader die Mij heeft gezonden, die heeft Mij een gebod gegeven wat Ik zeggen en wat Ik spreken moet. En Ik weet dat zijn gebod eeuwig leven is. Wat Ik dan spreek, spreek Ik zo als de Vader Mij heeft gezegd. (Jh 12:49,50)

Het karakter van de dienst van de Heer Jezus als Profeet lijkt op dat van Mozes, maar Hij is ver boven Mozes verheven, hoe bijzonder Mozes als profeet ook was (Deut.34:10). Hij is de geliefde Zoon. De omstandigheden - waaronder de belofte van de profeet zoals door Mozes werd gedaan - maken duidelijk dat die profeet een Middelaar zou zijn. De belijder die niet naar zijn woorden luistert, zal sterven (Hebr.12:25). Wij als gelovigen die tot de gemeente behoren, worden gewaarschuwd de profetieën, het woord dat namens God in de gemeente tot ons komt, niet te verachten (1 Thess.5:20).

20 Maar een profeet, die overmoedig genoeg is om in mijn naam een woord te spreken, dat Ik hem niet gebod te spreken, of die in de naam van andere goden spreekt – die profeet zal sterven.

Er zijn vele valse profeten opgestaan in de geschiedenis van Israël die zeiden in Gods naam te spreken (Jer.23:25; Ezech.13:6; 1 Kon.22:6).

Ik heb gehoord wat de profeten zeggen, die in mijn naam vals profeteren: Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd! (Jr 23:25)

Bedrieglijke dingen en leugenachtige waarzeggerij hebben zij geschouwd, die zeggen: zo luidt het woord des HEREN -- terwijl de HERE hen niet gezonden heeft; en dan wachten zij nog op de vervulling van het woord! (Ez 13:6)

Toen riep de koning van Israël de profeten, omtrent vierhonderd man, bijeen en vroeg hun: Zal ik optrekken ten strijde tegen Ramoth in Gilead of zal ik het nalaten? Zij antwoordden: Trek op; de HERE zal het in de macht des konings geven. (1Kn 22:6)

Zij zijn de voorlopers van dé valse profeet, de antichrist, de nietswaardige herder die niet alleen zal doen alsof hij namens God spreekt, maar zal doen alsof hij zelf God is (2 Thess.2:4). Het is het toppunt van overmoed.

Een valse profeet kan ook zeggen namens andere goden te spreken. Hij past zijn godsbeeld aan bij het publiek dat hij voor zich heeft. Wie niet vertrouwd is met het Woord van God, zal ten prooi vallen aan zijn misleidende taal en in het oordeel delen dat deze valse profeet zal treffen.

21 Wanneer gij nu bij uzelf mocht zeggen: Hoe onderkennen wij het woord dat de HERE niet gesproken heeft? – 22 als een profeet spreekt in de naam des HEREN en zijn woord wordt niet vervuld en komt niet uit, dan is dit een woord, dat de HERE niet gesproken heeft; in overmoed heeft de profeet het gesproken, gij zult voor hem niet vrezten.

Wie een voorspelling heeft of visioenen, komt uit de afgrond. Hun woorden komen niet uit. Als het wel uitkomt is het nog geen bewijs dat het zo is (hst.13). De toetssteen is en blijft het Woord van God. Wat vals is, wordt altijd openbaar door het te vergelijken met wat waar is. Gods Woord is de waarheid. Wonderen en tekenen die niet gegrond zijn op het Woord van God, komen uit een verkeerde bron.

De ware profeet staat tegenover de valse profeten, die vooral in de eindtijd zullen optreden. Valse profeten doen ook in de eindtijd krachten en tekenen

Zoals Mozes, dien de HERE gekend heeft van aangezicht tot aangezicht, is er in Israël geen profeet meer opgestaan ... (Dt 34:10)

Kijkt u uit dat u Hem die spreekt, niet afwijst. Want als zij niet ontkomen zijn, die Hem afwezen die op aarde Goddelijke aanwijzingen gaf, hoeveel te minder wij, als wij ons afwenden van Hem die van de hemelen spreekt. (Hb 12:25)

Veracht de profetieën niet, maar beproeft alles, behoudt het goede. (1Th 5:20,21)

Laat niemand u op enigerlei wijze bedriegen, want die komt niet als niet eerst de afval gekomen is en de mens van de zonde geopenbaard is, de zoon van het verderf, die zich verzet en zich verheft tegen al wat God heet of een voorwerp van verering is, zodat hij in de tempel van God gaat zitten en zichzelf vertoont dat hij God is. (2Th 2:3,4)

en wonderen, zoals de profeten van God dat in het begin deden (vgl. *Hand.2:19* en *2 Thess.2:9*).

En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: bloed en vuur en rookwalm. (Hd 2:19)

En dan zal de wetteloze geopenbaard worden, ... ; hem, wiens komst naar de werking van de satan is met allerlei kracht en tekenen en wonderen van de leugen, en met allerlei bedrog van de ongerechtigheid voor hen die verloren gaan, ... (2Th 2:9)

De echte profeet is iemand die het Woord van God spreekt. Niet de tekenen en wonderen zijn overtuigend of iets van God komt, maar of het in overeenstemming is met het Woord.

Daarom niet onder de indruk raken van vage niet te controleren wonderen, of van halve wonderen of wonderen van beperkte duur. Denk aan genezingen of spreken in talen of andere wonderlijke uitingen die aan de Geest worden toegeschreven, maar die van de mens vragen dat hij willoos wordt en zich overgeeft aan een wonderdoener. We moeten niet bang zijn zulke profeten, hoewel ze zelfs van zichzelf durven te beweren dat zij mannen Gods zijn, Gods oordeel aan te zeggen.

INHOUD:

- Vs. 1-13 De vrijsteden
 Vs. 14 Grenzen niet verleggen
 Vs. 15 Twee of drie getuigen
 Vs. 16-21 Valse getuige

TOELICHTING:

In dit en de volgende twee hoofdstukken komen verschillende situaties aan de orde waarin het leven gevaar loopt. Met het oog op die situaties geeft Mozes aanwijzingen ter bescherming van het leven. Hij wil bij het volk een heilige eerbied voor het leven van de mens wakker maken. In dit hoofdstuk worden drie geboden van de wet nader belicht:

- | het zesde gebod: gij zult niet doodslaan;
- | het achtste gebod: gij zult niet stelen;
- | het negende gebod: gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

1 Wanneer de HERE, uw God, de volken, wier land de HERE, uw God, u geven zal, uitgeroeid heeft en gij hun gebied in bezit genomen hebt en in hun steden en huizen woont, 2 dan zult gij drie steden afzonderen in het land dat de HERE, uw God, u tot een bezitting geven zal. 3 Gij zult de afstand bepalen en het grondgebied dat de HERE, uw God, u zal doen beërven, in drieën delen, opdat iedere doodslager erheen kan vluchten. 4 In het volgende geval zal de doodslager, die daarheen vlucht, in leven blijven: als hij zijn naaste zonder opzet gedood heeft, terwijl hij tevoren geen haat tegen hem koesterde. 5 Als bijvoorbeeld iemand met zijn naaste in het bos komt, om hout te hakken, en zijn hand maakt een zwaai met de bijl om een boom te vellen, en het ijzer schiet van de steel af en treft zijn naaste, zodat deze sterft, dan kan hij naar een van die steden vluchten en in leven blijven. 6 Anders zou de bloedwreker, terwijl zijn hart nog verhit is, bij zijn achtervolging de doodslager kunnen inhalen, omdat de weg te lang is, en hem om het leven brengen, hoewel hij niet des doods schuldig is, aangezien hij tevoren geen haat koesterde. 7 Daarom gebied ik u aldus: drie steden zult gij afzonderen.

8 En wanneer de HERE, uw God, uw gebied vergroot zal hebben, zoals Hij uw vaders gezworen heeft, en u het gehele land gegeven zal hebben, waarvan Hij gezegd heeft, dat Hij het uw vaders zou geven, 9 dan zult gij – wanneer gij heel dit gebod, dat ik u heden opleg, naarstig onderhoudt door de HERE, uw God, lief te hebben en altijd in zijn wegen te wandelen – nog drie steden aan deze drie toevoegen, 10 opdat geen onschuldig bloed vergoten worde in het land dat de HERE, uw God, u als erfdeel geven zal, en opdat geen bloedschuld op u kome.

11 Wanneer echter iemand zijn naaste haat, hem belaagt, zich tegen hem keert en hem dodelijk treft, zodat hij sterft, en dan naar een van deze steden vlucht, 12 dan zullen de oudsten zijner stad hem vandaar laten halen en hem aan de bloedwreker overleveren, opdat hij sterve. 13 Gij zult hem niet ontzien; zo zult gij het bloed van de onschuldige uit Israël wegdoen, opdat het u wèl ga.

Mozes had al Bezer, Ramoth en Golan in het Overjordaanse aangewezen als vrijsteden voor Ruben, Gad en de halve stam van Manasse (4:41-43). Ieder die onopzettelijk zijn naaste doodde, kon daarheen vluchten. In overeenstemming met Gods oorspronkelijke aanwijzingen (Num.35:9-34) geeft hij Israël de opdracht dat zij, als zij in het land gekomen zullen zijn, daar ook drie vrijsteden moeten aanwijzen. De daadwerkelijke keus wordt door Jozua gedaan (Joz.20:7).

Toen heiligden zij Kedes in Galilea, op het gebergte van Nafthali, en Sicheem, op het gebergte van Efraïm, en Kirjath-Arba, dat is Hebron, op het gebergte van Juda. (Jz 20:7)

Mozes geeft in vers 3 de opdracht: "Gij zult u de weg bereiden" (SV). In de ongewijde geschiedenis wordt vermeld dat het de plicht van de senaat was om jaarlijks de wegen naar de vrijsteden te controleren. Vervallen wegen moesten worden hersteld en obstakels verwijderd. Er mocht geen rivier zijn waarover geen brug was. De weg mocht niet te smal zijn, maar moest een zekere breedte hebben. Op kruispunten moest de richting worden aangegeven door borden met daarop de woorden 'Toevlucht, Toevlucht'. Het lijkt erop dat *Jesaja 40:3-5* dit voorschrift van 'wegonderhoud' heeft geleend.

Hoewel elke doodslager naar de vrijstad mocht vluchten, bood deze stad alleen bescherming aan iemand die per ongeluk een ander had gedood. Het voorbeeld van de man die in het bos hout wil hakken maakt dat duidelijk. Een bos is voor iedereen toegankelijk en hout hakken staat iedereen vrij. In het voorbeeld wordt verondersteld dat iemand zonder het te bedoelen de dood veroorzaakt van zijn naaste. Het gebeurt niet uit drift of met voorbedachten rade, maar zuiver en alleen per ongeluk. Met het voorbeeld dat hier gegeven wordt, kan elk geval van die aard vergeleken worden, om daarnaar te worden beoordeeld.

Uit het voorbeeld wordt ook duidelijk hoe het menselijk leven dagelijks in gevaar is. De dood omringt ons en kan op de meest ongedachte momenten toeslaan, zonder dat er een aanleiding is. Het is nodig om altijd bereid te zijn. De mensenkinderen worden "verstrikt ten tijde des kwaads, als dit hen plotseling overvalt" (*Pred.9:12*). Maar niet alleen voor hem die gedood wordt is het "tijde des kwaads", maar ook voor degene die hem gedood heeft.

Ook al was het ongeluk, toch neemt God het beroven van het leven zo hoog op dat de doodslager naar een vrijstad moest vluchten. Hij moest daar blijven tot de dood van de hogepriester (*Num.35:32*). Daardoor was hij al die tijd van zijn erfdeel was beroofd.

Het vluchten naar de vrijstad kan worden toegepast op de zondaar. De zondaar moet vrezen voor de toorn van God. In het evangelie kan hem gewezen worden op Christus, van Wie de vrijstad als een beeld gezien kan worden. De vrijstad is een door God gegeven toevluchtsoord en daarmee een bewijs van zijn liefde en barmhartigheid die de mens in zijn grootste nood een weg tot ontkoming biedt.

Dat geldt niet alleen voor de zondaar, maar ook voor het volk van God. En om dat laatste gaat het hier in de eerste plaats. Het bijzondere karakter van de vrijsteden is dan ook dat God aan zijn volk in gevallen van verval of afval, van grote zonde, maar wel in onwetendheid, in zijn liefde en barmhartigheid uitkomst kan bieden.

De vrijstad voor Israël was de gemeente (*Hand.2:40*). Ieder die berouw had over zijn zonden, moest zich afzonderen van wat altijd als Gods volk had gegolden. Dat maakte de stap heel moeilijk, maar het was de enige uitkomst. Het belijden van de zonde medeschuldig te zijn aan de dood van Christus was noodzakelijk. Petrus houdt dat aan het volk voor in zijn rede op de pinksterdag (*Hand.2:23*).

In een volgende rede spreekt hij erover dat zij het "uit onwetendheid" hebben gedaan (*Hand.3:17*). Daarom is er voor hen bekering en vergeving mogelijk en een alsnog verkrijgen van de beloofde zegeningen (*Hand.3:19-21*).

Hebt dan berouw en bekeert u, opdat uw zonden worden uitgewist, opdat de tijden van verkwikking komen van het aangezicht van de Heer en Hij de voor u voorbestemde Christus, Jezus zendt, die de hemel moet opnemen tot op de tijden van de herstelling van alle dingen, waarvan God heeft gesproken door de mond van zijn heilige profeten van oudsher. (Hd 3:19-21)

Dat is helemaal in overeenstemming met het gebed van de Heer Jezus aan het kruis: "Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat zij doen" (*Luk.23:34*). In deze zelfde zin kon aan Paulus, die een zo vurig vervolger van de gemeente en daarmee van de Heer Jezus was (*Hand.9:4*), barmhartigheid worden bewezen (*1 Tim.1:13*).

Hoor, iemand roept: Bereidt in de woestijn de weg des HEREN, effent in de wildernis een baan voor onze God. Elk dal worde verhoogd en elke berg en heuvel geslecht, en het oneffene worde tot een vlakke en de rotsbodem tot een vallei. En de heerlijkheid des HEREN zal zich openbaren, en al het levende tezamen zal dit zien, want de mond des HEREN heeft het gesproken. (Js 40:3-5)

Want ook de mens kent zijn tijd niet, evenmin als de vissen, die in het verraderlijke net gevangen worden, evenmin als de vogels, die in het klapnet gevangen worden. Evenals zij worden de mensenkinderen verstrikt ten tijde des kwaads, als dit hen plotseling overvalt. (Pr 9:12)

Gij zult evenmin losgeld aannemen voor iemand die naar zijn vrijstad gevlucht is, opdat hij zou mogen terugkeren om in zijn land te wonen vóór de dood van de priester. (Nm 35:32)

En met vele andere woorden betuigde en vermaande hij hen en zei: Laat u behouden van dit verkeerde geslacht. (Hd 2:40)

Hem, door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven, hebt u door de hand van wettelozen aan het kruis gehecht en gedood. (Hd 2:23)

En nu, broeders, ik weet dat u het uit onwetendheid hebt gedaan, zoals ook uw oversten; ... (Hd 3:17)

Terwijl hij echter reisde, gebeurde het dat hij Damascus naderde; en plotseling omstraalde hem een licht uit de hemel; en hij viel op de grond en hoorde een stem die tot hem zei: Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij? (Hd 9:3,4)

..., mij die vroeger een lasteraar, een vervolger en een smader was; maar mij is barmhartigheid bewezen, omdat ik het onwetend heb gedaan, in ongelooft; ... (1 Tm 1:13)

Zie ook de wetten op het zondoffer, waar geen vergeving was de voor zonde met opgeheven hand (opstand en afval), maar wel voor zonden die onbewust, onwetend werden begaan. (Lev. 4:1,13,22,27)

De HERE sprak tot Mozes: Spreek tot de Israëlieten: Wanneer iemand zonder opzet zondigt in een van de dingen die de HERE verboden heeft te doen, en één daarvan doet – dan zal, indien de gezalfde priester zonde gedaan en daardoor het volk in schuld gebracht heeft, hij voor de zonde die hij begaan heeft, een jonge, gave stier de HERE tot een zondoffer brengen. (Lv 4:1-3)

Indien de gehele vergadering Israëls zonder opzet zonde gedaan heeft, en dit voor de ogen der gemeente verborgen is gebleven, en zij tegen één van al de geboden des HEREN iets gedaan heeft, dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is, dan zal de gemeente, wanneer de zonde die zij begaan heeft, haar bekend geworden is, een jonge stier ten zondoffer brengen en zij zal die leiden vóór de tent der samenkomst. (Lv 4:13,14)

Als een vorst gezondigd heeft en zonder opzet tegen één van al de geboden van de HERE, zijn God, iets gedaan heeft dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is, dan zal hij, als hem de zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is, als zijn offergave een geitebok brengen, een gaaf dier van het mannelijk geslacht. (Lv 4:22,23)

Indien iemand uit het volk des lands zonder opzet gezondigd heeft door een van de dingen te doen, die de HERE verboden heeft, en dus schuldig geworden is, dan zal hij, als hem de zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is, voor de zonde die hij begaan heeft, als zijn offergave een geit, een gaaf dier van het vrouwelijk geslacht, brengen. (Lv 4:28,29)

Er is een belangwekkend verband op te merken tussen de door God aangekondigde profeet uit hoofdstuk 18 en de doodgeslagen naaste van dit hoofdstuk. In beide gevallen zien we hierin een beeld van de Heer Jezus. In beide gevallen staat de betrekking tot Israël voorop. Dat blijkt uit het feit dat het gedeelte over de profeet van hoofdstuk 18 twee maal in het boek *Handelingen* wordt aangehaald. De eerste aanhaling daarvan in *Handelingen* 3:22 wordt door Petrus toegepast op de Heer Jezus. Bovendien verwijst Petrus in 3:14-17 naar het geval van de doodslag van de naaste in hoofdstuk 19 als hij zegt dat zijn volksgenoten in onwetendheid het hebben gedaan

U hebt echter de Heilige en Rechtvaardige verloochend en gevraagd dat u een moordenaar zou worden geschonken; de Vorst van het leven echter hebt u gedood, die God heeft opgewekt uit de doden, van Wie wij getuigen zijn. En op grond van het geloof in zijn naam heeft zijn naam deze die u ziet en kent, sterk gemaakt; en het geloof dat door Hem is, heeft hem deze volledige gezondheid gegeven in tegenwoordigheid van u allen. En nu, broeders, ik weet dat u het uit onwetendheid hebt gedaan, zoals ook uw oversten; ... (Hd 3:14-17)

In *Handelingen* 7:37 wordt hoofdstuk 18 voor de tweede keer aangehaald en toegepast op de Heer Jezus, dit keer door Stéfanus. Maar Stéfanus staat niet voor een onwetend volk, maar tegenover hen die bewust de Heer Jezus hebben verworpen. Tegenover hen spreekt hij niet over onwetendheid. Zij zijn schuldige moordenaars. Zij waren niet meer onwetend. Daarom worden zij achterhaald door de bloedwreker. Zij weerstonden de Heilige Geest en hadden de Rechtvaardige gedood van Wie zij moordenaars waren geworden (*Hand.7:51,52*). Het oordeel zal hen treffen en is in het jaar 70 ook voltrokken in de verwoesting van Jeruzalem.

Maar er is ook een toepassing voor de christenheid. Wij leven in dezelfde positie als waarin Israël verkeerde ten dage van de Heer Jezus. Wat heeft de christenheid gedaan met wat haar is toevertrouwd? Aan Israël was toevertrouwd de waarheid van de ene God en van de komende Messias. Aan de gemeente is de waarheid van de Christus toevertrouwd, maar als verheerlijkt in de hemel. Wat is daarvan overgebleven? Voor de massa van de belijdende christenen geldt dat zij vijanden van het kruis van Christus zijn en dat zij de aardse dingen bedenken en niet de dingen die boven zijn (*Fil.3:18,19; Kol.3:1,2*).

Want velen wandelen, van wie ik u dikwijls heb gezegd en nu ook wenend zeg, dat zij de vijanden van het kruis van Christus zijn; hun einde is het verderf, hun God is de buik en hun heerlijkheid is in hun schande; zij bedenken de aardse dingen. (Fp 3:18,19)

Mozes heeft immers gezegd: 'Een profeet zal de Heer uw God u verwekken uit uw broeders, zoals Hij mij verwekte: naar Hem zult u horen overeenkomstig alles wat Hij tot u zal spreken; ... (Hd 3:22)

Dit is de Mozes die tot de zonen van Israël heeft gezegd: 'Een profeet zal God u verwekken uit uw broeders, zoals Hij mij verwekte'. (Hd 7:37)
Hardnekkigen en onbesnedenen van harten en oren, u weerstaat altijd de Heilige Geest, zoals uw vaders, zo ook u. Wie van de profeten hebben uw vaders niet vervolgd? En zij hebben hen gedood die tevoren de komst van de Rechtvaardige aankondigden, van Wie u nu de verraders en moordenaars bent geworden, u die de wet door beschikking van engelen hebt ontvangen en niet gehouden! (Hd 7:51-53)

Als u nu met Christus opgewekt bent, zoekt dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand. Bedenk de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. (Ko 3:1,2)

Het gevolg is een nog grotere fout: het negeren van de Heilige Geest op aarde. De zonde tegen de Heilige Geest is die zonde die zich richt tegen zijn eigen Persoon, Hem terzijde stelt, Hem negeert. Uitingen ervan zijn: bijbelkritiek bij verstandsmensen, geestdrijverij bij gevoelsmensen en wetticisme bij wilskrachtige mensen. Dit zijn de grote gevaren van de christenheid die staan tegenover de vrije werkzaamheid van de Heilige Geest en ook van het Woord.

Wij leven in de tijd dat wij de ondergang van de christenheid meemaken, de na-christelijke periode. Kenmerkend voor die periode is de terugkeer naar het heidendom (vgl. Rom.1:22-32 en 2 Tim.3:1-9). In 2 *Timotheüs* 3 is sprake van een 'schijn van godsvrucht', van tovenaars en het optreden van vrouwen in het karakter van Izebel.

Bewerend wijzen te zijn, zijn zij dwaas geworden en hebben de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door iets dat lijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren.

Daarom heeft God hen in de begeerten van hun harten overgegeven aan onreinheid, om hun lichamen onder elkaar te onteren; zij die de waarheid van God vervangen hebben door de leugen en het schepsel geeerd en gediend hebben boven de Schepper, die gezegend is tot in eeuwigheid. Amen. Daarom heeft God hen overgegeven aan ontorende hartstochten; want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke; en evenzo hebben ook de mannen de natuurlijke omgang met de vrouw opgegeven en zijn in hun lust tegen elkaar ontbrand, zodat mannen met mannen schandelijkheid bedrijven en het verdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvangen.

En daar het hun niet goeddacht God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verkeerd denken, om dingen te doen die niet betamen; vervuld van alle ongerechtigheid, boosheid, hebzucht, slechtheid; vol afgunst, moord, twist, list, kwaadaardigheid; kwaadsprekers, lasteraars, Godhaters, smaders, hoogmoedigen, grootsprekers, uitvindes van boze dingen, de ouders ongehoorzaam, onverstandig, trouweloos, liefdeloos, onbarmhartig; die, hoewel zij de eis van het recht van God kennen - dat zij die zulke dingen bedrijven, de dood verdienen -, ze niet alleen doen, maar ook een welgevallen hebben aan hen die ze bedrijven. (Rm 1:22-32)

Maar weet dit, dat er in de laatste dagen zware tijden zullen zijn; want de mensen zullen zelfzuchtig zijn, geldzuchtig, grootsprekers, hoogmoedigen, lasteraars, de ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, liefdeloos, onverzoenlijk, kwaadsprekend, onbeheerst, ruw, zonder liefde tot het goede, verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers van genot dan liefhebbers van God. Ogenschijnlijk bezitten zij godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij. Wend je ook van dezen af. Want onder hen zijn er, die de huizen binnensluipen en vrouwspersonen inpalmen die met zonden beladen zijn en gedreven worden door allerlei begeerten, vrouwen die altijd leren en nooit tot kennis van de waarheid kunnen komen. Zoals Jannes en Jambres zich tegen Mozes hebben verzet, zo verzetten ook dezen zich tegen de waarheid, mensen, bedorven van denken, verwerpelijk wat het geloof betreft. Maar zij zullen niet verder voortgaan; want hun onzinnigheid zal aan allen geheel duidelijk worden, zoals ook bij die beiden het geval was. (2Tm 3:1-9)

Een uitweg voor de christenheid in zijn geheel is er niet, wel voor de individuen. Maar er moet wel gevlucht worden, misschien wel weg uit het eigen erfdeel. We kunnen daarbij denken aan wat GóD in de Reformatie heeft gegeven. Maar dit werk kan door toedoen van de mens zo verdorven zijn, dat het nodig is om te vluchten naar een vrijplaats.

Dat is vandaag toe te passen op de plaats waar je altijd geweest bent, maar waar het geestelijk leven verstikt is geraakt, misschien door onwetendheid. De vluchtweg wordt getoond in 2 *Timotheüs* 2:19-22. Het betekent afzonderen van de vaten tot oneer en de weg gaan die bereid is. Wie niet vlucht valt een keer in de hand van de bloedwreker.

Evenwel, het vaste fundament van God staat en heeft dit zegel: De Heer kent hen die de zijnen zijn; en: Laat ieder die de naam van de Heer noemt, zich onttrekken aan ongerechtigheid. In een groot huis nu zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden; en sommigen wel tot eer, maar anderen tot oneer. Als dan iemand zich van deze vaten reinigt, zal hij een vat zijn tot eer, geheiligd, bruikbaar voor de Meester, tot alle goed werk toebereid. Maar ontvlucht de begeerten van de jeugd en jaag naar gerechtigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer aanroepen uit een rein hart. (2Tm 2:19-22)

De vrijsteden waren de priester- en Levietensteden. Wie er zijn toevlucht nam, kwam op een plaats van zegen. De doodslager liet veel achter, maar krijgt meer terug. Hij mag gaan delen in de zegeningen die het deel zijn van priesters en Levieten. Hij komt in een plaats waar mensen zijn voor wie de HERE Zelf hun erfdeel is. Die steden lagen op het gebergte, een beeld van de hemelse dingen die er worden bedacht, de zegeningen van de gemeente. (Veel goede orthodoxe gemeenten bedenken toch vaak nog de aardse dingen: ze menen druk te moeten zijn in de politiek.)

In vers 10 en 11 volgt een aparte instructie met betrekking tot drie extra vrijsteden. Die zouden de Israëlieten aan de zes al toegewezen steden mogen toevoegen, als de HERE hun gebied zou hebben vergroot in overeenstemming met de beloften aan de vaderen (Gen.15:18). En de vergroting van hun gebied was weer afhankelijk van hun gehoorzaamheid aan de HERE. Omdat ze ontrouw geweest zijn, hebben zij die gebiedsuitbreiding (nog) niet gehad en dus ook niet die steden.

Waar zijn vandaag de priester- en Levietensteden die werkelijk als vrijsteden dienst doen? Als Gods volk vandaag hebben wij het er niet beter afgebracht dan de Israëlieten toen. Ook wij zijn ontrouw geworden. Vandaar dat het aantal gemeenten waar de hemelse zegeningen worden genoten niet echt uitbreidt. Door onze ontrouw, omdat de zegeningen niet echt voor ons leven, is de weg naar de vrijstad (de plaatselijke gemeente) vol komen te liggen met hindernissen. In plaats van die op te ruimen, voegen we nog meer hindernissen toe. Daardoor worden 'doodslagers' verhinderd er hun toevlucht te nemen.

14 Gij zult de grensscheiding van uw naaste, die de voorvaderen hebben vastgesteld, niet verleggen in het erfdeel, dat gij erven zult in het land dat de HERE, uw God, u in bezit geeft.

Hier niet de zorg voor het eigen erfdeel, maar dat van de naaste. Dat wil zeggen dat ieder het recht van de ander op zijn erfdeel erkende en respecteerde. Ze moesten er onderling op toezien dat elk zijn erfdeel ten volle zou kunnen genieten. Iemand als Achab had daar geen boodschap aan. Hij wilde Naboth van diens erfdeel beroven (1 Kon.21:2,3).

Elke broeder en elke zuster heeft zijn of haar eigen erfdeel. Dat is in de eerste plaats om zelf van te genieten in gemeenschap met God. Maar het is een erfdeel in het land. Daardoor wordt het genot gedeeld met anderen die daar ook een erfdeel hebben. Zo mogen wij allemaal van elkaar profiteren. Daarom is het van belang toe te zien dat de naaste niets van zijn erfdeel ontnomen wordt. Het is een verlies voor allen als iemands erfdeel kleiner wordt gemaakt. Als één lid verlies lijdt, lijden alle leden ook verlies mee (1 Kor.12:26).

Een geestelijke klasse bestaat niet in Gods Woord. De zegen van God komt maar niet door één kanaal tot ons. Het uitoefenen van de gaven is tot nut van allen. Daarvoor moet in de gemeente dan ook gelegenheid worden gegeven.

Het inperken van de grens van de naaste door het verzetten van zijn grenspalen is een groot kwaad (Job 24:2; Deut.27:17; Spr.22:28; 23:10; Hos.5:10).

Er zijn er, die grensstenen verzetten, die kudden roven en ze weiden. (Jb 24:2)

Vervloekt is hij, die de grensscheiding van zijn naaste verlegt. En het gehele volk zal zeggen: Amen. (Dt 27:17)

Verleg de aloude grenzen niet, die uw vaderen vaststelden. (Sp 22:28)

Verleg de aloude grenzen niet en kom niet op de akker der wezen, ... (Sp 23:10)

De vorsten van Juda zijn als zij die de grenzen verleggen. Op hen zal Ik mijn verbolgenheid uitgieten als water. (Hs 5:10)

Het betekent een inperking van zijn leven in het land en dus een vermindering van de vreugde om zijn erfdeel. Wie zich daaraan schuldig maakt, doet zijn naaste onrecht. In geestelijke zin kan het gebeuren als we een medegelovige afhankelijk maken van onszelf en hem niet leren zelfstandig zijn leven met

Te dien dage sloot de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: ... (Gn 15:8)

En Achab sprak tot Naboth: Geef mij toch uw wijngaard, opdat hij mij tot moestuin zij, want hij ligt vlak naast mijn huis; dan zal ik u een betere wijngaard daarvoor in de plaats geven, of, indien gij dit liever hebt, wil ik u het geld van de koopprijs geven. Doch Naboth zeide tot Achab: Daarvoor bewaare mij de HERE, dat ik de erfenis van mijn vaderen aan u zou geven. (1Kn 21:2,3)

En als een lid lijdt, lijden alle leden mee; en als een lid wordt verheerlijkt, verblijden alle leden zich mee. (1Ko 12:26)

de Heer te leven. Dit kan gebeuren door de ander te manipuleren, hem te brengen tot een gedrag dat hij geen beslissing durft te nemen zonder onze toestemming.

Ook in praktische zin kunnen door God gestelde grenzen worden genegeerd. Met het oog op seksualiteit en huwelijk is het van belang de door God bepaalde grenzen in acht te nemen. In 1 Thessaloniërs 4:3-8 worden die grenzen nog eens gegeven. Daar wordt duidelijk gesteld dat het eigen lichaam niet voor hoererij bedoeld is. Even duidelijk wordt gesteld dat iemand geen recht heeft op de vrouw van zijn medebroeder. De christelijke gemeenschap handhaaft die grens volledig. De grens van geslachtsgemeenschap ligt om het huwelijk van die ene man met die ene vrouw. Daar inbreuk op plegen is het begaan van groot onrecht jegens zijn broeder dat de Heer niet ongestraft zal laten.

15 Eén enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden ter zake van enige ongerechtigheid of zonde, welke ook, die hij begaan mocht hebben; op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan.

16 Wanneer een misdadig getuige tegen iemand optreedt om hem van een overtreding aan te klagen, 17 dan zullen de twee mannen, die dit geschil hebben, zich vóór de HERE stellen, vóór de priesters en de rechters, die er dan zijn zullen. 18 Dan zullen de rechters dit nauwkeurig onderzoeken, en blijkt, dat de getuige een valse getuige is en dat hij een valse aanklacht tegen zijn broeder heeft ingediend, 19 dan zult gij hem doen, zoals hij zijn broeder dacht te doen. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen, 20 want de overigen zullen dit horen en vrezen en niet weer zulk een kwaad in uw midden doen. 21 Gij zult hem niet ontzien; leven om leven, oog om oog, tand om tand, hand om hand, voet om voet.

Een rechter mag geen vonnis vellen op grond van het getuigenis dat een enkele getuige aflegt in geval van een misdrijf. Om een zaak geldig te doen zijn, moesten er twee of drie getuigen zijn (17:6; Num.35:30; vgl.1 Joh.5:7; 2 Kor.13:1).

Op de verklaring van twee of drie getuigen zal de ter dood veroordeelde ter dood gebracht worden; op de verklaring van één getuige zal hij niet ter dood gebracht worden. (Dt 17:6)

Men zal ieder, die iemand gedood heeft, volgens de verklaring van getuigen als een doodslager doden, maar één enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden in een halszaak. (Nm 35:30)

Want drie zijn er die getuigen: de Geest en het water en het bloed, en deze drie zijn eenstemmig. (1Jh 5:7)

Dit is de derde keer dat ik naar u toe kom: in de mond van twee of drie getuigen zal elke zaak vaststaan. (2Ko 13:1)

Naar dit beginsel moet ook de gemeente in het Nieuwe Testament in geval van zonde worden gehandeld (Matth.18:16). De gemeente mag geen oordeel vellen op grond van wat één persoon zegt, al is het een nog zo betrouwbare broeder of zuster. Het moet eerst onderzocht worden en wel met als eerste doel de overtreder te winnen. Pas als de zonde vaststaat én vaststaat dat de overtreder zijn zonde niet wil belijden, moet de zaak in en voor de gemeente worden gebracht.

Wat als algemene regel voor een zondigende broeder of zuster geldt, geldt wel heel speciaal voor iemand die in gemeente een vooraanstaande plaats inneemt (1 Tim.5:19). Zij die op een bijzondere manier bezig zijn met het welzijn van de gemeente, staan ook op een bijzondere manier bloot aan kritiek. Hun fouten hebben ook grotere gevolgen dan die van een onopvallend gemeentelid. Maar een zonde die tot een aanklacht voert, moet wel heel duidelijk bewezen kunnen worden. Een aanklacht moet niet op een vermoeden berusten en nog minder op een gekwetst gevoel.

Een geschil tussen twee personen, waarbij een misdadig getuige iemand aanklaagt om een overtreding, maar waarbij geen getuigen zijn, moet voor de priesters en rechters worden gebracht. Dat komt neer op het zich vóór de HERE stellen. De rechters moeten de aanklacht nauwkeurig onderzoeken. Zij

Want dit is de wil van God: uw heiliging, dat u zich onthoudt van de hoererij; dat ieder van u zijn eigen vat weet te bezitten in heiliging en eerbaarheid (niet in begerige hartstocht, zoals de volken die God niet kennen) en dat men zijn broeder geen onrecht aandoet en hem bedriegt in die zaak; want de Heer is een wreker van dit alles, zoals wij u ook vroeger gezegd en ernstig betuigd hebben. Want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar in heiliging. Daarom, wie dit veracht, veracht niet een mens, maar God, die u ook zijn Heilige Geest heeft gegeven. (1Th 4:3-8)

Als nu uw broeder tegen u zondigt, ga heen, overtuig hem tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen. Als hij echter niet luistert, neem nog een of twee met u mee, opdat door de mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat. (Mt 18:15,16)

Neem tegen een oudste geen beschuldiging aan, tenzij onder twee of drie getuigen. (1Tm 5:19)

zullen hun bevindingen met de priesters bespreken. De priesters, die in Gods tegenwoordigheid verkeren, zullen de zaak aan de HERE voorleggen. Dan kan blijken dat de aanklacht verzonnen is om de aangeklaagde kwaad te doen.

Een valse getuige mocht niet ongestraft blijven (*Spr. 19:5,9*). Als een aanklacht vals blijkt te zijn, moet de aanklager de straf krijgen die zou zijn toegewezen als de aanklacht juist bleek te zijn. Als de misdaad, waarvan hij zijn naaste beschuldigde, met de dood gestraft moest worden, dan moest de valse getuige gedood worden; als de misdaad met geseling moest worden bestraft, dan moest hij gezeseld worden; en als het een geldboete was, dan moest hij voor dezelfde som beboet worden.

Deze handelwijze zal een preventief effect hebben op mensen die van plan zijn hun naaste met een valse aanklacht schade te berokkenen. Zij zullen zich wel twee keer bedenken dit te doen als ze zich realiseren dat bij ontdekking van hun valsheid zij zelf het lot ondergaan dat ze anderen dachten te bezorgen.

De Heer Jezus heeft de 'wet van de vergelding' niet ontbonden. Het "*leven om leven, oog om oog, enz.*" blijft voluit van kracht voor officiële handhavers van het recht. Wat de Heer wel doet, is het gebruik van de 'wet der vergelding' in persoonlijke aangelegenheden niet van toepassing verklaren. Voor die gevallen zegt Hij de linkerwang toe te keren aan hem die ons op de rechterwang slaat (*Math. 5:38-42*). Het past niet bij een discipel van Hem dat deze persoonlijk vergelding of wraak zoekt.

U hebt gehoord dat gezegd is: Oog om oog en tand om tand. Maar Ik zeg u de boze niet te weerstaan; maar wie u op uw rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe; en wie met u een rechtsgeding wil voeren en uw onderkleed nemen, laat hem ook de mantel; en wie u tot een mijl zal dwingen, ga met hem twee. Geef aan hem die van u vraagt, en keer u niet af van hem die van u wil lenen.
(*Mt 5:38-42*)

Een vals getuige blijft niet ongestraft, wie leugens uitblaast, ontkomt niet. (Sp 19:5)

Een vals getuige blijft niet ongestraft, wie leugens uitblaast, zal omkomen. (Sp 19:9)

INHOUD:

- Vs. 1-4 Bemoediging door de priester
 Vs. 5-7 Vrijstellingen door de opziener
 Vs. 8 Wie bang is, hoeft niet mee
 Vs. 9 De strijd kan beginnen
 Vs. 10-15 Het aanbod van vrede
 Vs. 16-18 Steden die met de ban moesten worden geslagen
 Vs. 19,20 Zorg voor het geboomte met eetbare vrucht

TOELICHTING:

1 Wanneer gij ten strijde trekt tegen uw vijanden, en gij ziet paarden en wagens: een volk, talrijker dan gij – dan zult gij daarvoor niet vrezen, want de **HERE**, uw God, is met u, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. **2** Wanneer gij dan vlak voor de strijd staat, moet een priester naar voren treden, het volk toespreken **3** en zeggen: Hoor, Israël! Gij staat thans vlak voor de strijd tegen uw vijanden; laat uw hart niet week worden, vreest niet, wordt niet angstig en siddert niet voor hen, **4** want de **HERE**, uw God, is het, die met u gaat om voor u te strijden tegen uw vijanden, ten einde u de overwinning te geven.

In dit hoofdstuk treffen we een volk aan dat in het bezit is van het beloofde land en dat meer wil gaan veroveren (zie 19:8). Daarmee handelt het naar Gods gedachten, want Hij wil verruiming geven. Maar dat is weer verbonden aan de verantwoordelijkheid van de mens. Er komt geen verruiming als er geen strijd wordt gevoerd.

Verder betreft het hier vrijwillige oorlogen, er is geen verplichting. Daarom worden er ook enkele vrijstellingen gegeven en wordt iemand die bang is in de gelegenheid gesteld naar huis te gaan. Er zijn andere oorlogen waartoe God bevel geeft en waaraan niemand zich mag onttrekken, zoals tegen de Kanaänieten.

We kunnen dit toepassen op de plaatselijke gemeente. Het verdedigen van de waarheid is niet alleen defensief, maar ook offensief. We kunnen zielen winnen door het evangelie en van hen die in de greep zijn van de bloedwreker. We mogen ons afvragen hoeveel gelovigen er de laatste jaren aan de plaatselijke gemeente zijn toegevoegd. Is het gebied verruimt? Het heeft te maken met onze geestelijke kracht waardoor we kunnen laten zien wat de gemeente is naar Gods gedachten. Als er werkelijk verlangen is om dat waar te maken, zal dat anderen winnen.

Hetzelfde geldt voor het winnen van verloren zielen om hen te brengen op de plaats die God verkoren heeft om zijn naam daar te doen wonen. In nieuwtestamentische taal is dat het brengen van hen die de Heer Jezus hebben aangenomen naar de plaatselijke gemeente waarvan de Heer Jezus heeft gezegd: Daar ben Ik in het midden (Math.18:20).

Met het oog op de strijd spreken eerst de priesters het volk toe. In vers 5 doen de opzieners dat. De priesters spreken het volk moed in. Zij wijzen op de **HERE**, hun God Die meegaat (Jes.41:10), om voor hen te strijden en hun de overwinning te geven. Om te weten wat het betekende dat de **HERE** met hen meeging, herinnerde Mozes het volk aan de verlossing uit Egypte. De priester die moed inspreekt is een beeld van de Heer Jezus. Hij bemoedigt door zijn woord (Joh.16:33) en door zijn voorbede (Luk.22:32; Hebr.7:25).

Ik heb echter voor jou gebeden dat je geloof niet zou ophouden; en jij, als je eens bekeerd bent, versterk je broeders. (Lk 22:32)

Daarom kan Hij ook volledig behouden wie door Hem tot God naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden. (Hb 7:25)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

... vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met mijn heilrijke rechterhand. (Jes 41:10)

Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mij vrede hebt. In de wereld hebt u verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen. (Jh 16:33)

De vijand toont zich in zijn macht en kracht en probeert daardoor Gods volk te imponeren en af te schrikken. Paarden en wagens vormden in hoofdzaak de legermacht van vijandige volken waarmee Israël te maken had (Joz.17:16; Richt.4:3; 1 Sam.13:5; 2 Sam.8:4; 1 Kron.18:4; 19:18).

Daarop zeiden de Jozefieten: Dat bergland zal voor ons niet toereikend zijn, en al de Kanaänieten, die in de vlakke streken wonen, hebben ijzere wagens, zowel die van Beth-Sean en zijn onderhorige plaatsen als die van de vlakke van Jizreël. (Jz 17:16)

En de Israëlieten riepen tot de HERE, want hij bezat negenhonderd ijzere strijdswagens en hij had de Israëlieten wreed verdrukt, twintig jaar. (Ri 4:3)

De Filistijnen nu hadden zich verzameld om tegen Israël te strijden, drieduizend wagens, zesduizend ruiters en voetvolk even talrijk als het zand aan de oever der zee. Zij trokken op en legerden zich te Mikmas, oostelijk van Beth-Aven. (1Sm 13:5)

En David nam van hem gevangen zeventienhonderd ruiters en twintigduizend man voetvolk, en David liet alle wagenpaarden, met uitzondering van honderd, de pezen doorsnijden. (2Sm 8:4)

David veroverde op hem duizend wagens, zevenduizend ruiters en twintigduizend man voetvolk; alle wagenpaarden, met uitzondering van honderd, liet David de pezen doorsnijden. (1Kr 18:4)

Zij huurden tweënderdertigduizend wagens, benevens de koning van Maächa met zijn krijgsvolk. Dezen kwamen en legerden zich vóór Medeba. Ook de Ammonieten waren uit hun steden bijeengekomen en ten strijde getrokken. Toen David dit hoorde, zond hij Joab uit met het gehele leger, de helden. (1Kr 19:7,8)

Geneigd als Israël was om onder de indruk te raken van die tentoonspreiding van macht, geeft de priester een viervoudige verzekering om tegenover de vijand iets niet te zijn: niet week van hart worden, niet vrezen, niet angstig worden, niet sidderen.

De reden ervoor is de aanwezigheid van de HERE. Met de Heer erbij hoeven we niet bang te zijn voor de grootste en machtigste vijand (2 Kron.32:7), want dat is bij voorbaat een verslagen vijand. Zonder de Heer erbij verliezen we van meest onaanzienlijke vijand.

Weest sterk en moedig, vreest niet en wordt niet verschrikt voor de koning van Assur en de gehele menigte die met hem is, want met ons is meer dan met hem. Met hem is een vleselijke arm, maar met ons is de HERE, onze God, die ons helpt en onze oorlogen voert. (2Kr 32:7)

Gelovigen die ons als ware priesters, dus vanuit Gods tegenwoordigheid, aanmoedigen, zijn zo nodig. Er is geen behoefte aan gelovigen die ons een bepaalde strategie of tactiek, vaak ontleend aan het model van de wereld, willen opdringen. Het evangelie en de waarheid van God zijn geen artikelen die via managementtechnieken aan de man moeten worden gebracht. Gelovigen die met deze middelen werken, verkeren meer in tegenwoordigheid van de wereld (en staan onder invloed van het denken dat daar heerst), dan in de tegenwoordigheid van de Heer.

5 En de opzieners zullen aldus het volk toespreken: Wie heeft een nieuw huis gebouwd, maar het nog niet in gebruik genomen? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd omkome en een ander het in gebruik neme. 6 En wie heeft een wijngaard geplant, maar de vrucht daarvan nog niet genoten? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd omkome en een ander de vrucht daarvan geniete. 7 En wie heeft een vrouw ondertrouwd, maar haar nog niet gehuwd? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd omkome en een ander haar huwe.

Na de priester spreken de opzieners het volk toe. De priester bemoedigde tot de strijd. De opzieners ontmoedigen bepaalde categorieën om deel te nemen aan de strijd. Zij moesten erop toezien dat alleen gekwalificeerde soldaten de strijd aangingen. Een soldaat was gekwalificeerd als hij zich helemaal aan de Heer kon toewijden zonder zich met iets anders bezig te hoeven houden (2 Tim.2:4). Dat betekende dat hij in de strijd ging in volledig vertrouwen op de Heer en alleen op Hem gericht.

Niemand die als soldaat dient, wikkelt zich in de zorgen van het leven, opdat hij hem behaagt die hem in dienst genomen heeft. (2Tm 2:4)

De opzieners verbieden die categorieën niet om deel te nemen, maar stellen hen voor dat ze zich eerst bezig houden met de situatie waarin ze net zijn komen te verkeren. Het gaat om mensen die onlangs huiselijke verhoudingen waren aangegaan met bepaalde verwachtingen, maar daar nog niet van

hadden genoten: een nieuw huis gebouwd, een wijngaard geplant en een vrouw getrouwd.

Wie een nieuw huis had gebouwd, maar er nog niet in had gewoond, mocht het eerst gaan betrekken. Dit is toe te passen op iemand die pas bekeerd is. Hij is daardoor komen wonen in het huis van God. Nu moet zo iemand gaan leren hoe hij zich in dat huis moet gedragen (1 Tim.3:15). De slogan 'gered om te redden' is niet bijbels. Iemand moet eerst zijn plaats leren innemen in Gods getuigenis op aarde. Pas daarna kan hij erop uittrekken.

Iemand die een wijngaard had geplant, maar nog niet de vrucht ervan had genoten, hoefde ook nog niet mee te gaan in de strijd. Hij mocht wachten op de eerste vrucht om die te genieten. Die wachttijd kon wel tot vijf jaar oplopen (Lev.19:23-25).

Wanneer gij komt in het land en allerlei vruchtbomen plant, dan zult gij de vrucht daarvan als verboden beschouwen; drie jaar lang zal zij u verboden zijn, zij zal niet gegeten worden. In het vierde jaar echter zullen alle vruchten daarvan tot een lofprijzing de HERE geheiligd zijn. In het vijfde jaar zult gij dan de vrucht daarvan eten, opdat zij u een grotere opbrengst geven: Ik ben de HERE, uw God. (Lv 19:23-25)

Wijn is een beeld van de vreugde (Richt.9:13). Hier is de les dat we eerst zelf mogen en moeten genieten van de zegeningen om in staat te zijn ervan uit te delen. We kunnen niet getuigen van iets dat we zelf niet hebben genoten.

Ook iemand die net getrouwd was, hoefde niet mee in de oorlog (24:5). Hij mag eerst zijn vrouw verheugen, wat ook seksuele gemeenschap inhoudt. Bij de vreugde die dat geeft, is ook het verwekken van nageslacht aan de seksuele gemeenschap verbonden. Het is het beleven van de intimiteit van de liefde met de vrucht die daarvan het gevolg. Dit is toe te passen op het beleven van de gemeenschap met de Heer Jezus en de vrucht die dat voor Hem oplevert. De oefening van gemeenschap met de Heer Jezus moet op de eerste plaats komen. Daarna kan er uitgetrokken worden in de strijd.

8 Verder zullen de opzieners nog tot het volk zeggen: Wie is bevreesd en week van hart? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat het hart van zijn broeders niet versmelte zoals het zijne.

Hier wordt een andere categorie genoemd. Iedereen is wel eens vreesachtig geweest in de strijd. Maar als iemand gekenmerkt wordt door een geest van vreesachtigheid, kan de Heer hem niet gebruiken. Zo iemand mag terug naar huis.

Paulus handelde als een opziener toen hij Johannes Markus naar huis terugstuurde (Hand.15:38). Markus was enige tijd met Paulus opgetrokken, maar de ontberingen waren hem teveel geworden (Hand.13:13). Het christen zijn kostte hem teveel. Zo iemand meenemen zou een last betekenen die nadelig zou zijn voor het werk van het evangelie.

Gideon kreeg de aanwijzing van God te handelen naar de aanwijzingen van dit vers. Het gevolg was dat van zijn toch al niet grote leger maar liefst 22.000 man afhaakte (Richt.7:3).

9 Wanneer nu de opzieners hun toespraak tot het volk hebben beëindigd, dan zal men legeroversten aan het hoofd van het volk stellen.

Nadat ieder de kans heeft gekregen tot een persoonlijke afweging om niet aan de strijd deel te nemen, kan de strijd beginnen. Het leger wordt voorzien van legeroversten. Zij gaan vooraan en zijn voorbeelden voor de soldaten die volgen. Zij bepalen niet de manier van strijdvoeren. Dat doet God.

10 Wanneer gij een stad nadert om daartegen te strijden, dan zult gij ze vrede aanbieden. 11 Als zij u dan een vredelievend antwoord geeft en de poort voor u opent, dan zal de gehele bevolking, die zich daar bevindt, u tot herendienst verplicht zijn en u dienen. 12 Maar als zij geen vrede met u sluit, doch de strijd met u aanbindt, dan zult

Maar als ik uitblijf, schrijf ik opdat je weet hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, de pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Maar de wijnstok zeide tot hen: zou ik mijn most prijsgeven, die God en mensen vrolijk maakt, om te gaan zweven boven de bomen? (Ri 9:13)

Wanneer iemand pas een vrouw gehuwd heeft, zal hij in het leger niet uitrukken en men zal hem in geen enkel opzicht bezwaren; gedurende één jaar zal hij vrijgesteld zijn ten behoeve van zijn huis, en de vrouw die hij gehuwd heeft, verheugen. (Dt 24:5)

Paulus echter achtte het juist, hem die hen van Pamfylie af in de steek had gelaten en niet met hen was meegegaan naar het werk, niet mee te nemen. (Hd 15:38)

Het gezelschap van Paulus nu voer af van Pafos en kwam in Perge in Pamfylie; Johannes echter scheidde zich van hen af en keerde terug naar Jeruzalem. (Hd 13:13)

Nu dan, roep ten aanhoren van het volk: wie bang is en beeft, kere terug en sluipe weg van het gebergte Gilead. Toen keerden er tweeëntwintigduizend van het krijgsvolk terug en er bleven tienduizend over. (Ri 7:3)

gij ze belegeren. 13 En de HERE, uw God, zal ze in uw macht geven en gij zult al haar mannelijke inwoners slaan met de scherpte des zwaards. 14 Alleen de vrouwen, de kinderen, het vee en alles wat zich in de stad bevindt, de gehele buit, moogt gij voor u zelf roven, en deze op uw vijanden behaalde buit, die de HERE, uw God, u geeft, moogt gij u ten nutte maken. 15 Zo zult gij doen met alle steden, die op zeer verre afstand van u liggen, die niet behoren tot de steden van deze volken.

In de vorige verzen hebben we de voorbereidingen tot de strijd. Vanaf vers 10 hebben we de eigenlijke strijd. Toch brandt de strijd niet onmiddellijk los. Het eerste wat gedaan moet worden is een stad die men wil veroveren, de vrede aanbieden. Als daarnaar geluisterd werd, was een verbondsverhouding het gevolg. Wat vroeger hoorde op het terrein van de wereld, werd nu op het terrein van Gods volk gebracht en in zijn dienst gesteld.

Niet alle steden onderwierpen zich zo snel. In geval van weerstand moest het oordeel worden uitgeoefend. De volle raad van God is ook vervat in de verkondiging van het evangelie. Waar die waarheid wordt voorgesteld, ontmoeten we vaak tegenstand. Die tegenstand moet worden gebroken. Dat moet opdat anderen kunnen worden gewonnen: de mannen worden gedood, de vrouwen blijven in leven.

In het leven van de gelovige is sprake van verschillende soorten strijd. Daarbij moeten we onderscheid maken tussen onze strijd en Gods strijd. Onze strijd vloeit voort uit het feit dat de zonde nog in ons woont (Gal.5:17). Die strijd weerhoudt ons er vaak van om Gods strijd te strijden. Maar als het vlees eronder wordt gehouden, kunnen we Gods strijd voeren (Ef.6:12,13).

Want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten. Neemt daarom de hele wapenrusting van God op, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht te hebben, stand te houden. (Ef 6:12,13)

Deze strijd wordt gestreden in het uitdragen en verdedigen en verkondigen van wat God ons heeft toevertrouwd. Zo kon Paulus zeggen dat hij de goede strijd had gestreden (2 Tim.4:7). Dat is de strijd voor wat God hem had overgeleverd, het evangelie van de vrede.

Strijd en dienst is in het Hebreeuws hetzelfde woord. Levietendienst is verkondiging van het woord, dat is strijd. In die dienst moeten wij uitgaan. God ziet het volk als in het land. Zo ziet Hij de christen als gezet in Christus in de hemelse gewesten. Vanuit die gevestigde positie, in volle bewustzijn daarvan mogen wij Gods waarheid verkondigen.

16 Maar uit de steden van déze volken die de HERE, uw God, u ten erfdeel zal geven, zult gij niets wat adem heeft, in leven laten, 17 maar gij zult ze volledig met de ban slaan, de Hethieten, de Amoriëten, de Kanaänieten, de Fereziëten, de Hevieten, en de Jebusieten, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft, 18 opdat zij u niet leren te doen naar al de gruwelen, die zij voor hun goden doen, zodat gij tegen de HERE, uw God, zoudt zondigen.

Bij de in deze verzen genoemde vijanden kunnen we nooit succes boeken. Van hen mag niets gespaard worden. Hun mocht geen vrede worden aangeboden. Het aanbod van vrede gold alleen steden buiten het land. Het Kanaänietisch element vertegenwoordigt de boosheid in de hemelse gewesten (Ef.6:12).

19 Wanneer gij lange tijd een stad belegert, daartegen strijdende om haar in te nemen, dan moogt gij het geboomte daaromheen niet vernietigen door de bijl erin te slaan, maar gij moogt daarvan wel eten, doch het niet vellen; want zijn de bomen in het veld mensen, dat zij door u bij het beleg betrokken zouden worden? 20 Alleen het geboomte, waarvan gij weet, dat het geen geboomte met eetbare vruchten is, dat moogt gij vernietigen en vellen om een belegeringswal te bouwen tegen de stad die met u strijd voert, totdat zij valt.

Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; want deze staan tegenover elkaar, opdat u niet doet wat u wilt. (Gl 5:17)

Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. (2Tm 4:7)

Want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten. (Ef 6:12)

In een belegerde stad kunnen elementen aanwezig zijn die van nut zijn voor het volk van God. Daarom moeten we met onderscheid te werk gaan in de strijd. Wat als voedsel door God is geschapen en dus goed is (1 Tim.4:4), moeten we sparen. Hier moeten we onderscheid maken tussen dingen van de wereld en van de aarde of de schepping. Zo mogen we gebruik maken van dingen van de schepping ten nutte van geestelijke doeleinden: gebouwen, techniek.

Bomen doen mensen geen kwaad. Integendeel, er zijn bomen die vrucht dragen tot nuttiging door de mens. Alleen bomen die geen vrucht voortbrengen, die dus de grond beslaan zonder nut, moeten worden afgehouden. Ook in het verwoesten van onbezielde dingen moet met overleg te werk worden gegaan. De Heer Jezus liet de overgeschoten brokken verzamelen, opdat niets verloren zou gaan wat tot onderhoud van het leven van de mens dient. (Joh. 6:12,13)

Want al het door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, want het wordt geheiligd door Gods woord en door gebed. (1Tm 4:4,5)

En toen zij verzadigd waren, zei Hij tot zijn discipelen: Verzamelt de overgeschoten brokken, opdat er niets verloren gaat. Zij verzamelden ze dan en vulden twaalf handkorven met brokken van de vijf gerstebroden, die waren overgelaten door hen die hadden gegeten. (Jh 6:12,13)

INHOUD:

- Vs. 1-9 Verzoening van de moord door een onbekende gepleegd
- Vs. 10-14 De krijgsgévangen vrouw
- Vs. 15-17 Het eerstgeboorterecht
- Vs. 18-21 De weerspannige zoon
- Vs. 22,23 Begrafenis van een gehangene

TOELICHTING:

Een bijzonder hoofdstuk in het hele boek, dat ook een geheel vormt in de vijf perikopen waaruit het bestaat. We vinden hierin de heiligheid van het leven en de persoonlijke rechten vanuit allerlei gezichtpunten. Tevens ontdekken we een mooi overzicht van de plannen van God met zijn volk. Ook zijn er geestelijke toepassingen te maken.

1 Wanneer men in het land dat de HERE, uw God, u in bezit zal geven, in het open veld iemand vindt liggen, die vermoord is, zonder dat men weet, wie hem gedood heeft, 2 dan zullen uw oudsten en rechters uitgaan en de afstand meten van de vermoorde naar de steden in de omtrek. 3 En de oudsten van de stad die het dichtst bij de vermoorde gelegen is, zullen een jonge koe nemen, waarmee nog geen werk gedaan is, die nog in geen juk heeft getrokken. 4 De oudsten van die stad zullen de jonge koe brengen naar een dal, dat altijd water heeft en bewerkt noch bezaaid is, en daar in het dal de jonge koe de nek breken. 5 De priesters, de zonen van Levi, zullen naar voren treden – want hen heeft de HERE, uw God, verkoren om Hem te dienen en te zegenen in de naam des HEREN; naar hun uitspraak zal elk rechtsgeding en elk geval van lichamelijk letsel beslecht worden –. 6 En al de oudsten van die stad – zij, die het dichtst bij de vermoorde wonen – zullen hun handen wassen boven de jonge koe, waarvan in het dal de nek gebroken is, 7 en zij zullen betuigen: Onze handen hebben dit bloed niet vergoten en onze ogen hebben het niet gezien. 8 Doe verzoening voor uw volk Israël, dat Gij bevrijd hebt, HERE, en leg geen onschuldig bloed in het midden van uw volk Israël. Dan zal het bloed voor hen verzoend zijn. 9 Zo zult gij het onschuldig bloed uit uw midden wegdoen, want zo doet gij wat recht is in de ogen des HEREN.

Iemand was een gewelddadige dood gestorven, maar de dader was niet bekend. De plaats van het misdrijf was het open veld, niet een stad. De eerste moord gebeurde ook in het open veld (Gen.4:8). Bij het ontbreken van de dader zou iedereen vrijuit gaan. Maar voor God is dat niet zo. Het staat voor Hem vast dat er schuld is en tot dat besef moet ook het volk komen. Een van hen is een moordenaar. Het volk moet die schuld leren zien als hun schuld.

Het bloed dat vergoten is, is onschuldig bloed (vs.9,10) in die zin dat men niet weet wie de dader is. Toch is er sprake van schuld, omdat het in het midden van het volk is gebeurd. Het hele land wordt erbij betrokken (vs.1,8). Om de schuld van het land te verzoenen (vs.8), moest er een offer worden gebracht. God voorziet in een middel waardoor de algemene schuld van volk en land wordt weggedaan.

Zolang misdaad niet gestraft is, is er niet voldaan aan de gerechtigheid. Als de dader niet achterhaald kan worden, moet op een andere manier de schuld die op land en volk rust, worden weggenomen. De algemene schuld door de daad van de enkeling zien we ook in Jozua 7:1 en 2 Samuël 21:1,2.

Er was in de dagen van David een hongersnood gedurende drie jaren achtereen; en David zocht het aangezicht des HEREN. De HERE zeide: Op Saul en op zijn huis rust een bloedschuld, omdat hij de Gibeonieten gedood heeft. Toen riep de koning de Gibeonieten en zeide tot hen – de Gibeonieten nu behoorden niet tot de Israëlieten, maar tot de rest der Amorieten en ofschoon de Israëlieten hun

Maar Kain zeide tot zijn broeder Abel: (Laten wij het veld ingaan). Toen zij nu in het veld waren, stond Kain tegen zijn broeder Abel op en doodde hem. (Gn 4:8)

De Israëlieten vergrepen zich evenwel aan het gebannene, doordat Achan, de zoon van Karmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zerah, uit de stam Juda, iets wegnam van het gebannene. Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen de Israëlieten. (Jz 7:1)

een eed hadden gedaan, had Saul in zijn ijveren voor de Israëlieten en voor de Judeeërs getracht hen om te brengen -- (2Sm 21:1,2)

In hoofdstuk 19:1-13 was een voorziening getroffen bij doodslag, waarbij de doodslager bekend was. Hier moet een voorziening worden getroffen ingeval de moordenaar niet bekend is. Om verzoening te bewerken voor het vergoten bloed, moest een jonge koe de nek worden gebroken door de oudsten en moesten zij hun handen wassen boven de jonge koe.

Tijdens dit wassen van de handen verklaarden de oudsten als vertegenwoordigers van het volk dat zij onschuldig waren aan dit vergoten bloed. Vervolgens baden zij dat de HERE zijn verlorene volk onschuldig zou houden. Van een verzoening in de gebruikelijke betekenis van het woord is hier geen sprake. Met het bloed van de jonge koe gebeurt niets. Het is eerder een verzoening door gerechtigheid. De jonge koe stierf in plaats van de onbekende moordenaar waardoor het land gereinigd werd van schuld (vgl. Num. 35:33).

De profetische toepassing is wat straks met Israël gaat gebeuren. Israël zal zien dat het schuldig staat aan de dood van de Heer Jezus (Zach. 12:10). Niet degenen die dan leven hebben Hem letterlijk gedood. In letterlijke zin zijn ze onschuldig, maar als volk staan ze schuldig aan het bloed. Zo stond het volk, vertegenwoordigd in de oudsten, in het dal: persoonlijk onschuldig, maar schuldig als geheel. Het dal geeft verootmoediging aan over wat in hun midden gebeurde.

De woestenijspreker (bewerkt noch bezaaid) spreekt van de natuurlijke mens, Israël, terwijl de steeds stromende beek spreekt van de nooit aflatende genade van God. Er is hier vereenzelviging met de moordenaar die in hun midden aanwezig is, hoewel deze onbekend is. Op grond van het offer worden zij bevrijd van de schuld die op hen rust.

Zowel de vermoorde als de jonge koe stellen de Heer Jezus voor. Het vermoorden van de Heer Jezus (Hand. 7:52) is het resultaat van de verwerping van de mens. Het geven van de Heer Jezus als middel tot verzoening is het antwoord van Gods genade. Dit is te zien aan het kruis. Daar bracht de mens Hem en op hetzelfde moment gaf God Hem als verzoening.

Het oordeel treft de jonge koe en niet het als geheel schuldige volk. Zij wassen hun handen als blijk van vereenzelviging met het offer (Ps. 26:6; 73:13) en niet als Pilatus, die met het offer niets te maken wilde hebben (Matth. 27:24).

Ik was mijn handen in onschuld, en maak de omgang om uw altaar, o HERE, ... (Ps 26:6)

Maar tevergeefs heb ik mijn hart rein gehouden, mijn handen in onschuld gewassen. (Ps 73:13)

Toen Pilatus nu zag dat het niets hielp, maar dat er veeleer opschudding ontstond, nam hij water en waste zijn handen ten aanschouwen van de menigte en zei: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze Rechtvaardige; het is uw zaak! (Mt 27:24)

Er is ook een toepassing op de gemeente. Kwaad in een plaatselijke gemeente gaat het hele volk van God aan. Landsgrenzen gelden niet voor de gemeente van God. Anderzijds houdt niet het hele volk zich ermee bezig. Dat gebeurt door de "steden" die er het dichtst bij liggen en dan ook niet iedereen, maar de oudsten en de rechters die het element van verantwoordelijkheid vertegenwoordigen. Het is belangrijk te weten waar de eerste morele verantwoordelijkheid ligt. Er moet gemeten worden wie de eerste verantwoordelijkheid heeft.

Bezighouden met kwaad kan alleen als er aan de eigen handen geen schuld kleeft, terwijl er toch vereenzelviging is omdat het volk schuldig is. Het gaat om broeders die moreel het dichtst bij staan, zij kunnen zich ermee bezighouden. Het zijn broeders die als priesters gewend zijn in Gods tegenwoordigheid te verkeren. Zij houden zich niet alleen met ernstig kwaad als moord bezig, maar met "elk geval van lichamelijk letsel" (vs.5; vgl. Gal. 6:1). Bij zulke gelovigen is het van belang dat het priesterlijk en het rechterlijk element met elkaar in evenwicht zijn.

Zo zult gij het land waarin gij woont, niet ontwijden, want bloed, dat ontwijdt het land, en voor het land kan ten aanzien van het bloed dat daarin vergoten is, geen verzoening worden gedaan dan door het bloed van degene, die het vergoten heeft. (Nm 35:33)

Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene. (Zc 12:10)

Wie van de profeten hebben uw vaders niet vervolgd? En zij hebben hen gedood die tevoren de komst van de Rechtvaardige aankondigden, van Wie u nu de verraders en moordenaars bent geworden, u die de wet door beschikking van engelen hebt ontvangen en niet gehouden! (Hd 7:52)

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

10 Wanneer gij uittrekt ten strijde tegen uw vijanden en de HERE, uw God, hen in uw macht geeft en gij uit hen gevangenen maakt, 11 en gij ziet onder de gevangenen een vrouw, schoon van gestalte, zodat gij behagen in haar hebt en haar tot vrouw wilt nemen, 12 dan zult gij haar in uw huis brengen; zij zal haar hoofdhaar afscheren, haar nagels knippen, 13 het kleed, dat zij bij haar wegvoering droeg, afleggen en in uw huis blijven om haar vader en moeder een volle maand te bewenen; daarna moogt gij tot haar komen en haar huwen, zodat zij uw vrouw wordt. 14 Hebt gij geen behagen meer in haar, dan zult gij haar laten gaan, waarheen zij wil; gij moogt haar in geen geval voor geld verkopen; gij moogt haar niet als slavin behandelen – want gij hebt haar gedwongen.

Dit gedeelte en het volgende (vs.15-17) gaan beide over het huwelijk en de bepaalde betrekking tussen man en vrouw. In beide gedeelten gaat het over de verhouding tussen God en zijn volk die in de Bijbel als een huwelijksrelatie wordt voorgesteld.

Het eerste gedeelte gaat over het huwelijk tussen een Israëlitische man en een in de oorlog gevangen genomen vrouw uit een vreemd volk. Dit kan niet een vrouw uit de volken van Kanaän zijn (20:16-18), maar uit verder weg gelegen volken (20:15). Haar meester wordt haar man. Daardoor trad zij in de rechten van een dochter van Israël. De man mocht haar daarom niet zomaar wegsturen, als zij hem niet meer beviel (Ex.21:8).

God stond toe dat iemand zijn vrouw wegzond, maar dat was wel vanwege de hardheid van het hart van de mens (Matth.19:7,8). God omgeeft dat met verschillende geboden tot bescherming van de vrouw.

Voordat de Israëliet haar tot vrouw mocht nemen, moest ook aan verschillende voorwaarden worden voldaan. Het mocht niet slechts een opwelling van wellust zijn. Thuisgekomen moest zij haar hoofdhaar afscheren, haar nagels knippen en haar vroegere kleding uitdoen. Alles wat haar in haar vorige staat aantrekkelijk maakte en haar kenmerkte, moest worden weggegaan. Ze zal er overigens ook beslist minder aantrekkelijker hebben uitgezien, wat de man mogelijk ook tot bezinning zou kunnen brengen.

Het lange haar van de vrouw geeft de plaats aan die zij in de schepping ten opzichte van de man heeft (1 Kor.11:6,15). Zij geeft daarmee aan dat zij de man onderdanig en toegewijd wil zijn. Als ze het afknijpt, zegt ze daarmee dat ze die plaats niet inneemt. Bij de gevangen genomen vrouw is het een afknippen het opgeven van de vorige verhouding. Ze laat het groeien in de nieuwe verhouding waarin ze nu gekomen is.

Ze mag die vorige verhouding een maand bewenen. Ze krijgt de tijd ervan los te komen. Ook dat is een genadige voorziening van God.

In de profetische toepassing gaat dit gedeelte aan het vorige gedeelte (vs.1-9) vooraf. Zoals gezegd wordt de betrekking tussen God en Israël vergeleken met die van man en vrouw (Ezech.16).

Toen kwam Ik voorbij u en zag u, en zie, de tijd der liefde was voor u gekomen; Ik spreidde de slijp van mijn kleed over u en bedekte uw naaktheid, Ik ging onder ede een verbond met u aan, luidt het woord van de Here HERE; zo werdt gij de mijne. Toen wies Ik u met water, spoelde het bloed van u af en zalfde u met olie. Ik bekleedde u met een kleurig geborduurd gewaad, schoeide u met het kostbaarste leder, wond u een fijn linnen hoofddoek om en hulde u in zijde. Ik tooide u met sieraden, deed armbanden aan uw armen en een keten om uw hals. (Ez.16:8-11)

Er is in die verhouding sprake van een verlovingstijd, een tijd van loskomen van de oude toestand (hier een maand). Dat gebeurde toen God Israël uit Egypte had verlost en het tot zijn volk had aangenomen (Jer.2:2).

Maar er is een tijd aangebroken dat God geen behagen meer in haar had. In vers 14 wordt in het midden gelaten wiens schuld het is. In de breuk die er is gekomen tussen God en zijn volk, is dat geen vraag. Dat God geen behagen meer in haar had, ligt volledig aan het gedrag van Israël. Hij heeft haar

Indien zij haar heer niet bevalt, die haar voor zichzelf bestemd had, dan moet hij haar laten loskopen; hij heeft niet de bevoegdheid haar aan een vreemd volk te verkopen, omdat hij trouweloos tegen haar gehandeld heeft. (Ex 21:8)

Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan geboden een scheidbrief te geven en haar te verstoten? Hij zei tot hen: Mozes heeft om de hardheid van uw harten u toegestaan uw vrouwen te verstoten; van het begin af is het echter niet zo geweest. (Mt 19:7,8)

Want als een vrouw niet gedekt is, laat zij zich ook maar het haar laten afknippen; maar als het voor een vrouw een schande is zich het haar te laten afknippen of zich te laten scheren, laat zij zich dan dekken. (1Ko 11:6)

Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat haar het lange haar tot een sluier gegeven is. (1Ko 11:15)

Ga, predik ten aanhoren van Jeruzalem: Zo zegt de HERE: Ik gedenk de genegenheid van uw jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen gij Mij gevolgd waart in de woestijn, in onbezaaid land; ... (Jr 2:2)

weggezonden vanwege haar ontrouw die zijn hoogtepunt vond in de verwerping van zijn Zoon, wat in het beeld van *vers 1-9* naar voren kwam.

God heeft zijn volk niet verkocht, maar haar laten gaan naar waar zij zelf wilde. God heeft de rechten op zijn volk niet prijs gegeven. Daarover spreekt het volgende gedeelte (*vs.15-17*).

15 Wanneer een man twee vrouwen heeft, van wie hij de ene bemint en de andere niet, en zij hebben hem zonen gebaard, zowel de beminde als de niet-beminite, en de eerstgeborene zoon is van de niet-beminite, 16 dan mag hij, wanneer hij zijn bezit aan zijn zonen vermaakt, aan de zoon der beminite niet het eerstgeboorterecht geven ten nadele van de zoon der niet-beminite, de eerstgeborene. 17 Maar de eerstgeborene, de zoon van de niet-beminite, moet hij erkennen door hem een dubbel deel te geven van alles wat het zijne zal blijken te zijn, want deze is de eersteling van zijn kracht: hem behoort het eerstgeboorterecht.

Het hebben van twee vrouwen is niet naar Gods gedachten. Toch kan God door iets dat door de zonde is ontstaan, ons iets leren over de verhouding die Hij heeft tot de twee volken die Hij heeft: Israël en de gemeente. Omdat de band van het huwelijk onverbreekbaar is en de verhouding in het huwelijk die van liefde, is het beeld van het huwelijk geschikt om deze relaties te begrijpen.

In het voorbeeld zien we een man die twee vrouwen heeft. De ene vrouw bemint hij, de andere niet. Elk van de vrouwen heeft hem zonen gebaard. Het gaat nu om het eerstgeboorterecht. Hierin mag de man zich niet laten leiden door zijn natuurlijke gevoelens. Als de eerstgeborene zoon de zoon van de niet-beminite vrouw is, moet hij hem het eerstgeboorterecht geven. Het dubbele deel van de erfenis komt hem toe. De man mag in dat geval dat dubbele deel niet geven aan de zoon van de beminite.

Als we dit toepassen op de verhouding waarin God staat tot zijn aardse volk, Israël, en zijn hemelse volk, de gemeente, zien we het volgende. God moest zijn aardse volk verstoten, zoals *vers 14* toonde. Het heeft de plaats van niet-beminite gekregen (*vgl.Hos.1:6,9*).

Na het verstoten van zijn aardse volk kwam daarvoor een ander volk in de plaats. Dit volk is een volk uit de volken dat eerst niet Gods volk was, maar nu door Hem tot zijn volk is aangenomen (*Rom.9:25*). Daarmee heeft God soortgelijke betrekkingen aangeknoopt. De gemeente is nu Gods beminite.

Dat wil niet zeggen dat God Israël voorgoed heeft verstoten. De eerstgeborene is van de niet-beminite en die krijgt het eerstgeboorterecht. God zal alle beloften die Hij aan dit volk heeft gedaan, ook vervullen. Zij krijgen hun dubbele deel.

In Jakob en zijn twee vrouwen Lea en Rachel zien we een illustratie. Jakob werkte voor Rachel en kreeg Lea. Daarna werkte hij voor Rachel en kreeg ook haar. Zo kwam de Heer Jezus voor Israël en kreeg de gemeente. Maar ook zal Hij, zoals Jakob Rachel kreeg, straks Israël krijgen. Israël heeft de oudste rechten. Het is nu de niet-beminite vrouw, maar straks zal zij de rechten krijgen in verbinding met de Eerstgeborene, de Heer Jezus, die uit haar geboren is.

De gemeente is nu verbonden met de Heer Jezus (*2 Kor.11:2*). Kan Hij in ons zijn behagen vinden? God laat het christelijk getuigenis ook op zijn eigen weg gaan, Hij heeft er als geheel geen behagen meer in. Toch blijft God in dat christelijk getuigenis erkennen, wat dit beginsel van eerstgeboorte vertegenwoordigt: te midden van dit christelijk getuigenis bevindt zich de gemeente van de eerstgeborenen (*Hebr.12:23*). God zal altijd blijven erkennen wat Hij daarin Zelf heeft bewerkt.

Hij zeide tot hem: Noem haar Lo-Ruchama, want Ik zal Mij voortaan niet meer over het huis Israëls ontfermen, dat Ik hun iets vergeven zou. ... Toen zeide Hij: Noem hem Lo-Ammi, want gij zijt mijn volk niet en Ik zal de uwe niet zijn. (Hs 1:6,9)

Zoals Hij ook in Hosea zegt: 'Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde'. (Rm 9:25)

Want ik ben naijverig over u met een naijver van God; want ik heb u aan een man verloofd om u als een reine maagd voor Christus te stellen. (2Ko 11:2) ... , maar u bent genaderd tot de berg Sion; en tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem; en tot tienduizenden van engelen, de algemene vergadering; en tot de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen staan opgeschreven, en tot God, de Rechter van allen; en tot de geesten van de tot volmaaktheid gekomen rechtvaardigen; ... (Hb 11:22,23)

18 Wanneer een man een weerbarstige, weerspannige zoon heeft, die naar zijn vader en moeder niet wil luisteren, en hun niet gehoorzaamt, hoewel zij hem tuchtigen, 19 dan zullen zijn vader en moeder hem grijpen en naar de oudsten van zijn stad brengen, in de poort van zijn woonplaats, 20 en zij zullen tot de oudsten van zijn stad zeggen: Deze zoon van ons is weerbarstig en weerspannig, hij wil naar ons niet luisteren, hij is een doorbrenger en een drinker. 21 Dan zullen alle mannen van zijn stad hem stenigen, zodat hij sterft. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen; geheel Israël zal dit horen en vrezen.

Zowel bij Israël als bij de gemeente zal het gaan om een overblijfsel. Dat zal boete doen en de zegen van de eerstgeborene ontvangen. Het geheel zal het karakter hebben van de weerspannige zoon. Zij willen niet gehoorzamen en zullen het oordeel ondergaan. Zoals de ouders met de weerspannige zoon deden, zo doet God met weerspannige belijders.

Het gaat in dit gedeelte om een buitengewone verachting van Gods gebod om de ouders te eren. Alle mannen van de stad moeten hem doden. Deze weerspannige zoon is een beeld van de goddeloze massa van het volk die in het oordeel zal omkomen.

Het overblijfsel, dat ellendig en arm is, wordt verzoend. Het geheel van de eens door God uit Egypte geroepen eerstgeborene zoon (Ex.4:22) zal omkomen. Toegepast op de gemeente geldt hetzelfde. Zij dragen de naam van zoon (2 Kor.6:17,18), maar God kan hen niet zo erkennen als zij zich niet afzonderen van het kwaad.

22 Wanneer iemand een zonde begaat, waarop de doodstraf staat, en hij wordt ter dood gebracht en gij hangt hem aan een paal, 23 dan zal zijn lijk gedurende de nacht niet aan de paal blijven, maar gij zult hem dezelfde dag nog begraven, want een gehangene is door God vervloekt en gij zult het land dat de HERE, uw God, u als erfdeel geven zal, niet verontreinigen.

Het derde aspect van het kruis van Golgotha: de dood van de Heer Jezus als de Vervloekte (Gal.3:13). Het kruis openbaart:

- de schuld van de mens, want die bracht Hem naar het kruis (vs.1-9),
- Gods genade (vs.10-13), maar
- ook dat God Hem heeft moeten verlaten toen Hij Hem tot een vloek maakte.

Het overblijfsel heeft niets verdiend. Het is er naar de verkiezing van Gods genade (Rom.10:5). In zichzelf is het niets beter dan de goddeloze massa. Het heeft alles te danken aan Hem die tot een vloek is geworden. Ze zullen zien op Hem die zij doorstoken hebben (Zach.12:10) en dat is hun redding.

Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene. (Zc 12:10)

Het laatste vers is het geheim van elk vraagstuk: een gehangene moest worden begraven. De Heer Jezus moest worden begraven. Zo is onze oude mens begraven, waarvan wij in de doop getuigenis hebben afgelegd. Daarmee moeten we voortdurend rekening houden in ons hele leven.

De beslissende eerste vraag is: maken wij waar wat wij in de doop hebben beleden. Er mag niets meer van de oude mens in ons leven zichtbaar worden. Het is nacht. God wil niets meer zien van de vloek. Het graf is boven ons toegesloten en er mag niets meer van ons oude leven zichtbaar worden.

God wil in ons leven het nieuwe zien, dat wij in nieuwheid des levens wandelen. Als wij meer zouden begrijpen van de vloek die door God is uitgesproken over en voltrokken aan de Heer Jezus, zou God dan niet meer behagen in ons hebben omdat wij ons dan zouden gedragen als echte eerstgeborene zonen?

Dan zult gij tot Farao zeggen: Zo zegt de HERE: Israël is mijn eerstgeborene zoon; ... (Ex 4:22)

Daarom, 'gaat weg uit hun midden en scheidt u af, zegt de Heer, en raakt niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen; en Ik zal u tot Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heer, de Almachtige'. (2Ko 6:17,18)

Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden (want er staat geschreven: 'Vervloekt is ieder die aan een hout hangt'), ... (Gl 3:13)

Want Mozes beschrijft de gerechtigheid die op grond van de wet is: 'De mens die deze dingen heeft gedaan, zal daardoor leven'. (Rm 10:5)

INHOUD:

- Vs. 1-4 Zorg voor bezit van anderen
 Vs. 5 Kledingvoorschrift
 Vs. 6,7 Vogelnest met moeder en jongen of eieren
 Vs. 8 Dak voorzien van veiligheidshek
 Vs. 9-11 Wat niet samengaat
 Vs. 12 Snoeren op de hoek van het kleed
 Vs. 13-21 Beschuldiging ontbreken maagdelijkheid
 Vs. 22 Straf op overspel
 Vs. 23,24 Straf op gemeenschap in de stad met iemand die ondertrouwd is
 Vs. 25-27 Straf op verkrachting in het veld
 Vs. 28,29 Gemeenschap voor het huwelijk
 Vs. 30 Gemeenschap met de vrouw van zijn vader

TOELICHTING:

Met dit hoofdstuk wordt een gedeelte van het boek afgesloten dat met *hoofdstuk 12* is begonnen. De *hoofdstukken 12-22* zijn een uitwerking van de geboden die God heeft gegeven op de stenen tafelen. In het gedeelte van *hoofdstuk 12:1 tot 16:18* zien we een uitwerking van de geboden van de eerste tafel die de betrekking tussen God en de mens regelen. De tweede tafel gaat over de verhouding van de mens tot zijn naaste. Dat is te zien in het gedeelte van *hoofdstuk 16:18 tot 22:30*.

1 Als gij ziet, dat het rund of een stuk kleinvee van uw broeder verdwaald is, zult gij u aan de zorg daarvoor niet onttrekken; gij zult het zeker aan uw broeder terugbrengen. **2** En indien uw broeder niet in uw nabijheid woont en gij hem niet kent, dan zult gij het in uw huis opnemen en het zal bij u blijven, totdat uw broeder het zoekt; dan zult gij het hem teruggeven. **3** Zo zult gij ook doen met zijn ezel, zo zult gij ook doen met zijn kleed, zo zult gij doen met elk verloren voorwerp van uw broeder, dat hij verloren heeft en gij gevonden hebt; gij moogt u daaraan niet onttrekken.

4 Als gij de ezel of het rund van uw broeder op de weg ziet neervallen, zult gij u aan de zorg daarvoor niet onttrekken; gij zult ze voorzeker met hem weer ophelpen.

Hier zien we het omgekeerde van "gij zult niet stelen": we moeten erop toezien dat onze naaste niets kwijtraakt. Wat gold voor een vijand (*Ex.23:4*), geldt des te meer voor een broeder. Voor ons is niet de letterlijke betekenis de eerste betekenis, maar voor ons gaat het om de geestelijke betekenis van de tien geboden.

Drie keer lezen we in deze verzen over zich ergens "niet aan onttrekken". Het niet terugbrengen van iets dat onze broeder is kwijtgeraakt, is hetzelfde als het stelen. Wij hebben de verantwoordelijkheid het terug te brengen. Het is een handelen naar het beginsel van *Mattheüs 7:12*, maar hier wordt uitgegaan van onbaatzuchtigheid. Uit alles spreekt de zorg voor de medebroeder of medezuster (*vgl. Fil.2:21*) en niet wat ons voordeel ervan is

Een broeder die een rund of stuk kleinvee kwijt is, heeft minder om te offeren. We kunnen dat toepassen op een broeder die zijn dank kwijt is geraakt. Hij heeft geen zicht meer op de zegening in de hemelse gewesten en ziet alleen zijn verwickelingen in de aardse zorgen. We mogen hem zijn dankbaarheid om wat de Heer Jezus heeft bewerkt, teruggeven. Dat doen we door met hem daarover te spreken.

Wanneer gij een verdwaald rund of ezel van uw vijand aantreft, zult gij ze hem zeker terugbrengen. (Ex 23:4)

Alles dan wat u wilt dat u de mensen doen, doet u hun ook zo; want dat is de wet en de profeten. (Mt 7:12)

...., want allen zoeken hun eigen belang, niet dat van Jezus Christus. (Fp 2:21)

Veel christenen zijn het zicht op de hemelse zegeningen kwijt. Zegeningen die verbonden zijn met de verheerlijkte Mens in de hemel en de inwoning van de Heilige Geest in de gemeente. Velen zijn geestelijk gezien verwijderd van de plaats waar de Heer Jezus in het midden is. Zij kennen die plaats van afzondering niet. Als wij hen ontmoeten kunnen we hun dat teruggeven.

Als ze te ver zijn, kunnen we het bewaren in huis, als een beeld van de plaatselijke gemeente. Als zij in huis komen, als ze die plaats vinden nadat ze ernaar hebben gezocht, krijgen ze die zegeningen weer terug. Het zijn hun eigen en eigenlijke zegeningen. Wie ernaar op zoek gaat, zal ze weer vinden.

De ezel stelt de dienstbaarheid aan Christus voor. De ezel die is kwijtgeraakt spreekt ervan dat de dienst voor Christus niet meer wordt verricht. Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van een te drukke baan in de maatschappij of van het voorrang geven aan allerlei aardse zaken boven het dienen van Christus. Soms moeten anderen daardoor meer doen in het koninkrijk van God dan nodig zou zijn. Anderen weer het zicht geven op hun roeping tot dienstbaarheid.

Het kleed spreekt van het gedrag, wat de mensen van ons zien. Ook het christelijk gedrag kan verloren gaan. Het kleed stelt ook onze christelijke positie voor. Zo zijn we bekleed met de mantel der gerechtigheid. Velen kennen hun christelijke positie niet. We mogen hen daarover vertellen of wachten op de juiste gelegenheid daarvoor.

In *vers 4* spreken ezel en rund van dienstbaarheid. Iemand die een dienst voor Christus wil doen, kan daaronder zo gebukt gaan dat hij bezwijkt en het opgeeft. Als we dat zien, moeten we hem niet nog meer lasten opleggen. Het is belangrijk hem te bemoedigen en hem overeind te helpen.

Het gaat in de *verzen 5-8* om de natuurlijke zijden van ons bestaan. In Christus is noch man noch vrouw. Dat onderscheid is er ook niet in de gemeente gezien naar Gods raadsbesluit. Maar we moeten niet de fout maken dat dit onderscheid er ook niet zou zijn in het functioneren van de gemeente op aarde. Christenen hebben te maken met de scheppingsorde van God. Christus is hoofd van de man en de man is het hoofd van de vrouw (*1 Kor.11:3*).

Maar ik wil dat u weet, dat Christus het hoofd is van iedere man, en de man het hoofd van de vrouw, en God het hoofd van Christus. (1Ko 11:3)

5 Een vrouw zal geen mansklederen dragen en een man geen vrouwenkleed aantrekken, want ieder die deze dingen doet, is de HERE, uw God, een gruwel.

Het is voor God een gruwel als het onderscheid in de openbaring naar buiten toe verdwijnt. Ieder heeft van God zijn speciale plaats gekregen. Niet gaan staan op de plaats die God aan de ander heeft gegeven. Gaat om de volledige uitrusting die bij man of vrouw hoort en die door de ander wordt aangedaan. Deze rolwisseling is boos in Gods oog.

God wil dat in zijn huis rekening wordt gehouden met het verschil in gedrag tussen mannen en vrouwen. In de gedragsregels die Hij daarvoor heeft gegeven komt dit verschil duidelijk tot uiting (*1 Tim.3:15; 2:8-14; 1 Kor.14:34*).

Maar als ik uitblijf, schrijf ik opdat je weet hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, de pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Ik wil dan dat mannen in elke plaats bidden met opheffing van heilige handen, zonder toorn en twist. Evenzo dat ook vrouwen zich tooien in waardige kleding met bescheidenheid en ingetogenheid, niet met haarvlechten en goud of parels of kostbare kleding; maar - zoals het vrouwen past die belijden godvrezend te zijn - door goede werken. Een vrouw moet zich stil, in alle onderdanigheid laten leren; maar ik sta aan een vrouw niet toe dat zij leert of over een man heerst, maar zij moet stil zijn. Want Adam is eerst geformeerd, daarna Eva; en Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding. (1Tm 2:8-14)

Het streven naar emancipatie in de wereld dat ook de christenheid steeds meer doortrekt, doet deze regels niet teniet.

6 Wanneer gij onderweg een vogelnest aantreft in een of andere boom of op de grond, met jongen of eieren – en de moeder zit op de jongen of de eieren – dan zult gij met de jongen niet ook de moeder wegnemen; 7 de moeder zult gij in elk geval laten wegvliegen, maar de jongen moogt gij meenemen; opdat het u wèl ga en gij lang leeft.

Door toevoeging "opdat het u wèl ga en gij lang leeft" is er verband tussen dit voorschrift en het vijfde gebod, dat van het eren van vader en moeder. Bij het vijfde gebod wordt een gelijksoortige toevoeging gegeven (5:16).

In de toepassing kunnen we hierin verhouding zien tussen ouderen en jongeren in de gemeente. Er zijn vaders, jongelingen en baby's (1 Joh.2:13). Oudere en jongere gelovigen zijn wel broeders van elkaar, maar er is ook onderscheid in geestelijke groei.

Hier komen de moederlijke gevoelens naar voren. God kent ook moederlijke genegenheden (Jes.66:13). Ook de apostel Paulus bezat die (1 Thess.2:7). In de gemeente mogen die moederlijke gevoelens niet ontbreken. Het is Gods bedoeling dat moederlijke gevoelens zich vrij kunnen uiten en dat er van de vrucht van moederlijke gevoelens wordt genoten. Dat bevordert het kwaliteit en de duur van het leven in het land.

8 Wanneer gij een nieuw huis bouwt, dan zult gij aan uw dak een borstwering maken, opdat gij geen bloedschuld over uw huis brengt, als er iemand af valt.

Bij de bouw van een nieuw huis dient er aandacht te worden besteed aan de veiligheid van hen die in dat huis komen. De bouwer moet rekening houden met anderen, door ervoor te zorgen dat bewoners en bezoekers van het huis niet verongelukken.

Moederlijke gevoelens mogen niet ten koste van de veiligheid gaan. Het aanbrenge van een leuning is evenzeer een activiteit die voortkomt uit de zorg van een moeder. We kunnen dit toepassen op de geestelijke activiteit bij het onderwijzen van gelovigen over hun gedrag in het huis van God. Het kan gelovigen betreffen die nieuw in een plaatselijke gemeente komen. Het kan ook gaan om het ontstaan van een nieuwe plaatselijke gemeente.

Er moet in die situatie rekening worden gehouden met gelovigen dat zij niet ten val komen. De dienst van de een kan een val zijn voor de ander. Paulus vermaant om geen aanstoot te geven, dat wil zeggen niets te doen waardoor een ander tot zonde verleid wordt (1 Kor.8:9). Hij past dit ook op zichzelf toe (1 Kor.8:13). Dat zijn genegenheden waarin de ander centraal staat.

9 Gij zult uw wijngaard niet met tweeërlei zaad bezaaien, opdat niet de gehele oogst van het zaad dat gij gezaaid hebt, en de opbrengst van de wijngaard aan het heiligdom vervalt. 10 Gij zult niet ploegen met een rund en een ezel tezamen. 11 Gij zult u niet kleden met een kleed van tweeërlei stof, wol en linnen tezamen. 12 Gij zult u gedraaide snoeren maken aan de vier hoeken van het kleed, waarmee gij u bedekt.

Vermenging van zaken die niet met elkaar vermengd mogen worden in drie vormen: soort vreugde (wijngaard), de dienst (ploegen) en het gedrag (kleed). Dit is het beginsel van 2 Korinthiërs 6:14-16.

Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk. Want welk deelgenootschap hebben gerechtigheid en wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met duisternis? En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? en welk deel heeft een gelovige met een ongelovige? En welke overeenkomst heeft Gods tempel met afgoden? Want wij zijn de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft; 'Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn'. (2Ko 6:14-16)

Zaaien (vs.9) heeft te maken met het uitstrooien van het woord (Luk.8:11). Het moet Gods woord zijn en niet een woord van mensen. In een evenwichtige prediking komt zowel Gods liefde als Gods heiligheid naar voren. Een eenzijdige prediking met alle nadruk alleen op Gods heiligheid of alleen op Gods liefde is verkeerd zaad.

Eer uw vader en uw moeder, zoals de HERE, uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen verlengd worden en het u wèl ga in het land, dat de HERE, uw God, u geeft. (Dt 5:16)

Ik schrijf u, vaders, omdat u Hem kent die van het begin af is. Ik schrijf u, jongelingen, omdat u de boze overwonnen hebt. Ik heb u geschreven, kinderen, omdat u de Vader kent. (1Jh 2:13)

Zoals iemands moeder hem troost, zo zal Ik u troosten, ja, in Jeruzalem zult gij getroost worden. (Jes 66:13)

Ook zochten wij geen heerlijkheid van mensen, noch van u, noch van anderen, hoewel wij als apostelen van Christus u tot last hadden kunnen zijn; maar wij waren vriendelijk in uw midden, zoals een voedende moeder haar eigen kinderen koestert. (1Th 2:7)

Maar kijkt u uit, dat dit recht van u niet misschien een struikelblok wordt voor de zwakken. (1Ko 8:9) Daarom, als voedsel mijn broeder een aanleiding tot vallen geeft, zal ik in eeuwigheid geen vlees eten, om mijn broeder geen aanleiding tot vallen te geven. (1Ko 8:13)

Dit nu betekent de gelijkenis: het zaad is het woord van God. (Lk 8:11)

Verkeerd zaad is bijvoorbeeld ook als tot christenen wordt gezegd dat ze politieke verantwoordelijkheid moeten dragen. We moeten niet aan de ene kant de verdorvenheid van het vlees voorstellen en aan de andere kant wijzen op middelen die er in feite op neerkomen dat het vlees wordt opgeknapt.

Hier gaat het over de wijngaard, de vreugde van de gemeenschap met God en de Heer Jezus, de Vader en de Zoon (1 Joh.1:4). Om die ware blijdschap te kennen, moet er alleen goed en onvermengd zaad, dat is Gods levend en blijvend woord (1 Petr.1:23-25) worden gezaaid.

Daar u uw zielen hebt gereinigd door de gehoorzaamheid aan de waarheid, tot ongeveinsde broederliefde, hebt elkaar vurig lief uit een rein hart, u die wedergeboren bent, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levend en blijvend woord. Want: 'Alle vlees is als gras en al zijn heerlijkheid als een bloem van het gras. Het gras verdort en de bloem valt af, maar het woord van de Heer blijft tot in eeuwigheid'. Dit nu is het woord dat u verkondigd is. (1Pt 1:22-25)

Ploegen met rund en ezel ziet op samen arbeiden (vs.10). Een rund en een ezel hebben ieder op hun plaats hun dienst, maar ze zijn te verschillend om samen onder een juk te gaan. Er kunnen dan geen rechte voren worden getrokken. Samenwerken kan alleen als er rechte voren kunnen worden getrokken. Dat kunnen we toepassen op de bediening van het woord voor gelovigen en op het brengen van het evangelie aan ongelovigen. Dan moet de een niet iets anders brengen dan de ander. Beiden moeten de waarheid recht snijden (2 Tim.2:15).

Het kleed van wol en linnen (vs.11). Wol is goed en linnen is goed, maar niet om met elkaar vermengd te worden. Linnen heeft te maken met de dienst in het heiligdom, denk aan het linnen in de kleden en de voorhof van de tabernakel en de linnen klederen van de priesters (Ex.27:9; 28:4b,5). In die dienst was voor de wol geen plaats (Ezech.44:17).

Gij zult de voorhof van de tabernakel maken; aan de zuidzijde gordijnen voor de voorhof van getweerd fijn linnen, honderd el lengte aan de ene zijde; ... (Ex 27:9)

Zo zullen zij heilige klederen maken voor uw broeder Aäron, en voor zijn zonen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. Daartoe zullen zij nemen goud, blauw-purper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen. (Ex 28:4b,5)

Wanneer zij dan de poorten van de binnenste voorhof ingaan, zullen zij linnen klederen aantrekken; zij mogen geen wol dragen, als zij dienst doen in de poorten van de binnenste voorhof of in het huis. (Ex 44:17)

Wol geeft de natuurlijke warmte van het dier weer. Natuurlijke gevoelens zijn niet verkeerd. Ze hebben hun eigen plaats. Maar ze mogen geen rol spelen in wat met het heiligdom te maken heeft. Daar moet de dienst gebeuren volgens de gegevens van de Schrift en niet volgens de menselijke gevoelens. Het gaat niet om een dienst waar wij ons behaaglijk bij voelen, maar waar God Zich behaaglijk bij voelt. Daar wordt aan voldaan als we de aanwijzingen van zijn woord volgen.

Vers 12: De vier hoeken aan het kleed staan in verband met het geheel van onze handelwijze in alle contacten die er zijn om daarin geestelijke vrucht voort te brengen. Hier is geen sprake van de hemelsblauwe draad (Num.15:38), want de voorschriften in dit boek hebben betrekking op het land en niet op de woestijn. Geestelijk gesproken worden we hier al in de hemel (waarnaar de hemelsblauwe draad in Numeri verwijst) gezien, wat tot uiting moet komen in ons hele handelen.

13 Wanneer een man een vrouw huwt en na de echtelijke gemeenschap een afkeer van haar krijgt, 14 haar in opspraak brengt en haar een slechte naam bezorgt door te zeggen: Deze vrouw heb ik gehuwd, maar bij de echtelijke gemeenschap bevond ik, dat zij geen maagd was – 15 dan zullen de vader en de moeder van het meisje de bewijzen van de maagdelijkheid van het meisje nemen en tot de oudsten van de stad, naar de poort, brengen. 16 En de vader van het meisje zal tot de oudsten zeggen: Ik heb mijn dochter aan deze man tot vrouw gegeven, maar hij heeft een afkeer van haar gekregen, 17 en zie, hij brengt haar in opspraak door te zeggen: ik heb bevonden, dat uw dochter geen maagd was; maar dit zijn de bewij-

En deze dingen schrijven wij u, opdat onze blijdschap volkomen is. (1Jh 1:4)

Beijver je, je aan God beproefd voor te stellen als een arbeider die zich niet hoeft te schamen, die het woord van de waarheid recht snijdt. (2Tm 2:15)

Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen, dat zij zich gedenkwasten maken aan de hoeken van hun klederen, van geslacht tot geslacht, en dat zij in de gedenkwasten aan de hoeken een blauwpurperen draad verwerken. (Nm 15:38)

zen van de maagdelijkheid van mijn dochter. Daarbij zullen zij het kleed vóór de oudsten der stad uitspreiden. 18 Dan zullen de oudsten van die stad de man nemen, hem tuchtigen, 19 hem een boete van honderd zilverlingen opleggen en die aan de vader van het meisje geven – omdat hij een slechte naam aan een Israëlitische maagd bezorgd heeft; en zij zal hem tot vrouw zijn: hij zal haar niet mogen wegzenden, zolang hij leeft.

20 Maar indien deze beschuldiging waar is en de maagdelijkheid bij het meisje niet gevonden is, 21 dan zal men het meisje voor de ingang van het huis van haar vader brengen, en de mannen van haar stad zullen haar stenigen, zodat zij sterft – omdat zij een schandaal in Israël gepleegd heeft door in het huis van haar vader ontucht te bedrijven. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen.

Zie ook Leviticus 20:10-21.

En een man, die echtbreuk pleegt met iemands vrouw, echtbreuk pleegt met de vrouw van zijn naaste, zal zeker ter dood gebracht worden; zowel de overspeler als de overspeelster. Een man die gemeenschap heeft met de vrouw van zijn vader, de schaamte zijns vaders heeft hij ontbloot – beiden zullen zeker ter dood gebracht worden, hun bloedschuld is op hen. Een man die gemeenschap heeft met zijn schoondochter – beiden zullen zeker ter dood gebracht worden, schandelijke ontucht hebben zij bedreven, hun bloedschuld is op hen. Een man die gemeenschap heeft met iemand van het mannelijk geslacht, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw, – beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker ter dood gebracht worden, hun bloedschuld is op hen. Een man die een vrouw en ook haar moeder neemt – met vuur zal men hem en haar verbranden, opdat er geen bloedschande in uw midden zij. Een man die met een dier gemeenschap heeft, zal zeker ter dood gebracht worden; het dier zal men afmaken. Een vrouw die tot enig dier nadert, opdat het met haar gemeenschap hebbe – de vrouw en het dier zult gij doden, zij zullen zeker ter dood gebracht worden, hun bloedschuld is op hen. Een man die zijn zuster, de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder, neemt en haar schaamte ziet en zij ziet zijn schaamte – een schande is het en zij zullen voor de ogen van hun volksgenoten worden uitgeroeid; de schaamte van zijn zuster heeft hij ontbloot, zijn ongerechtigheid zal hij dragen. Een man die bij een vloeiende vrouw ligt en haar schaamte ontbloot – haar bron heeft hij ontbloot en zij heeft de bron van haar bloed ontbloot; beiden zullen zij uitgeroeid worden uit het midden van hun volk. De schaamte van de zuster uwer moeder en van de zuster uws vaders zult gij niet ontbloten, want dan ontbloot men zijn bloedverwant; hun ongerechtigheid zullen zij dragen. Een man die gemeenschap heeft met zijn tante – de schaamte van zijn oom ontbloot hij; hun zonde zullen zij dragen, kinderloos zullen zij sterven. Een man die de vrouw van zijn broeder neemt – bloedschande is het; de schaamte van zijn broeder heeft hij ontbloot, kinderloos zullen zij zijn. (Lv 20:10-21)

In de huwelijksverhouding komt het meest tot uiting hoe we handelen met het oog op de hemelse dingen. De situaties die Mozes hier schets, zijn allemaal afwijkingen van Gods blauwdruk voor het huwelijk. Ze laten zien waartoe de mens in de meest intieme relatie in staat is.

De huwelijksrelatie is een beeld van de verbinding tussen God en zijn aardse volk Israël en ook van de verbinding tussen de Heer Jezus en de gemeente, het hemelse volk. Er zijn praktische en geestelijke lessen te leren voor ons persoonlijk en voor de gemeente.

In *vers 13* wordt direct al duidelijk wat de volgorde is: eerst trouwen en daarna pas echtelijke gemeenschap. Echtelijke gemeenschap kan er overigens pas zijn als man en vrouw eerst ‘in de echt verbonden zijn’. Alle gemeenschap buiten echtelijke gemeenschap is hoererij.

In het geval van *vers 13-21* doet zich het geval voor van een man die een afkeer krijgt van zijn vrouw. Hij beschuldigt haar van eerdere gemeenschap met een andere man. Het kan zijn dat de beschuldiging vals is. Dat zal blijken als de ouders van het meisje de bewijsstukken van haar onschuld kunnen overleggen. In dat geval werd de man getuchtigd, moest hij een boete betalen en mocht hij haar nooit wegzenden.

Blijkt de beschuldiging wel waar te zijn, dan moet het meisje gestenigd worden voor de ingang van het huis van haar vader. Tot aan haar huwelijk was zij verbonden aan het huis van haar vader. Dus heeft zij in verbinding met het huis van haar vader deze schandaal (vgl. *Gen. 34:7*) gepleegd.

De zonen van Jakob kwamen thuis uit het veld, zodra zij het hoorden; de mannen waren gegriefd en zeer toornig, omdat hij een schandelijke dwaasheid in Israël begaan had door bij de dochter van Jakob te liggen, want zo iets doet men niet. (Gn 34:7)

Dat de doodstraf moest worden voltrokken om op die manier het kwaad uit het midden van Israël weg te doen, toont wel aan hoe ernstig God deze schanddaad opnam.

Het voorschrift in deze verzen is een bescherming tegen een valse aanklacht door de man. Het voorschrift zorgt ervoor dat een man niet uit willekeur met zijn vrouw handelt. Bij een dergelijke regeling zou hij zich er wel voor wachten zijn vrouw vals te beschuldigen.

We kunnen deze verzen toepassen op de verhouding tussen God en zijn volk. Het gaat erom dat openbaar wordt of de zijn volk Hem trouw is of ontrouw. Voor God is dat geen vraag. Hij weet dat natuurlijk volmaakt. Voor Hem hoeft een dergelijk onderzoek niet te worden gedaan. Hij handelt zeker niet in willekeur.

De vraag is of onze geestelijke ouders (dus niet wijzelf) de bewijzen van onze trouw aan Hem kunnen overleggen of niet. Als wij ons hebben afgegeven met dingen die niet met Christus in verbinding staan, kunnen de bewijzen van onze 'maagdelijkheid' niet geleverd worden. Het tegendeel zal blijken. Ontrouw staat in verbinding met ons vroegere leven, zonder God en zonder Christus. Dat moet als zodanig worden erkend en worden geoordeeld.

Maagdelijkheid stelt een beginsel voor dat voor elke gelovige geldt. Het wil zeggen dat er geen gemeenschap is met personen of leringen die niet met Christus in verbinding staan (*Op.14:4; 2 Kor.11:2,3*).

Dezen zijn het die zich niet met vrouwen hebben bevestigd, want zij zijn maagdelijk. Dezen zijn het die het Lam volgen waar het ook heengaat. Dezen zijn uit de mensen gekocht als eerstelingen voor God en het Lam. (Op 14:4)

Want ik ben naijverig over u met een naijver van God; want ik heb u aan een man verloofd om u als een reine maagd voor Christus te stellen. Maar ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid, uw gedachten bedorven en afgeweken zijn van de eenvoudigheid en de reinheid jegens Christus. (2Ko 11:2,3)

Christus zal straks tegen de valse kerk zeggen dat zij niet maagdelijk is. De valse christelijke kerk, het grote Babylon, de Rooms-Katholieke kerk, die zich aanmatigt de bruid van Christus te zijn, wordt "de grote hoer" genoemd (*Openb.17:1,5,6*). De valse aanklachten tegen hen die de Heer trouw willen zijn, zullen dan blijken ongegrond te zijn. De bewijzen zullen worden geleverd.

En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer die op vele wateren zit, ... (Op 17:1)

En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgenschap, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. En ik zag de vrouw dronken van het bloed van de heiligen en van het bloed van de getuigen van Jezus. (Op 17:5,6)

22 Wanneer een man betrapt wordt, terwijl hij gemeenschap heeft met een vrouw, die gehuwd is, dan zullen zij beiden sterven: de man, die met de vrouw gemeenschap gehad heeft, en ook de vrouw. Zo zult gij het kwaad uit Israël wegdoen.

Hier is geen verdenking, maar een betrapt worden op overspel (*Lev.20:10*). De zonde van overspel en hoererij vraagt om tucht. In Israël betekende dat de dood, waardoor er een eind kwam aan het leven in het land en het genot van de zegen ervan.

In de gemeente betekent het buiten de gemeente sluiten, zowel van het avondmaal als andere vormen van gemeenschap. Het doel ervan is dat de zondaar tot berouw komt en de zonde belijdt en ermee breekt. Hierna kan de tucht opgeheven worden, kan vergeving worden uitgesproken en kan er terugkeer zijn in de gemeenschap van de gelovigen (*1 Kor.5:13; 2 Kor.2:6-11*).

Maar hen die buiten zijn, zal God oordelen. Doet de boze uit uw midden weg. (1Ko 5:13)

Voor zo iemand is deze straf genoeg, die door de velen uitgeoefend is, zodat u integendeel veeleer moet vergeven en vertroosten, opdat zo iemand niet door de overmatige droefheid wordt verslonden. Daarom spoor ik u aan, dat u hem van uw liefde verzekert. Want daartoe heb ik ook geschreven, opdat ik uw beproefdheid zou leren kennen, of u in alles gehoorzaam bent. Wie u nu iets vergeeft, ik

En een man, die echtbreuk pleegt met iemands vrouw, echtbreuk pleegt met de vrouw van zijn naaste, zal zeker ter dood gebracht worden; zowel de overspeler als de overspeelster. (Lv 20:10)

ook; want ook ik, wat ik heb vergeven - als ik iets heb vergeven, dan is het ter wille van u in het aangezicht van Christus, opdat de satan op ons geen voordeel zou behalen, want zijn gedachten zijn ons niet onbekend. (2Ko 2:6-11)

23 Wanneer een man een meisje, dat nog maagd is en dat met iemand ondertrouwd is, in de stad ontmoet en gemeenschap met haar heeft, 24 dan zult gij hen beiden naar de poort van die stad brengen en hen sterven, zodat zij sterven: het meisje, omdat zij in de stad niet om hulp geroepen heeft, en de man, omdat hij de vrouw van zijn naaste onteerd heeft. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen.

Wie ondertrouwd is, is een verbinding met verplichtingen aangegaan. De ondertrouwde vrouw wordt aan het eind van vers 24 "de vrouw van zijn naaste" genoemd. Bij ontrouw aan die bestaande verbinding moet tucht worden uitgeoefend. Dit geval beziet onze betrekking tot de Heer Jezus vanuit het standpunt dat de bruiloft van het Lam nog niet heeft plaatsgevonden. Maar dit is geen vrijbrief is om nog bevrediging in de wereld te zoeken en relaties aan te gaan die de Heer Jezus naar het tweede plan verwijzen. Alles wat Hem jaloers maakt, is een loochening van de verbinding.

Er zijn bij gemeenschap van iemand die ondertrouwd is twee situaties te onderscheiden: ontrouw die plaats vindt in de stad en die plaatsvindt in het veld. Bij gemeenschap in de stad is er sprake van schuld en moeten zowel de vrouw als de man gedood worden. Bij gemeenschap in het veld is er de ondertrouwde vrouw niet schuldig en moet alleen de man worden gedood.

Als een ondertrouwde vrouw in de stad met een andere man gemeenschap heeft wil zeggen dat de zij aan de ontrouw heeft meegewerkt. Ze had kunnen roepen. Wie roept om hulp, krijgt dat, van God of de mensen. In de stad loopt iemand die ondertrouwd is weinig gevaar. Het is een veilige omgeving, want er zijn andere mensen in de buurt.

Dit kunnen we toepassen op een plaatselijke gemeente. Als iemand daarvan deel uitmaakt, maar hij of zij laat invloeden in zijn leven toe die van Christus afvoeren, onttrekt zo iemand zich bewust aan de gemeenschap van de gelovigen. Zo iemand had om hulp kunnen vragen aan medegelovigen. Te behoren tot een plaatselijk getuigenis met een corrigerende werking van geestelijke vaders en moeders is een grote zegen en bewaring voor het kwaad. Dat is de zegen van de stad.

25 Maar als de man het ondertrouwde meisje in het veld ontmoet, haar vastgrijpt en gemeenschap met haar heeft, dan zal alleen de man sterven, die gemeenschap met haar gehad heeft; 26 het meisje echter zult gij niets doen, aan het meisje kleeft geen zonde, waarop de doodstraf staat, want dit geval is hetzelfde als wanneer iemand zich tegen zijn naaste keert en hem om het leven brengt. 27 Want hij heeft haar in het veld ontmoet; het ondertrouwde meisje heeft om hulp geroepen, maar er was niemand, die haar te hulp kwam.

Gelovigen bevinden zich niet altijd in het gezelschap van andere gelovigen. Zij bevinden zich ook wel eens in het veld, de wereld. Daar kunnen zij tegen hun wil misbruikt worden. Er zijn situaties aan waarbij men zich niet altijd aan het verderf kan onttrekken. We kunnen bijvoorbeeld denken aan gelovige kinderen met goddeloze ouders of een gelovige vrouw die een ongelovige, vijandige man heeft. Zij leven soms in een gezinssituatie waarin de onreinheid nog hoogtij viert. Waar dan om hulp wordt geroepen is Gods genade aanwezig.

28 Wanneer een man een meisje ontmoet, dat nog maagd is en niet ondertrouwd, haar aangrijpt en gemeenschap met haar heeft, en zij worden betrapt – 29 dan zal de man, die bij haar gelegen heeft, aan de vader van het meisje vijftig zilverlingen geven, en zij zal hem tot vrouw zijn, omdat hij haar onteerd heeft; hij zal haar niet mogen wegzenden, zolang hij leeft.

Hier is sprake van buitenechtelijke gemeenschap, maar zonder dat er ontrouw wordt begaan ten aanzien van een al bestaande verbinding, hetzij door

huwelijk, hetzij door ondertrouw. Dat neemt echter niet weg dat deze daad gevolgen heeft. De man is verplicht haar tot vrouw te nemen en de vader van het meisje een bruidsschat te geven.

Het is tegen Gods wil dat er wordt vooruitgegrepen op het huwelijk. Gebeurt het toch, dan moeten zij die dit hebben gedaan, de gevolgen van hun daden dragen. Zij mogen zich niet aan de verantwoordelijkheden ervan onttrekken. De man mag haar nooit wegzenden. Zij zijn voor het leven aan elkaar verbonden. Zie echter ook *Exodus 22:16,17* waar aan ditzelfde geval wordt toegevoegd dat de vader het recht heeft te weigeren dat zijn dochter aan de man wordt verbonden.

30 Een man zal de vrouw van zijn vader niet nemen noch het dek van zijn vader opslaan.

Dit geval van gemeenschap gaat tegen de natuurlijke gevoelens van gemeenschap in. Hier is niet alleen sprake van buitenechtelijke geslachtsgemeenschap, maar ook tegennatuurlijke geslachtsgemeenschap. Er is niet alleen gebrek aan respect voor Gods instelling van het huwelijk, maar het ontbreekt ook aan eerbied voor de ouders.

Dit geval deed zich voor in de gemeente te Korinthe (*1 Kor.5:1*). Het hoeft ons niet te verbazen dat allerlei vormen van hoererij ook vandaag in tal van kerken en gemeenten worden gevonden. Wat ons wel zou moeten verbazen, is dat dergelijke seksuele zonden geen zonde meer worden genoemd. De gemeente is een vrijplaats voor de zonde geworden in plaats van dat er tucht over wordt uitgeoefend. In Korinthe heeft men in elk geval aan de aanwijzingen die Paulus daarvoor geeft, geluisterd (*2 Kor.7:10-12*).

Want de droefheid in overeenstemming met God bewerkt een onberouwelijke bekering tot behoudenis; maar de droefheid van de wereld bewerkt de dood. Want zie, juist doordat u bedroefd bent geworden in overeenstemming met God, wat een bereidwilligheid heeft het bij u bewerkt, ja zelfs verontschuldiging, zelfs verontwaardiging, zelfs vrees, zelfs vurig verlangen, zelfs ijver, zelfs bestraffing. In alles hebt u bewezen zelf rein te zijn in deze zaak. Dus al heb ik u geschreven, het was niet om hem die onrecht had gedaan, ook niet om hem wie onrecht aangedaan was, maar opdat uw bereidwilligheid voor ons openbaar zou worden bij u voor Gods aangezicht. (2Ko 7:10-12)

Wanneer iemand een maagd verleidt, die niet ondertrouwd is, en gemeenschap met haar heeft, dan zal hij haar tegen de volle bruidsprijs tot vrouw nemen. Indien haar vader ten stelligste weigert haar aan hem te geven, dan zal hij de bruidsprijs der maagden aan zilver afwegen. (Ex 22:16,17)

Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet bestaat, dat iemand de vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

INHOUD:

- Vs. 1-8 Wie niet in de gemeente des HEREN mochten komen
 Vs. 9-14 Reinheid van de legerplaats
 Vs. 15,16 Barmhartigheid jegens gevluchte slaaf
 Vs. 17,18 Tegen gewijde ontucht
 Vs. 19,20 Geen rente nemen van volksgenoot
 Vs. 21-23 Een gelofte moet worden gehouden
 Vs. 24,25 Plukken van druiven en aren van grond van een ander

TOELICHTING:

De geest van alle voorschriften die hier en in het vorige hoofdstuk worden gegeven, is zeer leerzaam. God verwaardigt zich van al die dingen kennis te nemen en leert zijn volk:

- | fijngevoeligheid,
- | welvoeglijkheid,
- | achting voor anderen,
- | teerheid en die gevoelens die de ruwheid weren en de hardheid uit de harten verdrijft.

We zien in de *verzen 1-14* twee benamingen voor het volk van God:

1. de gemeente des HEREN (*vs.1-8, zes keer*) en
2. de legerplaats (*vs.9-14, zes keer*).

De gemeente des HEREN ziet op de samenkomsten van Gods volk; de legerplaats heeft betrekking op het voeren van strijd en het daartoe in staat zijn. Beide staan ze in verband met Gods aanwezigheid te midden van zijn volk. Het gaat om de gemeente van God, niet van ons. Als we dat goed begrijpen, zal dat ons ervoor bewaren onszelf te zoeken. We zullen dan ook waken voor de heiligheid van die plaats.

Het niet in de gemeente des HEREN komen lijkt te slaan op de samenkomsten van Gods volk om Hem te eren. Vier categorieën worden buitengesloten van deelname aan de godsdienstige bijeenkomsten van Israëls. Deze uitsluiting moest elk lid van het volk ervan weerhouden een verbinding met een van de genoemde personen aan te gaan.

1 Hij, die door kneuzing ontmand is of wie het mannelijk lid is afgesneden, zal niet in de gemeente des HEREN komen.

Bij een ontmande was van buitenaf ingegrepen in de door God geschapen natuur van de voortplanting van het leven. Dit zijn zij over wie de Heer Jezus het heeft in *Mattheüs 19:12* als Hij spreekt over "*die door de mensen zijn gesneden*". Een dergelijke handeling was in strijd met het karakter van Gods volk. Daarom mocht hij niet als een lid van Gods volk worden opgenomen.

Hij echter zei tot hen: Niet allen vatten dit woord, alleen zij aan wie het is gegeven; want er zijn gesnedenen die zo uit de moederschoot geboren zijn; en er zijn gesnedenen die door de mensen zijn gesneden; en er zijn gesnedenen die zichzelf hebben gesneden om het koninkrijk der hemelen.
(Mt 19:11,12)

NB Dit verbod geeft ook te denken als het gaat over moderne middelen en technieken om het verwekken van kinderen te voorkomen, zonder dat er een medische noodzaak aanwezig is.

De kamerling (= *ontmande*, *Hand.8:27*) is een voorbeeld van de genade die boven de wet uitgaat. Hij wordt ingevoerd in de zegen van God. De genade heeft die weg, omdat zij de vorige staat te niet doet (*vgl. Jes.56:3-8*). De heiligheid van God schakelt nooit de genade van God uit, waardoor hindernissen kunnen worden weggenomen.

En zie, een Ethiopiër, een kamerling, een machthebber van Candace, koningin van de Ethiopiërs, die haar schatbewaarder was, die naar Jeruzalem was gekomen om te aanbidden; ... (Hd 8:27)

Laat dan de vreemdeling die zich bij de HERE aansloot, niet zeggen: De HERE zal mij zeker afzonderen van zijn volk; en laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben een dorre boom. Want zo zegt de HERE van de ontmanden, die mijn sabbatten onderhouden en verkiezen wat Mij behaagt en vasthouden aan mijn verbond: Ik

geef hun in mijn huis en binnen mijn muren een gedenkteken en een naam, beter dan zonen en dochters; Ik geef hun een eeuwige naam, die niet uitgeroeid zal worden. En de vreemdelingen die zich bij de **HERE** aansloten om Hem te dienen, en om de naam des **HEREN** lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, allen die de sabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond: hen zal Ik brengen naar mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in mijn bedehuis; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen welgeval-
lig zijn op mijn altaar, want mijn huis zal een bedehuis heten voor alle volken. Het woord van de Here **HERE**, die de verdrevenen van Israël bijeenbrengt, luidt: Ik zal daartoe nog meerderen bijeenbrengen, dan er reeds toegebracht zijn.
(Js 56:3-8)

Zonder dat het gebod ontkracht wordt, kunnen mensen worden ingebracht in de vergadering van God. Genade doet nooit Gods heiligheid te niet, maar handhaaft die volkomen. Genade ontsluit een weg waarbij voldaan is aan Gods heiligheid. Die weg is door de Heer Jezus aan het kruis ontsloten.

De ontmande kan ook gezien worden als iemand die wel met de lippen belijdt een christen te zijn, maar uit zijn leven blijkt het niet. Er kan geen vrucht zijn bij een ontmande. Hij heeft geen verbinding met de wijnstok (Joh.15:4). Het is vaak moeilijk te constateren of iemand een 'ontmande' is.

2 Een bastaard zal niet in de gemeente des **HEREN komen; zelfs zijn tiende geslacht zal niet in de gemeente des **HEREN** komen.**

Een bastaard is iemand die in bloedschande (Lev.18:6-17) of in overspel is verwekt. (Het woord komt in het OT alleen nog in Zacharia 9:6 voor.)

Niemand zal naderen tot zijn naaste bloedverwant, om de schaamte te ontbloten: Ik ben de **HERE**. Gij zult de schaamte van uw vader, dat is de schaamte van uw moeder, niet ontbloten; het is uw moeder, zij zult haar schaamte niet ontbloten. De schaamte van de vrouw van uw vader zult zij niet ontbloten; het is de schaamte van uw vader. De schaamte van uw zuster, de dochter van uw vader of de dochter van uw moeder, geboren in huis of geboren daarbuiten, haar schaamte zult zij niet ontbloten. De schaamte van de dochter van uw zoon of van de dochter van uw dochter, haar schaamte zult zij niet ontbloten, want uw schaamte zijn zij. De schaamte van de dochter van uws vaders vrouw, die aan uw vader geboren is, zij is uw zuster – haar schaamte zult zij niet ontbloten. De schaamte van uws vaders zuster zult zij niet ontbloten; zij is uws vaders bloedverwant. De schaamte van uw moeders zuster zult zij niet ontbloten, want zij is uw moeders bloedverwant. De schaamte van uws vaders broeder zult zij niet ontbloten; tot zijn vrouw zult zij niet naderen, het is uw tante. De schaamte van uw schoondochter zult zij niet ontbloten; het is uws zoons vrouw, zij zult haar schaamte niet ontbloten. De schaamte van uws broeders vrouw zult zij niet ontbloten; het is de schaamte van uw broeder. De schaamte van een vrouw en die van haar dochter zult zij niet ontbloten; zij zult niet de dochter van haar zoon en de dochter van haar dochter nemen, om haar schaamte te ontbloten; zij zijn bloedverwanten: bloedschande is het. (Lv 18:6-17)

De tijdsperiode tot in het "tiende geslacht" betekent niet dat het elfde er wel deel van mag uitmaken. Deze uitdrukking moet begrepen worden als een altijdurende zaak. Zo spreekt de Heer Jezus dat vergeving tot wel zeventig maal zeven maal moet plaats vinden (Math.18:22). Dat is ook in de zin van altijd.

In geestelijke zin zijn bastarden mensen die geen deel hebben aan de tucht van God, omdat God hen niet als zonen kent (Hebr.12:8). Ook zij lijken bij Gods volk te horen, maar dat is alleen voor het oog. Innerlijk is er geen leven uit God.

3 Een Ammoniet of Moabiet zal niet in de gemeente des **HEREN komen; zelfs hun tiende geslacht zal nimmer in de gemeente des **HEREN** komen, 4 omdat zij u bij uw uittocht uit Egypte op de weg niet met brood en water tegemoet gekomen zijn, en omdat zij tegen u Bileam, de zoon van Beor, uit Petor in Mesopotamië, gehuurd hadden om u te vervloeken. 5 Maar de **HERE**, uw God, heeft naar Bileam niet willen luisteren en de **HERE**, uw God, heeft de vloek voor u in een zegen veranderd, omdat de **HERE**, uw God, u liefhad. 6 Gij zult zolang zij leeft nimmer de vrede en het goede voor hen zoeken.**

Behalve bepaalde personen mogen ook bepaalde volken niet tot Gods volk toetreden. Deze volken hebben een zekere verbinding met Gods volk, maar hebben in de loop van hun geschiedenis hun afkeer van Gods volk bewezen.

Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft. (Jh 15:4)

Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven. (Mt 18:21,22)

Maar als u zonder tuchtiging bent waaraan allen deel hebben, dan bent u bastarden en geen zonen. (Hb 12:8)

Enerzijds weigerden zij Gods volk het door hen gevraagde voedsel en anderzijds zochten zij Gods volk te vervloeken.

God herinnert zijn volk niet alleen aan de kwalijke behandeling van de zijde van die volken. Hij herinnerde hen er ook aan dat Hij de vloek in een zegen heeft veranderd. De reden daarvoor was dat Hij hen liefhad. Ze hadden dus niets gemist door wat hun werd geweigerd en door de haatdragende benadering, die zij hadden ondervonden. Integendeel, God had hun hierdoor van zijn liefde kunnen verzekeren.

Zo mogen ook wij kijken naar de handelwijze die sommige zogenaamde broedervolken er ten aanzien van de gelovigen soms op na houden. Wie werkelijk bij de Heer horen, zullen te maken krijgen met de verwerping en haat van de kant van naamchristenen. Moab en Ammon waren familie van de Israëlieten. Er was een verbinding met Gods volk. We kunnen denken aan mensen die in gelovig gezin zijn opgegroeid, maar zich daarna hebben afgezet en zelfs vervloeking proberen te brengen over Gods volk.

Maar ook in deze volken bevinden zich personen die ondanks het verbod ingevoerd worden in Gods volk. Ruth is daarvan een sprekend voorbeeld. Zij is een voorwerp van de genade, die haar staat verandert, zonder de heiligheid te kort te doen.

Evenals in *vers 2* is ook hier sprake van een verbod tot toetreding van het volk tot in het tiende geslacht. Dat het gaat om een verbod voor altijd blijkt uit de toepassing van deze wet door Nehemia (*Neh.13:1*). We zijn dan al meer dan tien geslachten later.

7 De Edomiet zult gij niet verafschuwen, want hij is uw broeder. De Egyptenaar zult gij niet verafschuwen, want gij zijt vreemdeling geweest in zijn land.

Edom en Egypte hebben nooit deel gehad aan de zegen van Gods volk. Bij Edom gaat het om nauwe natuurlijke verwanten. Bij Ammon en Moab ligt die verwantschap verder weg. Edom is een broeder naar het vlees. Edom, dat is Esau (*Gen.36:1*), is de tweelingbroer van Jakob.

Hij is steeds de onverzoenlijke vijand van Israël. Hieraan is de profetie van Obadja gewijd. De profeet laat er geen twijfel over bestaan dat Edom volledig zal worden geoordeeld. Maar dat is pas nadat Edom in zijn hele geschiedenis zijn volharding in de haat jegens zijn broeder heeft getoond. Hier is het nog niet zo ver en staat de deur van genade voor Edom nog open.

God bezegelt het lot van een mens of een volk pas als Hij alle middelen om een volk of een persoon tot inkeer te brengen, heeft geprobeerd. Als er geen enkele hoop op inkeer meer aanwezig voltrekt Hij zijn rechtvaardig oordeel.

Egypte stelt de mens van de wereld voor, te midden van wie we ons bevinden. Zij kunnen binnenkomen, niet vanwege de verbinding of vriendelijke behandeling, maar op grond van het offer van Christus, zijn dood en opstanding.

De harde behandeling die het volk in Egypte heeft moeten verduren, wordt hier niet vermeld. Er wordt alleen gedacht aan de goede dingen die hun daar ten deel zijn gevallen. We kunnen hierbij aan de begintijd onder Jozef denken (*Gen.37-50*).

8 De kinderen, die hun in het derde geslacht geboren worden, mogen in de gemeente des HEREN komen.

Kleinkinderen mochten wel toetreden tot het volk van God. Met het derde geslacht wordt niet bedoeld het derde geslacht na het uitvaardigen van deze wet. Er wordt gerekend vanaf de tijd dat iemand van hen de ware godsdienst zou gaan aanhangen. Hun zonen zouden het tweede geslacht en hun kleinkinderen het derde geslacht zijn. Die zouden deel krijgen aan de godsdienstige en sociale voorrechten van het volk. Ze zouden er functie kunnen gaan bekleden en huwelijken kunnen aangaan.

Te dien dage werd uit het boek van Mozes voorgelezen ten aanhoren van het volk, en men vond daarin geschreven, dat geen Ammoniet of Moabiet ooit in de gemeente Gods mocht komen, ... (Nh 13:1)

Dit zijn de nakomelingen van Esau, dat is Edom. (Gn 36:1)

9 Wanneer gij als leger tegen uw vijanden uittrekt, dan zult gij u wachten voor al wat kwaad is.

10 Wanneer er onder u een man is, die niet rein is tengevolge van wat hem des nachts is overkomen, dan zal hij buiten de legerplaats gaan, hij zal niet binnen de legerplaats komen. 11 Dan zal hij zich tegen het vallen van de avond met water wassen, en bij zonsondergang mag hij binnen de legerplaats komen.

12 Gij zult buiten de legerplaats een plek hebben om u daarheen naar buiten te begeven; 13 gij zult bij uw uitrusting een schopje hebben en, wanneer gij buiten gaat zitten, daarmee een gat graven en uw uitwerpselen weer bedekken. 14 Want de HERE, uw God, wandelt in uw legerplaats, om u te redden en uw vijanden aan u over te geven; daarom zal uw legerplaats heilig zijn, zodat Hij niets onbehoorlijks bij u ziet en Zich niet van u afwendt.

Hier gaat het om strijd, niet de strijd op zich, maar de toerusting. Elke toelating van kwaad, zelfs de geringste, doet de kracht om te strijden afnemen. We zien hier dat God Zich bekommert om alledaagse zaken. Het zijn de kleine vossen die de wijngaard bederven (*Hoogl.2:15*).

*Vangt ons de vossen,
de kleine vossen,
die de wijngaarden verderven,
nu onze wijngaarden in bloei staan. (Hl 2:15)*

De kracht om te strijden ligt in de aanwezigheid van de HERE in hun midden. Als het leger uittrekt, trekt de Hij mee uit. Dat is een machtige troost, maar ook een zaak van grote ernst.

Mozes noemt twee vormen waardoor een strijder onrein kan worden: door een nachtelijke spontane zaadlozing (*Lev.15:16; Num.5:2*), de zogenaamde natte droom en het doen van behoeften. Aan beiden kan hij niets te doen. Er komt geen schuld op hem te rusten. Hij is er niet voor verantwoordelijk, want ze horen bij natuurlijk bestaan van de mens.

*Wanneer bij een man zaaduitstorting plaats heeft, dan zal hij zijn gehele lichaam in water baden en hij zal onrein zijn tot de avond. (Lv 15:16)
Gebied de Israëlieten, dat zij uit de legerplaats wegzenden alle melaatsen, allen die een vloeïng hebben, en allen die onrein zijn door aanraking van een lijk; zowel mannen als vrouwen zult gij wegzenden; ... (Nm 5:2)*

De vormen van kwaad die hier worden genoemd, zijn geen grote zonden. Het zijn geen vormen van onreinheid die voortkomen uit de wil van de mens. We kunnen ze beschouwen als alledaags. Het gaat om wat wij noemen kleinigheden, waarover je je niet druk maakt. Toch zijn het vormen van onreinheid. Opdat wij ons bewust zullen blijven dat God geen enkele vorm van onreinheid in zijn tegenwoordigheid kan dulden, geeft Mozes zijn aanwijzingen hiervoor.

15 Gij zult een slaaf, die van zijn meester naar u gevluht is, niet aan zijn meester uitleveren; 16 bij u, in uw midden, mag hij blijven waar hij verkiest, in een uwer steden, waar het hem goeddunkt; gij zult hem niet hard behandelen.

Het betreft hier een slaaf uit een vreemd land, niet een volksgenoot. Het land van God is voor zulke personen een toevluchtsoord. David handelt zo met de Egyptische jongen die hem in handen was gevallen. Deze jongen was de slaaf van een Amalekietische man. David ontfermde zich over hem (*1 Sam.30:11-15*).

Toen vonden zij op het veld een Egyptenaar en brachten hem bij David. Zij gaven hem brood en hij at, zij lieten hem water drinken, en gaven hem een schijf geperste vijgen en twee rozijnenkoeken, en toen hij dat gegeten had, keerde zijn geest in hem terug, want hij had gedurende drie dagen en drie nachten niets gegeten of gedronken. Daarop vroeg David hem: Van wie zijt gij en waar komt gij vandaan? Hij antwoordde: Ik ben een Egyptische jongeman, een slaaf van een Amalekiet. Mijn heer heeft mij achtergelaten, omdat ik drie dagen geleden ziek werd. Wij hadden een inval gedaan in het Zuiderland van de Kerethieten, in het gebied van Juda en in het Zuiderland van Kaleb, en Ziklag hebben wij met vuur verbrand. David vroeg hem: Zoudt gij mij naar deze bende kunnen brengen? Hij zeide: Zweer mij bij God, dat gij mij niet zult doden, en mij niet aan mijn heer zult uitleveren; dan zal ik u naar die bende brengen. (1Sm 30:11-15)

De gemeente behoort een plaats van warme ontvangst, veiligheid en bewegingsvrijheid te zijn voor mensen die van hun harde meester zijn weggevlucht. De Israëlieten wisten uit ervaring wat de dienst onder een harde

meester betekende en wat het betekende om daarvan bevrijd te zijn. Het mocht geen vlucht zijn om een gerechtvaardigde straf te ontlopen.

Paulus stuurde Onésimus wel terug (*Fil.11*) en de Engel des HEREN gebood Hagar terug te gaan naar Sara (*Gen.16:9*). De redenen daarvoor zijn verschillend. In elk geval worden zij niet teruggezonden naar onbarmhartige heersers.

Ik doe een beroep op u aangaande mijn kind dat ik in mijn gevangenschap heb verwekt, Onesimus, die u vroeger van geen nut was, maar nu en voor u en mij zeer nuttig is, die ik aan u heb teruggezonden; hem, dat wil zeggen mijn hart. (Fm :10-12)

En de Engel des HEREN zeide tot haar: Keer naar uw meesteres terug en verneder u onder haar hand. (Gn 16:9)

17 Er zal onder de dochters van Israël geen aan ontucht gewijde vrouw zijn, en er zal onder de zonen van Israël geen aan ontucht gewijde man zijn. 18 Gij zult geen hoerenloon of hondengeld in het huis van de HERE, uw God, brengen ter vervulling van een of andere gelofte, want deze beide zijn de HERE, uw God, een gruwel.

Het verbod op gewijde ontucht of tempelprostitutie zou niet nodig moeten zijn. Dat Mozes het toch noemt, geeft aan dat hij het volk kende, dat het tot zulke gruwelen in staat was. Dit gebod is noodzakelijk gebleken, want het is later schandelijk overtreden (*2 Kon.23:7; Hos.4:14; vgl.Micha 1:7*).

Hij brak de verblijven af van de aan ontucht gewijde mannen, in het huis des HEREN, waar de vrouwen hoezen voor de Asjera weefden. (2Kn 23:7)

Ik zal aan uw dochters de ontucht niet bezoeken, die zij bedrijven, noch aan uw schoondochters het overspel dat zij plegen. Want zij zelf zonderen zich af met hoeren, en brengen offers met aan ontucht gewijden. Zo komt het volk dat geen inzicht heeft, ten val. (Hs 4:14)

Al zijn gesneden beelden zullen stukgeslagen worden, en al zijn wijgeschenken met vuur verbrand worden, en al zijn afgodsbeelden zal Ik te gruisel slaan, want van hoerenloon heeft het ze bijeengebracht en zij zullen weder tot hoerenloon worden. (Mi 1:7)

Het betreft hier zowel mannelijke als vrouwelijke prostituees. Het woord voor mannelijke prostituee is 'hond' en wordt hier figuurlijk gebruikt (*Openb.22:15*). Vandaar dat over hondenloon wordt gesproken. Van zulke mensen wil God absoluut geen offer. Het is Hem een gruwel (*Spr.15:8*).

Zulke personen waagden het zelfs bepaalde geloften te betalen met het op deze schandelijke manier verkregen geld. In hun eigen ogen gaf het hun ook nog een soort goedkeuring om hun zondig bedrijf voort te zetten (*Spr.7:14,15*). Maar God kan niets aannemen dat boete en berouw ter zijde stelt.

Wij kunnen God alleen eren met offers die we op een eerlijke en eerbare wijze hebben verkregen. Het gaat er dus niet alleen om wat we geven, maar God vindt het ook belangrijk hoe wij er aan gekomen zijn.

19 Gij zult van uw broeder geen rente nemen noch van geld noch van levensmiddelen noch van iets, dat men tegen rente lenen kan. 20 Van de buitenlander moogt gij rente nemen, maar van uw broeder zult gij geen rente nemen – opdat de HERE, uw God, u zegene in alles wat gij onderneemt in het land, dat gij in bezit gaat nemen.

Mozes verbiedt het rente nemen van volksgenoot (*Ex.22:25; Lev.25:36,37*). De broeder die geld moest lenen, was arm geworden en verkeerde in grote nood. Hij leende geen geld om zich meer luxe te kunnen veroorloven. Hij leende geld om in leven te kunnen blijven. Van zo iemand rente eisen, zou zijn situatie alleen maar erger maken. Wie het toch deed, zou geldzucht openbaren.

Van een vreemde mocht wel rente worden gevraagd. Zo iemand leende voor zakelijke doeleinden, niet uit lijfsbehoud.

21 Wanneer gij de HERE, uw God, een gelofte doet, zult gij er niet mee talmen haar in te lossen, want de HERE, uw God, zou ze toch

Buiten zijn de honden, de tovenaars, de hoereers, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die de leugen liefheeft en doet. (Op 22:15)
Het offer der goddelozen is de HERE een gruwel, maar aan het gebod der oprechten heeft Hij welgevallen. (Sp 15:8)

Vredeoffers moest ik brengen, heden heb ik mijn geloften betaald. Daarom ben ik uitgegaan, u tegevoet, om u te zoeken, en ik heb u gevonden. (Sp 7:14,15)

Indien gij aan mijn volk, aan de arme bij u, geld leent, zult gij u niet als een schuldeiser jegens hem gedragen: gij zult hem geen rente opleggen. (Ex 22:25)

Gij zult geen rente of winst van hem nemen, maar gij zult voor uw God vrezen, opdat uw broeder bij u in het leven blijve. Gij zult hem uw geld niet op rente geven noch uw voedsel tegen winst. (Lv 25:36,37)

van u eisen en dan zoudt gij u bezondigen. 22 Maar, wanneer gij u onthoudt van het doen van een gelofte, bezondigt gij u niet. 23 Wat over uw lippen gegaan is, moet gij stipt volbrengen; gij hebt immers de HERE, uw God, volkomen vrijwillig een gelofte gedaan, die gij hebt uitgesproken met eigen mond.

Het doen van geloften wordt ernstig genomen. Het moet ons ervoor bewaren onbezonnen uitspraken te doen. Het is ook goed na te denken als we liederen van toewijding zingen, waarin we beloven helemaal voor de Heer te leven. Zoiets niet gedachteloos zingen, maar bewust. Tegelijk zal er dan een gebed zijn om de hulp van de Heer bij het waarmaken ervan. Een gelofte moet worden gehouden (*Spr.20:25; Pred.5:4,5*).

24 Wanneer gij in de wijngaard van uw naaste komt, dan moogt gij om u te verzadigen druiven eten, zoveel gij wilt, maar gij moogt ze niet ergens in meenemen.

25 Wanneer gij in het staande koren van uw naaste komt, moogt gij aren plukken met uw hand, maar de sikkel moogt gij in het staande koren van uw naaste niet slaan.

De discipelen maakten van deze inzetting gebruik (*Math.12:1; Luk.6:1*). Zij werden er niet om berispt door de farizeeën omdat zij het deden, maar omdat zij het op een sabbat deden. Volgens hun zelfgemaakte wetten was dat verboden, maar niet door Gods wet.

Deze wet gaf aan dat er een grote overvloed van koren en wijn in Kanaän zou zijn. Een klein beetje van de vruchten zou niet gemist zou worden. Deze wet voorzag in hulp en ondersteuning bijvoorbeeld voor arme reizigers die hierdoor versterkt en verkwikt konden worden.

God wil dat zijn volk een gevend volk is. Hij wil hen leren niet op het recht van eigendom te staan, maar anderen van de overvloed te gunnen. Het was een bewijs van gastvrijheid. Het leert ons mededeelzaam te zijn. Wat we weggeven is niet verloren, maar zal de dankbaarheid doen toenemen. Tegelijk wordt er voor gewaakt dat deze mededeelzaamheid niet wordt misbruikt. Bij het geven van een vinger, moet niet de hele hand worden genomen.

De wijngaard spreekt van de vreugde in het hemelse land. Ieder heeft zijn eigen vreugde in de gemeenschap met God. We mogen ook van elkaar genieten, in wat de Heer aan een ander heeft gegeven. Maar daarin wel de juiste voorzichtigheid in acht nemen. Genieten van wat anderen hebben geschreven, mag niet zomaar herhaald worden om door te geven. Het moet eerst zelf verwerkelijkt worden.

Als we alleen herhalen wat anderen hebben ontdekt in het woord van God, zijn we met het vat en de sikkel bezig geweest op het veld van de ander. We mogen wel gebruik maken van wat een ander heeft geschreven, maar dat moeten we op de goede manier doen. Dat is niet vlug een beschouwing doornemen en dat doorgeven. Maar het kan een vrucht worden van eigen wijngaard als het in het eigen hart met de Heer wordt verwerkt. Dan is het ons eigendom geworden.

Het is een valstrik voor een mens ondoordacht „heilig” te roepen, en pas na gedane geloften te overwegen. (Sp 20:25)

Het is beter, dat gij niet belooft dan dat gij belooft en niet inlost. Geef uw mond geen gelegenheid om u te doen zondigen, en zeg niet in tegenwoordigheid van de Godsgezant, dat het een vergissing was; waarom zou God vertoerd worden over uw woorden en het werk uwer handen verderven? (Pr 5:4,5)

In die tijd ging Jezus op de sabbat door de korenvelden; zijn discipelen nu kregen honger en begonnen aren te plukken en te eten. (Mt 12:1)

Het gebeurde nu op de tweede-eerste sabbat dat Hij door de korenvelden ging, en zijn discipelen plukten en aten aren, terwijl ze die met hun handen stukwreven. (Lk 6:1)

INHOUD:

- Vs. 1-4 Echtscheiding en scheidbrief
 Vs. 5 Vrijstelling voor pas gehuwde
 Vs. 6 Bovenste molensteen mag niet tot pand worden genomen
 Vs. 7 Mensenroof
 Vs. 8,9 Melaatsheid
 Vs. 10-13 Handelwijze bij pand nemen
 Vs. 14,15 Behandeling dagloner
 Vs. 16 Ieder sterft om eigen zonde
 Vs. 17-22 Recht van vreemdeling, weduwe en wees

TOELICHTING:

1 Wanneer iemand een vrouw genomen en gehuwd heeft, dan zal, – als hij haar geen genegenheid toedraagt, omdat hij iets onbehoorlijks aan haar gevonden heeft, en hij een scheidbrief geschreven en haar die overhandigd heeft, waarna hij haar uit zijn huis heeft weggezonden; 2 en als zij dan uit zijn huis vertrokken, haars weegs gegaan en de vrouw van een ander geworden is; 3 en als dan de laatste man een afkeer van haar krijgt, een scheidbrief schrijft, haar die overhandigt en haar uit zijn huis wegzendt; of als de laatste man, die haar tot vrouw genomen heeft, gestorven is – 4 dan zal de eerste echtgenoot, die haar weggezonden heeft, haar niet opnieuw tot vrouw mogen nemen, nadat zij verontreinigd is geworden; want dat is een gruwel voor het aangezicht des HEREN; gij zult geen zonde brengen over het land dat de HERE, uw God, u ten erfdeel geven zal.

Het lijkt erop dat deze regeling getroffen wordt omdat scheiding al regelmatig voorkwam. Mogelijk was het al praktijk in Egypte. Het doel van dit voorschrift lijkt te zijn een lichtvaardige scheiding te ontmoedigen. Als iemand zijn vrouw verstoten had en zij was opnieuw getrouwd en weer verstoten, dan mocht zij niet terug naar de eerste man.

Hoewel God vanwege de hardheid van hun harten hun had toegestaan hun vrouwen weg te zenden, beschouwde Hij het volgende huwelijk van de vrouw als een verontreiniging. Op grond hiervan zegt de Heer dat ieder die een door haar man verstotene trouwt, overspel pleegt. Dit had niet zo kunnen zijn als God de scheiding als een wettige zaak had erkend. Maar voor God kan er geen wettige reden voor scheiding zijn dan alleen hoererij.

Nergens staat een uitdrukkelijke toestemming tot echtscheiding. Het wordt toegelaten, vanwege de hardheid van het hart (Matth.19:8). God haat de echtscheiding (Mal.2:16). Deze regeling wordt ook getroffen om te voorkomen dat een man telkens naar willekeur handelt, naar het hem goeddunkt. Hij zou zo vaak van vrouw kunnen wisselen als het hem behaagde. Maar wat een verwarring zou dat in het familieleven te weeg brengen. Ook over het erfdeel zou tenslotte geen duidelijkheid meer zijn.

De reden van wegzenden kon van alles zijn wat de man maar als "iets onbehoorlijks" aanmerkte. Het had in elk geval niet met overspel te maken, want daar stond de doodstraf op (22:20-22). Als hij de vrouw wegzond, moest hij een scheidbrief meegeven. Zij had het bewijs dat haar eerste man afstand van haar deed en haar niet meer tot vrouw mogen nemen.

God heeft Israël een scheidbrief meegegeven en ook aan Juda (Jes.50:1; Jer.3:8).

Zo zegt de HERE: Waar toch is de scheidbrief uwer moeder, waarmee Ik haar verstoten heb? Of wie van mijn schuldeisers is het, aan wie Ik u verkocht heb? Zie, om uw ongerechtigheden zijt gij verkocht en om uw overtredingen is uw moeder verstoten. (Js 50:1)

Hij zei tot hen: Mozes heeft om de hardheid van uw harten u toegestaan uw vrouwen te verstoten; van het begin af is het echter niet zo geweest. (Mt 19:8)
Want Ik haat de echtscheiding, zegt de HERE, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweldpleging overdekt, zegt de HERE der heerscharen.
Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw. (Mt 2:16)

*Maar Ik zag, toen Ik Afkerigheid, Israël, ter oorzaak van haar echtbreuk, versto-
ten en haar de scheidbrief gegeven had, dat haar zuster, Trouweloze, Juda, zich
niet liet afschrikken, maar heenging en eveneens ontucht pleegde; ...
(Jr 3:8)*

Hoe lang heeft God niet gearzeld voordat Hij die scheidbrief gaf. Maar dan gaat God de scheidbrief schrijven, omdat het gaat om een afvallig volk dat, zoals het is, nooit weer tot de zegen zal terugkeren. Voor het volk als geheel is geen herstel. Wat hersteld wordt, is een overblijfsel naar de verkiezing der genade (Rom.11:5,23,24).

Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar de verkiezing van de genade. (Rm 11:5)

En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, weer geënt worden; want God is machtig hen opnieuw te enten. Want als u uit de van nature wilde olijff-boom uitgehouwen en tegen de natuur op de edele olijffboom geënt bent, hoeveel te meer zullen dezen, die natuurlijke takken zijn, op hun eigen olijffboom geënt worden! (Rm 11:23,24)

Genade gaat uit boven de wet. God zal zijn volk weer aannemen, ondanks het feit dat ze van Hem afgehoereerd is (Jer. 3:1).

Indien een man zijn vrouw verstoot en zij gaat van hem weg en wordt de vrouw van een andere man, zal hij dan nog tot haar terugkeren? Zal niet dat land ten zeerste ontwijd worden? Doch gij hebt ontucht gepleegd met vele minnaars – en dan tot Mij terugkeren? luidt het woord des HEREN. (Jr 3:1)

Voor de gemeente als het naamchristendom komt het ogenblik van de scheidbrief ook. Alleen is er voor dit christendom geen herstel mogelijk (Rom.11:21,22; Openb.18:21). Maar er is in de tegenwoordige tijd nog een Filadelfia. (Op. 3:7,8) Vers 5 wijst daarop.

...; want heeft God de natuurlijke takken niet gespaard, Hij mocht ook u niet sparen! Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: strengheid over hen die gevallen zijn, maar goedertierenheid van God over u, als u in de goedertierenheid blijft; anders zult ook u worden afgehouden. (Rm 11:21,22)

En een sterke engel hief een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee en zei: Zo zal de grote stad Babylon met geweld neergeworpen worden en zij zal geenszins meer gevonden worden. (Op 18:21)

En schrijf aan de engel van de gemeente in Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent en niemand zal sluiten, en die sluit en niemand opent: Ik weet uw werken; zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten; want u hebt kleine kracht en hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. (Op 3:7,8)

5 Wanneer iemand pas een vrouw gehuwd heeft, zal hij in het leger niet uitrukken en men zal hem in geen enkel opzicht bezwaren; gedurende één jaar zal hij vrijgesteld zijn ten behoeve van zijn huis, en de vrouw die hij gehuwd heeft, verheugen.

Zie ook 20:5. Evenals het voorgaande gedeelte benadrukt ook dit vers het belang van het huwelijk. Het zou tamelijk hardvochtig zijn een pas getrouwde man mee in de strijd te sturen met de kans dat hij zou sneuvelen. Dan was er geen kans op nageslacht en zou zijn naam uit Israël verdwijnen. Daarom krijgt hij een jaar vrij om zijn vrouw te verheugen, wat ook betekent seksuele gemeenschap met haar te beleven. Tevens zal daardoor het kwaad van de voorgaande verzen behoorlijk klein worden.

Dit vers vormt een groot contrast met de voorgaande verzen. Het gaat hier om een nieuwe vrouw die een man heeft genomen, terwijl het in de voorgaande verzen gaat om een verstoten vrouw. Die man mag een heel jaar thuis blijven om zijn vrouw te verheugen. Zo groots is de vrouw voor haar man. Er is niet sprake van een tweede vrouw, naast zijn eerste, maar van een nieuwe.

De gemeente is die vrouw voor de Heer Jezus. De Heer is nu vrij van strijd en vrij van lasten en zet Zich in voor zijn gemeente, om haar te verheugen. Hij heeft als Mens in de heerlijkheid geen andere taak dan zijn vrouw te verheugen.

Voor ons is de praktijk ook niet dat wij onze vrouw slechts een jaar verheugen, maar het is ons voorrecht dit gedurende ons hele leven te doen (1 Kor.7:33,39).

De ongetrouwde wijdt zijn zorg aan de dingen van de Heer, hoe hij de Heer zal behagen; maar de getrouwde wijdt zijn zorg aan de dingen van de wereld, hoe hij zijn vrouw zal behagen. ... Een vrouw is verbonden zolang haar man leeft; maar als haar man ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, mits in de Heer. (1Ko 7:33,39)

6 Men zal de handmolen of de bovenste molensteen niet tot pand nemen, want dan neemt men het leven tot pand.

De belangen van de broeder worden behandeld in 24:6-25:16. Als de belangen van onze broeder in strijd zijn met onze eigen belangen, gaan de belangen van onze broeder voor (Fil.2:4,20,21).

...; laat ieder niet alleen op zijn eigen belangen, maar ieder ook op die van anderen zien. (Fp 2:4)

Want ik heb niemand van gelijke gezindheid als hij, die zo trouw uw belangen zal behartigen, want allen zoeken hun eigen belang, niet dat van Jezus Christus. (Fp 20,21)

God staat veel toe, maar Hij geeft ook beperkingen, tot bescherming van de ander. Zo mocht het volk pand nemen van hun broeder. Maar dat hij iets te leen vroeg, toont aan dat de broeder zich in een zwakke positie bevond en daarom wordt hij beschermd. God geeft hier aan wat niet te pand mag worden genomen. Het betreft niet zozeer de waarde van het pand, maar de grote praktische waarde.

Als iemand bijvoorbeeld graan moet lenen, mag het instrument waarmee dat graan gemalen moet worden niet als pand worden genomen. Hij heeft dit instrument juist nodig om het graan te bewerken waardoor het als voedsel genuttigd kan worden en hij in leven kan blijven. Dit instrument is zijn leven en wie dit instrument tot pand neemt, neemt het leven van zijn broeder tot pand.

Dit kan worden toegepast op de dienst van iemand die het woord brengt. De geestelijke dienst die in woorden van dienstknechten tot de gelovigen komen, betekenen geestelijk voedsel voor de gelovigen. Maar wat gesproken is, moet nog wel door de gelovige bewerkt worden. Het is niet zonder meer voor consumptie geschikt. Het moet beoordeeld, getoetst worden. Ook moet het uitgewerkt worden. Het woord dat tot ons komt, moet nog worden fijn gemalen, het moet een bewerking in ons hart en geweten ondergaan om het voedsel eruit te halen.

In dit werk mag geen broeder of zuster gehinderd worden, door een molensteen weg te nemen. Er mag geen hindernis worden opgeworpen om het volle genot van het voedsel te hebben. Ieder die het woord brengt, mag niemand van de hoorders aan zichzelf verbinden en hen van zichzelf afhankelijk maken voor geestelijke groei. Ieder moet zelf in gemeenschap met de Heer het voedsel bewerken.

7 Wanneer iemand betrapt wordt, terwijl hij een mens, een van zijn broeders, uit de Israëlieten, rooft, en hem als slaaf behandelt en verkoopt, dan zal die dief sterven. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen.

Het gevaar van afhankelijkheid van het vorige vers is hier uitgegroeid tot mensenhandel. Hier is iemand niet alleen verarmd, maar iemand is helemaal het eigendom van iemand anders, om met hem gewin te drijven. In de christenheid vindt dit zijn afschuwelijke vervulling in de Rooms-Katholieke kerk die zich aanmatigt de bruid van Christus te zijn en dat buiten haar geen zaligheid is. Zij wordt "de grote hoer" en "het grote Babylon, de moeder van de hoeren" genoemd (Openb.17:1,5). Van haar staat dat zij handelt in "zielen van mensen" (Openb.18:12,13).

En de kooplieden van de aarde wenen en treuren over haar, omdat niemand hun koopwaar meer koopt: koopwaar van goud, van zilver, van edelgesteente en van parels; van fijn linnen, van purper, van zijde en van scharlaken; allerlei welriekend hout, allerlei ivoren voorwerpen en allerlei voorwerpen van zeer kostbaar hout; van koper, van ijzer en van marmeer; kaneel, specerij, reukwerken, balsem, wierook, wijn, olie, meelbloem en tarwe; lastdieren en schapen; van paarden en wagens; van lichamen en zielen van mensen. (Op 18:11-13)

En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer die op vele wateren zit, (Op 17:1)

En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgeneid, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. (Op 17:5)

Voor die wereldkerk worden de geesten rijp gemaakt door de oprukkende charismatische beweging. Mensen met charisma die het (vaak grote) publiek bespelen door hun opzweepende taal en indrukwekkende manifestaties van krachten, tekenen en wonderen oefenen een enorme macht over hun volgelingen uit. In hun woorden geven ze God de eer, maar in de praktijk bespelen zij de gevoelens van de christenen die hen bewonderen.

Mensen die elke kritiek op 'hun' prediker of wonderdoener als lastering van de Geest beschouwen, blijken vaak volledig in de ban van die prediker of wonderdoener te zijn. Zij zijn (of hebben zichzelf) eraan verkocht.

Geestelijke leiders lopen altijd het gevaar mensen aan zichzelf te verbinden. Als zij hieraan toegeven, worden ze partijleiders. Een voorbeeld hiervan is Absalom die het hart van het volk stal (2 Sam.15:6). Een partijleider is een sekteleider, en een sektarisch mens moet worden vermaand en als hij daarnaar niet luistert, worden verworpen (Tit.3:10).

Hoe heel anders is de Heer Jezus. Hij zet zich in voor de schapen en geeft zijn leven voor hen. Het contrast met de dief die komt om te stelen, te slachten en te verderven, is groot (Joh.10:10,11).

8 Draag er ten aanzien van de plaag der melaatsheid zorg voor, dat gij zeer stipt alles onderhoudt, waarin de levitische priesters u onderrichten; wat ik hun geboden heb zult gij stipt onderhouden. Gedenk wat de HERE, uw God, aan Mirjam gedaan heeft op uw tocht, toen gij uit Egypte getrokken waart.

Melaatsheid is een beeld van de zonde met als kenmerk de besmettelijkheid en als resultaat de dood. Het voorschrift met het oog op de plaag van de melaatsheid lijkt zich te richten op het voorkomen van de plaag. De gedachte lijkt te zijn: wees op uw hoede voor de plaag van de melaatsheid, pas op dat die je niet treft, omdat je in opstand komt tegen wat de priesters leren naar het bevel van de Heer. Het gaat om onderricht door de Levitische priester, niet zozeer om onderzoek naar de plaag door de priester. Het belang van dit onderwijs wordt onderstreept door twee maal in dit vers te spreken over "stipt onderhouden".

Hier wordt in dit boek bij uitzondering weer iets van de priester vermeld. Een priester kent de heiligheid van God en geeft daarover onderwijs. Het doel ervan is dat het vlees zich niet zal openbaren. Om dit voorschrift kracht bij te zetten, verwijst Mozes naar het gebeuren met Mirjam.

Mirjam was een concreet voorbeeld (Num.12:1-10).

Mirjam nu sprak met Aäron over Mozes naar aanleiding van de Ethiopische vrouw, die hij genomen had, want hij had een Ethiopische vrouw genomen, en zij zeiden: Heeft de HERE soms uitsluitend door Mozes gesproken, heeft Hij ook niet door ons gesproken? En de HERE hoorde het. Mozes nu was een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem. Toen zeide de HERE overwijd tot Mozes, Aäron en Mirjam: Gaat met uw drieën uit naar de tent der samenkomst. Daarop gingen zij met hun drieën uit. Toen daalde de HERE neder in de wolkkolom, stelde Zich in de ingang der tent, en riep Aäron en Mirjam; en zij traden beiden naar voren. Toen zeide Hij: Hoort nu mijn woorden. Indien onder u een profeet is, dan maak Ik, de HERE, Mij in een gezicht aan hem bekend, in een droom spreek Ik met hem. Niet aldus met mijn knecht Mozes, vertrouwd als hij is in geheel mijn huis. Van mond tot mond spreek Ik met hem, duidelijk en niet in raadselen, maar hij aanschouwt de gestalte des HEREN. Waarom hebt gij u dan niet ontzien tegen mijn knecht Mozes te spreken? Daarom ontbrandde de toorn des HEREN tegen hen en Hij ging heen.

Toen nu de wolk van boven de tent geweken was, zie, Mirjam was melaats als sneeuw; toen Aäron zich tot Mirjam omwendde, ziedaar een melaatse! (Nm 12:1-10)

Bij haar was de uitbarsting van het vlees niet een zedelijk kwaad, maar partijschap, dat het leiderschap van Mozes betwistte. Het gevolg was dat het volk zeven dagen lang niet verder trok (Num.12:14). De zonde van heerszucht remt elke geestelijke vooruitgang. Dit voorschrift van de melaatsheid sluit aan op het voorgaande vers waarin deze heerszucht over anderen aan de kaak wordt gesteld en wijst op de gevolgen ervan.

*Op deze wijze deed Absalom met alle Israëlieten die om recht tot de koning kwamen, en zo stal Absalom het hart der mannen van Israël. (2Sm 15:6)
Verwerp een sektarisch mens na de eerste en tweede vermaning, daar je weet dat zo iemand afgeweken is en zondigt, terwijl hij door zichzelf veroordeeld is. (Ti 3:10)*

De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verderven; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig hebben. Ik ben de goede herder; de goede herder legt zijn leven af voor de schapen; ... (Jh 10:10,11)

En Mozes riep tot de HERE: O God, genees haar toch. Daarop zeide de HERE tot Mozes: Had haar vader haar openlijk in het gezicht gespuwd, zou zij dan niet gedurende zeven dagen te schande zijn? Laat haar gedurende zeven dagen buiten de legerplaats gesloten worden, en daarna mag zij zich er weer bijvoegen. (Nm 12:13,14)

10 Wanneer gij van uw naaste enige schuld te vorderen hebt, zult gij zijn huis niet binnengaan om een pand van hem weg te nemen. 11 Gij zult buiten blijven staan, en de man, van wie gij een schuld te vorderen hebt, zal het pand buiten bij u brengen. 12 Indien hij een arm man is, zult gij u niet te ruste leggen in wat hij u als pand gaf; 13 gij zult hem dat pand bij zonsondergang teruggeven, opdat hij zich in zijn eigen mantel te ruste legge en u zegene. Zo zal het u tot gerechtigheid zijn voor de HERE, uw God.

Zoals gezegd, staat God zijn volk toe om een pand te nemen als zekerheid voor de terugbetaling van het geleende. Anderzijds is hij die uitleent niet vrij om zijn pand zelf uit te kiezen. In vers 6 is iets vermeld dat niet als pand mocht worden genomen. Nu wordt gezegd op welke wijze dit pand mocht worden genomen. Het geven van het pand is een zaak van hem die leent. De pandnemer mag daarvoor niet het privé-terrein van de pandgever betreden.

Ook ten aanzien van de duur van het pand nemen verbindt God restricties. Als iemand recht heeft op het pand van een ander, mag hij het niet onbeperkt houden, ondanks dat de ander zijn schuld niet heeft voldaan. Zo moest een kleed 's avonds worden teruggegeven. Dat geeft zegen en strekt tot gerechtigheid. Hier ziet iemand af van het eigen belang, ten gunste van het belang van de ander. Amos moest het volk vanwege de overtreding van dit gebod zware verwijten maken (*Amos 2:8*).

Door deze regeling wordt de eigen verantwoordelijkheid en de persoonlijke vrijheid van de pandgever in stand gehouden. Sekteleiders hebben daarvoor geen enkel respect. Zij drukken besluiten die zij voor hun zaak van belang achten erdoor, zonder te luisteren naar de stem van een enkeling. Met persoonlijke gewetens wordt geen rekening gehouden.

14 Gij zult de arme, behoeftige dagloner niet hard behandelen, hetzij hij behoort tot uw broeders, hetzij tot de vreemdelingen, die zich in uw land, in uw steden zullen bevinden. 15 Op de dag zelf zult gij zijn loon uitbetalen, de zon mag daarover niet ondergaan, omdat hij behoeftig is en er dus naar uitziet – opdat hij niet over u tot de HERE roepe en gij u bezondigt.

Hier is geen sprake van lenen en schuld, maar van eerlijk verdiend loon. Ieder geven waarop hij recht heeft, en dat niet uitstellen (*Lev.19:13; Matth.20:8; Job 7:2*).

Gij zult uw naaste niet afpersen en gij zult niet roven; het loon van een dagloner zal niet de nacht bij u overblijven tot de morgen. (Lv 19:13)

Toen het nu avond geworden was, zei de heer van de wijngaard tot zijn beheerder: Roep de arbeiders en betaal hun het loon, te beginnen bij de laatsten, tot de eersten. (Mt 20:8)

Als een slaaf, die hijgt naar schaduw, of als een dagloner, die wacht op zijn loon, zo werden mij maanden van ellende toebedeeld, en nachten van moeite mij beschoren. (Jb 7:2,3)

Als het niet op tijd betaald wordt, zal er geroepen worden tot de Heer (*Jak.5:4*). Ieder aan wie een dienst wordt bewezen, is verplicht het daarvoor verschuldigde te voldoen. Dat geldt voor werkgevers ten aanzien van werknemers. Werkgevers moeten zich daarbij realiseren dat ook zij Iemand hebben die boven hen staat (*Kol.4:1*).

Het geldt ook in geestelijk opzicht. Van ieder die uit het woord wordt onderwezen, wordt verwacht dat hij van zijn goederen meedeelt aan hem die onderwijs geeft (*Gal.6:6*). De arbeider is zijn loon waard (*Luk.10:7*). Waar het geestelijke wordt gezaaid, is het niet meer dan logisch dat het stoffelijke wordt gemaaid (*1 Kor.9:11*).

In beide gevallen is er sprake van dat iets moet gebeuren vóór zonsondergang. De vorige bepaling sluit met een zegen van pandgever en gerechtigheid voor de HERE bij het voldoen eraan. De bepaling tot uitbetaling van het loon

...; op verpande klederen strekken zij zich uit naast elk altaar, en de wijn der beboeten drinken zij in hun godshuizen; ... (Am 2:8)

Zie, het loon van de arbeiders die uw akkers geoogst hebben, dat door u is ingehouden, roept, en de kreten van de maaiers zijn gekomen tot de oren van de Heer Zebaoth. (Jk 5:4)

Heren, geeft aan uw slaven wat rechtvaardig en billijk is, daar u weet dat ook u een Heer in de hemel hebt. (Ko 4:1)

En laat hij die in het woord wordt onderwezen, hem die onderwijst van alle goede dingen meedelen. (Gl 6:6)

En blijft in datzelfde huis en eet en drinkt wat men er heeft, want de arbeider is zijn loon waard. Trekt niet van huis tot huis. (Lk 10:7)

Als wij voor u het geestelijke hebben gezaaid, is het iets groots, als wij het stoffelijke van u zullen maaien? (1Ko 9:11)

sluit met roepen tot de HERE en het begaan van zonde bij het niet voldoen eraan.

16 De vaders zullen niet om hun kinderen ter dood gebracht worden; ook zullen de kinderen niet om hun vaders ter dood gebracht worden; ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden.

Ieder krijgt de straf voor de eigen schuld en niet een ander familielid (2 Kon.14:6; Ezech.18:4,20).

Maar de kinderen van de moordenaars bracht hij niet ter dood, overeenkomstig hetgeen geschreven staat in het wetboek van Mozes, waar de HERE geboden heeft: De vaders zullen niet om de kinderen ter dood gebracht worden, ook zullen de kinderen niet om de vaders ter dood gebracht worden; maar ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden. (2Kn 14:6)

Zie, alle zielen zijn van Mij, zowel de ziel van de vader als die van de zoon zijn van Mij; de ziel die zondigt, die zal sterven. (Ez 18:4)

De ziel die zondigt, die zal sterven. Een zoon zal niet mede de ongerechtigheid van de vader dragen, en een vader zal niet mede de ongerechtigheid van de zoon dragen. De gerechtigheid van de rechtvaardige zal alleen rusten op hemzelf en de goddeloosheid van de goddeloze zal alleen rusten op hemzelf. (Ez 18:20)

Er lijkt tegenspraak te zijn met uitspraken waar de zonden van de vaderen worden bezocht aan het derde en vierde geslacht (Ex.20:5). Het antwoord is dat wij de straf over de zonde altijd moeten onderscheiden van de gevolgen van de zonde. David ontving vergeving, maar de gevolgen van de zonde kon hij niet ontlopen. De gevolgen van de zonde van de vaderen hebben maar al te vaak invloed op het leven van het nageslacht van de nakomelingen.

17 Gij zult het recht van vreemdeling en wees niet buigen; ook zult gij het kleed der weduwe niet tot pand nemen. 18 Gij zult gedenken, dat gij in Egypte slaaf geweest zijt, en dat de HERE, uw God, u daaruit bevrijd heeft; daarom gebied ik u dit te doen.

God handhaaft het recht van de zwakken (vgl. Job 24:3). We worden terugverwezen naar wat God voor ons gedaan heeft. Dan zien we Iemand die niet aan Zichzelf heeft gedacht, maar alleen aan onze belangen. Hij heeft ons bevrijd uit de macht van de zonde ten koste van Zichzelf. Dat is het voorbeeld voor onze houding tegenover de ander. Zie de gelijkenis van de schuldenaar met een grote schuld die zelf een veel kleinere schuld van een ander te goed had (Matth.18:21-35).

Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven.

Daarom is het koninkrijk der hemelen gelijk geworden aan een koning die met zijn slaven afrekening wilde houden. Toen hij nu begon af te rekenen, werd er een bij hem gebracht die tienduizend talenten schuldig was. Daar hij echter niets had om te betalen, beval zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij had, en dat er betaald moest worden. De slaaf dan viel smekend voor hem neer en zei: Heer, heb geduld met mij en ik zal u alles betalen. De heer van die slaaf nu werd met ontferming bewogen, liet hem vrij en schold hem de lening kwijt.

Toen die slaaf echter naar buiten ging, vond hij een van zijn medeslaven, die hem honderd denaren schuldig was; en hij pakte hem beet, greep hem bij de keel en zei: Betaal wat je schuldig bent. Zijn medeslaaf dan viel neer en smeekte hem aldus: Heb geduld met mij en ik zal je betalen. Hij wilde echter niet, maar ging weg en wierp hem in de gevangenis, totdat hij zou betalen wat hij schuldig was. Toen zijn medeslaven dan zagen wat er was gebeurd, werden zij zeer bedroefd; en zij gingen hun heer alles wat er gebeurd was uiteenzetten. Toen riep zijn heer hem bij zich en zei tot hem: Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? En zijn heer werd toornig en leverde hem over aan de folteraars, totdat hij alles zou betalen wat hij hem schuldig was. Zo zal ook mijn hemelse Vader u doen, als u niet ieder zijn broeder van harte vergeeft. (Mt 18:21-35)

Het gaat hier over het handhaven van de rechten van de ander. In de gemeente van God is het anders dan in de wereld. In de wereld is norm bij het handhaven van de rechten van de mens het eigen ik: ik heb recht, de ander is verplicht, de eigen rechten worden verdedigd. In de gemeente van God

Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid der vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, (Ex 20:5)

De ezel der wezen voeren zij weg, de koe der weduwe nemen zij te pand; ... (Jb 24:3)

heeft mijn broeder alleen rechten en ik alleen plichten. Wij kunnen geen recht laten gelden. Het gaat erom wat God tegen mij zegt. Dat zegt Hij natuurlijk ook tegen de ander, maar dat is hier niet mijn zaak.

De gedachtenis aan de eigen verdrukking en bevrijding daaruit helpt om voor anderen die in verdrukking zijn op te komen.

19 Wanneer gij de oogst op uw akker binnenhaalt en een garve op de akker vergeet, dan zult gij niet teruggaan om die weg te halen; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal die zijn – opdat de HERE, uw God, u zegene in al het werk uwer handen. 20 Wanneer gij uw olijven afslaat, zult gij de takken niet nog eens afzoeken; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal dit zijn. 21 Wanneer gij de oogst van uw wijngaard inzamelt, zult gij niet nog eens een nalezing houden; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal dit zijn. 22 Gij zult gedenken, dat gij in het land Egypte slaaf geweest zijt; daarom gebied ik u dit te doen.

Wat op het land was blijven staan of aan de olijfboom en in de wijngaard was blijven hangen mocht door de eigenaar niet later nog eens worden ingezameld (vgl. Lev. 19:9,10; 23:22). Daarvan bepaalde God dat de nalezing ervan was voor hen die geen andere steun hadden dan Hemzelf.

Wanneer gij de oogst van uw land binnenhaalt, zult gij de rand van uw veld niet geheel afmaaien, en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zult gij niet oplezen. Ook zult gij uw wijngaard niet afzoeken en het afgevallene van uw wijngaard niet oplezen; dit zult gij voor de armen en de vreemdelingen laten liggen: Ik ben de HERE, uw God. (Lv 19:9,10)

Wanneer gij de oogst van uw land binnenhaalt, dan zult gij de rand van uw veld bij uw oogst niet geheel afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, zult gij niet oplezen; dat zult gij voor de arme en de vreemdeling laten liggen: Ik ben de HERE, uw God. (Lv 23:22)

Wat niet was ingezameld, was door de maaiers vergeten. Zij hadden het over het hoofd gezien. Het was om zo te zeggen vrucht die niet voor de hand liggend was. Zij, aan wie God deze vrucht van het land had toebedeeld, moesten er wel moeite voor doen om die vrucht alsnog in te zamelen en ervan te genieten. Het wordt hun niet in de schoot geworpen of thuisbezorgd. Zie Ruth (Ruth 2:2,7). Zij moest actief zijn om zich die zegeningen toe te eigenen.

En Ruth, de Moabitische, zeide tot Naömi: Laat mij naar het veld gaan en aren lezen achter hem, die mij genegen zal zijn. En zij zeide tot haar: Ga, mijn dochter. (Ru 2:2)

De knecht, die over de maaiers gesteld was, antwoordde: Dat is een jonge vrouw uit Moab, die met Naömi meegekomen is uit het veld van Moab; zij heeft gezegd: laat mij toch oplezen en inzamelen bij de schoven achter de maaiers. En zo is zij gekomen en zij is bezig geweest van de morgenstond af tot nu toe; het is iemand, die weinig thuis zit. (Ru 2:6,7)

Evenals de aansporing van vers 17 gevolgd wordt door een herinnering aan de bevrijding uit Egypte, is dat ook het geval bij het nalezen van de oogst. Van wie barmhartigheid bewezen is, mag worden verwacht dat hij zelf barmhartigheid aan anderen zal bewijzen. De herinnering aan bewezen goedheid spoort aan tot het betonen van goedheid aan anderen.

INHOUD:

- Vs. 1-3 Rechtvaardige strafmaat
 Vs. 4 Een dorsende os niet muilbanden
 Vs. 5-10 Het zwagerhuwelijk
 Vs. 11,12 Ongeoorloofde wijze van bevrijden
 Vs. 13-15 Een zuivere maat en gewicht
 Vs. 17-19 Opdracht Amalek uit te roeien

TOELICHTING:

1 Wanneer mannen een twist hebben en daarmee voor het gerecht komen, en men wijst vonnis door de onschuldige in het gelijk te stellen en de schuldige te veroordelen, 2 dan zal, indien de schuldige slagen verdiend heeft, de rechter hem doen neerliggen en hem in zijn tegenwoordigheid een aantal slagen doen geven in overeenstemming met zijn schuld. 3 Veertig slagen zal hij hem doen geven, niet meer; opdat niet, wanneer hij hem nog meer slagen zou laten geven, uw broeder in uw ogen verachtelijk zou worden.

Straf moet worden gegeven waar dat nodig is, maar ook niet meer dan nodig is. De straf moet met de misdaad in overeenstemming zijn en met de verantwoordelijkheid van de misdadiger (Luk.12:47,48).

Die slaaf nu, die de wil van zijn heer heeft gekend, en zich niet bereid en niet naar zijn wil gedaan heeft, zal met vele slagen worden geslagen; maar wie die niet gekend en dingen gedaan heeft die slagen waard zijn, zal met weinige worden geslagen. Ieder nu wie veel gegeven is, van hem zal veel worden geeist; en wie veel is toevertrouwd, van hem zal men des te meer vragen. (Lk 12:47,48)

Het aantal van 40 slagen was een maximum, waarbij het getal 40 staat voor een volle straf (vgl.Gen.7:12; Num.14:33,34).

In Noachs zeshonderdste levensjaar, in de tweede maand, op de zeventiende dag der maand, op die dag braken alle kolken der grote waterdiepten open en werden de sluisen des hemels geopend. En de slagregen was veertig dagen en veertig nachten over de aarde. (Gn 7:11,12)

Maar wat u betreft, uw lijken zullen vallen in deze woestijn, en uw zonen zullen veertig jaar lang in de woestijn rondzwerfen en uw overspelig gedrag boeten, totdat uw lijken alle in de woestijn liggen. Overeenkomstig het aantal dagen, gedurende welke gij het land verspied hebt, veertig dagen, zult gij uw ongerechtigheden veertig jaar lang boeten, voor elke dag één jaar, opdat gij weet wat het betekent, als Ik Mij afkeer. (Nm 14:32-34)

Bij het toedienen van de straf hebben de rabbijnen uit angst voor overtreding van de letter van de wet bepaald, dat er 40 min één slagen moesten worden toegediend voor het geval men zich zou vertellen. Dit maximum heeft Paulus vijf maal gekregen (2 Kor.11:24). Het geeft aan dat Paulus door de Joden als een groot misdadiger werd gezien.

Ook in de gemeente van God is er rechtspraak, anders gezegd: tucht. Tucht wordt door de hele gemeente uitgeoefend. In praktijk zullen geestelijk gezinde broeders een tuchtzaak voorbereiden. Ook hier is het van belang dat een tuchtmaatregel in overeenstemming is met de begane zonde. Iemand die ontrouw is, moet worden getekend (2 Thess.3:15), maar nog wel als een broeder worden gezien en ook als zodanig worden vermaand. Daar past de zwaardere tuchtmaatregel van uitsluiting uit de gemeente niet. Dat zou neerkomen op een verachtelijk maken van de broeder. Paulus gebruikte "de roede", dat moet de gemeente nu doen als het nodig is, maar met mate.

De slagen moeten worden gegeven in tegenwoordigheid van de rechter. Dat legt er de nadruk op dat het vonnis wordt uitgevoerd zoals het is uitgesproken en dat de straf direct moest worden uitgevoerd. Het kan zijn dat de schuldeiser de boze is.

Van de Joden heb ik vijfmaal veertig slagen min een ontvangen, ... (2Ko 11:24)

...; beschouwt hem echter niet als een vijand, maar wijst hem terecht als een broeder. (2Th 3:15)

4 Gij zult een dorsende os niet muilbanden.

Zoals het vorige gedeelte leerde dat straf moet worden gegeven in overeenstemming met het vergrijp, zo leert dit vers dat er voedsel mag worden genoten in overeenstemming met het werk dat men verricht. Zoals de misdaad straf waard is, zo is de arbeider zijn loon waard.

Dit vers wordt twee keer in het Nieuwe Testament aangehaald (1 Kor.9:9,10; 1 Tim.5:17,18). Uit de eerste aanhaling blijkt dat dit voorschrift niet in de eerste plaats bedoeld is uit zorg voor de os, maar dat het bedoeld is voor de werker in Gods koninkrijk. Het is geen toepassing maar uitleg. Dit voorschrift maakt de gelovigen duidelijk dat zij die geestelijk werk verrichten, recht hebben op stoffelijke ondersteuning van hen aan wie dit geestelijk werk ten goede komt.

5 Wanneer broeders tezamen wonen, en één van hen sterft zonder een zoon na te laten, dan zal de vrouw van de gestorvene niet buiten de familie de vrouw van een vreemde man mogen worden; haar zwager zal gemeenschap met haar hebben, haar tot vrouw nemen en zo het zwagerhuwelijk met haar sluiten. 6 En de eerstgeborene, die zij baren zal, zal op naam van de gestorven broeder staan, opdat diens naam uit Israël niet uitgewist worde. 7 Maar indien die man geen lust heeft zijn schoonzuster te nemen, dan zal zijn schoonzuster naar de poort, tot de oudsten, gaan en zeggen: Mijn zwager weigert de naam van zijn broeder in Israël in stand te houden, hij wil het zwagerhuwelijk met mij niet sluiten. 8 Dan zullen de oudsten van zijn stad hem roepen en met hem spreken. Blijft hij daarbij en zegt hij: Ik heb geen lust haar te nemen – 9 dan zal zijn schoonzuster voor de ogen der oudsten bij hem gaan staan, hem zijn schoen van de voet trekken, hem in het gelaat spuwen en aldus betuigen: Zo zal men de man doen, die het huis van zijn broeder niet bouwt. 10 En onder Israël zal zijn naam luiden: Het huis van de ontschoeide.

Ter bescherming van het erfdeel, dat niet in andere handen mocht vallen. Twee broeders die nog op hetzelfde erfdeel wonen, de een getrouwd en de ander ongetrouwd. De zoon die verwekt werd, werd toegerekend aan de eerste man, was diens erfgenaam. Dit gebruik, dat nu als wet wordt vastgelegd, was al langer bekend (Gen.38:8). God laat de wet alleen van toepassing zijn op de broer die samen met de ander op hetzelfde erfdeel woont.

De sadduceeën verwijzen naar het zwagerhuwelijk om de onaannemelijkheid van de opstanding te bewijzen (Matth.22:23-33).

Op die dag kwamen er sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is; en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft gezegd: Als iemand kinderloos sterft, dan zal zijn broer met diens vrouw het zwagerhuwelijk sluiten en zijn broer nageslacht verwekken. Nu waren er bij ons zeven broers; en nadat de eerste getrouwd was, stierf hij; en daar hij geen nageslacht had, liet hij zijn vrouw na aan zijn broer. Evenzo ook de tweede en de derde, tot zeven toe. Het laatst van allen nu stierf de vrouw. In de opstanding dan, wie van de zeven zal zij tot vrouw zijn? Want zij hebben haar allen gehad. Jezus nu antwoordde en zei tot hen: U dwaalt, daar u de Schriften niet kent, noch de kracht van God. Want in de opstanding trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen van God in de hemel. Wat nu de opstanding van de doden betreft, hebt u niet gelezen wat door God tot u gesproken is, toen Hij zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob'? Hij is niet de God van doden maar van levenden. En toen de menigten dit hoorden, stonden zij versteld over zijn leer. (Mt 22:23-33)

In Ruth gaat het om een verder verwijderd familielid, er was geen broeder. Ook het land was al in andere handen overgegaan. Boaz moest zowel de lossen worden, alsook het zwagerhuwelijk sluiten. God heeft bestaande wetten vastgelegd en gebracht op menselijk niveau. Daardoor kon de broer zich aan het zwagerhuwelijk onttrekken. Dat kon hij doen omdat hij het gewoon niet wilde of omdat hij zijn eigen belangen daarmee op het spel zette.

De schoen uittrekken is een symbolische aanduiding. Ergens de schoen opzetten was het in bezit nemen, toe-eigenen (Joz.1:3; Ps.60:10; 108:10).

Want in de wet van Mozes staat geschreven: 'U zult een dorsende os niet muilbanden'. Zorgt God voor de ossen? Of zegt hij dit eigenlijk ter wille van ons? Want ter wille van ons is dit geschreven, dat de ploeger op hoop moet ploegen, en de dorser op hoop zijn deel te ontvangen. (1Ko 9:9,10) Laat de oudsten die goed besturen, dubbele eer worden waard geacht, vooral zij die arbeiden in woord en leer; want de Schrift zegt: 'Een dorsende os zult u niet muilbanden', en: 'De arbeider is zijn loon waard'. (1Tm 5:17,18)

Toen zeide Juda tot Onan: Ga tot uws broeders vrouw, sluit met haar het zwagerhuwelijk en verwek voor uw broeder nakroost. (Gn 38:8)

Elke plaats die uw voetzool betreden zal, geef Ik ulieden, zoals Ik tot Mozes gesproken heb. (Jz 1:3)

*Moab is mijn wasbekken,
op Edom werp ik mijn schoen,
over Filistea juich ik. (Ps 60:10)*

*Moab is mijn wasbekken,
op Edom werp ik mijn schoen,
over Filistea zal ik juichen. (Ps 108:10)*

Uittrekken is het omgekeerde en wil zeggen ergens afstand van doen. Dat doet de man in *Ruth 4:7*. Hij doet dat omdat hij zijn eigen erfdeel te gronde zou richten. Hij dacht meer aan zijn eigen belang. Hij doet dan afstand van de vrouw en het land. Hier trekt de vrouw hem de schoen van zijn voeten. Dat werd een scheldnaam voor de man.

In *Ruth* was een lossers die nader was. In type de wet als eerste weg om leven te ontvangen, te verwekken. Doe dit en gij zult leven. De eerste lossers kan niet lossen. Wie de wet handhaven zijn als dieven en rovers. De farizeeën en schriftgeleerden dachten alleen aan eigen belang en niet aan het volk. Zij legden zware lasten op. Dan komt de Lossers die het kan en doet. Hij cijferde Zichzelf weg. Hij was niet bevreesd zijn eigen erfdeel kwijt te raken. Hij wilde uitgeroeid worden en niets hebben (*Dan.9*).

De Heer Jezus is de ware Boaz (in hem is kracht). *Ruth* is beeld overblijfsel van Israël en Naomi van het Israël dat alles krijgt is. Hoe treffend laat *Ruth* zien de rechteloosheid van het overblijfsel.

De betekenis voor ons is wat wij zouden moeten doen voor de ander. Onszelf wegcijferen voor de ander. Zijn wij bereid voor de belangen van de broeder op te komen, of lijken wij op de eerste lossers? Het kost me misschien wel dit of dat, tijd of inspanning.

11 Wanneer mannen met elkander vechten en de vrouw van de een komt tussenbeide om haar man te bevrijden uit handen van degene die hem slaat, en zij steekt haar hand uit en grijpt hem bij zijn schaamdelen, 12 dan zult gij haar hand afkappen; gij zult haar niet ontzien.

Dit geval heeft verwantschap met het voorgaande gedeelte, maar dan als tegenhanger. Bij de weigering om het zwagerhuwelijk met haar te sluiten, mag de vrouw in grote zelfstandigheid haar verachting hiervoor kenbaar te maken (*vs.9*). Maar nu wordt duidelijk gemaakt dat deze zelfstandigheid haar niet tot ongeoorloofde, schaamteloze handelingen moet verleiden. Enerzijds is het begrijpelijk dat zij voor haar man wil opkomen. Anderzijds getuigt de wijze waarop zij dat doet van boosaardigheid. Zij wil de man ongeschikt maken tot het verwekken van nageslacht.

De lichamelijke verminking die hier als straf moet worden toegepast, is het enige voorbeeld dat in de wet wordt gegeven. Het kwaad dat hier geschiedt, moet gestraft met een straf die een blijvend gevolg heeft. Bij de uitvoering van de straf mocht medelijden, bijvoorbeeld omdat het een vrouw betrof, geen rol spelen (*vgl.13:8; 19:13,21*).

Wanneer uw broeder, de zoon van uw moeder, of uw zoon, uw dochter, uw eigen vrouw of uw boezemvriend u in het geheim wil verleiden en zegt: laten wij andere goden gaan dienen, goden die noch gij noch uw vaders gekend hebben, behorende tot de goden der volken rondom u, dichtbij of veraf, van het ene einde der aarde tot het andere – dan zult gij hem niet ter wille zijn noch naar hem luisteren; gij zult hem niet ontzien, noch hem sparen en zijn schuld bedekken, maar hem zeker doden; het eerst zal uw hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen en daarna de hand van het gehele volk. (Dt 13:6-9)

Gij zult hem niet ontzien; zo zult gij het bloed van de onschuldige uit Israël wegdoen, opdat het u wèl ga.

Gij zult de grensscheiding van uw naaste, die de voorvaders hebben vastgesteld, niet verleggen in het erfdeel, dat gij erven zult in het land dat de HERE, uw God, u in bezit geeft.

Eén enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden ter zake van enige ongerechtigheid of zonde, welke ook, die hij begaan mocht hebben; op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan.

Wanneer een misdadig getuige tegen iemand optreedt om hem van een overtredding aan te klagen, dan zullen de twee mannen, die dit geschil hebben, zich vóór

Nu was het vroeger in Israël bij lossing en ruiling gebruik, dat, wilde men aan enige zaak geldigheid verlenen, de een zijn schoen uittrok en aan de ander gaf. Dit was in Israël de bekrachtiging. (Ru 4:7)

En na die twee en zestig weken zal de Messias uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hem zelve zijn; ... (Dn 9:26a SV)

de **HERE** stellen, vóór de priesters en de rechters, die er dan zijn zullen. Dan zullen de rechters dit nauwkeurig onderzoeken, en blijkt, dat de getuige een valse getuige is en dat hij een valse aanklacht tegen zijn broeder heeft ingediend, dan zult gij hem doen, zoals hij zijn broeder dacht te doen. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen, want de overigen zullen dit horen en vrezen en niet weer zulk een kwaad in uw midden doen. Gij zult hem niet ontzien; leven om leven, oog om oog, tand om tand, hand om hand, voet om voet. (Dt 19:13-21)

De Heer wijst mogelijk op dit voorschrift als Hij spreekt over het afhouden van de hand die ons tot een val zou kunnen brengen. Het voorkomen van een ongepaste daad gebeurt door zichzelf te oordelen. Wie in geestelijk opzicht zijn hand afhoudt, zal haar niet letterlijk hoeven te verliezen. De Heer gaat veel verder: wie in geestelijk opzicht zijn hand afhoudt, ontkomt daardoor aan het oordeel van de hel (Mark.9:43).

13 Gij zult in uw buidel geen tweeërlei gewicht hebben, een groot en een klein. 14 Gij zult in uw huis geen tweeërlei efa hebben, een grote en een kleine. 15 Gij zult een vol en zuiver gewicht hebben; gij zult een volle en zuivere efa hebben, opdat gij lang leeft in het land, dat de **HERE, uw God, u geven zal. 16 Want ieder die deze dingen doet, ieder die onrecht doet, is de **HERE**, uw God, een gruwel.**

Het verbod op tweeërlei gewicht en maat betreft niet slechts het gebruik, maar ook het bezit ervan. De slechte koopman had een grote maat voor de inkoop en een kleine voor de verkoop. Ook tegen dit kwaad treedt Amos met duidelijke taal op (Amos 8:5). Het verbod was al eerder gegeven (Lev.19:35,36). In *Psalm 12:3* is sprake van dubbelhartige lippen.

Hoort dit, gij die fel zijt op de arme, om de weerlozen des lands te vernietigen, denkend: Wanneer is de nieuwe maan voorbij, dat wij koren kunnen verkopen, en de sabbat, dat wij graan te koop kunnen bieden, met verkleining van de efa, met vergroting van de sikkil, met bedrieglijk gebruik van een valse weegschaal, ten einde de geringen te kopen voor geld en de arme om een paar schoenen; en wij verkopen afval voor graan! (Am 8:4-6)

*Gij zult geen onrecht doen bij het rechtspreken, bij lengtemaat, gewicht of inhoudsmaat. Een zuivere weegschaal, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin zult gij gebruiken: Ik ben de **HERE**, uw God, die u uit het land Egypte geleid heb. (Lv 19:35,36)*

Zij spreken valsheid tegen elkander, zij spreken dubbelhartig, met gladde lippen. (Ps 19:3)

Het kwaad van een meten met twee maten kan in ons eigen hart en in het gemeentelven zo gemakkelijk een rol spelen. Als het om onszelf gaat, leggen wij vaak andere maatstaven aan dan wanneer het gaat om een ander. We zijn vaak veel toegeeflijker tegenover familieleden dan tegenover buitenstaanders. Daarom is het wijs om als familie buiten een tuchtzaak te blijven.

Voor God is een dergelijke handelwijze van tweeslachtigheid een gruwel (*Spr.11:1; 20:10,23*), wat in *vers 16* op elke vorm van onrecht van toepassing wordt verklaard. Hij wenst oordeel zonder aanzien des persoons. In zijn regeringswegen houdt Hij er rekening mee welke maat we voor anderen hebben aangelegd. Hoe we anderen hebben beoordeeld, naar die norm zullen we zelf door Hem beoordeeld worden (*Luk.6:38*).

...; geeft en u zal worden gegeven; een goede, ingedrukte, geschudde, overlopende maat zal men in uw schoot geven; want met dezelfde maat waarmee u meet, zal u ook worden gemeten. (Lk 6:38)

Een eerlijke handelwijze belooft God met een lang leven in het land. Wie eerlijk is, doet zichzelf niet te kort, hoewel dat soms zo lijkt. De volle zegen die God zijn volk te genieten geeft in het land dat Hij zijn volk gegeven heeft, is voor de christen de hemelse gewesten. Eerlijk zijn in alle betrekkingen is een voorwaarde om het genot van de geestelijke zegeningen te hebben.

17 Gedenk wat Amalek u gedaan heeft op uw tocht, toen gij uit Egypte getrokken waart; 18 hoe hij u onderweg tegenkwam en al de zwakken in uw achterhoede afsneed, terwijl gij vermoeid en uitgeput waart, en hoe hij God niet vreesde. 19 Als dan de **HERE, uw God, u rust gegeven heeft van al de vijanden rondom u in het land, dat de **HERE**, uw God, u ten erfdeel geven zal om het te bezitten,**

En als uw hand u een aanleiding tot vallen is, hak die af; het is beter voor u verminkt het leven in te gaan, dan met twee handen naar de hel te gaan, naar het onuitblusbare vuur. (Mk 9:43)

*Een bedrieglijke weegschaal is de **HERE** een gruwel, maar een zuivere weegsteen is Hem welgevalig. (Sp 11:1)*

*Tweeërlei gewicht, tweeërlei maat, beide zijn de **HERE** een gruwel. (Sp 20:10)*

*Tweeërlei gewicht is de **HERE** een gruwel, en een valse weegschaal is verkeerd. (Sp 20:23)*

dan zult gij de herinnering aan Amalek onder de hemel uitwissen; vergeet het niet.

Het is een gemeen volk dat een volk dat nog maar nauwelijks aan de slavernij is ontkomen op de zwakste plekken aanvalt. Het valt ook een volk aan dat nog geen enkele ervaring met strijd heeft en dat hun niets had misdaan. In het aanvallen van Gods volk tonen zij dat geen vrees voor God hun voor ogen staat (Ex.17:14-16).

God vergeet niet wat deze lafhartige vijand zijn volk heeft aangedaan. Het enige oordeel is de herinnering aan deze vijand totaal uit te wissen door een algeheel oordeel. Het is te vergelijken met het oordeel in de dagen van Noach en over Sodom en Gomorra (Gen.6:5-7; 18:20,21; 19:24,25).

Toen de HERE zag, dat de boosheid des mensen groot was op de aarde en al wat de overleggingen van zijn hart voortbrachten te allen tijde slechts boos was, berouwde het de HERE, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had, en het smartte Hem in zijn hart. En de HERE zeide: Ik zal de mensen, die Ik geschapen heb, van de aardbodem uitroeien, de mensen zowel als het vee en het kruipend gedierte en het gevogelte des hemels, want het berouwt Mij, dat Ik hen gemaakt heb. (Gn 6:5-7)

Daarop zeide de HERE: Het geroep over Sodom en Gomorra is voorwaar groot, en haar zonde is voorwaar zeer zwaar. Ik wil nederdalen om te zien, of zij inderdaad gedaan hebben naar het geroep, dat tot Mij gekomen is, of niet; Ik wil het weten. (Gn 18:20,21)

Toen liet de HERE zwavel en vuur op Sodom en Gomorra regenen, van de HERE, uit de hemel; en Hij keerde die steden om, benevens de gehele Streek, met al de inwoners der steden en het gewas van de aardbodem. (Gn 19:24,25)

Saul kreeg de opdracht, maar faalde door ongehoorzaamheid (1 Sam.15:1-3,18,19).

Samuël zeide tot Saul: Mij heeft de HERE gezonden om u tot koning te zalven over zijn volk, over Israël; nu dan, luister naar de woorden des HEREN. Zo zegt de HERE der heerscharen: Ik doe bezoeking over wat Amalek Israël heeft aangedaan, hoe hij zich hem in de weg heeft gesteld, toen het uit Egypte trok. Ga nu heen, versla Amalek, slaat al wat hij bezit met de ban en spaar hem niet. Dood man en vrouw, kind en zuigeling, rund en schaap, kameel en ezel. (1Sm 15:1-3)

Enige tijd later verslaat David de Amalekieten (2 Sam.1:1).

Na de dood van Saul, toen David, teruggekeerd van het verslaan der Amalekieten, twee dagen in Ziklag vertoefd had, ... (2Sm 1:1)

In de dagen van Hizkia wordt definitief met Amalek afgerekend (1 Kron.4:41-44).

Degenen, wier namen zijn opgetekend, kwamen in de dagen van Jehizkia, de koning van Juda, en vernielden hun tenten en versloegen de Meünieten die zich daar bevonden. Zij sloegen hen met de ban, tot op deze dag, en zij gingen daar in hun plaats wonen, omdat daar weidegrond was voor hun kudden.

Ook ging een deel van de Simeonieten, vijfhonderd man, naar het gebergte Seïr, onder aanvoering van Pelatja, Nearja, Refaja, en Uzziël, de zonen van Jiseï; zij sloegen het overblijfsel van Amalek, dat ontkomen was; en bleven daar wonen tot op de huidige dag. (1Kr 4:41-44)

Amalek is een beeld van het zondige vlees. Het vlees, de zonde in ons moet volledig terzijde worden gesteld. Het geloof mag weten dat de zonde in het vlees is geoordeeld toen Christus onder Gods oordeel stierf op het kruis en dat wij daar met Hem gekruisigd zijn (Rom.6:6; 8:3). Nu is het onze verantwoordelijkheid om ons voor de zonde dood te houden (Rom.6:11).

...; daar wij dit weten, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde te niet gedaan zou zijn, opdat wij niet meer de zonde dienen. (Rm 6:6)

Want wat voor de wet onmogelijk was, doordat zij door het vlees krachteloos was - God heeft, doordat Hij zijn eigen Zoon in een gedaante gelijk aan het vlees van de zonde en voor de zonde heeft gezonden, de zonde in het vlees veroordeeld; ... (Rm 8:3)

Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. (Rm 6:11)

Evenals Amalek is ook het zondige vlees heel gemeen. Het valt ons aan op momenten van zwakte en op de zwakste plekken. Juist dan is het van belang aan Christus en zijn werk te denken en aan onze vereniging in dat

En de HERE zeide tot Mozes: Schrijf dit ter gedachtenis in een boek, en prent het Jozua in, dat Ik de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig zal uitwissen. Toen bouwde Mozes een altaar en noemde het: de HERE is mijn banier. En hij zeide: De hand op de troon des HEREN! De HERE heeft een strijd tegen Amalek, van geslacht tot geslacht. (Ex 17:14-16)

werk met Hem. Dan krijgt het vlees geen kans zich te laten gelden en ons tot zonde te verleiden, waardoor we de nederlaag lijden.

We moeten ver gaan in onze liefde voor anderen, maar aan het vlees mogen we geen enkele ruimte hebben. We moeten God toelaten in al onze zaken, in al onze betrekkingen. Dan zullen dingen als naastenliefde, vastberadenheid, juistheid in onze oordelen, alle hun plaats vinden en in al onze wegen gevonden worden. Liefde voor het vlees, voor satan en zijn machten mag er nooit zijn, anders zullen we nooit toekomen aan de prachtige boodschap van *hoofdstuk 26*.

Vers 19 ziet voor ons vooruit naar de tijd dat we in de volledige rust van het Vaderhuis zullen zijn. Daar is voorgoed afgerekend met het vlees en is zelfs de herinnering eraan er niet meer.

INHOUD:

Vs. 1-11 Het offer van de eerstelingen van het land

Vs. 12-15 De driejaarlijkse tienden

Vs. 16-19 Gehoorzaamheid en belofte

TOELICHTING:

Dit hoofdstuk is het eind van een lange rede van Mozes en vormt daarvan de climax. Alle voorgaande hoofdstukken zijn de voorbereiding van wat in dit hoofdstuk wordt voorgesteld. In *hoofdstuk 1-11* leren we het land kennen. In *hoofdstuk 12-16* gaat vooral over het leren kennen van de plaats waar de HERE woont.

We moeten weten waarmee we onze manden moeten vullen (*1-11*) en we moeten weten waar we met onze gevulde manden heen moeten (*12-16*). *Hoofdstuk 17-25* gaat over de uitwerking van de geboden. Daar vinden we de gezindheid die passend is als we met onze gevulde manden komen. Met *hoofdstuk 27* begint een nieuw gedeelte.

Vers 1-11 gaat over aanbidding. Om te voldoen aan wat hier staat, moet de Israëliet eerst vrucht hebben. Die zullen ze pas in het land kunnen hebben. Het brengen van de vrucht was dus het bewijs dat ze in het land waren aangekomen. Door het brengen van de eerstelingen van deze vrucht beleden zij dat ze het land aan de HERE te danken hadden. De vruchten worden in *hoofdstuk 8* beschreven.

De Israëliet moest niet alleen weten wat hij moest brengen, maar ook waar hij het moest brengen. Dat wordt in *hoofdstuk 12* beschreven. Die plaats moesten ze opzoeken zodra ze in het land waren gekomen. Pas dan zouden ze kunnen doen wat hier in *vers 10* staat: de HERE aanbidden.

In de derde plaats gaat het over de manier waarop de eerstelingen moesten worden gebracht. De vruchten moesten in een mand worden gedaan en bij het aanbieden ervan moest een belijdenis worden uitgesproken.

De toepassing voor ons is of wij iets hebben om aan God te brengen en of we de plaats kennen waar God woont, die Hij heeft uitverkoren. We kunnen ook persoonlijk, thuis, aanbidden. Maar dat is niet te vergelijken met deze plaats waar we niet als enkelingen komen, maar waar we als volk samenkomen. De Vader zoekt aanbidders (*Joh.4:23*) en dat in verbinding met de plaats waar we als kinderen van de Vader mogen zijn.

Ook in de woestijn had het volk een plaats waar ze konden samenkomen, bij de tabernakel. Maar hier gaat het om het land en dus een andere plaats, met andere kenmerken. Waarmee hebben wij te doen? Met beiden. Zo worden de gelovigen in de eerste brief aan de *Korinthiërs* en die aan de *Hebreeën* als levend in de woestijn. We komen op zondag samen in het bewustzijn dat we nog in de woestijn zijn.

Maar we mogen ons ook bewust zijn dat we in het land zijn. Het land betekent wat in de brief aan de *Efeziërs* vinden: de hemelse gewesten met de geestelijke zegeningen als de vrucht van het land. Als ik op zondag kom met aanbidding, kom ik niet alleen als iemand die met een offer uit de woestijn kom, maar ook als iemand die vrucht heeft verzameld uit het land.

Het gaat hier niet alleen over het land binnentrekken en in bezit nemen, maar over het wonen in het land. Het land bezitten wil nog niet zeggen dat we er wonen. Wonen betekent er in rusten, er thuis zijn. De invoering van Israël in het land van beloften komt voor de gelovige overeen met de verwerkelijking van zijn voorrechten in Christus. In die voorrechten 'wonen' wil zeggen de voldoening van de zegeningen kennen en daarbuiten niets meer te begeren.

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. (Jh 4:23)

Dat wordt ons voorgesteld in de brief aan de *Efeziërs*. Voordat Paulus melding maakt van de geestelijke zegeningen waarmee de gelovige is gezegend in Christus in de hemelse gewesten, begint hij Hem, uit wie alle zegeningen voortkomen, te loven: "*Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, ...*" (Ef.1:3). Deze lof verheft zich op een directe manier tot God, de Gever van al die rijkdommen. Dat moet het gevolg zijn van het genieten van de goddelijke zegeningen.

Wat vind ik in het land, welke zegeningen geniet ik daar?

- 1 In de eerste plaats ontmoet ik in de hemel een verheerlijkte Heer aan de rechterhand van God.
- 1 Ook geniet ik daar, doordat ik deel heb aan het zoonschap, mijn persoonlijke verbondenheid met deze Heer.
- 1 Ten derde vind ik daar dat ik deel uitmaak van het lichaam van Christus en ook op die manier met Hem verbonden ben.
- 1 Ik vind er verder nog het huis van God, waarin de Heilige Geest nu woont.
- 1 En omdat de Heer Jezus mijn leven is, is zijn Vader mijn Vader. Wij mogen het heiligdom binnengaan als zonen die Abba, Vader zeggen, om Hem te aanbidden.

De mand zegt ook iets van de ijver die nodig is om hem te vullen. De vruchten die wij brengen, moeten ons iets hebben gekost. Inzamelen gebeurt met inspanning. We kunnen geen oude vruchten brengen, het gaat om de eerstelingen.

God wil dat wij de vruchten brengen op de plaats die Hij heeft uitverkoren. Voor een Israëliet was Jeruzalem de stad, de enige plaats op aarde, waar het volk zich moest vergaderen om de feesten van de Heer te vieren. En voor ons? Voor de verlost van Christus is er ook maar één middelpunt van vergaderen. Het is niet overgelaten aan ons eigen inzicht om die plaats te ontdekken. Het Woord laat ons dat duidelijk weten: "*Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden*" (Mat.18:20).

De heidenen brachten offers op elke plaats die zij zelf goed dachten. Voor zijn volk zou God die plaats Zelf aanwijzen en Hij verwachtte van zijn volk dat zij die plaats zouden zoeken. Pas 400 jaar nadat ze in het land waren, werd bekend waar die plaats was. Dat kwam omdat er toen iemand was die daarnaar echt op zoek ging: David.

In *Psalm 132* staan de oefeningen beschreven die met deze zoektocht gepaard gingen. Hij vond de ark in de velden van Efratha. Toen was hij nog jong. Men is niet snel te jong om die plaats te vinden. Als er interesse is naar die plaats, zal God geven dat die gevonden wordt. Geografisch komen gelovigen op vele plaatsen als gemeente samen. Maar steeds gaat het om dezelfde God, hetzelfde altaar, dat is dezelfde tafel van de Heer en niet zoals bij de heidenen om steeds andere goden en tafels.

Een bedevaartslied.

HERE, gedenk aan David, aan al zijn moeite; hoe hij de HERE heeft gezworen, de Machtige Jakobs een gelofte gedaan:

Voorwaar, ik zal de tent mijner woning niet binnengaan, noch de sponde mijner legerstede beklimmen,

voorwaar, ik zal aan mijn ogen geen slaap gunnen, noch sluimering aan mijn oogleden, totdat ik voor de HERE een plaats gevonden heb, een woning voor de Machtige Jakobs.

Zie, wij hebben van haar gehoord in Efratha, wij hebben haar gevonden in de velden van Jaär.

Laten wij zijn woning binnengaan, laten wij ons nederbuigen voor zijn voetbank. Sta op, HERE, naar uw rustplaats, Gij en de ark uwer sterkte.

Mogen uw priesters zich bekleden met gerechtigheid, en uw gunstgenoten juch-

ten!

Wend het aangezicht van uw gezalfde niet af ter wille van David, uw knecht.

De HERE heeft David een dure eed gezworen, waarop Hij niet terugkomt:

Een van uw lijfelijke zonen zal Ik op uw troon zetten. Als uw zonen mijn verbond houden en mijn getuigenis, die Ik hun leer, dan zullen ook hun zonen voor immer op uw troon zitten.

Want de HERE heeft Sion verkoren, Hij heeft het Zich ter woning begeerd:

*Dit is mijn rustplaats voor immer, hier zal Ik wonen, want haar heb Ik begeerd.
Haar voedsel zal Ik rijkelijk zegenen, haar armen zal Ik met brood verzadigen,
haar priesters zal Ik met heil bekleden, haar vromen zullen vrolijk juichen.
Daar zal Ik voor David een hoorn doen uitspruiten, Ik zal voor mijn gezalfde een
lamp bereiden;
zijn vijanden zal Ik met schaamte bekleden, maar op hem zal zijn kroon blinken.
(Ps 132)*

Dat sluit onsamenhangendheid van gemeenten en sektarisme uit. Dat betekent: niet op elke plaats een nieuwe groep met eigen kenmerken en openstaan voor alle kinderen van God. Die plaats kan alleen daar zijn waar de eenheid van het lichaam van Christus wordt gepraktiseerd. Daar geldt zijn autoriteit.

Op die plaats brengen we niet alleen vruchten, we eten er ook, dat wil zeggen dat we gemeenschap hebben. We delen wat we zelf aan vruchten hebben ingezameld ook met anderen. De eerstelingen zijn voor God. We bieden God er onze dank voor aan. Terwijl we dat doen, genieten andere broeders van wat in dank aan God wordt aangeboden, als dat het resultaat is van een recente inzameling.

In *hoofdstuk 16* is sprake van een gevaar dat niet ieder komt met iets in zijn hart, omdat het niet luid aan de Heer wordt aangeboden. Zusters kunnen denken dat zij niets hoeven te hebben, omdat zij het toch niet luid kunnen uitspreken. Maar het gaat om wat er in het hart is, dat ziet God en daar verwacht Hij vrucht. Er is geen verontschuldiging voor iemand die met lege handen komt.

1 Wanneer gij komt in het land, dat de HERE, uw God, u ten erfdeel geven zal en gij het in bezit neemt en daarin woont, 2 dan zult gij van de eerstelingen van alle vruchten van de bodem, die gij zult inzamelen van het land, dat de HERE, uw God, u geven zal, nemen, en in een mand doen en naar de plaats gaan, die de HERE, uw God, verkiezen zal om daar zijn naam te doen wonen.

De eerstelingen moeten worden genomen van alle vrucht en in een mand worden gedaan. Die mand zijn wij zelf. Wij mogen niet leeg verschijnen, ons hart moet vol zijn van de Heer Jezus. Alles wat we van Hem hebben gezien, mogen we aan God offeren.

3 En gekomen bij de priester, die er dan wezen zal, zult gij tot hem zeggen: Ik verklaar heden voor de HERE, uw God, dat ik gekomen ben in het land, waarvan de HERE aan onze vaders gezwooren heeft, dat Hij het ons zou geven. 4 Dan zal de priester de mand van u aannemen en die voor het altaar van de HERE, uw God, zetten.

Weer een van de zeldzame vermeldingen van de priester in dit boek. Dat is omdat hier over aanbidding wordt gesproken, zoals veelvuldig in *Leviticus*. De bloedige offers komen op het altaar, de vruchten komen voor het altaar.

In de aanbidding is een persoonlijk aspect ("ik verklaar... dat ik gekomen ben") en een gemeenschappelijk aspect ("...aan onze vaders... het ons zou geven"). God wordt door ons persoonlijk geprezen dat Hij zijn volk, de gemeente, naar zijn raadsbesluit in de zegen heeft gebracht.

In het voorgaande hebben we gezien wat de Israëliet moest doen op bevel van de Heer. In wat nu volgt, vinden we wat hij moest zeggen, als hij in de tegenwoordigheid van de priester stond. Wat de Israëliet zich moest herinneren, is belangrijk om de genade te laten zien, waarvan het volk het voorwerp was van de zijde van de Heer.

Hij maakte melding van de oude toestand van het volk (*vs.5-7*), de bevrijding waarvan het volk het voorwerp was van de zijde van de Heer (*vs.8*) en het deel dat hem gegeven werd, naar de belofte van de Heer (*vs.9*). Deze drie aspecten zijn van belang voor onze aanbidding. We bedenken dat we in slavernij van de zonde waren, dat Christus ons daar ten koste van zijn leven uit heeft bevrijd en dat we nu met vele en grote zegeningen zijn gezegend. Zal de gedachtenis aan deze dingen onze aanbidding niet steeds groter maken?

Het avondmaal dat Hij ons heeft achtergelaten voor de tijd van zijn afwezigheid, is een gedachtenismaal. Het richt onze gedachten op Christus, onze geliefde Heiland, die Zichzelf gaf als een zoenoffer voor ons. Aan zijn dood op het kruis hebben wij alles te danken.

Op geen andere plaats dan in de eredienst met als middelpunt het avondmaal past het ons beter ons bewust te zijn van de verschillende en rijke zegeningen. Onze God en Vader heeft er ons in Christus mee overladen. We mogen ervan genieten door Heilige Geest. Ze worden opgesomd in de brief aan de *Efeziërs*.

5 Daarna zult gij voor het aangezicht van de HERE, uw God, betuigen: Een zwervende Arameeër was mijn vader; hij trok met weinige mannen naar Egypte en verbleef daar als vreemdeling, maar werd er tot een groot, machtig en talrijk volk. 6 Toen de Egyptenaren ons mishandelden en verdrukten en ons harde slavenarbeid oplegden, 7 riepen wij tot de HERE, de God van onze vaders, en de HERE hoorde onze stem en zag onze ellende, moeite en verdrukking. 8 Toen leidde ons de HERE uit Egypte met een sterke hand, een uitgestrekte arm en grote verschrikking, door tekenen en wonderen; 9 Hij bracht ons naar deze plaats en gaf ons dit land, een land, vloeiende van melk en honig.

De Israëliet geeft dan een persoonlijk getuigenis. Als we als gemeente samenkomen verdwijnt daarmee niet de individualiteit van de enkeling. We eten persoonlijk en samen. Hij heeft niet alleen mij in het land gebracht, Hij heeft ons in het land gebracht. De samenkomst op zondagmorgen is er bij uitstek om samen God te verheerlijken. In de aanbidding vertellen we Hem wat we van de Heer Jezus hebben gezien. We vertellen Hem dan ook wat wij vroeger waren. Maar daarbij blijven we niet stilstaan.

Jakob was de zwervende Arameeër, omdat hij twintig jaar in Aram had gewoond en omdat zijn moeder er vandaan kwam. Daar had hij ook een vrouw en kinderen gekregen uit wie het volk gebouwd is (*Hos. 12:12*). Hij stond op het punt stond om te komen, omdat Laban hem zocht om te brengen. Dit deel van de belijdenis benadrukt de vernederende afkomst. Wat de afkomst betreft is er niets waarop de Israëliet zich kan beroemen.

Maar God is de God van Jakob en Hij bevrijdde hem uit zijn benauwdheid. Hij maakte van een man die dreigde verloren te gaan een groot volk. De daad van bevrijding was een daad van barmhartigheid en medelijden. Het maken tot een groot volk en het brengen van het volk in de zegen van het land waren een daad van Gods voornemen en vrijmacht. Zo waren wij in de wereld (Egypte) en God leidde ons daaruit en vormde daarvan de gemeente naar zijn raadsbesluit.

Er wordt hier niet over de woestijn gesproken. Die hoort niet bij de raadsbesluiten van God. De woestijn hoort bij de wegen van God met ons, onze opvoeding. Daarom vertellen we God op zondagmorgen niet wat we allemaal in de wereld hebben meegemaakt. Daarvoor hebben we de samenkomst tot gebed.

In de aanbiddingsdienst spreken erover dat we vroeger tot de wereld behoorden en wat Hij gedaan heeft om ons in het land te brengen. We prijzen Hem voor de grote zegeningen die we daar hebben gevonden. De gemeenschap die daar te vinden is, is een hemelse (honing als een beeld van die zoete gemeenschap). Het belangrijkste is echter dat niet de gave, maar de Gever de oorzaak van onze vreugde is.

We vinden in deze verzen een mooie schildering van de eredienst. Deze verheven christelijke dienst op aarde is hier vol van zwakheid en onvolmaakt. Maar het is een voorsmaak van wat op een volmaakte wijze en tot in alle eeuwigheid verwerkelijkt zal worden in de heerlijkheid door de talloze verlost.

Was Gilead boosheid, zij zijn tot louter niets geworden; heeft men in Gilgal stieren geofferd, ook hun altaren zullen als steenhopen worden in de voren van het veld. (Hs 12:12)

De naam 'eredienst' wordt wel gegeven aan een of andere godsdienstige samenkomst waarvan het doel het gebed of de overdenking van de Bijbel is. Maar dat is niet wat we onder een bijbelse eredienst verstaan. Hier hebben we in beeld, waarin die dienst bestaat. De Israëliet kwam in de tegenwoordigheid van de HERE om Hem een offerande te brengen die Hij voorgeschreven had. Voor de christen is de eredienst een dienst van aanbidding. Hij offert aan God, de Vader geestelijk offeranden die Hem aangenaam zijn door Jezus Christus (1 Petr.2:5).

Met het voorgaande wordt de waarde van het gebed en het lezen en overdenken van de Schrift in de dienst niet verzwakt. Integendeel, als dat gebeurt op een voor de Heer welgevallige manier, zal dat tot gevolg hebben dat de harten zich uiten in lof en aanbidding.

Om iets aan God te kunnen offeren, is het van belang dat we kunnen zeggen: "Want het is alles van U, en wij geven het U uit Uw hand" (1 Kron.29:14). Maria van Bethanië die aan de voeten van Jezus het reukwerk van zuivere nardus, van grote waarde offerde, verrichtte eredienst. Haar daad is er een treffend beeld van (Joh.12:1-8). Zo kan van onze eredienst gezegd worden tot God: 'De liefelijke reuk van onze lof is niets anders dan die van uw liefde.'

Jezus dan kwam zes dagen voor het pascha in Bethanië, waar Lazarus was, de gestorvene, die Jezus uit de doden had opgewekt. Zij maakten daar dan een maaltijd voor Hem klaar, en Martha diende; Lazarus nu was een van hen die met Hem aanlagen. Maria dan nam een pond balsem van onvervalste, kostbare nardus, zalfde de voeten van Jezus en droogde zijn voeten met haar haren af; en het huis werd met de geur van de balsem vervuld. Een van zijn discipelen echter, Judas Iskariot, zoon van Simon, die Hem zou overleveren, zei: Waarom is deze balsem niet verkocht voor driehonderd denaren en aan de armen gegeven? Dit zei hij echter, niet omdat hij zich om de armen bekommerde, maar omdat hij een dief was en als degene die de beurs had, droeg wat erin werd gedaan. Jezus dan zei: Laat haar begaan; zij heeft dit bewaard voor de dag van mijn begrafenis. Want de armen hebt u altijd bij u, maar Mij hebt u niet altijd. (Jh 12:1-8)

10 En nu, zie, ik breng de eerstelingen van de vrucht van het land, dat Gij, HERE mij gegeven hebt.

Gij zult ze neerzetten voor het aangezicht van de HERE, uw God; gij zult u voor het aangezicht van de HERE, uw God, neerbuigen, 11 en gij zult u verheugen over al het goede dat de HERE, uw God, u en uw huis gegeven heeft: gij, de Leviet en de vreemdeling, die in uw midden is.

In deze elf verzen komt regelmatig het woord "gegeven" voor. Het wijst ons erop dat God Zich als Gever doet kennen, niet als Iemand die eist. En Hij heeft "het goede" gegeven (Jak.1:17). Hij geeft alleen goede gaven (Matth.7:11).

Als dan u die boos bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader die in de hemelen is, goede gaven geven aan hen die er Hem om bidden! (Mt 7:11)

Als een Israëliet zich moest verheugen over al het goede dat de Heer zijn God hem had gegeven, hoeveel meer hebben wij dan reden om net zoals de Israëliet ons in heilige eerbied neer te buigen.

12 Wanneer gij in het derde jaar, het jaar der tienden, gereed gekomen zult zijn met het afzonderen van alle tienden uit uw opbrengst, dan zult gij ze geven aan de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, opdat zij eten en zich verzadigen in uw steden.

13 En gij zult voor het aangezicht van de HERE, uw God, zeggen: Ik heb het heilige uit het huis weggedaan; ook heb ik dat gegeven aan de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, geheel overeenkomstig het gebod, dat Gij mij gegeven hebt. Ik heb geen uwer geboden overtreden of vergeten; 14 in mijn rouw heb ik daarvan niet gegeten, noch daarvan iets weggedaan, terwijl ik onrein was, noch iets daarvan aan een dode gegeven; ik heb geluisterd naar de stem van de HERE, mijn God, ik heb gedaan naar alles wat Gij ons geboden hebt. 15 Zie neder uit uw heilige woning, uit de hemel, en zegen uw volk Israël en het land, dat Gij ons gegeven hebt – zoals Gij onze vaders onder ede beloofd hebt – een land, vloeiende van melk en honig.

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Elke goede gave en elk volmaakt geschenk daalt van boven neer, van de Vader der lichten, bij Wie geen verandering is of schaduw van omkering. (Jk 1:17)

Als de aanbidder geniet van de genade en gemeenschap met God (vs.1-11), openbaart de geest van genade zich dadelijk tegenover anderen. De Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe in Israël waren er de voorwerpen van (14:28,29). Voor ons betekent dit een weldoen aan de dienstknechten van de Heer, aan hen die beroofd zijn van hun natuurlijke steun en aan de wereld om ons heen.

Na verloop van drie jaar zult gij alle tienden van uw opbrengst in dat jaar brengen en in uw poorten neerleggen; dan zullen de Leviet, omdat hij bezit noch erfdeel met u heeft, en de vreemdeling, de wees en de weduwe, die binnen uw poorten wonen, komen en eten en zich verzadigen -- opdat de HERE, uw God, u zegene in al het werk, dat uw hand doet. (Dt 14:28,29)

Behalve dat wij worden uitgenodigd om voortdurend lofoffers aan God te offeren door Christus, zijn er nog andere offers te brengen naar hen die ons omringen. Want er staat geschreven: *"En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welbehagen"* (Hebr.13:16). Deze offers worden genoemd direct aansluitend aan onze geestelijke offers, de lofoffers dat is de vrucht van onze lippen (Hebr. 13:15).

Laten wij dan door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die zijn naam belijden. (Hb 13:15)

Als we eredienst gebracht hebben op de eerste dag van de week mogen we daarna ons geld offeren. Maar de tekst zegt het ons dat die offeranden niet daartoe beperkt blijven. We hebben het voorrecht deze offers in de praktijk te brengen naar dat de gelegenheid zich voordoet. Dat vereist natuurlijk trouw en toewijding aan de Heer.

Evenals bij het brengen van de mand met eerstelingen (vs.3-10) spreekt de Israëliet ook bij het brengen van de tienden een verklaring uit. Deze verklaring geeft ons belangrijk praktisch onderwijs. Deze tienden werden niet aan de HERE gegeven, maar direct aan hen voor wie ze bestemd waren. Ze werden niet naar het heiligdom gebracht, zoals de jaarlijkse tienden, maar naar de poort van hun woonplaats om uitgedeeld te worden.

Door het uitspreken van deze verklaring of dit gebed werd de gever toch in Gods directe tegenwoordigheid geplaatst. Op deze manier werden deze tienden als het ware toch eerst aan Hem gegeven. Ze werden door dit gebed geheiligd, voor God apart gezet.

De oprechte aanbidder bevestigt dat hij in geen enkele omstandigheid van zijn leven iets veranderd heeft in zijn weldaden ten opzichte van anderen. Hij had niets voor zichzelf genomen van wat hij had afgezonderd voor de belanghebbenden. Hij had in gedachten gehouden wat God hierover had gezegd en was het niet vergeten.

Omdat hij een praktisch rechtvaardige is, kan hij Gods zegen vragen en op verhooring rekenen (vgl.Jak.5:16b). De reikwijdte van zijn gebed gaat zijn persoonlijke belangen te boven. Hij bidt niet om zegen voor zichzelf, maar voor het hele volk en het land.

Een krachtig gebed van een rechtvaardige vermag veel. (Jk 5:16b)

Hij was er zich van bewust dat wat hij gaf de opbrengst was van het land dat de HERE aan zijn volk had gegeven vanwege de trouw aan de beloften die Hij had gedaan aan de vaders.

Er zou zeker iets aan de eredienst ontbreken, als wij geen verlangen voelden dat de *"vreemdeling"*, hij die de Heer niet kent, Hem ook zou leren kennen. Hetzelfde geldt ten aanzien van hen die in beproeving zijn en daardoor veel moeten missen van wat wij gezamenlijk mogen genieten. De inzameling die gehouden wordt, is een bewijs dat onze liefde tot de Heer zich vertaalt in een bijdrage aan zijn werk. Het resultaat zal zijn dat Hij door hen die deze liefdedienst ontvangen, zal worden aanbeden.

De dienst om te voorzien in de noden van andere zal een eind hebben. Maar de lof en aanbidding zal tot in alle eeuwigheid voortgezet worden tot heerlijkheid van onze God en Vader en van de Heer Jezus Christus zijn geliefde Zoon.

16 Heden beveelt u de HERE, uw God, deze inzettingen en verordeningen na te komen; onderhoud ze dan naarstig met geheel uw hart en geheel uw ziel. 17 Gij hebt heden van de HERE het woord aanvaard, dat Hij u tot een God zal zijn, en dat gij in zijn wegen wandelen moet, zijn inzettingen, geboden en verordeningen onderhouden en naar zijn stem luisteren. 18 En de HERE heeft heden van u het woord aanvaard, dat gij zijn eigen volk zult zijn, zoals Hij u gezegd heeft, en dat gij al zijn geboden zult onderhouden – 19 dan zal Hij u verheffen tot een lof, een naam en een sieraad, boven alle volken die Hij geschapen heeft en dan zult gij een volk zijn, geheiligd aan de HERE, uw God, zoals Hij gezegd heeft.

Het genot van alle zegeningen die het volk heeft gekregen, hangt onlosmakelijk samen met gehoorzaamheid aan zijn geboden. Wij kunnen de geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten alleen genieten als we Hem alles gehoorzaam zijn.

Die gehoorzaamheid zal door God worden gebruikt om zijn volk tot een lof, een naam en een sieraad boven alle volken te verheffen (*Jer.13:11; Zef.3:19,20*). Dat wil zeggen dat Gods volk het middel zal zijn waardoor God lof zal ontvangen, Gods naam geroemd zal worden en dat zijn volk zijn heerlijkheid zal uitstralen als een sieraad.

Want zoals de gordel kleeft aan het middel van een man, zo had Ik het gehele huis van Israël en het gehele huis van Juda aan Mij doen kleven, luidt het woord des HEREN, om Mij te zijn tot een volk, tot een roem, een lof en een sieraad; maar zij hebben geen gehoor gegeven. (Jr 13:11)

Zie, Ik zal te dien tijde afrekenen met al uw verdrukkers, maar Ik zal het hinkende verlossen en het verstrooide zal Ik verzamelen; Ik zal tot een lof en tot een naam stellen hen, wier schande was over de gehele aarde. (Zf 3:19,20)

Daarbij is het Gods bedoeling zijn volk niet alleen boven alle volken te verheffen, maar het ook als een geheiligd volk te bezitten, dat wil zeggen een voor Hem van alle volken afgezonderd volk. Gods volk is er voor Hem.

INHOUD:

- Vs. 1-8 Oprichting van gedenksteden en altaar
 Vs. 9,10 Israël is Gods volk geworden
 Vs. 11,12 Zegen op de berg Gerizim
 Vs. 13-26 Vloek op de berg Ebal

TOELICHTING:

1 Voorts geboden Mozes en de oudsten van Israël het volk: Onderhoud heel het gebod, dat ik u heden opleg – 2 op de dag, waarop gij de Jordaan overtrekt naar het land dat de HERE, uw God, u geven zal, zult gij grote stenen oprichten, die met kalk bestrijken 3 en daarop na uw overtocht al de woorden dezer wet schrijven – opdat gij komt in het land dat de HERE, uw God, u geven zal, een land, vloeiende van melk en honig, zoals de HERE, de God uwer vaders, u toegezegd heeft.

4 Als gij dan de Jordaan overgetrokken zijt, zult gij deze stenen, ten aanzien waarvan ik u heden opdracht geef, op de berg Ebal oprichten en met kalk bestrijken. 5 Ook zult gij daar een altaar bouwen voor de HERE, uw God, een altaar van stenen, die gij niet met ijzer zult bewerken. 6 Van onbehouwen stenen zult gij het altaar van de HERE, uw God, bouwen, en daarop brandoffers brengen aan de HERE, uw God. 7 Ook zult gij vredeoffers slachten, die daar eten en u verheugen voor het aangezicht van de HERE, uw God. 8 Vervolgens zult gij op die stenen al de woorden dezer wet klaar en duidelijk schrijven.

Er is een onderscheid met het voorafgaande. Daar werd het volk gezien in een bepaalde staat van zegen, een volk onderworpen ook aan bepaalde verantwoordelijkheden om die zegen te kunnen genieten. Vanaf dit hoofdstuk tot en met *hoofdstuk 33* vinden we veel dat betrekking heeft op de geschiedenis van Israël. Daaruit vallen lessen te leren van de geschiedenis van de christenheid op aarde.

Geschiedenis is de opeenvolging van gebeurtenissen. Het volk begint af te wijken. Het is een verhaal van verval. *Hoofdstuk 28* begint daarmee. *Hoofdstuk 27* is een overgangshoofdstuk, waarin we twee thema's hebben. In beide thema's staat de berg Ebal daarin centraal. In het eerste deel is het eerste thema het oprichten van gedenksteden en een altaar op de berg Ebal.

Mozes onderstreept, samen met de oudsten, nog eens de noodzaak van het onderhouden van de geboden. Als hulpmiddel zegt hij dat het volk een gedenkmonument moet oprichten. Op het gedenkmonument moet geschreven worden alles wat Mozes gesproken had. Bij het binnentrekken van het land moet als eerste daad een gedachtenis aan de wet worden opgericht. Alle verdere handelingen in het land moesten de wet als uitgangspunt hebben. Dat in gedachtenis houden was de garantie voor het voortdurend genieten van de zegeningen die God gegeven had.

Behalve een monument ter gedachtenis aan de wet, wordt op de Ebal ook een altaar gebouwd van natuursteen. Daarop zouden offers gebracht kunnen worden, als antwoord van de dankbaarheid. Het wijst naar het doel dat God voor ogen staat als zijn volk eenmaal in het land is.

In het tweede deel komt het tweede thema. Dat bestaat uit vervloekingen die op dezelfde berg Ebal worden uitgesproken. De Ebal is uitdrukkelijk de berg van de vloek. De Samaritanen kozen de Gerizim (*Joh.4:20a*) omdat het de plaats van de zegen was (*Joz.8:33*).

Onze vaders hebben op deze berg (Gerizim) aanbeden, ... (Jh 4:20a)

Geheel Israël nu, zijn oudsten, de opziensers en zijn rechters stonden aan weerszijden van de ark, tegenover de levitische priesters, die de ark des verbonds des HEREN droegen, zowel vreemdelingen als geboren Israëlieten, de ene helft tegenover de berg Gerizim en de andere helft tegenover de berg Ebal, zoals Mozes, de knecht des HEREN, vroeger geboden had, om het volk Israël te zegenen. (Jz 8:11)

Van de Gerizim (zegen) is hier geen sprake. De zegeningen die in de eerste verzen van hoofdstuk 28 worden genoemd, staan in contrast met de dan volgende verzen en niet in verbinding met hoofdstuk 27.

Hoofdstuk 27 en 28 horen bij elkaar. Ze stellen een volk voor dat zich in de zegen van het land bevindt, met een monument als teken daarvan. Vervolgens horen we een serie vervloekingen. En in hoofdstuk 28 zien we de zegen gesteld tegenover de vloek. In hoofdstuk 27 zijn de vervloekingen persoonlijk en eeuwig, terwijl in hoofdstuk 28 dat niet zo is, maar zijn ze nationaal. Wat God in de geschiedenis zou doen als ze zouden afwijken en de vloek van God hen zou treffen en waar Hij een keer brengt bij bekering.

De wet van God komt hier in drie aspecten voor ons:

- 1 Het eerste aspect zien we in vers 1-10. Het is de betekenis van de wet, zoals die wordt beschreven in de hoofdstukken 4-26, met het oog op het genieten van de zegeningen van het land. We kunnen dat aspect toepassen op ons in zijn geestelijke draagwijdte. Er zijn voor ons ook geboden als voorwaarden om de zegeningen te genieten.
- 1 Het tweede aspect vinden we in vers 11-26. Daar wordt de wet toegepast op diegenen die staan op de grondslag van de wet. Het beginsel van de wet is dat elk mens die zich op grondslag van wet stelt om werken voor God voort te brengen, onder de vloek komt (Gal.3:10).
- 1 In hoofdstuk 28 ontmoeten we de wet in een derde betekenis. Het betreft niet de geestelijke zin, ook niet in formele zin voor ieder mens, maar als de norm van God voor zijn volk hier op aarde om in de regering van God de zegen te ervaren of de vloek te ondervinden.

Want allen die op grond van werken van de wet zijn, zijn onder de vloek; want er staat geschreven: 'Vervloekt is ieder die niet volhardt in alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen'. (Gl 3:10)

De plaats van de vloek is de plaats waar wij het altaar gevonden hebben. Ons altaar is de Heer Jezus. Hij werd tot een vloek op Golgotha.

Vers 4 is vervuld in Jozua 8. We horen hier voor de derde maal over het schrijven van de wet. De eerste twee maal wordt het in hoofdstuk 10 vermeld: de eerste keer als een terugwijzing naar Horeb (vs.2), de tweede keer in verband met de door Mozes uitgehouwen tafelen (vs.4).

Hier schrijft het volk. Het zegt daarmee 'ja' tegen de geboden van God. Je moet er wel voor in het land zijn, omringd door de zegeningen van God. Dan is het niet moeilijk om 'ja' te zeggen tegen wat God heeft gezegd. Dan is er zorg om de woorden van de wet "klaar en duidelijk" (vs.8) op te schrijven, zodat wie er langs lopen het zonder moeite kunnen lezen (Hab.2:2). Het houdt ook in dat er niets van wordt afgedaan of vergeten, maar dat het wordt gehouden zoals God het heeft gegeven.

Toen antwoordde de HERE mij: Schrijf het gezicht op en zet het duidelijk op tafelen, opdat men het in het voorbijlopen zal kunnen lezen. (Hk 2:2)

Voor de gelovige is de wil van God alles. Het schrijven van de wet door het volk is het antwoord van het volk aan God dat het graag zijn wil wil leren kennen (Ef.1:5,9,11; Kol.1:9; 4:12; Hebr.13:21). In het land krijg je van die wil een bijzondere indruk.

..., terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ... (Ef 1:5)

..., daar Hij ons de verborgenheid van zijn wil bekend heeft gemaakt, naar zijn welbehagen, ... (Ef 1:9)

in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar het voornemen van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, ... (Ef 1:11)

Daarom houden ook wij, van de dag af dat wij ervan gehoord hebben, niet op voor u te bidden en te vragen, dat u vervuld mag worden met de kennis van zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk inzicht, ... (Ko 1:9)

U groet Epafras, die een van u is, een slaaf van Christus Jezus, die altijd voor u strijdt in de gebeden dat u mag vaststaan, volmaakt en ten volle verzekerd in de hele wil van God. (Ko 4:12)

De God nu van de vrede, die uit de doden heeft teruggebracht de grote herder van de schapen, onze Heer Jezus, door het bloed van het eeuwig verbond, moge u volmaken in al het goede tot het doen van zijn wil, terwijl Hij in ons doet wat voor Hem welbehaaglijk is door Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. Amen. (Hb 13:20,21)

Naast dat monument staat een altaar: wie zo van harte 'ja' heeft gezegd zal willen offeren. Op het monument spreekt God tot de mens. In het altaar richt de mens zich tot God. Op het monument vraagt God gehoorzaamheid als voorwaarde tot zegen. In het altaar aanbidt de mens God voor de zegeningen die Hij in Christus, het Offer, heeft gegeven.

Het altaar moest worden gebouwd, zoals door God voorgeschreven. Er mocht geen menselijke activiteit aan te pas komen (vgl. Ex.20:25). De stenen moesten alleen opgestapeld worden, maar niet worden bewerkt. Menselijke bewerking van die plaats leidt tot catastrofe. Zo mogen wij aan Gods Woord uitvoering geven, mogen we een getuigenis voor Hem oprichten en in stand houden, maar niet naar eigen gedachten bewerken.

Hier geen zondoffers, maar brandoffers en vredeoffers. De offers op dit altaar zijn een uiting van dankbaarheid jegens God als de Gever van alle zegeningen. Het zondoffer bepaalt ons bij onze zonden en daarover gaat het hier niet. Brandoffers stellen Christus in zijn werk op het kruis voor als volkomen aan God toegewijd. Vredeoffers stellen Christus in zijn werk op het kruis voor waardoor er gemeenschap mogelijk is geworden tussen God en zijn volk.

9 Ook spraken Mozes en de levitische priesters tot geheel Israël: Zwijg, Israël, en luister. Heden zijt gij geworden tot het volk van de HERE, uw God. 10 Daarom zult gij luisteren naar de stem van de HERE, uw God, en zijn geboden en inzettingen onderhouden, die ik u heden opleg.

Hier spreekt Mozes samen met de levitische priesters tot het hele volk. In vers 1 sprak Mozes samen met de oudsten. Daar ging het om gehoorzaamheid aan Gods geboden. Daarover gaat het hier ook, maar de priesters zijn meer betrokken bij de naleving ervan. Gehoorzaamheid heeft effect op de gemeenschap tussen God en zijn volk. God verklaart hier Israël tot zijn volk. Dit is een bijzonder moment van de nabijheid van God. Daarbij spelen priesters een belangrijke rol. Voor ons gaat het om priesterlijke gevoelens.

11 Op die dag gebood Mozes het volk: 12 Wanneer gij de Jordaan overgetrokken zijt, zullen zich op de berg Gerizim opstellen om het volk te zegenen: Simeon, Levi, Juda, Issaschar, Jozef en Benjamin.

God houdt zijn volk eerst de zegen voor. Het is altijd in zijn hart om zijn volk te zegenen. Tegelijk wordt duidelijk dat zijn volk die zegen niet wil. Wat de zegen inhoudt, wordt hier niet nader uitgewerkt. De nadruk wordt gelegd op de vloek die in de volgende verzen over verschillende zonden wordt uitgesproken. God kent het hart van zijn volk en wil dat zij dat herkennen.

De stammen die op de berg van de zegen staan, zijn allen nakomelingen van Lea (vier zonen) en Rachel (twee zonen), dus niet van de slavinnen. Het zijn om zo te zeggen nakomelingen van de 'vrije' (Gal.4:31).

13 En op de berg Ebal zullen zich opstellen om te vervloeken: Ruben, Gad, Aser, Zebulon, Dan en Naftali. 14 Dan zullen de Levieten met luider stem voor alle mannen in Israël betuigen: 15 Vervloekt is de man, die een gesneden of gegoten beeld maakt, een gruwel voor de HERE, het maaksel der handen van een werkman, en dit in het verborgene opstelt. En het gehele volk zal antwoorden: Amen. 16 Vervloekt is hij, die zijn vader of moeder veracht. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 17 Vervloekt is hij, die de grensscheiding van zijn naaste verlegt. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 18 Vervloekt is hij, die een blinde op een verkeerde weg leidt. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 19 Vervloekt is hij, die het recht van vreemdeling, wees en weduwe buigt. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 20 Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met de vrouw van zijn vader, want hij heeft zijns vaders dek opgeslagen. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 21 Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met een dier. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 22 Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met zijn zuster, de dochter van zijn vader of van zijn moeder. En het gehele volk zal

Indien gij echter een altaar van stenen voor Mij maakt, dan moogt gij het niet bouwen van gehouwen steen; wanneer gij dat met uw houweel bewerkt, ontwijdt gij het. (Ex 20:25)

Daarom, broeders, zijn wij geen kinderen van een slavin, maar van de vrije. (Gl 4:31)

zeggen: Amen. 23 Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met zijn schoonmoeder. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 24 Vervloekt is hij, die in het geheim zijn naaste doodt. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 25 Vervloekt is hij, die een geschenk aanneemt om iemand te doden en onschuldig bloed te vergieten. En het gehele volk zal zeggen: Amen. 26 Vervloekt is hij, die de woorden van deze wet niet metterdaad volbrengt. En het gehele volk zal zeggen: Amen.

De mens krijgt met de vloek te maken, zodra de mens iets van zichzelf verwacht. Als dat het geval is, faalt hij. Hij verspeelt de zegen en krijgt de vloek die hij over zichzelf heeft afgeroepen indien hij zou falen.

De zes zonen die de vloek moeten uitspreken zijn van de slavinnen, behalve Ruben en Zebulon, die uit Lea zijn geboren. Ruben hoort hier mogelijk bij omdat hij zijn eerstgeboorterecht heeft verspeeld. Van Zebulon is niets bekend waaruit zou blijken dat hij bij deze groep zou horen. Het kan zijn omdat hij de jongste van de zonen van Lea was.

In *vers 14* komen de Levieten: zij dienen, lezen de wet voor en leggen die uit. Zij wijzen op de gevolgen van ongehoorzaamheid.

Ongehoorzaamheid is nooit zonder gevolgen. Zelfs als een ongehoorzaamheid stiekem plaatsvindt (tweemaal komt 'verborgen' voor, in *vers 15 en 24*) zal de vloek zijn doel treffen. Uw zonde zal u vinden. Geen zonde blijft zonder gerechte straf. Dat geldt voor elke van de hier genoemde twaalf zonden.

De laatstgenoemde vervloeking treft elke overtreding van de wet en niet alleen de min of meer afschuwelijke zonden die hiervoor zijn genoemd. Ieder die niet volhardt in alles wat de wet zegt, is onder de vloek. Er is geen ontsappingsclausule.

INHOUD:

- Vs. 1-14 De zegen van gehoorzaamheid
 Vs. 15-19 Gebieden die door de vloek getroffen zullen worden bij ongehoorzaamheid
 Vs. 20-26 Ziekten, droogte, nederlaag
 Vs. 27-34 Lichamelijk en geestelijk lijden, roof van personen en bezittingen
 Vs. 35-46 Wegvoering en verwoesting van de oogsten
 Vs. 47-57 Overgegeven aan de wreedste onderdrukking
 Vs. 58-68 De volle maat van Gods vloek over zijn volk

TOELICHTING:

Het gaat hier over de regering van God over zijn volk. Bij trouw is er zegen voor het hele volk. Bij ontrouw is er vloek, zijn er rampen en plagen voor het hele volk. De zegen bevat maar 14 verzen, de vloek wordt breed uitgemeten in maar liefst 54 verzen. Mozes ontvouwt de zegen en de vloek bij gehoorzaamheid, resp. ongehoorzaamheid aan de wet in een lange rede. Hij neemt hier de beloften en dreigementen van de wet van *Exodus 23:20-33* en *Leviticus 26* weer op, vat ze samen en breidt ze uit.

In Israël was er alleen in de tijd van David en Salomo sprake van zegen. Verder is er ontrouw en vloek. De opwekkingen onder enkele trouwe koningen hebben de uiteindelijke vloek niet kunnen keren, omdat het slechts tijdelijke opwekkingen waren. Zegen en vloek zijn hier nationaal en tijdelijk, niet eeuwig.

God zal op grond van het nieuwe verbond het overblijfsel van zijn volk zegenen. Dan heeft Hij zijn wet in hun binnenste geschreven en hun zonden weggedaan. Aan alle voorwaarden van het nieuwe verbond is voldaan door de Heer Jezus.

In de geschiedenis van de christenheid als geheel zien we het volk van God niet in een staat van zegen, maar van vloek. Dat is het gevolg van onze ontrouw. In de christenheid is er alleen in het begin sprake van zegen en groei. Verder is er ontrouw en neergang.

Ook in de christenheid zijn er tijden van opwekking en opleving. Maar ook dat zijn verschijnselen zonder blijvende effecten. De algehele lijn is een neergaande. Zie *Openbaring 2 en 3*. Bij elk nieuw begin is alleen de eerste fase een tijd van zegen, daarna komt het verval. Voor de christenheid is er geen uiteindelijk herstel. Zij mondt uit in het grote Babylon, waarover het oordeel in *Openbaring 18* wordt beschreven.

1 Indien gij dan aandachtig luistert naar de stem van de HERE, uw God, en al zijn geboden, die ik u heden opleg, naarstig onderhoudt, dan zal de HERE, uw God, u verheffen boven alle volken der aarde.

2 De volgende zegeningen zullen alle over u komen en uw deel worden, indien gij luistert naar de stem van de HERE, uw God: 3 Gezegend zult gij zijn in de stad en gezegend op het veld. 4 Gezegend zal zijn de vrucht van uw schoot, de vrucht van uw bodem en de vrucht van uw vee: de worp van uw runderen en de dracht van uw kleinvee. 5 Gezegend zullen zijn uw mand en uw baktrog. 6 Gezegend zult gij zijn bij uw ingang en gezegend zult gij zijn bij uw uitgang.

7 De HERE zal uw vijanden, die tegen u opstaan, verslagen aan u overleveren. Langs één enkele weg zullen zij tegen u optrekken, maar langs zeven wegen voor u vluchten. 8 De HERE zal over u de zegen gebieden in uw schuren en in alles wat gij onderneemt; Hij zal u zegenen in het land dat de HERE, uw God, u geven zal. 9 De

HERE zal u als zijn heilig volk bevestigen, zoals Hij u gezworen heeft, indien gij de geboden van de HERE, uw God, onderhoudt en in zijn wegen wandelt. 10 Dan zullen alle volken der aarde zien, dat de naam des HEREN over u uitgeroepen is, en zij zullen voor u vrezen.

11 Ook zal de HERE u overvloedig het goede schenken, in de vrucht van uw schoot, de vrucht van uw vee en de vrucht van uw bodem – in het land, waarvan de HERE aan uw vaders gezworen heeft, dat Hij het u geven zou. 12 De HERE zal zijn rijke schatkamer, de hemel, voor u openen om op zijn tijd de regen voor uw land te geven en al het werk uwer handen te zegenen, zodat gij aan vele volken zult uittelen zonder zelf te leen te ontvangen. 13 De HERE zal u stellen tot een hoofd en niet tot een staart, gij zult enkel opgaan en niet neergaan, wanneer gij luistert naar de geboden van de HERE, uw God, die ik u heden opleg om die naarstig te onderhouden, 14 en wanneer gij niet afwijkt van alle geboden, die ik u heden geef, noch naar rechts noch naar links, door het achterna lopen en dienen van andere goden.

De zegen is afhankelijk van voorwaarden. Slechts als daaraan wordt voldaan, zal de zegen bewaard blijven. Het is Gods verlangen te zegenen. Hij heeft altijd zegen achter de hand, zelfs als er maar herstel op beperkte schaal is. Mozes stelt de zegeningen voor als machten die het volk op de voet zullen volgen en zullen inhalen. De zegen betreft alle levensterreinen (vs.3-6) en omstandigheden en levenssituaties (vs.7-14).

Vers 3-6: Gezegend in de stad stelt de zegen voor die gelovigen beleven in de dagelijkse gemeenschap met elkaar. Het is een zegen van *Psalm 133*. Bij zegen op het veld kunnen we denken aan de bezigheden die ieder op zijn eigen arbeidsterrein heeft. Gezegend in de vrucht ziet op de geestelijke vrucht die er voor God is door een toestand van trouw en toewijding. De schoot ziet op nieuw (geestelijk) leven, de bodem ziet op (geestelijk) voedsel, het vee ziet op (geestelijke) offers. Mand (waarin de vrucht van het land werd gedaan) en baktrog (waarin het dagelijks brood werd bereid) geven aan dat opgedane zegen verwerkt wordt tot voedsel voor het hart. We kunnen denken aan het lezen van of luisteren naar de uitleg van het Woord dat het voedsel is voor het hart. De zegen van ingaan en uitgaan spreekt van vrijheid in Christus (*Joh.10:9*); de hele wandel ligt onder Gods zegen.

Vers 7-14: Een volk dat op deze manier in de zegen leeft, hoeft geen enkele vijand te vrezen. Hun veiligheid is gegarandeerd. Er zijn wel vijanden, maar ze kunnen niets uitrichten. Hun vijanden zijn een prooi voor de HERE. Hij levert ze verslagen aan zijn volk over. Zij hoeven hen alleen maar te verjagen. Dat is met onze geestelijke vijanden ook zo. De vijand is verslagen. We kunnen hem weerstaan in de hele wapenrusting van God (*Ef.6:13*). Dan zal hij vluchten (*Jak.4:7*).

Het gevolg is nieuwe zegen, een overvloed aan zegen, door de HERE geboden. Zijn rijke schatkamer, de hemel, zal opengaan (*Job 38:22*). Hij levert die zegen uit zijn eigen onuitputtelijke volheid. Hij zou het werk van hun handen zegenen, wat er op wijst dat zegen door arbeid verkregen wordt. Enerzijds geeft God de zegen, anderzijds moeten wij ons die eigen maken, wat betekent dat we ons ervoor moeten inspannen (*Spr.10:4,22*).

Naast alle eigen genot van de zegen zal zijn volk tot een zegen voor anderen zijn. Uit hun eigen volheid zullen ze anderen kunnen geven. Een volk dat trouw is en wordt gezegend en van die zegen uitdeelt, zal respect afdwingen. Allen die dit volk zien, zullen erkennen dat de Naam des Heren over hen is uitgeroepen. De naam van de HERE is de openbaring van zijn heerlijke Wezen. Het hoofd van dit volk zal hoofd van alle volken zijn. De zegen kent geen eind. Als ze maar zullen luisteren naar de geboden die de HERE heeft gegeven.

God is bereid ook ons een volheid van zegen te geven (*Rom.15:29*). Die volheid van zegen is in Christus te vinden "in Wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn" (*Kol.2:3*).

Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, als broeders ook tezamen wonen. Het is als de kostelijke olie op het hoofd, nedervloeiende op de baard, de baard van Aäron, die nedergolft op de zoom van zijn klederen. Het is als dauw van de Hermon, die nederdaalt op de bergen van Sion. Want daar gebiedt de HERE de zegen, leven tot in eeuwigheid. (Ps 133)

Ik ben de deur; als iemand door Mij binnengaat, zal hij behouden worden, en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. (Jh 10:9)

Neemt daarom de hele wapenrusting van God op, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht te hebben, stand te houden. (Ef 6:13)

Onderwerpt u dan aan God. Weerstaat echter de duivel en hij zal van u vluchten. (Jk 4:7)

Zijt gij doorgedrongen tot de schatkamers van de sneeuw? En hebt gij de schatkamers van de hagel gezien, ... (Jb 38:22)

Een trage hand maakt arm, maar de hand des vlijtigen maakt rijk. (Sp 10:4)

De zegen des HEREN, die maakt rijk, zwoegen voegt er niets aan toe. (Sp 10:22)

En ik weet, dat als ik tot u kom, ik in een volheid van zegen van Christus zal komen. (Rm 15:29)

God wil dat wij, alle gelovigen samen (Ef.3:18), vervuld worden "tot de hele volheid van God" (Ef.3:19). Daarvoor mogen we bidden (Ef.3:20). Als we maar met ons hele hart gericht zijn op de bron van alle zegen, op de Gever Zelf en als ons doel maar is Hem alle heerlijkheid te geven (Ef.3:21).

...; 18 opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, 19 en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God. 20 Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, 21 Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen.) (Ef 3:18-21)

15 Maar indien gij niet luistert naar de stem van de HERE, uw God, en niet al zijn geboden en inzettingen, die ik u heden opleg, naarstig onderhoudt, dan zullen de volgende vervloekingen alle over u komen en u treffen: 16 Vervloekt zult gij zijn in de stad en vervloekt op het veld. 17 Vervloekt zullen zijn uw mand en uw baktrog. 18 Vervloekt zal zijn de vrucht van uw schoot, de vrucht van uw bodem, de worp van uw runderen en de dracht van uw kleinvee. 19 Vervloekt zult gij zijn bij uw ingang en vervloekt bij uw uitgang.

Deze en de volgende verzen vormen een groot contrast met de voorgaande verzen. Het is een aangrijpend gedeelte vol waarschuwingen. Eigenlijk zijn het voorzeggingen die letterlijk zijn vervuld. Het is niet alleen voor Israël een ernstig gedeelte, maar ook voor ons. Ook dit gedeelte is tot onze lering is geschreven.

In Romeinen 11 horen we een zelfde waarschuwing en voorzegging voor de gemeente. De christenheid heeft hetzelfde ondergaan. De vraag is: wat doen wij met de les die dit gedeelte bevat. De uitleg van de Schrift is drievoudig: letterlijk in de geschiedenis, profetisch in de toekomst en geestelijke of praktische toepassing voor ons.

In vers 16-19 wordt alles waarin het volk in vers 3-6 zou worden gezegend bij gehoorzaamheid, veranderd in een vloek bij ongehoorzaamheid. De vloek loopt parallel met de zegen. De vloek treft hen in de zegen. Een indringende voorstelling van zaken. In geestelijk opzicht zien we dat de zegeningen verdwijnen (het zicht daarop en het genot ervan) en dat in plaats daarvan boze leringen binnenkomen die het geloofsleven op alle manieren verwoesten.

20 De HERE zal over u de vloek, de verwarring en de bedreiging doen komen in alles wat gij onderneemt en wat gij doet, totdat gij verdelgd wordt en snel te gronde gaat vanwege de slechtheid uwer daden, omdat gij Mij verlaten hebt. 21 De HERE zal de pest aan u doen kleven, totdat zij u heeft weggevaagd uit het land, dat gij in bezit gaat nemen. 22 De HERE zal u slaan met toring, koorts, brand, ontstekingen, droogte, brandkoren en honigdauw: zij zullen u vervolgen, totdat gij te gronde gaat. 23 Ook zal de hemel boven uw hoofd van koper zijn en de aarde onder u van ijzer. 24 De HERE zal poeder en stof over uw land laten regenen; van de hemel zullen die op u neerdalen, totdat gij verdelgd zijt. 25 De HERE zal u verslagen aan uw vijanden overleveren. Langs één enkele weg zult gij tegen hen optrekken, maar langs zeven wegen voor hen vluchten, zodat gij tot een schrikbeeld zult wezen voor alle koninkrijken der aarde. 26 Uw lijken zullen tot voedsel dienen voor al het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde, zonder dat iemand die opschrikt.

Niet alle plagen, genoemd in deze en de volgende verzen, komen in een keer over het volk. Elke keer dat het volk verder wegzinkt in ongehoorzaamheid zal God andere plagen zenden om het volk tot Zich te doen terugkeren. Het verlaten van de HERE veroorzaakt slechte daden en noodzaakt God de vloek over hen te brengen, totdat het volk verdelgd en te gronde gegaan zal zijn.

De eerste plaag die wordt genoemd is de dodelijke pest. Het resultaat is dat ze weggevaagd worden uit het land. Daaraan vooraf zal de HERE hen slaan met zeven ziekten, waardoor ze vervolgd en te gronde gericht zullen worden. De dreiging is vreselijk. De waarschuwing indringend. God zal hun niet

alleen het goede ontnemen, maar Hij zal Zelf ook het kwade over hen doen komen (vs.21,22).

Ziekten en plagen die uitbreken betekenen voor ons het uitbreken van zonde, valse leringen die gebracht worden, het verkeerde dat binnensluipt. Er is ook het verlies van het goede, het genot van de zegen wordt hun ontnomen, tot God hun het land zelf ontnemt. Ze zullen dan verstoken zijn van de vruchten van het land, ze zullen er geen weet meer van hebben. Ze zullen het zicht op het hemelse christendom kwijtraken evenals de plaats waar de HERE temidden van zijn volk woont en met hen samenkomt.

In plaats van verkwikkende en vruchtverwekkende regen zal de HERE het poeder en stof laten regenen. Ongehoorzaamheid wordt beantwoord met droogte waarin geen leven aanwezig is en zelfs de belofte van leven ontbreekt. Elke hoop erop is weg.

Andere heren zullen over hen heersen. Wat belijdt Gods volk te zijn, zal geregeerd worden door het vlees en het eigen denken. Ze zullen ervaren: wie naar het vlees leeft, zal sterven (Rom.8:13). Er wordt niet meer gevraagd naar wat God belangrijk vindt, maar er gedaan naar wat de eigen genoegens bevredigd. De lijken, de dode lichamen, de lichamen zonder geest, zijn een prooi voor het gevogelte des hemels en de wilde dieren, d.w.z. demonische machten.

...; want als u naar het vlees leeft, zult u sterven; maar als u door de Geest de werkingen van het lichaam doodt, zult u leven. (Rm 8:13)

27 De HERE zal u slaan met Egyptische zweren, met builen, uitslag en schurft, waarvan gij niet kunt genezen. 28 De HERE zal u slaan met waanzin, verblindings en verstandsverbijstering, 29 zodat gij op de middag rondtast, als een blinde in de duisternis; gij zult op uw wegen niet voorspoedig zijn, maar bij voortdurende slechts verdrukt en beroofd worden, zonder dat iemand u redt. 30 Gij zult een vrouw ondertrouwen, maar een andere man zal haar beslapen. Gij zult een huis bouwen, maar het niet bewonen. Gij zult een wijngaard planten, maar de vrucht daarvan niet genieten. 31 Uw rund zal voor uw ogen geslacht worden, maar gij zult daarvan niet eten. Uw ezel zal in uw bijzijn geroofd worden, en niet tot u terugkeren. Uw kleinvee zal aan uw vijanden worden gegeven, zonder dat iemand u te hulp komt. 32 Uw zonen en dochters zullen aan een ander volk worden overgeleverd, terwijl gij het met eigen ogen ziet, en de gehele dag naar hen smacht, zonder iets te kunnen doen. 33 Een volk, dat gij niet kent, zal de vrucht van uw bodem eten en alles waarvoor gij gezwoegd hebt; bij voortdurende zult gij slechts verdrukt en vertrappt worden. 34 Gij zult waanzinnig worden vanwege het schouwspel, dat uw ogen zullen zien. 35 De HERE zal u slaan met boze zweren aan de knieën en aan de dijnen, waarvan gij niet kunt genezen – van uw voetzool af tot uw schedel toe. 36 De HERE zal u en de koning, die gij over u hebt aangesteld, naar een volk voeren dat gij niet kent, gij noch uw vaderen; aldaar zult gij andere goden dienen, hout en steen. 37 Gij zult een voorwerp van ontzetting worden, een spreekwoord en een spotrede onder alle volken, naar wier land de HERE u wegvoert.

De eerste cluster van plagen is geëindigd met de dood. In deze verzen stelt Mozes een tweede cluster van plagen voor die de HERE over hen zal brengen. Hij spreekt over huidziekten die in Egypte thuis horen. Vervolgens noemt hij geestelijke ziekten. Ze zullen waanzinnig worden. Elk gevoel van oriëntatie is verdwenen. Ze zullen niet weten waar ze zich bevinden en waar ze heen moeten. Hun intiemste verwanten en hun bezittingen zullen hun ontnomen worden. Ze zullen het voor hun ogen zien gebeuren, maar totaal onmachtig zijn er iets aan te kunnen doen.

De ziekten van vers 27 doen in vers 35 hun slopend werk aan knieën en dijnen. Gaan en staan wordt hun onmogelijk gemaakt, terwijl er geen enkel zicht is op verbetering. Integendeel, de ziekte tast hun hele lichaam aan. Zelf kunnen ze niets, maar ook hun koning, op wie ze hun hoop hadden gevestigd, kan niets voor hen doen. Tenslotte worden ze verstoten, weg uit het beloofde land en worden gebracht naar een vreemd land. Daar zullen ze andere goden

dienen. Maar ook in het land van hun gevangenschap zullen ze geen rust hebben. Ze zullen een voorwerp van spot zijn (1 Kon.9:7; Jer.24:9).

..., dan zal Ik Israël uitroeien van de bodem die Ik hun gegeven heb, en het huis dat Ik aan mijn naam geheiligd heb, zal Ik van mij wegstoten, zodat Israël tot een spreekwoord en een sporedre onder alle volken zal worden. (1Kn 9:7)

Ik zal hen overgeven ter mishandeling, ten verderve, aan alle koninkrijken der aarde, tot een smaad en een spreekwoord, tot spot en vloek op alle plaatsen waarheen Ik hen zal verstrooien. (Jr 24:9)

Deze cluster van plagen zien we zich ook in de christenheid aftekenen. Afwijking van de Heer, van het woord van God, zal leiden tot waanzin. De onzinnigste oplossingen worden aangedragen om uit een situatie te raken waarin Gods volk door eigen ontrouw is terecht gekomen. Afwijking van Gods woord brengt haat in de meest intieme betrekkingen. Verhoudingen in gezinnen en families gaan stuk. Het gebeurt voor hun ogen, maar ze zijn niet in staat het tij te keren. Vervolgens worden andere goden gediend. In plaats van terug te keren tot God en zijn woord neemt men de toevlucht tot het paranormale. De wereld lacht hen uit.

38 Veel zaad zult gij naar de akker brengen, maar weinig inzamelen, want de sprinkhaan zal het afvreten. 39 Wijngaarden zult gij planten en bewerken, maar geen wijn drinken of opleggen; want de worm zal eraan knagen. 40 Olijfbomen zult gij hebben in uw gehele gebied, maar u niet met olie zalven; want uw olijven zullen afvallen. 41 Gij zult zonen en dochters verwekken, maar zij zullen u niet toebehoren, want zij zullen in gevangenschap gaan. 42 Van al uw geboomte en veldvruchten zullen de sprinkhanen zich meester maken. 43 Steeds meer zal de vreemdeling in uw midden u te boven gaan, terwijl gij al dieper zinkt. 44 Hij zal u te leen geven, maar gij niet aan hem; hij zal hoofd zijn, en gij staart.

De eerste cluster eindigde met de dood, de tweede met de wegvoering. In vers 38 begint Mozes opnieuw met een volk dat zich bevindt in het land te midden van de zegeningen die ze bezaten. De vloek zal vallen op elk werk dat ze ondernemen om van de zegen van het land - koren, wijn en olie - te genieten (Hag.1:9-11). God gebruikt daarvoor o.a. sprinkhaan en worm. Alles waarvan ze enig resultaat verwachtten, zou hen vreselijk teleurstellen.

Gij hebt op veel gerekend, maar zie, het liep op weinig uit, en toen gij het binnengehaald hadt, blies Ik erin. Waarom dat? luidt het woord des HEREN der heerscharen. Om mijn huis, dat verwoest ligt, terwijl gij draaft, ieder voor zijn eigen huis. Daarom heeft de hemel over u de dauw ingehouden en de aarde haar opbrengst. Ook riep Ik een droogte over het land en de bergen, over het koren, de most, de olie en wat de aardbodem voortbrengt, over mens en dier en alle arbeid der handen. (Hg 1:9-11)

Zelfs de gedachte dat dan misschien hun nakomelingen van hun arbeid zouden kunnen genieten, werd hun niet gegund. Hun kinderen zouden worden weggevoerd. Israël zou steeds armer worden, steeds verder wegzinken. De vreemdeling kreeg daardoor de kans zich boven Israël te verheffen. Israël zou van de gunst van de vreemdeling afhankelijk worden. Hierdoor zou het tegendeel van vers 12 en 13 gebeuren.

Afwijking van God en zijn woord levert nooit op wat ervan wordt verwacht. Integendeel, God heeft middelen die ervoor zorgen waardoor de verwachte opbrengst verloren gaat. Maar die zal niet genoten worden, ondanks alle inspanning die geleverd wordt.

Van de Heer Jezus (koren) naar Gods gedachten wordt niets gehoord als Gods woord wordt vervangen door een woord van mensen. Echte vreugde (wijn) wordt niet genoten als alleen aards plezier wordt gezocht. Het werk van de Heilige Geest (olie) vindt niet plaats als van vleeselijke middelen gebruik wordt gemaakt om Gods zegen te krijgen.

De nakomelingen, de geestelijke voortbrengselen zullen geen lang leven in het land van God beschoren zijn. De geestelijke producten van eigen inspanning zullen in de wereld terecht komen, want daar horen ze thuis.

45 Al deze vervloekingen zullen over u komen, u achtervolgen en u treffen, totdat gij verdeldg zijt, omdat gij niet geluisterd hebt naar de stem van de HERE, uw God, en de geboden en inzettingen die Hij u opgelegd heeft, niet onderhouden hebt; 46 zij zullen onder u tot een teken en wonder zijn, en onder uw nageslacht, voor altoos.

Mozes sluit niet af, maar maakt als het ware een korte pauze. Na drie clusters van dreigingen die waarschuwingen zijn om niet af te wijken, verwijst hij met deze verzen terug naar *vers 15*. Daar begon hij met de aanzegging van de vloeken. Door er hier tussendoor nog eens op te wijzen, benadrukt hij de ernstige gevolgen van ongehoorzaamheid. Maar de toon wordt ook dreigender. In *vers 15* sprak hij nog over "indien gij niet luistert". Nu zegt hij: "omdat gij niet geluisterd hebt."

Hij voegt eraan toe dat de vloeken ook tekenen en wonderen zijn. Ze dienen tot verbazing en ontzetting door hun grootte en verschrikkelijkheid waarin het volk het bovennatuurlijke ingrijpen van God moet herkennen. Tot in eeuwigheid zal het goddeloze volk de oorsprong en rechtvaardigheid van het oordeel erkennen.

Dit laat onverlet dat God niet het hele volk zal oordelen. God zal zijn beloften aan een overblijfsel naar de verkiezing van de genade waarmaken (*Jes.10:22; Rom.11:5*).

Want, al ware uw volk, o Israël, als het zand der zee, een rest daaronder zal zich bekeren; verdelding is vast besloten, overvloeiende van gerechtigheid. (Js 10:22)

Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar de verkiezing van de genade. (Rm 11:5)

47 Omdat gij de HERE, uw God, niet met vreugde en blijdschap gediend hebt vanwege al uw overvloed, 48 zult gij de vijanden, die de HERE tegen u zal doen optrekken, dienen, onder honger en dorst, in naaktheid en met gebrek aan alles; Hij zal een ijzeren juk op uw hals leggen, totdat Hij u verdeldg heeft. 49 De HERE zal tegen u doen aanrukken een volk, dat van verre komt, van het einde der aarde, zoals een arend aanzweeft: een volk, waarvan gij de taal niet verstaat, 50 een hardvochtig volk, dat geen grijsaard ontziet en geen knaap genade bewijst; 51 dat de vrucht van uw vee en van uw bodem zal opeten, totdat gij verdeldg zijt; dat u geen koren, most of olie zal overlaten, noch de worp van uw runderen of de dracht van uw kleinvee, totdat het u te gronde gericht heeft. 52 Het zal u in het nauw brengen in al uw steden, totdat de hoge, versterkte muren vallen, waarop gij in uw gehele land vertrouwdet; ja, het zal u in het nauw brengen in al uw steden, in geheel het land dat de HERE, uw God, u geven zal. 53 In de benardheid en benauwdheid, waarmede uw vijand u kwellen zal, zult gij de vrucht van uw eigen schoot eten, het vlees van de zonen en dochters, die de HERE, uw God, u geven zal. 54 De meest verwekelijkte en verwende man onder u zal zijn broeder noch zijn eigen vrouw noch de kinderen, die hem nog resten, iets gunnen, 55 zodat hij geen van hen iets zal willen geven van het vlees zijner kinderen, die hij eet, omdat uw vijand hem niets anders overgelaten heeft, in de benardheid en benauwdheid, waarmede deze u in al uw steden kwellen zal. 56 De verwekelijkte en verwende vrouw onder u, die van verwendheid en wekelijkheid het nooit gewaagd heeft haar voetzool op de grond te zetten, zal haar eigen man noch haar zoon en dochter iets gunnen, 57 zelfs niet de nageboorte uit haar schoot noch de kinderen, die zij baart, want bij gebrek aan alles zal zij die in het geheim eten, in de benardheid en benauwdheid, waarmede uw vijand u in uw steden kwellen zal.

In de voorgaande clusters is de vloek geplaatst op alle zijden en terreinen van het leven. Liefde voor zijn volk brengt Mozes ertoe om een nog afschrikwekkender beeld te schilderen, opdat het volk toch maar gehoorzaam aan Gods geboden zal blijven.

De HERE heeft zijn volk zegen in overvloed geschonken. Dat kan niet anders dan aanleiding zijn om Hem met vreugde en blijdschap te dienen. Als dat niet gebeurt, is dat de grofste vorm van ondankbaarheid. God kan niet anders dan zijn volk overgeven aan de wreedste onderdrukking.

Bij het "volk, dat van verre komt" kunnen we denken aan de Assyriër, de Babyloniërs (of Chaldeeën) of de Romeinen. Alle drie hebben ze Jeruzalem veel kwaad aangedaan. In deze verzen lijkt het meer te gaan om de onder-

drukking door de Romeinen (met een arend in hun vaandel!), terwijl de voorgaande verzen meer de Chaldeeër als vijand beschreef.

De verzen over de belegering van Jeruzalem (52-57) beschrijven verbijsterende, onwezenlijke tafereelen. Voorname, verwende vrouwen van Jeruzalem die zich in betere tijden lieten dragen ("*die... het nooit gewaagd heeft haar voetzool op de grond te zetten*"), zullen elke natuurlijke liefde voor hun kinderen kwijtraken en veranderen in monsters met een onmenselijk, beestachtig gedrag. In hun onbeschrijflijke nood nemen zij niet de toevlucht tot God, maar tot het laagst denkbare: het eten van hun eigen kinderen (2 Kon.6:28,29; Klaagl.4:10). Tot deze diepe verdorvenheid voert de ongehoorzaamheid aan God.

58 Indien gij niet naarstig onderhoudt al de woorden der wet, die in dit boek geschreven zijn, en gij niet deze heerlijke, geduchte Naam, de HERE, uw God, vreest, 59 dan zal de HERE u en uw nageslacht ongemeen zwaar tuchtigen met felle, aanhoudende slagen en boze, aanhoudende ziekten. 60 Hij zal alle kwalen van Egypte, waarvoor gij bevreesd zijt, weer over u brengen, zodat zij aan u kleven. 61 Ook allerlei ziekten en slagen, die in het boek van deze wet niet beschreven zijn, zal de HERE over u doen komen, totdat gij verdelgd zijt. 62 Met weinigen zult gij overblijven, terwijl gij talrijk geweest zijt als de sterren des hemels – omdat gij niet geluisterd hebt naar de stem van de HERE, uw God. 63 Zoals de Here er behagen in had om u wèl te doen en u talrijk te maken, zo zal de HERE er behagen in hebben om u te gronde te richten en te verdelgen; en gij zult weggerukt worden uit het land, dat gij in bezit gaat nemen. 64 De HERE zal u verstrooien onder alle natiën van het ene einde der aarde tot het andere; aldaar zult gij andere goden dienen, die noch gij noch uw vaderen gekend hebben: hout en steen. 65 Gij zult onder die volken geen rust vinden noch een rustplaats voor uw voetzool; de HERE zal u daar een bevend hart geven, ogen vol heimwee en een kwijnende ziel. 66 Zonder ophouden zal uw leven in gevaar verkeren; des nachts en des daags zult gij opschrikken en van uw leven niet zeker zijn. 67 Des morgens zult gij zeggen: Was het maar avond; en des avonds: Was het maar morgen – vanwege de vrees, die uw hart vervult, en vanwege het schouwspel, dat uw ogen zien. 68 De HERE zal u op schepen naar Egypte terugbrengen langs de weg, waarvan Ik u gezegd had: Gij zult die nooit weerzien; gij zult daar aan uw vijanden als slaven en slavinnen te koop aangeboden worden, maar er zal geen koper zijn.

Deze verzen gaan over de woorden van dit boek en de naam van de Here God. Het hele boek was een enthousiaste lofrede op het land. Maar God zegt in vers 63 dat Hij er behagen in zal hebben het volk uit het land weg te rukken als zij niet getrouw blijven. Zo is als het ware de christenheid in ballingschap gegaan, omdat zij hun hemelse positie niet hebben bewaard en aards gericht zijn geworden. Het innemen van een uiterlijk standpunt is nooit een garantie om bij de waarheid te blijven.

Het vasthouden van de woorden van dit boek en het vasthouden of vreten van de Naam, is de samenvatting om de zegeningen te kunnen genieten. Waar deze twee dingen worden losgelaten verliest het volk van God haar plaats in het land en de plaats die God verkoren heeft om zijn naam daar te doen wonen. Voor ons betekent dit het verlies van ons hemels standpunt en het verlies van de plaats waar de Heer Jezus de zijnen rondom Zich vergadert, tot zijn Naam.

De tot hiertoe beschreven tafereelen van ongeëvenaarde nood zullen nog niet het einde van de ellende zijn als het volk zich niet laat waarschuwen. God zal de volle maat van de vloek over zijn volk doen komen. Niets zal hen bespaard blijven. Dat de voorgaande rampen en plagen nog niet het einde betekenden, getuigt van Gods volharding om al het mogelijke te doen zijn volk tot Zich te doen terugkeren. Pas als er geen enkele hoop op bekering meer is, velst Hij het definitieve oordeel, waarbij Hij Zich toch nog weer het recht op de verkiezing naar genade van een overblijfsel voorbehoud.

Verder vroeg de koning haar: Wat hebt gij? Zij antwoordde: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: geef uw zoon, dat wij hem vandaag eten; dan zullen wij mijn zoon morgen eten. (2Kn 6:28,29)

De handen van teerhartige vrouwen kookten haar kinderen; dezen waren haar tot spijs bij de ondergang van de dochter mijns volks. (Kl 4:10)

Altijd zal er vrees en angst zijn voor de komende dag (vs.67). Maar ook de nacht biedt geen rust. Voor de nacht is men even bang (vgl. Job 7:4 met Ps.91:5,6). De schrik en vrees ontstaan niet alleen van het gezicht van de ogen, maar van de vrees des harten; niet slechts door werkelijke gevaren, maar ook door denkbeeldige. Als men er toe komt om eens een onderzoek in te stellen naar de oorzaken van de vrees, dan blijken zij dikwijls slechts de schepselen van de verbeelding te wezen.

Zoals de bevrijding uit de slavernij van Egypte te vergelijken is met de geboorte van het volk, zo is de terugkeer tot slavernij te vergelijken met de dood ervan. Niemand zou iets bruikbaar in hen zien en er ook maar een cent voor over hebben om hen te bezitten. Het duidt een toestand van volledige verachting en verwerping aan.

*Als ik ga slapen, denk ik: Wanneer zal ik opstaan?
Maar de avond rekt zich, en zo word ik zat van woe-
len tot de schemering. (Jb 7:4)*

*Gij hebt niet te vrezen voor de verschrikking van de
nacht, voor de pijl, die des daags vliegt; voor de
pest, die in het duister rondwaart, voor het verderf,
dat op de middag vernielt. (Ps 91:5,6)*

INHOUD:

- Vs. 1-15 Het verbond in het land van Moab
Vs. 16-28 Oorzaak en gevolg van het verlaten van het verbond
Vs. 29 Verborgen en geopenbaarde dingen

TOELICHTING:

1 Dit zijn de woorden van het verbond dat de HERE Mozes geboden heeft met de Israëlieten te sluiten in het land Moab, naast het verbond dat Hij met hen bij Horeb gesloten had.

2 Mozes dan riep geheel Israël tot zich en zeide tot hen: Gij hebt alles gezien wat de HERE in het land Egypte voor uw ogen Farao, al zijn dienaren en zijn gehele land heeft aangedaan: 3 de grote beproevingen, die gij met eigen ogen gezien hebt, die grote tekenen en wonderen. 4 Doch de HERE heeft u geen hart gegeven om te verstaan of ogen om te zien, of oren om te horen, tot op de huidige dag.

5 Veertig jaar liet Ik u door de woestijn trekken; de klederen die gij droegt, zijn niet versleten evenmin als de schoenen aan uw voeten.

6 Brood hebt gij niet gegeten, wijn of bedwelmende drank niet gedronken – opdat gij zoudt weten, dat Ik de HERE, uw God, ben.

7 Toen gij op deze plaats gekomen waart, trokken Sihon, de koning van Hesbon, en Og, de koning van Basan, ten strijde tegen ons op, en wij versloegen hen, 8 veroverden hun land en gaven dat tot een erfdeel aan Ruben, Gad en de halve stam Manasse. 9 Onderhoudt dan naarstig de woorden van dit verbond, opdat gij voorspoedig alles volbrengen moogt wat gij doet. 10 Allen staat gij heden voor het aangezicht van de HERE, uw God: uw aanvoerders, uw stamhoofden, uw oudsten en uw opzieners, alle mannen van Israël; 11 uw kinderen, uw vrouwen en de vreemdelingen in uw legerplaats, zelfs uw houthakkers en waterputters, 12 om toe te treden tot het verbond van de HERE, uw God, tot dit met een vervloeking bekrachtigd verdrag, dat de HERE, uw God, heden met u sluit, 13 opdat Hij u heden als zijn volk bevestige en u tot een God zij, zoals Hij u toegezegd heeft, en uw vaders, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft. 14 Niet met u alleen sluit Ik dit verbond en dit met een vervloeking bekrachtigd verdrag; 15 maar zowel met ieder, die zich hier bij ons bevindt en heden staat voor het aangezicht van de HERE, onze God, als met ieder, die heden hier niet bij ons is.

Hier begint weer een nieuw gedeelte in het boek. Het gaat om de grote vraag hoe het volk gesteld kan worden in de zegeningen van het land en hoe ze ook in het bezit daarvan kunnen blijven. In *hoofdstuk 28* heeft Gods Geest hun in waarschuwingen laten zien hoe zij zich in het land zouden gedragen en wat de gevolgen daarvan zouden zijn. In *hoofdstuk 29* doet Hij dat opnieuw, maar nu in verbinding met een nieuw verbond. Hier horen we over het verdrijven uit het land als mogelijkheid, terwijl er heel geleidelijk wordt overgegaan naar een zekerheid. Het is geen waarschuwing meer, maar een profetie. Gelukkig komt er ook een vaste voorzegging van herstel in een latere tijd.

Voor ons gaat het om het blijven in de hemelse zegeningen en bij de plaats waar de Heer zijn naam doet wonen om daar de zegen van het land te brengen, zoals in beeld in *hoofdstuk 26* getoond wordt.

Er is hier sprake van een nieuw verbond, boven dat van Horeb. Het is geen vernieuwing van een oud verbond, maar het is een extra verbond dat het verbond van Horeb niet tenietdeed. Er is ook nog het verbond met de vaders Abraham, Isaäk en Jakob (*vs. 13*). Dit laatste is een onvoorwaardelijk verbond. Dat verbond gaat helemaal alleen van God uit. De mens kan daarbij geen voorwaarden stellen waaraan God Zich zou moeten onderwerpen.

Bij elk verbond gaan de voorwaarden van God uit, waarbij Hij soms ook bepaalde verplichtingen op Zich neemt. Een verbond veronderstelt twee partijen. Zo kennen we het verbond met de hele schepping tussen God en Noach en zijn nakomelingen; er is ook het verbond met de vaders, waarbij alleen voorwaarden aan de zijde van God, om Abraham een rijk nageslacht te geven, hem te brengen in het land van de beloften.

Dan horen we hier van het verbond bij Horeb dat God met Israël sloot. Dit verbond ging in wezen uit van de genade, wat God gedaan had. Maar op het ogenblik dat het volk het leven uit genade afwees en zich onder verantwoordelijkheid plaatste, gaf God hun de wet. Daarmee werd dat verbond wat hen betreft afhankelijk gemaakt van hun gehoorzaamheid. Horeb stelt dus een verbond voor, dat gegrond is op de wet en op grond daarvan kon het volk onmogelijk het land in.

En dan hier ook nog het verbond in het land van Moab. Dit verbond brengt de beginselen van de genade van God, die in het verbond met de vaders tot uiting komt, en de wet van God als de grondslag van het verbond bij de Horeb, bij elkaar.

Voor de vestiging van dit verbond plaats Mozes weer de handelingen van God in het verleden voor de ogen van het volk. Dat betreft vooral hen die onder de twintig waren bij het begin van de woestijnreis. Zij hadden alles gezien. Het volk tot wie hij zich richt is het nieuwe geslacht dat het land zal binnentrekken. Allen die boven de twintig waren bij het begin van de woestijnreis, zijn in de woestijn omgekomen.

Maar heeft dit nieuwe geslacht oog voor wat de HERE heeft gedaan? Begrijpen zij hoezeer zij afhankelijk zijn van zijn genade? Hebben zij geluisterd naar zijn stem? De HERE had hun geen hart, oog of oor gegeven waardoor zij zich tot Hem zouden keren. Dat gebeurde niet omdat de HERE dat niet wilde, maar omdat zij het niet wilden. **ZE HADDEN HÉMER NIET OM GEVRAAGD.** Door hun weerspanning en boosheid hadden ze Hem verhinderd hun te geven wat Hij wilde geven.

Ze hadden al Gods daden gezien, maar de taal die God daardoor sprak niet begrepen. Zo ging het met de wonderen en tekenen die de Heer Jezus met name in het evangelie naar Johannes deed. Als het volk door de tekenen geen oog krijgt voor de heerlijkheid van de Heer Jezus, is het geestelijk blind. Dat geldt ook voor ons.

Mozes herinnert hen er ook aan dat de kleding en schoenen die ze droegen toen ze uit Egypte gingen, niet waren versleten. Na veertig jaar verblijf in de woestijn hadden kleding en schoenen niets geleden (*Deut.8:4*).

Ze waren niet in leven gebleven door eigen voorzieningen en eigenhandig aangelegde voorraden brood en wijn. God had er al die tijd op wonderlijke wijze voor gezorgd dat ze geen gebrek hadden aan eten en drinken. Het dagelijkse manna en het water uit de rots getuigde van zijn liefde en ontferming, zijn betrokkenheid bij hun wel en wee. Daardoor konden ze weten dat Hij de HERE, hun God was.

Ook met betrekking tot hun vijanden had God voor hen gezorgd. Ze hadden al land in bezit kunnen nemen. Zo was duidelijk dat God in alle omstandigheden aan hen dacht en hen voorzorg van al het nodige. Van zijn kant ontbrak niets. Dat is toch wel een enorme aansporing om naar Hem te luisteren, waarbij weer nieuwe voorspoed in het vooruitzicht wordt gesteld. God wil niet anders dan zegenen. Als het volk maar luistert.

Dit verbond van de HERE wordt gesloten met alle geledingen van het volk. Zelfs worden allen erin betrokken die nog in de lendenen van het volk zitten, de komende generaties. Zij allen vormen zijn volk. Hij verklaart plechtig dat zij dit zijn. Hij wil aan hen zijn toezeggingen, gedaan aan hun vaders, waarmaken. Maar willen zij de zegeningen van zijn toezeggingen en de verklaring dat zij zijn volk zijn ervaren, dan zullen ze zich moeten houden aan de woorden van het verbond.

Het kleed dat gij draagt, is niet versleten en uw voet is niet gezwollen in deze veertig jaar. (Dt 8:4)

16 Want gij weet, hoe wij in het land Egypte gewoond hebben en hoe wij midden door de volken gegaan zijn, wier land gij doorgetrokken zijt, **17** en gij hebt de gruwelen en afgoden gezien, die men bij hen vindt: hout en steen, zilver en goud. **18** Laat er daarom onder u geen man of vrouw, geen geslacht of stam zijn, wier hart zich nu van de HERE, onze God, afwendt om de goden dezer volken te gaan dienen; laat er onder u geen wortel zijn, die gif of alsem voortbrengt. **19** Maar als iemand bij het horen van deze vervloekingen meent, dat hij gezegend zal blijven en zegt: Ik zal vrede hebben, wanneer ik in de verstoktheid van mijn hart wandel – waardoor hij verdelging brengt zowel over het bevoeide als over het dorre (land) – **20** dan zal de HERE die man niet willen vergeven, maar zullen de toorn en de ijver des HEREN tegen hem branden; heel de vloek, die in dit boek opgetekend staat, zal op hem rusten, en de HERE zal zijn naam uitwissen onder de hemel. **21** De HERE zal hem uit alle stammen van Israël afzonderen ten verdere overeenkomstig alle vervloekingen van het verbond, dat in dit wetboek beschreven is. **22** Dan zullen het volgende geslacht – uw zonen, die na u zullen opstaan – en de buitenlander, die van verre komt, wanneer zij de plagen en de ziekten zien, die de HERE in dit land heeft doen uitbreken, **23** en dat de gehele bodem er zwavel, zout en vuurbrand is, dat hij niet bezaaid wordt en niets laat uitspruiten en er geen gewas uit opschiet, zoals toen Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm onderstboven gekeerd werden, die de HERE in zijn toorn en grimmigheid onderstboven gekeerd heeft – **24** dan zullen alle volken zeggen: Waarom heeft de HERE zo met dit land gedaan? Wat betekent deze geweldig brandende toorn? **25** En men zal antwoorden: Omdat zij verlaten hebben het verbond van de HERE, de God hunner vaders, het verbond dat Hij met hen gesloten had toen Hij hen uit het land Egypte leidde, **26** en omdat zij andere goden zijn gaan dienen en zich daarvoor hebben neergebogen, goden, die zij niet gekend hebben en die Hij hun niet toebedeeld had – **27** dáárom is de toorn des HEREN tegen dit land ontbrand om daarover heel de vervloeking te brengen, die in dit boek opgetekend staat: **28** de HERE heeft hen in toorn en grimmigheid en grote verbolgenheid uit hun land gerukt en hen weggeslingerd naar een ander land, zoals dit thans het geval is.

In deze verzen wordt voorgesteld hoe we alles weer kunnen verliezen. In vers 18 worden de gevaren daartoe samengevat. In de eerste plaats verliezen we onze zegeningen als we weer oog krijgen voor de dingen die buiten het volk gevonden worden in de wereld. En in de tweede plaats verliezen we onze zegeningen door wat niet van buiten komt, maar wat van binnen in de mens kan zitten, een wortel van bitterheid.

Verval komt door wat van buiten naar binnen komt en door wat vanuit onszelf naar buiten komt. Oog krijgen voor de dingen van de wereld zal zijn innerlijke uitwerking niet missen. Als gelovigen tegen elkaar verbitterd raken, is dat vaak omdat de wereld ingang heeft gekregen in het denken. Paulus spreekt in *Hebreeën 12* over enkele gevaren die de gelovigen kunnen bedreigen, waaronder die wortel van bitterheid (*Hebr.12:15*).

Gif of gal is de naam van een intens bittere plant die bijzonder snel groeit. Alsem is waarschijnlijk het zeer bittere aftreksel van die plant. Het wordt in de Bijbel vaker gebruikt als een aanduiding voor bitterheid (*Jer.9:15; 23:15; Klaagl.3:15,19; Amos 5:7; 6:12; Openb.8:10,11*).

Daarom, zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Zie, Ik spijzig hen met alsem, Ik drink hen met gifsap; ... (Jr 9:15)

Daarom zegt de HERE der heerscharen aldus van de profeten: Zie, Ik spijzig hen met alsem, Ik drink hen met gif, want van de profeten van Jeruzalem is de heiligschennis uitgegaan over het gehele land. (Jr 23:15)

Hij heeft mij met bittere kruiden verzadigd en mij met alsem gedrenkt. (Kl 3:15)

Gedenk aan mijn ellende en omzwerving, aan de alsem en het vergif. (Kl 3:19)

O, zij die het recht in alsem verkeren, en de gerechtigheid ter aarde nederwerpen! (Am 5:7)

Rennen soms paarden op een rots, of ploegt men met runderen de zee, dat gij het recht in venijn verkeert en de vrucht der gerechtigheid in alsem; ... (Am 6:12)

Jaagt naar vrede met allen en naar de heiliging zonder welke niemand de Heer zal zien, terwijl u erop toeziet dat niet aan iemand de genade van God ontbreekt; dat er geen wortel van bitterheid opschiet en onrust veroorzaakt, en velen daardoor verontreinigd worden; ... (Hb 12:15)

En de derde engel bazuinde, en er viel uit de hemel een grote ster, brandend als een fakkel, en zij viel op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren. En de naam van de ster wordt Alsem genoemd. En het derde deel van de wateren werd alsem, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt. (Op 8:10,11)

Dit gif (of gal) werkte als een soort opium, wat het gebruik ervan voor het bedwelmen of verdoven van hen die terechtgesteld werden, verklaart *Psalm 69:21* en *Mattheüs 27:34*.

*De smaad heeft mij het hart gebroken,
en ik ben verzwakt.
Ik wachtte op een teken van medelijden, maar tevergeefs,
op troosters, maar ik vond hen niet. (Ps 69:21)*

En toen zij bij een plaats waren gekomen, Golgotha geheten, dat betekent: Schedelplaats, gaven zij Hem wijn met gal gemengd te drinken; en toen Hij die had geproefd, wilde Hij niet drinken. (Mt 27:33,34)

Als de bedwelming van bitterheid aanwezig is, komen er afvallige gedachten (vgl. *Jer.23:17*). Het zijn de mensen die praten over vrede, terwijl er geen vrede is, maar integendeel het verderf voor de deur staat (*1 Thess.5:3*). De Heer zal zulke mensen niet vergeven en niet sparen.

Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid, dan zal een plotseling verderf over hen komen zoals de barensnood over een zwangere, en zij zullen geenszins ontkomen. (1Th 5:3)

Het gaat in dit gedeelte steeds om een enkeling ("man of vrouw"). Er is zelfs sprake van kracht om die enkeling weg te doen (vs.21). De verantwoordelijkheid van de enkeling komt naar voren. Maar dan zien we hoe de toespraak van Mozes van de enkeling die moest worden weggedaan, overgaat naar een heel volk dat wordt weggedreven.

God delgt het volk niet uit, maar 'slingert hen weg' (vs.28). In de geschiedenis van het volk wordt dit helaas werkelijkheid. De tien stammen worden door de Assyrië weggevoerd. De twee stammen worden naar Babel weggevoerd.

Hierdoor ervaart het volk de realiteit van het verlies van de zegeningen. God zorgt ervoor dat zij niets meer kunnen genieten van zijn land en zijn woonplaats. In een toepassing op ons kunnen we zeggen dat Hij aan de gelovigen die ontrouw zijn de kennis wegneemt van de ware plaats van de gelovige in de hemelse gewesten en van de plaats waar de Heer de zijnen om Zich vergadert. Dit zijn de twee hoofdonderwerpen in dit boek.

29 De verborgen dingen zijn voor de HERE, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen voor altijd, opdat wij al de woorden dezer wet volbrengen.

Dit vers is geen excuus om je niet met de dingen van God bezig te houden, als zouden dat verborgen dingen zijn. De Schrift spoort ons aan om ons bezig te houden met alles wat God ons heeft geopenbaard. Wat Hij heeft geopenbaard, vinden we in de Schrift. Wat we in de Schrift vinden, kunnen we begrijpen door zijn Geest die Hij ons heeft gegeven (*1 Kor.2:9,10*).

God heeft ons door het licht van het Nieuwe Testament geopenbaard wat met deze verborgen dingen is bedoeld. De geopenbaarde dingen hebben betrekking op de wet, waarin Hij zijn wil heeft geopenbaard. Het zijn de wegen van God in zijn regering die Hij in het vorige hoofdstuk en in dit hoofdstuk door middel van Mozes heeft bekendgemaakt. Voor dit en de komende geslachten vormen die geopenbaarde dingen de grondslag voor het wonen in het land.

De verborgen dingen slaan op Gods genadige handelen met een overblijfsel als Hij het hele volk moet straffen als gevolg van hun overtreden van de wet. In het volgende hoofdstuk wordt al iets van die verborgen dingen zichtbaar. Als Hij herstel wil geven, is dat een verborgen zaak, maar voor het geloof is het een geopenbaarde zaak, waarvan de vervulling in de toekomst zal geschieden.

Zij zeggen voortdurend tot wie Mij verachten: De HERE heeft gesproken: gij zult vrede hebben; en tot ieder die wandelt in verstoktheid van hart, zeggen zij: geen kwaad zal u overkomen. (Jr 23:17)

...; maar zoals geschreven staat: 'Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben'. Want ons heeft God het geopenbaard door de Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, zelfs de diepten van God. (1Ko 2:9,10)

INHOUD:

- Vs. 1-10 Berouw in de verstrooiing en terugkeer naar het land
 Vs. 11-14 Het gebod is niet te ver weg
 Vs. 15-20 Voor de keus gesteld, met oproep voor het leven te kiezen

TOELICHTING:

1 Wanneer dan al deze dingen over u komen, de zegen en de vloek, die ik u voorgehouden heb, en gij dit ter harte neemt te midden van al de volken, naar wier gebied de HERE, uw God, u verdreven heeft, 2 en wanneer gij u dan tot de HERE, uw God, bekeert en naar zijn stem luistert overeenkomstig alles wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met geheel uw hart en met geheel uw ziel – 3 dan zal de HERE, uw God, in uw lot een keer brengen en Zich over u erbarmen; Hij zal u weer bijeenbrengen uit al de volken, naar wier gebied de HERE, uw God, u verstrooid heeft. 4 Al waren uw verdrevenen aan het einde des hemels, de HERE, uw God, zal u vandaar bijeenbrengen en vandaar halen; 5 de HERE, uw God, zal u brengen naar het land, dat uw vaders bezeten hebben, gij zult het bezitten en Hij zal u weldoen en u talrijker maken dan uw vaders. 6 En de HERE, uw God, zal uw hart en het hart van uw nakroost besnijden, zodat gij de HERE, uw God, liefhebt met geheel uw hart en met geheel uw ziel, opdat gij leeft. 7 De HERE, uw God, zal al deze vervloekingen op uw vijanden en uw haters leggen, die u vervolgd hebben. 8 Gij zult weer naar de stem des HEREN luisteren en al zijn geboden volbrengen, die ik u heden opleg. 9 De HERE, uw God, zal u in overvloed het goede schenken bij al het werk uwer handen, in de vrucht van uw schoot, in de vrucht van uw vee, in de vrucht van uw bodem, want de HERE zal weer behagen in u hebben, u ten goede, zoals Hij behagen had in uw vaders – 10 wanneer gij naar de stem van de HERE, uw God, luistert door zijn geboden en inzettingen te onderhouden, die in dit wetboek geschreven staan; wanneer gij u tot de HERE, uw God, bekeert met geheel uw hart en met geheel uw ziel.

Dit hoofdstuk laat zien dat God altijd herstel kan geven. Dat geldt voor Israël en dat geldt ook vandaag voor ons, voor de gemeente. De bekering van Israël zal beginnen als ze in de verstrooiing zijn. God zal in hun hart het verlangen naar de terugkeer naar Hem en zijn land werken. Ze zullen beseffen dat ze vanwege hun zonden uit het land zijn verwijderd en dat ook met schaamte aan God belijden (Ezech.6:9; 7:16).

Dan zullen onder de volken, naar wier gebied zij gevankelijk zullen zijn weggevoerd, uw ontcomenen aan Mij denken, als Ik hun ontuchtig hart verbroken heb, dat van Mij is afgeweken, en hun ogen die overspelig naar hun afgoden lonkten; dan zullen zij van zichzelf walgen om het kwaad, dat zij in al hun gruwelen gedaan hebben. (Ez 6:9)

Al zouden enigen van hen ontkomen, dan zullen zij op de bergen zijn als duiven uit de dalen, allen klagende, ieder om eigen ongerechtigheid. (Ez 7:16)

Een voorvervulling van de terugkeer uit de verstrooiing zien we in de dagen van Ezra en Nehemia, hoewel het daar bijna uitsluitend de terugkeer uit Babel en dus niet uit allerlei volken betreft. We horen in het gebed van Nehemia hoe hij voor het verstrooide Israël pleit bij God op grond van deze belofte (Neh.1:9). De uiteindelijke vervulling zal gebeuren op grond van Gods belofte aan zijn Messias (Jes.49:6).

We leven in een tijd van groot verval die de christenheid als geheel kenmerkt. Op het geheel staat 'Babel' (betekent: verwarring) geschreven. De gelovigen zijn in alle windrichtingen verstrooid. Maar voor allen die zich onder deze situatie voor Gods aangezicht buigen, is er terugkeer naar de verloren zegeningen mogelijk.

Maar, bekeert gij u tot Mij en onderhoudt gij naarstig mijn geboden – al waren uw verdrevenen aan het einde des hemels, Ik zal hen vandaar vergaderen en hen brengen naar de plaats die Ik verkoren heb om daar mijn naam te doen wonen. (Nh 1:9) Hij zegt dan: Het is te gering, dat gij Mij tot een knecht zoudt zijn om de stammen van Jakob weder op te richten en de bewaarden van Israël terug te brengen; Ik stel u tot een licht der volken, opdat mijn heil reike tot het einde der aarde. (Js 49:6)

God heeft ons door dit bijbelboek veel willen laten zien van de zegen van het land en de plaats waar de Heer is. Het zicht op deze dingen kunnen we kwijtraken als we niet bij de Heer blijven. Maar altijd kan de Heer herstellen, zoals hier in *vers 2*. Herstel kan de zaak zijn van de enkeling, maar het kan zich uitbreiden. God wil zijn hele volk vergaderen rondom Zichzelf. Er is herstel ook van het land.

Bij die zegen van het land hoort een besneden hart (*vs.6*). De besnijdenis van het hart is een geestelijke besnijdenis (*Rom.2:29*). Deze besnijdenis kan alleen gebeuren in verbinding met het werk van Christus (*Kol.2:11,12*). Voor Israël betekende het de erkenning dat wat de eigen verantwoordelijkheid betreft elke zegen hopeloos verloren is.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, met Hem begraven in de doop. In Hem bent u ook mee opgewekt door het geloof in de werking van God, die Hem uit de doden heeft opgewekt. (Ko 2:11,12)

Alleen bij iemand die besneden van hart is, is er liefde tot God. De verborgen dingen treden in werking in hart en ziel van de mens. God gaat in genade werken waar de mens alles in zijn werken heeft verdorven. God werkt de overtuiging daarvan in de harten. De besnijdenis die Hij verricht, is het brengen tot zelfoordeel en het innemen van de plaats van genade. Die houding wordt door Hem met zegen beantwoord.

Het eerste gevolg van een dergelijke oprechte en diepgaande bekering is liefde voor de HERE, hun God en dat met hun hele wezen. Dat is tegelijk het uitgangspunt en motief voor hun leven. Een tweede gevolg is, dat ze een overvloediger zegen van de HERE zullen krijgen dan ze kwijt zijn geraakt. Wat hun vijanden betreft, die zullen omkomen door de plagen die eerst over het volk waren gekomen.

Bij bekering doet God voor zijn volk alles ten goede keren. Bij de verstokte vijanden van zijn volk doet Hij alles ten kwade keren. Op een volk dat- of een persoon die zich bekeert, rust Gods welgevallen. Zij behagen Hem, omdat zij God zijn plaats geven en zij tegenover Hem hun juiste plaats innemen. Er is harmonie ontstaan. De volgende verzen laten zien hoe dat is gebeurd.

11 Want dit gebod, dat ik u heden opleg, is niet te moeilijk voor u en het is niet ver weg. 12 Het is niet in de hemel, zodat gij zoudt moeten zeggen: Wie zal opstijgen ten hemel, het voor ons halen, en het ons doen horen opdat wij het volbrengen? 13 En het is niet aan de overkant der zee, zodat gij zoudt moeten zeggen: Wie zal oversteken naar de overkant der zee, het voor ons halen, en het ons doen horen opdat wij het volbrengen? 14 Maar dit woord is zeer dicht bij u, in uw mond en in uw hart om het te volbrengen.

De bedoeling van deze verzen is om ons te laten zien dat wat God van een mens of van zijn volk vraagt niet te zwaar is. Er wordt geen enkele persoonlijke inspanning gevraagd (*"niet te moeilijk... niet te ver weg"*). Ook wordt Gods gebod in verstaanbare (*"in uw mond"*) en begrijpelijke (*"in uw hart"*) taal gegeven. God heeft van zijn kant alles zo gemaakt dat de mens zonder enige inspanning kan voldoen aan zijn geboden en daardoor de zegen kan genieten. Waarom? Omdat elke inspanning van de mens tot mislukken is gedoemd. Waardoor? Omdat de mens van nature verdorven is.

Dat is waar het in *Romeinen 10:5-8* ook over gaat, waar deze verzen uit *Deuteronomium* worden aangehaald en uitgelegd. Paulus spreekt daar over mensen die hebben gejaagd naar een wet van gerechtigheid, zonder echter dat doel te bereiken. Pas als een mens het nutteloze van zijn inspanningen inziet, krijgt hij oog voor Christus als het einde van de wet. Dan is hij klaar met zijn inspanningen en gelooft hij tot gerechtigheid (*Rom.10:3,4*). Het einde van de wet wordt niet bereikt als men die houdt, maar erkent dat men het niet kan. Dan wordt het hart gericht op Christus.

..., maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en dat is besnijdenis: die van het hart, naar de geest, niet naar de letter; zijn lof is niet van mensen, maar van God. (Rm 2:29)

3 Want daar zij Gods gerechtigheid niet kennen en hun eigen gerechtigheid trachten op te richten, hebben zij zich aan de gerechtigheid van God niet onderworpen.

4 Want Christus is het einde van de wet tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.

5 Want Mozes beschrijft de gerechtigheid die op grond van de wet is: 'De mens die deze dingen heeft gedaan, zal daardoor leven'. 6 Maar de gerechtigheid op grond van geloof is, spreekt zo; Zeg niet in uw hart: 'Wie zal in de hemel opklimmen?' - dat is Christus doen afdalen; 7 of 'Wie zal in de afgrond neerdalen?' - dat is Christus uit de doden doen opkomen. 8 Maar wat zegt zij? 'Het woord is dichtbij u, in uw mond en in uw hart'. (Rm 10:3-8)

Vervolgens wordt het doel van de wet geciteerd: doe dit en u zult leven (Rom.10:5). God geeft daarmee aan dat iemand zijn eigen gerechtigheid kan verdienen door zich aan de wet te houden. Maar er is niemand die de wet heeft gehouden. Er is wel een andere manier om gerechtigheid te krijgen en dat is op grond van geloof. Alleen is er dan geen sprake meer van een eigen gerechtigheid.

Als het om geloof gaat, is juist alle eigen inspanning om in de hemel te komen, uitgesloten. Dat bedoelt Paulus als hij *Deuteronomium* aanhaalt en zegt: "Zeg niet in uw hart: 'Wie zal in de hemel opklimmen?'" In dat woord 'opklimmen' ligt die gedachte van op eigen kracht de hemel bereiken. Zolang dat gedacht wordt, wordt te kort gedaan aan het werk van Christus en wordt Hij weer naar beneden gehaald.

Paulus voegt eraan toe ook niet in het hart te zeggen: "Wie zal in de afgrond neerdalen?" Daarmee geeft hij aan dat men ook niet zelf in de afgrond hoeft neer te dalen om in een soort boetedoening de eigen schuld uit te wissen. Dat zou ook onmogelijk zijn. Wie kan ooit afdalen in de diepten van ellende waarin Christus is afgedaald? Wie dat toch probeert, laat Christus als het ware uit de doden opkomen, omdat het overbodig was dat Hij stierf, want zo iemand meent zelf zijn schuld te kunnen uitboeten.

Mozes spreekt nog over het oversteken naar de overkant van de zee. Alsof ergens op aarde, op een ver verwijderde plaats het gebod verkrijgbaar is. Als enig mens het van daar zou kunnen ophalen, zouden wij het kunnen volbrengen. Maar het is niet nodig stad en land af te reizen of bedevaarten te maken om vervolgens te menen dat we daarmee hebben voldaan aan Gods geboden. Zo zijn bijvoorbeeld veel mensen naar het Oosten gereisd om hun heil in oosterse godsdiensten te vinden.

Mozes spreekt tot het overblijfsel dat in de vreemde tot bekering is gekomen en geleerd heeft dat het volslagen afhankelijk is van genade van God. De wet konden ze niet volbrengen, wat moesten ze dan doen? Hoe konden ze hersteld worden? Moesten ze die genade in de hemel gaan halen of aan de andere kant van de zee gaan halen? Deze vragen zijn niet te begrijpen en dus zeker niet op te lossen zonder de sleutel van *Romeinen 10*.

Als het volk eenmaal zijn Messias, Christus, heeft aangenomen, zal God zijn wetten in hun verstand geven en in hun harten schrijven (Hebr.8:10). Dan zullen alle door God gedane beloften vervuld worden aan een volk dat Hem kent. Jegens hun ongerechtigheden is Hij genadig en hun zonden zal Hij geenszins meer gedenken (Jer.31:31-34).

Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een nieuw verbond sluiten zal. Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaderen gesloten heb ten dage dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik heer over hen ben, luidt het woord des HEREN. Maar dit is het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen, luidt het woord des HEREN: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. Dan zullen zij niet meer een ieder zijn naaste en een ieder zijn broeder leren: Kent de HERE: want zij allen zullen Mij kennen, van de kleinste tot de grootste onder hen, luidt het woord des HEREN, want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonde niet meer gedenken. (Jr 31:31-34)

Hoe kan God genade bewijzen aan een volk dat het volkomen heeft verknood? Dat kan alleen door Christus. Voor hen die door geloof met Christus verbonden zijn, zijn de geboden van God niet onbereikbaar en niet onuitvoerbaar. Voor hen werkt God in de mond en in het hart, zo dichtbij. Het

Want dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël zal maken, zegt de Heer: Ik zal mijn wetten in hun verstand geven en Ik zal ze in hun harten schrijven; en Ik zal hun tot een God en zij zullen Mij tot een volk zijn. (Hb 8:10)

hart gelooft, de mond belijdt. Het gaat om Christus. Wie Hem heeft, heeft de behoudenis, heeft het herstel.

Voor ons begint de weg van herstel als wij weer Jezus als Heer gaan belijden. Dat wil zeggen dat ieder lid van het volk de rechten van de Heer Jezus op zijn leven gaat erkennen. Voor zulke gelovigen zijn de geboden van God niet zwaar (1 Joh.5:3). Die geboden zijn overigens niet de geboden van de wet van Mozes, want die geboden zijn gegeven aan de zondige mens en waren door hem niet te houden. De geboden waarover Johannes schrijft, zijn geboden die volledig passen bij het nieuwe leven, het eeuwige leven.

Wie gelooft in het rechtvaardig handelen van God, weet dat God in Christus heel dichtbij is gekomen. Hij is zó dichtbij gekomen, dat Hij zijn woord in uw mond en in uw hart heeft gelegd. We zijn behouden geworden, omdat het woord van het geloof aan ons is gepredikt. De inhoud van de prediking is: Jezus als Heer belijden met de mond en geloven met het hart dat God Hem uit de doden heeft opgewekt. (Rom. 10:9)

De volgorde is wel opmerkelijk: eerst de mond en dan het hart. De mond wordt het eerst genoemd omdat ons geloof door anderen alleen waar te nemen is door wat men van ons hoort en ziet. Je kunt van iemand niet zeggen dat hij of zij behouden is, als je daar niets van merkt in zijn of haar spreken en gedrag.

15 Zie, ik houd u heden het leven en het goede voor, maar ook de dood en het kwade: 16 doordat ik u heden gebied de HERE, uw God, lief te hebben door in zijn wegen te wandelen en zijn geboden, inzettingen en verordeningen te onderhouden, opdat gij leeft en talrijk wordt en de HERE, uw God, u zegene in het land, dat gij in bezit gaat nemen. 17 Maar indien uw hart zich afwendt en gij niet luistert doch u laat verleiden en u voor andere goden nederbuigt en hen dient, 18 dan verkondig ik u heden, dat gij zeker te gronde zult gaan; niet lang zult gij leven in het land, dat gij na het overtrekken van de Jordaan in bezit gaat nemen. 19 Ik neem heden de hemel en de aarde tegen u tot getuigen; het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw nageslacht, 20 door de HERE, uw God, lief te hebben, naar zijn stem te luisteren en Hem aan te hangen, want dat is uw leven en waarborg voor een langdurig wonen in het land, waarvan de HERE uw vaderen, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun geven zou.

Mozes vat de hele inhoud van zijn toespraak over de wet samen in de begrippen "het leven en het goede... en de dood en het kwade" (vgl.11:26). De liefde is de voorwaarde om de geboden te kunnen vervullen (6:5). De keus die Mozes hen voorhoudt, heeft ook gevolgen voor hun nageslacht. Ouders die ervoor kiezen de Heer van harte te volgen mogen er in het algemeen op rekenen dat hun kinderen hen in hun keus zullen volgen. Hetzelfde geldt bij een keus voor het kwade.

Bij de keus die Mozes hier aan het volk voorhoudt, staan we aan het begin van de geschiedenis van het volk in het land. Aan het eind van de geschiedenis van het volk in het land zal Jeremia het volk nog een keer die keus voorhouden, vlak voordat het volk in ballingschap zal gaan (Jer.21:8). De keus is daar om vrijwillig de plaats van het oordeel in te nemen en de stad uit te gaan en zich over te geven aan de door God gezonden vijand.

Vers 20: Liefde is het motief, gehoorzaamheid is de uiting en aanhangen geeft de kracht om vol te houden. Als dat aanwezig is, zal het leven geleefd kunnen worden zoals God het heeft bedoeld. De uitdrukking "dat is uw leven" kan ook worden vertaald als 'Hij is uw leven'.

Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren; en zijn geboden zijn niet zwaar. (1Jh 5:3)

Dit is het woord van het geloof dat wij prediken: dat, als u met uw mond Jezus als Heer zult belijden en met uw hart geloven dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, u behouden zult worden. (Rm 10:9)

Zie, ik houd u heden zegen en vloek voor: zegen, wanneer gij luistert naar de geboden van de HERE, uw God, die ik u heden opleg; maar vloek, indien gij naar de geboden van de HERE, uw God, niet luistert en afwijkt van de weg die ik u heden gebied, ... (Dt 11:26)

Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht. (Dt 6:5)

En tot dit volk zult gij zeggen: Zo zegt de HERE: Zie, Ik stel u de weg des levens en de weg des doods voor: ... (Jr 21:8)

INHOUD:

- Vs. 1-8 Mozes stelt Jozua als zijn opvolger aan
 Vs. 9-13 De voorlezing van de wet om de zeven jaar
 Vs. 14-18 De HERE voorzegt de afval van Israël
 Vs. 19-30 Een lied ter lering

TOELICHTING:

Met het voorstellen van de keus aan het volk tussen zegen en vloek, leven en dood, heeft Mozes het ontvouwen en inscherpen van de wet (1:5) voltooid en de wetgeving afgesloten. Om echter het werk dat de Heer hem had gegeven helemaal af te ronden, moesten nog enkele dingen gebeuren. Hij wilde vlak voor zijn dood de leiding van het volk overdragen aan Jozua. Hij wilde vervolgens dat het door hem zojuist geschreven wetboek door de priesters bewaard zou worden naast de ark van het verbond.

Tevens beval de HERE hem nog dat hij een lied zou schrijven en dat lied aan het volk zou leren tot een getuigenis. Over de inhoud van dat lied lezen we in *hoofdstuk 31 en 32*. In *hoofdstuk 33* horen we hoe deze man Gods ten afscheid de stammen van Israël zegent. En in *hoofdstuk 34* wordt de dood van Mozes beschreven. Hiermee sluit de Pentateuch.

1 Toen is Mozes deze woorden tot geheel Israël gaan spreken; 2 hij zeide tot hen: Ik ben nu honderd en twintig jaar oud; ik kan niet meer uitgaan of ingaan, en de HERE heeft tot mij gezegd: De Jordaan hier zult gij niet overtrekken. 3 De HERE, uw God, zelf zal voor u uit overtrekken; Hij zelf zal die volken vóór u verdrijven en verdelgen, zodat gij hun land in bezit kunt nemen; Jozua zal voor u uit overtrekken, zoals de HERE geboden heeft. 4 En de HERE zal met hen doen, zoals Hij gedaan heeft met Sihon en Og, de koningen der Amorieten, die Hij heeft verdelgd; en met hun land. 5 De HERE zal hen aan u overleveren, en gij zult met hen doen geheel overeenkomstig het gebod, dat ik u gegeven heb. 6 Weest sterk en moedig, vrees niet en siddert niet voor hen, want de HERE, uw God, zelf gaat met u; Hij zal u niet begeven en u niet verlaten.

7 Toen riep Mozes Jozua en zeide tot hem in tegenwoordigheid van geheel Israël: Wees sterk en moedig, want gij zult met dit volk komen in het land, waarvan de HERE hun vaders gezworen heeft, dat Hij het hun geven zou, en gij zult het hen doen beërven. 8 Want de HERE zelf zal vóór u uit trekken, Hij zelf zal met u zijn, Hij zal u niet begeven en u niet verlaten; vrees niet en word niet verschrikt.

Mozes weet dat de tijd van afscheid nemen is gekomen. In *vers 14* zegt de HERE hem dat ook. Hij is nu 120 jaar, ver boven de leeftijd die andere mensen bereiken, zoals hij zelf zegt (*Ps.90:1,10*). God heeft ons met het leven van Mozes iets te zeggen. Niet voor niets worden zijn 120 levensjaren door de Schrift in drie bijzondere perioden van 40 jaar onderverdeeld (*Hand.7:23,30*).

*Een gebed van Mozes, de man Gods.
 Here, Gij zijt ons een toevlucht geweest
 van geslacht tot geslacht; (Ps 90:1)*

*De dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren,
 en, indien wij sterk zijn, tachtig jaren;
 wat daarin onze trots was, is moeite en leed,
 want het gaat snel voorbij, en wij vliegen heen. (Ps 90:10)*

*Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar had bereikt,
 kwam het in zijn hart op zijn broeders, de zonen
 van Israël, te bezoeken. (Hd 7:23)*

*En toen veertig jaren waren vervuld, verscheen
 hem in de woestijn van de berg Sinai een engel in
 een vlam van een braamstruik. (Hd 7:30)*

Mozes neemt afscheid, maar laat het volk niet aan zichzelf over. Jozua zal zijn taak overnemen en voortzetten. We horen geen klacht of verwijt bij

..., aan de overzijde van de Jordaan, in het land van Moab, begon Mozes deze wet te ontvouwen en hij zeide: ... (Dt 1:5)

Mozes. Met liefde draagt hij het leiderschap over. Het was in Gods weg om te bepalen dat niet Mozes, maar Jozua het volk in het land zou brengen.

In Jozua hebben we een beeld van de Heer Jezus die zijn volk leidt door de Heilige Geest. In deze tijd geeft de Heilige Geest leiding aan de gemeente door broeders die moreel gezag hebben. Dat niet erkennen is een ontkenning van het gezag van de Geest.

Op alle mogelijke manieren bemoedigt Mozes zowel het volk als Jozua. Zo herinnert hij aan de overwinning over Sihon en Og. Ook ons bemoedigt het met het oog op een komende strijd als wij terugdenken aan overwinningen die God ons in het verleden heeft gegeven. Wat God in het verleden deed, kan Hij nu nog steeds. Die gedachte geeft vertrouwen voor de toekomst.

Mannen die in hun leven met God hebben gewandeld, zijn bij uitstek in staat om anderen te bemoedigen. Het "*weest sterk en moedig*" is geen holle klank, evenals de toezegging dat de HERE met hen zal gaan en hen niet zal begeven of verlaten. Mozes heeft dat zelf getoond en ervaren.

Niet begeven wil zeggen dat we altijd op Hem kunnen rekenen voor raad en leiding, voor kracht en moed. Niet verlaten wil zeggen dat Hij altijd bij zijn volk is op weg naar en bij de strijd in het land, om het hen te doen bezitten. Zo is Hij ook altijd bij ons, om ons te helpen onze zegeningen ons eigen te maken en samen met Hem te genieten. Hij is bij ons totdat onze hele taak op aarde is volbracht (*Matth.28:20*). Voor de vijand hoeven we daarom niet te vrezen (*Rom.8:31*).

Ook wij hebben het steeds nodig om deze aansporing te horen. Gelukkig als God mensen geeft die in hun leven met Hem hebben gewandeld en ons hiermee bemoedigen. Paulus bemoedigt op deze wijze de Korinthiërs (*1 Kor.16:13*) en de Hebreëen (*Hebr.13:5*) en daardoor ook ons.

9 Toen Mozes deze wet opgeschreven had, gaf hij ze aan de priesters, de zonen van Levi, die de ark van het verbond des HEREN droegen, en aan al de oudsten van Israël. 10 En Mozes gebod hun: Na verloop van zeven jaar, op de bepaalde tijd van het jaar der kwijtschelding, namelijk het Loofhuttenfeest, 11 wanneer geheel Israël opgaat om voor het aangezicht van de HERE, uw God, te verschijnen, op de plaats die Hij verkiezen zal, zult gij deze wet ten aanhoren van geheel Israël voorlezen. 12 Roep het volk tezamen, mannen, vrouwen en kinderen, ook de vreemdeling, die in uw steden woont, opdat zij ernaar horen en de HERE, uw God, leren vrezen en al de woorden dezer wet naarstig onderhouden, 13 en opdat hun kinderen, die er niet van weten, het horen en de HERE, uw God, leren vrezen – al de tijd, dat gij leeft in het land, dat gij na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen.

Nadat Mozes het leiderschap in tegenwoordigheid van heel Israël aan Jozua heeft overgedragen, neemt Mozes het wetboek dat hij had geschreven. Hij zorgt ervoor dat het volk altijd herinnerd zou worden aan Gods woord. Zo droeg ook Paulus, toen hij afscheid nam, de gelovigen op aan God en aan het woord van zijn genade. Mensen vallen weg, Gods woord blijft.

In dit gedeelte gaat het om het woord van God. Bij het gezag van de Geest (voorgesteld in Jozua) hoort het woord van God. Gods Geest en Gods woord horen bij elkaar. Het gezag van de opgewekte en verheerlijkte Heer die dat gezag door zijn Geest uitoefent en door zijn Geest ons leidt, zal nooit in strijd zijn met het woord van God. Het is er altijd mee in overeenstemming.

Kennis van Gods woord is van groot belang om alles te toetsen wat zich als stem van de Geest manifesteert. We kunnen Gods woord thuis lezen en bestuderen. Maar hier gebeurt de voorlezing in een samenkomst van Gods volk. De samenkomsten tot verkondiging van het Woord zijn van groot belang. De uitdrukking "*de plaats die Hij verkiezen zal*" komt hier voor de laatste keer in dit boek voor. Het geeft extra nadruk aan de samenkomst van de gemeente rondom de Heer Jezus om naar Gods Woord te luisteren (*Matth.18:20*).

En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw. (Mt 28:20)

Wat zullen wij dan hierop zeggen? Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn? (Rm 8:31)

Waakt, staat vast in het geloof, weest mannelijk, weest sterk! (1Ko 16:13)

Laat uw wandel zonder geldzucht zijn en weest tevreden met wat u hebt; want Hijzelf heeft gezegd: 'Ik zal u geenszins begeven en u geenszins verlaten', ... (Hb 13:5)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

Het voorlezen moest gebeuren in het jaar van vrijlating, het sabbatsjaar (15:1) en wel tijdens het loofhuttenfeest (16:13-15), dat wordt gevierd als de hele oogst is binnengehaald. Dat is de gepaste tijd om de hele wet voor te lezen. Bij dit loofhuttenfeest in het sabbatsjaar kwamen niet alleen de mannen (16:16), zoals in de zes voorgaande jaren, maar ook vrouwen en kinderen.

Deze zevenjaarlijkse voorlezing was niet ter vervanging van het onderwijs in de huizen (6:1-9) of door de priesters (17:11; 24:8). Het was veeleer ter ondersteuning en bevestiging of indien nodig ter correctie van alle andere onderwijs. Het zou de gedachten van het volk als geheel weer op één lijn brengen met het woord van God. Hierdoor zou het volk als eenheid bewaard blijven.

Zowel het sabbatsjaar als het loofhuttenfeest spreken van het vreedzaam. Dat is de tijd dat al Gods beloften in vervulling zijn gegaan en iedereen in zijn oorspronkelijk erfdeel woont. Het lezen van de wet zal de herinnering aan al die beloften én de wegen van God tot de vervulling ervan voor het volk brengen. Het volk zal alleen maar kunnen bevestigen dat alles wat God heeft gezegd, is uitgekomen. Ze zullen Hem ervoor eren.

Het wetboek werd gegeven aan de priesters die de ark droegen. Het was normaal de taak van de Levieten de ark te dragen (Num.4:15).

Als Aäron en zijn zonen bij het opbreken van de legerplaats gereed zijn met het bedekken van het heilige en al het heilige gerei, dan zullen daarna de Kehatieten binnengaan om het te dragen; zij zullen echter het heilige niet aanraken, want dan zouden zij sterven. Dit is hetgeen de Kehatieten aan de tent der samenkomst te dragen hebben. (Nm 4:15)

Bij bijzondere gelegenheden deden de priesters dat (Joz.3:3-8; 6:6; 1 Kron.15:11,12).

Na verloop van drie dagen gingen de opzienaars de legerplaats door en zij gaven het volk dit bevel: Zodra gij de ark des verbonds van de HERE, uw God, ziet en de levitische priesters, die haar dragen, dan zult gij ook van uw plaats opbreken en achter haar aan trekken. Er zij echter tussen u en haar een afstand van ongeveer tweeduizend ellen lengte; komt niet dicht bij haar; opdat gij de weg moogt weten, waarlangs gij gaan zult, want langs die weg zijt gij noch gisteren noch eergisteren getrokken. En Jozua zeide tot het volk: Heiligt u, want morgen zal de HERE in uw midden wonderen doen. Tot de priesters zeide Jozua: Neemt de ark des verbonds op en trekt over, vóór het volk uit. Toen namen zij de ark des verbonds op en gingen vóór het volk uit. (Jz 3:2-8)

En de HERE zeide tot Jozua: Op deze dag zal Ik beginnen u groot te maken in de ogen van geheel Israël, opdat zij weten dat Ik met u zal zijn, zoals Ik met Mozes geweest ben. Beveel dan de priesters, die de ark des verbonds dragen: zodra gij gekomen zijt aan de oever van het water van de Jordaan, zult gij in de Jordaan blijven staan. (Jz 3:3-8)

Toen riep Jozua, de zoon van Nun, de priesters en zeide tot hen: Neemt de ark des verbonds op en laten zeven priesters zeven ramshorens dragen voor de ark des HEREN uit. (Jz 6:6)

Toen riep David de priesters Zadok en Abjathar, en de Levieten Uriël, Asaja, Joël, Semaja, Eliël en Amminadab, en zeide tot hen: Gij familiehoofden der Levieten, heiligt u, gij en uw broeders, opdat gij de ark van de HERE, de God Israëls, kunt brengen naar de plaats die ik voor haar heb bereid. (1Kr 15:11,12)

Het wetboek wordt ook aan de oudsten gegeven. Zij zijn door hun leeftijd de natuurlijke leiders van het volk en behoren het voorbeeld van gehoorzaamheid te geven.

14 De HERE nu zeide tot Mozes: Zie, de tijd nadert, dat gij sterven zult; roep dan Jozua en ga met hem in de tent der samenkomst staan, opdat Ik hem bevelen geve. Toen gingen Mozes en Jozua in de tent der samenkomst staan. 15 En de HERE verscheen in de tent in een wolkkolom, en de wolkkolom stond aan de ingang der tent.

16 De HERE zeide tot Mozes: Zie, gij gaat bij uw vaderen te ruste en dit volk zal overspelig de vreemde goden gaan nalopen van het land, waarin het komt; zij zullen Mij verlaten en mijn verbond verbreken, dat Ik met hen gesloten heb. 17 Te dien dage zal mijn toorn tegen hen ontbranden, Ik zal hen verlaten en mijn aangezicht voor hen verbergen, zodat zij verteerd worden en vele rampen en benauwdheden hen treffen. Dan zullen zij te dien dage zeggen: Hebben die rampen ons niet daarom getroffen, omdat onze God niet in ons

midden is? 18 Doch Ik zal te dien dage mijn aangezicht volkomen verbergen vanwege al het kwaad, dat zij gedaan hebben: dat zij zich tot andere goden hebben gewend.

De dagen van Mozes zijn door de HERE geteld (*Job 14:5*). Nu gaat Hij de opvolging van Mozes door Jozua bevestigen. Mozes had Jozua al openlijk als zijn opvolger geroepen (*Num.27:22,23*) en aangesteld (*vs.7*). Mozes en Jozua gaan samen in de tent der samenkomst staan. Dan verschijnt de HERE aan hen in de wolkkolom. Dit is de enige verschijning in dit boek. Het is ook de enige keer dat de tent der samenkomst wordt genoemd.

Waar leiderschap begint altijd met een bijzondere blik op de Heer Jezus, in het heiligdom dicht bij de Heer. Daarna pas kunnen leiders naar buiten gaan om de hun opgedragen taak te verrichten. Als ze diep onder de indruk zijn van de heerlijkheid van de Heer, zullen ze het volk in de juiste gezindheid als leiders dienen.

Wat de HERE vertelt, is niet bemoedigend. Onomwonden voorzegt Hij dat het volk van Hem zal afwijken. Hij spreekt niet over de mogelijkheid daartoe, maar stelt het als zekerheid. Na de indruk van Gods heerlijkheid, geeft Hij hun nu een grondige indruk van wie het volk is. Beide indrukken zijn noodzakelijk wil er op de juiste manier gediend kunnen worden.

Iets dergelijks zien we als Elia zijn opvolger Elisa bij de hand neemt en hem langs enkele plaatsen voert in 2 *Koningen 2*. Bij elke plaats staan ze stil, als om enerzijds onder de indruk te komen van Gods visie daarop en anderzijds onder de indruk te komen van wat de mens ervan heeft gemaakt.

Het geschiedde, toen de HERE Elia in een storm ten hemel zou opnemen, dat Elia met Elisa uit Gilgal ging. En Elia zeide tot Elisa: Blijf toch hier, want de HERE heeft mij naar Bethel gezonden. Maar Elisa zeide: Zo waar de HERE leeft en gijzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Daarop begaven zij zich naar Bethel. Toen kwamen de profeten van Bethel naar Elisa en vroegen hem: Weet gij, dat de HERE heden uw heer boven uw hoofd zal wegnemen? En hij antwoordde: Ook ik weet het, zwijgt stil.

En Elia zeide tot hem: Elisa, blijf toch hier, want de HERE heeft mij naar Jericho gezonden. Maar hij zeide: Zo waar de HERE leeft en gijzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Zo kwamen zij te Jericho. Toen naderden de profeten van Jericho tot Elisa en vroegen hem: Weet gij, dat de HERE heden uw heer boven uw hoofd zal wegnemen? En hij antwoordde: Ook ik weet het, zwijgt stil.

En Elia zeide tot hem: Blijf toch hier, want de HERE heeft mij naar de Jordaan gezonden. Maar hij zeide: Zo waar de HERE leeft en gijzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Zo gingen zij beiden verder. (2Kn 2:1-6)

Op zeker moment zal het volk zien dat de rampen hen treffen omdat de HERE niet in hun midden is. Maar God zal Zich nog voor hen blijven verbergen, want hun gemis van God is nog geen echte bekering. De HERE verbergt zijn aangezicht voor hen door het terugtrekken van het symbool van zijn gunst en bescherming, de shechinah. Die is niet teruggekeerd in de tweede tempel. Dat zal pas gebeuren als het volk (een overblijfsel) zich zal hebben bekeerd.

19 Nu dan, schrijf dit lied op en leer het de Israëlieten, leg het hun op de lippen, opdat dit lied Mij tot getuige zij tegen de Israëlieten. 20 Want Ik zal hen naar het land brengen, dat Ik hun vaderen onder ede beloofd heb, vloeiende van melk en honig; zij zullen eten en verzadigd en vet worden, maar zij zullen zich tot andere goden wenden en die dienen; Mij echter zullen zij versmaden en mijn verbond verbreken. 21 Wanneer dan vele rampen en benauwdheden hen treffen, dan zal dit lied tegen hen getuigenis afleggen, want het zal in de mond van hun nageslacht niet verstommen. Immers, Ik ken de gezindheid die zij heden koesteren, voordat Ik hen breng naar het land, dat Ik hun onder ede beloofd heb.

22 Toen schreef Mozes dit lied op en leerde het de Israëlieten. 23 En Hij gebood Jozua, de zoon van Nun: Wees sterk en moedig, want gij zult de Israëlieten brengen in het land, dat Ik hun onder ede beloofd heb, en Ik zal met u zijn.

24 Toen Mozes gereed was met de woorden dezer wet volledig in een boek op te schrijven, 25 gebood hij de Levieten, die de ark van het verbond des HEREN droegen: 26 Neemt dit wetboek en legt het naast

Indien zijn dagen vastgesteld zijn, het getal zijner maanden bij U bepaald is, Gij zijn grenzen gesteld hebt, die hij niet zal overschrijden, ... (Jb 14:5)

En Mozes deed, zoals de HERE hem geboden had, en hij nam Jozua en stelde hem voor de priester Eleazar en voor de gehele vergadering; hij legde hem zijn handen op en gaf hem zijn bevelen, zoals de HERE door de dienst van Mozes gesproken had. (Nm 27:22,23)

de ark des verbonds van de HERE, uw God, opdat het daar tot getuige tegen u zij. 27 Want ik ken uw weerspanningheid en hardnekkigheid. Wanneer gij, terwijl ik thans nog levend bij u ben, tegen de HERE weerspanning zijt geweest, hoeveel te meer dan na mijn dood! 28 Roept alle oudsten uwer stammen en uw opzieners bij mij samen, opdat ik te hunnen aanhoren de volgende woorden spreke en tegen hen de hemel en de aarde tot getuigen aanroep. 29 Want ik weet, dat gij na mijn dood zeer verderfelijck handelen zult en afwijken van de weg, die ik u geboden heb; daarom zal na verloop van tijd het onheil over u komen, wanneer gij doet wat kwaad is in de ogen des HEREN en Hem krenkt door het maaksel uwer handen.

30 Toen sprak Mozes ten aanhoren van de gehele gemeente van Israël de woorden van dit lied ten einde toe.

Na het boek komt het lied, dat in *hoofdstuk 32* opgeschreven staat. Ze vormen een prachtige tweeheid: Gods raad vervat in zijn boeken, zijn wegen van waarschuwing en genade vervat in het lied. Het is een droevig lied dat blij eindigt met de triomf van Gods genade. Kun je een lied maken over het verval en de treurige geschiedenis van Gods volk? Ja dat kan, want het loopt toch goed af door de genade van God.

Mozes leerde het volk het lied. Hij onderwees hen de inhoud ervan, vertelde hun wat het betekende. Hij liet het hen steeds weer herhalen, zodat het diep in het geheugen gegrift werd. Een nationaal lied heeft een machtige invloed op de diepste gevoelens van een volk. Een lied kan uit het hoofd geleerd worden en aan de kinderen worden geleerd. De inhoud van de leer van Gods woord kan heel goed door een lied worden doorgegeven (*Kol.3:16*). Daarom moeten we de liederen toetsen aan de Schrift.

Na de opdracht tot het opschrijven van het lied, geeft God aan - zoals alleen Hij dat kan doen in één vers (*vs.20*) - wat Hij zal doen en wat het volk zal doen. Hij vervult zijn belofte, brengt hen in het genot van de zegen, maar het volk wendt zich tot andere goden en versmaadt Hem.

Hij kent hun gezindheid. Hun hart is voor Hem een geopend boek (*Hebr.4:13*). Daarom is het des te treffender dat Hij Mozes een lied laat schrijven waarin enerzijds het afvallige handelen van het volk wordt bezongen en anderzijds Gods genadige handelen. Voor dit genadige handelen heeft God wel een rechtvaardige grondslag nodig. Die heeft Hij gevonden in zijn Zoon.

Na de voorzegging van de afwijking van het volk is het nodig Jozua opnieuw te bemoedigen (*vs.23*). Ditmaal doet de HERE dat Zelf. Als jonge mensen in de samenkomst veel zwakte en falen zien van oudere gelovigen die een voorbeeld hadden moeten zijn, is het nodig dat zij hun kracht in de Heer zoeken en niet opgeven. In een tijd van verval spoort Paulus zijn kind in het geloof, Timotheüs, aan zich te sterken in de genade die in Christus Jezus is (*2 Tim.2:1*).

Opnieuw volgt op het bemoedigen van Jozua een aanwijzing met betrekking tot het boek. Mozes geeft opdracht het boek te leggen bij de ark van het verbond. Dat bepaalt ons bij Gods trouw aan zijn verbond.

Als Mozes spreekt over hun weerspanningheid, spreekt hij er niet over dat zij dat tegen hem zijn geweest, maar tegen de HERE. Wat de HERE wordt aangedaan, weegt voor hem zwaarder dan wat hem zelf wordt aangedaan.

Mozes is er klaar voor om de woorden van het lied dat de HERE hem in de mond legt uit te spreken. Hij roept alle oudsten en opzieners bij zich. Hij roept de hemel en de aarde tot getuigen aan. Mogelijk worden daarmee de bewoners van hemel en aarde bedoeld, mensen en engelen, die allen zullen instemmen met de waarheid die in dit lied tot uitdrukking wordt gebracht.

Het is ook mogelijk dat hemel en aarde hier als personen worden voorgesteld. Hemel en aarde worden door Gods woord in stand gehouden en naar het doel gevoerd dat Hij met hen heeft (*Hebr.1:3*). Zij verzetten zich niet daartegen (*Ps.119:89-91*). De schepping spreekt een vermanende taal voor ieder die ongehoorzaam is aan Gods geboden (*Job 20:27*). Zie *Psalms 19* waar Gods schepping en Gods woord beide getuigen van Gods majesteit.

Laat het woord van Christus rijkelijk in u wonen, terwijl u in alle wijsheid elkaar leert en terechtwijst met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen en in de genade zingt in uw harten voor God. (Ko 3:16)

En geen schepsel is voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem met Wie wij te doen hebben. (Hb 4:13)

Jij dan, mijn kind, sterk je in de genade die Christus Jezus is; ... (2Tm 2:1)

Deze, die de uitstraling is van zijn heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen en die alle dingen draagt door het woord van zijn kracht, is, nadat Hij door Zichzelf de reiniging van de zonden tot stand heeft gebracht, gaan zitten aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge, ... (Hb 1:3)

Voor eeuwig, o **HERE**,
houdt uw woord stand in de hemelen.
Van geslacht tot geslacht is uw trouw,
Gij hebt de aarde gegrond, zodat zij staat;
naar uw verordeningen staan zij heden ten dage,
want zij alle zijn uw knechten. (Ps 119:89-91)

De hemel openbaart zijn ongerechtigheid,
en de aarde staat tegen hem op. (Jb 20:27)

Voor de koorleider. Een psalm van David.
De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspanseel verkondigt het werk zijner
handen; de dag doet sprake toestromen aan de dag, en de nacht predikt kennis
aan de nacht.

Het is geen sprake en het zijn geen woorden, hun stem wordt niet vernomen:
toch gaat hun prediking uit over de ganse aarde en hun taal tot aan het einde
der wereld. --

Hij heeft daarin een tent opgeslagen voor de zon, die is als een bruidegom die
uit zijn bruidsvertrek treedt, jubelend als een held om het pad te lopen.

Van het ene einde des hemels is haar opgang en haar omloop tot het andere einde;
niets blijft verborgen voor haar gloed.

De wet des **HEREN** is volmaakt, zij verkwikt de ziel; de getuigenis des **HEREN** is
betrouwbaar, zij schenkt wijsheid aan de onverstandige.

De bevelen des **HEREN** zijn waarachtig, zij verheugen het hart; het gebod des
HEREN is louter, het verlicht de ogen.

De vreze des **HEREN** is rein, voor immer bestendig; de verordeningen des **HEREN**
zijn waarheid, altogader rechtvaardig.

Kostelijker zijn zij dan goud, ja, dan veel fijn goud; en zoeter dan honig, ja, dan
honigzeem uit de raat.

Ook laat uw knecht zich daardoor ernstig vermanen; in het houden ervan ligt
rijke beloning.

Afdwalingen – wie bemerkt ze? Spreek van de verborgene mij vrij.

Behoed ook uw knecht voor overmoed, laat die over mij niet heersen; dan ben
ik onberispelijk en vrij van grove overtreding.

Mogen de woorden van mijn mond en de overleggingen van mijn hart U welge-
vallig zijn, o **HERE**, mijn rots en mijn verlosser. (Ps 19)

Vers 29 vertoont een frappante verwantschap met de woorden van Paulus
Handelingen 20:29.

*Ik weet, dat na mijn vertrek wrede wolven bij u zul-
len binnenkomen, die de kudde niet sparen; ...
(Hd 20:29)*

Mozes en Paulus tonen beide in hun afscheidsrede inzicht in de ware toestand
van het volk waaraan zij hun leven hadden gewijd. Zij spraken profetische
woorden met het oog op de ontwikkelingen van dat volk na hun heengaan
die in beide gevallen waarheid zijn gebleken.

INHOUD:

- Vs. 1 Oproep om te horen
- Vs. 2 Leer als regen
- Vs. 3,4 Gods grootheid
- Vs. 5-14 Gods zorg voor zijn volk
- Vs. 15-18 De ondankbaarheid van Israël
- Vs. 19-25 Het oordeel aangekondigd
- Vs. 26-35 Israëls gebrek aan inzicht
- Vs. 36-43 De HERE bevrijdt zijn volk en oordeelt hun vijanden
- Vs. 44-47 Het leven van Gods volk is in Gods woord
- Vs. 48-52 Mozes mag het land zien

TOELICHTING:

Het boek heeft een prachtig slot. Het eindigt met een heerlijk lied en een grote zegen. Het lied is een jubelzang omdat God uiteindelijk boven bidden en denken herstel geeft. In dit lied, dat een leerlied is, leren we twee dingen die we al heel vaak zijn tegengekomen: wie we zelf zijn en wie God is. We hebben het nodig dat steeds diepgaander te leren. Aan het eind van de woestijnreis en aan de grens van het land hebben we een ideaal lesveld.

Mozes beschrijft in dit lied de hele geschiedenis van Israël inclusief de toekomst: zijn schepping en aanneming door de HERE, zijn ondankbaarheid en afval, zijn overgave aan de heidenen, zijn wederaanneming door de HERE en de uiteindelijke zegen en verheerlijking van het volk in het vrederijk.

*1 Neigt uw oor, gij hemelen, dan wil ik spreken,
en de aarde hore naar de woorden van mijn mond.*

Hemel en aarde worden betrokken bij dit lied (*Jes.1:2; Micha 1:2*), omdat de leer die Mozes brengt het hele heelal aangaat. Het uiteindelijk resultaat zal aantonen dat de Heer Jezus over alles wat in de hemel en op aarde is, zal regeren (*Ef.1:10*). Dat is waar het lied naar toe werkt. Het is het terrein waar zijn gerechtigheid openbaar zal worden.

*2 Mijn leer druipe als regen,
mijn rede druppel als dauw,
als regenbuien op het jonge groen,
en als regenstromen op het kruid;*

Het lied heeft het karakter van regen, dauw, regenbuien en regenstromen. Dat spreekt van verkwikking, bevruchten en leven. Het is Mozes verlangen dat dit de uitwerking van zijn lied op de harten van Israëlieten zal zijn. Zijn leer komt eerst als druppels, druppel na druppel, heel geleidelijk. Het is voor oor en hart zacht en lieflijk als de dauw. Dan zwellen de druppels aan door de wind tot een regenbui, waardoor tenslotte het water in stromen neergutst.

Het onderwijs van Gods woord, de leer, is op velerlei wijze een verkwikking, die wordt ervaren in de uitwerking van vermaning. God heeft veel leraars die allen een eigen kenmerkende manier hebben van onderwijs geven. Maar God wil ze allen gebruiken tot verkwikking. Wat eerst geen verkwikking lijkt, het wijzen op de ontrouw van de mens, wordt het zodra de mens dat erkent.

Hoort, hemelen, en aarde, neig uw oor, want de HERE spreekt: Ik heb kinderen grootgebracht en opgevoed, maar zij zijn van Mij afvallig geworden. (Js 1:2)

Hoort, gij volkeren allemaal; merk op, gij aarde en haar volheid, opdat de Here HERE getuige zij tegen u, de Here uit zijn heilige tempel. (Mi 1:2)

..., dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande de bedeling van de volheid der tijden, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder een hoofd samen te brengen in Christus; ... (Ef 1:10)

Instemming met Gods waarheid over wie de mens is, verlicht het geweten terstond en verkwikt de geest. Het is de regen van de hemel, de regen van zegen (11:11).

**3 want ik zal de naam des Heren uitroepen;
geeft grootheid onze God,
4 de Rots, wiens werk volkomen is,
omdat al zijn wegen recht zijn;
een God van trouw, zonder onrecht,
rechtvaardig en waarachtig is Hij.**

Mozes krijgt de woorden van dit lied van de HERE. Hij staat als het ware naast de HERE. Hij ziet Hem en ziet het handelen van de mens met de ogen van de HERE. Zo dicht bij Hem moet Mozes noodzakelijk eerst de grootheid van de HERE (Ps.150:2) in zijn heerlijke eigenschappen beschrijven. Het maakt het contrast tussen de HERE en de mens alleen maar groter ten gunste van de majesteit van God, zowel in zijn wezen als in zijn handelen.

Mozes is diep onder de indruk van de HERE. Hij roept zijn Naam uit. Hier geen ijdel gebruik, maar een proclamatie van die Naam. De Naam houdt in alles wat God is. Daaraan kan toch niets worden toegevoegd? Toch roept Mozes uit God grootheid te geven. Dat lijkt op wat Johannes zei in zijn verhouding tot de Heer Jezus: "Hij moet meer, maar ik minder worden" (Joh.3:30). Aan Gods grootheid kan door ons niets worden toegevoegd, maar wij kunnen er wel een steeds diepere indruk van krijgen en Hem dat ook vertellen.

God is de rots, wij zijn stof. Al onze handelingen brengen geen verandering in de stabiliteit van God en in zijn troon. Dat is de vrede van God. Hij is de rots en zijn werk is volkomen, er ontbreekt niets aan (Pred.3:14). Al zijn wegen zijn recht (Hos.14:10). Elk onrecht is Hem vreemd (Ps.92:16).

Ik heb ingezien, dat al wat God doet, voor eeuwig is; daaraan kan men niet toedoen en daarvan kan men niet afdoen; en God doet het, opdat men voor zijn aangezicht vreze. (Pr 3:14)

Wie wijs is, geve op deze dingen acht; wie verstandig is, erkenne ze. Want de wegen des HEREN zijn recht: rechtvaardigen wandelen daarop, maar overtreders struikelen er. (Hs 14:10)

...; om te verkondigen, dat de HERE waarachtig is, mijn rots, in wie geen onrecht is. (Ps 92:16)

Hij is trouw aan Zichzelf, aan zijn beloften en waarachtig is de vervulling van zijn beloften. Beide eigenschappen zijn te zien op het kruis, waar Christus aan Gods heilige eisen heeft voldaan en daardoor de weg vrijmaakte tot vervulling van al zijn beloften. Daarom zijn in Christus al Gods beloften ja en amen (2 Kor.1:20).

**5 Verderfelijk hebben tegen Hem gehandeld,
die zijn zonen niet zijn, maar een schandvlek,
een verkeerd en vals geslacht.**

**6 Vergeldt gij op deze wijze de HERE,
gij dwaas en onwijs volk?**

**Is Hij niet uw Vader, die u geschapen heeft,
die u gemaakt heeft en toebereid?**

**7 Gedenk aan de dagen van weleer
let op de jaren van geslacht na geslacht;
vraag uw vader, dat hij het u meedele,
uw oudsten, dat zij het u zeggen.**

**8 Toen de Allerhoogste aan de volken hun erfenis toedeelde,
toen Hij de mensenkinderen van elkander scheidde,
heeft Hij de grenzen der volken vastgesteld
naar het aantal der zonen van Israël.**

**9 Want des HEREN deel is zijn volk,
Jakob het Hem toegemeten erfdeel.**

Maar het land, waarheen gij trekt om het in bezit te nemen, is een land van bergen en dalen, dat water drinkt van de regen des hemels; ... (Dt 11:11)

...; looft Hem om zijn machtige daden, looft Hem naar zijn geweldige grootheid. (Ps 150:2)

Want hoeveel beloften van God er ook zijn, in Hem is het ja; daarom is ook door Hem het Amen, tot heerlijkheid van God door ons. (2Ko 1:20)

10 Hij vond hem in een land van steppen,
in een woest land van gehuil in de wildernis.
Hij beschutte hem, lette op hem,
bewaarde hem als zijn oogappel.
11 Als een arend, die zijn broedsel opwekt,
over zijn jongen zweeft,
zijn wieken uitspreidt, er een opneemt
en draagt op zijn vlerken,
12 zo heeft hem de **HERE** alleen geleid,
en geen vreemde god stond hem terzijde.
13 Hij deed hem rijden over de hoogten der aarde,
en eten de opbrengst van het veld;
Hij deed hem honig zuigen uit de rots,
en olie uit het keihard gesteente.
14 Boter van runderen en melk van kleinvee,
met vet van lammeren;
en rammen van **Basan** en bokken,
met het vetste der tarwe;
en druivebloed dronkt gij, schuimende wijn.

De houding van het volk is er een van de grootste dwaasheid. In die houding kan God hen niet als zijn zonen erkennen (vgl. 14:1). Een goed zoon aardt naar zijn vader, maar in dit volk herkende God niets van Zichzelf. Hij noemt zijn volk een verkeerd en vals geslacht. Dat zegt Paulus van de wereld (Fil.2:15). Gods volk is aan de wereld gelijk geworden.

Hetzelfde zien we in de christenheid. Wereldgelijkvormigheid is de kwaal waaraan wij lijden. Dat komt tot uiting in de manier waarop wij praten en met elkaar omgaan en de dingen die we nastreven. Dan kan God ons niet als zijn kinderen erkennen (2 Kor.6:17,18).

De aanklacht van God tegen zijn volk wordt als een vraag neergelegd. Dat moet hen ertoe brengen hierover na te denken en hun geweten aanspreken. Met dat doel stelt God vaker vragen aan de mens (Gen.3:9; 4:9) of aan zijn volk (Micha 6:3,4).

Mijn volk, wat heb Ik u aangedaan en waarmede heb Ik u vermoeid? Getuig tegen Mij! Immers heb Ik u gevoerd uit het land Egypte en uit het slavenhuis heb Ik u verlost, en Ik zond voor u heen Mozes, Aäron en Mirjam. (Mi 6:3,4)

Over God als Vader wordt in het *Oude Testament* slechts een enkele keer gesproken (hier, Jes.63:16; 64:8; Mal.2:10). Steeds gaat het over de verhouding tot zijn volk als geheel, waarvan Hij dan als de Schepper, de oorsprong wordt voorgesteld. Hij heeft dat volk gevormd. Vanaf de grondlegging der wereld is Hij met dat volk bezig.

Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom zijn wij dan trouweloos tegenover elkander en ontheiligen het verbond onzer vadersen? (Mi 2:10)

Dat is een groot verschil met God als Vader in het Nieuwe Testament voor de gelovigen van de gemeente. Daar gaat het nadrukkelijk over de persoonlijke verhouding van de gelovige tot God. Wij mogen Hem aanspreken als "Abba, Vader". Dit is voor de individuele Israëliet ondenkbaar.

Het volk wordt opgeroepen terug te denken aan de vroegere tijden, aan wat God toen voor zijn volk had gedaan. Ze moesten het maar vragen aan hun vader en hun oudsten. Die zouden kunnen getuigen van Gods machtige daden in Egypte en zijn zorg voor hen in de woestijn.

Zij waren al in Gods gedachten geweest, toen Hij door de spraakverwarring bij Babel de volken naar een eigen gebied verdreef (Gen.10:25; 11:9). Van elk volk stelde Hij de grenzen vast (Hand.17:26) met het oog op het aantal zonen van Israël. Er was nog geen sprake van dat volk, maar het bestond wel in Gods raad. En wat in Gods raad bestaat, is voor God even waar alsof het volk al werkelijk bestaat.

*Gij zijt kinderen van de **HERE**, uw God; gij zult uzelf om een dode geen insnijdingen toebrengen, noch het haar boven uw voorhoofd wegscheren; ... (Dt 14:1)*

..., opdat u onberispelijk en rein bent, onbesproken kinderen van God temidden van een krom en verdraaid geslacht, waaronder u schijnt als lichten in de wereld, ... (Fp 2:15)

Daarom, 'gaat weg uit hun midden en scheidt u af, zegt de Heer, en raakt niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen; en Ik zal u tot Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heer, de Al-machtige'. (2Ko 6:17,18)

*En de **HERE** God riep de mens tot Zich en zeide tot hem: Waar zijt gij? (Gn 3:9)*

*Toen zeide de **HERE** tot Kaïn: Waar is uw broeder Abel? En hij zeide: Ik weet het niet; ben ik mijns broeders hoeder? (Gn 4:9)*

*Gij immers zijt onze Vader; want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet; Gij, **HERE**, zijt onze Vader, onze Verlosser van oudsher is uw naam. (Js 63:16)*

*Maar nu, **HERE**, Gij zijt onze Vader; wij zijn het leem, Gij zijt onze Formeerder en wij allen zijn het werk van uw hand. (Js 64:8)*

En aan Heber werden twee zonen geboren; de naam van de ene was Péleg, want in zijn dagen werd de aarde verdeeld, en de naam van zijn broeder was Joktan. (Gn 10:25)

*Daarom noemt men haar Babel, omdat de **HERE** daar de taal der gehele aarde verward heeft en de **HERE** hen vandaar over de gehele aarde verstrooid heeft. (Gn 11:9)*

En Hij heeft uit een bloed het hele mensengeslacht gemaakt om op het hele aardoppervlak te wonen, terwijl Hij de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaats heeft vastgesteld, ... (Hd 17:26)

In zijn wonderbare verkiezing en genade had de HERE dit volk als zijn deel genomen (Ps.33:12). De hele wereld behoort Hem toe (Ps.50:12), maar Israël is dat op een speciale manier.

Welzalig het volk, welks God de HERE is, de natie, die Hij Zich ten erfdeel koos. (Ps 33:12)

Indien Ik honger had, zou Ik het u niet zeggen, want Mij behoort de wereld en haar volheid. (Ps 50:12)

Het is zijn omsloten hof (Hoogl.4:12), waaraan Hij op bijzondere wijze zijn liefde gaf en waarvan Hij een bijzondere liefde mocht verwachten. Die verkiezing kwam uitsluitend uit Hemzelf voort. Er was niets in dat volk dat Hem daartoe een extra aansporing gaf (7:7). En Hij wist waar Hij aan begon.

Een afgesloten hof zijt gij, mijn zuster, bruid, een afgesloten wel, een verzegelde bron. (Hl 4:12)
Niet, omdat gij talrijker waart dan enig ander volk, heeft de HERE Zich aan u verbonden en u uitverkoren; veeleer zijt gij het kleinste van alle volken. (Dt 7:7)

Deze bijzondere band heeft de God in Christus in deze tijd met de gemeente. Hij heeft de leden van de gemeente uitverkoren met een eeuwige uitverkiezing (Ef.1:4; 3:9).

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde, ... (Ef 1:3,4)

Mij, de allergeeringste van alle heiligen, is deze genade gegeven om de onnaspeurlijke rijkdom van Christus onder de volken te verkondigen, en voor allen in het licht te stellen wat het rentmeesterschap is van de verborgenheid die van alle eeuwen verborgen was in God, die alle dingen geschapen heeft; ... (Ef 3:9)

Hij heeft hen bevrijd uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde (Kol.1:12,13).

..., terwijl u de Vader dankt, die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, ... (Ko 1:12,13)

Om zijn voornemen, zijn uitverkiezing waar te maken, had de HERE hen bevrijd uit Egypte. Daarna had Hij voor hen gezorgd in de woestijn. Hij had hen geleerd hoe ze zich in allerlei omstandigheden moesten gedragen (Hos.11:1-4).

Toen Israël een kind was, heb Ik het liefgehad, en uit Egypte heb Ik mijn zoon geroepen. Hoe meer men hen riep, des te meer dwaalden zij weg: aan de Baäls offerden zij en aan de gesneden beelden brachten zij reukoffers. En Ik leerde Efraïm lopen; Ik nam hen op mijn armen, maar zij erkenden niet, dat Ik hen genas. Met mensenbanden trok ik hen, met koorden der liefde; Ik was hun als degenen die het juk van hun kinnebak hieven. Ik neigde Mij tot hem, gaf hem te eten. (Hs 11:1-4)

Daarvoor had Hij hun zijn goede inzetten gegeven. Zij waren voor Hem als de uiterst tere en gevoelige oogappel (Zach.2:8; Ps.17:8), die Hij voor elke pijnlijke aanraking wilde beschermen. Telkens als zij dreigden te struikelen, was Hij bij hen om hen op te vangen, zoals een arend zijn jongen beschermt als zij leren vliegen (Ex.19:4).

Want, zo zegt de HERE der heerscharen, wiens heerlijkheid mij gezonden heeft, aangaande de volken die u uitgeplunderd hebben -- want wie u aanraakt, raakt zijn oogappel aan --: ... (Zc 2:8)
Bewaar mij als de appel van het oog, berg mij, in de schaduw van uw vleugelen, ... (Ps 17:8)
...: gij hebt gezien, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan, en dat Ik u op arendsvleugelen gedragen en tot Mij gebracht heb. (Ex 19:4)

Bij die bescherming, het behoeden en bewaren, was God niet op de hulp van iemand anders aangewezen. Hij bezit alle mogelijkheden in Zichzelf om aan zijn liefde voor en zijn zorg van zijn volk uiting te geven. Zo heeft Hij geheel zelfstanding en eigenmachtig gehandeld. Dit is tegelijk een argument om Israël ervoor te bewaren tot andere goden zijn toevlucht te nemen.

Dan plaatst Mozes zich in de geest achter de invoering in het land en kijkt terug op Gods handelingen. Hij verhaalt hoe de HERE het volk op hun hoogten had laten rijden, dat wil zeggen machtige vijanden doen overwinnen. Verder genieten ze daar een overvloed aan zegen. Het allerbeste wat bodem, vee en land kunnen opleveren is hun deel.

De rijkste vrucht, honing en olie komt van de onvruchtbaarste grond die onmogelijk te bewerken is als bewijs van Gods werking. Het vee is gezond en levert de beste melk, waarvan ook de zuiverste boter kan worden gemaakt en het beste vlees, de tarwe is van de fijnste en voedzaamste soort, de wijn is elk jaar van de beste kwaliteit. Het zijn allemaal bewijzen van Gods goedheid, die hun uit genade worden geschonken. Wat is hun antwoord?

Hetzelfde geldt voor de gemeente, die ook in overvloedige mate de geestelijke zegening in de hemelse gewesten mag genieten. De heerlijkste zegeningen zijn voor hen. Hun zegeningen gaan die van alle andere geslachten te boven. Wat is hun antwoord?

**15 Toen werd Jeschurun vet, en sloeg achteruit
– vet werd gij, dik en vet gemest –
en hij verwierp God, die hem gemaakt had,
hij minachtte de Rots van zijn heil.**

**16 Zij verwekten Hem tot naijver door vreemde goden,
met gruwelen krenkten zij Hem;**

**17 zij offerden aan de boze geesten, die geen goden zijn,
aan goden, die zij niet hebben gekend,
nieuwe goden, die kort tevoren opgekomen waren,
voor welke uw vaders niet gehuiverd hadden.**

**18 De Rots, die u verwekt heeft, hebt gij veronachtzaamd
en vergeten de God, die u heeft voortgebracht.**

Het antwoord op zoveel goedheid is schokkend (als we onszelf niet enigszins kennen). Ondanks al Gods zorgen, voorzieningen en zegeningen, verwerpt het volk God. Ze zakken steeds dieper weg in hun opstand tegen God. Na het verwerpen van God is er sprake van minachten, krenken, veronachtzamen en ten slotte vergeten. Opstand tegen God voert uiteindelijk in een toestand waarin God niet meer bestaat. Elke binding met Hem, de Rots die hen heeft verwekt, is betekenisloos voor hen. Zelfs de gedachte aan de God die hen heeft voortgebracht, is verdwenen. Mozes vergelijkt God hier met een vader ("verwekt") en een moeder ("voortgebracht").

Deze vrije val van Gods volk begint met het genieten van de zegeningen zonder God ervoor te danken. De zegeningen werden genoten, maar de Gever werd er niet in betrokken. Zelfvoldaanheid kwam op. Het is de taal van Laodicéa: "Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek", maar de Heer kwam buiten te staan (Openb.3:17-20).

Omdat u zegt: Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent, raad Ik u aan goud van Mij te kopen, gelouterd door vuur, opdat u rijk wordt; en witte kleren, opdat u bekleed wordt en de schande van uw naaktheid niet openbaar wordt; en ogenzalf om uw ogen te zalven, opdat u kunt kijken. Allen die Ik liefheb, bestraf en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u. Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik ook bij hem binnenkomen en de maaltijd met hem houden en hij met Mij. (Op 3:17-20)

Mozes noemt het volk "Jeschurun", dat betekent: oprecht of rechtvaardig. God had aan zijn volk zijn eigen karakter gegeven. Maar in plaats van een weerspiegeling van God te zijn, beroemden zij zich op hun eigen gerechtigheid. Ze trokken alle eer naar zichzelf toe. Maar omdat een mens niet zonder voorwerp van aanbedding kan, vielen ze ten prooi aan afgoderij.

In plaats van Hem trouw te blijven die Zich zo trouw jegens hen had betoond, wendden ze zich tot vreemde goden. Dat is buitengewoon krenkend voor Hem. De offers die ze aan die goden brengen, worden door demonen in ontvangst genomen. Een afgod van hout of steen is niets, maar achter deze dode materialen gaan werkelijk levende boze geesten schuil (1 Kor.10:19,20; Ps.106:36,37).

*..., zij dienden hun afgoden,
die hun tot een valstrik werden,
zij offerden hun zonen
en hun dochters aan de boze geesten; ... (Ps 106:36.37)*

Wat wil ik hiermee dan zeggen? Dat een afgodenoffer iets is of dat een afgod iets is? Nee, maar dat wat de volken offeren, zij dat aan de demonen offeren en niet aan God; en ik wil niet, dat u gemeenschap hebt met de demonen. (1Ko 10:19,20)

19 Toen de HERE dat zag, heeft Hij hen verworpen, omdat Hij gekrenkt was door zijn zonen en dochteren;
20 Hij zeide: Ik wil mijn aangezicht voor hen verbergen en zien, wat hun einde wezen zal, want zij zijn een verkeerd geslacht, kinderen, die geen trouw kennen.
21 Zij verwekten Mij tot naijver door wat geen god is, zij krenkten Mij met hun ijdelheden.
Daarom zal Ik hen tot naijver verwekken door wat geen natie is, door een dwaas volk zal Ik hen krenken.
22 Want een vuur is in mijn toorn ontstoken, het brandt tot in de diepten van het dodenrijk; het verteert de aarde met wat zij opbrengt en verzengt de grondvesten der bergen.
23 Ik zal rampen over hen ophopen, al mijn pijlen tegen hen afschieten.
24 Als zij uitgeput zijn van honger en verteerd van koortsgloed en dodelijke ziekte, dan zal Ik de tanden der wilde dieren tegen hen loslaten, met het venijn van wat schuifelt in het stof.
25 Buitenshuis zal het zwaard verdelgen, en binnenskamers de ontzetting: jongeling zowel als maagd, zuigeling en grijsaard.

Als het goed gaat, vergeten we God; lijden brengt ons dichterbij God. Dan moet God hen verwerpen. Daarover gaat het in deze verzen. Hij is trouw aan Zichzelf en moet hen daarom oordelen. Hij zegt zulke harde woorden juist omdat zij zijn geliefde kinderen zijn.

Hij verwerpt zijn volk, omdat dat volk Hem eerst heeft verworpen. In vers 5 had Hij ontkend dat zij zijn zonen waren. Daar beziet de HERE hen als onverbeterlijk en onbereikbaar. Hier spreekt Hij over zonen en dochters, omdat zij zeiden dit te zijn. Maar Hij kan hen niet als zodanig erkennen. Hij verbergt zijn aangezicht voor hen, dat wil zeggen dat Hij niet in gunst op hen neerziet. Hij ziet in toorn op hen neer, want Hij wil zien hoe het met hen afloopt.

Toen Hij de verbinding met zijn volk aanging, had Hij hen kinderen genoemd die niet trouweloos zouden handelen (*Jes.63:8*). Dat was niet zo gebleven. Ze hadden zich tot de afgoden gewend, wat God tot jaloersheid had verwekt. Gods antwoord daarop is dat Hij zijn volk ook tot jaloersheid zal verwekken. God gebruikt omringende volken om hen te tuchtigen en terug te brengen. Maar Hij gebruikt die volken ook, opdat zij jaloers zouden worden. Daarom liet God het heil uitgaan naar de volken. Niet het oordeel door de volken, maar de genade voor de volken was bedoeld hen tot inkeer te brengen (*Rom.10:19*).

Mozes vermeldt daarnaast hoe verterend vuur als symbool van Gods oordeel zijn verdervend werk zal doen. Het zal de opbrengst van het land, waardoor ze vet en dik geworden waren, verteren. Natuurrampen zullen hun verwoestend werk doen. Met zijn pijlen zal Hij hen achterhalen en treffen die trachten te ontkomen. Honger, koorts en ziekte zullen hun slachtoffers vellen. Ook de wilde dieren hebben hun aandeel in het uitvoeren van Gods toorn. Er zal geen enkele plek zijn die veiligheid biedt en met niemand zal medelijden zijn.

26 Ik zou gezegd hebben: Ik zal hen wegblazen, een einde maken aan hun gedachtenis onder de stervelingen,
27 indien Ik de hoon van de vijand niet gevreesd had, dat hun tegenstanders het zouden misverstaan en zeggen: onze hand was verheven,

Hij zeide: Zij zijn toch mijn volk, kinderen, die niet trouweloos worden, en Hij werd hun tot een Verlosser. (Js 63:8)

Maar ik zeg: Heeft Israël het niet verstaan? In de eerste plaats zegt Mozes: 'Ik zal uw jaloersheid opwekken door wat geen volk is; door een onverstandig volk zal ik uw toorn opwekken'. (Rm 10:19)

niet de HERE heeft dit alles gedaan.
 28 Want zij zijn een volk, dat elk begrip mist,
 en er is bij hen geen inzicht.
 29 Indien zij wijs waren, zouden zij dit verstaan,
 zij zouden op hun einde letten.
 30 Hoe zou één er duizend kunnen najagen
 en zouden twee er tienduizend op de vlucht kunnen drijven,
 als niet hun Rots hen verkocht
 en de HERE hen prijsgegeven had.
 31 Want hun rots is niet als onze Rots;
 onze vijanden mogen zelf oordelen.
 32 Waarlijk, hun wijnstok stamt uit de wijnstok van Sodom
 en uit de wijngaarden van Gomorra;
 hun druiven zijn giftige druiven,
 bitter zijn hun trossen.
 33 Hun wijn is slangevenijn
 en wreed addervergif.
 34 Is het niet bij Mij weggeborgen,
 verzegeld in mijn schatkamers?
 35 Mij komt de wraak toe en de vergelding
 tegen de tijd, dat hun voet zal wankelen,
 want de dag van hun verderf is nabij,
 snel komt nader wat over hen is beschikt.
 36 Want de HERE zal recht doen aan zijn volk
 en Zich ontfermen over zijn knechten;
 wanneer Hij ziet, dat hun kracht vergaan is,
 van hoog tot laag allen hun einde gevonden hebben,
 37 dan zal Hij zeggen: Waar zijn hun goden,
 – de rots, waarbij zij schuilden –
 38 die het vet van hun slachtoffers aten,
 de wijn van hun plengoffers dronken?
 Laat hen opstaan om u te redden,
 zodat gij bescherming vindt.

Als er niet sprake zou zijn van een Goddelijk ingrijpen, zou niemand ontkomen. Dit ingrijpen van God waardoor een ommekeer tot stand komt wordt aangegeven in vers 27 met de woorden 'indien... niet'. Twee motieven liggen aan deze ommekeer ten grondslag. In de eerste plaats de naam van God in deze wereld, het getuigenis daarvan te midden van de volkeren (vs.27; Joz. 7:9) en in de tweede plaats de grootheid van God Zelf (vs.39).

Als God zijn volk zou verdelgen, zouden zijn vijanden zich op hun eigen kracht beroemen en de HERE onvermogen achten zijn volk te beschermen. In hun vermetelheid hebben zij geen oog voor de ware toestand van Gods volk, evenmin als zij dat voor hun eigen toestand hebben. Het ongeloof is altijd aanmatigend en blind.

Helaas is dit ook van toepassing op Gods volk. Het begrijpt niet dat zij alleen door Gods kracht hun vijanden konden verslaan. Het mist het inzicht dat een enkeling een grote overmacht op de vlucht deed slaan omdat hun Rots dat bewerkte. De kracht van Gods volk ligt niet in zelfvertrouwen, maar in vertrouwen op God (Jes.30:15). Door hun zelfvertrouwen zouden de rollen worden omgedraaid (Jes.30:17).

"Hun wijnstok stamt uit de wijnstok van Sodom" lijkt te slaan op Israëls vijanden die rijp waren voor het verderf. De maat van hun ongerechtigheid was vol. God gaf hen daarom over aan het zwaard van Israël dat hen gemakkelijk overwon. De rots van de vijand zijn hun goden. Daarin was geen enkele kracht. De wijnstok geeft hun oorsprong aan. Die ligt in de zondigheid van Sodom en Gomorra. De vrucht is er mee in overeenstemming.

Maar deze verzen kunnen ook slaan op Israël zelf (Ps.80:8).

Wanneer de Kanaänieten en alle inwoners van het land het horen, zullen zij ons omsingelen en onze naam van de aarde uitroeien. En wat zult Gij dan voor uw grote naam doen? (Jz 7:9)

*Want zo zegt de Here HERE, de Heilige Israëls: Door bekering en rust zoudt gij verlost worden, in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn, – maar gij hebt niet gewild. (Js 30:15)
 Duizend zullen er vluchten voor het dreigen van één, voor het dreigen van vijf zult gij vluchten, tot dat gij overblijft als een seinpaal op een bergtop en als een banier op een heuvel. (Js 30:17)*

O God der heerscharen, herstel ons, doe uw aanschijn lichten, opdat wij verlost worden. (Ps 80:8)

Zij waren geplant als een edele wijnstok, een geheel getrouw zaad. Maar door de zonde zijn zij veranderd in verbasterde ranken van een vreemde wijnstok (Jer.2:21).

Zij hadden de zonde en ongerechtigheid van Sodom niet alleen overgenomen, maar die zelfs overtroffen (Jer.23:14; Ezech.16:48).

...; maar bij de profeten van Jeruzalem heb Ik gezien wat afschuwelijk is: echtbreken en met leugen omgaan; zij sterken de handen der boosdoeners, dat niet één zich van zijn boosheid bekeert; zij zijn Mij altezamen als Sodom geworden, zijn inwoners als Gomorra. (Jr 23:14)

Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Here **HERE**, voorzeker, uw zuster Sodom, samen met haar dochters, heeft niet gedaan wat gij gedaan hebt, samen met uw dochters. (Ez 16:48)

God noemde hen zijn wijngaard, een plant van zijn verlustiging. God had goede vruchten verwacht, maar zijn wijngaard had stinkende vrucht voortgebracht (Jes.5:1,2,7).

Ik wil van mijn geliefde zingen, het lied van mijn beminde over zijn wijngaard. Mijn geliefde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel; hij spitte hem om, zuiverde hem van stenen, beplante hem met edele wijnstokken, bouwde daarin een toren en hieuw ook een perskuip daarin uit. En hij verwachtte, dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort. (Js 5:1,2)

Welnu, de wijngaard van de **HERE** der heerscharen is het huis Israëls, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft; Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting. (Js 5:7)

Ze zullen de vrucht ervan zelf drinken en er door omkomen. Op welke wijze dat gebeurt, houdt God bij Zichzelf verborgen. Hij vergeet niets van alle zonden die bedreven zijn (Ps.90:8; Hos.13:12), of dat nu de zonden van de volken of die van zijn eigen, onboetvaardige volk zijn. Hij houdt een register bij dat op de door Hem bepaalde tijd zal worden geopend (Openb.20:12).

En ik zag de doden, de groten en de kleinen, voor de troon staan; en er werden boeken geopend. En een ander boek werd geopend, namelijk dat van het leven. En de doden werden geoordeeld volgens wat in de boeken geschreven was, naar hun werken. (Op 20:12)

Omdat God niet direct oordeelt, gaan mensen rustig door met zondigen (Pred.8:11). Maar zijn wraak zal komen, zowel over de vijanden van zijn volk (Jes.59:18), als over zijn eigen afvallige volk (Hebr.10:30).

Naar de daden zal Hij vergelden: grimmigheid aan zijn tegenstanders, vergelding aan zijn vijanden; aan de kustlanden zal Hij vergelding doen. (Js 59:18)

Want wij kennen Hem die gezegd heeft: 'Aan Mij de wraak, Ik zal vergelden'. En opnieuw: 'De Heer zal zijn volk oordelen'. (Hb 10:30)

Het wankelen van de voet is het beeld van een beginnende val of neerstorting (Ps.38:17; 94:18).

Want ik dacht: Als zij zich maar niet over mij verheugen, niet tegen mij snoeven bij het wankelen van mijn voet. (Ps 38:17)

Als ik dacht: Mijn voet wankelt – dan ondersteunde mij uw goedertierenheid, o **HERE**. (Ps 94:18)

Tegelijk met het recht doen aan zijn volk zal Hij Zich ontfermen over zijn knechten, dat zijn de getrouwen onder zijn als geheel ontrouwe volk. Deze getrouwen hebben dubbel te lijden: van de vijanden van het volk als geheel en van hun goddeloze volksgenoten.

Nog een keer wijst Hij op het einde van alle goddelozen. Er is in hen geen kracht overgebleven. Spottend roept God hen op zich tot hun rots, hun afgoden te wenden om redding en bescherming (Richt.10:14). Met deze wijze van spreken wil de **HERE** zijn volk van de nietigheid van de afgoden en de dwaasheid van de afgodendienst overtuigen en tot de erkenning brengen van zijn alleen ware Godheid in vers 39.

**39 Ziet nu, dat Ik, Ik het ben,
daar is geen God, behalve Mij.
Ik dood en doe herleven,**

Ik echter had u geplant als een edele druif, een volkomen zuiver zaad; doch hoe zijt gij Mij veranderd in wilde ranken van een vreemde wingerd! (Jr 2:21)

Gij stelt onze ongerechtigheden vóór U, onze heimelijke zonden in het licht van uw aanschijn. (Ps 90:8)

Welbewaard is Efraïms ongerechtigheid, weggebor-gen zijn zonde. (Hs 13:12)

Omdat het vonnis over de boze daad niet aanstonds voltrokken wordt, daarom is het hart der mensenkinderen in hen begerig om kwaad te doen, ... (Pr 8:11)

Gaat maar de goden aanroepen, die gij verkozen hebt; laten die u verlossen wanneer gij in benauwdheid zijt. (Ri 10:14)

**Ik verbrijzel en Ik genees,
en niemand is er die redt uit mijn macht.
40 Voorwaar, Ik hef mijn hand ten hemel
en zeg: Zowaar Ik in eeuwigheid leef:
41 als Ik mijn bliksemend zwaard wet,
en mijn hand grijpt naar het gericht,
dan zal Ik wraak oefenen aan mijn tegenstanders,
en vergelding brengen over wie Mij haten.
42 Ik zal mijn pijlen dronken maken van bloed,
en mijn zwaard zal vlees verslinden:
het bloed der verslagenen en der gevangenen,
de harige hoofden der vijanden.
43 Jubelt, gij natiën, om zijn volk,
want Hij wreekt het bloed van zijn knechten,
Hij oefent wraak aan zijn tegenstanders
en verzoent zijn land, zijn volk.**

In het lied is nu het moment aangebroken dat God Zichzelf aan zijn volk voorstelt in zijn verhevenheid en macht. Het contrast met de voorgaande verzen is enorm. Hier zien we dat God de Eeuwige is, de Zijnde, zonder oorsprong, altijd aanwezig op elk denkbaar tijdstip in de eeuwigheid. Hij is ook de volstrekt Enige, buiten Hem is niemand God, met Hem is niemand te vergelijken (*Jes.41:4; 43:10,11,13,25; 46:4*).

Wie heeft dit bewerkt en tot stand gebracht? Hij, die de geslachten van de aanvang af heeft geroepen; Ik, de HERE, die de eerste ben, en bij de laatsten ben Ik dezelfde. (Js 41:4)

Gij zijt, luidt het woord des HEREN, mijn getuigen, en mijn knecht, die Ik verkoren heb, opdat gij het weet en in Mij gelooft en inziet, dat Ik dezelfde ben; vóór Mij is er geen God geformeerd en na Mij zal er geen zijn. Ik, Ik ben de HERE, en buiten Mij is er geen Verlosser. ... Ook voortaan ben Ik dezelfde en niemand redt uit mijn hand. Ik werk, en wie zal het keren? (Js 43:10,11,13)

Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil en Ik gedenk uw zonden niet. (Js 43:25)

Tot de ouderdom ben Ik dezelfde en tot de grijsheid toe zal Ik u torsen; Ik heb het gedaan en Ik zal dragen, Ik zal torsen en redden. (Js 46:4)

Evenmin als Hij in zijn Persoon is te evenaren, is Hij dat in zijn daden. Hij handelt in volstreekte vrijmacht, zonder dat Hij daarvan aan iemand verantwoording hoeft af te leggen (*Jes.45:7; Klaagl.3:37,38*). Wie zou trouwens zo vermetel zijn Hem ter verantwoording te roepen (*Rom.9:20*)?

Ik ben de HERE, en er is geen ander, die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerk en het onheil schep; Ik, de HERE, doe dit alles. (Js 45:7)

*Wie is het, die spreekt en het is er,
wanneer de Here het niet gebiedt?
Komt niet uit de mond des Allerhoogsten
het kwade en het goede? (Kl 3:37,38)*

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt? Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? (Rm 9:20)

Met onbetwist gezag beschikt Hij over al zijn schepselen. Maar nooit doet Hij dat naar willekeur. Zijn handelen heeft altijd een volmaakt rechtvaardige grondslag en is erop gericht te zegenen. Hij doodt. Maar Hij doet herleven een ieder die zijn oordeel erkent. Zo zal het met het volk gaan (*Hos.5:15-6:2; 1 Sam.2:6; Jes.26:19*).

Ik zal wegnemen, zonder dat iemand redden kan. Ik zal heengaan, Ik wil wederkeren naar mijn plaats, totdat zij zich schuldig gevoelen en mijn aangezicht zoeken; wanneer het hun bang te moede is, zullen zij verlangend naar Mij uitzien. Komt, laat ons wederkeren tot de HERE! Want Hij heeft verscheurd, en zal ons helen; Hij heeft geslagen, en zal ons verbinden. Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derden dage zal Hij ons oprichten, en wij zullen leven voor zijn aangezicht. (Hs 5:15 - 6:2)

*De HERE doodt en doet herleven,
Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen. (1Sm 2:6)*

Herleven zullen uw doden -- ook mijn lijk --, opstaan zullen zij. Ontwaakt en jubelt, gij, die woont in het stof! Want uw dauw is een dauw van licht; en de aarde zal aan de schimmen het leven hergeven. (Js 26:19)

Wie gelooft, gaat over van de dood in het leven (Joh.5:24).

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie mijn woord hoort en gelooft Hem die Mij heeft gezonden, die heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, maar is uit de dood overgegaan in het leven. (Jh 5:24)

Hij zweert bij Zichzelf dat Hij al zijn tegenstanders, allen die voortgaan zich tegen Hem te verzetten, zal oordelen (Ps.7:13,14).

*Bekeert iemand zich niet, dan wet Hij zijn zwaard,
spant zijn boog en legt aan,
Hij richt op hem zijn dodelijke wapenen,
maakt zijn pijlen tot brandende schichten. (Ps 7:13,14)*

Dit oordeel zal vreselijk, niets sparend zijn. Het bloed zal in grote hoeveelheden vloeien (Openb.14:20). De harige hoofden spreken van een hoofdtooi die een volheid van kracht en overmoed in de vijand tot uitdrukking brengt (Ps.68:22). Hun overmoed zal in Gods oordeel geen stand houden.

God is genadig en geduldig, maar er komt een ogenblik dat langer geduldig zijn een aantasting van zijn gerechtigheid zou betekenen. Er komt een eind aan zijn verdraagzaamheid. Dat is als de mens heeft bewezen een verhard en onbekeerlijk hart te hebben (Rom.2:4,5).

Na de uitvoering van het oordeel worden de naties opgeroepen om te jubelen om zijn volk. Zijn volk is bevrijd. De vijanden zijn verslagen. De tijd van vrede is aangebroken. Het volk kan gerust wonen en genieten van alle beloofde zegeningen. Groot en eindeloos is de vrede. De Messias regeert. Dat betekent niet alleen zegen voor Israël, maar ook voor de volken. Daarom haalt Paulus dit vers aan in de brief aan de Romeinen (15:10).

Paulus toont daarmee aan dat God ook in het *Oude Testament* al heeft gesproken over barmhartigheid voor de volken. Die barmhartigheid was niet iets nieuws, dat pas in het *Nieuwe Testament* werd geopenbaard. Het gaat niet om de gemeente. Dat was in het *Oude Testament* wél een verborgenheid. Waar het hier om gaat is dat Gods hart in het *Oude Testament* ook uitging naar de volken buiten Israël. Om dat te bewijzen haalt Paulus o.a. dit vers uit *Deuteronomium* aan waarin de volken worden opgeroepen om vrolijk te zijn met Gods volk.

De geweldige vrede waarin Israël binnengaat en waarin de volken mogen delen, is het gevolg van de verzoening die God heeft bewerkt. Verzoening kan alleen door voldoening. Aan Gods heilige eisen ten aanzien van de zonde en de zonden is door Christus voldaan aan het kruis.

Het land waarop bloedschuld rustte (Num.35:33) en zondaren die de dood schuldig waren, heeft Hij met God verzoend door het storten van zijn bloed. Voor zondaren is er alleen verzoening als zij zich van hun boze weg bekeren, met berouw en belijdenis van hun boze daden, hun zonden. Voor Israël zal dat gebeuren onder de werking van Gods Geest, waardoor ze zullen zien op Hem die zij doorstoken hebben (Zach.12:10). Voor verzoening van land en volk zie *Daniël 9:24-27*.

Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene. (Zc 12:10)

Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te voleindigen, de zonde af te sluiten, de ongerechtigheid te verzoenen, en om eeuwige gerechtigheid te brengen, gezicht en profeet te bezegelen en iets allerheiligst te zalven. Weet dan en versta: vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op een gezalfde, een vorst, zijn zeven weken; en tweeënzestig weken lang zal het hersteld en herbouwd blijven, met plein en gracht, maar in de druk der tijden. En na de tweeënzestig weken zal een gezalfde worden uitgeroeid, terwijl er niets tegen hem is; en het volk van een vorst die komen zal, zal de stad en het heiligdom te gronde richten, maar zijn einde zal zijn in de overstroming; en tot het einde toe zal er strijd zijn: verwoestingen, waartoe vast besloten is. En hij zal het verbond voor velen zwaar maken,

En de wijnpersbak werd buiten de stad getreden en er kwam bloed uit de wijnpersbak tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver. (Op 14:20)

Waarlijk, God verplettert het hoofd van zijn vijanden, de harige schedel van wie volhardt in zijn schuldige daden. (Ps 68:22)

Of veracht u de rijkdom van zijn goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, zonder te weten dat de goedertierenheid van God u tot bekeering leidt? Maar naar uw hardheid en onbekeerlijk hart hoopt u voor uzelf toorn op in de dag van de toorn en van de openbaring van het rechtvaardig oordeel van God, ... (Rm 2:4,5)

En verder zegt hij: 'Weest vrolijk, volken, met zijn volk'. (Rm 15:10)

Zo zult gij het land waarin gij woont, niet ontwijden, want bloed, dat ontwijdt het land, en voor het land kan ten aanzien van het bloed dat daarin vergoten is, geen verzoening worden gedaan dan door het bloed van degene, die het vergoten heeft. (Nm 35:33)

een week lang; in de helft van de week zal hij slachtoffer en spijsoffer doen ophouden; en op een vleugel van gruwelen zal een verwoester komen, en wel tot aan de voleinding toe, en waartoe vast besloten is, dat zal zich uitstorten over wat woest is. (Dn 9:24-27)

44 Mozes dan kwam en sprak ten aanhoren van het volk al de woorden van dit lied, samen met Hosea, de zoon van Nun. 45 En nadat Mozes al deze woorden tot geheel Israël gesproken had, 46 zeide hij tot hen: Neemt al de woorden ter harte, waarmee ik u heden vermaan, opdat gij daarmee uw kinderen zult opdragen al de woorden dezer wet nauwgezet te onderhouden. 47 Want dit is voor u geen ledig woord, maar dit is uw leven: door dit woord zult gij lang wonen in het land, dat gij na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen.

48 Voorts zeide de HERE op diezelfde dag tot Mozes: 49 Beklim dit gebergte, de Abarim – de berg Nebo, die in het land Moab ligt, tegenover Jericho – en aanschouw het land Kanaän, dat Ik de Israëlieten in bezit zal geven, 50 en sterf op de berg, die gij beklimmen zult, opdat gij tot uw voorgeslacht vergaderd wordt, zoals uw broeder Aäron op de berg Hor gestorven en tot zijn voorgeslacht vergaderd is – 51 omdat gij ontrouw jegens Mij geweest zijt te midden van de Israëlieten, bij de wateren van Meriba bij Kades in de woestijn Zin, en gij Mij niet geheiligd hebt te midden van de Israëlieten. 52 Want gij zult het land vóór u zien liggen, maar daar niet binnengaan, het land dat Ik de Israëlieten geven zal.

Deze verzen vormen een overgang tussen de regering van God in het lied en de plannen van God in de zegen voor elke stam waarover we in het volgende hoofdstuk horen. De inhoud van het lied is het herstel van verloren zegeningen. Na het zingen van het lied dringt Mozes er bij het volk op aan alles ter harte te nemen. Ook moeten zij hun kinderen dit alles inprenten.

Het woord van God is geen leeg woord. Het heeft leven in zich en geeft leven aan wie hoort. Wie dit leven bezit leeft voortdurend door Gods woord tot zich te nemen. Het luisteren naar Gods woord is van levensbelang. Niet alleen omdat anders de dood wacht. Het is hun leven in tweeërlei zin. Het ter harte nemen is zowel het leven voor hun ziel, als ook de ware inhoud van hun leven. Dit leven te leven is het echte leven, dat tot in lengte van dagen genoten kan worden in het land waar overvloed van zegen is.

Nadat hij het lied heeft uitgesproken en toegepast op de gewetens van de hoorders, zit zijn taak als leidsman van het volk erop. Hij mag nog op dezelfde dag de Nebo beklimmen, om vanaf die berg het land te zien waar hij zo naar verlangde, maar dat hij niet binnen mocht gaan vanwege een daad van ontrouw (Num.27:12-14). Om zijn pijn hierover te verzachten, gunt God in zijn genade zijn trouwe dienstknecht deze blik.

God is een God van medelijden. Hij verzacht het sterven van Mozes ook door hem te herinneren aan het sterven van zijn broer Aäron. Daar was hij bij (Num.20:28). Het moet een waardig afscheid zijn geweest, dat indruk op hem heeft gemaakt. Het sterven van geliefden die uitzien naar het zijn bij de Heer is een bemoediging voor ieder die op het punt staat op die wijze de aarde te verlaten. Dan zien we niet op wie en wat we achterlaten, maar naar Hem die we zullen ontmoeten.

Mozes is in zijn leven een illustratie van wat het volk zal overkomen. Hij heiligde God niet en kwam niet in het land. De beginselen die hij het volk had voor gehouden, golden ook voor hem. Te meer gezien zijn positie.

En de HERE zeide tot Mozes: Beklim dit gebergte Abarim, en aanschouw het land, dat Ik de Israëlieten gegeven heb. Als gij het aanschouwd hebt, dan zult ook gij tot uw voorgeslacht vergaderd worden, zoals uw broeder Aäron; omdat gij in de woestijn Zin, toen de vergadering opstandig was, mijn bevel om Mij voor hun ogen bij het water te heiligen, weerstreefd hebt. Dat is het water van Meriba bij Kades in de woestijn Zin. (Nm 27:12-14)

En Mozes liet Aäron zijn klederen uittrekken en bekleedde daarmee zijn zoon Eleazar. Toen stierf Aäron daar op de top van de berg, en Mozes daalde met Eleazar van de berg af. (Nm 20:28)

INHOUD:

- Vs. 1-5 De HERE komt tot zijn volk
 Vs. 6 Ruben
 Vs. 7 Juda
 Vs. 8-11 Levi
 Vs. 12 Benjamin
 Vs. 13-17 Jozef, dat is Efraïm en Manasse
 Vs. 18,19 Zebulon en Issaschar
 Vs. 20,21 Gad
 Vs. 22 Dan
 Vs. 23 Naftali
 Vs. 24,25 Aser
 Vs. 26-29 Wie is aan Israël gelijk ?

TOELICHTING:

Na 2000 jaar christendom is het verbazingwekkend dat God nog zoveel van de zegeningen laat zien, zoals hier aan Israël aan het eind van dit boek waarin het falen zo nadrukkelijk in de laatste hoofdstukken wordt beschreven. De laatste woorden van Mozes, de man Gods zijn woorden van zegen. Zo neemt hij afscheid van hen, met woorden die een nagalm hebben tot op deze dag.

Er is een vergelijking te maken met de zegen die Jakob over zijn zonen uitspreekt in *Genesis 49*. Jakob spreekt over de geschiedenis van Israël zoals die zich door de tijd heen zal ontwikkelen. Mozes geeft geen geschiedenis. Hij beschrijft de toestand van de stammen in de tijd van het vrederijk. Jakob beschrijft het falen, wat overeenkomt met het lied van Mozes in het vorige hoofdstuk.

Mozes spreekt niet alleen maar goede wensen uit. Hij heeft het over de zegen van God voor een hersteld volk. Dit hoofdstuk toont alle stammen in het bezit van de belofte, de zegen van het land. In elke zoon (stam) wordt iets gezien van Gods voornemen met zijn volk zoals dat in het vrederijk zijn vervulling zal vinden. Het hele volk, elke stam, is nodig om dit voornemen in zijn volheid te zien.

Het is mogelijk om de zegen van Mozes op drie manieren uit te leggen:

1. Letterlijk, zoals ieder van de stammen aan het eind van het boek *Jozua* zijn eigen erfdeel zal hebben;
2. Profetisch, de volle vervulling in het vrederijk;
3. Geestelijk, de toepassing voor ons.

1 Dit is de zegen, waarmede Mozes, de man Gods, de Israëlieten vóór zijn sterven gezegend heeft. 2 Hij zeide: De HERE is gekomen van Sinai en over hen opgegaan uit Seir; Hij is in lichtglans verschenen van het gebergte Paran en gekomen uit het midden van heilige tienduizenden; aan zijn rechterzijde zagen zij een brandend vuur. 3 Ja, Hij heeft de volken lief; al zijn heiligen – in uw hand zijn zij, aan uw voeten legeren zij zich, vangen iets op van uw woorden. 4 Mozes heeft ons de wet geboden, een bezit voor de gemeente van Jakob. 5 Hij werd Koning in Jeschurun, toen de hoofden van het volk bijeenkwamen, de stammen van Israël alle tezamen.

Mozes wordt drie maal de man Gods genoemd (*hier, Joz.14:6 en Ps.90:1*).

De Judeeërs nu naderden tot Jozua te Gilgal; en Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keniziet, zeide tot hem: Gij kent het woord, dat de HERE tot Mozes, de man Gods, aangaande mij en u te Kades-Barnéa gesproken heeft. (Jz 14:6)

*Een gebed van Mozes, de man Gods.
Here, Gij zijt ons een toevlucht geweest
van geslacht tot geslacht; ... (Ps 90:1)*

Een man Gods is iemand die in een tijd van verval als enkeling Gods rechten erkent. Zo iemand heeft zicht op de actuele situatie van Gods volk en getuigt daartegen om het volk weer op Gods weg te brengen. Zo iemand heeft ook oog voor Gods uiteindelijke doel met zijn volk en dat is het te zegenen. Daarom kan deze man Gods, voordat hij de Nebo beklimt, afscheid van zijn geliefd volk nemen door elke stam te zegenen. Wat een afscheid!

Met prachtige beeldspraak, geleend van de dageraad en de toenemende glans van de zon wordt de majesteit van God op een sublieme manier beschreven (vgl. Richt.5:4,5; Ps.68:8,9).

*HERE, toen gij uittoogt uit Seïr,
toen Gij voortschreedt uit de velden van Edom,
beefde de aarde, ook dropen de hemelen,
ook dropen de wolken van water;
de bergen wankelden voor de HERE,
zelfs de Sinäï voor de HERE, de God van Israëel. ... (Ri 5:4,5)*

*O God, toen Gij vóór uw volk uittoogt,
toen Gij in de wildernis voortschreedt,
beefde de aarde, ook dropen de hemelen
voor het aangezicht van God;
zelfs de Sinäï voor het aangezicht van God,
de God van Israëel. (Ps 68:8,9)*

God verschijnt als Goddelijk licht in de Sinäï en werpt zijn stralen op de hele omgeving terwijl Hij Israëls tocht naar Kanaän leidt. In deze beschrijving van de verschijning van God wordt God voorgesteld als komend van het zuiden.

Mozes begint met een indrukwekkende beschrijving van Gods verschijning aan zijn volk. Sinäï is het begin van de reis, Seïr geeft het einde ervan aan (Deut.1:2). De reis wordt overgeslagen. Alleen Paran wordt genoemd, het gebied waar zij zich legerden nadat ze bij Sinäï waren vertrokken en ze nog niet hadden gefaald. Alle falen wordt overgeslagen. Habakuk noemt deze namen ook als profetisch voor het in bezit nemen van het land (Hab.3:3,4).

*God komt van Teman
en de Heilige van het gebergte Paran.
Zijn majesteit bedekt de hemelen,
en de aarde is vol van zijn lof.
Er is een glans als van zonlicht,
lichtstralen heeft Hij aan zijn zijde
en daar is het omhulsel zijner kracht. (Hk 3:3,4)*

Zijn heilige tienduizenden ziet op het volk van God Zelf. God wordt hier te midden van hen gezien. Het brandend vuur kan de wolkkolom zijn. Er kan ook sprake zijn van de wet, ("een vurige wet aan hen", sv). Immers ging het geven van de wet op de Sinäï gepaard met donder en bliksem (Ex.19:16-18).

*En het geschiedde op de derde dag, toen het morgen werd, dat er donderslagen en bliksemstralen en een zware wolk op de berg waren en zeer sterk bazuingschal, zodat al het volk dat in de legerplaats was, beefde.
Toen leidde Mozes het volk uit de legerplaats God tegemoet en zij stelden zich op onder aan de berg. En de berg Sinäï stond geheel in rook, omdat de HERE daarop nederdaalde in vuur; de rook daarvan steeg op als de rook van een oven, en de gehele berg beefde zeer. (Ex 19:16-18)*

God bemint de volken, dat zijn de stammen van Israëel. Gods hand is over hen. Aan zijn voeten luisteren zij naar Hem, als schapen legeren zij zich daar (vgl. Luk.10:39). De wet, het woord van God, is de erfenis van het volk (Ps.119:111). God heeft die zegen door middel van Mozes aan hen gegeven. Het land kan niet in bezit genomen en genoten worden als er geen liefde is voor wat God heeft gezegd.

Mozes wordt hier koning van zijn volk genoemd. Hij is een type van de ware Koning, de Heer Jezus, die in liefde zijn gezag uitoefent. Daarom kan van de gelovigen van de gemeente gezegd worden dat zij zijn overgebracht "in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde" (Kol.1:13), dat is de Heer Jezus als het Voorwerp van de liefde van de Vader. Als zodanig oefent Hij nu gezag uit over de levens van hen die Hem als Heiland en Heer hebben aangenomen.

...; elf dagreizen is het van Horeb in de richting van het gebergte Seïr tot Kades-Barnéa. (Dt 1:2)

En deze had een zuster, Maria geheten, die ook aan de voeten van de Heer zat en naar zijn woord luisterde. (Lk 10:39)

Uw getuigenissen heb ik voor altoos ten erve ontvangen, want zij zijn de blijdschap mijns harten. (Ps 119:111)

..., die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, ... (Ko 1:13)

6 Ruben leve, en sterve niet, maar laten zijn mannen te tellen blijven.

Ruben. De eerste drie zonen zijn van Lea. Simeon ontbreekt. Dat kan zijn omdat zijn erfdeel bij dat van Juda hoorde. Ruben zou verminderen, maar niet uitgeroeid worden. Het is een zegen als alles wat Israël van nature is, weggevaagd wordt. Maar er zal een overblijfsel zijn dat leven heeft.

Als er sprake is van een overblijfsel, is dat onlosmakelijk verbonden aan Gods genade. Het geheel had geoordeeld moeten worden, maar God spaart in zijn genade een rest. Tevens wijst een overblijfsel op een klein aantal, het is niet iets indrukwekkends. Maar voor God is dat het gepaste uitgangspunt om iets nieuws te beginnen waarin het leven dat Hij geeft, kan gaan groeien en bloeien.

7 En dit betreft Juda. Hij zeide: Hoor, HERE, de stem van Juda en breng hem tot zijn volk; zijn handen strijden voor hem, en wees Gij hem een hulp tegen tegenstanders.

Juda geeft aan wat de eerste kenmerken zijn van het leven dat in Ruben gespaard is gebleven. Juda betekent Godlover. De stem van Juda richt zich tot God om Hem te loven voor het leven dat Hij schonk. Juda verheft zijn stem ook om God aan te roepen als er tegenstanders zijn. En God hoort (2 Kron.13:14,15).

Dat Juda een biddende stam is, betekent dat het een strijdende stam is. Daarbij weet hij zich afhankelijk van de hulp van God. De vraag aan God hem tot zijn volk te brengen ziet op het resultaat van de strijd: dat Juda zal overwinnen en dat die overwinning ten gunste van het hele volk zal zijn.

8 Van Levi zeide hij: Uw Tummim en Urim behoren de man toe, die uw gunstgenoot is, die Gij bij Massa op de proef gesteld hebt, met wie Gij getwist hebt bij de wateren van Meriba; 9 die van zijn vader en zijn moeder zeide: ik zie hen niet; zijn broeders wilde hij niet kennen en van zijn kinderen wilde hij niet weten. Want zij onderhouden uw woord en bewaren uw verbond; 10 zij onderwijzen Jakob uw verordeningen, Israël uw wet; zij doen reukwerk in uw neus opstijgen en leggen het brandoffer op uw altaar. 11 Zegen, HERE, zijn kracht en zie het werk zijner handen met welgevallen aan. Verpletter de lendenen van zijn tegenstanders en van wie hem haten, zodat zij niet meer kunnen opstaan.

Levi voert tot een priestervolk en een volk dat Gods wil kent en daarover Gods volk kan onderwijzen. Daarvan spreken de Tummim en Urim. Dat zijn de twee stenen die de hogepriester in het borstschild droeg en waardoor hij de wil van God raadpleegde (Ex.28:30).

Levi was voor die taak voorbereid. Hier wordt gezegd dat God hem bij Massa en Meriba op de proef heeft gesteld. In Exodus 17:7 staat dat Israël God op de proef stelde. Er was geen water. Dat is een beproeving van God om te zien hoe het volk reageert. Het volk maakt God verwijten over zijn handelwijze en betwijfelt zelfs zijn aanwezigheid onder hen.

Levi heeft als deel van het volk daar zichzelf leren kennen. Deze beproevingen zijn voor Levi een opleiding om licht van God te ontvangen. Als later het volk nog een keer als geheel ontrouw wordt, blijft Levi trouw. Zij hebben hen die ontrouw waren gedood (Ex.32:26-29).

Daar Mozes zag, dat het volk teugelloos was – want Aäron had het de vrije teugel gelaten, tot spot voor hun tegenstanders – ging Mozes staan in de poort van de legerplaats en zeide: Wie is voor de HERE? Die kome tot mij! en tot hem verzamelden zich al de Levieten. En hij zeide tot hen: Zó zegt de HERE, de God van Israël: Ieder gorde zijn zwaard aan zijn heup en ga heen en weer door de legerplaats van poort tot poort en dode, ieder zijn broeder en ieder zijn verwant en ieder zijn naaste. De Levieten deden naar het woord van Mozes en er vielen van het volk op die dag ongeveer drieduizend man. Mozes nu zeide: Weest heden de HERE gewijd – want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder – en wel om heden een zegen over u te brengen. (Ex 32:25-29)

Toen keerden zich de Judeeërs om; en zie, zij hadden de strijd van voren en van achteren, maar zij riepen tot de HERE, de priesters bliezen op de trompetten en de mannen van Juda hieven de strijdkreet aan. Toen de mannen van Juda de strijdkreet aanhieven, deed God Jerobeam en geheel Israël tegen Abia en Juda de nederlaag lijden. (2Kr 13:14,15)

En gij zult in het borstschild der beslissing de Urim en de Tummim leggen; zij zullen op het hart van Aäron zijn, wanneer hij voor het aangezicht des HEREN komt, en Aäron zal de beslissing voor de Israëlieten voortdurend op zijn hart dragen, voor het aangezicht des HEREN. (Ex 28:30)

Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet? (Ex 17:7)

Bij de uitoefening van het oordeel hebben zij geen onderscheid gemaakt tussen wel en niet familieleden (*Matth.10:37; Luk.14:26*).

Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; ... (Mt 10:37)

Als iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader, zijn moeder, zijn vrouw, zijn kinderen, zijn broers en zijn zusters, ja, zelfs ook zijn eigen leven, kan hij mijn discipel niet zijn. (Lk 14:26)

Het is een verdere scholing om een geschikte onderwijzer van het volk te zijn. Iemand is alleen geschikt om Gods woord te onderwijzen, als dat Woord absoluut gezag voor hemzelf heeft. Levi kreeg als beloning voor zijn trouw de eervolle opdracht Gods wet aan het volk te onderwijzen (*Mal.2:4-7; Hag.2:12; 2 Kron.17:8,9; Ezech.44:23,24*).

Dan zult gij inzien, dat Ik u deze aanzegging gezonden heb, opdat mijn verbond met Levi besta, zegt de HERE der heerscharen. Mijn verbond met hem was: leven en vrede; Ik heb ze hem gegeven tot godsvrucht, opdat hij Mij zou vrezen en voor mijn naam beven. Betrouwbaar onderricht in de wet was in zijn mond en ongerechtigheid werd op zijn lippen niet gevonden. In vrede en in oprechtheid wandelde hij met Mij en velen bracht hij van ongerechtigheid terug. Want de lippen van de priester bewaren kennis en uit zijn mond zoekt men onderricht in de wet, want een bode van de HERE der heerscharen is hij. (Ml 2:4-7)

Zo zegt de HERE der heerscharen: Vraag toch de priesters om onderricht in de wet, ... (Hg 2:12)

...; bij hen waren de Levieten Semaja, Nethanja, Zebadja, Asaël, Semiramoth, Jonathan, Adonia, Tobia en Tob-Adonia, Levieten, benevens de priesters Elisama en Joram. Zij gaven onderricht in Juda en hadden het wetboek des HEREN bij zich; zij trokken al de steden van Juda rond en onderwezen het volk. (2Kr 17:8,9)

En zij zullen mijn volk het onderscheid leren tussen heilig en niet heilig en het onderscheid doen kennen tussen onrein en rein. Ook bij een geschil zullen zij optreden om recht te spreken; naar mijn verordeningen zullen zij dat beslechten; mijn wet en mijn inzettingen zullen zij op al mijn feestdagen onderhouden en mijn sabbatten zullen zij heiligen. (Ez 44:23,24)

Iemand die zo is gevormd in de praktijk van het leven te midden van Gods volk mag in het heiligdom gaan. Door het onderwijs dat zij zelf hebben ontvangen, en ook doorgegeven, zijn zij bekwaam en ook verlangend om reukwerk en brandoffers te brengen. In het vrede-rijk zal niets aan die dienst een einde kunnen maken.

Reukwerk is een beeld van de heerlijkheden van Christus die aangenaam zijn voor God. We mogen God alles vertellen wat we aan heerlijkheden in Christus hebben ontdekt. Reukwerk ziet ook op het gebed (*Ps.141:2*). Reukwerk is het gebed van de gelovigen (*Openb.5:8*), waaraan Christus de heerlijkheid van zijn Persoon toevoegt en waardoor die gebeden aangenaam zijn voor God (*Openb.8:3,4*).

En een andere engel kwam en ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat; en hem werden veel reukwerken gegeven, opdat hij kracht zou geven aan de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar dat voor de troon was. En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen uit de hand van de engel voor God. (Op 8:3,4)

Mozes roept over een dergelijk priester- en Levietenfolk Gods zegen af. Wat zij doen, kan Gods volle instemming en aanvaarding en rekenen. Mozes vraagt de HERE ook Levi te beschermen tegen hun vijanden door hun lendenen te verpletteren. De lendenen symboliseren de kracht en sterkte (*Ps.69:24; Job 40:2; Spr.31:17*). Allen die Levi te kort willen doen, zullen niet voorspoedig zijn.

12 Van Benjamin zeide hij: De beminde des HEREN, die veilig bij Hem wonen zal. Hij beschermt hem te allen tijde en woont tussen zijn berghellingen.

Benjamin is een van de twee zonen van Rachel. Na de offeraar Levi komt Benjamin als de beminde van de HERE. Een offeraar weet zich door God aanvaard in het offer. Daardoor woont hij veilig bij Hem (*Ps.91:1*).

Jeruzalem lag op de berg Moria in het erfdeel van Benjamin (*Joz.18:28*). Hierdoor woont Benjamin bij de tempel en geniet daarvan de bescherming

Laat mijn gebed als reukoffer voor uw aangezicht staan, het opheffen van mijn handen als avondoffer. (Ps 141:2)

En toen het dat boek had genomen, vielen de vier levende wezens en de vierentwintig oudsten voor het Lam neer; zij hadden elk een harp en gouden schalen vol reukwerken, welke zijn de gebeden van de heiligen. (Op 5:8)

Laten hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien, doe hun lendenen bestendig wankelen; ... (Ps 69:24)

Gord nu als een man uw lendenen, Ik wil u onderwerpen, opdat gij Mij onderricht. (Jb 40:2)
Zij omgordt haar lendenen met kracht en versterkt haar armen. (Sp 31:17)

Wie in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, vernacht in de schaduw des Almachtigen. (Ps 91:1)

(Ps.125:2). Hij woont tussen Gods schouders (zie SV), wat het beeld geeft dat God hem draagt (vgl.1:29).

*Rondom Jeruzalem zijn bergen;
zo is de HERE rondom zijn volk
van nu aan tot in eeuwigheid. (Ps 125:2)*

*En van Benjamin zeide hij: De beminde des HEEREN, hij zal zeker bij Hem wonen.
Hij zal hem den gansen dag overdekken, en tussen Zijn schouders zal hij wonen!
(Dt 33:12 SV)*

Ik zeide wel tot u: Beeft niet, vreest niet voor hen. De HERE, uw God, die voor u uit gaat, Hij zal voor u strijden in overeenstemming met alles wat Hij voor uw ogen met u gedaan heeft in Egypte en in de woestijn, waar gij hebt gezien, hoe de HERE, uw God, u droeg, zoals een man zijn kind draagt, op heel de weg die gij gegaan zijt, totdat gij op deze plaats gekomen zijt. (Dt 1:29-31)

Zoals Benjamin is het hele volk de "beminde des HEREN". Zo zijn de zegeningen van elke afzonderlijke stam van toepassing op het volk in zijn geheel. Voor ons geldt ook persoonlijk en gemeenschappelijk dat we in Christus zijn en dat we behoren tot de "huisgenoten van God" (Ef2:19). We wonen bij God (1 Joh.4:13).

13 Van Jozef zeide hij: Zijn land zij door de HERE gezegend met de kostelijkste gave des hemels, met de dauw, en met de watervloed die beneden ligt; 14 met de kostelijkste gave, die de zon voortbrengt, en met de kostelijkste gave, die de maan doet uitspruiten; 15 met het uitnemendste der aloude bergen, 16 en met de kostelijkste gave der eeuwige heuvelen, en met de kostelijkste gave van de aarde en haar volheid; met het welbehagen van Hem, die in de braamstruik tegenwoordig was; dat moge komen op het hoofd van Jozef, op de schedel van de uitverkorene onder zijn broeders. 17 De eersteling zijner runderen is zijn trots en diens horens zijn horens van een woudos; daarmee zal hij de volken stoten, alle einden der aarde. Dit zijn de tienduizenden van Efraïm en dit zijn de duizenden van Manasse.

In Jozef, dat is Efraïm en Manasse zien we welke grote, onveranderlijke en voortdurende zegeningen eraan verbonden zijn, nadat in Benjamin onze positie op grond van het offer is vastgesteld. De zegen is allesomvattend. De zegen is door ons niet te omvatten omdat bron van die zegen, God Zelf, niet te omvatten is.

De kostelijkste gave van de hemel is de regen, die noodzakelijk is wil er vrucht genoten kunnen worden. Voor het krijgen van vrucht geeft God ook de dauw en de watervloed beneden. Hij heeft voorzien in een overvloed aan mogelijkheden om het land te bevochtigen zodat het rijke vrucht kan voortbrengen (Ps.65:12; Job 38:28; Openb.14:7).

*Gij drenkt zijn voren, Gij doorvochtigt zijn kluiten,
door regenstromen maakt Gij het week; Gij zegent zijn gewas. (Ps 65:12)*

*Heeft de regen een vader?
Of wie heeft de dauwdruppelen verwekt? (Jb 38:28)*

..., en hij zei met luider stem: Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want het uur van zijn oordeel is gekomen; en aanbidt hem die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen heeft gemaakt. (Op 14:7)

De kostelijkste gaven ontstaan mede door de zon en de maan die God heeft gegeven. De zon met zijn weldadige warmte stimuleert het groeiproces. De maan doet haar werk door een periode van afkoeling en verkwikking te geven waardoor dauw ontstaat.

De uitnemende vruchten bevinden zich op de hoogten, de aloude bergen (ziet op verleden) en de eeuwige heuvelen (ziet op de toekomst). Voor ons wil dat zeggen dat onze zegeningen van eeuwigheid in de hemel zijn en dat we ze tot in eeuwigheid zullen genieten. Bergen en heuvelen wijzen op stabiliteit, op wat onveranderlijk is.

Ook in de vlakten, op de aarde, zijn rijke zegeningen aanwezig. Wat we tot in eeuwigheid in de hemel mogen genieten, mogen we nu al in volheid op aarde genieten. Voor het genieten van de vrucht is een cyclus van zaaien, groeien en oogsten nodig. Dat vraagt inspanning (zaaien en oogsten), terwijl

..., Zela, Elef en Jebus, dat is Jeruzalem, Gibath en Kirjath; veertien steden en haar dorpen. Dit was het erfdeel van de Benjaminieten naar hun geslachten. (Jz 18:28)

Dus bent u geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar u bent medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, ... (Ef 2:19)

Hieraan weten wij dat wij in Hem blijven en Hij in ons, dat Hij ons van zijn Geest gegeven heeft. (1Jh 4:13)

we toch afhankelijkheid zijn van God voor het resultaat (God geeft de groei) (1 Kor.3:6,7).

Bij al die genietingen mogen we als een bijzondere zegen "het welbehagen van Hem, die in de braamstruik tegenwoordig was" op ons weten. Meer dan alle gaven is Hij van wie de gaven afkomstig zijn. En Wie is Hij? Hij is Degene die bij zijn volk aanwezig was in de tijd dat het in slavernij en verdrukking was. Door die verdrukking wilde God zijn volk zijn volk niet ombrengen, maar hen leren roepen tot Hem. Dat zien we in het beeld van de braamstruik die niet verbrandde en waarin de HERE aanwezig was (Ex.3:2).

De Heer Jezus verwijst ook naar de braamstruik, als Hij de sadduceeën antwoord geeft op hun strikvraag over de opstanding (Luk.20:37). Hij verbindt daarmee dat Mozes de "Heer noemt de God van Abraham en de God van Isaäk en de God van Jakob". Hier wordt de braamstruik verbonden met de beloften aan de vaders en de opstanding. Een prachtig verband tussen het lijden op aarde en de heerlijkheid daarna in de opstanding. God vindt er zijn welbehagen in langs deze weg en aan de andere kant van de dood zijn voornemens te vervullen.

God vervult zijn beloften aan Jozef, de "uitverkorene" of 'afgezonderde' onder zijn broeders. Uitverkiezing houdt afzondering in. God heeft zijn volk afgezonderd, dat is apart gesteld onder alle volken om voor Hem tot zijn volk te zijn. Dat is zijn verkiezing, die op louter genade en liefde van zijn kant berust. Zo heeft God zijn Christus gezalfd boven diens metgezellen (Ps.45:8).

In zijn beide zonen Efraïm en Manasse krijgt Jozef een dubbel deel, het deel van de eerstgeborene. Runderen spreken van kracht, wat de gedachte aan eerstgeboorte versterkt.

18 Van Zebulon zeide hij: Verheug u, gij Zebulon, over uw tochten, en gij, Issaschar, over uw tenten. 19 Volken zullen zij roepen tot de berg; daar zullen zij offers brengen naar de eis, want zij zullen gezoogd worden met de overvloed der zeeën en met de meest verborgen schatten van het strand.

Zebulon en Issaschar worden samen genoemd, beiden zijn zonen van Lea en hun erfdelen liggen naast elkaar. Elk van deze stammen had een eigen bezigheid en zij worden opgeroepen die met vreugde te verrichten. Zebulon was de reiziger, de handelsman. Issaschar was de man van die zijn werk thuis deed.

Zij zijn een beeld van de tegenwoordige verstrooiing. Maar in het vrede-rijk nodigen zij de volken uit om deel te nemen aan de zegeningen van het land. De overvloed van de zee kan slaan op de volkeren-zee. De berg is de berg waar de tempel zal staan. Mozes spreekt hier als profeet (vgl.Ex.15:17).

God bepaalt van ieder het terrein van zijn bezigheden (2 Kor.10:13-16). Maar in die verschillende bezigheden is een gemeenschappelijk doel aanwezig. We mogen anderen uitnodigen in de zegeningen te komen delen. Een volk dat in bezit is gesteld van de zegeningen, wordt ook een evangeliserend volk, dat anderen tot die zegeningen aantrekt. Sommigen mogen daarvoor naar andere volken, anderen mogen thuis blijven om ervan aan hun burens te vertellen.

Het doel van deze uitnodiging is offers te brengen in overeenstemming met Gods verlangen. Het zijn offers naar de eis, of van de gerechtigheid (SV) dat wil zeggen dat ze in overeenkomstig Gods inzettingen worden gegeven, maar ook in de juiste gezindheid worden gebracht (Ps.4:5; 51:19).

Weest toornig, maar zondigt niet; spreekt in uw hart op uw leger, en zwijgt. (Ps 4:5)

Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft de groei gegeven. Dus is noch hij die plant iets, noch hij die begiet, maar God die de groei geeft. (1Ko 3:6,7)

Daar verscheen hem de Engel des HEREN als een vuurvlam midden uit een braamstruik. Hij keek toe, en zie, de braamstruik stond in brand, maar werd niet verteerd. (Ex 3:2)

Dat nu de doden worden opgewekt heeft ook Mozes aangeduid bij de braamstruik, als hij de Heer noemt 'de God van Abraham en de God van Isaäk en de God van Jakob', Hij nu is niet een God van doden maar van levenden; want voor Hem leven zij allen. (Lk 20:37,38)

Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid; daarom heeft, o God, uw God u gezalfd met vreugdeolie boven uw metgezellen; ... (Ps 45:8)

Gij brengt hen en plant hen op de berg die uw erfdeel is; de plaats die Gij, HERE, tot uw woning gemaakt hebt; het heiligdom, HERE, door uw hand gesticht. (Ex 15:17)

Maar wij zullen niet roemen buiten de maat; maar naar de maat van het arbeidsterrein dat God ons als maat heeft toebedeeld, om ook u te bereiken. Want wij strekken onszelf niet te ver uit, alsof wij u niet bereikten (want wij zijn ook tot aan u gekomen in het evangelie van Christus); terwijl wij niet roemen buiten de maat op de arbeid van anderen, maar hopen dat, naarmate uw geloof toeneemt, wij onder u meer aanzien zullen krijgen in overeenstemming met ons arbeidsterrein, om nog overvloediger, in de streken verder dan u, het evangelie te verkondigen; niet om te roemen in het arbeidsterrein van een ander over wat bereikt is. (2Ko 10:13-16)

Zij zullen de volken tot den berg roepen; daar zullen zij offeranden der gerechtigheid offeren; want zij zullen den overvloed der zeeën zuigen, en de bedekte verborgen dingen des zands. (Dt 33:19 SV)

*De offeranden Gods zijn een verbroken geest;
een verbroken en verbrijzeld hart
veracht Gij niet, o God. (Ps 51:19)*

Als mensen tot bekering komen is dat om aanbidders (offerars) van de Vader te worden (Joh.4:23). Maar God wil ook dat het op de juiste wijze en in de juiste gezindheid gebeurt: in geest en in waarheid (Joh.4:24).

Om daartoe bekwaam te zijn zullen zij gezoogd (doet denken aan de borst vol moedermelk) worden met schatten van de zee en het zand aan de oever van de zee (Jes.60:5,6,16; 66:11,12).

Dan zult gij het zien en stralen van vreugde; uw hart zal zich ontroerd verruimen, want tot u zal de rijkdom der zee zich wenden, het vermogen der volken zal tot u komen. Een menigte kamelen zal u overdekken, jonge kamelen van Midian en Hefa; uit Scheba zullen zij allen komen; goud en wierook zullen zij aanbrenge en de roemrijke daden des HEREN blijde verkondigen. (Js 60:5,6)

En gij zult de melk der volken zuigen, ja koninklijke borsten zuigen, en gij zult weten, dat Ik, de HERE, uw Redder ben en uw Verlosser, de Machtige Jakobs. (Js 60:16)

Verblijdt u over haar met blijdschap, gij allen die over haar treurt, opdat gij zuigt en u laaft aan haar vertroostende borst, opdat gij met volle teugen u laaft aan haar rijke moederborst.

Want zo zegt de HERE: Zie, Ik doe haar de vrede toestromen als een rivier en de heerlijkheid der volken als een overvolle beek; dan zult gij zuigen, gij zult op de heup gedragen en op de knieën gekoesterd worden. (Js 66:11,12)

De schatten van de zee kan slaan op de ervaringen met de Heer. Het zand aan de oever van de zee kan slaan op het ontelbare gezelschap van de gelovigen. Alles geeft ons een steeds grotere kijk op heerlijkheid van de Heer Jezus.

20 Van Gad zeide hij: Geprezen zij Hij, die voor Gad ruimte maakt; hij legt zich neder als een leeuwin en verbrijzelt de arm, ja, de schedel. 21 Hij voorzag zichzelf van het beste deel, want daar was het deel van de heersersstaf verborgen; hij kwam tot de hoofden van het volk; het heeft de gerechtigheid des HEREN en zijn gerichten ten uitvoer gebracht met Israël.

Bij Gad (en Dan) zien we het element van de strijd. Voordat Mozes zijn zegen uitsprekt, prijst hij eerst de HERE. Gad was een van de stammen die in het Overjordanse bleef. Het gaat hier niet om laksheid. Gad was echter wel meegetrokken in het land om het in bezit te nemen. Hier benadert God dit positief.

Gad was als een aanvoerder (leeuw) opgetreden (1 Kron.12:8). Daardoor had hij ruimte van de HERE gekregen om er te wonen. Ruimte, bewegingsvrijheid is een groot goed voor de gelovige. Pas op voor valse broeders die gelovigen weer onder de wet willen brengen en hen daardoor weer van hun vrijheid beroven (Gal.2:4).

... en dat vanwege de binnengeslopen valse broeders, die zich hadden binnengedrongen om onze vrijheid te bespieden die wij in Christus Jezus hebben, met het doel ons tot slavernij te brengen. (Gl 2:4)

Het beste deel is hier verbonden met de heersersstaf, dat ziet op regeren, heersen. Dat eigende hij zich toe. Het is geen aangematigd gezag, maar verleend gezag. Gad voegde zich bij hoofden om zijn belofte in te lossen mee te gaan om het land Kanaän te veroveren (Joz.1:14; 4:12). Hij zal zich hierbij onderscheiden hebben, want Mozes geeft hem hier een vooraanstaande plaats onder het volk, dat is van de tweeënhalve stam.

Het veroveren van het land hield in dat over de inwoners ervan het gericht van God werd voltrokken. Door dit te doen heeft Gad Gods gerechtigheid uitgeoefend. Van de tweeënhalve stam zou Gad ook wat het aantal betreft veruit de belangrijkste zijn. Ruben zou gering in aantal zijn (vs.6), evenals Manasse waarvan slechts de helft van de stam in het Overjordanse woonde.

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:23,24)

Van de Gadieten voegden zich eveneens sommige bij David in de vesting in de woestijn, dappere helden, strijdvaardige krijgslieden, met schild en speer uitgerust, er uitzien als leeuwen, en vlug als gazellen op de bergen: ... (1Kr 12:8)

...; uw vrouwen, uw kleine kinderen en uw vee mogen blijven in het land, dat Mozes u gegeven heeft aan de overzijde van de Jordaan, maar gij zult, ten strijde toegerust, aan de spits uwer broeders optrekken, alle dappere helden, en gij zult hen helpen, ... (Jz 1:14)

Ook trokken de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse over, ten strijde toegerust, aan de spits der Israëlieten, zoals Mozes tot hen gesproken had, ... (Jz 4:12)

De tijd van heersen is voor de gelovigen nog niet gekomen (1 Kor.4:8). Maar er kunnen zich in de gemeente zaken voordoen, waarbij recht moet worden gesproken. Daarvoor zijn geen intelligente gelovigen nodig, maar geestelijk gezinde gelovigen die gekenmerkt worden door eenvoud en wijsheid. (1 Kor.6:4,5).

Als u dan rechtszaken hebt over de dingen van dit leven, stelt dan daarover hen die in de gemeente niet geacht zijn! Ik zeg het tot uw beschaming. Is er dan onder u niet een wijze, ook niet een, die uitspraak zal kunnen doen tussen zijn broeders? (1Ko 6:4,5)

Zij kunnen met moreel gezag optreden. Het is een grote genade van God als zulke mannen in een plaatselijke gemeente aanwezig zijn. Laten we God ervoor danken en hun het leven niet moeilijk maken (Hebr.13:17).

22 En van Dan zeide hij: Dan is een leeuwewelp, die uit Basan te voorschijn springt.

De naam Dan betekent 'rechter'. Evenals Gad wordt hij vergeleken met een leeuw. Het enige dat van hem wordt gezegd, is dat hij te voorschijn springt. Hij lijkt te wijzen op de plotselinge verschijning van de Heer Jezus tot oordeel van hen die zich volhardend tegen Hem verzetten. Daarmee wordt de weg naar de volle zegen vrijgemaakt.

23 En van Naftali zeide hij: Naftali is verzadigd van het welbehagen en vervuld van de zegen des HEREN; neem het Meer in bezit en het Zuiden.

Naftali en Aser krijgen een rijk deel. In Naftali zien we iemand die volledig verzadigd is vanwege die rijke zegen de HERE. In Naftali lag Kapernaüm, waar de Heer Jezus heeft gewoond (Matth.9:1; Mark.2:1).

En nadat Hij aan boord van een schip was gegaan, voer Hij over en kwam in zijn eigen stad. En zie, zij brachten bij Hem een verlamde die op een bed lag. (Mt 9:1)

En na enige dagen kwam Hij opnieuw in Kapernaüm, en men hoorde dat Hij in huis was. (Mk 2:1)

Zijn aanwezigheid is de grootst denkbare zegen. Het betekent een verhoging tot de hemel (Matth.11:23).

En u, Kapernaüm, zult u soms tot de hemel verhoogd worden? Tot de hades zult u worden neergestoten! Want als in Sodom de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, het zou tot op heden zijn gebleven. (Mt 11:23)

In Naftali zien we iemand die vol is van Christus en daarin rust. Dat is waar de Heilige Geest iedere gelovige toe wil brengen: om voldoende te hebben aan Christus en daarnaast niets meer te verlangen. Dat betekent niet dat we dan uitgeleerd zijn en er niets meer in bezit te nemen is. Vandaar de aansporing tot in het bezit nemen van het meer en het Zuiden.

24 Van Aser zeide hij: Gezegend zij Aser onder de zonen; hij zij bemind bij zijn broeders, en hij dope zijn voet in olie. 25 IJzer en koper mogen uw grendels zijn, uw sterkte moge zijn als uw levensduur.

Mozes wenst Aser vijf zegeningen toe.

1. Hij zal gezegend worden met zonen. Hier zien we het zoonschap. Zonen zijn er voor God en zij zijn erfgenamen. Die zegen betekent voor ons dat wij ons bewust zijn dat wij er voor Gods vreugde zijn en dat God ons tot onze vreugde een erfdeel heeft gegeven.
2. Hij zal voor zijn broeder aangenaam zijn. Als zonen zullen we niet alleen aangenaam zijn voor God, maar ook voor onze medebroeders en -zusters. Gelovigen zijn zonen van God en broeders van elkaar. We zijn een familie en aan het samenwonen en samenleven in dat bewustzijn verbindt de Heer zijn zegen (Ps.133).

*Een bedevaartslied. Van David.
Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het,
als broeders ook tezamen wonen.
Het is als de kostelijke olie op het hoofd,
nedervloeiende op de baard, de baard van Aäron,
die nedergolft op de zoom van zijn klederen.*

Reeds bent u verzadigd, reeds bent u rijk geworden, zonder ons hebt u geregeerd; en ik zou wel willen dat u regeerde, opdat ook wij met u regeerden. (1Ko 4:8)

Weest aan uw voorgangers gehoorzaam en weest hun onderdanig, want zij waken over uw zielen als degenen die rekenschap zullen afleggen, opdat zij dit met vreugde en niet zuchtend doen, want dat is voor u niet nuttig. (Hb 13:17)

*Het is als dauw van de Hermon,
die nederdaalt op de bergen van Sion.
Want daar gebiedt de HERE de zegen,
leven tot in eeuwigheid. (Ps 133)*

3. "Hij dope zijn voet in olie" ziet op zijn wandel. Het is een zegen als de wandel wordt gekenmerkt door de Heilige Geest (Gal.5:16,25), waarvan de olie het bekende beeld is. Zoonschap gaat samen met de Geest van zoonschap (Gal.4:6).
4. Een wandel in de Geest kan alleen in de weg van afzondering. IJzer en koper zijn de grendels, waarmee deuren worden gesloten om het kwaad buiten de deur te houden. Zonder vermenging met wereldse beginselen zullen deze zegeningen worden genoten. Afzondering is niet negatief. Ware afzondering is afzondering tot God en maakt sterk als ijzer en glanzend als koper.
5. Als er ware afzondering is, kan de zegen tot in lengte van dagen worden genoten. Afzondering bewaart ervoor dat kracht wordt verspild aan zondige dingen, wat weer als gevolg heeft dat de zegen niet wordt genoten.

Aser is de enige stam van de tien die niet met het huis van David zijn verbonden, die in de evangeliën wordt genoemd (Luk.2:36-38). In dat gedeelte is sprake van Anna, die tot de stam Aser behoort. Wat van haar wordt gezegd, maakt duidelijk dat zij een echte Aseriet is.

En er was een profetes, Anna, een dochter van Fanuël, uit de stam van Aser; deze was op zeer hoge leeftijd gekomen, nadat zij na haar maagdelijke staat zeven jaar met haar man had geleefd. En zij was een weduwe van ongeveer vierentachtig jaar, die niet uit de tempel week, terwijl zij met vasten en bidden God diende, nacht en dag. En zij kwam op datzelfde ogenblik daarbij en loofde God en sprak over Hem tot allen die de verlossing van Jeruzalem verwachtten. (Lk 2:36-38)

26 Daar is niemand als God, o Jeschurun; Hij rijdt langs de hemel als uw helper en in zijn hoogheid over de wolken. 27 De eeuwige God is u een woning en onder u zijn eeuwige armen. Omdat Hij de vijand vóór u verdreef en zeide: Verdelf! 28 daarom woonde Israël veilig en bleef de bron van Jakob ongestoord in een land van koren en most; ja, zijn hemel sprenkelt dauw. 29 Welzalig zijt gij, Israël; wie is aan u gelijk? Een volk, verlost door de HERE, die het schild uwer hulp en het zwaard uwer hoogheid is. Daarom zullen uw vijanden veinzen u hulde te brengen, en gij zult op hun hoogten treden.

Het einde van deze zegen komt overeen met het begin ervan. In het begin heeft Mozes gesproken over het glorierijke feit van de vestiging van het koningschap van de HERE als de vaste grondslag van het heil van zijn volk. Hij besluit met de verwijzing naar de HERE als de eeuwige bescherming en toevlucht en met het gelukkig prijzen van Israël dat op zo'n God kan vertrouwen.

De allerlaatste woorden die Mozes heeft geschreven, beschrijven de onvergelykbare God en zijn onvergelykbaar volk. Niemand is aan God gelijk en in vers 29 staat dat niemand aan zijn volk gelijk is. De God van Israël en het Israël van God horen helemaal bij elkaar.

Het rijden langs de hemel en over de wolken is een beeld van de onbegrensde almacht waarmee God vanuit de hemel de wereld bestuurt en de Helper van zijn volk is. Hij is de eeuwige God, in tegenstelling tot alle afgoden die ergens in de tijd hun oorsprong hebben en er dus onlangs zijn ontstaan. Deze God is een woning, wat betekent dat God de zijnen alles biedt wat de zekerheid van een woning maar bieden kan. Een woning is niet alleen een schuilplaats en toevlucht bij de stormen van het leven, maar spreekt ook van het vredige, onbezorgde genieten van rust en gemeenschap.

*Maar ik zeg: wandelt door de Geest, en u zult de begeerte van het vlees geenszins volbrengen. (Gl 5:16)
Als wij door de Geest leven, laten wij ook door de Geest wandelen. (Gl 5:25)*

En omdat u zonen bent, heeft God de Geest van zijn Zoon in onze harten uitgezonden, die roept: Abba, Vader! (Gl 4:6)

De in de hemel boven Tronende is tegelijk de God die bij zijn volk op aarde beneden is en het in zijn armen houdt en draagt. Eeuwige armen zijn armen waaraan het nooit aan kracht zal ontbreken. Het geeft onbegrensde en onoverwinnelijke kracht aan, waardoor zijn volk voor eeuwig veilig zal zijn. Daar komt nog bij dat van de vijand geen spoor meer is te bekennen. Hij heeft ze verdreven en verdelgd.

Temidden van alle volken zal Israël veilig (of 'alleen' SV; Num.23:9) wonen. Het volk zal niet in een ander volk ingelijfd worden. Het zal als voorwerp van Gods speciale beloften alles krijgen wat beloofd is en te midden van alle zegeningen een uitdeler van zegeningen zijn aan alle volken op aarde.

Dit volk komt voort uit de bron van Jakob (Jes.48:1). Jakob is de naam van de man die moest leren dat hij in alles God nodig had. Dat heeft het volk ook moeten leren. Maar als ze dat eenmaal geleerd hebben, zullen ze ongestoord verblijven in het land van zegen waarop de zegen van HERE neerdaalt (Gen.27:28).

Er is geen volk als Israël. Er is geen verlossing als aan Israël is geschied, want de HERE heeft het verlost. Maar de HERE heeft Israël niet alleen verlost uit Egypte, Hij heeft het ook uit talloze moeilijkheden verlost. Hij is ook Israëls hulp. Die hulp is een schild, een bescherming tegen alles wat schade aan dat volk kan toebrengen. Hij helpt door zijn zwaard, dat is zijn Woord. Door zijn Woord heeft Hij dit volk hoog verheven gemaakt.

Tegen een dergelijk volk is door geen enkele vijand iets te beginnen. Hoewel niet in hun geweten overtuigd van zonden en dat ze het oordeel verdienen, zullen de vijanden zo verstandig zijn zich aan dit volk te onderwerpen. Ze zullen, hoewel veinzend, dit volk eren, dit volk dat door de HERE boven alle volken verheven is.

Want van der rotsen top zie ik hem, van de heuvelen aanschouw ik hem. Zie, een volk, dat alleen woont en onder de natiën zich niet rekent. (Nm 23:9)

Hoort dit, gij huis van Jakob, die u noemt met de naam Israël en die uit de wateren van Juda voortgekomen zijt; die zweert bij de naam des HEREN en die de God van Israël belijdt – maar niet in waarheid en niet in gerechtigheid – ... (Js 48:1)

God zal u geven van de dauw des hemels en van de vette streken der aarde, en overvloed van koren en most. (Gn 27:28)

INHOUD:

- Vs. 1-4 De HERE laat Mozes het land zien vanaf de Nebo
 Vs. 5-8 Mozes sterft, wordt begraven door de HERE en beweend door het volk
 Vs. 9 Jozua in Mozes' plaats
 Vs. 10-12 Mozes, de profeet zonder gelijke

TOELICHTING:

1 Toen beklom Mozes uit de velden van Moab de berg Nebo, de top van de Pisga, die tegenover Jericho ligt, en de HERE liet hem het gehele land zien: Gilead tot Dan toe, 2 het gehele Naftali, het land van Efraïm en Manasse, het gehele land van Juda tot aan de achterste zee, 3 het Zuiderland en de Streek, het dal van Jericho, de Palmstad, tot Zoar toe. 4 En de HERE zeide tot hem: Dit is het land, dat Ik Abraham, Isaäk en Jakob onder ede beloofd heb met deze woorden: aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u met uw ogen laten zien, maar gij zult daarheen niet overtrekken.

Mozes' leven bestaat uit drie perioden van 40 jaar:

- 1 40 jaar bij Farao;
- 1 40 jaar bij Jethro in de school van God
- 1 40 jaar in de woestijn waarbij hij op de Onzienlijke zag (Hebr.11:27).

Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vreemde den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke. (Hb 11:27 SV)

Dan komt het moment dat hij, naar zijn eigen woord in *Psalm 90:3*, tot stof zal wederkeren. God Zelf regelt zijn begrafenissen.

Nadat hij het volk heeft gezegd, beklimt Mozes naar het bevel van God de berg Nebo (32:49). Het volk zal hem beslist hebben nagezien zolang ze konden. Het beklimmen doet hij zonder enige hulp. Hij is niet aan het eind van zijn krachten, hij is het leven niet moe. Toch rust hij in de beslissing van de HERE dat zijn taak is afgelopen. Er is geen enkele vrees voor de dood waar te nemen. Hij beklimt de berg als het ware niet om te sterven, maar om bij God te zijn.

Op de berg laat de HERE hem, zoals Hij had beloofd, het beloofde land in zijn hele uitgestrektheid zien. Mozes heeft het volk gezien in het bezit van het land. Het land wordt genoemd naar de namen van de stammen, dus zoals elk het eigen erfdeel zou bezitten. Hij heeft een oog gekregen dat verder zag dan natuurlijke ogen kunnen kijken. De HERE heeft het hem in een ogenblik op een bovennatuurlijke wijze doen zien (vgl. *Luk.4:5*).

Mozes heeft niet alleen het land gezien, maar de uiteindelijke zegen van het volk. Gods regering is: gij zult daarheen niet overgaan; Gods genade is dat Mozes het heeft gezien zoals geen ander, in al zijn onderdelen, onder Gods leiding.

Mozes wordt zeven maal op een berg gevonden:

1. als voorbidder (*Ex.17:8-16*);
2. als hij de wet en een beschrijving van de tabernakel ontvangt (*Ex.24*);
3. om te pleiten voor het volk na hun zonde met het gouden kalf (*Ex.32*);
4. om de tweede stenen tafelen te ontvangen (*Ex.34*);
5. op de berg Hor, om priesterschap van Aäron te doen overgaan op Eleazar (*Num.20*);
6. op de Nebo, hier, waar hij het land ziet;
7. op de berg der verheerlijking, samen met Elia, met de Heer Jezus (*Matth.17*).

Gij doet de sterveling wederkeren tot stof, en zegt: Keert weder, gij mensenkinderen. (Ps 90:3)

En hij voerde Hem omhoog en toonde Hem alle koninkrijken van het aardrijk in een ogenblik tijds. (Lk 4:5)

Hij heeft de hele geschiedenis van hun falen beschreven. Hier op de berg ziet hij het volk naar Gods gedachten. Zo is het Johannes ook vergaan. Hij beschreef in *Openbaring 2 en 3* het falen van de gemeente, tot de afval toe in *Openbaring 17 en 18*. Maar dan mag hij op de berg de gemeente zien naar Gods gedachten (*Openb.21:9,10*). Mozes ziet de aardse zijde van het rijk, Johannes ziet de hemelse zijde ervan, het hemelse volk van God.

5 Toen stierf Mozes, de knecht des HEREN, aldaar in het land Moab, volgens des HEREN woord. 6 En Hij begroef hem in een dal in het land Moab, tegenover Beth-Peor, en niemand heeft zijn graf geweten tot op de huidige dag. 7 Mozes was honderd twintig jaar oud, toen hij stierf; zijn oog was niet verduisterd en zijn kracht was niet geweken. 8 En de Israëlieten beweedden Mozes in de velden van Moab dertig dagen lang, totdat de dagen van de rouwklacht over Mozes ten einde waren.

Mozes is niet van ouderdom en uitgeput gestorven. De HERE neemt het leven van Mozes. Een overlevering, die geen enkel goddelijk gezag heeft, zegt dat God tegen Mozes zei dat hij op zijn rug moest gaan liggen, zijn handen over zijn borst moest kruisen, zijn ogen sluiten en toen heeft de HERE hem met een kus uit het leven weggeroepen.

De HERE heeft Zelf zorg gedragen voor zijn begrafenis (niet: crematie). Niemand weet het graf van Mozes. De duivel wist het wel. Hij twistte over het lichaam van Mozes (*Jud. :9*), mogelijk om aan het volk bekend te maken waar hij begraven lag en daardoor het volk tot afgoderij te brengen.

Het oog van Mozes was niet verduisterd. Hij zag nog even scherp als toen hij jong was. Dat in tegenstelling tot Isaäk (*Gen.27:1*) en Jakob (*Gen.48:10*).

De rouwperiode van dertig dagen voor het sterven van Mozes is net zo lang als die voor zijn broer Aäron (*Num.20:29*).

9 Jozua nu, de zoon van Nun, was vol van de geest der wijsheid, want Mozes had zijn handen op hem gelegd. Daarom luisterden de Israëlieten naar hem en deden zoals de HERE Mozes geboden had.

Na het bericht van de dood, begrafenis en het bewenen van Mozes is het boek nog niet afgelopen. Jozua is de opvolger van Mozes als leider van het volk, niet als profeet, maar als aanvoerder in de strijd van het volk om het beloofde land in bezit te nemen.

Dit laatste hoofdstuk is niet door Mozes geschreven. Jozua zal daarvoor gebruikt zijn. Onder leiding van Gods Geest geeft Jozua in een enkele pennestreek het leven van Mozes weer. Misschien is er niemand van het volk tot wie het zo is doorgedrongen als tot Jozua wat voor buitengewoon man Mozes is geweest. Jozua heeft Mozes van heel dicht bij en heel lang meegemaakt.

10 Zoals Mozes, dien de HERE gekend heeft van aangezicht tot aangezicht, is er in Israël geen profeet meer opgestaan – 11 getuige al de tekenen en wonderen, die de HERE hem heeft opgedragen te doen in het land Egypte aan Farao, aan al zijn hovelingen en aan zijn gehele land, 12 en getuige al het machtsbetoon en al de schrikwekkende, grote daden, die Mozes ten aanschouwen van geheel Israël gewrocht heeft.

In deze laatste woorden over Mozes wordt zijn falen niet genoemd. De plaats van Mozes is volstrekt uniek geweest onder het volk van God. Ook zijn gemeenschap met God was uniek (*Ex.33:11; Num.12:8; hier*).

En de HERE sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend; dan keerde hij terug naar de legerplaats. (Ex 33:11)

Van mond tot mond spreek Ik met hem, duidelijk en niet in raadselen, maar hij aanschouwt de gestalte des HEREN. (Nm 12:8)

Zijn dienst voor ons is groot vanwege zijn voorstellen van de zegeningen van het land en de plaats die de HERE verkoren heeft om zijn naam daar te doen wonen.

En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, vol van de zeven laatste plagen, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u de bruid, de vrouw van het Lam tonen. En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, die uit de hemel neerdaalde van God en de heerlijkheid van God had. (Op 21:9,10)

De aartsengel Michael echter durfde, toen hij met de duivel redeneerde en redetwistte over het lichaam van Mozes, geen oordeel van lastering tegen hem uitbrengen, maar zei: Moge de Heer u bestraffen! (Jd :9)

Toen Isaäk oud geworden was, werden zijn ogen zo verzwakt, dat hij niet zien kon. (Gn 27:1) Israëls ogen nu waren dof geworden van ouderdom, hij kon niet zien. (Gn 49:10)

Toen de gehele vergadering bemerkte, dat Aäron de geest gegeven had, beweedde het ganse huis Israëls Aäron dertig dagen. (Nm 20:29)

Mozes was getrouw in heel Gods huis (Hebr.3:1-6).

Daarom, heilige broeders, deelgenoten van de hemelse roeping, beschouwt de apostel en hogepriester van onze belijdenis, Jezus, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld, zoals ook Mozes was in heel zijn huis. Want Deze is zoveel groter heerlijkheid waard geacht dan Mozes, als hij die het huis gebouwd heeft, groter eer heeft dan het huis. Want elk huis wordt door iemand gebouwd, maar die alles heeft gebouwd is God. En Mozes was wel trouw in heel zijn huis als dienaar tot getuigenis van wat gesproken zou worden, maar Christus als Zoon over zijn huis, Wiens huis wij zijn, als wij de vrijmoedigheid en het roemen in de hoop tot het einde toe onwrikbaar vasthouden. (Hb 3:1-6)

Hij is een beeld van de Heer Jezus, de volmaakt getrouwe. Mozes heeft over Hem geschreven (Joh.5:46).

Alleen de Heer Jezus overtreft verre deze uitnemende man van God.

Want als u Mozes geloofde, zou u Mij geloven, want hij heeft over Mij geschreven. (Jh 5:46)